



DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 1-2, 500-595, 2412, 2445

Inntektskapitler: 3500-3595, 5312, 5446-5447, 5570, 5607, 5615-5616



DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 1–2, 500–595, 2412, 2445

Inntektskapitler: 3500–3595, 5312, 5446–5447, 5570, 5607, 5615–5616

Innhold

Del I	Innledende del	9	Programområde 13 Statsforvaltning og kommunesektoren mv.	66
1	Satsingsområder – resultater og prioriteringer	11	<i>Programkategori 13.00 Administrasjon</i>	66
1.1	Levende lokaldemokrati	11	Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	71
1.2	Sterke distrikter	12	Kap. 502 Tariffavtalte avsetninger mv.	76
1.3	Modernisering av Norge	14	Kap. 505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	77
1.4	Trygge og gode boforhold	20	Kap. 3505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	79
1.5	De viktigste resultatene på Kommunal- og moderniseringsdepartementets område i løpet av fireårsperioden	21	Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	79
2	Det økonomiske opplegget for kommunesektoren	29	Kap. 506 Yrkesskadeforsikring	80
2.1	Kommunesektorens inntekter i 2021	29	Kap. 3506 Yrkesskadeforsikring	80
2.2	Kommunesektorens inntekter i 2022	29	Kap. 507 Gruppelivsforsikring	81
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	34	Kap. 3507 Gruppelivsforsikring	81
4	Oversikt over budsjettforslaget	56	Kap. 510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	82
4.1	Utgifter fordelt på programkategori og kapitler	56	Kap. 3510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	84
4.2	Inntekter fordelt på programkategori og kapitler	58	<i>Programkategori 13.25 Statsforvalterne</i>	85
4.3	Økt ansvarliggjøring av statlige virksomheter for egne pensjonskostnader – innføring av ny premiemodell fra 2022	60	Kap. 525 Statsforvalterne	90
4.4	Budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner	60	Kap. 3525 Statsforvalterne	94
Del II	Budsjettforslag	61	<i>Programkategori 13.30 Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning</i>	95
5	Nærmere om budsjettforslaget mv.	63	Kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	100
Programområde 00	Konstitusjonelle institusjoner	63	Kap. 531 Eiendommer til kongelige formål	102
<i>Programkategori 00.10 Det kongelige hus</i>		63	Kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet	103
Kap. 1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen		64	Kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen	103
Kap. 2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		65	Kap. 3533 Eiendommer utenfor husleieordningen	104
			Kap. 2445 Statsbygg	105
			Kap. 5445 Statsbygg	111
			Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu	111
			Kap. 5447 Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift	111
			<i>Programkategori 13.40 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk</i>	112
			Kap. 540 Digitaliseringsdirektoratet	114
			Kap. 3540 Digitaliseringsdirektoratet	121
			Kap. 541 IT- og ekompolitikk	122
			Kap. 542 Internasjonalt samarbeid	128
			Kap. 3542 Internasjonalt samarbeid	130
			Kap. 543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	131

Kap. 3543 Nasjonal kommunikasjons- myndighet	136	Kap. 3587 Direktoratet for byggkvalitet	207
Kap. 5570 Sektoravgifter under Kommunal- og moderniserings- departementet	136	Kap. 2412 Husbanken	207
<i>Programkategori 13.45 Personvern</i>	138	Kap. 5312 Husbanken	211
Kap. 545 Datatilsynet	139	Kap. 5615 Husbanken	212
Kap. 3545 Datatilsynet	140	<i>Programkategori 13.90</i>	
Kap. 546 Personvernemnda	140	<i>Planlegging, byutvikling og geodata</i>	213
<i>Programkategori 13.50</i>		Kap. 590 Planlegging og byutvikling	215
<i>Distrikts- og regionalpolitikk</i>	142	Kap. 595 Statens kartverk	220
Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling	144	Kap. 3595 Statens kartverk	223
Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling	159	Del III Omtale av særlege tema	225
<i>Programkategori 13.60 Samiske formål</i>	163	6 Samfunnssikkerheit og beredskap	227
Kap. 560 Samiske formål	164	7 Klima- og miljørelevante saker	232
Kap. 563 Internasjonalt reindriftssenter	166	8 Oppfølging av berekraftsmåla i Kommunal- og moderni- seringsdepartementet	234
Kap. 3563 Internasjonalt reindriftssenter	168	8.1 Hovudmål 11. Berekraftige byar og lokalsamfunn	234
<i>Programkategori 13.67</i>		8.2 Rapportering på andre delmål	236
<i>Nasjonale minoriteter</i>	169	9 Lønnsvilkår o.a. til leiarar i heileigde statlege verksemdar	241
Kap. 567 Nasjonale minoriteter	170	10 Likestilling	242
<i>Programkategori 13.70</i>		10.1 Likestilling i det statlege tariffområdet	242
<i>Kommunesektoren mv.</i>	175	10.2 Likestilling i verksemdene	245
Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner	177	10.3 Likestillingskonsekvensar av covid-19 og iverksette tiltak	247
Kap. 3571 Tilbakeføring av forskudd	181	Forslag	250
Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner	181	Vedlegg	
Kap. 3572 Tilbakeføring av forskudd	182	1 Den breie distriktspolitikken	264
Kap. 573 Kommunestruktur	189	2 Pågåande byggjeprojekt der Stortinget har godkjend kostnads- rammene	271
Kap. 575 Ressurskrevende tjenester	190	3 Gjeldande romartalsvedtak frå tidlegare år	272
Kap. 577 Tilskudd til de politiske partier	192		
Kap. 578 Valgdirektoratet	194		
Kap. 579 Valguttgifter	195		
Kap. 5616 Kommunalbanken AS	195		
<i>Programkategori 13.80</i>			
<i>Bolig, bomiljø og bygg</i>	197		
Kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak	199		
Kap. 585 Husleietvistutvalget	204		
Kap. 3585 Husleietvistutvalget	205		
Kap. 587 Direktoratet for byggkvalitet	205		

Digitale vedlegg:

Prográmmakategoriija 13.60 Sámi ulbmilat
Effektiviserings strategi for offentleg sektor

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Nye digitaliseringstiltak i statsbudsjettet for 2022	19	Tabell 5.10	Engangstilskudd ved kommunesammenslåing	190
Tabell 2.1	Økning i kommunesektorens handlingsrom i 2022	30	Tabell 10.1	Prosentdelen kvinner og menn i alle leiarstillingar og toppleiarstillingar i statleg sektor 2016–2020	243
Tabell 2.2	Realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2022	31	Tabell 10.2	Antal menn og kvinner og gjennomsnittleg lønn for menn og kvinner i utvalde yrkeskategoriar	244
Tabell 2.3	Kommunenenes og fylkeskommunenenes frie inntekter	32	Tabell 10.3	Antal årsverk og gjennomsnittleg månadsforteneste per årsverk 2015–2020	245
Tabell 2.4	Kommunesektorens inntekter i 2022	33	Tabell 10.4	Tilstandsrapportering i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og underliggende verksemder ..	246
Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	34			
Tabell 5.1	Utviklingen i boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	78			
Tabell 5.2	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen – under oppføring	101			
Tabell 5.3	Ordinære byggeprosjekter – videreføring	108	Vedlegg		
Tabell 5.4	Statsbyggs balanse	110	Tabell 1.1	Økonomisk politikk	265
Tabell 5.5	Satser for distriktstilskudd Sør-Norge 2022	179	Tabell 1.2	Næringspolitikk	265
Tabell 5.6	Satser for distriktstilskudd Nord-Norge 2022	179	Tabell 1.3	Infrastruktur	267
Tabell 5.7	Satser for Nord-Norge-tilskudd 2022	182	Tabell 1.4	Velferd, oppvekst og miljø	268
Tabell 5.8	Tilskudd gjennom inntekts-systemet i 2021 og 2022	183	Tabell 1.5	Særskilde tiltak for Finnmark og Nord-Troms	269
Tabell 5.9	Endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.	184	Tabell 1.6	Tiltak som prioriterer Nord-Noreg og rammetilskot til kommunane	270

Figuroversikt

Figur 2.1	Vekst i frie inntekter ut over beregnede demografi- og pensjonskostnader og satsinger innenfor veksten i frie inntekter. Anslag i opprinnelig budsjett	31	Figur 5.2	Ressursfordeling per departementsområde for 2020	93
Figur 5.1	Organisasjonskart for Kommunal- og moderniseringsdepartementet med underliggende etater og tilknyttede virksomheter	72	Vedlegg		
			Figur 1.1	Utvikling i den breie distriktspolitikken 2003–2022	264

Oversikt over bokser

Boks 2.1	Kommunesektorens inntekter i 2022	33	Boks 5.3	Budsjetteringssystemet for poster med tilsagnsfullmakt	199
Boks 5.1	Ambisjoner og tiltak fra bygge- og eiendomsstrategien	98	Boks 6.1	Grunnleggende nasjonale funksjonar i sektorane under Kommunal- og moderniseringsdepartementet	231
Boks 5.2	Virkemidler	145			



DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 1–2, 500–595, 2412, 2445

Inntektskapitler: 3500–3595, 5312, 5446–5447, 5570, 5607, 5615–5616

*Tilråding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 24. september 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

Del I
Innledning del

1 Satsingsområder – resultater og prioriteringer

1.1 Levende lokaldemokrati

Regjeringen vil legge til rette for et levende lokaldemokrati i hele landet. Et sterkt lokalt folkestyre gir innbyggere og lokalsamfunn frihet og mulighet til å styre sin egen hverdag og samfunnsutvikling. Lokalt handlingsrom er en forutsetning for at kommunene kan jobbe med innovasjon og lokalt tilpassede løsninger og for å bidra til å nå bærekraftsmålene. Regionale og lokale myndigheter har et særskilt ansvar i oppfølgingen av 2030-agendaen med bærekraftsmålene. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats.

I perioden fra 2013 til 2019 ble kommunesektorens frie inntekter styrket med anslagsvis 35 mrd. kroner. Det tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på 1,6 pst. Det har satt kommunene i stand til å satse på de grunnleggende velferdstjenestene til innbyggerne. I denne perioden har flere barn fått plass i barnehage, resultatene i grunnskolen har blitt bedre, saksbehandlingstiden i barnevernet har blitt redusert, det har blitt flere og mer kvalifiserte ansatte i helse- og omsorgstjenestene, og flere har bestått den videregående opplæringen. Netto driftsresultat for kommunesektoren har, sett under ett, gjennom flere år ligget godt over eller på linje med det anbefalte nivået fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Gode driftsresultater over flere år har muliggjort oppbygging av betydelige disposisjonsfond, og antallet kommuner i ROBEK har gått betydelig ned de siste årene. Ved utgangen av 2020 utgjorde disposisjonsfond 11,8 pst. av brutto driftsinntekter, opp fra 6,8 pst. ved utgangen av 2013. Det var registrert kun 15 kommuner i ROBEK ved inngangen til september 2021, mot 46 kommuner i 2013.

Kommuner og fylkeskommuner har ansvar for grunnleggende tjenester som er viktige i innbyggernes hverdag. Kommunesektoren er ansvarlig for barnehager, skole, helsetjeneste, omsorgstjenester, barnevern, kollektivtrafikk, veier, rent vann, avløp og renovasjon. Alle disse områdene er av vesentlig betydning for arbeidet med å nå bærekraftsmålene om god helse og livskvalitet,

god utdanning, rent vann og gode sanitærforhold og bærekraftige byer og lokalsamfunn. Gode og forutsigbare økonomiske rammer er en forutsetning for at kommunene skal kunne levere de tjenestene som innbyggerne etterspør og har krav på.

En rimelig og rettferdig fordeling av inntektsrammene mellom kommuner og mellom fylkeskommuner er en forutsetning for at innbyggerne i hele landet skal kunne få et likeverdig tjenestetilbud. Regjeringen har gjennomgått inntektssystemet for kommunene, og innførte et nytt inntektssystem i 2017. Inntektssystemet ble gjort mer nøytralt med hensyn til kommunestruktur, og det ble innført flere økonomiske virkemidler til kommuner som slår seg sammen.

Kommunene har gjort en imponerende innsats i møte med koronapandemien. De har sørget for beskyttelse av befolkningen gjennom smitteverntiltak og vaksinerings, samtidig som kommunale tjenester er levert under nye og krevende omstendigheter.

Gjennom hele koronakrisen har regjeringen vært tydelig på at den stiller opp for kommunene ved å kompensere for økte utgifter og tapte inntekter. I 2020 fikk kommunesektoren om lag 18 mrd. kroner i ekstrabevilgninger begrunnet i koronapandemien, hvorav 12 mrd. kroner var kompensasjon for merutgifter og mindreinntekter. I 2021 er det totalt gitt 22 mrd. kroner i tilleggsbevilgninger til kommunesektoren begrunnet med koronapandemien, herav 16 mrd. kroner for å kompensere for merutgifter og mindreinntekter. I tillegg er det også bevilget et særskilt og varig tillegg på 1,9 mrd. kroner i 2021-budsjettet, slik at den midlertidige skattesvikten i 2020 ikke skulle få varig virkning på inntektsnivået fremover. Staten og KS er enige om at kommunesektoren er kompensert for de økonomiske konsekvensene av pandemien i 2020 og første halvår 2021.

Det kommunale selvstyret er lovfestet i den nye kommuneloven. Det er dermed tydeliggjort at kommuner og fylkeskommuner er selvstendige rettssubjekter med egen folkevalgt ledelse, som ikke kan styres eller instrueres av statsforvaltningen uten hjemmel i lov. Kommuneloven gir grunn-

lag for juridisk rammestyring. Økt økonomisk rammestyring er fulgt opp blant annet gjennom innlemming av en rekke øremerkede tilskudd i rammetilskuddet.

Kommunereformen har gitt de største endringene i kommuneinndelingen på over 50 år. Fra 1. januar 2020 ble 43 nye kommuner etablert. Antall kommuner er under denne regjeringen redusert fra 428 til 356. Større og sterkere kommuner legger til rette for bedre velferdstjenester, en mer bærekraftig samfunnsutvikling og et sterkere lokalt selvstyre. Arbeidet med kommunesammenslåinger fortsetter gjennom positive insentiver og verktøy for gode lokale prosesser. Gode og langsiktige økonomiske virkemidler for kommuner som slår seg sammen, blir videreført.

Regjeringen har gjennomført regionreformen og overført oppgaver og ansvar innenfor samferdsel, integrering, kompetanse, folkehelse, miljø, næringsutvikling og landbruk til de nye fylkeskommunene. Reformen gir grunnlag for redusert byråkrati og sterkere fylkeskommuner som kan gi bedre tjenester og en mer samordnet samfunnsutvikling.

Regjeringen har klargjort hva som er nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen. Innsatsen til kommuner og fylkeskommuner er viktig for at Norge skal nå bærekraftsmålene. I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023 er det derfor lagt inn en forventning om at bærekraftsmålene skal legges til grunn i planleggingen.

Det er innført en permanent ordning for alle statsforvalterne der de samordner statlige innsigelser. Evalueringer viser at innsigelsene er blitt bedre begrunnet, og at statlige etater er mer løsningsorienterte enn tidligere. Det er videre lagt større vekt på lokaldemokratiet i avgjørelsen av innsigelsessaker. I mer enn 80 pst. av sakene har kommunene fått helt eller delvis medhold.

Forenklinger i dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven ble vedtatt i juni 2021. Lovendringene vil kunne bidra til en mer forutsigbar praktisering, ved at det tydeliggjøres at en dispensasjon ikke kan gis dersom nasjonale eller regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt. Endringene innebærer også at kommunen vil stå noe friere i vurderingen av det forvaltningsskjønnet som ligger til kommunen i en dispensasjons sak. Regjeringen la våren 2021 frem reviderte statlige planretningslinjer for strandsonen med sikte på mer differensiert forvaltning i spredt bebygde strøk, slik at det blir større lokal handlefrihet, samtidig som man ivaretar rekreasjonsmuligheter og vern av kulturlandskap.

Tilstrekkelig kompetanse og kapasitet er en forutsetning for å fremme bærekraftig samfunns- og arealplanlegging. Kommunene har et hovedansvar for å finne helhetlige og gode løsninger gjennom sin planlegging. De har samtidig ulike forutsetninger knyttet til utfordringer og gjennomføringsevne. Gjennom digitalisering av planprosessen og tilgjengeliggjøring av kunnskapsgrunnlaget bidrar regjeringen til mer effektive prosesser og bedre planlegging over hele landet. Regjeringen har prioritert den offentlige plan- og arkitekturkompetansen ved å styrke høyere utdanning og forskning. Over hele landet tilbys et spekter av veiledning og etter- og videreutdanningstilbud, også digitalt, i samarbeid med offentlige og private aktører. Regjeringen vil oppfordre kommuner som ikke slår seg sammen, til å samarbeide gjennom interkommunale plankontorer og andre former for interkommunalt plansamarbeid for å styrke kapasiteten og kompetansen til å drive samfunnsutvikling.

1.2 Sterke distrikter

Målet med regional- og distriktpolitikken er regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet. En vellykket regional- og distriktpolitikk forutsetter innsats på en rekke politikkområder, som samferdsel, skatte- og avgiftspolitik, helsetjenester, utdanning, bolig, forskning, digitalisering og innovasjon. Vedlegg 1 pkt. 1.1 gir en oversikt over virkemidler under andre politikkområder som enten er begrunnet i distriktpolitiske mål, eller som er særlig viktige for Distrikts-Norge. Samlet foreslår regjeringen å bevilge om lag 52,7 mrd. kroner til dette, en vekst på om lag 1,3 pst. fra saldert budsjett for 2021.

Forslag under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk er målrettet innsats mot særlig strategisk viktige områder, der utfordringene ikke løses av sektorpolitisk innsats.

Regjeringen ønsker verdiskaping og levende lokalsamfunn i hele landet. Regionreformen har gitt fylkeskommunene et større ansvar for å mobilisere og utvikle regionenes bedrifter og næringsmiljøer. I distriktsmeldingen pekte departementet på de store utfordringene for landet fremover. For det første er tilgangen på nok og relevant arbeidskraft en gjennomgående utfordring i distriktsområder. Mange bedrifter og kommuner klarer ikke utløse potensialet sitt, fordi det er krevende å beholde og rekruttere relevant arbeidskraft og kompetanse. For det andre står landet

overfor demografiske utfordringer med sterk vekst i antall eldre, og begrenset vekst eller nedgang i yngre aldersgrupper. Endringene vil først merkes i de minst befolkede delene av landet. I meldingen varslet regjeringen en sterk satsing på vekst og utvikling, tilgang på kompetanse og arbeidskraft i distriktene, infrastruktur som binder landet sammen, livskraftige lokalsamfunn, likeverdige lokale tjenester, lokalisering av statlige arbeidsplasser og tilgang til statlige tjenester.

Digitale løsninger legger til rette for at arbeidsoppgaver kan utføres fra et annet sted enn det fysiske kontoret hos arbeidsgiver. Regjeringen ønsker å legge til rette for at statlige arbeidsgivere i større grad kan la medarbeidere arbeide fra hele landet. Derfor foreslås en tilskuddsordning for å utvikle arbeidsfelleskap i form av Distriktshuber – kontorfelleskap for fjernarbeid.

Som oppfølging av distriktsmeldingen oppnevnte regjeringen ungdommens distriktspanel og to utvalg som så på henholdsvis demografiutviklingen og næringsliv i distriktsområder. I NOU 2020: 15 *Det handler om Norge* beskriver utvalget tre demografiutfordringer: Lavt folketall, aldring og spredt befolkning. Dette skaper utfordringer med tanke på jobb, tjenester og hverdagsliv, og stiller krav til innovasjon i offentlig sektor, investeringer i teknologi og løsninger som er tilpasset små kommuner. NOU 2020: 12 *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn* understreker at det private næringslivet kan være en del av løsningen på mange utfordringer i Distrikts-Norge. Næringslivet i distriktene går godt, har høy verdiskaping, og har gode utsikter for videre vekst, såfremt de får tilgang på kompetent arbeidskraft.

Ungdommens distriktspanel leverte våren 2021 sine råd om hva regjeringen kan gjøre for at det skal være godt å bo og arbeide i hele Norge. Rådene viser at ungdom er opptatt av en rekke temaer, som tilgang på arbeid og utdanningsmuligheter, helse og beredskap, bolig og fritid, digitalisering, infrastruktur, kollektivtransport og bærekraftig utvikling. De er også opptatt av at unge må få større innflytelse på avgjørelser som tas lokalt.

Våren 2021 la regjeringen frem tre distriktpolitiske strategier, spisset mot regionale fortrinn i ulike deler av landet: småbyene, kysten og fjell- og innlandsområdene. Med en politikk tilpasset det varierte ressursgrunnlaget i Distrikts-Norge, ønsker regjeringen å legge til rette for å utløse potensialet for ressursutnyttelse og verdiskaping i hele landet. Gjennom en god nærings- og skattepolitikk legger regjeringen til rette for at bedriftene kan vokse og skape fremtidens jobber. Regje-

ringen prioriterer innsats for at befolkningen har relevant utdanning og kompetanse, og for å få flere i jobb. Dette er viktig for å nå bærekraftsmål 4 om god utdanning, mål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst, og mål 9 om industri, innovasjon og infrastruktur.

Samferdsel, kultur, frivillighet og velferdstjenester er også viktige områder som bidrar til livskraftige lokalsamfunn. Regjeringen mener bærekraftige småbyer og større tettsteder med levende sentrum, variert botilbud, gode nabolag og et mangfold av tilbud, tjenester og møteplasser, vil gjøre hele regionen attraktiv for befolkning, næringsliv og besøkende. Derfor er bærekraftig småbyutvikling viktig for distriktspolitikken. En god regional utvikling vil styrke arbeidet med å nå bærekraftsmål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Regjeringen er opptatt av at god infrastruktur og et godt samferdselstilbud binder småby og omland sammen, og er viktig for regionens nasjonale og internasjonale tilgjengelighet. Norske småbyer og større tettsteder er ofte nasjonale transportknutepunkt i sine regioner. Gode transportløsninger er også avgjørende for at innbyggerne i omlandet har god tilgang til småbyenes tjeneste-, handels- og servicetilbud. For småbyer og større tettsteder er det særlig viktig med infrastruktur som binder byene sammen med omlandet, og som utvider bo- og arbeidsmarkedsregionene. Regjeringen mener det samtidig må tilrettelegges for smart og bærekraftig mobilitet. Dette vil også styrke arbeidet med å nå bærekraftsmål 9.1 om pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet.

Regjeringen mener at kommunene kan sette dagsorden, forme den lokale utviklingen og være en pådriver for samfunns- og næringsutvikling. Planlegging etter plan- og bygningsloven er et viktig verktøy i dette arbeidet. Oppdatert kunnskap, tilgjengelige planprosesser og tilrettelegging for deltakelse i prosessene, bidrar til kvalitet på planene. Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftsmålene til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

Dagens samfunnsutfordringer er grense- og sektoroverskridende. Dette stiller krav til omstilling i næringslivet, innovasjon i offentlig sektor, kutt i klimagassutslipp og tilpasning til klimaendringer. Da må nasjonal, regional og lokal politikk og forvaltning virke sammen på en måte som gir rom for differensiering og samarbeid. Regjeringen mener derfor at samarbeid på tvers av sektorer, forvaltningsnivåer, administrative grenser og mellom offentlige og private aktører, er viktig

for å finne fremtidens løsninger for gode byer og sentre. Dette vil styrke arbeidet med bærekraftmål 11.a) om å støtte positive økonomiske, sosiale og miljømessige bånd mellom byområder, omland og spredtbygde områder gjennom god regional og kommunal planlegging.

Digitalisering bidrar til å øke konkurransekraften i næringslivet, og gir bedre tjenester til folk der de bor. Regjeringen er opptatt av at staten og kommunene satses på innovasjon og digitalisering. En viktig forutsetning for å lykkes med dette, er å utnytte potensialet som ligger i data som ressurs. Ny teknologi gjør det mulig å bruke og koble sammen data fra offentlig og privat sektor på nye måter, og danner grunnlaget for å utvikle brukerrettede tjenester og forbedre det nasjonale digitale kunnskapsgrunnlaget. Digital infrastruktur i hele landet er nødvendig for digitalisering. Regjeringen bidrar med målrettede ordninger for utbygging av bredbånd i distriktene, inkludert tilskudd til bredbåndsutbygging og en egen distriktspakke for utbygging av raskt trådløst bredbånd i forbindelse med 5G-frekvensauksjonen høsten 2021. Videre foreslår regjeringen å opprette en offentlig innkjøpsordning som skal sikre funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle, slik at de få byggene i landet som mangler slik tilgang skal kunne få det, jf. omtale under programkategori 13.40. Regjeringen vil også videreutvikle den nasjonale infrastrukturen for geografisk informasjon for å styrke deling og bruk av data fra offentlig og privat sektor.

Regjeringen fører en politikk der nødvendige strukturendringer i statlige etater gir en mer fremtidsrettet organisering av oppgaver, og dermed bedre tjenester for folk og bedrifter. Regjeringen arbeider samtidig for at statlige arbeidsplasser skal lokaliseres over hele landet, og at det skal være en god regional fordeling av statlige arbeidsplasser.

Tilgang på egnede boliger kan være avgjørende for om folk etablerer seg eller blir boende på et sted. Det har stor betydning for å sikre rekruttering av kompetent arbeidskraft til bedriftene og kommunene. Det er behov for å tenke nytt om hvordan vi møter utfordringer med tilgang på boliger i distriktsområder for både eldre, unge og tilflyttere. Dette har både demografiutvalget og ungdommens distriktpanel understreket. Regjeringen vil gå gjennom innspillene og vurdere hvilke forslag som bør følges opp. Regjeringen foreslår at inntil 1 mrd. kroner av Husbankens låneramme kan prioriteres til lån til boligkvalitet og lån til utleieboliger i distriktskommuner i sentralitet 5 og 6.

Regjeringen er bekymret for utviklingen i de samiske områdene. Nedgangen i folketall i disse områdene er kanskje den største trusselen mot samisk språk, kultur og levemåte. Det samiske samfunnet trenger flere bein å stå på. Et større mangfold av arbeidsplasser vil bidra til økt verdiskaping, og at flere unge velger å bosette seg i disse områdene. I Meld. St. 37 (2020–2021) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn* redegjør regjeringen for mulighetene som finnes for ny næringsutvikling i de samiske områdene, som reiseliv, ny teknologi og kreative næringer. Meldingen beskriver også næringsgrunnlaget i samiske områder, og peker på noen utfordringer som samiske næringsaktører møter. Videre blir det redegjort for relevante næringspolitiske virkemidler for ny næringsutvikling i samiske områder. Digital infrastruktur, et godt tilrettelagt samferdselstilbud og tilgang på utdannings- og kompetansetilbud, trekkes frem som viktige faktorer for å skape attraktive samiske lokalsamfunn.

De samfunnsøkonomiske konsekvensene av koronapandemien stiller store omstillingskrav til samfunns- og næringsliv. Reiseliv er en nøkkelnæring i store deler av Distrikts-Norge, og pandemien har rammet bransjen hardt. Mange bedrifter i distriktene er avhengige av utenlandsk arbeidskraft, for eksempel innen landbruk og verftsindustrien. Disse bedriftene har hatt betydelige merkostnader knyttet til karantenereglene. De samfunnsøkonomiske effektene av pandemien har truffet hele landet. Mange av de akutte tiltakene har derfor vært generelle. Forutsetningene for gjenoppbygging av økonomien vil imidlertid variere i ulike deler av landet. Regjeringen prioriterer derfor også politikk som bygger opp under regionale fortrinn og lokal omstillingsevne, og som styrker tillit og samarbeid i alle deler av landet. Regjeringen har blant annet prioritert kompensasjonsmidler til lokalt næringsliv og midler til lokal næringsutvikling i de økonomiske tiltakene for å få Norge ut av krisen.

1.3 Modernisering av Norge

Innbyggerne har høy tillit til nasjonale myndigheter. Dette fremgår av OECD-undersøkelsen «Government at a Glance» som ble lagt frem i juli 2021. Norge var nest høyest på rangeringen av OECD-land når det gjelder tillit til nasjonale myndigheter. For å opprettholde den høye tilfredsheten og tilliten hos innbyggerne, må vi fortsette moderniseringen av Norge.

2030-agendaen, konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål, er verdens felles handlingsplan for bærekraftig utvikling. Den omfatter de tre dimensjonene økonomisk, sosial og miljømessig utvikling, og er den politiske overbygningen for arbeidet nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringen har nylig lagt frem Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening* om arbeidet med bærekraftsmålene i Norge. Meldingen gjennomgår de nasjonale politiske målene, og viser at Norge må øke innsatsen dersom målene skal nås innen 2030. Stortingsmeldingen er en handlingsplan som peker retning for hele samfunnet. Alle må trekke i samme retning for at målene skal nås – lag og organisasjoner, næringslivet, forskningen, kommunene, fylkeskommunene og staten. Å bygge et bærekraftig Norge for fremtiden, krever et bredt forankret samarbeid, og at hele Norge er med.

Innovasjon i offentlig sektor er en av regjeringens hovedstrategier for bærekraftige offentlige finanser, for å opprettholde et godt tjenestetilbud og løse de store samfunnsutfordringene. I juni 2020 la regjeringen frem Meld. St. 30 (2019–2020) *En innovativ offentlig sektor – Kultur, ledelse og kompetanse*. Oppfølgingen er godt i gang, og ser ut til å gi resultater. Innovasjonsbarometeret for statlig sektor 2021 viser en økning i antallet som oppgir å ha innført minst én innovasjon de siste to årene, fra 85 pst. i 2018 til 90 pst. i 2021. Barometeret viser også at staten jobber mer med radikal innovasjon, og at statlige virksomheter i stor grad arbeider i tråd med hovedgrepene i innovasjonsmeldingen.

Norge gjør det godt internasjonalt når det gjelder digitalisering av offentlig sektor. I EU-undersøkelsen eGovernment Benchmark 2020 skårer Norge godt over gjennomsnittet i Europa. Høyest skårer vi på området digital infrastruktur, som i denne undersøkelsen omfatter bruk av registerdata, digital post og digitale skjema og dokumenter og bruk av eID. EU undersøker hvert år digital modenhet i EU/EØS-landene (DESI – Digital Economy and Society Index). I den siste indeksen i 2020, der Norge samlet ligger på tredjeplass, rangeres Norge og Danmark fremst i Europa på mobil- og bredbåndstilgang. Norge scorer også høyt på digitale tjenester fra forvaltningen.

Regjeringen har fortsatt høye ambisjoner for digitalisering av offentlig sektor. Vi skal videreføre igangsatt arbeid med utviklingen av sammenhengende digitale tjenester for innbyggere og næringsliv innenfor syv utvalgte livshendelser. Vi vil videreutvikle samordnings- og premissgiverrollen til Digitaliseringsdirektoratet for å sikre

koordinert og brukerrettet digitalisering av offentlige tjenester. Vi vil videreutvikle det digitale økosystemet for samhandling og deling av data mellom offentlige virksomheter, med fokus på robusthet, sikkerhet og bærekraftige finansieringsmodeller.

Bærekraftsmål 9.1 handler om å utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet. Norges investeringer i kommunikasjonsinfrastruktur er større enn noen gang. Det er siden 2012 investert over 80 mrd. kroner i mobil- og bredbåndnett i Norge. Uten godt rustede mobil- og bredbåndnett og skalerbare digitale fellesløsninger, ville Norge sannsynligvis kommet verre ut av koronakrisen da samfunnet stengte ned i mars 2020. De norske ekomnettene tålte den økte belastningen da mange under koronakrisen måtte ha hjemmekontor, hjemmeskole, og sosialisere digitalt. Forvaltningens digitale fellesløsninger og plattformer spilte en avgjørende rolle under krisen når nye digitale tjenester i offentlig sektor måtte utvikles på rekordtid.

Regjeringen har lagt frem Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester*, som beskriver hvordan regjeringen vil legge til rette for fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Det er fastsatt som mål at tilbyderne i løpet av 2025 skal ha nasjonal 5G-dekning om lag på nivå med 4G-dekningen i 2020. Dette vil bidra til å styrke norsk konkurransekraft i årene fremover. Regjeringen vil legge til rette for at industrien kan utnytte potensialet i 5G ved å opprette et eget industriforum for 5G.

Regjeringen har videre satt som mål at alle husstander og virksomheter skal ha tilbud om høyhastighets bredbånd på minst 100 Mbit/s innen utgangen av 2025. Konkrete tiltak som har blitt iverksatt, er blant annet over 1,6 mrd. kroner i tilskudd til utbygging av bredbånd i distriktene siden 2014, og en egen bredbåndsutbyggingslov. Regjeringen legger også til rette for 480 mill. kroner til utbygging av raskt, trådløst bredbånd (minst 100 Mbit/s) i distriktene i en egen distriktspakke i frekvensauksjonen som ble avholdt i september 2021.

Digitalisering og utvikling av nye tjenester må også skje med basis i en trygg og motstandsdyktig digital grunnmur. Ekstremvær, menneskelig svikt og cyberangrep kan føre til alvorlige sikkerhetsbrudd og utfall i nettene. Det stilles krav til forsvarlig sikkerhet gjennom regelverk og tilsyn. I Meld. St. 28 (2020–2021) presenterer regjeringen en nasjonal strategi for sikker og robust ekominfrastruktur. Blant de viktigste nye tiltakene er eta-

blering av et nasjonalt støysenter som skal forhindre ulovlig frekvensbruk, som blant annet kan gi forstyrrelser i luftfarten, samt innføring av tiltak for å styrke den digitale grunnmuren i minst fem nye, sårbare regioner. Regjeringen vil utarbeide et veikart for sikkerhet, personvern og verdiskaping i tingenes internett, og vil også styrke samarbeidet mellom ekomsektoren og kraftsektoren for å forebygge mot og sikre raskere gjenopprettelse ved utfall i nettene. Gjennomføringen av den nye sikkerhetsloven for den digitale grunnmuren er en prioritert oppgave, som fortsetter i 2022.

Selv om de norske ekomnettene og digitale løsningene er gode, må det også investeres i fremtiden. EUs satsing på digitalisering og det grønne skiftet speiles gjennom flere av EU-programmene. Stortinget har vedtatt Norges tilslutning til EUs program DIGITAL. DIGITAL er EUs nye investerings- og kapasitetsbyggingsprogram for digital omstilling og bruk av innovative digitale teknologier i samfunnet og næringslivet. I Norges stadig mer kunnskapsbaserte og datadrevne økonomi vil deltakelse i DIGITAL være avgjørende for å styrke lokalt og regionalt næringsliv, samt å bidra til å styrke konkurranskraften i alle næringer. Deltagelse i DIGITAL vil blant annet fremme bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene og bærekraftsmål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Fremveksten av dataøkonomien forventes å bli en viktig driver for økonomisk vekst i Norge. Regjeringen vil at Norge skal skape mer verdier med data som ressurs, og har lagt frem Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs. Datadrevet økonomi og innovasjon*. For at Norge skal kunne utnytte potensialet som ligger i digitalisering og data som ressurs, er det viktig at nødvendig regelverk, kompetanse og infrastruktur er på plass. Det er samtidig viktig at offentlig sektor legger til rette for mer deling av data til viderebruk og at næringslivet finner frem til gode modeller for deling av data seg imellom.

Teknologier som 5G og tingenes internett – ofte i samvirke med sensorteknologi, GPS og kunstig intelligens – gir muligheter for å endre måten vi løser ulike samfunnsoppgaver, blant annet gjennom å legge til rette for nye løsninger innenfor velferdstjenester, transportnæringen og industrien, og dermed for effektivisering, verdiskaping og økt produktivitet på tvers av sektorer.

Når Norge moderniseres, er det viktig å legge til rette for innovasjon og fremtidsrettet verdiskaping. I 2021 er en viktig milepæl nådd: Norge har fått to «enhjørninger», og begge selskapene opererer innen dataøkonomien. En enhjørning er

definert som et selskap som innen fem år etter etablering er verdsatt til over 1 mrd. USD. Både Cognite, som optimaliserer virksomheter basert på datafangst og analyse, og ODA, som leverer matvarer basert på netthandel, har i 2021 nådd en slik status. Begge selskapenes vekst forutsetter tilpasset regelverk og andre rammebetingelser, samt en god digital grunnmur og en digitalt kompetent befolkning.

Anbefalingene i Digital21, som omhandler styrking av næringslivets evne og mulighet til både å utvikle og ta i bruk ny teknologi og kunnskap i takt med den økende digitaliseringen, har blitt fulgt opp av næringslivet i et samarbeid med regjeringen. Så godt som alle tiltak foreslått i strategien er fulgt opp. De iverksatte tiltakene legger til rette for at næringslivet skal kunne utvikle og ta i bruk ny teknologi for produktivitetsøkning og utvikling av nye forretningsmodeller.

Digitalisering må skje innenfor rammene av et godt personvern. Dette er avgjørende for innbyggernes tillit til løsningene, og dermed for at løsninger blir tatt i bruk. Regjeringen har opprettet en personvernkommisjon som skal vurdere personvernets stilling i Norge og komme med forslag til personverntiltak. Utredningen skal leveres innen 1. juni 2022.

Tilbud om god bredbåndsforbindelse, digital kompetanse og universell utforming av IKT-løsninger er tre forutsetninger for befolkningens digitale deltakelse. Stortinget har vedtatt endringer i lov om likestilling og forbud mot diskriminering med forskrift som følge av implementering av EUs direktiv om tilgjengelighet av offentlige nettsteder og mobilapplikasjoner. Endringene vil gi innbyggere med funksjonsnedsettelse bedre tilgang på offentlige digitale tjenester. Regjeringen har i september 2021 også lansert den nasjonale strategien *Digital hele livet* med tiltak for å øke befolkningens digitale kompetanse og deltakelse. Dette vil fremme bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene og bærekraftsmål 10.2 om å fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle.

Digitale løsninger legger til rette for at arbeidsoppgaver kan utføres fra et annet sted enn det fysiske kontoret hos arbeidsgiver. Regjeringen ønsker å legge til rette for at statlige arbeidsgivere kan utnytte mulighetene som ligger i at medarbeidere i større grad kan arbeide fra hele landet. Regjeringen har derfor tatt initiativ til å utvikle løsninger der ansatte i staten kan tilhøre lokale kontorfellesskap med andre statlige ansatte, eventuelt sammen med kommunale eller private aktører. Dette vil fremme bærekraftsmål 11 om bærekraf-

tige byer og lokalsamfunn. Statlige virksomheter skal ha hensiktsmessige lokaler som støtter en effektiv tjenesteproduksjon. Lokaler er en viktig innsatsfaktor, og skal være tilpasset virksomhetenes formål og funksjon. Når staten leier i markedet, oppfører nybygg og forvalter eksisterende eiendom, skal bærekraftsmålene være retningsgivende. Samtidig skal kostnadene ned.

Statsbygg har utviklet en database med informasjon om leieforhold i statlig sivil sektor. Formålet med en slik helhetlig oversikt er å bidra til mer kostnadseffektiv arealbruk. Regjeringen har et mål om å redusere utgiftene til leie av kontorlokaler med 15 pst. innen 2029. Det er viktig at staten aktivt bruker sin forhandlingsposisjon, for eksempel ved bruk av Statsbygg som rådgiver.

Regjeringen la høsten 2021 frem en helhetlig strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor. Reduserte kostnader skal oppnås gjennom å vurdere lokalbehov, utøve sterkere porteføljestyring, redusere leiekostnader, ha en mer kostnadseffektiv forvaltning med godt vedlikeholdte eiendommer og mer kostnadseffektiv oppnåelse av målene med byggeprosjekter. Bærekraftsmålene skal være retningsgivende for strategien. Staten skal tilstrebe å ha lave klimagassutslipp i bygge- og eiendomsforvaltningen. Videre skal staten være en pådriver for sirkulærøkonomi, forebygge alvorlige klimarelaterte skader og fremme en energieffektiv bygningsmasse. Statlige virksomheter skal støtte en bærekraftig lokal utvikling, blant annet gjennom at offentlige tjenester skal lokaliseres slik at de er mulig å nå med kollektivtransport, sykkel eller gange. Statlige eiendommer skal bidra til et mangfold av kulturmiljø. For å motvirke arbeidslivskriminalitet er det lansert en ambisjon om at staten skal tiltrekke seg seriøse leverandører. I tillegg er det en ambisjon at staten skal bidra til utvikling av bygge- og eiendomsnæringen. Se oversikt over strategiens ambisjoner og tiltak i boks 5.1 under programkategori 13.30.

Regjeringen har gjennom de siste årene prioritert flere digitaliseringsprosjekter som skal øke den boligsosiale måloppnåelsen. I 2020 tok regjeringen blant annet initiativ til å utvikle digitale løsninger for kommunalt disponerte boliger. I dag finnes det få gode systemer for å søke, tildele og administrere kommunale utleieboliger. Det er ofte vanskelig for innbyggerne å søke om kommunal bolig, og saksbehandlingen er ofte langvarig og uoversiktlig. Husbanken utvikler i samarbeid med KS og en rekke kommuner digitale løsninger som bedrer tjenestene, både for innbyggerne og kommunene. Regjeringen foreslår 30 mill. kroner til Husbanken også i 2022 til dette formålet.

Husbanken har utviklet flere analyseverktøy og veiledere for kommunene og deres samarbeidspartnere i det boligsosiale arbeidet. I 2022 foreslår regjeringen å øke bevilgningen med 8 mill. kroner for å videreutvikle Husbankens digitale veiledningsløsninger for kommunene, slik at kommunene kan bli mer selvbetjente.

Samfunns- og arealplanlegging etter plan- og bygningsloven er en av nøklene til bærekraftig utvikling i hele landet, og for at Norge skal nå bærekraftsmålene innen 2030. Regjeringen har sendt på høring et forslag til endringer i plan- og bygningsloven om mer effektive virkemidler for planlegging og gjennomføring ved fortetting og transformasjon i byer og tettsteder, samt ved finansiering av infrastruktur.

Digitalisering er et viktig virkemiddel for å oppnå økt og effektiv boligbygging og lavere kostnader. Regjeringen har et mål om en heldigital plan- og byggeprosess, og har lagt til rette for at stadig flere digitale tjenester tas i bruk. Digitalisering av prosessene skal bidra til raskere og mer effektiv planlegging i kommuner og fylkeskommuner.

Fellestjenester BYGG er en digital regelverksplattform som kontrollerer byggesøknader mot regelverket og sender dem inn til riktig kommune. Ved utgangen av 2020 hadde 203 kommuner anskaffet fagsystem for digital byggesaksbehandling og markedet har levert søknadsløsninger. I 2020 ble ca. 11 000 byggesøknader sendt via Fellestjenester BYGG. Siden digital nabovarsling ble lansert i 2018, er over 1,3 millioner nabovarsler sendt digitalt. Dette sparer søkerne for både tid og penger.

I 2020 bevilget regjeringen 20 mill. kroner til tre pilotprosjekter; Fellestjenester PLAN, Drømmeplan og digitale bygningsinformasjonsmodeller (BIM) av eksisterende bygg. Prosjektene støtter opp under målet om mer digitale plan- og byggesaksprosesser, som igjen bidrar til en mer velfungerende tilbudsside i byggemarkedet.

Regjeringen har lagt til rette for bedre og enklere prosesser for utveksling av eiendomsinformasjon. Et viktig satsingsområde i 2022 og fremover er forbedring av matrikkelen, både kvalitet og fullstendighet. Elektronisk tinglysning, videreutvikling av matrikkelen, gratis eiendomsdata og bedre tilrettelegging av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) er tiltak som vil gi bedre kunnskapsgrunnlag over hele landet. Det kommer kommunene, offentlige etater, næringslivet og innbyggerne til gode. I tillegg foreslår regjeringen å starte opp etablering av et digitaliseringsprosjekt for mer effektiv behandling og distribusjon

av marine geodata, som bygger opp om næringsutvikling langs kysten, og bidrar til utvikling av autonom skipsfart.

Lett tilgjengelig og oppdatert geografisk informasjon er viktig grunnlag for effektiv planlegging. Økt digitalisering gir nye muligheter for å koble geografiske data til andre typer data, slik som sensordata og bygningsinformasjonsmodeller. Regjeringen vil videreutvikle den nasjonale infrastrukturen for geografisk informasjon for å styrke deling og bruk av data på tvers av offentlig og privat sektor.

Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, og planlegging for en klimavennlig by- og tettstedsutvikling i hele landet, er effektive virkemidler i arbeidet med å fremme bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene og mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn. Det er gjennomført flere tiltak for å sette kommunene bedre i stand til å håndtere klimaendringene i tråd med statlige planretningslinjer for klima- og energi-planlegging og klimatilpasning.

Regjeringen legger vekt på at samfunnssikkerhet og klimatilpasning skal være et gjennomgående tema fra plansak til utbygging. Plan- og bygningsloven er det viktigste verktøyet for å oppnå dette. Oppdatert og lett tilgjengelig geografisk informasjon er en viktig brikke i arbeidet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet. Nå er så godt

som hele Norge samlet i én digital høydemodell. Bærekraftsmål 13.1 er å styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer. Detaljerte høydedata tilbys gratis til alle, og gir bedre oversikt over områder som er utsatt for flom, ras og skred. Den tragiske hendelsen med kvikkleireskredet i Gjerdrum i desember 2020, viste viktigheten av arbeidet med å forebygge naturskader og de negative konsekvensene av disse. Regjeringen satte i februar 2021 ned et ekspertutvalg som skal avdekke årsaken til kvikkleireskredet i Gjerdrum, og komme med læringspunkter om forvaltningen av kvikkleirerisiko i Norge i en NOU som skal leveres i 2022.

Om lag 1,8 mrd. kroner til nye digitaliseringstiltak i 2022

Regjeringen foreslår en offensiv satsing på digitalisering, og opprettholder et høyt digitaliseringstempo. I 2021 ble det bevilget over 1,5 mrd. kroner til nye digitaliseringstiltak. Regjeringens budsjettforslag innebærer om lag 1,8 mrd. kroner til nye digitaliseringstiltak i 2022, jf. tabellen under. Regjeringens forslag til satsinger og omprioriteringer vil gjøre det mulig å realisere digitaliseringstiltak som vil bidra til forenkling og effektivisering i offentlig sektor, bedre offentlige tjenester og økt IT-sikkerhet.

Tabell 1.1 Nye digitaliseringstiltak i statsbudsjettet for 2022

Departement	Kort omtale av tiltaket	Forslag (mill. kroner)
ASD	Flere i arbeid – enklere, raskere, bedre	221,8
ASD	Nye regler for å ta utdanning med dagpenger (systemtilpasninger i NAV)	10,0
FD	Felles IKT-tjenester for departementsfellesskapet	55,0
FIN	Modernisering av offentlig innkreving	357,7
FIN	Bedre sikring av Skatteetatens infrastruktur	75,0
FIN	Digitalisering i Finanstilsynet	21,5
HOD	Pasientens legemiddelliste til kommunal helse- og omsorgstjeneste	57,9
JD	Schengen IKT-forpliktelser i politiet og UDI	302,5
KMD	Nasjonal infrastruktur for marine geodata (Nautilus)	11,0
KMD	Universell utforming IKT	39,0
KMD	Innføring av ny sak og arkivløsning i departementsfellesskapet	20,0
KMD	Midlertidig eID for personer uten D-nummer	6,5
KMD	Digital hele livet	13,0
KMD	Medfinansieringsordningen (tilsagnsramme) ¹	190,6
KMD	Bredbåndsutbygging	204,6
KMD	Innkjøpsordning for funksjonell internettilgang til alle	10,0
KMD	Den digitale grunnmuren i sårbare distrikter – beredskap – Troms	25,0
LMD	Mattilsynet: digital dialog og deling av data	10,0
NFD	Register for reelle rettighetshavere	11,7
NFD	Datasenterstrategien: styrking av invest-in funksjonen	3,0
NFD	Digital plattform for reiselivet	2,0
SD	Tettere tverrsektorielt samarbeid om data	20,0
SD	Digitalisering i Statens vegvesen	150,0
UD	EØS-notatbase	4,0
	Sum	1 821,8

¹ Bevilgningen til medfinansieringsordningen i 2022 vil kunne utløse offentlige digitaliseringsinvesteringer med samlet budsjett på mellom 219 og 381 mill. kroner.

Nedenfor følger en kort omtale av utvalgte tiltak som er omtalt i tabellen. Tiltakene står nærmere omtalt i det enkelte departements proposisjon. For tiltak under Kommunal- og moderniseringsdepartementet vises det til egen omtale i denne proposisjonen.

Regjeringen foreslår å styrke pasientens legemiddelliste med 57,9 mill. kroner. Midlene skal gå til utvikling av funksjonalitet i sentral forskriv-

ningsmodul for sykehjem og hjemmetjenester i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og gi kommunene mulighet til å være med på utviklings- og innføringsløpet som legges for programmet.

Regjeringen foreslår 357,7 mill. kroner til modernisering av offentlig innkreving. Moderniseringen vil omfatte regelverk, teknologi og pro-

sesser og vil gi store effekter for offentlig forvaltning, innbyggere og næringsliv.

Regjeringen foreslår 75 mill. kroner for å styrke Skatteetatens evne til å verne seg mot, og håndtere, uønskede digitale hendelser.

Regjeringen foreslår 150 mill. kroner til en særskilt teknologisatsing i Statens vegvesen. Det legges opp til et bredt spekter av tiltak, som videreutvikling av Nasjonal vegdatabank (NVDB), data- og analyseplattformer og Veitrafikksentrene (VTS). Det er også et mål at ny teknologi og bruk av sensorer skal gi bedre informasjon om veinettet og trafikantenes behov, og dermed bidra til en enklere reisehverdag for brukerne av veinettet og styrke konkurransekraften for næringslivet. Statens vegvesen vil utvikle ruteplanleggingsverktøy, varslingstjenester og øke bruken av sanntidsdata, og vil gi trafikanter, yrkestransportører, logistikkaktører og kollektivselskaper en mer forutsigbar og effektiv reisehverdag. Statens vegvesen skal ivareta nasjonale interesser på dette området, og følge opp relevante internasjonale føringer, herunder ITS-direktivet.

I tillegg til de nye digitaliseringstiltakene omtalt i tabellen og over, videreføres allerede vedtatte digitaliseringssatsinger på flere sentrale områder. En rekke prosjekter blir også gjennomført innenfor virksomhetenes gjeldende rammer.

1.4 Trygge og gode boforhold

Det er først og fremst et privat ansvar å skaffe seg et sted å bo, og de fleste gjør det på egenhånd. De fleste i Norge bor godt, men dette gjelder ikke alle. Dette krever offentlig tilrettelegging. Regjeringen styrker arbeidet med å tette hullene i sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller gjennom, blant annet ved å forsterke innsatsen overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. Dette er en del av arbeidet med bærekraftsmål 1.3 om sosiale velferdsordninger, mål 10.3 om å redusere forskjeller i levekår og mål 11.1 om å sikre tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger.

Den største utfordringen i boligpolitikken er at en del husholdninger ikke selv klarer å skaffe og beholde en egnet bolig. Det er alvorlig for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. Å bo dårlig eller være bostedsløs gjør det vanskeligere å ta imot og nyttiggjøre seg velferdstjenester, gjennomføre utdanning og delta i arbeidslivet. En utrygg bosituasjon vil også vanskeliggjøre integrering, og veien til kriminalitet, rusproblemer og psykiske vansker kan bli kortere.

Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer og familier som på egenhånd ikke klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig i et godt bomiljø. Disse kan være uten egen bolig, stå i fare for å miste boligen sin eller bo i uegnet bolig eller bomiljø. Noen er i en vanskelig situasjon i en kort periode, og trenger kun litt veiledning eller økonomisk hjelp for å bedre bosituasjonen sin. Andre trenger omfattende oppfølging og tjenester over lang tid for å mestre boforholdet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) anslår at om lag 175 000 personer var vanskeligstilte på boligmarkedet i 2020. Dette er en nedgang på om lag 4 000 personer fra 2019. Enslige, innvandrere og store barnefamilier er overrepresentert blant vanskeligstilte på boligmarkedet. Det samme gjelder leietakere. Personer som har kommet inn under definisjonen som vanskeligstilte i tre sammenhengende år, regnes som vedvarende vanskeligstilte på boligmarkedet. I perioden 2018–2020 gjaldt dette 62 000 personer. Dette er en økning på 2 000 personer fra perioden 2017–2019.

I 2020 ble det registrert 3 325 bostedsløse. Dette er en nedgang på 584 personer fra 2016. Antall barn i familier uten bolig er redusert fra 229 til 148 i samme periode.

Høsten 2020 la regjeringen frem nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken *Alle trenger et trygt hjem (2021–2024)*. I den nye strategien bygger regjeringen videre på erfaringene, tiltakene og samarbeidsstrukturene som er utviklet under *Bolig for velferd (2014–2020)*. Bakgrunnen for strategien er regjeringens høye ambisjoner om å hjelpe dem som i dag står i fare for å bli, eller er vanskeligstilte på boligmarkedet. Strammere økonomiske rammer, demografiske endringer og større inntektsforskjeller utfordrer boligpolitikken. Det er viktig å sikre en boligpolitikk som er bærekraftig over tid. I strategien varsler regjeringen følgende prioriterte innsatsområder: Ingen skal være bostedsløs, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor. Regjeringen har fastsatt følgende mål for å forsterke innsatsen i årene som kommer:

- Flere skal kunne eie egen bolig
- Leie skal være et trygt alternativ
- Sosial bærekraft i boligpolitikken
- Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse

Regjeringen prioriterer startlånsordningen som et verktøy for å hjelpe flere med langvarige finansieringsproblemer fra leie til eie. Innenfor startlåns-

ordningen prioriteres barnefamilier og utviklingshemmede.

Regjeringen vil sørge for en god og målrettet bostøtteordning. Bostøtten skal gi husstander med lave inntekter og høye bostøttegifter bedre mulighet til å skaffe seg og beholde en egnet bolig. Regjeringen har styrket bostøtten flere ganger. Som et ledd i innsatsen mot barnefattigdom, foreslår regjeringen å styrke bostøtten for barnefamilier og andre store husstander i 2022. Regjeringen har også satt ned en ekspertgruppe som skal vurdere bostøttens måloppnåelse.

Regjeringen har årlig satt av betydelige økonomiske beløp til områdesatsing i de store byene for å løfte bydeler med sosiale utfordringer; jf. kap. 590, post 65. Det er inngått ny intensjonsavtale om områdesatsing i Bergen for perioden 2019–2026 og Drammen for perioden 2021–2030.

Regjeringen har oppnevnt et ekspertutvalg som har utredet levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge, og startet arbeidet med å følge opp anbefalinger og tiltak fra utvalget.

Regjeringen prioriterer arbeidet med å utvikle gode nabolag og oppfølging av sosial bærekraft. Et delmål for områdesatsinger i byer med særskilte leverkårsutfordringer er å bidra til varig forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i disse områdene. Det er oppnevnt et innspillsforum for arkitektur, bokvalitet og nabolag.

1.5 De viktigste resultatene på Kommunal- og moderniseringsdepartementets område i løpet av fireårsperioden

Kommunesektoren

I perioden 2013–2019 har regjeringen styrket kommunesektorens frie inntekter med rundt 35 mrd. kroner, tilsvarende en årlig realvekst på 1,6 pst. Det har gjort at kommunene har kunnet satse på velferdstjenester som skole, barnehage og helse. Gode driftsresultater over flere år har muliggjort oppbygging av betydelige disposisjonsfond, og antall kommuner i ROBEK har gått betydelig ned de siste årene. Ved inngangen til september 2021 var det kun 15 kommuner i ROBEK, mot 46 kommuner i 2013.

Kommunereformen har gitt de største endringene i kommuneinndelingen på over 50 år. Antall kommuner er under denne regjeringen redusert fra 428 til 356. Kommunereformen legger grunnlaget for overføring av makt og myndighet fra staten til kommunene, og det er overført

oppgaver innenfor en rekke områder, blant annet knyttet til bolig, klima, miljø og landbruk. Behovet for å sikre økt rekruttering av kritisk kompetanse til kommunesektoren står også sentralt i reformen. Regjeringen viderefører arbeidet med kommunesammenslåinger gjennom positive insentiver, verktøy for gode lokale prosesser og gode og langsiktige økonomiske virkemidler.

Regionreformen har styrket fylkeskommunenes rolle som en regional utviklingsaktør og samfunnsutvikler, blant annet gjennom overføring av oppgaver innen samferdsel, integrering, kompetanse, folkehelse, miljø, næringsutvikling og landbruk. Regionreformen legger til rette for redusert byråkrati og en mer effektiv offentlig forvaltning. I Prop. 84 S (2016–2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå* er det beregnet at sammenslåingene av fylkeskommuner kan gi om lag 340 mill. kroner i innsparing i administrasjon årlig. Inntektssystemet for fylkeskommunene er modernisert og tilpasset ny fylkesstruktur, endringer i befolknings sammensetning, reiseavstander og andre strukturelle forhold.

Det kommunale selvstyret er lovfestet i den nye kommuneloven. Innlemming i rammetilskuddet av en rekke øremerkede tilskudd har styrket det lokale selvstyret og økt kommunenes økonomiske handlingsrom. Bare i 2020 ble tilskudd tilsvarende om lag 3,6 mrd. kroner innlemmet. Regjeringen arbeider løpende med å utvikle flere øremerkede tilskudd og redusere det totale omfanget av øremerking.

Inntektssystemet skal gi innbyggerne gode, likeverdige tjenester over hele landet, og være mindre til hinder for kommunesammenslåinger. Regjeringen har satt ned et utvalg som i 2022 skal levere en utredning med en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene.

Regjeringen har gitt kommunene større ansvar der det kan gi et bedre tjenestetilbud, for eksempel gjennom barnevernsreformen som trer i kraft fra 2022. Det er åpnet for flere forsøk der kommuner eller fylkeskommuner kan få overført oppgaver eller prøvd ut nye arbeidsformer. Regjeringen vurderer også om det er behov for endringer i lov om forsøk i offentlig forvaltning (forsøksloven) for å bidra til mer innovasjon og nytenking i offentlig sektor. Samarbeidet mellom stat og kommune om digitalisering og klart språk er forsterket under denne regjeringen. Strategien *En digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*, utarbeidet i samarbeid mellom regjeringen og KS, ble lagt frem i 2019. I ny kommunelov og ny forskrift om selvkost som trådte i kraft fra 2020, angis prinsip-

per for hvordan samlet selvkost, det vil si den øvre rammen for kommunens samlede gebyrinntekter fra en tjeneste, skal beregnes.

Kommunesektorens merutgifter og mindreinntekter (inkl. skattesvikt) som følge av koronapandemien, er og vil bli, dekket. Kommunesektoren fikk i 2020 mer enn 19 mrd. kroner i ekstra overføringer og økonomiske tiltak. Av dette var rundt 18 mrd. kroner bevilgninger som er begrunnet i koronapandemien. I 2021 er det bevilget koronamidler til kommunesektoren på over 23 mrd. kroner. Det er enighet mellom staten og KS om at det er godt samsvar mellom de økonomiske konsekvensene for kommunesektoren og statens kompenserende tiltak i 2020 og første halvår 2021.

Valglovutvalgets innstilling følges opp, og regjeringen vil fremme en proposisjon med forslag til ny valglov i 2022. Det er allerede fremmet grunnlovsforslag i tråd med utvalgets forslag. Det vil gjøre det mulig for Stortinget å vedta endringer i valgdistriktsinndelingen, slik at valgdistriktene samsvarer med de nye regionene. Eventuelle endringer i Grunnloven og ny valglov vil kunne tre i kraft før stortingsvalget i 2025.

Bedre og mer effektive planprosesser

Bærekraftsmålene har blitt løftet opp av denne regjeringen, og regjeringen har tatt klimahensyn inn i plan- og bygningsloven. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for perioden 2019–2023 tydeliggjør at kommunene skal være den primære planmyndigheten og at bærekraftsmålene skal ligge til grunn for samfunnsutviklingen.

Regjeringen har utviklet nye fellestjenester for en enklere plan- og byggesaksbehandling. Det er blant annet utviklet digitale tjenesteplassformer som gjør det enklere å kontrollere reguleringsplanforslag før innsendelse, og levere komplette byggesøknader. Løsningene gir mer åpne og oversiktlige prosesser. Dette er særlig viktig for mindre kommuner som ikke har kompetanse og kapasitet til å utvikle egne løsninger.

Det har vært arbeidet med å forenkle planprosessene etter plan- og bygningsloven, og grunnlaget for et videre arbeid med å samordne plan- og bygningsloven og sektorlover har blitt lagt. Som et ledd i arbeidet med å sikre bærekraftig byutvikling har regjeringen sendt et lovforslag på høring om mer effektive virkemidler for planlegging og gjennomføring ved fortetting og transformasjon i byer og tettsteder. Regjeringen foreslår blant annet et nytt system for finansiering av offentlig

infrastruktur ved utbygging. Det vil gi et mer forutsigbart finansieringssystem for kommuner og utbyggere, og kan bidra til raskere boligbygging.

Dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven er forenklet for å få en mer forutsigbar praktisering av bestemmelsen. Det er blant annet tydeliggjort at en dispensasjon ikke kan gis dersom nasjonale og regionale interesser blir vesentlig tilsidesatt. Forenklingen innebærer også at kommunens handlingsrom blir tydeligere, samtidig som kommunen vil stå noe friere i vurderingen av det skjønnet som ligger til kommunen i en dispensasjonssak.

Det er vedtatt en ny forskrift om innmåling, dokumentasjon og utlevering av geografisk informasjon om ledninger og annen infrastruktur i grunnen med videre, som skal bidra til å forhindre graveskader med samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Rundskriv om samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling, og rundskriv om lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnyttning i kystnære sjøområder, ble begge utgitt i 2018. Reviderte statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen ble vedtatt i mai 2021. Retningslinjene gir mer differensiert forvaltning i spredt bebygde strøk med større lokal handlefrihet, samtidig som hensynet til natur, landskap og rekreasjon skal ivaretas.

Ordningen der alle statsforvalterne samordner statlige innsigelser er blitt permanent. Evaluering viser at innsigelsene er blitt bedre begrunnet, og at statlige etater er mer løsningsorienterte enn tidligere. I innsigelsessaker avgjort i departementet er det lagt større vekt på lokaldemokratiet. Regjeringen har gitt kommunene helt eller delvis medhold i 80 pst. av sakene, mot 42 pst. under den rødgrønne regjeringen.

Regjeringen har forbedret rutiner og gjennomført tiltak for å redusere planleggingstiden i statlig planarbeid, og lagt til rette for raskere og mer effektiv planlegging i kommuner og fylkeskommuner gjennom blant annet digitalisering.

Regjeringen har innført elektronisk tinglysing. Saksbehandlingstiden er halvert, og halvparten av sakene sendes nå inn digitalt. Det er satt i gang en stor satsing på å heve kvaliteten i matrikkelen, som blant annet bedre dokumenterer eiendomsrettigheter. Det kan effektivisere offentlig forvaltning. Det er også vedtatt en ny autorisasjonsordning for eiendomslandmålere som skal bidra til å sikre kvaliteten i oppmålingsarbeidet og i matrikkelen. Eiendomsdata er gjort gratis tilgjengelig for alle kommersielle brukere.

Videre er det samlet kunnskap om havet gjennom Mareano-prosjektet og pilotprogram for marine grunnkart. En nasjonal detaljert høydemodell dekker nå 97 pst. av landet med centimeterpresisjon og vil være ferdig neste år. Den bidrar til bedre grunnlag for beslutninger i både offentlig og privat sektor, og store besparelser knyttet til temakartlegging, klimatilpasning, beredskap, planarbeid og infrastrukturbygging. På Svalbard har regjeringen bygget et nytt jordobservatorium, som er viktig for blant annet navigasjon og klimaovervåkning.

I november 2018 la regjeringen frem den nasjonale geodatastrategien «Alt skjer et sted – Nasjonal geodatastrategi frem mot 2025». Norge skal være ledende i bruk av geografisk informasjon, og strategien følges opp gjennom en handlingsplan med konkrete tiltak som revideres årlig. En rekke etater og organisasjoner gjennomfører tiltakene som skal bidra til å heve kvaliteten på geografisk informasjon, og legge til rette for økt utnyttelse av slik informasjon i digitale løsninger.

Regjeringen har utarbeidet arealprofiler, som er en viktig del av kommunenes kunnskapsgrunnlag for utviklingen av arealbruken.

Regjeringen har prioritert tiltak for å styrke den offentlige plan- og arkitekturkompetansen. Studiekapasiteten i planlegging er økt med om lag 70 studieplasser. Det gis tilbud om kurs og etter- og videreutdanning blant annet i samarbeid med statsforvalterne, KS og utdanningsinstitusjonene. Et bredt spekter av veiledning er utviklet og gjort tilgjengelig digitalt. Det er bevilget om lag 50 mill. kroner til planforskning, og det er igangsatt flere relevante prosjekter om bærekraftig planlegging og arealforvaltning finansiert via Forskningsrådet.

Bolig- og stedsutvikling

Norsk boligpolitikk er på mange måter vellykket. Eierlinjen står sterkt og de fleste klarer å skaffe seg et sted å bo på egenhånd. Siden 2012 er antall bostedsløse nesten halvert. Samtidig er det fortsatt en del som sliter med å skaffe og beholde en egnet bolig. Regjeringen har derfor ført en offensiv sosial boligpolitikk for å hjelpe dem som er vanskeligstilte på boligmarkedet. Målene og de viktigste tiltakene innenfor den sosiale boligpolitikken er forankret i regjeringens nasjonale strategi *Alle trenger et trygt hjem (2021–2024)*, som ble lansert i 2020.

Den siste firårsperioden har blant annet over 27 000 husstander fått mer enn 42 mrd. kroner i startlån. Bostøtten bidrar til å lette boutgiftene

månedlig for om lag 80 000 husstander med svært lave inntekter. Den siste fireårsperioden er bostøtten forbedret flere ganger og målrettet mot dem som trenger det mest. Regjeringen har særlig prioritert barnefamilier. Øvre grense for boutgifter som legges til grunn i beregningen av bostøtte, er økt flere ganger og mest for husstander med flere medlemmer. Regjeringen har også sørget for at barns inntekt ikke lenger inngår i beregningsgrunnlaget for bostøtte, og åpnet for å gi bostøtte til begge foreldrene når et barn har delt bosted. Dette er en del av arbeidet med bærekraftsmålet om sosiale velferdsordninger, målet om å redusere forskjeller i levekår og målet om å sikre tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger.

Regjeringen har også prioritert digitaliseringsprosjekter som kan øke den boligsosiale måloppnåelsen. Et eksempel på dette er digitale løsninger for kommunalt disponerte boliger (KOBO). Prosjektet bidrar til at det blir enklere å søke, tildele og administrere kommunale utleieboliger. Dette bedrer tjenestene både for innbyggere og kommunen.

Gjennom flere år har regjeringen gjennomført mange små og store forenklinger for å gjøre det enklere og billigere å planlegge, søke og gjennomføre byggeprosjekter. Regjeringen har blant annet forbedret og videreutviklet den digitale byggesaksbehandlingen. Eksempler er etablering av digitalt nabovarsel, utarbeidelse av nasjonale sjekklister for hva som skal vurderes i byggesaker, tilrettelegging for digital samordning mellom sektormyndigheter og aktører i byggesaker og utarbeidelse av veivisere og forenklede søknadsskjemaer for mindre byggeprosjekter. Dette bidrar til kortere saksbehandlingstid, lavere kostnader, bedre kvalitet på søknadene og likere saksbehandling.

Gjennom endringer i plan- og bygningsloven er det lagt til rette for mer effektiv gjenbruk av eksisterende bygg. Videre er antall søknadsplichtige tiltak redusert. Fra 1. mai 2021 kan man for eksempel bygge terrasser og små tilbygg på egen eiendom uten å måtte søke om tillatelse fra kommunen. Dette er grep som gjør hverdagen enklere for folk som vil bygge, oppgradere eller forbedre boligen sin og uteområdene rundt.

Regjeringen har høye ambisjoner om å redusere miljø- og klimaavtrykk fra bygg. I 2020 innførte regjeringen en ny låneordning i Husbanken, som skal bidra til å lette omstillingen til en mer miljøvennlig boligproduksjon. Videre har regjeringen lagt til rette for at brukte byggevarer kan brukes om igjen. Ombruk og gjenvinning av bygningsmaterialer er avgjørende for å kutte i utslip-

pene i byggesektoren. Regjeringen har også sendt forslag til klimabaserte energikrav på høring.

For å skape flere trygge og gode bomiljøer i byområdene, samarbeider staten med flere kommuner om målrettede områdesatsinger. Regjeringen har årlig satt av betydelige økonomiske beløp til områdesatsingene. De støtter opp om flere bærekraftsmål, blant annet målet om å utrydde fattigdom, målet om mindre ulikhet og målet om bærekraftige byer og lokalsamfunn. Tilskuddet skal bidra til at flere beboere i områder med særskilte levekårsutfordringer kan bli økonomisk selvstendige gjennom arbeid, og bli aktive deltakere i lokalsamfunn og storsamfunn. Det skal også bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i disse områdene. I siste regjeringsperiode har det også blitt satt i gang områdesatsinger i Bergen, Stavanger og Oslo sør.

Regjeringen har oppnevnt By- og levekårsutvalget som har utredet levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge. Utvalget foreslår strategier og tiltak for å sikre at alle kan bo og vokse opp i trygge og inkluderende lokalsamfunn med gode boforhold, gode oppvekstvilkår, gode levekår og gode forutsetninger for integrering.

Kommunene har blitt gitt større mulighet til å stille krav til miljø- og klimahensyn i planarbeidet, og det er utarbeidet verktøy for å måle effekten på klima. Det jobbes blant annet med å etablere målregnskap (for eksempel klimagassregnskap) og med å avklare om kommunene kan stille krav om fossilfrie eller utslippsfrie byggeplasser.

Det er i perioden gjennomført flere tiltak for å sette kommunene bedre i stand til å håndtere klimaendringene, herunder nye statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, og annet lovarbeid. Et eksempel er krav til overvannshåndtering i arealplanlegging.

Regjeringen legger vekt på at samfunnssikkerhet og klimatilpasning skal være et gjennomgående tema fra plansak til utbygging. Plan- og bygningsloven er det viktigste verktøyet for å oppnå dette. Oppdatert og lett tilgjengelig geografisk informasjon er en viktig brikke i arbeidet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet. Detaljerte høydedata, som gir bedre oversikt over områder som er utsatt for flom, ras og skred, tilbys nå gratis til alle.

Distrikts- og regionalpolitikk

Regjeringen har lagt til rette for levende lokalsamfunn og vekst i hele Norge. Før pandemien var ledigheten i Distrikts-Norge rekordlav, og

næringslivet var i vekst. Vi har satset på moderne velferdstjenester, fått til en historisk satsing på raskt bredbånd i hele Norge, styrket samferdselsbudsjettet for å knytte landet sammen og vi har bedret rammevilkårene for mennesker som vil skape jobber og verdier i eget lokalsamfunn.

Distrikts-Norge er mangfoldig, og forutsetningene og mulighetene er ulike fra sør til nord. Regjeringen har derfor lagt frem tre strategier for fremtidens distriktpolitikk, en for kyst, en for fjell og innlandet og en for småbyer og større tettsteder. Målet er å bidra til vekst og aktivitet i næringslivet, likeverdige tjenester og attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner i hele Distrikts-Norge.

En vellykket regional- og distriktpolitikk forutsetter innsats på mange politikkområder. Det er bevilget om lag 52,1 mrd. kroner til innsats og tiltak som betyr mye for hele Distrikts-Norge i saldert budsjett for 2021, en økning på om lag 30 pst. nominelt fra saldert budsjett for 2017.

Ordnningen med differensiert arbeidsgiveravgift er et viktig distriktpolitisk tiltak, som i 2021 utgjør 18,3 mrd. kroner. Regjeringen har arbeidet aktivt opp mot Europakommisjonen og ESA for å videreføre ordningen. Ny periode med differensiert arbeidsgiveravgift trer i kraft fra 1. januar 2022.

Regjeringen har prioritert utbygging av vei og annen infrastruktur for at folk skal kunne bo, og bedrifter skal kunne skape arbeidsplasser og verdier, i hele landet. Dette bygger opp under bærekraftsmålene om industri, innovasjon og infrastruktur. Korrigert for endringer i budsjettstrukturen, har bevilgningene til samferdsel økt nominelt med om lag 15,7 mrd. kroner, fra 65,0 mrd. kroner i saldert budsjett 2018 til 80,7 mrd. kroner i saldert budsjett 2021. Den reelle veksten er over 10 mrd. kroner. Store investeringer i bredbånd sørger for at så å si hele Norge har grunnleggende bredbåndstjenester.

Regjeringen har gitt fylkeskommunene økt handlingsrom til å utvikle næringspolitikken i sitt fylke. Ordninger og virkemidler som styrker innovasjon og nyetableringer er overført fra staten. Fylkeskommunene gir nå oppdrag til næringshageprogrammet og inkubatorprogrammet (Siva), samt ordningene mentorprogram, bedriftsnettverk og deler av etablerertilskuddet (Innovasjon Norge). Målrettede distrikts- og regionalpolitiske virkemidler utgjorde i 2021 om lag 1,3 mrd. kroner.

Av og til går en stor andel arbeidsplasser i en kommune eller region tapt på kort tid. I tråd med bærekraftsmålet om anstendig arbeid og økono-

misk vekst, er det i perioden 2017–2020 bevilget 433 mill. kroner til omstilling i kommuner eller regioner hvor det lokale næringslivet eller større virksomheter forvitrer eller blir kraftig bygget ned, og sysselsettingen er vesentlig redusert. Resultatene fra disse omstillingsområdene i 2017–2020 viser at det er skapt 1 427 nye arbeidsplasser, 889 arbeidsplasser er sikret og 357 nye bedrifter er etablert.

Regjeringen har siden 2013 flyttet og nyetablert rundt 1 270 statlige arbeidsplasser utenfor Oslo-regionen. Regjeringen har i nye retningslinjer presisert at lokaliseringsbeslutninger skal ta hensyn til samlede virkninger for enkeltområder. Direktoratet og etater kan ikke legge ned kontorer uten forankring i regjeringen. Ved strukturendringer skal utflytting fra Oslo og sentrale kommuner i Oslo-området alltid vurderes. Det er også i 2021 bevilget 16 mill. kroner til piloten Statens hus i Lyngdal, Stad, Orkland og Narvik. Målet er at et felles fagmiljø vil gjøre det lettere å beholde og rekruttere kompetanse i de statlige etatene som er der i dag, og å få kunnskap om hva som er viktig for å lykkes med lokalisering av statlige virksomheter på mindre steder.

God digital infrastruktur gir større fleksibilitet og mer valgfrihet for innbyggerne, jf. omtalen nedenfor. Digitale løsninger legger til rette for at arbeidsoppgaver kan utføres fra et annet sted enn det fysiske kontoret hos arbeidsgiver. Regjeringen har tatt initiativ til å utvikle løsninger der ansatte i staten kan tilhøre lokale kontorfellesskap med andre statlige tilsatte, ev. sammen med kommunale eller private aktører. Regjeringen har satt i gang et arbeid for å utarbeide felles retningslinjer for stedsuavhengig arbeid i staten, i dialog med relevante aktører som hovedsammenslutningene og Arbeidsgiverrådet i staten. I budsjettet for 2022 foreslår regjeringen et tilskudd som skal stimulere til etablering av kontorfellesskap (Distrikthub).

Tilgangen på kompetent arbeidskraft er en forutsetning for vekst og verdiskaping i hele landet. Dette kan være en særlig utfordring i distriktene. Derfor har regjeringen satset på etter- og videreutdanning og lagt frem en egen strategi for fleksibel og desentralisert utdanning for fagskoler, høyskoler og universiteter. Dette er viktig for å nå bærekraftmålet om god utdanning. Regjeringen har også lansert en treårig ordning med kompetansepiloter der næringslivets behov for kompetanse kobles sammen med lokale og regionale etter- og videreutdanningstilbud. Totalt er 20 kompetansepiloter etablert.

Tilgang på grunnleggende private tjenester er en utfordring i mange områder med spredt bosetting og lite marked. Fra og med 2018 er det bevilget om lag 228 mill. kroner til Merkur-programmet, for å sikre folk i distriktene en nærliggende dagligvarebutikk av god kvalitet. Økonomisk støtte og kompetanseutvikling er avgjørende for at marginale butikker skal kunne modernisere og utvikle seg. Merkur-programmet har også satset på tilleggstjenester i butikkene for å styrke butikkenes bærekraft.

Opprettelsen av Regionalt nordområdeforum har bidratt til å styrke dialogen og regional forankring av nordområdepolitikken mellom regjeringen, de nordligste fylkene og Sametinget. Høsten 2021 opprettes det en treårig stilling som ungdomskoordinator for nordområdepolitikken, som legges til forumets sekretariat i Vadsø.

Regjeringen har lagt til rette for økt verdiskaping og innovasjonsevne i nordnorsk næringsliv basert på landsdelens ressurser. Det skjer blant annet gjennom leverandørutviklingsprogrammet N2 Nord-Norge, som bidrar til flere konkurransedyktige leverandørbedrifter innenfor maritime næringer og reiseliv i Nord-Norge. Økt kompetanse i nord er også et viktig satsingsområde for regjeringen, og det er blant annet gjennomført et kapasitetsløft rettet mot byggenæringen i Nord-Norge.

Elektronisk kommunikasjon

Regjeringen har lagt til rette for raskere utbygging av digital infrastruktur og reduserte kostnader for utbyggerne de siste årene. Ny graveforskrift og en ny bredbåndsutbyggingslov legger til rette for økt kommersiell utbygging av bredbånd. Norsk konkurransekraft styrkes gjennom tidlig utbygging av 5G-mobilnett, blant annet gjennom tidlig frigjøring og tildeling av frekvensressurser for 5G. Videre har regjeringen fått på plass en distriktssatsing på 480 mill. kroner i 5G-auksjonen høsten 2021 som vil gi raskt trådløst bredbånd til husstander og virksomheter i spredtbygde strøk. Målet om at 90 pst. av husstandene skulle ha tilbud om 100 Mbit/s i 2020 ble nådd. Regjeringen har i 2021 satt et nytt, ambisiøst mål om at alle norske husstander og virksomheter skal ha tilbud om 100 Mbit/s i løpet av 2025.

I tråd med den økende digitaliseringen blir folk og bedrifter mer avhengige av at internett er tilgjengelig hele tiden og overalt. Da må nettene og tjenestene være sikre og robuste. Regjeringen var tidlig ute med forutsigbare sikkerhetskrav for 5G-utbyggingen, den største oppgraderingen av

mobilnettene noen gang. 5G vil muliggjøre stor-skala IoT og private nett for industri og næringsliv. 5G er sammen med IoT og kunstig intelligens muliggjørende teknologier som setter fart i den raskt voksende datadrevne økonomien.

Regjeringen har økt satsingen på telesikkerhet og beredskap de siste årene. Økte bevilgninger har lagt til rette for styrking av infrastrukturen i sårbare regioner, blant annet i Finnmark og Troms, og for et nytt sjøfibersamband mellom Norge og Danmark som vil styrke grensekryssende internettrafikk. Siden 2018 er 45 nye kommuner inkludert i programmet Forsterket ekom, hvor mobilberedskapen styrkes i vær- og flomutsatte kommuner.

Regelverk regjeringen har innført på ekomområdet, som Winback-forbudet og «roam like at home», har bidratt til økt konkurranse og lavere priser for norske forbrukere de siste årene. Konkurransereguleringen legger til rette for utbygging av et tredje mobilnett og derigjennom økt konkurranse, innovasjon og lavere priser.

Regjeringen la frem en datasenterstrategi i 2018. Investeringene i denne sentrale delen av den digitale grunnmuren i Norge økte betydelig i 2019 og 2020. I 2021 la regjeringen frem en ny datasenterstrategi: *Norske datasenter – berekraftige, digitale kraftsenter*.

Urfolk og nasjonale minoriteter

Regjeringens mål er at samer og nasjonale minoriteter i Norge skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Samene har status som urfolk i Norge. Jøder, kvener/norskfinner, romanifolk/tatere, skogfinner og rom har status som nasjonale minoriteter.

Regjeringen har lovfestet konsultasjonsordningen med Sametinget og samiske interesser i et eget kapittel i sameloven, med virkning fra 1. juli 2021. Dette vil bidra til bedre og mer effektive konsultasjoner mellom offentlige myndigheter, Sametinget og andre berørte samiske interesser.

Ny årlig stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv ble lagt frem juni 2021. Meldingen er rettet mot næringslivets betydning, blant annet reiseliv, for levende samiske lokalsamfunn. Regjeringen har også fulgt opp NOU 2016: 18 Hjertespråket, og har sendt et lovforslag om endringer i samelovens språkregler på høring med høringsfrist 15. november 2021.

Handlingsplan mot antisemittisme fra 2016 er fulgt opp. Regjeringen har videreført handlingsplanen for 2021–2023, med noen tilleggspunkter.

Den nye planen inneholder tolv konkrete tiltak som skal bidra til å motvirke antisemittisme.

Flere av tiltakene i målrettet plan for kvensk språk videreføres, blant annet språkreir i barnehager og språksentre. I tillegg er det satsinger på kvensk i høyere utdanning ved Norges arktiske universitet, UiT, og det er innført stimuleringsordninger for å få studenter til å velge kvensk.

I desember 2020 ble Stortingsmeldingen om nasjonale minoriteter lagt frem, som oppfølging av NOU 2015: 7 Assimilering og motstand. Stortingsmeldingen beskriver utviklingen i politikken overfor nasjonale minoriteter i Norge de siste årene og hvordan regjeringen vil legge opp politikken videre for å styrke minoritetens språk, kultur og situasjon.

Romano Kher, kultur- og ressurscenter for norske romer, åpnet i 2018. Senteret drives av Kirkens Bymisjon i samarbeid med romene, og inneholder blant annet en barne- og ungdomsklubb og en brobyggertjeneste. Senteret flyttet til permanente lokaler på Ryen i Oslo i august 2021.

Regjeringen la frem en stortingsmelding om nasjonale minoriteter i 2020, den første på 20 år. Meldingen beskriver utviklingen i politikken overfor nasjonale minoriteter i Norge og hvordan regjeringen vil styrke minoritetenes språk, kultur og situasjon. Nasjonale minoriteters organisasjoner har gitt innspill til meldingen.

En brukerorientert, moderne og effektiv offentlig forvaltning

Regjeringens mål er en bærekraftig og innovativ offentlig sektor som tilpasser seg brukernes behov. Alle skal ha tilgang til gode tjenester, uavhengig av hvor i landet man bor. Regjeringen har vært opptatt av å utnytte potensialet som ligger i innovasjon og digitalisering i moderniseringen av offentlig sektor til det beste for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Koronapandemien har digitalisert Norge i rekordfart og tydeliggjort viktigheten av gode, offentlige digitale fellesløsninger.

Regjeringen har lansert Meld. St. 30 (2019–2020) En innovativ offentlig sektor – Kultur, ledelse og kompetanse, som blant annet fremmer ti hovedgrep for å øke innovasjonstakten og -evnen i offentlig sektor.

StimuLab er en stimuleringsordning for innovasjon og tjenstedesign i offentlig sektor. Formålet er en bedre og mer effektiv offentlig sektor med mer relevante, treffsikre og samordnede tiltak for brukerne. Siden opprettelsen av StimuLab i 2016 har (per mai 2021) 36 prosjekter fått til-

skudd fra StimuLab. For eksempel ble varslings-tjenesten «Luftkvalitet i Norge» publisert i 2019. Tjenesten gir innbyggerne og virksomheter informasjon om luftkvaliteten der de bor, slik at de selv kan styre sin adferd, som for eksempel å la være å gå ut, la bilen stå og så videre. Et pågående prosjekt er knyttet til bedre samordning av offentlige tjenester for familier med alvorlig sykt barn. Målet er at berørte myndigheter skal arbeide mer effektivt og redusere belastningen på de pårørende og de syke.

Statens innkjøps-senter inngår og forvalter felles innkjøpsavtaler for staten. Senteret bidrar til mer effektive innkjøp i form av reduserte priser og transaksjonskostnader for staten, sikrer god etterlevelse av regelverket, profesjonelle innkjøpsprosesser og ivaretar relevante samfunnshensyn. Årlige besparelser er beregnet til 80 mill. kroner.

Regjeringen lanserte i 2020 et program for innovasjonskjøp fra oppstartsselskaper, StartOff. Kjernen i programmet er at offentlige virksomheter formulerer utfordringer og behov som oppstartsmiljøer og andre innovative aktører utarbeider løsninger på. To prosjekter er ferdigstilte så langt i 2021 (Arkivverket og Sunnaas sykehus), ytterligere fem prosjekter er satt i gang (blant annet et for styring av kritisk infrastruktur i Kristiansand kommune) og ett er i planleggingsfasen.

Det er inngått en samarbeidsavtale mellom KS og Kommunal- og moderniseringsdepartementet om innovasjon og oppfølging av bærekraftsmålene.

Med utgangspunkt i strategien *En digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025* har regjeringen i samarbeid med KS videreutviklet tiltak for bedre styring og ledelse av digitaliseringsprosesser i offentlig sektor. Målet er at brukeren skal oppleve én koordinert, digital offentlig sektor. Tiltakene i digitaliseringsstrategien følges opp med en felles handlingsplan. Som en del av oppfølgingen av strategien er det igangsatt et arbeid med å utvikle digitale løsninger som tar utgangspunkt i brukernes behov på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Det etableres sammenhengende digitale tjenester for de syv livshendelsene å få barn, alvorlig sykt barn, miste og finne jobb, ny i Norge, dødsfall og arv, starte og drive bedrift og drive en frivillig organisasjon.

Bruken av offentlige digitale tjenester har hatt en meget sterk økning de siste fire årene. Antall tjenester i fellesløsningene har økt med over 200 pst. fra 2 704 i 2017 til 8 608 i 2021. Medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter i staten er forbedret, slik at ordningen i større grad

understøtter regjeringens digitaliseringsstrategi og målet om sammenhengende tjenester. Siden 2016 har 72 prosjekter fått tildelt til sammen om lag 751 mill. kroner, og 70 av prosjektene ligger an til å bli fullført. Ordningen har bidratt til finansiering av et bredt spekter av tiltak med gevinster hos innbyggere, næringsliv, kommuner og statlige virksomheter. Blant annet har Direktoratet for byggkvalitet fått midler til tilrettelegging for automatisk innhenting og god kvalitet på data, slik at plan- og byggesaksbehandling kan automatiseres. Arbeidstilsynet har fått midler til felles arkitektur for tilsynsmyndighetene.

For å gjøre det enklere for virksomheter å skaffe sikre, lovlige og kostnadseffektive skytjenester er det etablert en sentral markeds plass for skytjenester.

For å unngå digitale skiller i befolkningen er det iverksatt flere tiltak for å styrke den digitale kompetansen i befolkningen. Regjeringen har blant annet etablert digitale veiledningssentre over hele landet og et lavterskel Digihjelpen-tilbud for innbyggere uten tilstrekkelige digitale ferdigheter, som finnes på et bestemt fysisk sted i kommunen, for eksempel bibliotek eller service-senter. Regjeringen har også utviklet digidel.no, et online tilbud med opplæringsressurser i digital kompetanse.

I september 2021 lanserte regjeringen strategien *Digital hele livet*. Målet med strategien er å legge til rette for å inkludere flere i det digitale fellesskapet gjennom oppdatering av digital kompetanse i ulike livsfaser. Tilsynet for universell utforming av ikt er styrket for å sørge for bedre universell utforming av IKT-løsninger i offentlig og privat sektor.

Regjeringen har lagt frem Nasjonal strategi for kunstig intelligens. Strategien angir retningen for Norges satsing på kunstig intelligens og inkluderer et sett etiske prinsipper for utvikling og bruk av kunstig intelligens. Tilgangen til data av god kvalitet er ett viktig tiltak. Regjeringen har etablert en datafabrikk som et offentlig-privat samarbeid. Datafabrikken skal tilby data fra offentlige og private virksomheter som skal kunne anvendes til utvikling av nye tjenester og forretningsmodeller, også ved bruk av kunstig intelligens.

Det er i perioden ført en aktiv europapolitikk på det digitale området. Stortinget har i juni 2021 gitt sitt samtykke til at Norge kan delta i EU-programmet DIGITAL. DIGITAL er EUs nye og ambisiøse program for digital omstilling og bruk av innovative digitale teknologier i samfunnet og næringslivet. I perioden har regjeringen også satt

digitalisering på agendaen under det norske formannskapet for det nordiske samarbeidet.

Regjeringen har som mål å sikre at den enkelte har størst mulig råderett over egne personopplysninger. Regjeringen har styrket Datatilsynet for å bedre tilsynets evne til å håndheve personopplysningsloven og personvernforordningen. Blant annet deltar Datatilsynet aktivt i personvernarbeidet i EU, som er svært viktig for regelhåndhevelsen og som også bidrar til bærekraftsmålet om å fremme rettsikkerhet og rettsvern for alle.

Riktig bruk av personopplysninger er viktig for samfunnet og borgerne. Regjeringen finansierer derfor en regulatorisk sandkasse for personvern og kunstig intelligens i Datatilsynet for å legge til rette for utvikling og testing av innovative løsninger i et trygt miljø. Regjeringen har også opprettet en personvernkomisjon som skal se på personvernets stilling i Norge.

Regjeringen har lagt til rette for at offentlige data er lettere tilgjengelig for gjenbruk og viderebruk, blant annet gjennom etablering av et nasjonalt ressurscenter for deling av data, og sørget for videreutvikling av felleskatalogen data.norge.no.

Regjeringen har også lagt til rette for at offentlige postjournaler gjøres tilgjengelige i søkbart format. Bruk av eInnsyn er obligatorisk for statlige virksomheter. Digitaliseringsdirektoratet jobber nå med å tilby eInnsyn til kommunene. Løsningen er allerede i bruk i Oslo kommune og Trøndelag fylkeskommune. Det er også lagt til rette for at offentlige sakspapirer kan publiseres i søkbare formater. eInnsyn inneholder data om saksbehandling, møter og kunnskapsdokumenter fra offentlig forvaltning. Her kan innbyggere og journalister søke fritt i arkivført post og dokumenter i journalene.

Arbeidsgiverpolitikk i staten

I forbindelse med regjeringens inkluderingsdugnad ble det i 2018 satt et ambisiøst mål om at minst fem prosent av nyansatte i staten skal være

personer med funksjonsnedsettelse eller hull i CV-en. Arbeidet er et viktig bidrag for å nå bærekraftsmålet om inkludering i arbeidslivet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Resultatene for 2020 viste at 2 pst. av alle ansettelsene i staten var fra målgruppen. Selv i et meget krevende år klarte de statlige virksomhetene å opprettholde trykket på inkludering. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har utarbeidet et omfattende tilbud av veiledning, kurs og verktøyer for å støtte virksomhetene i inkluderingsarbeidet. Kompetansen, bevisstheten om og engasjementet for inkludering, er vesentlig økt blant lederne i staten. Det er fortsatt behov for en offensiv innsats. Regjeringen har derfor bedt departementene om å følge opp handlingsplanene de har utarbeidet for inkludering, og at de statlige virksomhetene fortsetter å aktivt bruke veiledningene og rekrutteringsverktøyene.

Regjeringen har lagt stor vekt på at statens virksomheter har et godt lokalt handlingsrom. Partene i avtalen med LO-Stat, Unio og YS-Stat skjøv i 2020 forhandlinger om et modernisert lønssystem frem til neste hovedtariffoppgjør i 2022. For å legge til rette for videre modernisering, vil staten i mellomtiden utvikle et statistikkgrunnlag som i best mulig grad kan forutsi effekten for ulike grupper ansatte ved overgang til et nytt system. I perioden har man avtalt vesentlig større avsetninger til lokale forhandlinger enn tidligere. Regjeringen har lagt til rette for praksis- og traineeopphold i staten, gjennom et samarbeid med Kunnskapsdepartementet om en veileder, og et samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og statlige arbeidsgivere.

Det er stilt krav om at alle statlige etater og underliggende virksomheter skal ha lærlinger. Opplæringskontor Nord-Norge er etablert som et forsøksprosjekt.

Regjeringen har gjennomført og evaluert forsøk med anonyme søknader i staten, for å dokumentere om dette fører til at flere innvandrere blir innkalt til intervju og får tilbud om ansettelse i virksomheten.

2 Det økonomiske opplegget for kommunesektoren

2.1 Kommunesektorens inntekter i 2021

I Meld. St. 2 (2020–2021) *Revidert nasjonalbudsjett 2021* ble realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslått til henholdsvis 9,0 og 5,9 mrd. kroner. Bevilgninger begrunnet i koronapandemien var ikke medregnet.

Realveksten i kommunesektorens samlede og frie inntekter i 2021 anslås nå til henholdsvis 11,4 og 9,4 mrd. kroner. Inntektsveksten er vesentlig høyere enn lagt opp til i statsbudsjettet for 2021. Årsaken er dels en betydelig økning i skatteinntekter i 2021. Videre ble skatteinntektene og bruken av øremerkede tilskudd i 2020 lavere enn tidligere anslått. Dette bidrar til å trekke opp inntektsveksten fra 2020 til 2021.

Kommunesektorens skatteinntekter i 2021 ser nå ut til å bli 5,9 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, noe som i hovedsak skyldes høyere lønns- og sysselsettingsvekst i 2021 og høyere mottatte utbytter i 2020 enn tidligere anslått.

Samtidig er også pris- og kostnadsveksten for 2021 oppjustert fra 2,7 pst. til 3,3 pst. Økningen i kostnadsveksten skyldes dels økt lønnsvekstanslag, dels en økning i byggekostnadene og en kraftig økning i elprisene hittil i år. Oppjusteringen av kostnadsveksten trekker isolert sett inntektsveksten i 2021 ned med 2,4 mrd. kroner.

I 2021 er det totalt gitt 22 mrd. kroner i tilleggsbevilgninger til kommunesektoren begrunnet med koronapandemien, herav 16 mrd. kroner for å kompensere for merutgifter og mindreinntekter. I tillegg er det også bevilget et særskilt og varig tillegg på 1,9 mrd. kroner i 2021-budsjettet, slik at den midlertidige skattesvikten i 2020 ikke skulle få varig virkning på inntektsnivået fremover. Det varige tillegget på 1,9 mrd. kroner inngår i beregningen av veksten i samlede og frie inntekter, mens de andre bevilgningene er midlertidige og holdes utenom.

Våren 2020 nedsatte regjeringen en arbeidsgruppe med representanter fra berørte departementer og KS for å gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene av pandemien for

kommunesektoren. Arbeidsgruppen offentliggjorde i slutten av august 2021 en delrapport med anslag for kommunesektorens merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med pandemien første halvår 2021. Gruppen anslår at kommunene hadde utgifter på 6,7 mrd. kroner og at fylkeskommunene hadde utgifter på 2,6 mrd. kroner i første halvår 2021. De anslåtte kostnadene omfatter økte utgifter og reduserte inntekter, slik som økte utgifter til renhold, oppfølging av «TISK»-strategien, smittevern og reduserte inntekter innen kollektivtransport. Anslagene fra arbeidsgruppen er om lag i samsvar med bevilgningene som ble gitt for første halvår i statsbudsjettet for 2021.

Arbeidsgruppens mandat er forlenget til april 2022. I neste rapport skal arbeidsgruppen anslå merutgifter og mindreinntekter for hele 2021. Regjeringen vil komme tilbake med en ny vurdering av merutgifter og mindreinntekter i kommunesektoren i 2021 i revidert nasjonalbudsjett for 2022.

2.2 Kommunesektorens inntekter i 2022

I kommuneproposisjonen for 2022 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1,7 og 2,6 mrd. kroner. Det ble varslet en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 2,0 og 2,4 mrd. kroner. Videre ble det varslet at veksten i frie inntekter ville bli fordelt med 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene og mellom 1,6 og 2,0 mrd. kroner til kommunene.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2022 på 3,8 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,7 pst. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 2,5 pst.

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2022 på 2,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,5 pst. I likhet med de samlede inntektene er veksten i frie inntekter regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien.

Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter fordeles med 1,6 mrd. kroner til kommunene og 0,4 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Av veksten til kommunene begrunnes 100 mill. kroner med å legge til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen og må ses i lys av ambisjonen om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025. Videre begrunnes 100 mill. kroner av veksten med tiltak for barn og unges psykiske helse, herunder psykisk helse i videregående skole og lavterskeltilbud i kommunene. Av dette knyttes 75 mill. kroner til kommunene og 25 mill. kroner til fylkeskommunene. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for henholdsvis Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Som nevnt i pkt. 2.1 er skatteanslaget for 2021 oppjustert med 5,9 mrd. kroner i denne proposisjonen. Siden inntektsveksten i 2022 regnes fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett for 2021 korrigert for koronabevilgninger, vil oppjusteringen av skatteanslaget for inneværende år ikke påvirke nivået på sektorens inntekter i 2022.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det vist til beregninger utført av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), som viste merutgifter for kommunesektoren i 2022 på om lag 1,2 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen. Av dette ble det anslått at 0,9 mrd. kroner er knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene.

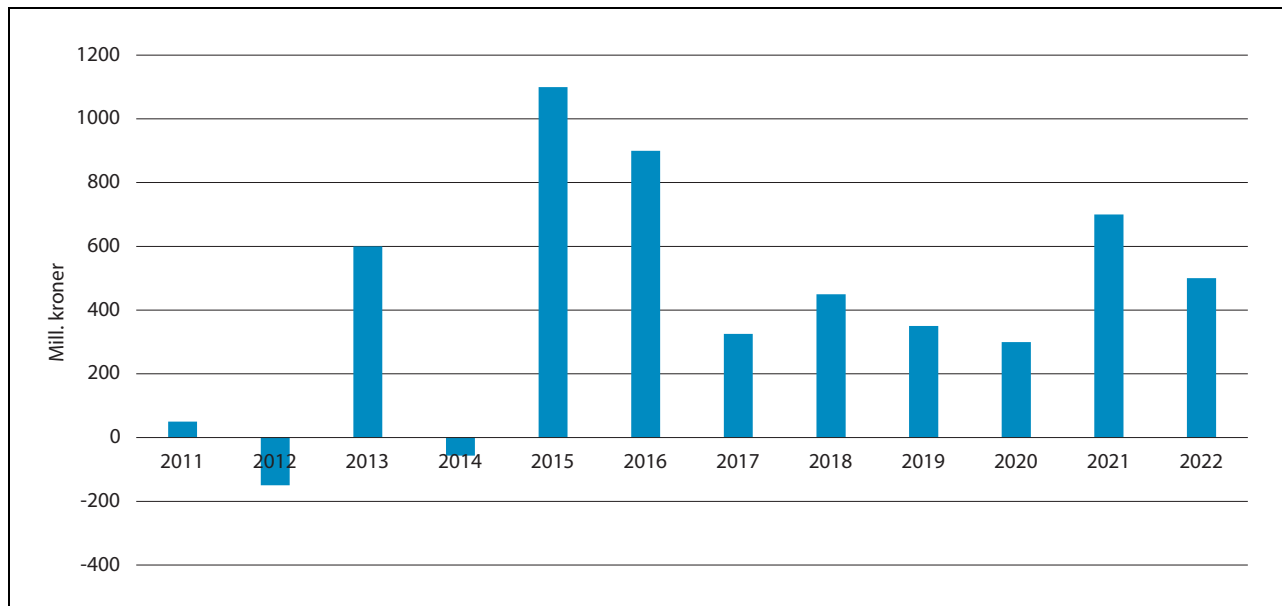
I kommuneproposisjonen for 2022 ble det videre anslått en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på om lag 0,6 mrd. kroner utover anslått lønnsvekst. Det var større usikkerhet enn vanlig knyttet til anslaget, blant annet som følge av endret reguleringsmetode for løpende pensjoner i 2021 og størrelsen på frigjorte premiereserver som følge av ny offentlig tjenstepensjon og nye regler for samordning av ytelsene fra tjenstepensjonen med ytelsene fra folketrygden.

Med oppdaterte beregninger anslås det nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene på om lag 0,4 mrd. kroner i 2022. Anslaget er beregnet med utgangspunkt i gjeldende regler for regulering av løpende pensjoner fra 2022. Departementet anslår for sektoren samlet at om lag 23 mrd. kroner blir tilført premiefond i 2021 som følge av frigjøringen av premiereserver. Anslaget for veksten i de samlede pensjonskostnadene er fortsatt beheftet med betydelig usikkerhet.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,5 mrd. kroner i 2022, jf. tabell 2.1. Det er da tatt hensyn til merutgifter som følge av den demografiske utviklingen på 0,9 mrd. kroner, vekst i de samlede pensjonskostnadene på 0,4 mrd. kroner og satsinger finansiert innenfor veksten i frie inntekter på 0,2 mrd. kroner.

Tabell 2.1 Økning i kommunesektorens handlingsrom i 2022

	Mrd. kroner
Vekst i frie inntekter	2,0
– merkostnader demografi	0,9
– merkostnader pensjon	0,4
– satsinger innenfor veksten i frie inntekter	0,2
Økt handlingsrom	0,5



Figur 2.1 Vekst i frie inntekter ut over beregnede demografi- og pensjonskostnader og satsinger innenfor veksten i frie inntekter. Anslag i opprinnelig budsjett

Kilde: Prop. 1 S for respektive år. Anslag for pensjonskostnader for 2011 og 2012 er gitt av TBU i novemberrapporten 2010 og 2011. Veksten i frie inntekter er regnet fra anslått inntektsnivå i revidert nasjonalbudsjett foregående år. Veksten i 2020 og 2021 er korrigert for tilleggsbevilgninger begrunnet i koronapandemien.

Nærmere om realveksten i samlede inntekter

I tabell 2.2 er realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2022 på 3,8 mrd. kroner dekomponert.

Ved pålegg om nye eller utvidede oppgaver for kommunesektoren, avvikling av oppgaver eller regelendringer som har økonomiske konsekvenser, blir kommunesektoren kompensert eller trukket i frie inntekter på grunnlag av beregnet endring i økonomisk belastning. Disse endringene holdes utenom den beregnede veksten i frie inntekter, men inngår i veksten i samlede inntekter. For 2022 utgjør disse bevilgningsemdringene samlet sett en økning på om lag 0,1 mrd. kroner. Endringene knytter seg til moderniseringsordningen i SFO og tilskudd til reduserte ferjetakster, jf. nærmere omtale under programkategori 13.70.

Øremerkede tilskudd øker med netto 1,1 mrd. kroner. Dette må ses i sammenheng med blant annet videreføring av tilskudd for at personer uten vitnemål kan fullføre videregående opplæring, midler til utrulling av fritidskort og tilskudd til vedlikehold, fornying og forbedring av fylkesveinettet.

Tabell 2.2 Realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2022

	Mrd. kroner
Frie inntekter	2,0
Frie inntekter knyttet til endringer i oppgaver ¹	0,1
Øremerkede tilskudd	1,1
Gebyrinntekter	0,5
Realvekst samlede inntekter	3,8

¹ Disse midlene bevilges som frie inntekter, men regnes ikke med i veksten i frie inntekter siden midlene er knyttet til endringer i pålagte oppgaver. Midlene medregnes i veksten i de samlede inntektene.

Nærmere om realveksten i frie inntekter

Tabell 2.3 viser anslag på kommunesektorens frie inntekter i 2021 og 2022 i løpende priser. Inntektsnivået i 2021 er anslag på regnskap i denne proposisjonen. Det innebærer at oppjusteringen av skatteanslaget på 5,9 mrd. kroner er medregnet. Inntektsnivået i 2021 er korrigert for oppgaveendringer, regelendringer og endringer i finansieringen av kommunesektorens oppgaver. Hensikten med å korrigere for oppgaveendringer mv. er å gjøre inntektsnivået i 2021 sammenlikn-

bart med inntektsnivået i 2022. Videre er inntektsnivået i 2021 også korrigert for ekstraordinære bevilgninger knyttet til koronapandemien, som ikke videreføres til 2022. Det er redegjort nærmere for korreksjoner i programkategori 13.70, tabell 5.9.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det varslet at den kommunale skattøren skal fastsettes ut fra en målsetting om at skatteinntektene skal utgjøre 40 pst. av kommunenes samlede inntekter. I 2022 forventes det en relativt høy vekst i skattegrunnlagene for kommunesektorens inntektskatt på grunn av gode vekstutsikter. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2022 bygger blant annet på en sysselsettingsvekst på 1,4 pst.

og en årslønnsvekst på 3,0 pst. fra 2021 til 2022. Videre er anslaget på skatt på utbytte oppjustert. Det tilsier at skattørene må justeres ned for å opprettholde en skatteandel på 40 pst.

Forslag til kommunale og fylkeskommunale skattører for 2022 er fremmet i Prop. 1 LS (2021–2022) *Skatter, avgifter og toll 2022*. Det foreslås at den fylkeskommunale skattøren reduseres med 0,3 prosentpoeng til 2,4 pst., og at den kommunale skattøren reduseres med 1,2 prosentpoeng til 10,95 pst.

Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre om lag 40 pst. av kommunenes samlede inntekter i 2022.

Tabell 2.3 Kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter

	Mill. kroner. Nominelle priser ¹								
	Kommunene ²			Fylkeskommunene ²			Kommunesektoren i alt		
	2021 ³	2022	Pst. endr.	2021 ³	2022	Pst. endr.	2021 ³	2022	Pst. endr.
Skatter i alt	203 300	203 465	0,1	38 800	38 600	-0,5	242 100	242 065	0,0
<i>Herav skatt på inntekt og formue</i>	188 400	188 300	-0,1	38 800	38 600	-0,5	227 200	226 900	-0,1
Rammetilskudd ⁴	144 321	149 278	3,4	38 404	40 083	4,4	182 726	189 361	3,6
Sum frie inntekter	347 621	352 743	1,5	77 204	78 683	1,9	424 825	431 426	1,6

¹ Pris- og lønnsveksten i kommunesektoren i 2022 (deflator) er anslått til 2,5 pst.

² Oslo er delt i en kommunedel og en fylkeskommunedel.

³ Anslag på regnskap korrigert for oppgaveendringer og virkningene av koronapandemien, jf. tabell 5.8 under programkategori 13.70.

⁴ Omfatter ikke kap. 571, post 21 Spesielle driftsutgifter.

For nærmere omtale av endringer i rammetilskuddet vises det til programkategori 13.70, blant

annet tabell 5.9 og etterfølgende omtaler av de ulike endringene.

Boks 2.1 Kommunesektorens inntekter i 2022

Kommunesektorens samlede inntekter anslås til om lag 604 mrd. kroner i 2022. Tabell 2.4 viser sammensetningen av inntektene i 2022 og nominell endring fra 2021. Veksten er regnet fra

anslag på regnskap 2021 i denne proposisjonen, korrigert for oppgaveendringer og tilleggsbevilgninger begrunnet i koronapandemien.

Tabell 2.4 Kommunesektorens inntekter i 2022

	Mrd. kroner	Andel av samlede inntekter (pst.)	Endring fra 2021 ¹ (pst.)
Frie inntekter	431,4	71,5	1,6
<i>Skatteinntekter</i>	242,1	40,1	0,0
<i>Rammetilskudd</i>	189,4	31,4	3,6
Øremerkede tilskudd ²	33,6	5,6	6,5
Gebyrer	90,1	14,9	3,1
Merverdiavgiftskompensasjon	28,9	4,8	3,7
Andre inntekter	19,6	3,2	2,5
Totalt	603,5	100,0	2,2

¹ Nominell endring. Beregningsgrunnlaget er anslag på regnskap for 2021 korrigert for oppgaveendringer og tilleggsbevilgninger begrunnet i koronapandemien.

² Ekskl. tilskudd til kommunenes arbeid med flyktninger, personer med opphold på humanitært grunnlag og asylsøkere.

Kommunesektorens skatteinntekter og rammetilskudd er sektorens frie inntekter. De frie inntektene utgjør 71,5 pst. av samlede inntekter. Disse inntektene kan disponeres fritt innenfor rammen av lover og forskrifter, og gir kommunesektoren rom for lokal tilpasning av virksomheten.

Skatteinntekter er kommunesektorens andel av skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere, formuesskatt samt eiendomsskatt i kommuner som har innført det. En del kommuner har inntekter fra naturressursskatt fra vannkraftverk. Størrelsen på skatteinntektene avhenger blant annet av utviklingen i skattegrunnlagene og av de kommunale og fylkeskommunale skattørene. Rammetilskudd bevilges på Kommu-

nal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 571 og kap. 572.

Øremerkede tilskudd skal benyttes i tråd med formålet som er angitt for bevilgningen. Andelen øremerkede tilskudd utgjør 5,6 pst. av de samlede inntektene.

Gebyrinntekter er kommunale avgifter og egenbetaling for tjenester som leveres av kommunen, eksempelvis tekniske tjenester, helse- og omsorgstjenester og barnehager, og utgjør 14,9 pst. av de samlede inntektene. Merverdiavgiftskompensasjon er refusjon til kommunesektoren for anskaffelser som er merverdiavgiftspliktige, og utgjør 4,8 pst. av de samlede inntektene.

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortings-sesjonen 2020–2021, samt de vedtakene fra tidligere stortings-sesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i

Innst. 580 S (2020–2021) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger at rapporteringen knyttes til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2020–2021	105	Lokalt selvstyre	Ja
2020–2021	106	Eldre bygg	Ja
2020–2021	162	Effektiviseringsstrategi for offentlig sektor	Ja
2020–2021	166	Fergeavløsningsordningen I	Ja
2020–2021	183	Departementsbygninger	Ja
2020–2021	290	Ressurskrevende tjenester I	Ja
2020–2021	317	Ressurskrevende tjenester II	Ja
2020–2021	318	Innretting av ekstrabevilgning til fergefylkene	Ja
2020–2021	380	Kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet I	Ja
2020–2021	551	Kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet II	Ja
2020–2021	554	Den generelle kompensasjonsordningen – søknadsbasert tilskuddsordning	Ja
2020–2021	674	Utviklingsmulighetene i distriktene og det lokale selvstyret	Ja
2020–2021	703	Ressurskrevende tjenester III	Ja
2020–2021	704	Ressurskrevende tjenester IV	Ja
2020–2021	731	Øke midler til utbygging av bredbånd og mobildekning	Ja
2020–2021	735	Vurdering av behov for felles skytjeneste for forvaltningen	Ja
2020–2021	736	Krav til IKT-sikkerhet ved tjenesteutsetting	Nei
2020–2021	737	Kjernenettet for elektronisk kommunikasjon	Ja
2020–2021	830	Kompensasjon ved lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter	Ja
2020–2021	1060	Utrede rett til høyhastighetsinternett for alle husstander	Nei
2020–2021	1061	Prioritering av husstander som mangler grunnleggende internett	Ja

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2020–2021	1062	Øke tilskuddsnivå for å nå dekningsmål	Ja
2020–2021	1063	Høyhastighetsinternett med minst 100 megabit i sekundet	Ja
2020–2021	1064	Plan for å nå målet om 100 pst. internettdekning med minst 100 megabit i sekundet	Ja
2020–2021	1066	Mobil- og internettdekning langs eksisterende riksveier	Nei
2020–2021	1125	Håndtering av klagesaker i forbindelse med dispensasjoner etter plan- og bygningsloven der statsforvalteren er klager eller part	Nei
2020–2021	1126	I hvilke typer saker benytter norske kommuner seg av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven	Nei
2020–2021	1209	I hvilke tilfeller kan kommunene fravike TEK17 og forskrift om brannforebygging til ugunst for utbygger hvor det brannprosjekteres med tankbil	Nei
2020–2021	1248	Byggesaksgebyr	Ja
2020–2021	1251	Fergeavløsningsordningen II	Ja
2020–2021	1252	Helsetjenester benyttet utenfor bostedskommunen	Nei
2020–2021	1254	Arbeidsgruppen om kommuneøkonomi knyttet til pandemien	Ja
2020–2021	1255	Ressurskrevende tjenester V	Ja
2020–2021	1346	Private barnehagers adgang til finansiering i Husbanken	Ja
2019–2020	414	Kompensasjon til kommunene og fylkeskommunene i forbindelse med smittesituasjonen	Ja
2019–2020	718	Kompensasjon til kommunesektoren i forbindelse med virusutbruddet i lys av ny informasjon	Ja
2019–2020	719	Samlede økonomiske konsekvenser av koronapandemien for kommunesektoren	Ja
2019–2020	727	Tilskuddsordning i forbindelse med fergeavløsningsordningen	Ja
2018–2019	55	Opplysningsplikt for statsråder og statssekretærer	Nei
2018–2019	508	Sameloven	Ja
2017–2018	65	Redusert sårbarhet i elektronisk kommunikasjon	Ja
2017–2018	648	Habilitetsregler og bevisstgjøring om dobbeltroller	Ja
2017–2018	857	Kommunesektorens plikt til å gi universelt utformet informasjon	Ja
2016–2017	700	Stryke listekandidater	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2016–2017	717	Ladeklare bygg	Ja
2016–2017	845	Sørsamisk språk	Nei
2015–2016	590	Registrering av økonomiske interesser for departementsråder	Ja
2015–2016	646	Fravikelse av plan- og bygningsloven og grannelova ved nasjonal flyktningkrise	Nei
2015–2016	861	Endringer i valgloven	Nei

Stortingssesjon 2020–2021

Lokalt selvstyre

Vedtak nr. 105, 26. november 2020

«Stortinget ber regjeringen klargjøre overfor fylkesmennene at lokalt selvstyre skal vektlegges sterkere enn i dag ved behandling av kommunale planer og dispensasjoner.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2019–2020) *Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen* og Innst. 88 S (2020–2021).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fulgt opp anmodningsvedtaket gjennom styringsdialogen og tildelingsbrevet til statsforvalterne for 2021, under punkt 2.2 om styrking av kommunedialogen, i avsnitt om overordnede prioriteringer:

«Statsforvalteren skal i 2021 fortsatt bidra til effektive planprosesser og bedre plankvalitet, blant annet gjennom aktiv oppfølging av regionalt planforum. Ved behandling av kommunale planer og dispensasjoner skal lokalt selvstyre vektlegges sterkere, jmfør Innst. 88 S (2020–2021) til Meld. St. 5 (2019–2020) *Levende lokalsamfunn for fremtiden*.»

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Eldre bygg

Vedtak nr. 106, 26. november 2020

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for hvordan man kan ta vare på eldre bygg gjennom bruksendring til ny aktivitet.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2019–2020) *Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen* og Innst. 88 S (2020–2021).

Vedtaket vil bli fulgt opp i forbindelse med ikrafttredelsen av Stortingets vedtak til lov om endringer i plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkelloven, herunder nytt innhold i plan- og bygningsloven kapittel 31 av 27. april 2021, jf. Prop. 64 L (2020–2021) og Innst. 323 L (2020–2021).

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Effektiviseringsstrategi for offentlig sektor

Vedtak nr. 162, 3. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en effektiviseringsstrategi for offentlig sektor.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S (2020–2021) *For budsjettåret 2021 – Statsbudsjettet (Gul bok)* og Innst. 2 S (2020–2021).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en effektiviseringsstrategi for offentlig sektor. Strategien gir en redegjørelse for regjeringens arbeid med effektivisering av offentlig sektor, herunder også nylig igangsatte tiltak som peker fremover. Strategien er vedlagt som digitalt vedlegg til Prop. 1 S (2021–2022) på regjeringen.no.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Fergeavløsningsordningen I

Vedtak nr. 166, 3. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag senest i revidert nasjonalbudsjett 2021 som forbedrer fergeavløsningsordningen ytterligere slik at enda flere fergeavløsningsprosjekter kan realiseres.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S (2020–2021) *For budsjettåret 2021 – Statsbudsjettet (Gul bok)* og Innst. 2 S (2020–2021).

Anmodningsvedtaket er ivaretatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022*, jf. Innst. 660 S (2020–2021).

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Departementsbygninger

Vedtak nr. 183, 3. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen gjøre en ny vurdering av om dagens departementsbygninger fortsatt kan benyttes, som alternativ til å bygge trinn 2 og/eller 3 i nytt regjeringskvartal. Vurderingen legges frem for Stortinget i statsbudsjettet for 2022.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 1 S (2020–2021) *For budsjettåret 2021 – Statsbudsjettet (Gul bok)* og Innst. 2 S (2020–2021).

Bakgrunn

Terrorangrepet i regjeringskvartalet 22. juli 2011 tok livet av åtte personer og flere ble alvorlig skadet. Angrepet førte til store materielle skader på departementsbygningene, og at om lag hundre tusen kvadratmeter bygg ble helt eller delvis ødelagt.

I etterkant av 2011 og frem til i dag har det vært jobbet systematisk og målrettet for å etablere et forsvarlig sikkerhetsnivå for regjeringen og departementene, i tråd med sikkerhetslovens krav til sikring av objekter, infrastruktur og informasjonssystemer som understøtter grunnleggende nasjonale funksjoner og nasjonale sikkerhetsinteresser.

Politidirektoratet (POD) utarbeidet i 2011–2012 i samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Oslo politidistrikt (OPD), en rapport

som konkluderer med at en samlokalisering er klart å anbefale ut fra sikkerhetsmessige vurderinger. Samtidig pekes det på at det er nødvendig med en heving av grunnsikringsnivået sammenliknet med situasjonen før 2011. Både POD og PST har senere bekreftet at konklusjonene fortsatt er gyldige.

Det er vurdert som påkrevet med god avstand til ukontrollert kjøretøytrafikk, blant annet for å oppnå tilstrekkelig beskyttelse mot kjøretøybaserte bombeangrep, noe som er utredet gjennom et stort antall simuleringer og praktiske testforsøk i inn- og utland. Perimetersikringen som sørger for å ivareta avstand til ukontrollert trafikk er en del av grunnsikringen.

Erverv av nabobygninger er også et grunnsikringstiltak. Særlig etterretningstrusselen, men også muligheten for å gjennomføre terroranslag fra bygningene, utgjør en risiko. Det å eie bygningene gir en hjemmel for kontroll som ikke vil være tilstede uten eierråderett. Slik kontroll vil sterkt redusere muligheten for at det kan bedrives fiendtlig etterretning fra lokalene, eller at lokalene kan utnyttes i terrorsammenheng. PST fremholder at etterretningsvirksomhet mot departementene og regjeringen pågår med stor ressursbruk, og har potensielt svært alvorlige negative konsekvenser for norske interesser.

Byggetrinn 1 er under gjennomføring. Perimetersikringen som etableres er nødvendig for å ivareta sikkerheten for Statsministerens kontor, Justis- og beredskapsdepartementet, Utenriksdepartementet og de andre departementene.

Utover økt sikkerhet vil samlokalisering av departementene kunne gi andre gevinster, for eksempel ved at samhandling mellom departementene forenkles og at fellesfunksjoner effektiviseres. Samlokaliseringen vil for eksempel gi betydelige effektiviseringsmuligheter i renhold, vakt- og resepsjonstjenestene, kantinedrift og bygningsmessig drift og vedlikehold. I tillegg vil det være behov for færre kjøretøysperrer og redusert omfang av elektroniske sikringssystemer. Estimering av de kvantifiserbare gevinstene er under arbeid.

Departementene og DSS har i dag lokaler på 11 lokasjoner: Glacisgata 1 (Statsministerens kontor og Forsvarsdepartementet), Victoria terrasse i Vika (Utenriksdepartementet), Gullhaug torg 4 i Nydalen (Justis- og beredskapsdepartementet), Kongens gate 8 (Nærings- og fiskeridepartementet) og 20 (Klima- og miljødepartementet) og Kirkegata 18 (Kunnskapsdepartementet) i Kvadraturen. I regjeringskvartalet: G-blokken (Finansdepartementet), R5 (Barne- og familiedepartementet).

tet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet), R6 (Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet), Akersgata 64 (Arbeids- og sosialdepartementet og DSS) og Grubbegata 1 (Kulturdepartementet).

Vurdering av bruk av dagens departementsbygg

Departementets vurderinger nedenfor bygger på underlag utarbeidet av Statsbygg. Til tross for at estimatene er beheftet med usikkerhet, peker analysen klart i retning av at det mest kostnadseffektive er å bygge nytt regjeringskvartal som planlagt.

Utgangspunktet for analysen er at nytt regjeringskvartal bygges ut som planlagt (byggetrinn 1-3). Alternativene som har vært vurdert er:

1. Bare utbygging av byggetrinn 1, og i tillegg benytte G-blokken, Akersgata 64, de tre byggene i Kvadraturen og Victoria terrasse¹.
2. Utbygging av byggetrinn 1 og 2, og i tillegg benytte G-blokken, Akersgata 64, og Victoria terrasse.
3. Bare utbygging av byggetrinn 1, og i tillegg benytte R5, R6 og Victoria terrasse.

Det er nødvendig med en oppgradering av G-blokken, denne planlegges i byggetrinn 3.

I alle alternativer er det tatt utgangspunkt i at antall departementsansatte i 2034 vil være 4 700.

Alle alternativer til å bygge trinn 2 og 3 av nytt regjeringskvartal forutsetter økt oppkjøp av eiendom, etablering av mer perimetersikring, stengning av flere gater, samt rehabilitering og ombygging.

Konsekvenser for trafikk: I alternativ 1, 2 og 3 vil andre områder i Oslo sentrum, i tillegg til Hammersborg, være pålagt strenge sikkerhetsrestriksjoner. Alternativ 1 medfører at flere kvartaler i Kvadraturen og ved Victoria terrasse må stenges for ukontrollert trafikk, noe som vil være svært negativt for kollektivtrafikk og vareleveranser til næringsvirksomhet i området. I alternativ 2 vil området ved Victoria terrasse stenges for ukontrollert trafikk. Konsekvensene er noe mindre enn i alternativ 1. For Victoria terrasse vil konsekvensene være de samme som for alternativ 1. Alternativ 3 forutsetter permanent stengning av Ring 1 og oppkjøp av Sentrum parkeringshus for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet for regjeringskvartalet.

¹ Victoria terrasse inkluderer alle tre kvartalene, nord-, midt- og sørkvartalet.

Foreløpige vurderinger viser at konsekvensene ved å stenge Ring 1 vil være betydelige og skape store trafikale utfordringer i og rundt bykjernen. Det vil også ha betydning for beredskapen i hovedstaden, blant annet fordi veien benyttes som omkjøringsalternativ ved stenging av Festningsdelen av Operatunnelen. I tillegg vil dette bety økt luftforurensing og støy samt trafikksikkerhetsutfordringer. I alternativ 3 vil det ikke være mulig å åpne Akersgata for kollektivtrafikk (37-bussen). Det vil også måtte stenges flere gater rundt R5 og R6 enn ved å gjennomføre regjeringskvartalprosjektet som planlagt.

Behov for oppkjøp og omregulering: I alternativ 1, 2 og 3 er det nødvendig å regulere områdene etter plan- og bygningsloven, og departementsbygg staten i dag leier, må erverves. Planprosesser i Kvadraturen i Oslo sentrum vurderes som kompliserte og tidkrevende. Staten eier ingen av de arealene som vil bli omfattet av eventuelle reguleringsplaner. Det kan forlenge og komplisere planprosessen, og ikke minst ervervsprosessen. Det må erverves nabobygg til departementsbyggene for å gi plass til resepsjoner og varemottak, samt for å redusere truslene fra etterretningsaktivitet. Dette kommer i tillegg til erverv av de leide departementsbyggene. Det kan være snakk om å erverve i størrelsesorden ti naboeiendommer, eventuelt båndlegging av tomtearealer. Disse har en samlet bygningsmasse på flere hundre tusen kvadratmeter. Også alternativ 3 forutsetter oppkjøp av nabobygg, blant annet VG-bygget, i tillegg til Sentrum parkeringshus. Det kan også bli behov for å erverve Akersgata 64 som lokaler for støttefunksjoner, som er planlagt plassert i R5 ved full utbygging av nytt regjeringskvartal. Eiendomsprisene i Oslo sentrum er høye, og stigende.

Ombygging og rehabilitering: I alle alternativene til å bygge nytt regjeringskvartal som planlagt er det nødvendig med ombygging for å tilfredsstillende grunnsikringskravene for permanent bruk av byggene. Et av kravene til grunnsikring er at publikumsarealer ikke kan ligge under arealer der det utøves departementsfunksjoner, noe som ikke er tilfredsstillende i dagens bygg. Behovet for rehabilitering er betydelig i alternativ 1, 2 og 3 på grunn av Victoria terrasse. Victoria terrasse er et praktbygg utvendig, men de ombygde leilighetene fra slutten av 1800-tallet er dårlig egnet som kontorlokaler. Lokalene er vanskelige å sikre, de er lite arealeffektive og har mangelfulle varme- og ventilasjonssystemer. Etter først å ha vurdert en total renovering, som ville blitt langt dyrere enn å bygge nytt, var derfor Utenriksdepartementet

allerede før 2010 på utkikk etter nye lokaler. Vurderingen er lik nå, bortsett fra at sikkerhetsaspektet i dag taler sterkere i retning av samlokalisering.

Ubenyttede arealer i dagens planområde: I alternativ 2 og 3 vil det bli liggende ubenyttede tomtearealer i dagens planområde for nytt regjeringskvartal (R4-tomten, det vil si felt C og B, og Arne Garborgs plass 1 (Oslo Hovedbrannstasjon), felt E). For alternativ 2 vil det være felt B og E som blir stående ubenyttet. Dersom disse tomtearealene skal bebygges, må byggene forbli i statlig eie, jf. omtale av grunnsikring.

Det er betydelig usikkerhet knyttet til kostnadsberegning av de ulike alternativene til full utbygging av nytt regjeringskvartal. Usikkerheten er blant annet knyttet til eiendomsverdier, omfang og behov for rehabilitering, samt følgekonsekvenser av alle nødvendige tiltak.

Det er beheftet større usikkerhet med alternativ 1, 2 og 3 enn planlagt utbygging, siden alternativene er dårligere utredet. I tabellen nedenfor oppgis derfor et spenn for merkostnaden for alternativ 1, 2 og 3 sammenliknet med planlagt utbygging. Kostnadene for sikker, teknisk infrastruktur (STI) er ikke medregnet i tabellen:

Alternativ	i mrd. kroner med kroneverdi juli 2022
Utbygging som planlagt	33
Merkostnad alternativ 1	22-32
Merkostnad alternativ 2	2-12
Merkostnad alternativ 3	12-20

Kostnader for alternativ 1–3 fordelt på ulike kostnadselementer fremkommer av tabellen nedenfor. For alle alternativer er det forutsatt at STI, energiløsningen og byggetrinn 1 av nytt regjeringskvartal ferdigstilles. Kostnader for STI inngår ikke i tabellen nedenfor. Her er utbygging godt i gang.

Det samme gjelder energiløsningen. Dersom energiløsningen endres, må byggene dette gjelder omprosjekteres. Det vil også føre til at allerede inngåtte kontrakter termineres, noe som vil kunne gi økte kostnader, og utsette innflytting i kvartalet med flere år.

Kostnadselementer	P85-verdier i mrd. kroner med kroneverdi juli 2022			
	Planlagt utbygging av BT 1, 2 og 3	Alternativ 1 BT 1	Alternativ 2 BT 1 og 2	Alternativ 3 BT1 stengt Ring 1
Byggetrinn 1	20,9	20,9	20,9	20,9
Byggetrinn 2	3,6	0	3,6	0
Byggetrinn 3	5,4	0	0	0
Energiløsning	2,9	2,9	2,9	2,9
Erverv	0	16,5	2,7	6,5
Ombygging og restaurering	0	19,6	10,2	21,0
Perimetersikring og annen infrastruktur	0	1,6	0,6	0,7
Opparbeide uutnyttede arealer	0	0,2	0,1	0,2
Ombygging av Ring 1	3,1	3,1	3,1	0,2
Salg av eiendom ¹	-2,9	-1,3	-1,4	-0,1
Samlede kostnader	33,0	63,5	42,7	52,3

¹ Ut fra salg av statlig eiendom i Oslo sentrum er det sannsynlig at verdiene for salg av eksisterende statlig eide departementsbygg er for lave. Høyere salgspriser vil slå ut til fordel for null-alternativet.

Beregningene viser at det rimeligste alternativet er å bygge ut nytt regjeringskvartal som planlagt. Negative konsekvenser for bymiljøet minimeres med planlagt utbygging.

Årlige driftskostnader til sikkerhet og andre fellestjenester vil ytterligere forsterke at det beste alternativet er samlokalisering ved å bygge ut regjeringskvartalet som planlagt. Det samme gjelder for kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling. Årsakene til at disse kostnadene er høyere i alternativ 1–3 er at byggene er eldre, og mindre arealeffektive.

Det er gjort en rekke tiltak for at dagens departementsbygg skal være mest mulig sikre frem til nytt regjeringskvartal tas i bruk. Sikkerheten i dagens departementsbygg er ikke på det nivået som er nødvendig i en permanent situasjon. Den samlede prislappen dersom byggetrinn 1 nedskaleres, vil bli vesentlig høyere enn det konseptet som nå er påbegynt, dersom krav til sikkerhet som følger av sikkerhetsloven skal være oppfylt. Dette fordi sikringen av dagens lokaler ikke er tilfredsstillende over tid, samtidig som grunnsikringen i byggetrinn 1 må gjennomføres dersom Høyblokken skal brukes som departementsbygg. Nedskalering av byggetrinn 1 vil også innebære at inngåtte kontrakter må avsluttes, og at byggene må omprosjekteres.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Ressurskrevende tjenester I

Vedtak nr. 290, 15. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen i kommuneproposisjonen for 2022 foreslå en revidert og mer treffsikker metode for å beregne tilskudd til de minste kommunene med størst behov for ressurskrevende tjenester.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Innst. 16 S (2020–2021).

Det vises til omtale av anmodningsvedtaket i Prop. 192 S (2020–2021) Kommuneproposisjonen 2022, pkt. 3.6. Departementet varslet at det vil bli opprettet en ny post på statsbudsjettet om tilleggskompensasjon for ressurskrevende tjenester. Det foreslås derfor under kap. 575 Ressurskrevende tjenester en ny post 61 Tilleggskompensasjon, med kriterier for tildeling av tilleggskompensasjon.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Ressurskrevende tjenester II

Vedtak nr. 317, 15. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen endre grensen for når små kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester kan motta tilskudd. Grensen for innbyggerbegrensningen endres til 3 200 innbyggere. Rammen økes til 55 mill. kroner. Inndekning er tilsvarende reduksjon i rammen for skjønnsmidler.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Innst. 16 S (2020–2021).

Det vises til kap. 575, post 60 i Prop. 1 (2020–2021). Kommunene rapporterte våren 2021 inn utgifter knyttet til den ordinære toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Tilskuddet til de kommunene som tilfredstilte kriteriene for tilskudd, ble fordelt av Helsedirektoratet i juni 2021. Departementet har, basert på innrapporteringene fra kommunene, fordelt 55 mill. kroner gjennom skjønnsmidlene til kommuner med under 3 200 innbygger og som har høye utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Innretting av ekstrabevilgning til fergefylkene

Vedtak nr. 318, 15. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for at videreføringen av ekstrabevilgningen til fergefylkene innrettes slik at en tredjedel fordeles etter fergekriteriene i kostnadsnøkkelen og to tredjedeler fra fergesamband som har tatt i bruk el-ferger per 2020.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Innst. 16 S (2020–2021).

For å gi fylkeskommunene større mulighet til å prioritere lav- og nullutslippsløsninger for ferjer og hurtigbåter, ble 100 mill. kroner av veksten i de frie inntektene til fylkeskommunene i 2021 gitt med en særskilt fordeling til båt- og ferjefylkene. Midlene er en del av rammetilskuddet til fylkeskommunene, og utbetales i ti terminer gjennom året.

I tråd med Stortingets vedtak ble 1/3 av midlene fordelt etter ferjekriteriene i kostnadsnøkkelen, og 2/3 med et likt beløp per ferjesamband med el-ferje innen utgangen av 2020. Opplysnin-

gene om antall ferjesamband med el-ferje ble hentet inn av departementet i juni 2020.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet I

Vedtak nr. 380, 16. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en tilskuddspott til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å redde sunne bedrifter fra konkurs i påvente av kompensasjonsordning, jf. Dokument 8:74 LS (2020–2021) og Innst. 166 L (2020–2021).

Anmodningsvedtaket er ivaretatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 56 S (2020–2021) *Nysaldering av statsbudsjettet 2020*, jf. Innst. 180 S (2020–2021). Det er bevilget 250 mill. kroner som er fordelt til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet II

Vedtak nr. 551, 19. januar 2021

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å videreføre og styrke ordningen med å tilføre midler til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet slik som ble gjort i ny salderingen av statsbudsjett 2020. Denne ordningen skal særlig komme bedrifter som er rammet av lokale eller nasjonale smittevernstiltak eller nedstengninger til gode.»

Til grunn for vedtaket ligger redegjørelse av statsministeren om håndteringen av koronapandemien 18. januar 2021.

Anmodningsvedtaket er ivaretatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 79 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgs-*

departementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien), jf. Innst. 233 S (2020–2021).

Det ble bevilget 1,75 mrd. kroner til en ny kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien. Tilskuddet skal også fungere som en kommunal ventilordning. Departementet har fordelt midlene til kommunene i to runder.

EFTA Surveillance Authority (ESA) har også godkjent en notifisert nasjonal kompensasjonsordning, som kommunene kan bruke for å sikre at tilskuddene er i tråd med statsstøtteregulverket.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Den generelle kompensasjonsordningen – søknadsbasert tilskuddsordning

Vedtak nr. 554, 19. januar 2021

«Stortinget ber regjeringen opprette en søknadsbasert tilskuddsordning (ventilordning) for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av eller faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen.»

Til grunn for vedtaket ligger redegjørelse av statsministeren om håndteringen av koronapandemien 18. januar 2021.

Anmodningsvedtaket er ivaretatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 79 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien)*, jf. Innst. 233 S (2020–2021).

Det ble bevilget 1,75 mrd. kroner til en ny kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien. Tilskuddet skal også fungere som en kommunal ventilordning. Departementet har fordelt midlene til kommunene i to runder.

EFTA Surveillance Authority (ESA) har også godkjent en notifisert nasjonal kompensasjons-

ordning, som kommunene kan bruke for å sikre at tilskuddene er i tråd med statsstøtteregulverket.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Utviklingsmulighetene i distriktene og det lokale selvstyret

Vedtak nr. 674, 25. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig utredning om endringer i statlige retningslinjer for å styrke utviklingsmulighetene i distriktene og det lokale selvstyret.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Åshild Bruun-Gundersen, Silje Hjemdal, Morten Stordalen, Terje Halleland, Roy Steffensen, Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Bengt Rune Strifeldt og Himanshu Gulati om å frata fylkesmannen og Statens vegvesen innsigelsesrett i plan- og arealsaker, jf. Dokument 8:22 S (2020–2021) og Innst. 239 S (2020–2021).

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging ble vedtatt ved kongelig resolusjon den 14. mai 2019. I forberedelsen av de nasjonale forventningene ble det gjort en vurdering av behovet for å endre og oppheve gjeldende statlige planretningslinjer. Samtidig ble det gjort en vurdering av behovet for nye statlige planretningslinjer. Regjeringen konkluderte med at de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging skulle opprettholdes uforandret.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging har som formål å bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere, for å sikre god steds- og byutvikling. Praktisering av retningslinjene skal differensieres og tilpasses regionale og lokale forhold, og gi en ramme for nødvendige avveininger, herunder mellom jordvern, effektivt utbyggingsmønster og kommunenes utviklingsbehov. Regjeringen viser til retningslinjen under punkt 4.3 om at lokale myndigheter kan vurdere et mer differensiert bosettingsmønster der det er nødvendig, og for å øke attraktiviteten for bosetting. Regjeringen ser derfor ikke at det er behov for å gjøre ytterligere utredninger av endringer i statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging for å styrke

utviklingsmulighetene i distriktene og det lokale selvstyret.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Ressurskrevende tjenester III

Vedtak nr. 703, 25. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen med ressurskrevende tjenester og sikre at alle relevante kostnader kommunene har med ordningen, regnes med som grunnlag for den kommunale egenandelen.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om å sikre at personer i alderen 0–49 år ikke skal bosettes på sykehjem i strid med eget ønske, jf. Dokument 8:16 S (2020–2021) og Innst. 242 S (2020–2021).

Departementets vurdering er at det er lite hensiktsmessig å legge om tilskuddsordningen i tråd med forslaget. Under kap. 575 er det redegjort nærmere for departementets oppfølging av vedtaket.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Ressurskrevende tjenester IV

Vedtak nr. 704, 25. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram et trinn 2 i toppfinansieringsordningen med en maksimum per innbygger, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2022.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om å sikre at personer i alderen 0–49 år ikke skal bosettes på sykehjem i strid med eget ønske, jf. Dokument 8:16 S (2020–2021) og Innst. 242 S (2020–2021).

Det vises til Prop. 192 S (2020–2021) Kommuneproposisjonen 2022, pkt. 3.6. Departementet varslet at det vil bli opprettet en ny post på statsbudsjettet om tilleggskompensasjon for ressurskrevende tjenester. Det foreslås derfor under kap. 575 Ressurskrevende tjenester en ny post 61

Tilleggskompensasjon, med kriterier for tildeling av tilleggskompensasjon.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Øke midler til utbygging av bredbånd og mobildekning

Vedtak nr. 731, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen øke midlene som settes av til utbygging av bredbånd og mobildekning.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) *Samfunnssikkerhet i en usikker verden* og Innst. 275 S (2020–2021).

Departementet viser til omtalen under vedtak nr. 1062. Departementet viser videre til at bevilgningen til bredbåndsutbygging ble økt med 100 mill. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021, og til distriktspakken på 480 mill. kroner i frekvensauksjonen som ble avholdt i september 2021.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Vurdering av behov for felles skytjeneste for forvaltningen

Vedtak nr. 735, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede behov for og etablering av en felles skytjeneste for forvaltningen.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) *Samfunnssikkerhet i en usikker verden* og Innst. 275 S (2020–2021).

Nasjonal strategi for bruk av skytenester ble lagt frem våren 2016. I forbindelse med slutføringen av strategien besluttet regjeringen at det var behov for å vurdere etablering av en statlig driftet skytjeneste med høyt sikkerhetsnivå. Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Digitaliseringsdirektoratet fikk i oppdrag å vurdere dette.

I rapporten *Sikker sky* fra oktober 2016 vurderte Nasjonal sikkerhetsmyndighet muligheten for å utvikle en sikker skytjeneste som omfatter både lavgradert (det vil si gradert som BEGRENSET etter sikkerhetsloven) og ugradert (såkalt «sensitiv») informasjon. Nasjonal sikkerhetsmyndighet konkluderte med at det er mulig å utvikle en teknisk løsning som kan håndtere begge disse informasjonstypene. Nasjonal sikkerhetsmyndig-

het konkluderte også med at en slik løsning bør leveres av markedet, da en løsning eid og driftet av staten lett vil oppfattes som ineffektiv og lite fleksibel med hensyn på bruk av teknologi og løsninger.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Digitaliseringsdirektoratet fulgte opp den første rapporten med en nye utredning i 2017, «Sikker sky (fase 2)», der det ble vurdert hvilke typer ugradert informasjon som har et spesielt beskyttelsesbehov, samt mulig kundegrunnlag for en statlig, sikker skytjeneste. NSM vurderte at innslaget for en sikret skytjeneste bør sammenfalle med innslaget for virkeområdet til sikkerhetsloven. Dette ble begrunnet i behovet for en juridisk definert avgrensning av «sensitiv»-begrepet. I tillegg vurderte Digitaliseringsdirektoratet at en anskaffelse i markedet som stiller krav om nasjonal lagring kan være i strid med anskaffelsesretten, dersom løsningen også omfatter ugradert informasjon.

Parallelt med dette arbeidet er det satt i gang to initiativer som påvirker behovet og kundegrunnlaget for en nasjonal sikker skytjeneste:

- Det er besluttet at det skal etableres en felles, sikker IKT-plattform basert på Forsvarsdepartementets tonivå-plattform for departementene, Statsministerens kontor og Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. Denne skal leveres som en privat skytjeneste. Arbeidet med dette prosjektet er startet.
- Det er etablert en markeds plass for skytjenester som skal støtte virksomheter i hele offentlig sektor i å anskaffe skytjenester med riktig sikkerhetsnivå for deres behov.

Det har vist seg at det å vurdere omfanget av etterspørselen etter sikre skytjenester i forvaltningen er krevende, og behovene har endret seg over tid. I perioden siden den første rapporten fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet ble ferdigstilt, har det også blitt vedtatt ny sikkerhetslov med et noe større nedslagsfelt enn den tidligere loven. Videre har regjeringen våren 2021 satt i gang en ny og mer omfattende kartlegging av hvordan drift og forvaltning av IKT-løsninger i *hele* staten er organisert, og i hvilken grad ansvar for dette er konsolidert på tvers av virksomheter. Kartleggingen skal inkludere virksomhetenes bruk av skytjenester og datalagring. Resultatene fra kartleggingen skal foreligge ved årsskiftet 2021/2022, og skal kunne danne beslutningsgrunnlag for vurdering av videre arbeid med felles løsninger for drift og forvaltning av IKT i staten.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Krav til IKT-sikkerhet ved tjenesteutsetting

Vedtak nr. 736, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen etablere strengere nasjonale krav til IKT-sikkerhet ved tjenesteutsetting. Disse kan bygge på NSMs anbefalte minimumskrav ved tjenesteutsetting og bør utvikles i samarbeid mellom arbeidslivets parter og sektor-ekspertise.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) *Samfunnssikkerhet i en usikker verden* og Innst. 275 S (2020–2021).

Offentlige IKT-systemer har et stort spenn, fra fagsystemer som inneholder personsensitiv eller virksomhetskritisk informasjon, til publiseringsløsninger for allment tilgjengelig informasjon. Hvilke sikkerhetskrav som legges til grunn ved tjenesteutsetting må derfor være basert på risiko- og sårbarhetsvurderinger for den gitte løsningen og de dataene som skal behandles. Det er generelt strenge krav til IKT-sikkerhet i offentlig sektor. Alle forvaltningsorganer er blant annet pålagt å ha internkontroll av informasjonssikkerhet. Gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser er et viktig verktøy for å avdekke hvilke krav som må stilles til driften av IKT-systemer, uavhengig av om driften skjer i egen regi eller settes ut til andre. Gjennomføring av slike analyser skal være en del av internkontrollsystemet for informasjonssikkerhet. Digitaliseringsdirektoratet har utviklet veiledning for slik internkontroll (internkontroll-infosikkerhet.difi.no). Nærings- og fiskeridepartementet og Forsvarsdepartementet ga i 2019 ut *Veileder om ivaretagelse av sikkerhet i offentlige anskaffelser*, som særlig fokuserer på sammenhengen mellom sikkerhetsloven og anskaffelsesregelverket.

Regjeringen erkjenner at det likevel er mange virksomheter som har utfordringer med kompetanse på IKT-anskaffelser og digital sikkerhet. Disse virksomhetene trenger ekstra støtte til å stille riktige sikkerhetskrav ved tjenesteutsetting. Regjeringen har derfor etablert en markeds plass for skytjenester hos DFØ. Markeds plassen har siden våren 2021 vært tilgjengelig i såkalt «beta-versjon». Markeds plassen vil gi offentlige anskaffere i stat og kommune hjelp til å finne frem til og anskaffe sikre og kostnadseffektive skytjenester. På noen bruksområder vil markeds plassen utlyse felles rammeavtaler der det stilles felles, sentrale krav til sikkerhet. Disse avtalene vil dermed bidra til å sikre at det stilles tilstrekkelig strenge sikkerhetskrav for de aktuelle tjenestene. På andre

områder vil markeds plassen etablere minstekrav til sikkerhet som bør stilles ved anskaffelse av ulike tjenester.

DFØ samarbeider med både Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Datatilsynet og Digitaliseringsdirektoratet i arbeidet med å utarbeide disse kravene. Kravene formidles både til kunder og leverandører på markeds plassen. Både inngåelse av avtaler og etablering av sikkerhetskrav for ulike typer IKT-løsninger er arbeid som skjer løpende, slik at tilbudet stadig utvides. All veiledning og anbefalinger knyttet til sikkerhetskrav ved anskaffelse av IT-løsninger gjøres også tilgjengelig gjennom DFØs nettsted anskaffelser.no.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Kjernenettet for elektronisk kommunikasjon

Vedtak nr. 737, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan man kan sikre robustheten i kjernenettet for elektronisk kommunikasjon, herunder en utredning av etablering av et alternativt kjerne-nett.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) *Samfunnssikkerhet i en usikker verden* og Innst. 275 S (2020–2021).

Departementet legger til grunn at det her menes robustheten i transportnettene, jf. også at den sårbarheten som er identifisert av Lysne 1-utvalget og regjeringens satsing pilot for alternativt kjernenett, mest korrekt bør refereres til som transportnettene.

Under pilot for alternativt kjernenett/transportnett er det gjennomført tiltak for å styrke transportnettene i Finnmark gjennom nye føringsveier og styrking av sårbare enkelt punkter. Til grunn for tiltakene lå en grundig analyse av ekinfrastrukturen i Finnmark. Regjeringen legger opp til å gjennomføre grundige risiko- og sårbarhetsanalyser i minst fem nye sårbare regioner, vurdere tiltak og fase inn tiltak etter en årlig vurdering, jf. Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester*, hvor dette tiltaket er presentert. En analyse for Troms er snart ferdigstilt, og det er bevilget 25 mill. kroner til tiltak i Troms i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021. Det foreslås ytterligere 25 mill. kroner til tiltak i 2022, jf. omtale under programkategori 13.40.

Flere tilbydere har transportnett i store deler av landet, og noen regionale tilbyderes nett er

også viktige supplement til den samlede robustheten. I enkelte områder er det likevel samlet sett så få føringsveier at det utgjør en sårbarhet, og ikke kommersielt lønnsomt å etablere alternativer. Departementet vurderer at den mest effektive og formålstjenlige metoden for å øke sikkerheten og robustheten i transportnettene, slik at man samlet sett oppnår alternative føringsveier og forsterkning i hele landet, er målrettede og grundige risiko- og sårbarhetsanalyser i regionene, og innfasing av de mest effektive tiltakene som analysene identifiserer.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Kompensasjon ved lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter

Vedtak nr. 830, 22. april 2021

«Stortinget ber regjeringen sikre at det fylkeskommunale inntektssystemet kompenserer for merkostnaden ved å ta i bruk lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 10 (2020–2021) *Grønnere og smartere – morgendagens maritime næring* og Innst. 338 S (2020–2021).

Regjeringen har gjennom flere år satsset på lav- og nullutslippsløsninger for fylkeskommunale båt- og ferjesamband, både gjennom en særskilt styrking av de frie inntektene til båt- og ferjefylkene, og gjennom flere øremerkede tilskudd. I 2018 ble 100 mill. kroner av veksten til fylkeskommunene gitt med en særskilt fordeling til båt- og ferjefylkene, og i 2021 ble denne satsingen økt med ytterligere 100 mill. kroner. Dette er varige økninger i inntektene til båt- og ferjefylkene. I tillegg ble det gitt en engangsbevilgning på 150 mill. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2020.

Staten har også bidratt økonomisk til utviklingen av ny teknologi på flere andre måter. Enova har siden 2016 gitt 995 mill. kroner i støtte til ferjer og hurtigbåter. I tillegg er det siden 2019 gitt tilsagn om 121 mill. kroner til hurtigbåtprosjekter gjennom hurtigbåtordningen i Miljødirektoratet/ Klimasats. Staten har også gitt midler gjennom Innovasjon Norge og Norges forskningsråd.

Regjeringen har videre varslet at det skal innføres lav- og nullutslippskriterier i nye anbud for ferjesamband og hurtigbåter i løpet av henholdsvis 2023 og 2025, der det ligger til rette for det. Beregninger fra DNV GL tyder på at fylkeskom-

munene på de fleste samband vil ha merkostnader til lav- og nullutslippsløsninger. Regjeringen har derfor varslet at fylkeskommunene vil bli kompensert for eventuelle merutgifter som følger av krav om lav- og nullutslippsløsninger for ferjer og hurtigbåter, jf. Meld. St. 13 (2020–2021) *Klimaplan for 2021–2030*.

Regjeringen har også gjort forbedringer i kostnadsnøkkelen for båt og ferje i inntektssystemet for fylkeskommunene, som sikrer et bedre svar mellom nøkkelen og fylkeskommunenes reelle utgifter til båt og ferje. I 2018 ble det innført et nytt kriterium, normerte ferjekostnader, som fanger opp at fylkeskommunenes kostnader til ferjer varierer etter antall ferjesamband, hvor lange sambandene er, trafikken på sambandene og typen farvann de seiler i. Fra 2022 innføres et tilsvarende kriterium for båtene.

Kostnadsmodellene som brukes til å beregne disse kriteriene, legger til grunn bruk av konvensjonelle dieselferjer og -hurtigbåter, siden dette fortsatt var den mest vanlige teknologien da modellene ble utarbeidet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil, som tidligere varslet, oppdatere kostnadsmodellene slik at de legger til grunn at båt- og ferjerutene bruker lav- og nullutslippsteknologi, jf. Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021*. Departementet har lagt opp til at kostnadsmodellene skal oppdateres ved neste helhetlige revisjon av inntektssystemet for fylkeskommunene, slik at ulike endringer kan ses i sammenheng. Dette er viktig for å gi fylkeskommunene forutsigbarhet, nå som de skal i gang med nye anbudsrunder. Endringer i beregningen av kriteriene vil kunne gi endringer i inntektsfordelingen mellom fylkeskommunene, men vil i seg selv ikke gi mer i samlet tilskudd til båt- og ferjefylkene.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Utrede rett til høyhastighetsinternett for alle husstander

Vedtak nr. 1060, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede en rett til høyhastighetsinternett for alle husstander i Norge.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester*, Dokument 8:151 S (2020–2021) og Innst. 511 S (2020–2021).

Departementet vil igangsette den etterspurte utredningen, og vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Prioritering av husstander som mangler grunnleggende internett

Vedtak nr. 1061, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag der husstandene som i dag mangler alle former for grunnleggende internett, blir prioritert, for å sikre en rask gjennomføring av denne rettigheten.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester*, Dokument 8:151 S (2020–2021) og Innst. 511 S (2020–2021).

Departementet viser til høring av forslag om innkjøpsordning for å sikre funksjonell tilgang til internett og telefontjeneste til alle. Departementet viser videre til at regjeringen har besluttet å iverksette en slik ordning, og til bevilgningsforslag under kap. 543, post 71. Alle støtteberettigede skal gjennom denne ordningen få et tilbud om grunnleggende internett.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Øke tilskuddsnivå for å nå dekningsmål

Vedtak nr. 1062, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen øke tilskuddsordningene for utbygging av høyhastighetsinternett for å nå målet om 100 pst. dekning i løpet av 2025.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester* og Innst. 511 S (2020–2021).

Departementet viser til at hovedlinjen i norsk ekompolitikk er markedsbasert utbygging. Regjeringen har gjennomført mange tiltak for å bidra til markedsbasert utbygging, herunder blant annet en bredbåndsutbyggingslov, en ny ledningsforskrift og tildeling av frekvensressurser. Måltrettede offentlige tilskudd og andre offentlige utbyggingsinsentiver benyttes i spredt bebygde områder, der det ikke er tilstrekkelig kommersielt grunnlag for utbygging. Denne innretningen av bredbåndspolitikken har ligget fast i 20 år, og den har fungert godt. Norge rangeres jevnlig høyt i internasjonale

sammenligninger av tilbud om fast og mobilt bredbånd, og tilbudet har økt særlig mye i spredtbygde strøk. Det er bevilget stadig mer til tilskudd til bredbånd de siste årene. I 2020 var nivået på over 400 mill. kroner. I 2021 har regjeringen lagt til rette for om lag 850 mill. kroner fra staten til utbygging, med en kombinasjon av et tilskuddsnivå på 364 mill. kroner og en distriktspakke på 480 mill. kroner i frekvensauksjonen som ble avholdt i september 2021. Regjeringen vil de neste årene kontinuerlig vurdere hvilket tilskuddsnivå og hvilke andre eventuelle virkemidler som er nødvendige for å nå målet om at alle skal ha tilbud om bredbånd med minst 100 Mbit/s nedlastningshastighet innen utgangen av 2025.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Høyhastighetsinternett med minst 100 megabit i sekundet

Vedtak nr. 1063, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen sikre at hele landet har tilgang til høyhastighetsinternett med minst 100 megabit i sekundet gjennom en sammensetting av fiber- og mobilteknologier som til sammen kan sikre full internettdekning.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester* og Innst. 511 S (2020–2021).

Departementet viser til omtalen under vedtak nr. 1062, 1. juni 2021 og vedtak nr. 1064, 1. juni 2021. Tilskuddsnivået til bredbåndsutbygging har økt de siste årene. Nivået i 2020 på over 400 mill. kroner var det høyeste som har vært i Norge, og i 2021 legger regjeringen opp til over 900 mill. kroner i en kombinasjon av tilskudd og distriktspakken i 5G-auksjonen. Videre har det blitt gjennomført mange tiltak for å legge til rette for markedsbasert utbygging, og denne fortsetter i stort tempo. Det er presentert en rekke tiltak i Meld. St. 28 (2020–2021) som vil bygge opp under målet om minst 100 Mbit/s til alle innen utgangen av 2025. En kombinasjon av markedsbasert utbygging og målrettede offentlige virkemidler har fungert for å nå tidligere mål på bredbåndsområdet, og regjeringen mener at den samlede virkemiddelpakken gjør det realistisk at også målet for 2025 kan nås. I tillegg vil nye virkemidler vurderes kontinuerlig.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Plan for nå målet om 100 pst. internettdekning med minst 100 megabit i sekundet

Vedtak nr. 1064, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man på en god måte kan nå målet om 100 pst. internettdekning i hele Norge i løpet av 2025 med minst 100 megabit i sekundet gjennom en sammensetning av fiber- og mobilteknologi.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester* og Innst. 511 S (2020–2021).

Departementet mener at Meld. St. 28 (2020–2021) er en slik plan som etterspørres. I denne omfattende meldingen presenteres regjeringens politikk for sektoren for de kommende årene, og det legges frem ambisiøse mål, inkludert et mål om at alle husstander og virksomheter skal ha tilbud om minst 100 Mbit/s nedlastningshastighet innen utgangen av 2025. Det presenteres også en lang rekke tiltak som skal bidra til å nå målet. I meldingen er det blant annet beskrevet hvordan ny teknologi som rulles ut nå, som for eksempel fast trådløst bredbånd gjennom mobilnettene, femte generasjons mobilnett (5G) og lavbane satellittsystemer, vil kunne bidra til at stadig flere får tilbud om høyhastighets bredbånd. Departementet viser for øvrig til omtalen under vedtak nr. 1062 for en beskrivelse av hvordan kombinasjonen av målrettet tilrettelegging for markedsbasert utbygging og målrettede offentlige insentiver, har fungert for å nå tidligere mål, og hvordan denne modellen også vil benyttes for å nå målet om at alle skal ha tilbud om minst 100 Mbit/s innen utgangen av 2025. Det må vurderes kontinuerlig hvilke virkemidler som er nødvendige, og departementet vil den kommende tiden følge opp og iverksette de mange tiltakene som er presentert i Meld. St. 28 (2020–2021).

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Mobil- og internettdekning langs eksisterende riksveier

Vedtak nr. 1066, 1. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utbygging av mobil- og internettdekning langs eksisterende riksveier, som spesifiserer dekningshull og kostnadene for utbedring av disse, og inn-

arbeide dette i revidert nasjonalbudsjett for 2022.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester* og Innst. 511 S (2020–2021).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Samferdselsdepartementet har startet en dialog for å vurdere oppfølgingen av anmodningsvedtaket.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på en god måte.

Håndtering av klagesaker i forbindelse med dispensasjoner etter plan- og bygningsloven der statsforvalteren er klager eller part

Vedtak nr. 1125, 4. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan klagesaker i forbindelse med dispensasjoner etter plan- og bygningsloven bedre kan håndteres, ressursmessig og tidsmessig, i saker der statsforvalteren selv er klager eller på annen måte part i saken.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 169 L (2020–2021) *Endringer i plan- og bygningsloven m.m. (regional plan, dispensasjon m.m.)*, Innst. 606 L (2020–2021) og Lovvedtak 150 (2020–2021).

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på en god måte.

I hvilke typer saker benytter norske kommuner seg av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven

Vedtak nr. 1126, 4. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det best kan sikres et riktig og godt kunnskapsgrunnlag for å få oversikt over i hvilke typer saker norske kommuner benytter seg av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 169 L (2020–2021) *Endringer i plan- og bygningsloven m.m. (regional plan, dispensasjon m.m.)*, Innst. 606 L (2020–2021) og Lovvedtak 150 (2020–2021).

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på en god måte.

I hvilke tilfeller kan kommunene fravike TEK17 og forskrift om brannforebygging til ugunst for utbygger hvor det brannprosjekteres med tankbil

Vedtak nr. 1209, 10. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen om å oppstille klare vilkår i regelverket for i hvilke tilfeller kommunene kan fravike de preaksepterte løsningene i byggteknisk forskrift (TEK17) § 11-17 og forskrift om brannforebygging § 21 til ugunst for utbygger hvor det brannprosjekteres med tankbil.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen, Kjell-Børge Freiberg og Helge André Njåstad om å sikre mer forutsigbare regler for krav til slokkevann, jf. Dokument 8:238 S (2020–2021) og Innst. 583 S (2020–2021).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for byggteknisk forskrift og Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for forskrift om brannforebygging.

Departementet er i kontakt med Justis- og beredskapsdepartementet om hvordan vedtaket skal følges opp, og vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Byggesaksgebyr

Vedtak nr. 1248, 16. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for rammene for hvor høyt byggesaksgebyret kan være og utarbeide en veileder for rammene for bruk av selvkost for å få en mer helhetlig praksis og mindre variasjon mellom kommunene.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* og Innst. 660 S (2020–2021).

Regjeringen er enig i at rammene for bruken av selvkostprinsippet kan tydeliggjøres, da det er viktig at byggesaksgebyrene ikke er høyere enn det som er nødvendig. Det bør også bli lettere for kommunene å beregne sine kostnader på byggesaksområdet, fastsette riktig nivå på gebyrene og utforme dem på en mer enhetlig måte. Regjeringen har derfor utarbeidet en veileder om rammene for bruk av selvkostprinsippet på byggesaksområdet.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Fergeavløsningsordningen II

Vedtak nr. 1251, 16. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen sikre at flere prosjekter blir inkludert i ferjeavløsningsordningen, at alle prosjekter skal få et tilskudd på minst 25 prosent av rentekostnadene, og at det legges til grunn en årlig minimumsramme på 50 mill. kroner. Samtidig ber Stortinget regjeringen vurdere oppjustering av dette tilskuddet i forbindelse med de årlige statsbudsjettene.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* og Innst. 660 S (2020–2021).

Regjeringen foreslo i Prop. 192 S (2020–2021) at det etableres et øremerket tilskudd for fylkeskommunale ferjeavløsningsprosjekter, som kommer i tillegg til det ordinære ferjeavløsningstilskuddet via rammetilskuddet. Gjennom det nye tilskuddet kan fylkeskommunene få kompensert inntil 50 pst. av de årlige rentekostnadene de første fem årene etter at veiprosjektet er ferdigstilt.

Det ble foreslått et øvre tak for samlet beløp på tilskuddsposten på 50 mill. kroner årlig, og at tilskuddet skal gjelde for ferjeavløsningsprosjekter som ferdigstilles mellom 2022 og 2027.

Regjeringen vil i de årlige budsjettprosessene vurdere om det vil være behov for å utvide samlet ramme ut over 50 mill. kroner, slik at alle ferjeavløsningsprosjektene som kommer inn under ordningen får et samlet tilskudd på minst 25 pst. av beregnede rentekostnader.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Helsetjenester benyttet utenfor bostedskommunen

Vedtak nr. 1252, 16. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av utredningen fra Inntektssystemutvalget vurdere lovverket slik at helsetjenester benyttet utenfor bostedskommunen i større grad kan belastes den kommunen tjenestemottaker betaler skatt til.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* og Innst. 660 S (2020–2021).

I henhold til helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunen sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Helse- og omsorgstjenestene i kommunene finansieres i hovedsak av frie inntek-

ter, som fordeles med utgangspunkt i antall innbyggere folkeregistrert i kommunen. Dette kan gi kommuner med mange hyttebeboere utgifter som ikke dekkes av de frie inntektene. Samtidig har hyttekommunene også andre typer inntekter som hyttebeboerne bidrar til, som kommunale avgifter, eiendomsskatt og positive ringvirkninger for lokalsamfunnene.

Problemstillingen med finansiering av helse-tjenester til personer utenfor bostedskommunen, er pekt på av flere offentlige utvalg. Regjeringen har oppnevnt et utvalg som har fått et bredt mandat om å vurdere hele inntektssystemet for kommunene, og denne problemstillingen ligger innenfor dette utvalgets mandat. Inntektssystemutvalget er gjort kjent med denne problemstillingen.

Regjeringen vil vurdere problemstillingen i forbindelse med oppfølgingen av inntektssystemutvalget, og komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Arbeidsgruppen om kommuneøkonomi knyttet til pandemien

Vedtak nr. 1254, 16. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen forlenge mandatet til arbeidsgruppen om kommuneøkonomi knyttet til pandemien og økonomiske virkninger av denne for kommunesektoren.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* og Innst. 660 S (2020–2021).

Regjeringen forlenget i august 2021 mandatet for arbeidsgruppen som kartlegger økonomiske konsekvenser av covid-19-situasjonen for kommunesektoren. Med det forlengede mandatet skal arbeidsgruppen levere ytterligere en rapport innen 1. april 2022, med anslag for merutgifter og mindreinntekter for hele 2021.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Ressurskrevende tjenester V

Vedtak nr. 1255, 16. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen følge med på den nye ordningen med tilleggskompensasjon for små kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester og gjennomsnittlige skatteinntekter

lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet, og løpende vurdere om denne bidrar i tilstrekkelig grad til å avhjelpe kommuner som har uforholdsmessig høye utgifter til ressurskrevende tjenester.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* og Innst. 660 S (2020–2021).

Det vises til kap. 575, post 61 Tilleggskompensasjon ressurskrevende tjenester, hvor ordningen med tilleggskompensasjon er omtalt. Tilleggskompensasjonen foreslås i statsbudsjettet for 2022, og vil bli utbetalt sommeren 2022. I etterkant av utbetalingene vil departementet vurdere om ordningen bidrar til å avhjelpe kommuner som har uforholdsmessig høye utgifter til ressurskrevende tjenester.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Private barnehagers adgang til finansiering i Husbanken

Vedtak nr. 1346, 18. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen sikre at private barnehagers adgang til finansiering i Husbanken gjeninnføres til 31. desember 2021, eller inntil ny finansieringsløsning er vedtatt i Stortinget.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 206 S (2020–2021) *Endringar i statsbudsjettet 2021 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (prosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret)* og Innst. 600 S (2020–2021).

Ordningen med husbanklån til private barnehager ble avvirket fra 1. januar 2021. Våren 2021 nedsatte regjeringen Storberget-utvalget, som vurderte finansieringen av private barnehager. Utvalgets flertall mener at ordningen med husbanklån til alle private barnehager ikke bør videreføres, men ber regjeringen vurdere om ideelle barnehager fortsatt skal få lån i Husbanken. Utvalgsrapporten har nylig vært på høring.

Som følge av anmodningsvedtaket, har Husbanken fra 1. juli igjen tilbudt lån til private barnehager. Lånerammen til private barnehager i 2021 er på 250 mill. kroner.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Stortingssesjon 2019–2020

Kompensasjon til kommunene og fylkeskommunene i forbindelse med smittesituasjonen

Vedtak nr. 414, 19. mars 2020

«Stortinget ber regjeringen om å kompensere kommunene og fylkeskommunene for urimelige virkninger av skattesvikt, inntektsbortfall og merutgifter i forbindelse med håndteringen av smittesituasjonen og endret økonomisk utvikling siden vedtatt statsbudsjett.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 52 S (2019–2020) *Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Finansdepartementet (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)* og Innst. 197 S (2019–2020).

I Prop. 117 S (2019–2020) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2020* ga regjeringen en foreløpig vurdering av de samlede økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet i 2020. Endelig vurdering av de samlede økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av koronapandemien i 2020 ble gitt i Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022*. Det vises til svar på vedtak nr. 719, 17. juni 2020.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Kompensasjon til kommunesektoren i forbindelse med virusutbruddet i lys av ny informasjon

Vedtak nr. 718, 17. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen gjøre nye vurderinger av behovet for kompensasjon til kommunesektoren i lys av ny informasjon både om merutgifter og inntektsbortfall i kommunesektoren, utvikling i skatteinngang og lønns-/prisutvikling, og komme tilbake til Stortinget i tilknytning til nysalderingen av statsbudsjettet for 2020, og om mulig gi en løypemelding i forslag til statsbudsjettet for 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021* og Innst. 383 S (2019–2020).

I Prop. 1 S (2020–2021) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og i Prop. 48 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2020 under*

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga regjeringen en foreløpig vurdering av de samlede økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av koronapandemien i 2020. Endelig vurdering av de samlede økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av koronapandemien i 2020 ble gitt i Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022*. Det vises til svar på vedtak nr. 719, 17. juni 2020.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Samlede økonomiske konsekvenser av koronapandemien for kommunesektoren

Vedtak nr. 719, 17. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen legge frem en analyse av samlede økonomiske konsekvenser av koronapandemien for kommunesektoren i 2020 i RNB 2021/kommuneproposisjonen 2022.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021* og Innst. 383 S (2019–2020).

Vedtaket ble fulgt opp i Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022* kap. 2.1, jf. Innst. 660 S (2020–2021).

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Tilskuddsordning i forbindelse med fergeavløsningsordningen

Vedtak nr. 727, 17. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen om at det legges fram en egen tilskuddsordning i forbindelse med fergeavløsningsordningen som kan avhjelpe rentekostnadene de første årene etter at et fergeavløsningsprosjekt er ferdigstilt, og komme tilbake med endringsforslagene i forslaget til statsbudsjett for 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021* og Innst. 383 S (2019–2020).

Anmodningsvedtaket er ivaretatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022*, jf. Innst. 660 S (2020–2021).

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Stortingssesjon 2018–2019

Opplysningsplikt for statsråder og statssekretærer

Vedtak nr. 55, 27. november 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og sende på høring forslag om endring i lov om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser. Herunder opplysningsplikt for statsråder og statssekretærer til å registrere sine tidligere oppdragsgivere og oppdragenes innhold der vedkommende, de siste to år før tiltredelse, har arbeidet med å fremme politiske eller næringsmessige interesser.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Gina Barstad og Marius Meisfjord Jøsevold om opplysningsplikt for statsråder og statssekretærer, jf. Dokument 8:108 LS (2017–2018) og Innst. 54 L (2018–2019).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet oppnevnte høsten 2019 en arbeidsgruppe for å utrede forslaget. Arbeidsgruppen ledes av Regjeringsadvokaten, og har medlemmer fra Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Arbeidsgruppen ble gitt en frist på inntil ett år, men er forsinket i sitt arbeid. Arbeidsgruppen vil levere sin utredning høsten 2021.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Sameloven

Vedtak nr. 508, 9. mai 2019

«Stortinget ber regjeringen sende forslaget til endringer i sameloven, jf. Prop. 116 L (2017–2018), ut på alminnelig høring før saken fremmes for Stortinget til ny behandling.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 116 L (2017–2018) *Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)* og Innst. 253 L (2018–2019).

Regjeringen fremmet 19. februar forslag om endringer i sameloven for Stortinget. Stortingets første og andre gangs behandling var henholdsvis 3. og 7. juni 2021. Lovendringene trådte i kraft 1. juli 2021.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Stortingssesjon 2017–2018

Redusert sårbarhet i elektronisk kommunikasjon

Vedtak nr. 65, 4. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen evaluere arbeidet med redusert sårbarhet både i den elektroniske kommunikasjonen mot utlandet og i telenettverkene i Norge etter at tiltak initiert i 2018 er påbegynt, og deretter vurdere eventuelt videre merbehov og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Meld. St. 1 (2017–2018) og Innst. 2 S (2017–2018).

I statsbudsjettet for 2018 og 2019 ble det bevilget til sammen 80 mill. kroner til en pilot for alternativt kjernenett/transportnett. I statsbudsjettene for 2018, 2019 og 2020 er det også bevilget til sammen 100 mill. kroner for å legge til rette for fiberkabler til utlandet. Som omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) for Samferdselsdepartementet, skal tiltakene bidra til å redusere identifiserte sårbarheter i den elektroniske kommunikasjonen i Norge og mot utlandet.

Av bevilgningen til alternativt kjernenett, som bedre bør refereres til som pilot for alternativt transportnett, jf. omtalen under vedtak nr. 737, 11. mars 2021, er nær 70 mill. kroner benyttet til flere tiltak for å styrke transportnettene og andre viktige punkter i Finnmark. Videre er om lag 10 mill. kroner brukt til å knytte Svalbardfiberen til to fysiske uavhengige punkter på fastlandet, og til å knytte fiberen videre til to uavhengige transportnett. I tillegg er om lag 1 mill. kroner brukt til å styrke Norwegian Internet eXchange (NIX), som er et knutepunkt for IP-samtrafikk, der ulike tilbydere kobles sammen.

Regjeringen vurderer at tiltakene i Finnmark har vist at det kan oppnås en stor økning i beredskap og redundans i den digitale grunnmuren gjennom målrettede tiltak for å styrke transportnettene og andre viktige punkter i sårbare regioner. Regjeringen vil derfor gjennomføre grundige risiko- og sårbarhetsanalyser i minst fem nye regioner, vurdere tiltak og fase inn tiltak etter en årlig vurdering, jf. Meld. St. 28 (2020–2021). En risiko- og sårbarhetsanalyse for Troms er snart ferdigstilt, og det er derfor bevilget 25 mill. kroner til tiltak i Troms i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021. Videre foreslås ytterligere 25 mill. kroner til tiltak i 2022, jf. omtale under programkategori 13.40.

For fiberkabler til utlandet er det inngått en kontrakt om etablering av et nytt sjøfibersamband mellom Kristiansand og Esbjerg i Danmark. Sjøfiberkabelen skal være operativ fra starten av 2022. Videre tas det sikte på å bruke restmidlene til sikringstiltak for eksisterende fiberkabler.

Regjeringen viser til at det har skjedd en positiv utvikling når det gjelder internasjonal fiberkonnektivitet på kommersielt grunnlag den siste tiden. Flere nye undersjøiske fiberkabler er planlagt, finansiert og realisert, blant annet til USA, Storbritannia og Danmark. Det eksisterer også ytterligere initiativ og planer. Departementet vurderer at det ikke er behov for ytterligere offentlige midler for å legge til rette for økt utenlandskonnetivitet.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Habilitetsregler og bevisstgjøring om dobbeltroller

Vedtak nr. 648, 24. april 2018

«Stortinget ber regjeringen styrke kunnskapen om habilitetsreglene og bevisstgjøre arbeidsgivere og arbeidstakere i offentlig sektor om dobbeltroller.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Petter Eide og Karin Andersen om granskning og tiltak for å forhindre dobbeltroller i offentlig barnevern, jf. Dokument 8:111 S og Innst. 209 S (2017–2018).

Det er i Prop. 224 L (2020–2021) Endringer i statsansatteloven m.m. fremmet forslag om en ny lovhjemmel i statsansatteloven for å kunne etablere en registreringsordning for statsansattes verv og økonomiske interesser. Lovhjemmelen gir statlige virksomheter hjemmel til å pålegge ansatte i bestemte stillinger å registrere sine verv og økonomiske interesser. En registreringsordning vil kunne bidra til å bevisstgjøre arbeidsgivere og arbeidstakere på viktigheten av å unngå dobbeltroller.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Kommunesektorens plikt til å gi universelt utformet informasjon

Vedtak nr. 857, 7. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag om hvordan plikten kommunesektoren

har til å gi informasjon som er universelt utformet og tilstrekkelig individuelt utformet, skal innfris.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 46 L (2017–2018) *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)* og Innst. 369 L (2017–2018).

Regjeringens oppfølging av anmodningsvedtaket er tidligere omtalt i både Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021* og i Prop. 1 S (2020–2021). Kommunal- og forvaltningskomiteen hadde ikke merknader til dette. Oppfølgingen av anmodningsvedtaket er også omtalt i Meld. St. 15 (2020–2021) *Anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen 2019–2020*. Kontroll- og konstitusjonskomiteen hadde da følgende merknad:

«Komiteen viser til at departementet ikke finner det hensiktsmessig å legge fram lovforslag med særregulering av kommunesektoren og anser at vedtaket ikke skal følges opp. Komiteen vil understreke at manglende vilje til å gjennomføre Stortingets vedtak ikke er tilstrekkelig grunnlag for å hevde at et anmodningsvedtak er gjennomført og viser til regjeringens mulighet til å fremme forslag om å oppheve vedtaket.»

Departementet viser til den tidligere omtalen av oppfølgingen av anmodningsvedtaket i Prop. 105 S (2019–2020) *Kommuneproposisjonen 2021*. Det er etter dette gjennomført ytterligere tiltak som bidrar til å oppfylle anmodningsvedtaket.

Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger stiller krav til universell utforming av nettløsninger m.m. I henhold til forskriften har alle private og alle offentlige virksomheter, inkludert kommunene, en plikt til å gjøre sine nettsteder og mobilapplikasjoner universelt utformet, slik at de kan brukes av flest mulig, uavhengig av eventuell nedsatt funksjonsevne. Forskriften er hjemlet i likestillings- og diskrimineringsloven § 18 fjerde ledd. Forskriften stiller krav til at nettløsningene er utformet i tråd med internasjonale retningslinjer (WCAG 2.0), som stiller en rekke detaljerte tekniske krav.

Departementet arbeider aktivt med regelverksutvikling på området. Blant annet vedtok Stortinget i Innst. 457 L (2020–2021) lovendringer som gjennomfører EUs direktiv om tilgjengelighet av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (EU 2016/2102) i norsk rett.

Lovendringene trer i kraft 1. januar 2022 og skal etterleves fra 1. januar 2023. Departementet vil vedta forskriftsendringer i løpet av høsten 2021. Regelverksendringene vil samlet pålegge offentlige virksomheter en rekke nye tekniske krav, i tillegg til en plikt til å utarbeide en tilgjengelighetserklæring. Denne erklæringen skal redegjøre for om, og i hvilken grad, nettløsningen etterlever kravene til universell utforming. Dette innebærer at alle kommuner må ta en nærmere gjennomgang av sine nettsteder og mobilapplikasjoner innen 1. januar 2023 og redegjøre for at IKT-løsningene oppfyller kravene i lov og forskrift.

Digitaliseringsdirektoratet håndhever regelverket om universell utforming av IKT, og sørger for atplikten til universell utforming innfris. Departementet har i 2021 styrket tilsynet med 9,5 mill. kroner, som foreslås videreført for 2022 og 2023. Midlene vil brukes til utvikling av en digital grunnmur i tilsynet, digitale verktøy for kontroll og tilsyn og en sentral digital løsning for tilgjengelighetserklæring. Slik vil håndhevingen av regelverket styrkes og effektiviseres. Departementet vil forskriftsfeste en plikt for offentlige virksomheter til å bruke den felles digitale løsningen for tilgjengelighetserklæring.

Når det gjelderplikten til å gi informasjon som er tilstrekkelig individuelt utformet, vises det til krav i gjeldende forvaltningslov til å vurdere den enkeltes behov for veiledning og at veiledningen skal tilpasses sakens karakter og organet kapasitet. Det vises også til forvaltningslovutvalgets utredning NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov – Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning*. Utvalget foreslår at forvaltningsorganet skal vurdere den enkeltes behov for veiledning, og at veiledningen skal tilpasses organets kapasitet og sakens karakter. Utvalget foreslår videre at loven skal gi rett til muntlig samtale for den som har et reelt behov for det, og en rett til muntlige samtaler i et personlig møte hvis det er nødvendig for sakens opplysning. Utvalgets utredning har vært på alminnelig høring og er nå til behandling i Justis- og beredskapsdepartementet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser i denne sammenhengen også til ny språklav som trer i kraft 1. januar 2022. Klart språk er regulert i § 9 og fastsetter at offentlige organer skal kommunisere på et klart og korrekt språk som er tilpasset målgruppen. Regjeringen har de siste årene arbeidet for klart språk i offentlig sektor, herunder i kommunal sektor. Kommunenes organisasjon KS har mellom 2014/2015 og 2020 fått støtte til sin satsing på klart språk i kommunal sektor av departementet. Over 200 kommuner

deltok i aktiviteter innenfor programmet. KS fortsetter også etter programperioden med å gi råd og veiledning til kommuner til deres klarspråkarbeid. KS samarbeider tett med Digitaliseringsdirektoratet og Språkrådet på fagfeltet.

Departementet viser til at ovennevnte tiltak skal bidra til å sikre at kommunene oppfyller kravene til universelt utformet informasjon og tilstrekkelig individuelt utformet informasjon.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Stortingssesjon 2016–2017

Stryke listekandidater

Vedtak nr. 700, 23. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre velgernes mulighet til å stryke listekandidater ved fylkestings- og kommunestyrevalg.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Ingebjørg Amanda Godskesen, Harald T. Nesvik, Ingerd Schou, Michael Tetzschner og Frank J. Jenssen om å tillate stryking av listekandidater ved fylkestings- og kommunestyrevalg, jf. Dokument 8:14 S og Innst. 306 S (2016–2017).

Departementet ba Valglovutvalget vurdere om det bør være adgang til å stryke listekandidater ved fylkestings- og kommunestyrevalg, som en del av utvalgets arbeid. Valglovutvalget la frem sin utredning 27. mai 2020, og utredningen har vært på høring. Flertallet i valglovutvalget går ikke inn for å gjeninnføre strykeadgang ved lokalvalg.

Departementet tar sikte på å fremme forslag til ny valglov for Stortinget innen utgangen av 2022.

Ladeklare bygg

Vedtak nr. 717, 30. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Abid Q. Raja om å sikre at alle i borettslag og sameier får mulighet til å lade elbilene sine, samt

opptrappingsplan for salg av nullutslippsbiler, jf. Dokument 8:70 S og Innst. 315 S (2016–2017).

I januar sendte Direktoratet for byggkvalitet forslag om nye bestemmelser i byggteknisk forskrift (TEK 17) på høring. Bestemmelsene innebærer at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare. Det betyr at det må klargjøres føringsvei og plass for elektrisk infrastruktur for ladeanlegg til elbil. Endringene ble fastsatt 28. april og trådte i kraft 1. juli 2021.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Sørsamisk språk

Vedtak nr. 845, 8. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av NOU 2016: 18 Hjertespråket om å ha en særlig oppmerksomhet rettet mot sørsamisk språk og sammenhengene mellom språk, kultur og næring, og komme tilbake til Stortinget på en egnet måte med konkrete forslag til oppfølging av dette.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 1 S (2017–2018) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Innst. 16 S (2017–2018).

Regjeringen følger opp anmodningsvedtaket som ledd i oppfølgingen av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Regjeringen sendte lovforslag om endringer i samelovens språkregler på høring 13. august 2021, med høringsfrist 15. november 2021.

Departementet vil deretter komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Stortingssesjon 2015–2016

Registrering av økonomiske interesser for departementsråder

Vedtak nr. 590, 12. april 2016

«Stortinget ber regjeringen vurdere om tilsvarende regler som gjelder for registrering av regjeringsmedlemmers økonomiske interesser, bør gjøres gjeldende for departementsråder.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes om endring av Stortingets forretningsorden for å sikre åpenhet om representantenes økonomiske interesser, jf. Dokument 8:22 S og Innst. 221 S (2015–2016).

Det er i Prop. 224 L (2020–2021) Endringer i statsansatteloven m.m. fremmet forslag om en ny lovhjemmel i statsansatteloven for å kunne etablere en registreringsordning for statsansattes verv og økonomiske interesser. Lovhjemmelen gir statlige virksomheter hjemmel til å pålegge ansatte i bestemte stillinger å registrere sine verv og økonomiske interesser. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil gi retningslinjer om hvordan en slik registreringsordning kan gjennomføres. Det er lagt til grunn i forarbeidene at ordningen hovedsakelig skal omfatte ansatte i ledende stillinger i virksomheten.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Fravikelse av plan- og bygningsloven og grannelova ved nasjonal flyktningkrise

Vedtak nr. 646, 10. mai 2016

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som ved en nasjonal flyktningkrise gir kommunene myndighet til å fravike plan- og bygningsloven og grannelova. Det settes frist for kommunens beslutning, som treffes etter anmodning fra annen kommunal eller statlig myndighet. Saken overføres departementet hvis fristen ikke holdes, og departementet kan også ved overprøving prøve alle sider av saken. Beslutning om at det foreligger en nasjonal flyktningkrise kan treffes av Kongen i statsråd eller av departementet.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 43 L (2015–2016) *Endringer i plan- og bygningsloven (unntak ved kriser, katastrofer eller andre ekstraordinære situasjoner i fredstid)* og Innst. 229 L (2015–2016).

Justis- og beredskapsdepartementet satte i 2018 ned et lovutvalg som fikk i oppgave å utrede en sektorovergripende fullmaktsbestemmelse og hjemmel for suspensjon av enkeltpersoners rettigheter i beredskapslovgivningen. Utvalget ble bedt om å ta særlig hensyn til utfordringen i anmodningsvedtak nr. 646. NOU 2019: 13 *Når krisen inntrer* ble overrakt Justis- og beredskapsdepartementet 14. juni 2019, og sendt på høring med frist 20. desember 2019. Departementet er i dialog med Justis- og beredskapsdepartementet om videre oppfølging. På grunn av virusutbruddet, er arbeidet blitt forsinket.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget om saken på egnet måte.

Endringer i valgloven

Vedtak nr. 861, 10. juni 2016

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et nytt forslag til endringer i valgloven § 7-2 og § 11-5 første ledd (personvalg ved stortingsvalg), hvor også merknader og forslag i denne innstilling er vurdert. Lovendringen foreslås iverksatt fra stortingsvalget i 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Prop. 73 L (2015–2016) *Endringer i valgloven (personval ved stortingsval, frist for godkjenning av førehandsstemmer mv.)* og Innst. 402 L (2015–2016).

Vurdering av personvalgregler ved stortingsvalg har inngått i valglovutvalgets mandat. Flertallet i utvalget foreslår å gi velgerne mer innflytelse over personvalget. Utredningen har vært på høring.

Departementet tar sikte på å fremme et forslag til ny valglov for Stortinget i løpet av 2022.

4 Oversikt over budsjettforslaget

4.1 Utgifter fordelt på programkategori og kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
Det kongelige hus					
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	280 665	324 640	298 877	-7,9
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	10 427	10 792	11 181	3,6
	<i>Sum kategori 00.10</i>	<i>291 092</i>	<i>335 432</i>	<i>310 058</i>	<i>-7,6</i>
	Sum programområde 00	291 092	335 432	310 058	-7,6
Administrasjon					
500	Kommunal- og moderniserings- departementet	664 874	743 359	755 431	1,6
502	Tariffavtalte avsetninger mv.	216 486	238 900	239 700	0,3
505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			11 438 000	100,0
506	Yrkesskadeforsikring			90 000	100,0
507	Gruppelivsforsikring			187 000	100,0
510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	912 194	904 057	925 844	2,4
	<i>Sum kategori 13.00</i>	<i>1 793 554</i>	<i>1 886 316</i>	<i>13 635 975</i>	<i>622,9</i>
Statsforvalterne					
525	Statsforvalterne	1 987 615	2 070 806	2 105 275	1,7
	<i>Sum kategori 13.25</i>	<i>1 987 615</i>	<i>2 070 806</i>	<i>2 105 275</i>	<i>1,7</i>
Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning					
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	3 324 593	2 169 051	2 329 600	7,4
531	Eiendommer til kongelige formål	117 946	75 149	68 126	-9,3
532	Utvikling av Fornebuområdet	76			0,0
533	Eiendommer utenfor husleieordningen	204 026	356 341	236 162	-33,7
2445	Statsbygg	3 168 009	1 400 855	6 051 057	332,0
	<i>Sum kategori 13.30</i>	<i>6 814 650</i>	<i>4 001 396</i>	<i>8 684 945</i>	<i>117,0</i>

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
	Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk				
540	Digitaliseringsdirektoratet	896 156	923 819	1 040 709	12,7
541	IT- og ekompolitikk	645 165	484 825	427 613	-11,8
542	Internasjonalt samarbeid	45 250	83 687	243 029	190,4
543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	495 277	375 479	416 663	11,0
	<i>Sum kategori 13.40</i>	<i>2 081 848</i>	<i>1 867 810</i>	<i>2 128 014</i>	<i>13,9</i>
	Personvern				
545	Datatilsynet	66 630	66 660	69 830	4,8
546	Personvernemnda	1 799	2 571	2 634	2,5
	<i>Sum kategori 13.45</i>	<i>68 429</i>	<i>69 231</i>	<i>72 464</i>	<i>4,7</i>
	Distrikts- og regionalpolitikk				
553	Regional- og distriktsutvikling	1 923 796	1 252 807	1 058 533	-15,5
554	Kompetansesenter for distrikts- utvikling	101 804	94 259	94 842	0,6
	<i>Sum kategori 13.50</i>	<i>2 025 600</i>	<i>1 347 066</i>	<i>1 153 375</i>	<i>-14,4</i>
	Samiske formål				
560	Samiske formål	531 759	552 136	573 041	3,8
563	Internasjonalt reindriftssenter	8 133	9 119	9 272	1,7
	<i>Sum kategori 13.60</i>	<i>539 892</i>	<i>561 255</i>	<i>582 313</i>	<i>3,8</i>
	Nasjonale minoriteter				
567	Nasjonale minoriteter	51 245	52 830	58 976	11,6
	<i>Sum kategori 13.67</i>	<i>51 245</i>	<i>52 830</i>	<i>58 976</i>	<i>11,6</i>
	Kommunesektoren mv.				
571	Rammetilskudd til kommuner	150 769 257	146 179 894	149 303 207	2,1
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	42 655 593	40 511 773	40 082 831	-1,1
573	Kommunestruktur	820 358	53 200	54 583	2,6
575	Ressurskrevende tjenester	10 525 695	11 023 904	11 857 348	7,6
576	Vedlikehold og rehabilitering	2 500 000			0,0
577	Tilskudd til de politiske partier	464 267	461 955	442 294	-4,3
578	Valgdirektoratet	46 032	116 802	57 894	-50,4
579	Valgutgifter	5 259	11 789		-100,0
2427	Kommunalbanken AS	750 000			0,0
	<i>Sum kategori 13.70</i>	<i>208 536 461</i>	<i>198 359 317</i>	<i>201 798 157</i>	<i>1,7</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
Bolig, bomiljø og bygg					
581	Bolig- og bomiljøtiltak	3 632 942	3 346 403	3 319 049	-0,8
585	Husleietvistutvalget	30 655	35 933	36 985	2,9
587	Direktoratet for byggkvalitet	154 363	147 397	150 306	2,0
2412	Husbanken	19 061 525	18 508 977	19 603 203	5,9
	<i>Sum kategori 13.80</i>	<i>22 879 485</i>	<i>22 038 710</i>	<i>23 109 543</i>	<i>4,9</i>
Planlegging, byutvikling og geodata					
590	Planlegging og byutvikling	120 736	92 265	143 483	55,5
595	Statens kartverk	1 258 821	1 200 821	1 177 657	-1,9
	<i>Sum kategori 13.90</i>	<i>1 379 557</i>	<i>1 293 086</i>	<i>1 321 140</i>	<i>2,2</i>
Sum programområde 13		248 158 336	233 547 823	254 650 177	9,0
Sum utgifter		248 449 428	233 883 255	254 960 235	9,0

4.2 Inntekter fordelt på programkategori og kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
Administrasjon					
3500	Kommunal- og moderniserings- departementet	1 075			0,0
3505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			10 332 000	100,0
3506	Yrkesskadeforsikring			79 000	100,0
3507	Gruppelivsforsikring			100 000	100,0
3510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	133 212	107 254	109 492	2,1
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			754 000	100,0
	<i>Sum kategori 13.00</i>	<i>134 287</i>	<i>107 254</i>	<i>11 374 492</i>	<i>10505,2</i>
Statsforvalterne					
3525	Statsforvalterne	104 723	176 760	179 946	1,8
	<i>Sum kategori 13.25</i>	<i>104 723</i>	<i>176 760</i>	<i>179 946</i>	<i>1,8</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
	Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning				
3533	Eiendommer utenfor husleieordningen	5 079	2 511	2 563	2,1
5445	Statsbygg	1 132 272			0,0
5446	Salg av eiendom, Fornebu			16 400	100,0
5447	Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift		1 400 000	500 000	-64,3
	<i>Sum kategori 13.30</i>	<i>1 137 351</i>	<i>1 402 511</i>	<i>518 963</i>	<i>-63,0</i>
	Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk				
3540	Digitaliseringsdirektoratet	246 166	226 817	340 485	50,1
3542	Internasjonalt samarbeid	3 008	2 638	2 634	-0,2
3543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	219	293	300	2,4
5570	Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet	240 397	242 923	253 851	4,5
	<i>Sum kategori 13.40</i>	<i>489 790</i>	<i>472 671</i>	<i>597 270</i>	<i>26,4</i>
	Personvern				
3545	Datatilsynet	1 213			0,0
	<i>Sum kategori 13.45</i>	<i>1 213</i>			<i>0,0</i>
	Distrikts- og regionalpolitikk				
3554	Kompetansesenter for distriktsutvikling	480			0,0
	<i>Sum kategori 13.50</i>	<i>480</i>			<i>0,0</i>
	Samiske formål				
3563	Internasjonalt reindriftssenter	2 664	2 861	2 921	2,1
	<i>Sum kategori 13.60</i>	<i>2 664</i>	<i>2 861</i>	<i>2 921</i>	<i>2,1</i>
	Kommunesektoren mv.				
3571	Tilbakeføring av forskudd	898			0,0
5616	Kommunalbanken AS		588 000	646 000	9,9
	<i>Sum kategori 13.70</i>	<i>898</i>	<i>588 000</i>	<i>646 000</i>	<i>9,9</i>
	Bolig, bomiljø og bygg				
3585	Husleietvistutvalget	1 529	1 820	2 693	48,0
3587	Direktoratet for byggkvalitet	39 076	39 069	38 876	-0,5
5312	Husbanken	13 361 694	12 826 503	12 911 629	0,7
5615	Husbanken	3 045 418	1 820 000	2 860 000	57,1
	<i>Sum kategori 13.80</i>	<i>16 447 717</i>	<i>14 687 392</i>	<i>15 813 198</i>	<i>7,7</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
	Planlegging, byutvikling og geodata				
3595	Statens kartverk	876 183	819 787	833 540	1,7
	<i>Sum kategori 13.90</i>	<i>876 183</i>	<i>819 787</i>	<i>833 540</i>	<i>1,7</i>
	Sum programområde 13	19 195 306	18 257 236	29 966 330	64,1
	Sum inntekter	19 195 306	18 257 236	29 966 330	64,1

4.3 Økt ansvarliggjøring av statlige virksomheter for egne pensjonskostnader – innføring av ny premiemodell fra 2022

Effektiv bruk av ressurser i staten krever riktig prising av innsatsfaktorene. Pensjonspremie er et viktig kostnadselement og påvirkes blant annet av den enkelte virksomhets lønnsutgifter og de ansattes uttak av tidligpensjon. Det pågår et arbeid med å modernisere premiesystemet i Statens pensjonskasse. Fra 2022 innføres en ny virksomhetsspesifikk og hendelsesbasert premiemodell for betaling av pensjonspremie for statlige virksomheter. Den nye premiemodellen tar løpende hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden, så som lønnsendringer og uttak av pensjon, slik at premiereserven er a jour med medlemmenes opptjening. Dette skal bidra til økt ansvarliggjøring av statlige virksomheter for egne pensjonskostnader. Pensjonspremien for de statlige virksomhetene vil fra samme tidspunkt bli beregnet etter nytt pensjonsregelverk, herunder påslagspensjon og nye samordningsregler, samt ny dødelighetstariff.

Innføringen av ny modell skal være om lag budsjettneutryl på innføringstidspunktet ved at de berørte virksomhetene får en reduksjon eller en økning i bevilgningen i tråd med endret premie.

Beregningene er basert på en sammenligning av nytt premienivå for 2022 med hva pensjonspremien ville blitt for 2022 med dagens premiemodell. Ettersom virksomhetene også betaler arbeidsgiveravgift av pensjonspremien, innebærer en endring av premienivået også endringer i arbeidsgiveravgiften virksomhetene skal betale. Det er hensyntatt i beregningene. Det vises til Arbeids- og sosialdepartementets Prop. 1 S (2021–2022) for nærmere omtale.

4.4 Budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner

Pandemien har krevd økt bruk av digitale møter og gitt statlige virksomheter en mulighet til å redusere reiseomfanget både på kort og lang sikt. Selv om reiseaktiviteten vil gå opp igjen etter hvert som samfunnet åpner ytterligere opp, vil nivået på reiseaktiviteten trolig være varig redusert. Dette vil redusere reiseutgifter i virksomhetene og spare reisetid for de ansatte. Regjeringen foreslår et varig gevinstuttak på 5 pst. av reiseutgiftene slik de var før pandemien fra og med 2022. Departementet viser videre til Prop. 1 S (2021–2022) Gul bok for nærmere redegjørelse av gevinstuttaket.

Del II
Budsjettforslag

5 Nærmere om budsjettforslaget mv.

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programkategori 00.10 Det kongelige hus

Utgifter under programkategori 00.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	280 665	324 640	298 877	-7,9
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	10 427	10 792	11 181	3,6
	Sum kategori 00.10	291 092	335 432	310 058	-7,6

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for bevilgningene til Kongehuset. I til-

legg til bevilgningene under kap. 1 og kap. 2 blir følgende midler foreslått til kongelige formål i 2022:

(i 1000 kroner)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 531 Eiendommer til kongelige formål 68 126

Utenriksdepartementet

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet 10 505

Forsvarsdepartementet

Diverse kapittel (H.M. Kongens adjutantstab) 4 300

Kap. 1720 Sjøforsvaret (Kongeskipet og K/B Stjernen) 52 000

Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 441 Oslo politidistrikt (eskortetjenesten) Oppgis ikke

Kap. 1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Apanasje	12 528	12 967	13 434
50	Det kongelige hoff	218 137	223 773	228 443
51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	50 000	87 900	57 000
	Sum kap. 1	280 665	324 640	298 877

Post 01 Apanasje

Bevilgningen dekker personlige utgifter for H.M. Kongen og H.M. Dronningen, samt utgifter til drift, vedlikehold og utvikling av private eiendommer.

Det foreslås en bevilgning på 13,4 mill. kroner.

Post 50 Det kongelige hoff

Det kongelige hoff er H.M. Kongens organisasjon, som skal understøtte H.M. Kongen og Kongefamilien. Det kongelige hoff forbereder og legger til rette for Kongefamiliens offisielle virksomhet, og utfører andre nødvendige støttefunksjoner. Bevilgningen dekker Kongehusets utgifter til offisielle oppgaver og driften av Det kongelige hoff, herunder lønnsmidler for alle ansatte. Bevilgningen skal også dekke utgifter til indre vedlikehold, mindre rehabiliteringsprosjekter og utvikling av de statlige kongelige eiendommene Det kongelige slott, Bygdø kongsgård (hovedhuset med sidebygning og park) og Oscarshall slott.

Det kongelige hoff rapporterer gjennom sin årsrapport på bruken av de årlige bevilgningene, der også årsregnskap og revisorberetning fremkommer. Det kongelige hoff beholder disposisjonsretten til utbetalte midler dersom årsregnskapet viser et positivt driftsresultat, og har ansvaret for å dekke et eventuelt negativt årsresultat.

Det kongelige hoff rapporterer gjennom sin årsrapport på hvor mye av de ansattes arbeidstid som medgår til forvaltningsoppgaver, som blant annet innhenting av tilbud og oppfølging av prosjekter på de private kongelige eiendommene. Større/verdiøkende tiltak på private kongelige eiendommer finansieres av private midler og utføres av eksterne aktører.

Det foreslås å bevilge 228,4 mill. kroner.

Post 51 Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff

På oppdrag fra Justisdepartementet utarbeidet Politidirektoratet en rapport med anbefalinger om sikkerhetstiltak ved de statlige og private kongelige eiendommene. Sikringsprosjektet gjennomføres i regi av Det kongelige hoff. Prosjektet omfatter etablering av både fysiske og elektroniske sikringstiltak. Prosjektet ble første gang omtalt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2014. Kostnadsrammen for sikringsprosjektet ble vedtatt ved behandlingen av statsbudsjettet for 2018. Kostnadsrammen er på 623,8 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022).

Prioriteringer 2022

I Prop. 1 S (2020–2021) ble det rapportert at sikringsprosjektet ferdigstilles i 2021. Arbeidene i Slottsparken og Dronningparken har vist seg å være utfordrende. Dette skyldes blant annet at ulike forhold under bakkenivå har komplisert og økt omfanget av arbeidene i parkene. Dette har medført økt likviditetsbehov og gjør at prosjektet ferdigstilles i 2022.

Rapport 2020–2021

Bevilgningen gikk i sin helhet til sikringsprosjektet.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 57 mill. kroner.

H.M. Kongen kan i 2022 pådra forpliktelser utover bevilgningen for å gjennomføre sikringsprosjektet på de kongelige eiendommer, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Apanasje	10 427	10 792	11 181
	Sum kap. 2	10 427	10 792	11 181

Post 01 Apanasje

Bevilgningen skal dekke kronprinsparets personlige utgifter, inkludert utgifter til diverse offisielle

oppdrag, og til drift, vedlikehold og utvikling av private eiendommer.

Det foreslås å bevilge 11,2 mill. kroner.

Programområde 13 Statsforvaltning og kommunesektoren mv.

Programkategori 13.00 Administrasjon

Utgifter under programkategori 13.00 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
500	Kommunal- og moderniserings- departementet	664 874	743 359	755 431	1,6
502	Tariffavtalte avsetninger mv.	216 486	238 900	239 700	0,3
505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			11 438 000	100,0
506	Yrkesskedeforsikring			90 000	100,0
507	Gruppelivsforsikring			187 000	100,0
510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	912 194	904 057	925 844	2,4
	Sum kategori 13.00	1 793 554	1 886 316	13 635 975	622,9

Inntekter under programkategori 13.00 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3500	Kommunal- og moderniserings- departementet	1 075			0,0
3505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			10 332 000	100,0
3506	Yrkesskedeforsikring			79 000	100,0
3507	Gruppelivsforsikring			100 000	100,0
3510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	133 212	107 254	109 492	2,1
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			754 000	100,0
	Sum kategori 13.00	134 287	107 254	11 374 492	10505,2

Innledning

Programkategorien omfatter utgifter til drift og administrasjon av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og utgifter til felles forsknings- og utredningsoppgaver innenfor departementets fagområder.

Programkategorien omfatter også bevilgninger til enkelte fagområder:

- sikring av departementsbygningene
- arbeidet med nytt regjeringskvartal
- Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)
- den sentrale arbeidsgiverfunksjonen i staten.

Departementet har ansvaret for sikring av departementsbygningene. Dette omfatter etablering og vedlikehold av sikkerhetstiltak for å opprettholde et forsvarlig sikkerhetsnivå i henhold til sikkerhetsloven og gjelder felles bygningsmasse, fellesområder og utendørsområder. Ansvaret omfatter også regjeringens representasjonsanlegg, men ikke Forsvarsdepartementet og de midlertidige lokalene for Statsministerens kontor.

Departementet har ansvar for arbeidet med nytt regjeringskvartal.

Departementet er etatsstyrer for DSS som leverer fellestjenester til departementene og Statsministerens kontor.

Departementet har ansvaret for den sektorovergripende arbeidsgiverpolitikken i staten. Departementet forvalter statsansatteloven, tjenestetvistloven og karanteneoven med forskrifter. Videre forvalter departementet fullmakten til å forhandle og inngå tariffavtaler med hovedsammenslutningene i staten (LO Stat, Akademikerne, Unio og YS Stat). Den sektorovergripende arbeidsgiverpolitikken angir mål og setter rammer for utøvelsen av arbeidsgiveransvaret i de statlige virksomhetene.

Mål for programkategorien

1. Statlige virksomheter er kompetente arbeidsgivere med attraktive arbeidsplasser
2. Departementene mottar effektive fellestjenester med riktig kvalitet
3. Et sikkert og effektivt nytt regjeringskvartal

Mål 1 Statlige virksomheter er kompetente arbeidsgivere med attraktive arbeidsplasser

Virksomhetene i staten skal være moderne og attraktive arbeidsgivere som evner å rekruttere, utvikle og beholde kompetente medarbeidere.

Strategien for arbeidsgiverpolitikk i staten skal angi retning for politikktutviklingen. Høyere endrings- og omstillingstakt, utfordringer som går på tvers av sektorer og fagområder, effektivisering, økte forventninger fra innbyggerne, digitalisering og ny teknologi kjennetegner samfunnsutviklingen, og får betydning for statens kompetansebehov og medarbeidernes arbeidsoppgaver.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har ansvaret for å støtte og veilede de statlige virksomhetene i utøvelsen av arbeidsgiverrollen. For å styrke arbeidsgiverstøtten i DFØ er det foreslått en bevilgningsøkning på 9,5 mill. kroner, hvorav 3,5 mill. kroner på kap. 500, post 21 og 6 mill. kroner på DFØs kap. 1605, post 01, jf. Finansdepartementets Prop. 1 S (2021–2022).

Implementeringen av arbeidsgiverstrategien i staten legger hovedvekt på at virksomhetene har høy endringskapasitet og gjennomfører gode omstillingsprosesser, møter fremtidens kompetansebehov og har ledere som er kompetente og tydelige i utøvelsen av arbeidsgiverrollen.

Tilrettelegging av utviklingstilbud for ledere og tilbud om kompetanseutvikling for medarbeidere er et prioritert område og et av hovedtemaene i den statlige arbeidsgiverstrategien. DFØ drifter den digitale læringsplattformen som er en sentral del av kompetanseutviklingstilbudet i staten. DFØ har også ansvaret for å støtte og veilede de statlige virksomhetene i utøvelsen av arbeidsgiverrollen. DFØs nettbaserte arbeidsgiverportal formidler informasjon, gir mulighet for virksomhetene til å utveksle erfaring og kunnskap, og gir også tilgang til fagpersoner som kan yte mer skreddersydd støtte.

Lønnsoppgjørene i staten skal gjennomføres i tråd med frontfagsmodellen. Regjeringen arbeider med sikte på at store deler av rammene er delegert til fordeling gjennom lokale forhandlinger og i tråd med lokal lønnspolitikk.

Regelverket som gjelder i staten, skal være tilpasset en moderne statsforvaltning. Foruten inngåelse av hovedtariffavtaler, inngår i dette arbeid med særavtaler og hovedavtalen i staten. Videre inngår regelverksutvikling knyttet til statsansatteloven, tjenestetvistloven og karanteneoven, samt utvikling av administrative bestemmelser og personalpolitiske føringer og retningslinjer som staten som arbeidsgiver har ansvaret for.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er en pådriver overfor de statlige virksomhetene for gjennomføring av arbeidsgiverpolitiske føringer og beslutninger, for eksempel knyttet til likestilling og ikke-diskriminering, slik som virksomhetenes innsats i inkluderingsdugnaden i staten.

Dette arbeidet er nært knyttet til bærekraftsmål 5 og 8, som handler om likestilling mellom kjønnene og anstendig arbeid for alle, herunder også inkludering av ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne.

Mål 2 Departementene mottar effektive felles-tjenester med riktig kvalitet

Gode og effektive felles administrative tjenester er en forutsetning for at departementene skal kunne ivareta rollen som sekretariat for politisk ledelse. Felles løsninger, samlet kompetanse, standardisering og digitalisering gir sterke fagmiljøer, økt effektivitet og bedre kvalitet i oppgaveutførelsen, samt stordriftsfordeler som kostnadseffektiv drift og forvaltning. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med standardisering, etablering av sterke fagmiljøer og effektiv samhandling i departementsfellesskapet.

Behovet for fortsatt utvikling av felles administrative tjenester går frem av den nye strategien for departementsfellesskapet *Gode hver for oss. Best sammen (2021–2025)*. Den nye strategien har et perspektiv som går ut over fellestjenester, ved også å vektlegge samordnet utvikling og gjennomføring av politikk. Som oppfølging av dette, settes det blant annet i gang forsøk med kjernegrupper som en ny arbeidsform i departementene, kjennetegnet ved at mål og målgrupper er felles på tvers av mange departementer, samordningsbehovet på et høyere nivå og tidshorizonten lengre enn i ordinære tverrdepartementale grupper.

Mål 3 Et sikkert og effektivt nytt regjeringskvartal

I behandlingen av statsbudsjettet for 2021 vedtok Stortinget en kostnadsramme for byggetrinn 1 av nytt regjeringskvartal på 20,5 mrd. kroner (prisenivå per 1. juli 2021), og en oppstartsbevilgning på 1,3 mrd. kroner. Bevilgningen ble vedtatt økt med 550 mill. kroner, til 1 811,7 mill. kroner, i forbindelse med Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2021, jf. Prop. 195 S (2020–2021) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021* og Innst. 600 S (2020–2021). Årsakene til økt bevilgningsbehov er endret fremdrift av arbeider med kjeller og D-blokk, i tillegg til økt sluttkostnad for forberedende sikkerhetsrelaterte arbeider. Bevilgningsøkningen fører ikke til behov for å endre prosjektets kostnadsramme.

Samfunns mål og effektmål for prosjektet fremkommer i Meld. St. 21 (2018–2019) og Prop. 1 S (2016–2017). Målprioritet i byggetrinn 1 for nytt regjeringskvartal er kostnad, kvalitet og tid. Kost-

nad har høyest prioritet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger til grunn tett oppfølging og stram kostnadsstyring av prosjektet. For å sikre best mulig kostnadskontroll, benytter departementet ekstern kompetanse i oppfølging av prosjektet.

Byggearbeidene startet tidlig i 2021, nesten ti år etter terrorangrepet mot regjeringskvartalet. Byggetrinn 1 omfatter Høyblokken, ny A-blokk og ny D-blokk, kjeller og nødvendige sikringstiltak. Byggetrinn 1 inkluderer også et post- og varemottak for departementene. Senteret lokaliseres utenfor Oslo sentrum. Rehabilitering av Høyblokken er godt i gang og arbeidet med kjeller og D-blokken har startet opp.

Det planlegges for at byggetrinn 1 skal være innflyttingsklart fjerde kvartal 2025. Det er besluttet at Statsministerens kontor og Utenriksdepartementet skal plasseres i D-blokken, Justis- og beredskapsdepartementet skal tilbake til Høyblokken, og Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet skal inn i A-blokken. Finansdepartementet blir værende i G-blokken.

Planleggingen av nytt regjeringskvartal foregår med en bred brukermedvirkning. Regjeringskvartalet skal bli en attraktiv, velfungerende og sikker arbeidsplass, som legger til rette for et godt og effektivt departementsfellesskap. Arbeidet organiseres og tilrettelegges slik at arbeidstakere sikres et godt og forsvarlig arbeidsmiljø.

I tråd med omtale av anmodningsvedtak 706, 707 og 708 (2017–2018) i Prop. 1 S (2020–2021), har departementet satt høye miljøkrav til gjennomføringen av prosjektet. Miljømålene er operasjonalisert gjennom sertifisering i henhold til BREEAM-NOR, nivå excellent. Alle tiltakene skal reflektere beste praksis i et livsløpsperspektiv. Et viktig miljøtiltak er effektiv arealbruk, og å bygge kompakt. Det skal brukes holdbare materialer som tre, naturstein og betong. I tillegg vil sjøvannsløsningen for kjøling og oppvarming bidra til miljøeffektivitet. Statsbygg har stilt vilkår i avtalene med entreprenørene om en fossilfri byggeplass for byggetrinn 1. Det er lagt til grunn strenge miljøkrav i alle kontrakter i byggeprosjektet.

22. juli-senteret vil bli etablert i Østre og Vestre paviljong i Høyblokken. Senteret vil bli utvidet med nye lokaler under Johan Nygaardsvolds plass, med en ny inngangspaviljong fra Akersgata. Spor etter terrorangrepet i første etasje i Høyblokken vil bli tatt vare på som dokumentasjon for ettertiden. Etablering av 22. juli-senteret er et eget prosjekt, med Kunnskapsdepartementet som oppdragsgiver, jf. kap. 2445, post 31 og Kunnskapsde-

partementets kap. 251, post 01. Både 22. juli-senteret og det nasjonale minnesteedet etter 22. juli skal ferdigstilles samtidig som byggetrinn 1. Arbeidene med 22. juli-senteret og det nasjonale minnesteedet skjer i dialog med blant annet Nasjonal støttegruppe etter 22. juli og AUF, samt minnefaglige ressurser.

Kunst i offentlige rom (KORO) har etablert et eget kunstprosjekt for nytt regjeringskvartal. Det settes av totalt 89 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2021) til kunstnerisk utsmykning i løpet av byggetrinn 1 (kap. 530, post 36).

Det ble i februar 2021 inngått forlik med arvinger etter kunstner Carl Nesjar og arkitekt Erling Viksjø i tvisten om plasseringen av Fiskerne og Måken i nytt regjeringskvartal. KORO har fått oppdrag om rekuratering av Måken og Fiskerne

innenfor rammen av valgt plassering. Arvingene etter Picasso, Viksjø og Nesjar gis mulighet til å uttale seg om detaljutformingen.

Samlede utgifter og utgiftsnivå for nytt regjeringskvartal

Ekstern kvalitetssikrer av byggetrinn 1 anslo at de samlede kostnadene for det totale byggeprosjektet ville ligge på mellom 26,1 mrd. kroner og 36,5 mrd. kroner, i kroneverdi desember 2019. Tabellen nedenfor viser oppdaterte kostnadsanslag og forventet kostnad for ulike deler av nytt regjeringskvartal med vedtatte kostnadsrammer (P85) og forventet kostnad (P50) for de delene av nytt regjeringskvartal der Stortinget har godkjent kostnadsramme.

Alle tall i kroneverdi per 1.7.2022 i mill. kroner

	Kostnadsramme (P85)	Forventet kostnad (P50)	Kommentar
Byggetrinn 1	20 929	18 500	Kostnadsramme (P85) godkjent av Stortinget desember 2020
Byggetrinn 2 og 3 ¹	8 955	7 082	Forprosjekt foreløpig ikke gjennomført. Anslag basert på KS2-rapport for byggetrinn 1
22. juli-senteret ²	483	407	Forslag til kostnadsramme (P85) på Kunnskapsdepartementets budsjett
Ombygging av Ring 1 ³	3 086	2 270	Forprosjekt foreløpig ikke gjennomført. Anslag basert på KS2-rapport for byggetrinn 1
STI fase 1	2 272	2 104	Prosjekt gjennomført, men foreløpig ikke enighet om sluttoppgjør med entreprenør
STI fase 2	2 045	1 647	Kostnadsramme (P85) godkjent av Stortinget desember 2020
Energiløsning	2 924	2 316	Revidert kostnadsramme (P85) godkjent av Stortinget juni 2021
Overslag samlet kostnad	40 694	34 326	

¹ Det foreligger anslag på P85, men ikke godkjent kostnadsramme.

² Det foreligger anslag på P85, men ikke godkjent kostnadsramme.

³ Det foreligger anslag på P85, men ikke godkjent kostnadsramme.

De samlede kostnadene for alle byggetrinnene i det nye regjeringskvartalet er økt siden den eksterne kvalitetssikringen av byggetrinn 1, til 34,3 mrd. kroner (P50) og 40,7 mrd. kroner (P85). Kostnadene har økt som følge av prisstigning, kostnadsøkning i energiløsningsprosjektet og at forslag til kostnadsramme for 22. juli-senteret er noe høyere enn tidligere anslått. Regjeringen er opptatt av å holde kostnadene for nytt regjerings-

kvartal så lave som mulig ved bygging av nytt regjeringskvartal, herunder ombygging av Ring 1. Delprosjektene til nytt regjeringskvartal vil styres stramt og ses i sammenheng. Målet om et effektivt og sikkert regjeringskvartal i et langsiktig perspektiv ligger fast.

For ombyggingen av Ring 1 og for byggetrinn 2 og 3, foreligger det ikke eksternt kvalitetssikrede forprosjekt. Disse prosjektene var ikke en

del av den eksterne kvalitetssikringen av byggetrinn 1. Likevel anslo kvalitetssikrerne foreløpige kostnadsestimater for disse delprosjektene. Estimatenes er beheftet med betydelig usikkerhet. Ettersom dette er foreløpige anslag, hvor forprosjekt ikke er gjennomført, har regjeringen ikke tatt stilling til disse estimatene.

En samfunnsøkonomisk analyse gjennomført av ekstern kvalitetssikrer ved kvalitetssikringen av byggetrinn 1 våren 2020, viser at det er mer samfunnsøkonomisk lønnsomt med full utbygging enn kun å realisere byggetrinn 1, både for prissatte og ikke-prissatte virkninger. Ekstern kvalitetssikrer anslo at P85 for byggetrinn 2 og 3 ville utgjøre 8 955 mill. kroner, mens P50 ble anslått til 7 082 mill. kroner i kroneverdi per 1. juli 2022.

Ekstern kvalitetssikring (KS2) av ombygging av Ring 1 pågår. Det arbeides med sikte på å kunne fremme forslag om oppstart i forbindelse med 2023-budsjettet. En viktig side av arbeidet er å vurdere hvordan kostnadene i prosjektet kan holdes så lave som mulig, samtidig som tilfredsstillende sikkerhet ivaretas for nytt regjeringskvartal.

Fase 1 av sikker teknisk infrastruktur (STI) er ferdigstilt, og prosjektet er nå i sluttoppgjørfasen. Departementets vurdering er at kostnadsrammen vil overholdes for denne delen av regjeringskvartalet.

I tråd med anbefalingene fra ekstern kvalitetssikrer sluttet Stortinget seg til en kostnadsramme for fase 2 av sikker teknisk infrastruktur i 2021-budsjettet.

På grunn av større kompleksitet og vanskeligere grunnforhold enn forutsatt ved oppstart, ved-

tok Stortinget å øke kostnadsrammen for energiløsningen for nytt regjeringskvartal i forbindelse med behandlingen av Prop. 195 S (2020–2021), jf. Innst. 600 S (2020–2021).

På bakgrunn av varsler om kostnadsøkninger, blant annet på grunn av pandemien, har Kommunal- og moderniseringsdepartementet besluttet kutt på 2,2 mrd. kroner for at byggetrinn 1 skal gjennomføres innenfor fastsatt kostnadsramme. Flere av disse tiltakene, som også ble anbefalt av ekstern kvalitetssikrer ved ferdigstilt forprosjekt, innebærer utsettelse av tiltak som er nødvendig å gjennomføre senere for å opprettholde planlagt funksjonalitet. Det gjelder blant annet utsatt bygging av deler av kjeller, og summerer seg om lag til 1,8 mrd. kroner. Kutt som ikke innebærer utsettelser til senere byggetrinn, men som reduserer samlet omfang av kostnadene, summerer seg til om lag 500 mill. kroner.

For at de totale kostnadene for alle tre byggetrinn skal ligge på kostnadsanslaget i den eksterne kvalitetssikringen av byggetrinn 1, må det gjøres kostnadsreducerende tiltak i alle byggetrinnene. Tiltak som blant annet skal vurderes i byggetrinn 2 og 3 er å nedjustere dekningsgraden for antall arbeidsplasser basert på faktisk tilstedeværelse, og å redusere rehabilitering av bygg som av sikkerhetsgrunner erverves i Møllergata.

Det vises for øvrig til anmodningsvedtak 183 (2020–2021) der muligheten for å nedskalere utbyggingen av nytt regjeringskvartal omtales nærmere, og til omtale av bevilgningsforslagene for nytt regjeringskvartal i 2022, under programkategori 13.30.

Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

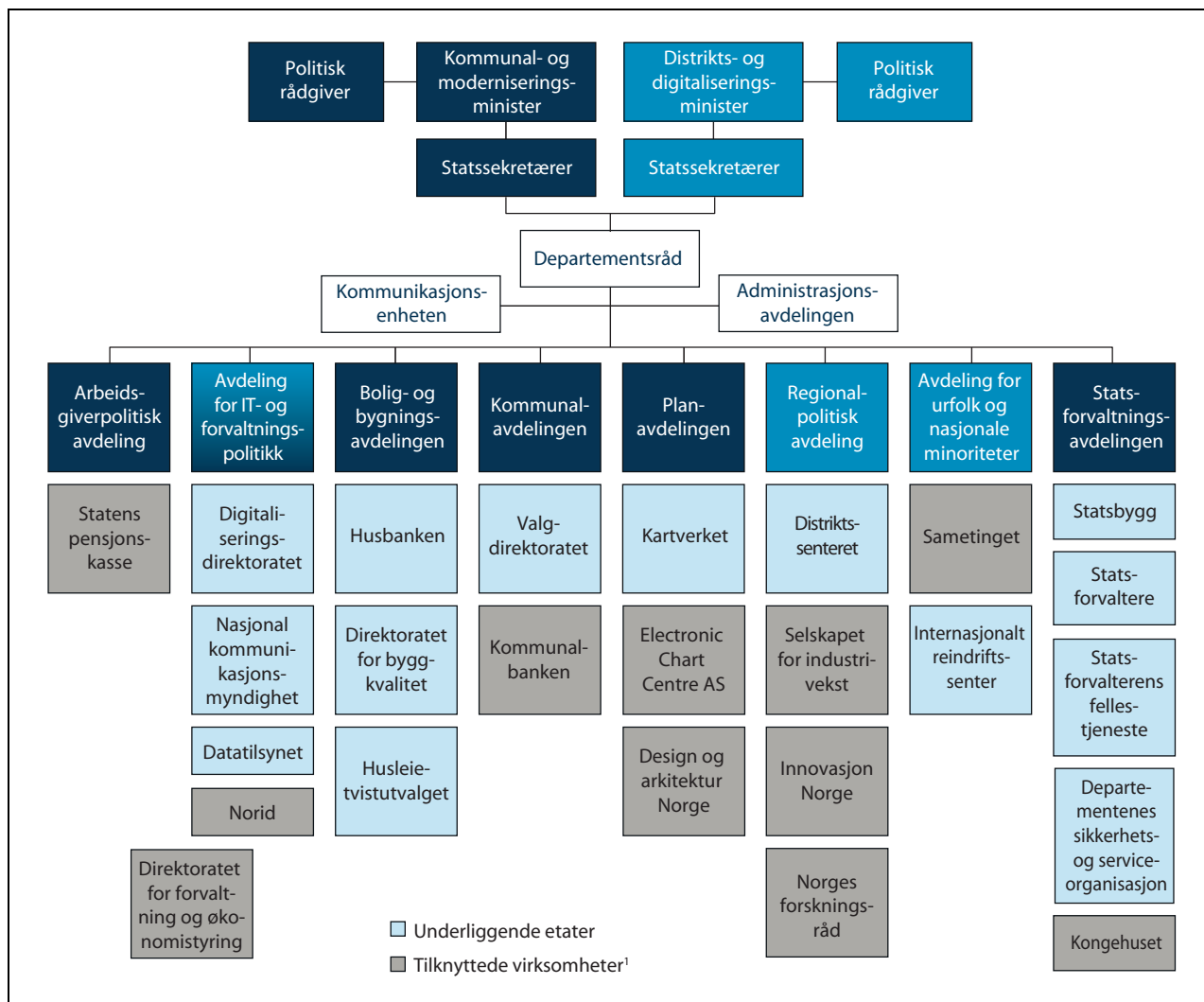
(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	421 201	415 069	419 117
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	89 778	83 138	104 196
23	Husleie for fellesarealer m.m.	18 687	118 332	120 801
25	Nytt regjeringskvartal, <i>kan overføres</i>	9 266	4 115	4 184
27	Sak- og arkivløsning, <i>kan overføres</i>	51 473	66 362	39 933
50	Forskningsprogrammer	70 557	53 253	60 103
70	Diverse formål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 912	3 090	4 420
	Sum kap. 500	664 874	743 359	752 754

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for fornying av offentlig sektor, IT-politikk, elektronisk kommunikasjon, bolig- og bygningspolitikk, regional- og distriktspolitikk, økonomiske og juridiske rammebetingelser for kommunesektoren, gjennomføring av valg, planlegging og kart- og geodata, samer og nasjonale

minoriteter, oppfølging av bærekraftsmålene, personvern, statlig arbeidsgiverpolitikk, sikkerhet og fellestjenester for departementene, overordnet ansvar for statlige bygg og statsforvalterne samt budsjettet for Kongehuset.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets organisering i 2022:



Figur 5.1 Organisasjonskart for Kommunal- og moderniseringsdepartementet med underliggende etater og tilknyttede virksomheter

¹ Selskap eid av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Kommunalbanken, Norid og Electronic Chart Centre AS), uavhengige institusjoner som mottar budsjettmidler over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett (Sametinget og Kongehuset), virksomheter under andre departementer som mottar budsjettmidler og oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, Selskapet for industrivekst, Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Statens pensjonskasse) og stiftelse med basisfinansiering fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Design og arkitektur Norge).

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker i hovedsak lønn, husleie og andre faste driftsutgifter i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bevilgningsendringer:

- 3,5 mill. kroner økning som følge av flytting av departementets driftsutgifter knyttet til valg fra kap. 579, post 01.
- 927 000 kroner økning som følge av at midlene til videre oppfølging av NOU 2007: 13 *Den nye sameretten* flyttes fra post 21.
- 100 000 kroner økning som følge av overføring av selskapet Electronic Chart Centre AS (ECC) fra Nærings- og fiskeridepartementet til Kom-

munal- og moderniseringsdepartementet, i forbindelse med at dette selskapet omgjøres til et kategori 3-selskap.

- 167 000 kroner økning som følge av at oppfølgingsansvaret for Design og arkitektur Norge (DOGA) overføres fra Nærings- og fiskeridepartementets kap. 900, post 01.
- 398 000 kroner økning som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er økt tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- 450 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 419,1 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3500, post 01, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen skal dekke departementets behov for kjøp av statistikk, data, utredninger, evalueringer og formidling av kunnskap samt gjennomføring av midlertidige tiltak og prosjekter.

Mål og prioriteringer 2022

- Bidra til et godt grunnlag for utvikling og gjennomføring av regjeringens politikk på departementets ansvarsområde.

Rapport 2020–2021

Bevilgningen ble i hovedsak benyttet til prosjekter innenfor områdene arbeidsgiverpolitikk, effektivisering og fornying, bærekraftsmålene, planlegging og bypolitikk, regional- og distriktpolitikk, bolig- og bygningspolitikk, samer og nasjonale minoriteter og departementslokaler og nytt regjeringskvartal.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 3,5 mill. kroner økning til å utvikle bedre digitale løsninger for den sentrale arbeidsgiverstøtten i DFØ.
- 8,4 mill. kroner økning som følge av flytting av departementets driftsutgifter knyttet til valg fra kap. 579, post 01.
- 625 000 kroner reduksjon til dekning av Kommunal- og moderniseringsdepartementets andel av Høynivåpanelet for bærekraftig havøkonomi (Havpanelet) som overføres til Utenriksdepartementets kap. 118, post 21.
- 927 000 kroner reduksjon som følge av at midlene til videre oppfølging av NOU 2007: 13 *Den nye sameretten* flyttes til post 01.
- 1 mill. kroner reduksjon som følge av engangsbevilgning i 2021 knyttet til 10-årsmarkeringen av 22. juli.
- 140 000 kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 104,2 mill. kroner.

Post 23 Husleie for fellesarealer m.m.

Bevilgningen dekker husleie for ledige arealer i R5, kapitalkostnader for sikker teknisk infrastruktur – fase 1, utgifter til erstatningslokaler og driftskostnader for ødelagte bygg i regjeringskvartalet.

Det foreslås å bevilge 120,8 mill. kroner.

Post 25 Nytt regjeringskvartal, kan overføres

Mål

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å realisere målet om et effektivt og sikkert nytt regjeringskvartal, jf. omtale av mål 3 for programkategorien.

Prioriteringer 2022

- Bevilgningen skal dekke innkjøp av faglig bistand og utredninger til departementets arbeid med nytt regjeringskvartal, herunder vurderinger av sikkerhetsspørsmål, gevinstrealisering og prosjektstyring.
- Det er behov for å øke kapasiteten og kompetansen i departementet for å bidra til god styring av et stort og komplekst prosjekt som også omfatter betydelige mengder gradert informasjon.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble midlene benyttet til faglig bistand og ferdigstilling av ekstern kvalitetssikring, herunder KS2. I 2021 gikk prosjektet over i gjennomføringsfasen, og har benyttet midler til faglig bistand, herunder prosjektstyring.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 4,2 mill. kroner.

Post 27 Sak- og arkivløsning, kan overføres

Mål

DSS arbeider med å innføre en standardløsning for elektronisk saksbehandling og arkivering for departementsfellesskapet. Saksbehandlingen og informasjonshåndteringen i departementsfellesskapet skal være sikrere, mer tidseffektiv og utføres med høyere kvalitet. Drift av departementsfellesskapets sak- og arkivløsning skal være samordnet og mer kostnadseffektiv.

Prioriteringer 2022

- Bevilgningen skal dekke utgifter for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og DSS til innføring av ny sak- og arkivløsning for Statsministerens kontor, departementene og DSS.
- Hovedprioriteringene for 2022 er blant annet innføringsaktiviteter i samarbeid med departementene og drift og forvaltning av ny sak- og arkivløsning i henhold til ny forvaltningsmodell.

Rapport 2020–2021

Prosjektet er blitt forsinket og den første piloten er utsatt. Innføring av felles sak- og arkivløsning med overgang til FDs tonivå-plattform (Program for felles IKT) er komplekst og mer krevende enn antatt. Dette gjelder blant annet utvikling for å ivareta tredjepartsløsninger som eksempelvis nasjonale felleskomponenter og regjeringen.no.

Budsjettforslag

Bevilgningen foreslås redusert med totalt 26,4 mill. kroner. Dette inkluderer 22 mill. kroner som overføres til Forsvarsdepartementet for å ivareta Forsvarsdepartementets arbeid med ny sak- og arkivløsning.

Det foreslås å bevilge 39,9 mill. kroner.

Post 50 Forskningsprogrammer

Bevilgningen skal dekke Kommunal- og moderniseringsdepartementets behov for langsiktig kunnskapsoppbygging i regi av Norges Forskningsråd. Bevilgningen blir også brukt til direkte støtte til forskning ved statlige forskningsinstitusjoner, samt satsing for å inkludere klarspråk i jusutdanningen.

Mål

Regjeringen har fastsatt fem mål for Forskningsrådet som er felles for alle departementene:

- Økt vitenskapelig kvalitet.
- Økt verdiskaping i næringslivet.
- Møte store samfunnsutfordringer.
- Et velfungerende forskningssystem.
- God rådgiving.

Prioriteringer 2022

Bevilgningen skal:

- underbygge og gi et godt grunnlag for faglige og politiske beslutninger.
- bidra til at det finnes kompetente forskningsmiljøer innenfor departementets sektoransvar.

Bevilgningen foreslås fordelt på følgende programmer i 2022:

Norges Forskningsråd

- DEMOS (32,7 mill. kroner)
- FORKOMMUNE (3,1 mill. kroner)
- JPI Urbant Europa (2,8 mill. kroner)
- SAMISK (3,5 mill. kroner)
- SAMKUL (3 mill. kroner)

Direkte støtte

- ARENA – senter for europaforskning (1 mill. kroner)
- NTNU – senter for forskningsbasert innovasjon (1 mill. kroner)
- UiO – klart språk i juridisk utdanning og forskning (3 mill. kroner)
- Housing Lab (2,5 mill. kroner)
- Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved Oslo-Met – Nasjonalt senter for forskning om bolig og velferd (7,5 mill. kroner)

Rapport 2020–2021

Kunnskapsdepartementet har i samarbeid med departementene og Forskningsrådet utarbeidet et styringssystem for departementenes styring av Forskningsrådet. Samlet måloppnåelse for Forskningsrådets virksomhet i 2020 er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2022. Nedenfor rapporteres det for programmene som finansieres over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett.

Demokratisk og effektiv styring og forvaltning (DEMOS)

DEMOS er et tiårig program 2015–2025. Prosjektene i DEMOS retter seg spesifikt mot å bygge kompetente forskermiljøer som kan hevde seg internasjonalt. Temaområdene er offentlig sektor, både på statlig, regionalt og kommunalt nivå, og forholdet mellom nivåene. Samlet tildeling til DEMOS i 2021 er 28,8 mill. kroner.

Forskningsrådets program for forskning og innovasjon i kommunesektoren (FORKOMMUNE)

Søknadene ses i sammenheng med andre forskningsprogrammer, som Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) og Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT). Departementets bidrag er 3,1 mill. kroner i 2021.

Joint Programming Initiative Urban Europe (JPI Urbant Europa)

JPI Urbant Europa er et forsknings- og innovasjonssamarbeid om urbane spørsmål som i dag involverer 20 europeiske land og EU-kommisjonen. Departementets bidrag til JPI Urbant Europa i 2021 er 2,8 mill. kroner.

Samisk forskning (SAMISK)

Programmet samisk forskning III skal fremme forskning av høy kvalitet som er relevant for politikkutvikling, forvaltning og for andre aktører i samfunnet. Målet er å få mer kunnskap om kulturtrykk, samisk identitet og samfunnsbygging, oppvekst og utdanning, språk, klima og miljø, levekår og befolkningsutvikling. Departementets bidrag er 3,5 mill. kroner i 2021.

Forskning som gjelder nasjonale minoriteter (SAMKUL)

Forskning som gjelder nasjonale minoriteter finansieres gjennom Norges forskningsråds program Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL). Departementets bidrag er 2,95 mill. kroner i 2021.

Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM)

I perioden 2011–2021 har programmet også omfattet boligspørsmål i en velferdssammenheng. Relevante prosjekter er avsluttet eller i avslutningsfasen, og avslutning finansieres av tidligere overføringer. Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet er tildelt kontrakten for å etablere et nasjonalt senter for forskning om bolig og velferd, som fra 4. kvartal 2021 blir finansiert over samme post.

Housing Lab

Housing Lab forsker på driverne i boligmarkedet, og sammenhenger mellom boligmarkedet, makroøkonomien og finansmarkedene. Senteret

har produsert flere forskningsartikler som er publisert i anerkjente tidsskrifter, og flere relevante forskningsprosjekter er under arbeid. Housing Lab er tildelt 2,5 mill. kroner i 2021.

UiO – ph.d. rettsinformatikk

Midlene bidrar til å øke kompetansen om forholdet mellom bygningsrett og digitalisering av byggesaksprosess. Det er tildelt 1,2 mill. kroner i 2021. Departementets finansiering avsluttes i 2021.

UiO – klart språk i juridisk utdanning og forskning

Universitetet i Oslo (UiO) er tildelt 3 mill. kroner i 2021. Formålet er å utvikle klarspråk som fagfelt innenfor jusfaget. En effekt av satsingen skal være at uteksaminerte studenter har utviklet ferdigheter i å skrive klare og forståelige juridiske tekster. Særlig sentralt er kompetanse om hvordan klart regelverk, dvs. lover og forskrifter, utformes.

ARENA – senter for europaforskning

ARENA er tildelt 1 mill. kroner i 2021. Formålet med tilskuddet er å sikre forskning og kompetansebygging på EU og hvordan norsk forvaltning er integrert i den fremvoksende flernivå-forvaltningen i Europa.

NTNU – senter for forskningsbasert innovasjon

Senter for forskningsbasert innovasjon ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) er tildelt 1 mill. kroner i 2021. Bevilgningen til Centre for Advanced Structural Analysis (CASA) ved NTNU gjelder forsknings- og utviklingsaktiviteter innen sikkerhet og beskyttelse av bygninger. Arbeidet gir kunnskap og metoder for å kunne utføre beregninger, sette funksjonskrav og dimensjonere konstruksjoner som oppfyller kravene. Arbeidet er viktig for nåværende departementsbygg og det nye regjeringskvartalsprosjektet.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 15,2 mill. kroner økning som følge av et ettårig kutt i 2021 for å redusere avsetningene i Forskningsrådet.
- 10,9 mill. kroner reduksjon til inndekning av kontingent til norsk deltakelse Horisont

Europa (overføres til Kunnskapsdepartementets kap. 288, post 73).

Det foreslås å bevilge 60,1 mill. kroner.

Post 70 Diverse formål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen dekker kontingenter og enkeltstående tilskudd med navngitte mottaker, som ikke hører naturlig inn under andre budsjettposter.

Prioriteringer 2022

Bevilgningen skal dekke:

- Norges årlige kontingent for medlemskap i European Institute of Public Administration (EIPA) på om lag 300 000 kroner, European Centre of Employers and Enterprises providing Public Services and Services of general interest (CEEP) på om lag 200 000 kroner og International Hydrographic Organization (IHO) på om lag 1 mill. kroner.

- Utgifter på 1,3 mill. kroner til oppfølging av handlingsplan mot antisemittisme. Midlene skal blant annet benyttes til sikkerhetstiltak og informasjonstiltak ved Jødisk Museum i Trondheim.
- Noen mindre stipendutbetalinger til mastergradsstudenter innenfor økonomi og juss på bolig-, bomiljø- og byggområdet.
- Utgifter til sekretariatet for samordningsrådet for digitalisering ved BuildingSMART Norge. Rådet skal jobbe med å sikre bedre flyt av digitale produktdata i byggenæringen.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1,25 mill. kroner økning til sekretariatet for samordningsrådet for digitalisering, overført fra kap. 587, post 22.

Det foreslås å bevilge 4,4 mill. kroner.

Kap. 502 Tariffavtalte avsetninger mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	1 055	2 000	
70	Kompetanseutvikling mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 531	33 000	
71	Opplæring og utvikling av tillitsvalgte	203 900	203 900	208 700
72	Pensjonskostnader tjenestemannsorganisasjonene			31 000
	Sum kap. 502	216 486	238 900	239 700

Bevilgningene på postene forhandles mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet og hovedsammenslutningene i staten som parter i hovedtariffoppgjøret i det statlige tariffområdet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen er i hovedsak benyttet til anskaffelser i forbindelse med de sentrale partenes satsinger på forsknings-, utviklings- og utredningsopp-

drag. Dette er prosjekter eller forsøk hvor begge parter har interesser, blant annet knyttet til statens felles regel- og avtaleverk.

Budsjettforslag

Det foreslås ikke bevilgning for 2022. Dersom partene foretar en avsetning av kompetansemidler ved lønnsoppgjøret per 1. mai 2022, vil forslag til bevilgning bli fremmet i en egen proposisjon.

Post 70 Kompetanseutvikling mv., kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen er benyttet til å dekke tilskudd til kompetanse- og omstillingsarbeid og skal bidra til å legge til rette for en god praktisering av de tillitsvalgtes medbestemmelse.

Partene i staten besluttet hvilke kompetanseutviklingstiltak som fikk midler i henhold til kriterier i sentralt fastsatte retningslinjer. Hovedsammenslutningene i staten fikk tildelt midler for å legge til rette for at omstillingsprosessene i statlig sektor skjer så smidig og effektivt som mulig.

Budsjettforslag

Det foreslås ikke bevilgning for 2022. Dersom partene foretar en avsetning av kompetansemidler ved lønnsoppgjøret per 1. mai 2022, vil forslag til bevilgning bli fremmet i en egen proposisjon.

Post 71 Opplæring og utvikling av tillitsvalgte

Bevilgningen dekker tilskudd til opplæringstiltak for organisasjonenes tillitsvalgte i staten innenfor blant annet organisasjons- og tillitsvalgtarbeid, miljø- og vernearbeid, sykefravær, medbestemmelse, personalpolitiske spørsmål, omstilling, effektivisering og samfunnsøkonomi m.m.

Bevilgningen er brukt i samsvar med særavtale om opplærings- og utviklingsmidler.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 208,7 mill. kroner.

Post 72 (Ny) Pensjonskostnader tjenestemannsorganisasjonene

Arbeids- og sosialdepartementet har startet et arbeid for å modernisere premiesystemet i Statens pensjonskasse (SPK). Som en del av dette arbeidet skal virksomheter som er medlem i SPK betale en aktuarielt beregnet premie (arbeidsgiverandel), slik det gjøres i privat sektor.

Tjenestemannsorganisasjonene betaler ikke arbeidsgiverandel for ansatte som har ulønnet permisjon fra statlig virksomhet for å ha verv eller være ansatt i slik organisasjon. I medhold av permisjonsavtalen betaler organisasjonene kun 2 pst. medlemsinnskudd.

Det foreslås å opprette en egen post for å synliggjøre statens årlige bidrag til tjenestemannsorganisasjonene på pensjonsområdet. Beregninger foretatt av SPK tilsier at ordningen beløper seg til en årlig premiekostnad på om lag 31 mill. kroner.

Budsjettforslag**Bevilgningsendringer:**

- 31 mill. kroner i økning som følge av overføring av beregnet årlig premiekostnad fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 612, post 01.

Det foreslås å bevilge 31 mill. kroner.

Kap. 505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter			36 000
70	Tap/avskrivninger			2 000
90	Utlån, <i>overslagsbevilgning</i>			11 400 000
	Sum kap. 505			11 438 000

Bevilgningene til boliglånsordningen i Statens pensjonskasse foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 614, post 01, post 70 og post 90 til nytt kap. 505, ny post 01, ny post 70 og ny post 90 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Post 01 (Ny) Driftsutgifter

Bevilgningen gjelder kostnadene til Statens pensjonskasse for å administrere boliglånsordningen, jf. post 90. Hoveddelen av kostnadene blir dekket

av lånekundene gjennom betaling av ulike former for gebyr, jf. kap. 3505, post 01.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 36 mill. kroner.

Post 70 (Ny) Tap/avskrivninger

Bevilgningen gjelder forventet tap på utlån i Statens pensjonskasse i 2022.

Tap på hovedstol anslås til 1,5 mill. kroner og opparbeidet rentegjeld 0,5 mill. kroner.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 2 mill. kroner.

Post 90 (Ny) Utlån, overslagsbevilgning

Bevilgningen skal dekke forventet brutto utlån til boliglån, i tillegg til beregnede opptjente, ikke betalte renter på lånene.

I hovedtariffavtalene i staten fremgår det at boliglån kan ytes med inntil 2,3 mill. kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fastsatt Instruks for forvaltning av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse. Det kan gis lån til følgende medlemmer i Statens pensjonskasse:

- Yrkesaktive medlemmer.
- Dersom det foreligger særskilte grunner, kan Statens pensjonskasse også gi lån til barn som

grunnet begge foreldrenes død må flytte fra tjenestebolig.

- Pensjonister, med unntak av pensjonister med pensjon basert på oppsatte rettigheter.
- Statsråder og stortingsrepresentanter.

Lån blir innvilget til kjøp av egen bolig, til refinansiering av boliglån eller til å modernisere/pusse opp egen bolig. Lån blir gitt mot sikkerhet innenfor 80 pst. av markedsverdien til boligen. Lån har en maksimal nedbetalingstid på 30 år, der fem år kan være avdragsfrie.

Forventet hovedstol per 31. desember 2022 anslås til 38 600 mill. kroner. Utestående lån per 31. desember 2022 er forventet å utgjøre 37 400 lån. Det er lagt til grunn et det utbetales 6 300 lån på i gjennomsnittlig 1,8 mill. kroner i 2022. Videre er det gjort vurderinger i forhold til historiske erfaringstall når det gjelder antall søknader, utbetalte lån, antall innfridde lån og gjennomsnittlig utbetalt/innfridd beløp per lån. Det er knyttet usikkerhet til utviklingen i flere av forutsetningene som er lagt til grunn for budsjettforslaget.

Rapport

I 2020 utbetalte Statens pensjonskasse 4 635 lån, som er 46 pst. færre enn i 2019. Den totale utlånsporføljen gikk ned fra 45,7 mrd. kroner til 39,4 mrd. kroner, en reduksjon på 13,8 pst. fra 2019.

Tabell 5.1 Utviklingen i boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

År	Antall			Mill. kroner		
	Nye lån	Lån totalt	Total utlånsportefølje 31.12	Brutto utlån	Avdrag	Kapitalbehov
2011	12 354	46 766	42 700	16 350	7 350	9 000
2012	17 013	57 343	58 200	23 100	7 600	15 500
2013	26 292	74 878	83 500	36 400	11 000	25 400
2014	19 538	84 483	97 200	27 300	13 600	13 700
2015	5 827	68 900	75 000	7 800	30 000	-22 200
2016	2 755	56 800	58 300	3 500	20 200	-16 700
2017	3 143	49 800	49 200	4 100	13 100	-9 000
2018	3 742	44 300	42 700	5 300	11 800	-6 500
2019	8 532	44 500	45 700	13 500	10 500	3 000
2020	4 635	38 900	39 400	7 200	13 500	-6 300

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 11 400 mill. kroner.

Kap. 3505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Gebyrinntekter, lån			32 000
90	Tilbakebetaling av lån			10 300 000
Sum kap. 3505				10 332 000

Bevilgningene til boliglånsordningen i Statens pensjonskasse foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 3614, post 01 og post 90 til nytt kap. 3505, ny post 01 og ny post 90 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Post 01 (Ny) Gebyrinntekter, lån

Bevilgningen gjelder innbetaling av gebyrer fra låntagerne i boliglånsordningen i Statens pensjonskasse i form av termingebyr, etableringsgebyr, purregebyr o.l.

Det foreslås å bevilge 32 mill. kroner.

Post 90 (Ny) Tilbakebetaling av lån

Posten omfatter ordinære og ekstraordinære avdrag, tilbakeføring av beregnet opptjente, men ikke betalte renteinntekter.

Anslaget for 2022 inkluderer 32 mill. kroner i tilbakeføring av beregnet opptjente renter per 1. januar 2022, og 2 mill. kroner i tilbakeføring av tap. Anslaget er basert på en økning i forventet gjennomsnittlig innfridd beløp i forhold til saldert budsjett 2021. Forutsetningen om 650 innfrielser per måned i 2022 innebærer en reduksjon på 50 sammenlignet med saldert budsjett 2021.

Det foreslås å bevilge 10 300 mill. kroner.

Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
80	Renter			754 000
Sum kap. 5607				754 000

Bevilgningen til renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet med uendret kap. 5607, post 80.

Post 80 Renter

Bevilgningen gjelder renteinntekter, og opptjente ikke betalte renter knyttet til boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.

Det er i anslaget for 2022 lagt til grunn en økning i utlånsporteføljen, jf. kap. 505, post 90. Det er videre lagt til grunn en effektiv rente eksklusiv gebyrer på 2,0 pst. i 2022.

Det foreslås å bevilge 754 mill. kroner.

Kap. 506 Yrkesskedeforsikring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>			90 000
	Sum kap. 506			90 000

Bevilgningen til yrkesskedeforsikring foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 615, post 01 til nytt kap. 506, ny post 01 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Post 01 (Ny) Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen gjelder utgifter til yrkesskadeutbetalinger i 2022. Bevilgningen skal også dekke kostnadene til Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift for å administrere yrkesskadeordningen, jf. kap. 2470 Statens pensjonskasse under Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Alle som arbeider i tjeneste for arbeidsgiver, er omfattet av lov om yrkesskedeforsikring. Staten som arbeidsgiver er selvassurandør, men arbeidstakere i staten har de samme rettighetene etter loven som andre arbeidstakere. Arbeidstakere som er omfattet av hovedtariffavtalen i staten, er i tillegg dekket av reglene i avtalen om ytelser ved yrkesskader. Utbetalinger fra disse to regelverkene blir samordnet, slik at arbeidstaker får erstatning etter det regelverket som gir høyest sum. Yrkesskadeordningen omfatter personska-der som følge av arbeidsulykker, og sykdommer som følge av påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser. Erstatning skal ytes uten hensyn til om noen har skyld i skaden. Vilkåret er at

skaden skjer i arbeid på arbeidsstedet og i arbeidstiden.

Fra 1. januar 1996 er yrkesskedeforsikringen i staten basert på et premiesystem. Dette innebærer at det blir krevd en premie av arbeidsgivere hvert år, som skal dekke kostnadene for de skadene som blir konstatert dette året. Det gjelder også om skaden blir meldt og gjort opp flere år senere. Når Statens pensjonskasse behandler saker der skaden ble konstatert før 1. januar 1996, utbetaler Statens pensjonskasse erstatningen for deretter å kreve summen refundert fra den aktuelle arbeidsgiveren med tillegg av et administrasjonsgebyr. Skader konstaterte etter 1. januar 1996 blir dekket av innbetalt premie.

Etter lov om yrkesskedeforsikring er staten som selvassurandør ansvarlig for en rekke andre grupper som er definerte som arbeidstakere. Dette er grupper som er sysselsatt av staten, men som likevel faller utenfor tjenestemannsloven og hovedtariffavtalen.

I 2020 hadde Statens pensjonskasse utbetalinger til 101 medlemmer i yrkesskadesaker, mot 87 utbetalinger i 2019.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 90 mill. kroner. Utgiftsanslaget inkluderer anslått effekt av trygdeoppgjøret i 2021 og 2022.

Kap. 3506 Yrkesskedeforsikring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Premieinntekter			79 000
	Sum kap. 3506			79 000

Bevilgningen til yrkesskedeforsikring foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 3615, post 01 til nytt kap. 3506, ny post 01 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Post 01 (Ny) Premieinntekter

Anslaget på posten skal dekke innbetaling av yrkesskedeforsikringspremie fra alle arbeidsgivere som er omfattet av ordningen.

Det foreslås å bevilge 79 mill. kroner.

Kap. 507 Gruppelivsforsikring

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>			187 000
	Sum kap. 507			187 000

Bevilgningen til gruppelivsforsikring foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 616, post 01 til nytt kap. 507, ny post 01 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

ordningen, jf. kap. 2470 Statens pensjonskasse under Arbeids- og sosialdepartementet.

I 2020 ble det utbetalt erstatning i 168 saker med til sammen om lag 175 mill. kroner, mot 159 saker med til sammen 153 mill. kroner i 2019.

Post 01 (Ny) Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten gjelder erstatningsutbetalinger og kostnadene til Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift for å administrere gruppelivs-

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 187 mill. kroner. Anslaget inkluderer anslått effekt av trygdeoppjøret i 2021 og 2022.

Kap. 3507 Gruppelivsforsikring

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Premieinntekter			100 000
	Sum kap. 3507			100 000

Bevilgningen til gruppelivsforsikring foreslås overført fra Arbeids- og sosialdepartementets kap. 3616, post 01 til nytt kap. 3507, ny post 01 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Post 01 (Ny) Premieinntekter

Bevilgningen skal dekke innbetaling av gruppe- livspremie for de virksomheter som betaler gruppe- livspremie direkte til Statens pensjonskasse.

Det foreslås å bevilge 100 mill. kroner.

Kap. 510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	690 846	672 470	679 973
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	61 155	62 737	69 843
22	Fellesutgifter	135 600	138 152	139 100
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 424	21 673	22 193
46	Sikringsanlegg og sperresystemer, <i>kan overføres</i>	9 169	9 025	11 742
	Sum kap. 510	912 194	904 057	922 851

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter til lønn og andre driftsutgifter for DSS. I tillegg dekker bevilgningen utgifter til fellestjenester for departementsfellesskapet og Statsministerens kontor.

Mål

Departementene mottar effektive fellestjenester med riktig kvalitet.

Det er et mål at tjenester som leveres til departementsfellesskapet i økende grad digitaliseres.

Prioriteringer 2022

DSS skal:

- videreføre arbeidet med felles sak- og arkivsystem for departementene.
- bidra i arbeidet med program for ny felles IKT-plattform for departementene.
- bidra i arbeidet med nytt regjeringskvartal, herunder nytt kontrollsenner for post og varer.
- utarbeide veileder for informasjonssikkerhet for departementsfellesskapet.
- bidra i oppfølgingen av ny strategi for departementsfellesskapet for perioden 2021–2025.

Rapport 2020–2021

DSS leverte 37 tjenester fordelt på fire tjenesteområder ved utgangen av 2020.

Kapasiteten til IKT-plattformen for departementene er økt for å møte den store økningen av hjemmekontor og videomøter.

DSS har i løpet av 2020 hatt 14 lærlinger. 13 av disse har vært i sikkerhetsfaget og én i IKT-faget.

Alle lærlingene som tok fagbrev i 2020 besto fagprøven.

DSS har arbeidet med å følge opp Kommunal- og moderniseringsdepartementets strategi for bedre og mer effektive administrative tjenester i departementsfellesskapet. Ved utgangen av 2020 er det levert 17 nye produkter og tjenester som er utledet av målene i strategien, og det er etablert 14 nye fellesavtaler.

Pandemien har medført at det har vært en økning av pressekonferanser, allmøter og lyd- og bildesendinger.

Renholdstjenestene er midlertidig styrket for å møte de kravene til renhold som stilles under pandemien. Desinfisering og smitterenhold har i utstrakt grad blitt utført både preventivt og på bestilling i departementenes lokaler.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Bevilgningen reduseres med 7,8 mill. kroner, som var en engangsbevilgning i 2021 for å dekke økte utgifter i forbindelse med pandemien.
- Bevilgningen reduseres med 11,7 mill. kroner som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- Bevilgningen reduseres med 100 000 kroner knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.
- Det overføres 5,6 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet for å dekke husleie i Kongens gate.

- Det overføres 4,8 mill. kroner fra Finansdepartementet ved overgang til felles IKT-plattform.
- Det overføres 4 mill. kroner fra Utenriksdepartementet for å ivareta oppgaver innen anskaffelsesområdet.

Det foreslås å bevilge 680 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3510, postene 02 og 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke deler av IKT-tjenestene som DSS leverer til departementene på felles IKT-plattform. Standardiserte løsninger som hvert enkelt departement har behov for, skal være obligatoriske og bevilgningsfinansierte.

Det foreslås å bevilge 69,8 mill. kroner.

Post 22 Fellesutgifter

Bevilgningen dekker husleie for fellesareal for departementene, statsforvaltningens avtale med Kopinor (ikke forsvarssektoren) og drifts- og vedlikeholdsavtaler og utviklingskostnader for nettstedet Regjeringen.no.

Mål

DSS skal tilby fleksible, sikre, skalerbare og kostnadseffektive tjenester som ivaretar regjeringen, SMK og departementenes kommunikasjonsbehov.

Prioriteringer 2022

DSS skal sørge for at regjeringen.no er en effektiv, stabil og brukervennlig kommunikasjonskanal.

DSS skal etablere infrastruktur for å innfri de nye kravene til universell utforming.

Rapport 2020–2021

Om lag 109 mill. kroner av utgiftene gikk i 2020 til å dekke husleie, energi og brukeravhengige driftskostnader for fellesarealer i regjeringsskvartalet. Til statens avtale med Kopinor, utenom forsvarssektoren, ble det utgiftsført om lag 9,5 mill. kroner. Resterende bevilgning er benyttet til kjøp av tjenester for drift og utvikling av regjeringen.no.

Regjeringen.no gir informasjon om arbeidet til regjeringen og departementene samt formidling av pressekonferanser, reiseråd og informasjon om nasjonale og regionale tiltak i forbindelse med pandemien. Regjeringen.no hadde om lag 32 millioner besøk og 66 millioner sidehenvisninger i 2020.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Det overføres 1,9 mill. kroner til Kunnskapsdepartementet for å dekke utgifter til husleie for 22. juli-senteret.

Det foreslås å bevilge 139,1 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter til investeringer, vedlikehold, utskifting av utstyr og utviklingskostnader i forbindelse med DSS' tjenesteleveranser innenfor tjenesteområdene vakt- og resepsjonstjenester, digitale tjenester, fasilitetstjenester og HR-tjenester.

Mål

Infrastruktur som nyttes for tjenesteleveransene til departementene skal vedlikeholdes og utvikles for at tjenestene til departementene kan leveres på en sikker og effektiv måte.

Prioriteringer 2022

Bevilgningen skal benyttes til å gjennomføre vedlikehold og utviklingstiltak som er kritisk for å opprettholde tjenestenivå, og tiltak som kan bidra til effektivisering av DSS sine tjenester.

Rapport 2020–2021

Bevilgningen ble i 2020 blant annet benyttet til modernisering av administrasjon og forbedring av sikkerhet på Windows 10-klienter, alarm- og adgangskontrollanlegget og anskaffelse av elektrisk varebil til logistikk og post. Pandemien gjorde at en del prosjekter ble forskjøvet fra 2020 til 2021. Aktivitetene er startet opp igjen i 2021.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 22,2 mill. kroner.

Post 46 Sikringsanlegg og sperresystemer, kan overføres

Bevilgningen dekker deler av utgiftene til vedlikehold av elektroniske sikringsanlegg og sperresystemer i regjeringsbyggene.

Mål

Posten skal bidra til at tekniske sikringssystemer og sperresystemer understøtter felles grunnsikring for departementsbygningene i regjeringsbyggene i henhold til DSS sitt ansvar som er nedfelt i Instruks for arbeidet med forebyggende objekt- og infrastrukturens sikkerhet for departementsbygningene.

Prioriteringer 2022

Vedlikeholde tekniske sikringstiltak, blant annet oppgradering av kameraovervåking av regjeringsbyggene. Dette gjøres med bakgrunn i tilstandsvurderinger og gjeldende sikkerhetsmål for objekt- og infrastrukturens sikkerhet i henhold til de

skjermingsverdige objektenes/infrastrukturens klassifiseringsgrad.

Rapport 2020–2021

Bevilgningen i 2020 ble i all hovedsak benyttet til investeringer og vedlikehold av elektroniske sikkerhetssystemer og teknisk sikringsutstyr samt vedlikehold av kjøretøysperrer.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Det overføres 2,5 mill. kroner fra Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Finansdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Barne- og familiedepartementet for å dekke utgifter til oppgradering/vedlikehold av kameraovervåkingssystemet.

Det foreslås å bevilge 11,7 mill. kroner.

Kap. 3510 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
02	Diverse inntekter	43 797	40 349	41 191
03	Brukerbetaling	89 415	66 905	68 301
	Sum kap. 3510	133 212	107 254	109 492

Post 02 Diverse inntekter

På posten føres i hovedsak betaling for standard- og tilleggstjenester til Høyesterett, Statsbygg og driftsinntekter for Statens servicesenter i Engerdal. Inntekter fra Statsbygg er i hovedsak betaling for støtte fra DSS til prosjektet nytt regjeringskvartal. Beløpets størrelse varierer med arbeidene i prosjektene.

Det foreslås å bevilge 41,2 mill. kroner.

Post 03 Brukerbetaling

På posten føres brukerbetaling for tilleggstjenester til departementene og Statsministerens kontor.

Det foreslås å bevilge 68,3 mill. kroner.

Programkategori 13.25 Statsforvalterne

Utgifter under programkategori 13.25 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
525	Statsforvalterne	1 987 615	2 070 806	2 105 275	1,7
	Sum kategori 13.25	1 987 615	2 070 806	2 105 275	1,7

Inntekter under programkategori 13.25 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3525	Statsforvalterne	104 723	176 760	179 946	1,8
	Sum kategori 13.25	104 723	176 760	179 946	1,8

Innledning

Statsforvalteren er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Statsforvalterens ansvar er fastsatt i instruks for Statsforvalterne².

Innen samfunnssikkerhet og beredskap er Statsforvalteren gitt et særskilt ansvar av regjeringen for å samordne dette regionalt³.

Statsforvalternes fellestjenester (STAF) har ansvar for styrings-, drifts- og utviklingsoppgaver innen det administrative området for statsforvalterne. Målet med etableringen er gode administrative tjenester tilpasset fremtidens statsforvaltere.

Mål for programkategorien

1. Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

2. Statlige virksomheter på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger
3. Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne
4. Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Mål 1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Statsforvalteren utfører sektoroppgaver på sentrale samfunnsområder på vegne av flere departementer. Departementene har direkte instruksjonsmyndighet overfor statsforvalteren på sine ansvarsområder. Som sektormyndighet skal statsforvalteren gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene og andre offentlige og private tjenesteleverandører medvirke til å iverksette nasjonal politikk. Statsforvalteren er en sentral bidragsyter på flere fagområder som understøtter bærekraftsmålene. For å sikre en balansert sosial, økonomisk og miljømessig utvikling skal statsforvalterne bidra til at bære-

² Gitt ved kgl.res. 7. august 1981, endret ved kgl. res. 10. november 1988, 6. juli 1999 og høst 2021. Navneendringen for Instruks for Fylkesmennene har vært på foreleggelse, forventes fastsatt i kgl. res. høst 2021.

³ Gitt ved kgl.res 19. juni 2015.

kraftsmålene er godt kommunisert, og til at de ligger til grunn for den kommunale og fylkeskommunale planleggingen.

Arbeids- og sosialdepartementet

Statsforvalteren skal gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og tiltak som styrker kompetansen bidra til forsvarlige sosiale tjenester som oppfyller regelverkets krav, og at kommunene ivaretar sitt ansvar for de sosiale tjenestene på en god måte. Statsforvalteren skal bidra til at kommunen foretar individuelle vurderinger i samsvar med lovens formål, og medvirke til god tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Barne- og familiedepartementet

Statsforvalteren skal bidra til at sårbare barn og unge følges opp og får samordnede kommunale tjenester. Statsforvalteren skal ha god oversikt over situasjonen og utfordringer i det kommunale barnevernet, og følge opp regjeringens mål om økt kvalitet i barnevernstjenestene.

Statsforvalteren skal arbeide med å gjøre innholdet i barnevernsreformen kjent, og bistå kommunene i gjennomføring av ansvarsendringene som følger av reformen som trer i kraft 1. januar 2022.

Statsforvalteren spiller en viktig rolle som kunnskapsformidler, og skal blant annet bidra til at kommunene gjøres kjent med regjeringens Samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020–2023).

Statsforvalteren skal aktivt bidra til at kommunene ivaretar sitt ansvar for å avdekke og forebygge vold og overgrep, og at kommunene gjøres kjent med regjeringens Handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner (2021–2024).

Helse- og omsorgsdepartementet

Statsforvalteren skal understøtte målet om gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester. Statsforvalteren har en sentral rolle i gjennomføringen av tiltak i Meld. St. 15 (2017–2018) *Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre* og regjeringens Handlingsplan for rekruttering, fagutvikling og kompetanseheving i de kommunale helse- og omsorgstjenestene og den fylkeskommunale tannhelsetjenesten (Kompetanseløft 2025). Statsforvalteren skal bidra til å gjennomføre Demensplan 2025, ved å stimulere kommuner og helseforetak til å følge opp satsingsområder og tiltak i planen. Stats-

forvalteren skal bidra til at pårørendestrategien og handlingsplanen Vi – de pårørende blir kjent og iverksatt i fylket.

Statsforvalteren skal bidra til å gjøre tiltakene i *Handlingsplan for allmennlegetjenesten (2020–2024)* kjent i fylket, og stimulere til at kommunene tilrettelegger for implementering. Statsforvalteren skal også bidra til å gjøre Meld. St. 24 (2019–2020) *Lindrende behandling og omsorg* kjent i sitt embete. Statsforvalteren skal følge opp på utfordringsområdene som fremgår av evalueringen av opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering. Statsforvaltere har viktige oppgaver i å spre kunnskap om innhold og arbeidsmetodikk i omsorgstjenestene og virkemidler for å styrke tjenestene.

Statsforvalteren skal være en sentral pådriver for å styrke det kommunale arbeidet med psykisk helse, rus og vold. Statsforvalterens oppgaver på psykisk helse- og rusområdet er rettet mot kommunenes tjenestetilbud, også i samhandling med spesialisthelsetjenesten. Statsforvalteren skal være pådriver for et styrket og kunnskapsbasert folkehelsearbeid. Statsforvalteren skal følge opp kommunene og andre sentrale aktører på smittevern, og sørge for nødvendig kunnskapsoverføring til kommunale ledere og annet personell i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Statsforvalteren har en sentral rolle i oppfølging av regjeringens strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen.

Justis- og beredskapsdepartementet

Statsforvalteren skal bidra til at arbeidet med kommunal beredskapsplikt tydelig forankres i planer og prosesser etter plan- og bygningsloven. Endringer som følge av det grønne skiftet må vies oppmerksomhet. Den samlede virkemiddelbruken skal vurderes og tilpasses kommunenes behov.

Statsforvalteren er også en viktig støttespiller i arbeidet med sivile beskyttelsestiltak, nærmere bestemt vurdering av trygge oppholdssteder og oppdatering og utarbeidelse av kommunalt planverk for evakuering.

Klima- og miljødepartementet

Statsforvalterne er viktige for iverksettingen av nasjonal klima- og miljøpolitikk. De utøver myndighet og har en rekke oppgaver innenfor naturforvaltning, forurensning og klima. Statsforvalteren skal blant annet bidra til å redusere klimagassutslipp, tilpasse samfunnet til et endret klima og ta

vare på naturmangfold gjennom formidling av kunnskap og veiledning av kommunene i samfunns- og arealplanlegging.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Statsforvalteren skal ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen, jf. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023*. Statsforvalteren skal også bidra til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Statsforvalterne skal bidra til sosialt bærekraftige lokalsamfunn gjennom å veilede kommunene til å ta boligsosiale hensyn i sin planlegging.

Det er et overordnet nasjonalt mål at kommunene utvikler en bærekraftig og sunn økonomiforvaltning. Statsforvalteren skal fortsette å jobbe aktivt med kommuneøkonomi og prioritere oppfølging av kommuner i ROBEK og andre kommuner i økonomisk ubalanse.

Landbruks- og matdepartementet

Statsforvalteren er statlig sektormyndighet regionalt og er bindeleddet mellom kommunene og staten i gjennomføringen av landbruks- og matpolitikken.

Statsforvalteren bidrar til et bærekraftig skogbruk med konkurransedyktige skog- og trebaserte verdikjeder, og sørger for at regjeringens prioriteringer av skogtiltak i klimasammenheng følges opp.

Statsforvalteren er sentral i iverksetting av jordbrukspolitikken, gjennom forvaltning og dialog med næring, kommuner og regionalt virkemiddelapparat.

Statsforvalteren følger opp og videreformidler kunnskap om jordbrukets samlede klimagassutslipp, bidrag til utslippsreduksjoner og opptak av CO₂.

Statsforvalteren er førstelinjetjeneste for reindriftsnæringen, og gir råd og veiledning for å legge til rette for økt produksjon og lønnsomhet i næringen.

Mål 2 Statlige virksomheter på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Statsforvalteren er det eneste regionale organet med fullmakt til å ta samordningsinitiativ overfor andre statlige etater på samme nivå. Oppgaven er i hovedsak begrunnet ut fra ønsket om en effektiv statsforvaltning og hensynet til brukerne, og

handler om statens evne til å realisere nasjonale mål på tvers av nivåer og sektorer, og samordning av statens styring av kommunene.

Barne- og familiedepartementet

Statsforvalteren er pådriver for samarbeid og samordning mellom kommuner, fylkeskommuner, sektorer, tjenester og institusjoner som arbeider for og med barn og unge og deres familier. Statsforvalteren har en viktig rolle i å følge opp kommuner med stor risiko for svikt i tjenestene. Statsforvalteren skal sikre at barnekonvensjonen legges til grunn i dette arbeidet.

Statsforvalteren skal bidra til å identifisere tiltak for å bedre tilbudet til sårbare barn og unge som er blitt særlig rammet av pandemien og smitteverntiltakene.

Justis- og beredskapsdepartementet

Statsforvalteren skal legge til rette for felles arenaer og aktiviteter i samarbeid med andre regionale samfunnssikkerhetsaktører, både offentlige og private, og ved håndtering av uønskede hendelser. Statsforvalteren skal ha klare mål og planer for å følge opp utfordringer og tiltak i det regionale samfunnssikkerhetsarbeidet. Det må planlegges for å håndtere langvarige kriser og mulige samtidige hendelser, for å sikre befolkningen trygghet og velferd.

Klima- og miljødepartementet

I samarbeid med andre statlige aktører bidrar statsforvalteren til at kommunene og næringslivet reduserer sine klimagassutslipp og samfunnets samlede sårbarhet for klimaendringer. Statsforvalteren skal sørge for at klimahensyn ivaretas i alle sektorer. Statsforvalterne skal arbeide for at de statlige planretningslinjene om samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og om klima- og energiplanlegging og klimatilpasning legges til grunn i kommunale og regionale planprosesser. Statsforvalterne arbeider også for å ivareta miljøhensyn ved konseptvalgutredninger.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Statsforvalteren skal bidra til fremtidsrettet areal- og samfunnsplanlegging gjennom å gi et helhetlig bilde av statens forventninger og krav i planleggingen. Det lokale selvstyret skal vektlegges. Siden 2019 har statsforvalteren samordnet statlige innsigelser til kommunale planer.

Statsforvalteren samordner planlagte statlige tilsyn med kommuner og fylkeskommuner etter kommuneloven kapittel 30.

Kunnskapsdepartementet

Statsforvalteren skal bidra til samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner i arbeidet med bosetting av flyktninger. Enkelte statsforvaltere deltar i Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger og etablering og nedlegging av mottak samt omsorgssentre. Utvalget ledes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Statsforvalterne fører tilsyn med kommunenes oppfyllelse av plikter etter integreringsloven og er klageinstans for enkeltvedtak truffet etter introduksjonsloven og integreringsloven med tilhørende forskrifter.

Landbruks- og matdepartementet

Statsforvalteren skal tilrettelegge for samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner i gjennomføringen av landbruks- og matpolitikken. I dette arbeidet skal statsforvalterne bidra til at regjeringens oppdaterte jordvernstrategi med nye tiltak og et forsterket jordvernmål blir fulgt opp, legge til rette for at reindriftsinteressene ivaretas i planprosesser og utbyggingssaker og lede beredskapsutvalgene i reindriften.

Mål 3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne. Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. Tilsyn skal sikre at innbyggerne får oppfylt sine rettigheter til nødvendige tjenester. Statsforvalteren skal utføre disse myndighetsoppgavene med mest mulig lik og enhetlig praksis.

Barne- og familiedepartementet

Statsforvalteren skal føre tilsyn med barneverntjenesten, og særlig følge opp kommuner med store utfordringer på barnevernområdet med råd og veiledning og bruk av aktuelle tilsynsvirkemidler. I tillegg skal statsforvalteren føre tilsyn med at kommunene oppfyller pliktene etter krisesenterlova, føre tilsyn med familievernkontorene, behandle oppgaver knyttet til ekteskapslovgivningen, trossamfunnsloven og gravferdsloven.

Justis- og beredskapsdepartementet

Statsforvalteren er lokal vergemålsmyndighet og førstelinje på vergemålsområdet. Det innebærer blant annet saksbehandling knyttet til vergemål, og ansvar for å rekruttere, veilede og føre tilsyn med verger.

Statsforvalteren skal sikre at selvbestemmelse blir ivaretatt, og at det enkelte vergemål er tilpasset den enkeltes behov og ønsker.

Statsforvalteren behandler saker i første instans etter rettshjelploven med tilhørende forskrifter. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) er klageinstans og skal, som etatsstyrer av statsforvalterne på rettshjelpsområdet, bidra til å sikre en mest mulig ensartet praksis og god kompetanse på rettsfeltet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Statsforvalteren skal veilede kommuner, folkevalgte og private i kommuneloven og tilhørende forskrifter. Statsforvalteren skal sikre lik forståelse av ny internkontrollbestemmelse i kommuneloven i forbindelse med statsforvalterens tilsynsaktiviteter og veiledning overfor kommunene.

Statsforvalteren behandler saker i første instans og klager over kommunens vedtak etter plan- og bygningsloven. Statsforvalteren skal i sin saksbehandling bidra til å sikre at målene for plan- og bygningspolitikken ivaretas på en best mulig måte. Statsforvalteren skal også informere og veilede kommuner, private parter, næringslivet og eventuelt andre brukere om plan- og bygningslovgivningen.

Klima- og miljødepartementet

Statsforvalterne arbeider med oppfølging av bedrifter og virksomheter innenfor områder der de er forurensningsmyndighet. De sikrer likebehandling og enhetlig praksis slik at konkurransevilkårene for industrien blir tilnærmet like i hele landet. Arbeidet med konsesjonsbehandling og tilsynsaktiviteten er gebyrlagt etter prinsippet om at forurenser betaler.

Landbruks- og matdepartementet

Statsforvalteren sørger for at systemer for kontroll og oppfølging av inntekts- og velferdspolitiske virkemidler blir fulgt, og sikrer likebehandling, rettssikkerhet og kvalitet i lov- og tilskuddsforvaltningen på landbruks- og matområdet.

Statsforvalteren skal ha systemer for internkontroll av tilskudd til reindriftsnæringen, gjennomføre telling av rein, og aktivt følge opp brudd på reindriftsloven og grensereinbeite-loven.

Kulturdepartementet

Gjennom sin rolle som nasjonale myndigheters representant og tilsynsmyndighet på fylkesnivå, skal statsforvalteren følge med og følge opp kommunenes implementering av FNs konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)) i kommunene. Statsforvalterne skal bidra til å utvikle og spre et opplærings-tilbud om CRPD, samt bidra inn i opplæringen av kommunene.

Kunnskapsdepartementet

Myndighetsoppgaver knyttet til rettssikkerhet er statsforvalterens viktigste oppgave på barnehage- og grunnopplæringsområdet. Tilsyn, klagebehandling og veiledning er statsforvalterens virkemidler for å sikre at barn og unge får det tilbudet de har rett på.

Mål 4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Statsforvalteren skal virke til beste for fylket ved å ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsning av oppgaver i den utstrekning statsforvalteren finner det nødvendig eller formålstjenlig. Statsforvalteren skal videre holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket, og rapportere til sentralt nivå om kommunenes oppfølging av statlige mål og prioriteringer. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Helse- og omsorgsdepartementet

Statsforvalteren skal inneha god oversikt over tilstand, utviklingstendens og utviklingsbehov

innenfor hele spekteret av helse- og omsorgstjenester og folkehelsearbeidet i fylket. Oversikten skal blant annet omfatte kompetansesituasjonen i tjenestene og samhandling mellom de kommunale tjenestene og spesialisthelsetjenestene, jf. Nasjonal Helse- og sykehusplan (2020–2023). Statsforvaltere skal med grunnlag i oversikt over tilstanden gi råd og veiledning overfor aktører i fylket og nasjonale myndigheter.

Klima- og miljødepartementet

Statsforvalteren formidler klima- og miljødata som grunnlag for beslutninger nasjonalt, regionalt og lokalt. Statsforvalteren gir råd, veiledning og oppfølging til kommunene i klima- og miljøsaker, og bidrar til å spre informasjon om ulike støtte- og tilskuddsordninger. Nasjonale myndigheter blir jevnlig orientert om tilstanden på klima- og miljøområdet i fylkene.

Landbruks- og matdepartementet

Statsforvalteren er kompetansesenter for kommunene på landbruksområdet, og formidler nasjonal politikk og bevisstgjør kommunene på deres rolle og ansvar med vekt på god forvaltning og kontroll av økonomiske og juridiske virkemidler. Statsforvalteren er også reindriftsfaglig kontaktpunkt og bidrar til effektiv og kunnskapsbasert forvaltning av reindriften. Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet holdes løpende orientert om utviklingen på landbruks- og matområdet regionalt og lokalt.

Kunnskapsdepartementet

På barnehage- og grunnopplæringsområdet har statsforvalterne en sentral oppgave med å støtte, tilrettelegge og stimulere barnehage- og skoleeiere i deres arbeid med lokal kompetanseutvikling. Samarbeid, partnerskap og analysekompetanse er bærende elementer i dette arbeidet. Statsforvalteren skal holde Utdanningsdirektoratet orientert om utviklingen i det lokale kompetansearbeidet og eventuelle utfordringer.

Kap. 525 Statsforvalterne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	1 906 589	1 894 046	1 925 329
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	81 026	176 760	179 946
	Sum kap. 525	1 987 615	2 070 806	2 105 275

Statsforvalterne utfører fagoppgaver for 13 departementer og 10 direktorater og tilsyn. Finansiering av fagoppgavene skjer i hovedsak gjennom overføring av midler fra fagkapitler til kap. 525 i tråd med gjeldende finansieringsordning for statsforvalteren.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke ordinære lønns- og driftsutgifter for statsforvalterne og for Statsforvalterens fellestjenester (STAF). Bevilgningen er avgjørende for forsvarlig oppgavegjennomføring i virksomhetene på vegne av 13 departementer.

Statsforvalternes virksomhet støtter opp om arbeidet med de fleste bærekraftsmålene. Særlig viktig er:

- Bærekraftsmål 3 om god helse og livskvalitet. Statsforvalternes tilsyn bidrar til å forebygge svikt og til å øke kvaliteten og sikkerheten i helse- og omsorgstjenester, barnevern og sosiale tjenester.
- Bærekraftsmål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn. Statsforvalternes arbeid med oppfølging av reguleringssaker, samferdsel og natur- og kulturvern er relevant for å sikre trygge, robuste og bærekraftige byer og lokalsamfunn.
- Bærekraftsmål 16 om fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Statsforvalterne sørger gjennom sin rolleutøvelse for sikkert rettsvern og velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Prioriteringer 2022

Arbeids- og sosialdepartementet

Statsforvalteren skal:

- medvirke til god tilgjengelighet til økonomisk rådgivning og øvrig råd og veiledning etter sosialtjenesteloven §17 ved NAV-kontorene.

- bidra til at alle som fyller vilkårene for deltakelse i kvalifiseringsprogrammet får tilbud om program, samt bidra til individuell tilpasning av tiltak i aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år.
- bidra til å styrke barne- og familieperspektivet i de sosiale tjenestene.
- gjennomføre landsomfattende tilsyn med Navkontorenes ansvar for å ivareta barns behov ved tildeling av sosiale tjenester.

Barne- og familiedepartementet

Statsforvalteren skal:

- gi veiledning til kommunene om hvordan langsiktige negative konsekvenser av pandemien kan reduseres mest mulig for barn og unge.
- bistå og samarbeide med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet om implementering av ny barnevernlov i det kommunale barnevernet, herunder innføring av kompetansekrav.
- gjennomføre landsomfattende tilsyn med barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn etter omsorgsovertakelse og/eller plassering etter adferdsbestemmelsene i barnevernloven.
- følge opp kompetansestrategien og bidra til å identifisere og motivere barnevernstjenester med behov for kompetanseheving og veiledning.
- etablere og følge opp læringsnettverk i kommunene blant annet på fosterhjemsområdet og drøfte tilstanden og utviklingsbehovet i barnevernstjenestene.
- fortsatt føre tilsyn med kommunenes oppfølging av voldsutsatte i reetableringsfasen og særlig sårbare grupper skal prioriteres.

Helse- og omsorgsdepartementet

Statsforvalteren skal:

- i behandlingen av saker om mulig svikt i tjenestene velge de tilsynsaktivitetene som i størst

- mulig grad bidrar til økt kvalitet og sikkerhet. Virksomhetens ansvar for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av helselovgivningen skal tydeliggjøres gjennom egenrapportering.
- bidra i utviklingen av en sammenhengende tilsynskjede som gir økt kvalitet og effekt av tilsyn, og som sikrer at det ikke er utilsiktede variasjoner mellom statsforvalterne.

Justis- og beredskapsdepartementet

- Statsforvalteren skal på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet sørge for implementering og oppfølging av læringspunktene etter evalueringer fra pandemihåndteringen på tvers av sektorer, både på regionalt og lokalt nivå.
- Det er også viktig at statsforvalterne bruker denne kunnskapen til å videreutvikle egenberedskapen.
- For de berørte statsforvaltere vil deltagelse i øvelsene Arctic RHEIHN 2022, Barents Rescue 2022 og Cold Respons 2022 kunne gi nyttige innspill til videreutvikling av beredskapsplanene.
- Statsforvalterne skal individtilpasse og digitalisere vergefullmakter, og følge opp verger gjennom opplæring, veiledning og tilsyn.

Klima- og miljødepartementet

Statsforvalteren skal:

- prioritere å bidra til at kommunene tar klima- og miljøhensyn i plansaker.
- sikre fremdrift i prosjekter knyttet til opprydding i forurenset grunn og sjøbunn i prioriterte områder.
- bidra til å ta vare på naturmangfold, blant annet gjennom å formidle relevant kunnskap, fortsette arbeidet med vern av norsk skog og fremme forslag til vern av marine områder.
- prioritere å arbeide for ivaretagelse av klimahensyn i alle sektorer for å bidra til reduserte klimagassutslipp og tilpasning av samfunnet til klimaendringer.
- arbeide med oppfølging av bedrifter og virksomheter innenfor områder der de er forureningsmyndighet. Arbeidet med risikobasert tilsyn og oppfølging av konsesjonsbehandling skal i 2022 videreføres.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

- For 2022 vil det være viktig å opprettholde statsforvalternes aktivitetsnivå til reduserte

administrative kostnader. Effektiviseringskravet i 2022 tilsvarer om lag 10 mill. kroner.

- Statsforvalteren skal tilpasse seg til ny budsjettfordelingsmodell, og 2022 er siste året med overgangsordninger.
- Statsforvalterne i Nordland, Vestland og Rogaland skal styrke sitt boligsosiale fagmiljø og sin boligsosiale veiledning av kommunene. Dette er en del av forsøket med overføring av oppgaver fra to regionkontorer i Husbanken.
- Statsforvalterne skal bidra til regionalt samarbeid om de tre innsatsområdene i Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken – Alle trenger et trygt hjem (2021–2024). Innsatsområdene er at ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold, og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor.

Kulturdepartementet

- Statsforvalteren skal arbeide for å øke kunnskapen om FNs konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i kommunene.
- Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Rogaland og Statsforvalteren i Trøndelag er piloter i prosjektets første fase og skal i samarbeid med Bufdir implementere FN-konvensjonen i eget embete og hos kommunalt ansatte i forvaltning og tjenester.

Kunnskapsdepartementet

Statsforvalteren skal:

- gjennomføre et nytt felles nasjonalt tilsyn. Dette skal ta for seg hvorvidt kommunene gjennom sin internkontroll sikrer at regelverket for skolemiljø blir etterlevd.
- arbeide forebyggende og systematisk for å sikre at alle elever har et trygt og godt skolemiljø, og at barnehagebarn har et trygt og godt barnehagemiljø.
- sørge for forsvarlig saksbehandlingstid og god kvalitet på vedtakene i håndhevingssakene.
- bidra til god regelverksetterlevelse i sektor også på andre områder, slik som for eksempel spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og opplæring i og på samisk.
- være tilskuddsforvalter for regional ordning for barnehage, desentralisert ordning for skole, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis for barnehage og skole.

Landbruks- og matdepartementet

Statsforvalteren skal:

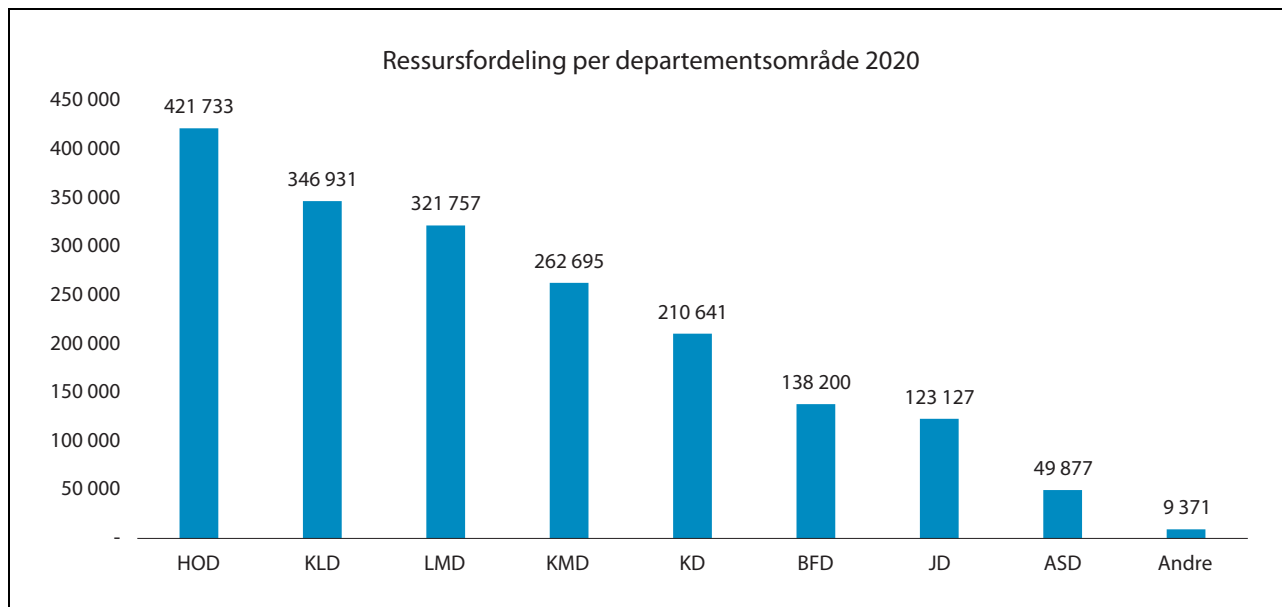
- bidra til at regjeringens oppdaterte jordvernstrategi med nye tiltak og et forsterket jordvernmål blir fulgt opp
- vektlegge arbeidet med tilskuddsforvaltning og kontroll på hele landbruksområdet, der skogbruk og reindrift skal være integrert i arbeidet.
- stimulere til god oppslutning om klima- og miljøtiltakene i jordbruket, implementere ny kunnskap i arbeid med miljøvirkemidlene og bidra til at kunnskap når ut til kommunene og jordbruksnæringen.
- ha etablert og lede beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde, jf. Prop. 189 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2021/2022)*.
- i Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark prioritere oppfølgingen av grensereinbeiteoven.

Rapport 2020–2021

Statsforvalterne

- Mange av statsforvalterne har i 2020–2021 gjennomført omfattende flytteprosesser, og noen vil avsluttes i løpet av 2021. I samarbeid med Statsbyggs rådgivningstjeneste er det inngått husleiekontrakter for nye moderne lokaler som over tid vil gi årlig innsparing på ca. 40 mill. kroner.
- I forbindelse med fylkesmannsreformen besluttet regjeringen en gevinstrealiseringsplan for statsforvalterne på det administrative området for perioden 2020-2026. Det er i henhold til planen så langt realisert innsparinger på 12 mill. kroner.
- Statsforvalteren i Oslo og Viken (SFOV) har over tid hatt utfordringer med å holde restansetallene på Statens helsetilsyns område på et tilfredsstillende nivå. Dette ble forsterket av koronapandemien. I løpet av april 2021 ble det derfor opprettet et eget prosjekt under ledelse av Statens helsetilsyn, for å bidra til en varig løsning på restanseutfordringene når det gjelder tilsynssaker og rettighetsklager knyttet til helse- og omsorgstjenesten. Statens helsetilsyn er tildelt en bevilgning på inntil 5 mill. kroner til dette formålet over kap. 525 post 01. Primo august 2021 er mer enn halvparten av rettighetsklagene behandlet, og ca. en femtedel av tilsynssakene.
- De fleste statsforvalterne og Statsforvalterens fellestjenester melder om et stort mindreforbruk grunnet pandemien. Dette skyldes i særlig grad lavere reiseaktivitet, færre fysiske arrangementer og begrenset utadrettet aktivitet. Pandemien har i stor grad påvirket tilsynsaktiviteten i 2020, og mange tilsyn har blitt utsatt eller gjennomført digitalt.
- Statsforvalterne har fra pandemien startet utført et godt arbeid for å få kommunene til å opprettholde tjenestetilbudet til barn og unge så langt det er tilrådelig ut fra smittesituasjonen.
- Barnevernet er definert som en samfunnskritisk tjeneste, og det var derfor viktig med tett oppfølging av kommunene for å opprettholde virksomheten. Dette har vært en positiv erfaring, og vil bli videreført så lenge det er behov.
- Tross de endrede forholdene, evnet statsforvalterne å gjennomføre like mange tilsyn med barneverninstitusjonene i 2020 som i 2019, og fikk ned restansene av tilsynssaker og klagesaker. Av rapporteringen fra statsforvalterne går det frem at det er mangler i planlegging, gjennomføring og avslutning av undersøkelsene og i barnevernets dokumentasjon av arbeidet.
- Funnene viser videre et mangefasettert bilde av hvordan barns og unges ulike behov har blitt ivaretatt, og hvordan barneverninstitusjonene har respondert på pandemien.
- Helsetilsynet vurderer at det er alvorlig at det konstateres lovbrudd i en stor andel av tilsynssakene. Helsetilsynet startet derfor i 2020 et utviklingsprosjekt om tilsynssaker på sosial- og barnevernområdet. Prosjektet vil blant annet utvikle ulike tilnæringsmåter i tilsynssakene.
- Statsforvalterne har i stor grad gjennomført oppdraget på landbruks- og matområdet. Digitale fagsamlinger har vært en effektiv og etterspurt måte å gjennomføre dialogen med kommunene på, og har gitt mulighet for flere og kortere samlinger. Statsforvalterens arbeid innen kontroll har også i stor grad vært mulig å gjennomføre digitalt.
- For nærmere rapportering vises det til de respektive fagdepartementenes fagproposisjoner.

Figuren nedenfor viser utgifter på kap. 525 Statsforvalterne, post 01 i 2020 fordelt på departementsområder.



Figur 5.2 Ressursfordeling per departementsområde for 2020

Administrative utgifter er fordelt likt på departementene etter deres relative størrelse. I kategorien «Andre» inngår Forsvarsdepartementet, Kulturdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet.

Statsforvalterens fellestjenester

- Statsforvalterens fellestjenester (STAF) har modernisert IKT-infrastrukturen betydelig for å høyne informasjonssikkerheten, både med økt linjekapasitet og med utstyr som er tilpasset bedre sikkerhet.
- STAF etablerte i 2020 et prosjekt for å gjennomføre navneendringen fra fylkesmann til statsforvalter i alle underliggende systemer, og dette omfattende arbeidet fortsatte inn i 2021.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Bevilgningen økes med 14,3 mill. kroner som følge av forsøk med overføring av oppgaver fra Husbanken til tre statsforvalterembeter. Forsøket trådte i kraft 1. september 2021 og vil vare i tre år.
- Det overføres 1,2 mill. kroner fra Justis- og beredskapsdepartementet som skal dekke kostnader til etablering av en tilsynsenhet hos én statsforvalter og til gjennomføring av tilsyn med omsorgen for enslige mindreårige som bor i asylmottak fra 1. juli 2022, jf. omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Justis- og beredskapsdepartementet.

- Bevilgningen økes med 8,4 mill. kroner som følge av at bevilgningen til statsforvalterens oppdrag med videreføring av kommunereformen flyttes fra kap. 571, post 21.
- Det overføres 1,8 mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet for å dekke kostnader til ny tolkelov, jf. omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.
- I tråd med gevinstrealiseringsplan som følge av ny geografisk inndeling av embetetene og effektivisering av det administrative området reduseres bevilgningen med 1 mill. kroner.
- Som følge av feil tolkning av trygderegelverket i NAV-sakene fikk statsforvalteren økt sakstiltfang, og statsforvalteren ble midlertidig styrket med tre årsverk i 2020 og 2021. Som følge av dette nedjusteres bevilgningen med 1,6 mill. kroner i 2022.
- Regjeringen har satt i gang et arbeid med mer effektive leiekontrakter for statlige virksomheter. Bevilgningen reduseres med 3,4 mill. kroner som en konsekvens av nye leiekontrakter i 2022.
- Det foreslås 33,9 mill. kroner i reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

- Det er lagt inn 2,8 mill. kroner i reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 1 925,3 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3525, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for tidsbegrensede oppgaver for statsforvalteren

som er finansiert av departementer, direktorat, tilsyn og andre virksomheter. Dette gjelder blant annet handlingsplaner og prosjekter av ulik karakter. Midlene inntektsføres på kap. 3525, post 01, og utgiftsføres på post 21 når utgiftene påløper.

Bevilgningsendringer:

- Det foreslås 0,5 mill. kroner i reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3

Det foreslås å bevilge 179,9 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3525, post 01, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 3525 Statsforvalterne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Inntekter ved oppdrag	82 442	176 760	179 946
02	Diverse inntekter	22 281		
	Sum kap. 3525	104 723	176 760	179 946

Post 01 Inntekter ved oppdrag

På posten føres inntekter fra andre som gir oppdrag eller prosjekter til statsforvalteren og Statsforvalterens fellestjenester (STAF). Midlene gis fra departementer, direktorater, tilsyn eller andre virksomheter.

Det foreslås å bevilge 179,9 mill. kroner.

Post 02 Diverse inntekter

På posten føres refusjoner av ordinære driftsutgifter på kap. 525, post 01 som kan gjelde andre statsforvaltere, andre statlige virksomheter eller andre virksomheter og organisasjoner.

Programkategori 13.30 Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning

Utgifter under programkategori 13.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	3 324 593	2 169 051	2 329 600	7,4
531	Eiendommer til kongelige formål	117 946	75 149	68 126	-9,3
532	Utvikling av Fornebuområdet	76			0,0
533	Eiendommer utenfor husleieordningen	204 026	356 341	236 162	-33,7
2445	Statsbygg	3 168 009	1 400 855	6 051 057	332,0
Sum kategori 13.30		6 814 650	4 001 396	8 684 945	117,0

Inntekter under programkategori 13.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3533	Eiendommer utenfor husleieordningen	5 079	2 511	2 563	2,1
5445	Statsbygg	1 132 272			0,0
5446	Salg av eiendom, Fornebu			16 400	100,0
5447	Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift		1 400 000	500 000	-64,3
Sum kategori 13.30		1 137 351	1 402 511	518 963	-63,0

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for statens bygge- og eiendomspolitikk i sivil sektor. Departementet har ansvar for regler og retningslinjer for hvordan statens byggeprosjekter og leie av lokaler skal gjennomføres. I statlig sivil sektor er det et potensial for en mer samlet tilnærming til byggeprosjekter, eiendomsfor-

valtning og leie av lokaler. Regjeringen la høsten 2021 frem en helhetlig strategi for bygg og eiendom. Denne omtales nærmere i del 1.

I byggeprosjekter der Statsbygg er byggherre, koordinerer departementet den budsjettmessige oppfølgingen av prosjektene fra oppstart til ferdigstilling. I 2022 foreslår regjeringen å starte byggingen av Ocean Space Centre, Blått bygg ved Nord Universitet, Samisk videregående skole og

reindriftsskole og Beavivváš samisk nasjonalteater, 22. juli-senteret og rehabilitering av Nationaltheatret. I tillegg pågår det syv byggeprosjekter der Stortinget har godkjent kostnadsrammene, jf. vedlegg 2.

Departementet skal legge til rette for at Statsbygg kan forvalte og utvikle eiendommene på en god måte. Statsbygg forvalter en stor andel av statens eiendomsmasse og bistår andre statlige virksomheter i utredning av lokalbehov og ved leie av lokaler i markedet.

Det pågår flere tiltak for økt kostnadseffektivitet i bygge- og eiendomsvirksomheten i statlig sivil sektor. Et eksempel er statens leieutgifter til kontorlokaler i markedet, som i dag utgjør om lag 6 mrd. kroner. Det er et mål å redusere disse utgiftene med 15 pst. innen 2029. Bruk av Statsbygg som rådgiver og koordinering og standardisering av statens leieforhold har allerede gitt staten store reduksjoner i leieutgifter.

Statsbygg har gjennomført en rekke digitaliserings- og automatiseringstiltak for å effektivisere driften, jf. bærekraftsmål 9.4 som blant annet handler om å oppgradere infrastruktur, mer effektiv bruk av ressursene og miljøvennlige teknologiformer. I 2020 er det jobbet videre med å vurdere hvordan standardisering og systematisering kan bidra til å redusere kostnadene i byggeprosjekter og til lavere livssyklus-kostnader. Det er sannsynlig at pandemien vil føre til endringer i arbeidsformer og arealbehov i staten. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil derfor utrede konsekvensene og vurdere tiltak for mer kostnadseffektive statlige lokaler etter pandemien.

Flere av bærekraftsmålene er relevante for bygge- og eiendomsvirksomheten. Det gjelder blant annet mål 7 om ren energi til alle, 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst, 9 om industri, innovasjon og infrastruktur, 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn, 12 om ansvarlig forbruk og produksjon og 13 om å stoppe klimaendringene. Bærekraftsmålene reflekteres i Statsbyggs nye strategiske mål for 2021–2025 og skal være retningsgivende for bygge- og eiendoms politikken i statlig sivil sektor.

Stortinget har sluttet seg til Meld. St. 13 (2020–2021) *Klimaplan for 2021–2030*, hvor det er utarbeidet felles klima- og miljøambisjoner for bygg og eiendommer i statlig sivil sektor, jf. bærekraftsmål 11, 12 og 13.

Statsbyggs virksomhet er påvirket av pandemien og aktivitetsnivået for prosjektporteføljen har i perioder vært vesentlig redusert. De økonomiske konsekvensene av pandemien er på nåværende tidspunkt vanskelig å estimere. I tillegg har

svekket norsk kronekurs hatt en kostnadsmessig negativ effekt på flere av byggeprosjektene. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse om de økonomiske konsekvensene.

Stortinget bevilget i 2020 en tiltakspakke på Statsbyggs område for å holde aktiviteten oppe. Midlene ble benyttet til forsering av vedlikeholdstiltak i hele landet, inkludert Svalbard. Tiltakspakken har også bidratt til grønne investeringer gjennom blant annet etablering av solceller og flere ladepunkter for elbil.

Deler av byggenæringen har utfordringer med useriøse aktører. Statsbygg samarbeider med næringen for å etablere rutiner og verktøy for å forebygge og avdekke brudd på regelverk og seriøsitetskrav. Staten skal tiltrekke seg seriøse leverandører. Statsbygg skal ta initiativ til å etablere et samarbeidsforum for offentlige byggherrer for en mer koordinert innsats mot arbeidslivskriminalitet, jf. regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. Tiltaket skal bidra til økt samordning, informasjonsdeling og kompetanse i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, jf. bærekraftsmål 8.

Mål for programkategorien

1. Statlige virksomheter har effektive lokaler som støtter virksomhetenes formål
2. Statlig eiendomsforvaltning er verdibevarende, bærekraftig og effektiv

Mål 1 Statlige virksomheter har effektive lokaler som støtter virksomhetenes formål

Lokaler er en viktig innsatsfaktor og skal være tilpasset virksomhetenes formål og funksjon. For at statlige virksomheter skal levere effektive tjenester med høy kvalitet, må lokalene være formålstjenlige, funksjonelle og attraktive. Det er viktig å utvikle statens lokaler på en måte som tilfredsstiller behovene på kort og lang sikt.

Innenfor egen sektor skal departementene styrke styringen av den samlede eiendomsporteføljen. Samtidig skal Statsbygg bidra til å øke funksjonalitet, fleksibilitet og attraktivitet i statlige eiendommer. Dette vil redusere ressursbruken og behovet for nybygg. Databasen Statens lokaler er et godt verktøy for analyser og porteføljestyling. Statsbygg anbefalte gjenbruk av eksisterende bygningsmasse i om lag 90 pst. av utredningsoppdragene i 2020, jf. bærekraftsmål 12 om ansvarlig forbruk og produksjon.

I 2020 inngikk staten ni nye leiekontrakter med Statsbygg som rådgiver. Disse ga en samlet

reduksjon i leieutgifter for staten på 364,5 mill. kroner i nåverdi, beregnet for kontraktens levetid på ti år. Staten skal utnytte arealene bedre, og ikke betale en høyere leie enn nødvendig. Selv om utviklingen går i riktig retning, må staten arbeide aktivt for å redusere kostnadene. Departementene og Statsbygg skal derfor jevnlig gjennomgå porteføljen av lokaler som leies i markedet. Videre vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet be Statsbygg om å utarbeide en veileder og mal for leie av lokaler i markedet innen utgangen av 2022.

I kontraktene stilles det også tydelige krav til klimafotavtrykk og seriøsitet, jf. bærekraftsmål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst og mål 13 om å stoppe klimaendringene.

Staten avhender fast eiendom der det statlige behovet bortfaller og det ikke er andre tungtveiende grunner for statlig eierskap. I 2020 solgte Statsbygg eiendommer for om lag 2,5 mrd. kroner.

Statsbygg har de siste fem årene (2016–2020) ferdigstilt 76 byggeprosjekter til en sluttkostnad tilsvarende 98 pst. av samlet styringsramme. Dette innebærer sluttkostnader på porteføljenivå som er 2,66 mrd. kroner under kostnadsrammer fastsatt av Stortinget. I 2020 pågikk det 38 byggeprosjekter i tidligfase og 53 prosjekter i gjennomføringsfase, der 15 ble ferdigstilt. De største var nytt nasjonalmuseum og Agder fengsel. Sistnevnte ble ferdigstilt til om lag 1 mrd. kroner under vedtatt kostnadsramme.

Målt mot minstekrav i byggteknisk forskrift ble klimagassutslippene for byggeprosjekter i 2020 redusert med 36 pst., jf. bærekraftsmål 13. Beregningen inkluderer utslipp fra materialer og fra energi i drift over byggenes normerte livsløp på 60 år. Etter utslippsreducerende tiltak lå det samlede klimagassutslippet for byggeprosjekter i byggefase i 2020 på 15,4 kg CO₂-ekvivalenter per kvm per år.

Målrettet arbeid med sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) og seriøsitet, jf. bærekraftsmål 8, har bidratt til en tryggere og mer seriøs næring. Skadefrekvensen viser 5,9 fraværsskader per million arbeidede timer i 2020. Det er en økning på 0,8 fra 2019. Seriøsitetsarbeidet er høyt prioritert, og samarbeidsavtalen med Skatteetaten har resultert i innbetalte restanser på skatter og avgifter på i underkant av 30 mill. kroner i 2020.

Ved å stille krav til konsulenter, prosjekterende og entreprenører i statens anbudskonkurranser, er Statsbygg en pådriver for digitalisering og innovasjon, jf. bærekraftsmål 9 om industri, innovasjon og infrastruktur. Det pågår flere digita-

liseringssprosjekter for å effektivisere arbeidsprosesser, øke kvalitet på leveranser, bedre sikkerhet og redusere klimabelastning. Arbeidet med å etablere digitale modeller av alle bygg er godt i gang. Innføring av skyløsninger for felles energioppfølgingssystem, felles bygningsautomasjonssystem og felles system for lagring og tilgjengeliggjøring av dokumentasjon for byggene er også startet. Statsbygg arbeider også med å innføre verktøyet SIMBA, for digital kontroll av krav som skal bidra til å effektivisere byggeprosessene.

Mål 2 Statlig eiendomsforvaltning er verdi-bevarende, bærekraftig og effektiv

Statsbygg er største eiendomsforvalter i statlig sivil sektor. Eiendomsforvaltningen omfatter forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygninger og eiendommer som inngår i den statlige husleieordningen. I tillegg forvalter Statsbygg de statlige kongelige eiendommene under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål og kulturhistoriske eiendommer under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen.

Føringene og kravene som er stilt til Statsbyggs eiendomsforvaltning vurderes som godt ivaretatt i 2020. Det ble gjennomført vedlikeholdstiltak for 1 050,7 mill. kroner. Vedlikeholdet utgjorde 366 kroner per kvm for eiendommer i husleieordningen. Statsbygg har en godt vedlikeholdt eiendomsportefølje, med unntak av fengselsporteføljen og de kulturhistoriske eiendommene.

Fengselseiendommene ble overført til Statsbygg i 2009. I perioden 2009–2020 er det gjennomført vedlikeholdstiltak for om lag 2 207 mill. kroner på fengselseiendommene. Vedlikeholdet har redusert risikoen for uønsket stenging av soningsplasser. Arbeidet med utskifting av gammel og utrangert bygningsmasse bidrar til bedre sikkerhets- og soningsforhold og mer effektiv drift. Det er imidlertid fortsatt et betydelig vedlikeholdsetterslep i porteføljen, og arbeidet vil fortsette i 2022.

Statsbygg forvalter om lag 140 vernede bygg og eiendommer klassifisert som kulturhistoriske eiendommer. De fleste av disse eiendommene budsjetteres på kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen. Forvaltning, drift og vedlikehold utføres i nært samarbeid med vernemyndigheter, jf. bærekraftsmål 11.4 om å styrke innsatsen for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv. I 2020 er forvaltningsplaner for de kulturhistoriske eiendommene fullført. I tillegg er det utarbeidet fem forvaltningsplaner for utlandseiendom-

mer med spesielt høy arkitektonisk og kulturhistorisk verdi. Arbeidet vil fortsette i 2022.

I 2020 er et gjennomført tilstandsanalyser for 20 pst. av det bygningsarealet Statsbygg forvalter. Dette er i samsvar med langtidsplanen. Tilstandsanalysene er et viktig underlag for utviklings- og vedlikeholdsplaner på eiendommene.

I 2019 og 2020 har Statsbygg kartlagt potensielle ENØK-tiltak for totalt 500 000 kvm av eiendomsmassen. Videre er potensialet for produksjon av solenergi på takflater i bygningsporteføljen kartlagt, jf. bærekraftsmål 7.2 om innen 2030 å øke andelen fornybar energi i verdens samlede energibruk betydelig. Som et eksempel er det etablert solceller på taket til nytt logistikkbygg ved Det kongelige slott.

Statsbygg er i rute med å oppnå at eiendommene, unntatt fengslene, skal være universelt utformet innen 2025, jf. bærekraftsmål 9.1 om blant annet å utvikle bærekraftig og solid infrastruktur med likeverdige tilgang for alle.

Statsbygg reduserte driftskostnader per kvm fra 90 til 80 kroner og økte forvaltningsareal per driftsårsverk fra 2019 til 2020, i tråd med departementets krav. En av hovedårsakene til reduserte driftskostnader var lavere aktivitet som følge av pandemien. Driftskostnadene per kvm har hatt en reell nedgang på 4,7 pst. for perioden 2017–2020.

Forvaltningsareal per driftsårsverk har økt fra 9 513 kvm i 2019 til 9 805 kvm i 2020. I perioden 2017–2020 er eiendomsdriften effektivisert ved at forvaltningsareal per driftsårsverk har økt med 43 pst. Departementets krav til reduksjon i energibruk ble også innfridd. I tillegg er CO₂-utslipp fra eiendommene redusert med 23 pst. sammenliknet med 2019, i hovedsak på grunn av pandemien. Andelen lokalprodusert fornybar energi er økende og utgjorde 2,5 pst. av samlet forbruk i 2020.

Innføring av skyløsninger for energioppfølgings- og bygningsautomasjon er startet. Dette krever oppgradering av byggenes tekniske infrastruktur, økt spesialisering og ny kompetanse. De digitale systemene gir enklere oppfølging av tekniske systemer på eiendommene og mer effektiv oppfølging av energibruken. Våren 2021 tok Statsbygg i bruk et nytt lagringssystem for dokumentasjon, tegninger og modeller, som gjør det enklere å finne frem korrekt bygningsinformasjon.

Statsbygg bruker droner ved inspeksjon av bygningsmassen. Det gir bedre kvalitet på inspeksjonene, effektiviserer eiendomsdriften og reduserer risikoen for personskader.

I 2020 hadde Statsbygg ti lærlinger. Åtte var lærlinger i byggdrifterfaget og har hatt sin læretid på eiendommene. Fem av disse tok fagbrev i 2020.

Boks 5.1 Ambisjoner og tiltak fra bygge- og eiendomsstrategien

- Ambisjon: Statlige lokalbehov skal vurderes i et langsiktig perspektiv
- Tiltak 1: Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal utarbeide veileder
- Ambisjon: Porteføljestyling skal danne grunnlag for helhetlig styring og prioritering
- Tiltak 2: Departementene skal styrke sin porteføljestyling
- Tiltak 3: Statlige lokaler skal utnyttes mer effektivt
- Tiltak 4: Ledige statlige lokaler skal utnyttes på tvers av sektorer
- Tiltak 5: Databasen Statens lokaler skal videreutvikles og benyttes aktivt i porteføljestyringen
- Ambisjon: Leiekostnader til kontorlokaler skal reduseres med 15 pst. innen 2029
- Tiltak 6: Det skal stilles krav om kostnadseffektive lokaler ved leie
- Tiltak 7: Statsbygg skal være obligatorisk rådgiver ved leie i markedet
- Ambisjon: Forvaltningen av statlig eiendom skal være kostnadseffektiv og sikre godt vedlikehold
- Tiltak 8: Departementene skal ha ansvar for å utarbeide utviklingsplaner der det er hensiktsmessig
- Tiltak 9: Statlige eiendomsforvaltere skal forbedre vedlikeholdsplanleggingen
- Tiltak 10: Statlige eiendomsforvaltere skal jevnlig vurdere eiendommens tilstand
- Tiltak 11: Vedlikeholdsbehovet skal reduseres
- Tiltak 12: Forvaltning og drift skal digitaliseres
- Tiltak 13: Staten skal samle og dele relevante eiendomsdata

Boks 5.1 forts

- Tiltak 14: Kostnadseffektivitet i eiendomsforvaltningen skal måles
- Tiltak 15: Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal etablere et nettverk for statlige eiendomsforvaltere
- Ambisjon: Byggeprosjekter skal oppnå samfunns- og effektmålene mer kostnadseffektivt
- Tiltak 16: Utredningsarbeidet frem mot konseptvalg skal styrkes
- Tiltak 17: Standardisering skal benyttes i økt grad
- Tiltak 18: Ulike gjennomføringsmodeller skal benyttes i statlige byggeprosjekter
- Tiltak 19: Statlige byggeprosjekter skal digitaliseres
- Tiltak 20: Kostnadseffektivitet i byggeprosjekter skal måles
- Tiltak 21: Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal styrke sin rolle som rådgiver
- Tiltak 22: Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal etablere et system for evaluering
- Ambisjon: Statlige bygg og eiendom skal tilstrebe å ha lave klimagassutslipp
- Tiltak 23: Staten skal etablere felles metodikk for å måle den samlede klima- og miljøpåvirkningen fra bygg og eiendom
- Tiltak 24: Statlige byggeplasser skal bli fossilfrie
- Tiltak 25: Klimagassutslippene fra materialbruk skal reduseres
- Tiltak 26: Staten skal samarbeide med bransjen for å fremme klimavennlige materialer
- Ambisjon: Staten skal være en pådriver for sirkulærøkonomi
- Tiltak 27: Staten skal utnytte eksisterende bygningsmasse og sikre gjenbruk av fraflyttet eiendom
- Tiltak 28: Staten skal ombruke byggematerialer der det er hensiktsmessig
- Tiltak 29: Staten skal redusere byggeavfallet og øke gjenvinningsgraden
- Ambisjon: Alvorlige klimarelaterte skader på statlig eiendom skal forebygges
- Tiltak 30: Klimatilpasninger gjennomføres ut fra en kost/nytte-vurdering
- Ambisjon: Statlig bygningsmasse skal være energieffektiv
- Tiltak 31: Kostnadseffektive energieffektiveringstiltak skal gjennomføres
- Tiltak 32: Det skal vurderes å etablere fornybar energiproduksjon der det er et kostnadseffektivt alternativ
- Ambisjon: Lokalisering av statlige virksomheter skal støtte en bærekraftig lokal utvikling
- Tiltak 33: Statlige virksomheter med mange ansatte og/eller besøkende skal lokaliseres nær kollektivknutepunkter
- Tiltak 34: Statlige virksomheter skal normalt lokaliseres på allerede bebygde areal
- Tiltak 35: Tidlige utredninger skal belyse konsekvensene ved alternative lokaliseringer
- Ambisjon: Statlige eiendommer skal bidra til et mangfold av kulturmiljø
- Tiltak 36: Statens kulturhistoriske eiendommer skal primært vernes gjennom bruk
- Tiltak 37: Ansvarlig departement skal vurdere konsekvenser for kulturmiljø før fraflytting
- Tiltak 38: Kulturarven skal videreutvikles med ny arkitektur med god kvalitet
- Ambisjon: Staten skal tiltrekke seg seriøse leverandører
- Tiltak 39: Staten skal effektivisere og styrke seriositetsarbeidet
- Tiltak 40: Seriositetskrav skal kontraktsfestes og kontrolleres
- Ambisjon: Staten skal bidra til utvikling av bygge- og eiendomsnæringen
- Tiltak 41: Staten skal bidra til en bærekraftig utvikling av næringen
- Tiltak 42: Staten skal gjennom innovative anskaffelser bidra til leverandørutvikling og nye forretningsmodeller
- Tiltak 43: Staten skal være en pådriver for sirkulærøkonomi i næringen
- Tiltak 44: Staten skal samarbeide med næringen for å utvikle klimavennlige materialer
- Tiltak 45: Staten skal ta initiativ til å utarbeide nye standarder

Kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	221 805	173 000	336 000
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	29 647		450 000
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	2 262 533	1 769 500	1 281 600
34	Statens eiendom på Adamstuen, <i>kan overføres</i>	3 026		
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	19 288	33 000	33 400
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	788 294	193 551	228 600
	Sum kap. 530	3 324 593	2 169 051	2 329 600

Bevilgningene på kapitlet gjelder byggeprosjekter hvor Statsbygg er byggherre, mens oppdragsgiverne har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av bygningene etter at de er ferdigstilt.

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

I 2020 ble bevilgningen benyttet til å videreføre prosjektering av Tromsø Museum ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, prosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret, Ocean Space Centre og campussamlingen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

I 2022 videreføres forprosjektet for campussamlingen ved NTNU. Det foreslås å bevilge 336 mill. kroner.

Post 31 Igangsetting av byggeprosjekter, kan overføres

Posten dekker midler til oppstart av nye byggeprosjekter utenfor husleieordningen.

Det foreslås å bevilge 450 mill. kroner til oppstart av Ocean Space Center. Prosjektet forventes ferdigstilt 2. halvår 2028, innenfor en kostnadsramme på 4 302 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022).

For ytterligere omtale av prosjektet, se Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Post 33 Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres

Posten dekker midler til videreføring av byggeprosjekter som Stortinget tidligere har vedtatt å starte opp. Bevilgningen skal sikre optimal fremdrift i prosjekter under oppføring.

Prioriteringer 2022

Tabellen nedenfor viser prosjekter på kap. 530 hvor bygging videreføres i 2022:

Tabell 5.2 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen – under oppføring

	Oppstart	Forventet ferdig	Kostnadsramme per 1.7.2022 ¹	Forventet forbruk tom 2021	Forslag 2022
(i mill. kroner)					
<i>Prosjekter under Kunnskapsdepartementet</i>					
UiO, nytt livsvitenskapsbygg	2018	2027	11 974	2 077	900
UiO, Vikingtidsmuseet	2020	2025	2 236,7	248	352,5
Prosjekter i reklamasjonsfase					29,1
Samlet forslag post 33					1 281,6

¹ Kostnadsrammene er eksklusive midler til kunstnerisk utsmykking, jf. kap. 530, post 36.

Statsbygg kan fordele midlene på posten mellom de ulike prosjektene, avhengig av fremdrift og likviditetsbehov for det enkelte prosjekt i 2022.

Da Stortinget behandlet Prop. 1 S (2017–2018) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, vedtok Stortinget en kostnadsramme for bygging av nytt livsvitenskapsbygg på 5 677 mill. kroner, i prisnivå per 1. juli 2018, jf. Innst. 16 (2017–2018). Regjeringen orienterte Stortinget i Prop. 1 S (2020–2021) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet om krevende grunnforhold på tomten, og at kostnadsrammen var presset. Regjeringen varslet samtidig kostnadsreducerende tiltak.

Arbeidet med nytt livsvitenskapsbygg ble høsten 2020 stanset for å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak. Et av tiltakene regjeringen nå foreslår er å inkludere Klinik for Laboratoriemedisin ved Oslo Universitetssykehus i prosjektet. Regjeringen foreslår derfor å øke kostnadsrammen for prosjektet til 11 974 mill. kroner, i prisnivå per 1. juli 2022. Prosjektet er forventet ferdigstilt 2. halvår 2026. For ytterligere omtale av prosjektet, vises det til Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet og Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Det tas sikte på at prosjektet blir del av statens husleieordning. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget om de budsjettmessige konsekvensene dette medfører.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble det regnskapsført 2 262,5 mill. kroner på posten. De største prosjektene var Campus Ås

og nytt livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo. Samlokaliseringsprosjektet for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og Veterinærinstituttet på Campus Ås ble ferdigstilt høsten 2021.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 1 281,6 mill. kroner.

Post 34 Statens eiendom på Adamstuen, kan overføres

Som en følge av samlokalisering av virksomheter i nye bygg ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) på Ås, blir lokalene som NMBU, Veterinærinstituttet og Mattilsynet tidligere har benyttet på Adamstuen i Oslo, fraflyttet i 2021. Statsbygg er gitt i oppdrag å selge eiendommene, jf. omtale under kap. 5447 Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift.

Det foreslås ingen bevilgning i 2022.

Post 36 Kunstnerisk utsmykking, kan overføres

Posten inneholder midler til kunstnerisk utsmykking i statlige bygg under oppføring, også for byggeprosjekter på kap. 2445 Statsbygg. Bevilgningen disponeres av Kunst i offentlige rom (KORO) som gjennomfører prosjektene. Kostnader til kunstnerisk utsmykking tas ikke inn i grunnlaget for husleieberegningen.

Det foreslås å bevilge 33,4 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder de tilfeller der Statsbygg gis i oppdrag å prosjektere og anskaffe brukerutstyr til byggeprosjektene. Det inkluderer også brukerutstyr til byggeprosjekter på kap. 2445 Statsbygg. Et brukerutstyrsprosjekt er et separat prosjekt, ikke del av byggeprosjektet. Oppdragsdepartementet er ansvarlig for gjennomføring av brukerutstyrsprosjektet, også i de tilfeller Statsbygg bistår i anskaffelsene.

Prioriteringer 2022

Bevilgningene til brukerutstyr foreslås videreført med 48 mill. kroner til nytt livsvitenskapsbygg og 25 mill. kroner til Vikingtidsmuseet, begge ved UiO, 60 mill. kroner til fagskole for brann- og redningspersonell og 28,8 mill. kroner til campussamlingen ved NTNU. I tillegg foreslås det 50 mill. kroner til brukerutstyr for Ocean Space Center og 3 mill. kroner til rehabilitering av Nationaltheatret, samt 13,8 mill. kroner til Campus Ås og Nasjonalmuseet. For ytterligere omtale av prosjektene, vises det til Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet, Prop. 1 S (2021–2022) for Justis- og beredskapsdepartementet, Prop. 1 S (2021–2022)

for Nærings- og fiskeridepartementet og Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.

Da Stortinget behandlet Prop. 1 S (2020–2021) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, jf. Innst. 16 S (2020–2021), vedtok Stortinget en kostnadsramme for brukerutstyrsprosjektet for fagskole for brann- og redningspersonell på 109,4 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2021). Det er ikke mulig å gjennomføre prosjektet innenfor den vedtatte kostnadsrammen. Årsaken er i hovedsak høyere entreprisekostnader. Regjeringen foreslår derfor å øke kostnadsrammen til 138,1 mill. kroner, i prisnivå per 1. juli 2022.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble midlene benyttet til brukerutstyr til det nye nasjonalmuseet i Oslo, til Campus Ås og nytt livsvitenskapsbygg ved UiO. Det ble også brukt midler til prosjektering av brukerutstyr til Nationaltheatret, Vikingtidsmuseet, campussamlingen ved NTNU, Ocean Space Centre og nytt regjeringskvartal. Brukerutstyrsprosjektet ved NMBU på Ås ble ferdigstilt i 2021.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 228,6 mill. kroner.

Kap. 531 Eiendommer til kongelige formål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	26 323	27 529	29 593
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	91 623	47 620	38 533
	Sum kap. 531	117 946	75 149	68 126

H.M. Kongen har disposisjonsrett til Det kongelige slott, hovedhuset på Bygdø kongsgård med sidebygning og park, Oscarshall slott, Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen. Ved Stiftsgården og Gamlehaugen har Statsbygg ansvaret for bygninger, interiør og utendørsanlegg. Ved eiendommene i Oslo har Statsbygg ansvaret for ytre vedlikehold, tekniske installasjoner og større vedlikeholdsarbeider, mens Det kongelige hoff har ansvaret for innvendig vedlikehold og parkanlegg. Eiendommene representerer store kulturhistoriske verdier. Det kongelige hoff

og Statsbygg har et nært samarbeid med Riksantikvaren om eiendommene.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av de statlige kongelige eiendommene, som H.M. Kongen har disposisjonsrett til. Dette skjer i nært samarbeid med Det kongelige hoff.

Det foreslås å bevilge 29,6 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker bygningsmessige arbeider av investeringsmessig karakter.

I 2022 vil bygningsmessige rehabiliteringstiltak på Stiftsgården, Gamlehaugen og ved Det kongelige slott bli prioritert, samt å ferdigstille rehabi-

literingen av Ridehallen i Stallbygningen ved Det kongelige slott.

I 2020 ble midlene hovedsakelig benyttet til nytt logistikkbygg ved Det kongelige slott, rehabilitering av vinduer og fasader ved Gamlehaugen i Bergen og rehabilitering av Stallbygningen ved Det kongelige slott. Logistikkbygget ble ferdigstilt i 2021.

Det foreslås å bevilge 38,5 mill. kroner.

Kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	76		
	Sum kap. 532	76		

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen har gått til Statsbyggs driftsutgifter i etterbruksprosjektet på Fornebu.

Staten har, som stor eiendomsbesitter på den tidligere hovedflyplassen på Fornebu i Bærum kommune, deltatt i utviklingen av området til

boligformål, næringsvirksomhet, offentlige formål og rekreasjon. Utbyggingen av infrastruktur og opparbeidelse av grøntområder på Fornebu skjer i samarbeid mellom staten og Oslo kommune som tidligere grunneiere. Statens oppgaver er i all hovedsak gjennomført.

Det foreslås ingen bevilgning i 2022.

Kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	24 494	21 341	22 662
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	179 532	335 000	213 500
	Sum kap. 533	204 026	356 341	236 162

Kapitlet omfatter Statsbyggs forvaltning av kulturhistoriske eiendommer utenfor den statlige husleieordningen. Samlet bygningsareal er om lag 32 000 kvm og inkluderer Håkonshallen og Rosenkrantzårnet på Bergenhus festning, Munkholmen, Austråttborgen, Grotten, Bjørgan prestegård, statens eiendommer etter Røros kobberverk, Villa Stenersen, Klemenskirken, Stavern fort på Citadelløya, Sjømennes minnehall, fjell- og ødestuer og Bygdø kongsgård.

Statsbygg skal utøve faglig godt vedlikehold av eiendommene i nært samarbeid med vernemyndighetene. Det er konstatert betydelig vedlikeholdsetterslep ved flere av eiendommene. Statsbygg utarbeider løpende tilstandsanalyser og har en plan for en bærekraftig kulturminnefaglig sikring av porteføljen i en 10-års periode (2020–2029). Det er fra 2019 avsatt 35 mill. kroner årlig til ekstraordinært vedlikehold og oppgradering av bygningsmassen, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen.

I 2020 ble det utført vedlikeholdstiltak ved blant annet Bergenhus Håkonshallen, Munkholmen, Jotkajavre fjellstue, Sjømennenes minnehall i Stavern og Bygdø kongsgård.

Det foreslås å bevilge 22,7 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter på kap. 3533, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker ekstraordinært vedlikehold på eiendommene.

Prioriteringer 2022

I 2022 foreslås det en bevilgning på 35 mill. kroner til å videreføre ekstraordinært vedlikehold og oppgradering av bygningsmassen. Universell utforming ved Håkonshallen samt rehabilitering av

bygningmassen på Bygdø kongsgård, ved Villa Stenersen og statens eiendommer på Røros videreføres i 2022.

Videre foreslås det 178,5 mill. kroner til å ferdigstille det nasjonale minnestedet etter 22. juli ved Utøyakaia i Hole kommune. Ved Stortingets behandling av Prop. 195 S (2020–2021) ble det vedtatt en kostnadsramme for prosjektet på 715,5 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022), jf. Innst. 600 S (2020–2021). Minnestedet forventes ferdigstilt første halvår 2022.

Rapport 2020–2021

I 2020 utførte Statsbygg ekstraordinært vedlikehold og oppgradering av bygningsmassen, blant annet på Bergenhus Rosenkrantzårnet, statens eiendommer på Røros, rehabilitering av bygningsmassen på Bygdø kongsgård, Villa Stenersen og Munkholmen.

Budsjettforslag

Samlet foreslås det å bevilge 213,5 mill. kroner.

Kap. 3533 Eiendommer utenfor husleieordningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
02	Diverse inntekter	5 079	2 511	2 563
	Sum kap. 3533	5 079	2 511	2 563

Post 02 Diverse inntekter

På posten føres i hovedsak inntekter fra parkering ved Bygdø kongsgård.

Det foreslås å bevilge 2,6 mill. kroner.

Kap. 2445 Statsbygg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
24	Driftsresultat	-523 691	-2 525 959	-498 635
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	717 902	78 800	130 000
31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	118 779	1 261 700	302 300
32	Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	261 797	327 000	327 000
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 447 470	743 376	4 170 350
34	Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	754 857	900 000	900 000
39	Byggelånsrenter, <i>kan overføres</i>			370 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	241 730	312 372	319 869
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	149 165	303 566	30 173
	Sum kap. 2445	3 168 009	1 400 855	6 051 057

Statsbygg er organisert som en forvaltningsbedrift og forvalter 2,9 mill. kvm bygningsmasse, fordelt på 2 271 bygninger. Virksomheten har 845 årsverk, fordelt på hovedkontoret i Oslo og fire lokalkontorer og driftspersonale på eiendommene.

Kap. 2445 Statsbygg inneholder både drifts- og investeringsbudsjett. Post 24 Driftsresultat er driftsinntekter fratrukket driftskostnader og kapitalkostnader, samt bevegelser til og fra reguleringsfondet. Investeringsbudsjettet, postene 30 til 49, inneholder bevilgninger til prosjektering, bygging og kjøp av eiendom.

For å synliggjøre kostnaden ved binding av kapital i statens eiendommer bedre, ble all kapital i Statsbygg gjort rentebærende med virkning fra 1. januar 2021. Fra 2022 settes rentesatsen på Statsbyggs rentebærende kapital fast til 3,5 pst. I tillegg vil byggelånsrentene, dvs. renter som påløper i byggefasen, balanseføres. Endringen medfører at Statsbyggs rentebelastning øker fra om lag 700 mill. kroner i 2021 til om lag 1 585 mill. kroner i 2022. Den økte rentebelastningen medfører tilsvarende justering av post 24 Driftsresultat. Omleggingen holdes budsjettneutral.

Byggeprosjektene blir finansiert etter to ulike modeller, ordinære og brukerfinansierte byggeprosjekter. Ordinære byggeprosjekter fremmes for Stortinget med forslag til kostnadsramme for hvert enkelt prosjekt og mulighet for hel eller delvis husleiekompensasjon for brukeren. Kostnadsrammene for prosjektene blir beregnet med basis i gjennomført forprosjekt og fastsatt på et nivå som innebærer at man med 85 pst. sannsynlighet skal klare å holde dem.

Investeringen for brukerfinansierte byggeprosjekter finansieres gjennom husleie som dekkes innenfor brukerens eksisterende økonomiske ramme. Disse prosjektene blir behandlet etter forenklede prosedyrer i tråd med egen fullmakt fra Stortinget, jf. forslag til romertallsvedtak.

Statsbygg har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av alle byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, etter at de er ferdigstilt. Norges idrettshøgskole vil fra 2022 inngå i statens husleieordning og forvaltes av Statsbygg. Dette påvirker ikke Statsbyggs driftsresultat (kap. 2445, post 24).

Post 24 Driftsresultat

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
24.1	Driftsinntekter	-7 520 164	-5 593 922	-5 638 335
24.2	Driftsutgifter	2 188 769	2 199 763	2 185 750
24.3	Avskrivninger	1 803 765	1 506 000	1 533 000
24.4	Renter av statens kapital	99 939	697 200	1 599 450
24.5	Til investeringsformål	1 132 272		
24.6	Til reguleringsfondet	1 771 728	-1 335 000	-178 500
	Sum post 24	-523 691	-2 525 959	-498 635

Driftsbudsjettet til Statsbygg skal dekke alle utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene, samt avskrivninger og renter.

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Inntektene består i hovedsak av husleie. Husleien dekker forvaltning, drift, vedlikehold av eiendommene, avskrivninger og avkastning på investert kapital. I tillegg regnskapsføres netto inntekter fra salg av eiendom, fakturerte rådgivningstjenester og inntekter fra andre oppdrag på denne underposten.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene består i hovedsak av forvaltning, drift og vedlikehold av eiendomsmassen samt administrasjon og lønn.

Underpost 24.3 Avskrivninger

Alle eiendeler blir avskrevet lineært. Normal avskrivningstid for nybygg er 60 år. Tekniske anlegg og andre særskilte bygningskomponenter har kortere avskrivningstid. Avskrivningene føres som en driftsutgift i Statsbygg og utlignes av en tilsvarende inntekt på kap. 5491 Avskrivninger på statens kapital i statens forretningsdrift, post 30 Avskrivninger, for å vise statens totale kostnader basert på kontantprinsippet.

Underpost 24.4 Renter av statens kapital

Forslaget til bevilgning er i samsvar med retningslinjer for utregning av renter i statlige forvalt-

ningsbedrifter. Rentene føres som en driftsutgift i Statsbygg, og motsvares av en tilsvarende inntekt på kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 80 Renter av statens faste kapital.

Underpost 24.5 Til investeringsformål

Posten gjelder avsetning til investeringsformål. Posten benyttes når investeringer utover bevilgning finansieres fra driften, som eksempelvis kjøp av eiendom.

Underpost 24.6 Til reguleringsfondet

Reguleringsfondets formål er å utjevne variasjoner i driftsinntekter og -utgifter mellom år. Fondet skal også dekke utgifter ved skadetilfeller på eiendommene. For at fondet skal virke etter hensikten, er det viktig å holde det på et tilstrekkelig nivå. Regjeringen har besluttet at Statsbyggs reguleringsfond over tid bør være på et nivå tilsvarende omlag 1 pst. av balansen. Ved utgangen av 2020 utgjorde reguleringsfondet 2 265 mill. kroner, mens balansen var om lag 51 mrd. kroner.

Departementet kan godkjenne overskridelse av årlige bevilgninger på investeringspostene ved bruk av midler fra fondet. Det gjelder både tilførsel av likviditet for å holde optimal fremdrift i byggeprosjekter under arbeid, og kjøp av eiendom på kap. 2445 Statsbygg, jf. forslag til romertallsvedtak.

Budsjettforslag**Bevilgningsendringer:**

- Fra 2022 settes rentesatsen på Statsbyggs rentebærende kapital til 3,5 pst. I tillegg blir bygge-lånsrenter balanseført. Endringen er budsjettneutrale, men innebærer at underpost 24.4 Renter av statens kapital øker med 869 mill. kroner.
- I 2021 ble underpost 24.6 Til reguleringsfondet redusert med om lag 1,3 mrd. kroner på grunn av store gevinster fra salg av eiendom. Endringen var en engangshendelse.
- Underpost 24.6 Til reguleringsfondet reduseres med 178,5 mill. kroner som følge av at likviditetsbehovet for minnestedet etter 22. juli ved Utøyakaia dekkes av Statsbyggs reguleringsfond, jf. omtale under kap. 533, post 45.
- Det foreslås en permanent omdisponering på 1,5 mill. kroner fra post 24 til kap. 531, post 01 og 0,9 mill. kroner fra post 24 til kap. 533, post 01.
- I tillegg øker driftsresultatet med 1,1 mill. kroner til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås et driftsresultat på 498,6 mill. kroner, en reduksjon på 2 027,3 mill. kroner.

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til prosjektering av ordinære byggeprosjekter frem til fullført forprosjekt.

I 2020 ble midlene brukt til blant annet prosjektering av nytt regjeringskvartal, prosjektering av samlokalisert nybygg i Kautokeino for Samisk videregående skole og reindriftsskole og Beaivváš samisk nasjonalteater samt nytt Oslo fengsel.

Det foreslås en bevilgning på 30 mill. kroner til videre prosjektering av nytt Oslo fengsel, 40 mill. kroner til Bergen tinghus og 60 mill. kroner til samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.

Det foreslås å bevilge 130 mill. kroner.

Post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Posten dekker utgifter til oppstart av nye byggeprosjekter innenfor husleieordningen.

I 2020 ble det bevilget midler til oppstart av to prosjekter: Forberedende sikkerhetsrelaterte arbeider i nytt regjeringskvartal og rehabilitering

av tekniske anlegg ved Ila fengsel. I 2021 ble det bevilget midler til oppstart av byggetrinn 1 av nytt regjeringskvartal og fagskole for brann- og redningspersonell.

Budsjettforslag**Bevilgningsendringer:**

- En reduksjon på 1 261,7 mill. kroner gjelder bevilgning til nytt regjeringskvartal.
- En økning på 110 mill. kroner gjelder oppstart av Blått bygg ved Nord universitet. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2025, innenfor en kostnadsramme på 575 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022). For ytterligere omtale av prosjektet, se Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.
- En økning på 92,3 mill. kroner gjelder 22. julisenteret. Prosjektet forventes ferdigstilt 2. halvår 2025, innenfor en kostnadsramme på 483 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022). For ytterligere omtale av prosjektet, se Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.
- En økning på 60 mill. kroner gjelder samlokalisert nybygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteatret Beaivváš i Kautokeino. Prosjektet forventes ferdigstilt 2. halvår 2024, innenfor en kostnadsramme på 485 mill. kroner (prisnivå per 1. juli 2022). Rammen omfatter midler til både bygg og brukerutstyr. For ytterligere omtale av prosjektet, se Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet og Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.
- En økning på 40 mill. kroner gjelder rehabilitering av Nationalteatret. Kostnadsramme for prosjektet er planlagt lagt fram for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022. Det tas sikte på at prosjektet blir del av statens husleieordning. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget om de budsjettmessige konsekvensene dette medfører. For ytterligere omtale av prosjektet, se Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.

Det foreslås en bevilgning på 302,3 mill. kroner.

Post 32 Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen dekker midler til prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter på oppdrag fra departementene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i eget rund-

skriv utarbeidet retningslinjer for gjennomføring av brukerfinansierte byggeprosjekter.

Det foreslås å bevilge 327 mill. kroner.

Post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter, kan overføres

Posten dekker midler til videreføring av byggeprosjekter som Stortinget tidligere har vedtatt å starte opp. Midlene skal sikre optimal fremdrift i pågående prosjekter.

Da Stortinget behandlet Prop. 1 S (2020–2021) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtok Stortinget en kostnadsramme for byggeprosjektet for fagskole for brann- og redningsper-

sonell på 511,7 mill. kroner (prinsnivå per 1. juli 2021), jf. Innst. 16 S (2020–2021). Det er ikke mulig å gjennomføre prosjektet innenfor den vedtatte kostnadsrammen. Årsaken er i hovedsak høyere entreprisestandarder og krav fra Miljødirektoratet om håndtering av forurenset masse. Regjeringen foreslår derfor å øke kostnadsrammen til 604,3 mill. kroner, i prinsnivå per 1. juli 2022.

Prioriteringer 2022

Tabellen nedenfor viser prosjekter på kap. 2445 Statsbygg som er under bygging i 2022:

Tabell 5.3 Ordinære byggeprosjekter – videreføring

	Oppstart	Avtalt ferdigstillelse	Kostnadsramme per 1.7.2022 ¹	Forventet forbruk tom 2021	Forslag 2022
(i mill. kroner)					
<i>Bygg under Kommunal- og moderniseringsdepartementet:</i>					
Energiløsning for nytt regjeringskvartal	2019	2024	2 924	948	577
Nytt regjeringskvartal, byggetrinn 1	2021	2025/2026	20 928,6	3 443	3 055
<i>Bygg under Justis- og beredskapsdepartementet:</i>					
Ila fengsel, rehabilitering tekniske anlegg	2020	2023	368,2	53	195
Fagskole for brann- og redningspersonell	2021	2023	604,3	101	280
Prosjekter i reklamasjonsfasen					63,4
Samlet forslag post 33					4 170,4

¹ Kostnadsrammene er eksklusive midler til kunstnerisk utsmykking, jf. kap. 530, post 36.

Statsbygg kan fordele midlene på posten mellom de ulike prosjektene, avhengig av fremdrift og likviditetsbehov for det enkelte prosjekt i 2022.

For nærmere omtale av nytt regjeringskvartal vises det til programkategori 13.00, mål 3 Et sikkert og effektivt nytt, regjeringskvartal, og Meld. St. 21 (2018–2019) *Nytt regjeringskvartal*.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble det benyttet 1 447,5 mill. kroner på posten. De største prosjektene var energiløsning for nytt regjeringskvartal, nytt nasjonalmuseum på Vestbanen og Agder fengsel. Nytt nasjonalmuseum og Agder fengsel ble ferdigstilt i 2020.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 4 170,4 mill. kroner.

Post 34 Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter.

De største prosjektene i 2022 er bygg for fakultet for helse- og sosialvitenskap ved NTNU, bygg B ved Statens hus i Vadsø, nasjonal forsterket felleskapsavdeling ved Ila fengsel og Drammen tinghus.

I 2020 var 21 prosjekter i byggefase, og tolv av disse ble ferdigstilt. Fem av prosjektene ble ferdigstilt før avtalt tid og to prosjekter ble ferdigstilt etter avtalt tid. Prosjektene ble ferdigstilt innenfor styringsrammen, med unntak av to prosjekter.

Det foreslås å bevilge 900 mill. kroner.

Post 39 (Ny) Byggelånsrenter, kan overføres

Ved innføring av ny økonomimodell blir bygge- lånsrenter på investeringspostene 30–34 aktivert i Statsbyggs balanse. For nærmere omtale vises det til kap. 2445, post 24.

Det foreslås å bevilge 370 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker utstyr på eiendommene Statsbygg forvalter, inkludert påkostninger, utskiftninger og installering av tekniske anlegg.

Bevilgningen for 2020 ble brukt til innkjøp som skal aktiveres i balansen og avskrives. Dette gjelder investeringer i IKT og større utstyr til Statsbyggs administrasjon og til drift av eiendommene. I tillegg ble det brukt midler til bygningsmessige utskiftninger og påkostninger. Videre ble midlene brukt til perimetersikring i regjeringskvartalet.

I 2022 foreslås det å benytte 119,9 mill. kroner til innkjøp av utstyr og installering av tekniske anlegg på eiendommer som Statsbygg forvalter, og 200 mill. kroner til bygningsmessige utskiftninger og påkostninger.

Det foreslås å bevilge 319,9 mill. kroner.

Post 49 Kjøp av eiendommer, kan overføres

Bevilgningen dekker kjøp av eiendommer og tomter til bruk i aktuelle byggeprosjekter.

I 2020 ble det blant annet kjøpt tomter til regjeringskvartalet (Møllergata 13 og 13b) og tomter til Barne-, ungdoms- og familieetaten i Trondheim, Kongsberg og Larvik.

Det foreslås å bevilge 30,2 mill. kroner.

Tabell 5.4 Statsbyggs balanse

(i 1000 kroner)

	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Konvertert balanse 1.1.2021 ¹	Overslag 2021	Overslag 2022
<i>Eiendeler:</i>					
<i>Anleggsmidler</i>					
Driftsmidler, eiendommer	48 636 511	50 581 246	50 581 246	53 565 149	58 213 581
Aksjer, andeler	30	30	30	30	30
Utlån og obligasjoner	2 329	103 329	103 329	103 329	103 329
<i>Sum anleggsmidler</i>	<i>48 638 870</i>	<i>50 684 604</i>	<i>50 684 604</i>	<i>53 668 508</i>	<i>58 316 940</i>
<i>Omløpsmidler</i>					
Kortsiktige fordringer	45 034	68 675	68 675	56 855	62 765
<i>Sum omløpsmidler</i>	<i>45 034</i>	<i>68 675</i>	<i>68 675</i>	<i>56 855</i>	<i>62 795</i>
<i>Sum eiendeler</i>	<i>48 683 904</i>	<i>50 753 279</i>	<i>50 753 279</i>	<i>53 725 362</i>	<i>58 379 704</i>
Egenkapital og gjeld:					
<i>Egenkapital</i>					
Egenkapital, ekskl. reguleringsfond	40 556 082	41 819 962			
Reguleringsfond	492 789	2 264 517	2 264 517	1 705 000	1 160 000
<i>Sum egenkapital</i>	<i>41 048 871</i>	<i>44 084 480</i>	<i>2 264 517</i>	<i>1 705 000</i>	<i>1 160 000</i>
<i>Langsiktig gjeld</i>					
Statens rentebærende gjeld	8 080 566	8 862 420	50 684 604	53 668 508	58 316 940
Annen langsiktig gjeld	2 222	2 222			
<i>Sum langsiktig gjeld</i>	<i>8 082 788</i>	<i>8 864 642</i>	<i>50 684 604</i>	<i>53 668 508</i>	<i>58 316 940</i>
<i>Kortsiktig gjeld</i>					
Kortsiktig gjeld	61 238	99 962	99 965	80 600	90 281
Mellomværende med statskassa	-508 993	-2 295 804	-2 295 804	-1 728 746	-1 187 516
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>	<i>-447 755</i>	<i>-2 195 842</i>	<i>-2 195 842</i>	<i>-1 648 146</i>	<i>-1 097 235</i>
<i>Sum egenkapital og gjeld</i>	<i>48 683 904</i>	<i>50 753 904</i>	<i>50 753 904</i>	<i>53 725 362</i>	<i>58 379 704</i>

¹ Endring i økonomimodell med virkning fra 1.1.2021 der egenkapital er omgjort til statens rentebærende kapital.

Kap. 5445 Statsbygg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
39	Avsetning til investeringsformål	1 132 272		
	Sum kap. 5445	1 132 272		

Post 39 Avsetning til investeringsformål

Posten gjelder avsetning til investeringsformål. Posten benyttes når investeringer utover bevilg-

ning finansieres fra driften, som eksempelvis kjøp eiendom.

Det foreslås ikke bevilgning i 2022.

Kap. 5446 Salg av eiendom, Fornebu

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
40	Salgsinntekter			16 400
	Sum kap. 5446			16 400

Post 40 Salgsinntekter

På posten føres inntekter fra salg av gjenstående statlige arealer på Fornebu.

Det foreslås å bevilge 16,4 mill. kroner.

Kap. 5447 Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
40	Salgsinntekter		1 400 000	500 000
	Sum kap. 5447		1 400 000	500 000

Post 40 Salgsinntekter

Staten eier to eiendommer på Adamstuen i Oslo som blir frigjort etter at byggeprosjektet på Campus Ås blir ferdigstilt, jf. kap. 530, post 34. Den nordlige eiendommen er balanseført hos Statsbygg og inngår i statens forretningsdrift. Den sørlige eiendommen forvaltes av NMBU og Veterinærinstituttet og er utenfor statens forretningsdrift. Salgene vil bli gjennomført i 2021 og 2022.

Det foreslås å bevilge 500 mill. kroner.

Oslo kommune planlegger å benytte deler av eiendommene til kommunale formål. Det legges opp til at disse delene kan selges direkte til Oslo kommune til markedstakst, jf. forslag til romertallsvedtak. Øvrige deler av eiendommene vil bli lagt ut for åpent salg.

Programkategori 13.40 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk

Utgifter under programkategori 13.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
540	Digitaliseringsdirektoratet	896 156	923 819	1 040 709	12,7
541	IT- og ekompolitikk	645 165	484 825	427 613	-11,8
542	Internasjonalt samarbeid	45 250	83 687	243 029	190,4
543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	495 277	375 479	416 663	11,0
	Sum kategori 13.40	2 081 848	1 867 810	2 128 014	13,9

Inntekter under programkategori 13.40 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3540	Digitaliseringsdirektoratet	246 166	226 817	340 485	50,1
3542	Internasjonalt samarbeid	3 008	2 638	2 634	-0,2
3543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	219	293	300	2,4
5570	Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet	240 397	242 923	253 851	4,5
	Sum kategori 13.40	489 790	472 671	597 270	26,4

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har koordineringsansvaret for forvaltningspolitikken, regjeringens IT-politikk og sektoransvaret for elektronisk kommunikasjon.

Formålet med forvaltningspolitikken er å fastsette felles rammer for hvordan forvaltningen bør arbeide og være organisert. Dette skal gi innbyggerne rettssikkerhet, bidra til at beslutninger er faglig basert, ivareta demokratiske verdier og fremme effektiv bruk av ressursene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en rolle som pådriver og tilrettelegger for en åpen og samordnet forvaltning som har høy tillit i befolkningen. Hver enkelt sektor, departement og underlig-

gende virksomhet har et selvstendig ansvar for å organisere seg og arbeide slik at de politiske målene nås.

Formålet med IT-politikken er å utvikle rammebetingelser som understøtter digitaliseringen i sektorene, på tvers av sektorer og samfunnet som helhet. Kommunal- og moderniseringsdepartementets koordineringsansvar innebærer blant annet å identifisere sektorovergripende utfordringer og å initiere, koordinere og følge opp tverrgående tiltak, herunder utvikling av strategier og handlingsplaner. Departementet har også et særskilt ansvar for å arbeide for en styrket og mer helhetlig tilnærming til informasjonssikkerheten i forvaltningen. Digitaliseringen av samfunnet skal skje på en bærekraftig og inkluderende måte.

Digitaliseringen skal bidra til forenkling og effektivisering i både offentlig og privat sektor, samtidig som denne utviklingen skal balanseres opp mot eventuelle negative organisatoriske eller samfunnsmessige konsekvenser. Digitaliseringen skal understøtte økt konkurransevne og verdiskaping i næringslivet.

Formålet med ekompolitikken er å legge til rette for et likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjonstjenester av høy kvalitet og til rimelige priser over hele landet. Innbyggere, næringsliv, forvaltning og samfunnskritiske funksjoner blir stadig mer avhengige av effektive, sikre og pålitelige elektroniske kommunikasjonstjenester, som høyhastighetsbredbånd og mobil- og internettjenester, for å utføre sine oppgaver. Elektroniske kommunikasjonstjenester er en grunnleggende forutsetning for verdiskaping, innovasjon og samfunnsikkerhet. En sikker og fremtidsrettet digital infrastruktur kan betraktes som grunnmuren i et digitalisert samfunn.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for etatsstyringen av Digitaliseringsdirektoratet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Staten eier også 100 pst. av aksjene i Norid AS, som blant annet forvalter det norske toppnivådomenet .no. Kommunal- og moderniseringsdepartementet følger opp statens eierskap i selskapet.

Departementet har videre ansvar for den faglige styringen av den sentrale arbeidsgiverfunksjonen i staten, organisering og innkjøpspolitikken, blant annet gjennom Statens innkjøpscenter i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Finansdepartementet har ansvaret for etatsstyringen av DFØ. Den statlige arbeidsgiverpolitikken er nærmere omtalt under programkategori 13.00. Kommunal- og moderniseringsdepartementet overtar oppfølgingsansvaret for DOGA og vil ha den faglige styringen av innovasjon og tjenestedesign i DOGA, se også omtale under programkategori 13.90.

Mål for programkategorien

1. Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen
2. Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor
3. Et likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjonstjenester av høy kvalitet og til rimelige priser over hele landet

Mål 1 Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen

Forvaltningen skal tilby gode og effektive offentlige tjenester, være åpen og ha høy tillit i befolkningen. Enklere regler, mindre byråkrati og brukervennlige digitale tjenester vil skape større frihet i hverdagen og et bedre møte mellom offentlig sektor og innbyggerne. Utviklingen av offentlig forvaltning skal forankres i sentrale verdier som demokrati, rettssikkerhet, faglig integritet og effektivitet. Se nærmere omtale av bevilgninger og virkemidler som støtter opp under mål 1 under kap. 540, 541 og 542.

Mål 2 Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor

Regjeringen legger til rette for at Norge utnytter mulighetene som bruk av teknologi gir for økt verdiskaping, innovasjon og bærekraftig utvikling. For å understøtte dette er det viktig å styrke digital deltakelse og å øke befolkningens digitale kompetanse slik at alle kan ta i bruk de mulighetene som digitaliseringen gir. Det er viktig å ha gode rammebetingelser som støtter utvikling og bruk av digitale tjenester og nye forretningsmodeller i hele samfunnet og for alle sektorer.

Målet med IT-politikken er å påvirke utviklingen innen IT for å oppnå forenkling og effektivisering i offentlig sektor, fremme innovasjon og verdiskaping i næringslivet og sikre en bærekraftig og inkluderende samfunnsutvikling. IT-politikken griper på tvers av samfunnssektorene. Samordning av IT-politikken for samfunnet og for offentlig sektor er en hovedoppgave. Departementet har ansvar for flere lover og forskrifter, blant annet lov om elektroniske tillitstjenester og ehandelsloven, eForvaltningsforskriften, forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger, forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning og forskrift om elektronisk faktura i offentlige anskaffelser.

Regjeringens digitaliseringsstrategi *Én digital offentlig sektor – digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025* skal understøtte arbeidet med digital transformasjon i offentlig sektor. Digitaliseringsstrategien fastsetter at staten skal legge til rette for mer samordnet digitalisering og IT-utvikling på tvers av statlig og kommunal sektor.

Se nærmere omtale av bevilgninger og virkemidler som støtter opp under mål 2 under kap. 540, 541 og 542.

Mål 3 Et likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjonstjenester av høy kvalitet og til rimelige priser over hele landet

Mobil-, bredbånds- og internettjenester og data-sentertjenester er grunnmuren det digitale samfunnet bygges på. Slike tjenester er viktige på tvers av alle samfunnssektorer. Det er en prioritert oppgave for regjeringen å bidra til at alle innbyggere og virksomheter skal ha tilbud om gode, sikre og robuste nett og tjenester, som gjør at de på en enkel og rimelig måte kan delta i det digitale samfunnet og nyte godt av mulighetene for forenkling, effektivisering, innovasjon, verdiskaping og underholdning.

Hovedlinjene i norsk ekompolitikk har ligget fast i mange år. Norske nett og tjenester rangeres jevnlig høyt i internasjonale sammenligninger. Regjeringen vil videreføre den markedsbaserte tilnærmingen til utbygging av nett og tjenester og prinsippene om forsvarlig sikkerhet, minimumsregulering, teknologinøytralitet og effektiv markedsregulering.

Regjeringen har lagt til rette for økte investeringer, økt dekning, økt sikkerhet og robusthet og

økt konkurranse, blant annet gjennom graveforskriften, bredbåndsutbyggingsloven, sektor-spesifikk markedsregulering, frekvensauksjoner, tidlige og forutsigbare sikkerhetskrav i forkant av 5G-utbyggingen og arbeidet med å implementere sikkerhetsloven i sektoren. Regjeringens mål er at alle husstander og virksomheter skal ha tilbud om bredbånd med minst 100 Mbit/s innen utgangen av 2025, og regjeringen har også mål om betydelig økt dekning for mobiltjenester. Dekningen for 100 Mbit/s er beregnet til 90,4 pst. av husstandene ved utgangen av første halvår 2021. Dekningen for mobiltjenester (husstandsdekning, utendørs) er beregnet til nær 100 pst. og 23 pst. for henholdsvis 4G- og 5G-nettene.

Den oppdaterte datasenterstrategien *Norske datasenter – berekraftige, digitale kraftsenter*, Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur* og en ny ekomlov med forskrifter som er sendt på alminnelig høring, gir retningen for ekomsektoren og ekompolitikken for de kommende årene.

Se nærmere omtale av bevilgninger og virkemidler som støtter opp under mål 3 under kap. 541 og 543.

Kap. 540 Digitaliseringsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	223 022	158 396	134 933
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 916	44 634	42 170
22	Bruk av nasjonale fellesløsninger	99 663	109 300	212 100
23	Utvikling og forvaltning av nasjonale fellesløsninger, <i>kan overføres</i>	129 829	119 248	326 449
25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter, <i>kan overføres</i>	95 428	176 152	151 166
26	StimuLab, <i>kan overføres</i>	29 810	20 682	21 032
27	Tilsyn for universell utforming av ikt, <i>kan overføres</i>			26 000
28	Altinn, <i>kan overføres</i>	279 677	181 670	
29	Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn, <i>kan overføres</i>		112 900	126 000
71	IT-standardisering	811	837	859
	Sum kap. 540	896 156	923 819	1 040 709

Digitaliseringsdirektoratet skal være regjeringens fremste verktøy for raskere og mer samordnet digitalisering av samfunnet. Digitaliseringsdirek-

toratet skal, i nært samarbeid med andre aktører både i offentlig og privat sektor, realisere regjeringens ambisjoner og mål for digitaliseringen av

samfunnet. Et sentralt mål er å skape sammenhengende digitale offentlige tjenester i verdensklasse som er tilgjengelige for alle. Digitaliseringsdirektoratet har staten og kommunene, næringsdrivende, frivillig sektor og innbyggere som målgrupper.

Direktoratet skal bidra til samordnet digitalisering gjennom å utøve sine fire roller som premissgiver, iverksetter, leverandør av fellesløsninger og tilsyn for universell utforming av ikt i både offentlig og privat sektor. Som premissgiver skal Digitaliseringsdirektoratet ha kunnskap, sette retning og gi råd som fremmer digitalisering. Som iverksetter skal direktoratet være en pådriver for økt digitalisering og innovasjon samt bedre informasjonssikkerhet i forvaltningen. Digitaliseringsdirektoratet er sekretariat for Digitaliseringsrådet og forvalter også virkemidler som skal bidra til økt digitalisering og innovasjon i forvaltningen, som medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter og StimuLab. Som leverandørforvalter, videreutvikler og utbrer Digitaliseringsdirektoratet fellesløsninger som Altinn og ID-porten – og bidrar til å skape nye verdier og digitale tjenester med høy tillit. Tilsynsrollen skal utøves uavhengig av direktoratets øvrige oppgaver.

Mål

Digitaliseringsdirektoratet skal støtte opp om:

- Mål 1 Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen.
- Mål 2 Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor.

Digitaliseringsdirektoratets arbeid støtter opp om følgende bærekraftsmål:

- Delmål 16.6 om å utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer.
- Delmål 16.10 om å sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønn til ansatte, husleie og andre faste driftsutgifter.

Prioriteringer 2022

- Digitaliseringsdirektoratet skal, i samarbeid med KS, være pådriver for å gjennomføre målene i digitaliseringsstrategien. Sømløse

digitale tjenester for å dekke brukernes behov har høy prioritet. Som grunnlag for å løse tverrgående behov skal Digitaliseringsdirektoratet og KS utvikle metoder, samle og dele kunnskap om brukerorientering, organisering og koordinering i utvikling og drift av sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

- Digitaliseringsdirektoratet har en viktig dataforvalter- og datatilbyderrolle. Direktoratet skal arbeide for at offentlige data kan deles og brukes på en effektiv og sikker måte. Gjennom å videreutvikle Datafabrikken og Ressurssenter for deling av data skal direktoratet bidra til at deling av data legger grunnlaget for flere lønnsomme arbeidsplasser og en effektiv og brukerorientert offentlig sektor, og bevare tilliten i samfunnet. Datafabrikken skal gi virksomheter rask og enkel tilgang på data, verktøy og kompetanse for å utvikle nye tjenester og nye næringer.
- Digitaliseringsdirektoratet skal forvalte og videreutvikle de nasjonale fellesløsningene, slik at de er stabile, har god informasjonssikkerhet, er skalerbare og tåler økt vekst.
- Digitaliseringsdirektoratet skal fortsette arbeidet med å etablere et datadrevet digitalt tilsyn. Arbeidet skal sette tilsynet i stand til å håndheve eksisterende og kommende regelverk om universell utforming av ikt, på en formåls- og kostnadseffektiv måte.

Rapport 2020–2021

Etter koronautbruddet har det vært en kraftig vekst i bruken av de nasjonale fellesløsningene som Digitaliseringsdirektoratet forvalter. Eksempelvis ble bruken av Kontakt- og reservasjonsregisteret mer enn doblet det siste året. Antall oppslag i registeret har økt med over 77 pst. de syv første månedene i 2021 sammenlignet med tilsvarende periode i 2020. Trafikken gjennom ID-porten økte med over 40 pst. fra 2019 til 2020. I 2020 var det et rekordantall innlogginger til ID-porten med nesten 247 millioner innlogginger. Antall innlogginger i 2021 ligger an til å overstige dette.

Fellesløsningene var også avgjørende for å utvikle tjenester og skjemaer i forbindelse med koronapandemien. I Digitaliseringsdirektoratet er det lansert 22 nye tjenester relatert til covid-19 siden mars 2020, for eksempel kompensasjonsordninger for næringslivet, covid-19 klage, MinID Passport og midlertidig eID for personer som ikke har D-nummer. I tillegg brukes fellesløsninger som ID-porten som en viktig del av mange

andre tjenester som nav.no og helsenorge.no. Til tross for den ekstraordinære veksten, har Digitaliseringsdirektoratet holdt driften av fellesløsningene stabil siden nedstengningen i mars 2020.

I 2020 har det vært en stor økning i bruk av Altinn. Over 4 millioner unike brukere var innlogget i Altinn i løpet av 2020. Mellom 90 og 96 pst. av innbyggerne i yrkesaktiv alder benyttet Altinn i løpet av året. Offentlige virksomheter sendte 62 millioner meldinger til bedrifter og innbyggere via plattformen, en økning på 19 pst. fra året før. Det ble gitt 2,3 millioner samtykker til deling av data, en økning på 76 pst. Antall enkeltskjema som ble sendt via Altinn økte med 3,3 pst, til 23,3 millioner.

I 2021 er det fortsatt stor økning i bruken av Altinn. Offentlige virksomheter har i de første syv månedene sendt over 45 millioner meldinger til bedrifter og innbyggere via plattformen, en økning på 12 pst. fra samme periode året før. I samme periode i 2021 er det gitt 1,6 millioner samtykker til deling av data, en økning på 6,5 pst. og antall enkeltskjema som ble sendt via Altinn økte med 2 pst. til 12 millioner.

Den nye skybaserte Altinn 3-infrastrukturen ble produksjonssatt i 2020. Digitaliseringsdirektoratet har startet et utbredelsesprosjekt for Altinn 3 som skal bidra til flytting av de ca. 1000 tjenestene i Altinn II over til Altinn 3-plattformen. Status per 1. september 2021 er at syv forskjellige tjenesteeiere har etablert elleve tjenester og det er sendt inn 23 415 skjemaer og sendt ut 1 262 443 meldinger. For å sikre en robust og skalerbar drift og videreutvikling av fellesløsningene fremover arbeider Digitaliseringsdirektoratet med en samordnet modell for styring og finansiering av de felleskomponenter og fellesløsninger som direktoratet har ansvaret for.

Informasjonssikkerhet og personvern er en forutsetning for å bygge tillit til digitaliseringen av samfunnet. I 2020 og 2021 fortsatte direktoratet å prioritere sin innsats for å styrke forvaltningens evne til å arbeide systematisk med informasjonssikkerhet. Direktoratet har samarbeidet tett med de andre sentrale aktørene på området, og har publisert veiledning som setter virksomhetene i bedre stand til å ivareta informasjonssikkerheten og møte kravene til omstilling.

Digitaliseringsdirektoratet har i samarbeid med KS utviklet en handlingsplan som følger opp digitaliseringsstrategien. Et av de viktigste tiltakene i strategien handler om å etablere sammenhengende tjenester innenfor sju livshendelser. Sammen med KS etablerte direktoratet en felles satsing for disse sammenhengende tjenestene for å koordinere og støtte arbeidet som foregår i

departementer, underliggende virksomheter og etater. Arbeidet ble igangsatt i 2020.

Digitaliseringsdirektoratet har arbeidet med å få flere offentlige virksomheter til å tilgjengeliggjøre sine data, og å bidra til at offentlig sektor har løsninger, kompetanse og ressurser til å dele og gjenbruke data. I 2020 etablerte Digitaliseringsdirektoratet et nasjonalt ressurscenter for deling av data, videreutviklet data.norge.no/Felles datakatalog og lanserte en nasjonal verktøykasse for deling av data. Sammen med Digital Norway startet direktoratet i tillegg arbeidet med Datafabrikken som skal gjøre det enklere for de små og mellomstore bedriftene å ta del i den datadrevne økonomien. Alle disse leveransene henger sammen i et felles økosystem som kan tas i bruk for å lage digitale tjenester. Gjennom året la Digitaliseringsdirektoratet også til rette for samarbeid og erfaringsutveksling mellom aktører fra både offentlig og privat sektor.

Pandemien viste behovet for gode, digitale selvbetjeningsløsninger. Tilsynet for universell utforming av ikt opplevde dette i form av økt interesse for informasjon og høyere etterspørsel etter kurs.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 5,3 mill. kroner økning til å styrke sikkerhetsfunksjonen som skal ivareta nasjonal sikkerhet, samfunnssikkerhet og informasjonssikkerhet. Flere av direktoratets fellesløsninger har under covid-19 blitt definert som kritiske samfunnsfunksjoner.
- 18,5 mill. kroner reduksjon, flyttes til ny kap. 540, post 27 Tilsyn for universell utforming av ikt for å tydeliggjøre tilsynets autonome rolle.
- Som følge av tekniske budsjettjusteringer foreslås bevilgningen redusert med 6,85 mill. kroner samtidig som post 23 økes med 15 mill. kroner og post 28 reduseres med 8,15 mill. kroner.
- I forbindelse med overføring av fagområdet offentlige anskaffelser, inkludert Statens innkjøpscenter, fra Digitaliseringsdirektoratet til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) 1. september 2020 ble det tatt høyde for behov for senere justeringer, jf. Prop. 1 S (2020–2021) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det foreslås på denne bakgrunn å redusere bevilgningen med 3 mill. kroner mot en tilsvarende økning under kap. 1605 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, post 01 Driftsutgifter.

- Digitaliseringsdirektoratet benytter DFØ som tjenesteleverandør til lønns- og regnskapstjenester. I 2020 har Digitaliseringsdirektoratet endret fra delservice- til fullservicemodell på lønnsområdet. Som følge av dette foreslås bevilgningen redusert med 0,27 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 1605, post 01.
- 4 mill. kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- 400 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 134,9 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540, post 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til Digitaliseringsdirektoratets utviklingsoppgaver og it-prosjekter, også nyutvikling knyttet til nasjonale fellesløsninger.

Rapport 2020–2021

Se omtale under kap. 540, post 01.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 4 mill. kroner økning til Datafabrikken slik at det settes av totalt 20 mill. kroner i 2022.
- 7,5 mill. kroner reduksjon mot en tilsvarende økning på kap. 540, post 27. Midlene er knyttet til utvikling av digitale løsninger for å følge opp EUs direktiv om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsted og mobilapplikasjoner ((EU) 2016/2102).

Det foreslås å bevilge 42,2 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540, post 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 22 Bruk av nasjonale fellesløsninger

Bevilgningen dekker utgifter for bruk av elektronisk ID på høyt sikkerhetsnivå utstedt av private leverandører samt elektronisk ID med lavere sikkerhetsnivå ved sending av SMS. På vegne av

offentlige virksomheter har Digitaliseringsdirektoratet inngått avtale med flere private leverandører. Bevilgningsforslaget er basert på forventet volum for den enkelte virksomhet.

Posten dekker også utgifter for bruk av Digital postkasse til innbyggere hvor det er inngått avtale med flere private leverandører samt kostnader for innlogging til postkassene via ID-porten og signaturkostnader knyttet til Signeringstjenesten. Disse kostnadene vil den enkelte virksomhet bli fakturert for, jf. kap. 3540, post 05. Det er usikkerhet knyttet til bevilgningsanslaget.

Bevilgningen skal være tilpasset økt bruk av løsningene i forvaltningen og gjeldende rammebetingelser fra underleverandører.

Rapport 2020–2021

Se omtale under kap. 540, post 01.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 212,1 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540, post 05, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 23 Utvikling og forvaltning av nasjonale fellesløsninger, kan overføres

Bevilgningen dekker utvikling, forvaltning og drift til de nasjonale fellesløsningene ID-porten, Digital postkasse til innbyggere, Kontakt- og reservasjonsregisteret, eSignering, eFormidling/ELMA, eInnsyn, Altinn og data.norge.no. I tillegg budsjetteres utgifter til drift, forvaltning og utvikling av Maskinporten. Utgiftene til utbredelse av eInnsyn i kommuner og fylkeskommuner og Maskinporten skulle dekkes av de virksomhetene som tok fellesløsningene i bruk. På grunn av usikkerhet rundt merverdiavgift og fremtidige finansieringsmodeller må løsningen delvis sentralfinansieres.

Videre dekker posten nødvendige tilpasninger som følger av samarbeid med EU og nordisk-baltisk samarbeid. Posten dekker også deler av arbeidet med strategi og samordning av nasjonale fellesløsninger slik at de forvaltes og videreutvikles på en helhetlig måte.

Som en del av oppgavene med å drifte, forvalte og utvikle løsningene, utfører Digitaliseringsdirektoratet enkelte oppdrag knyttet til utvikling av særskilt funksjonalitet og tilleggstjenester som er etterspurt av kunder og tjenesteeiere. Disse kostnadene viderefaktureres. Inntektsføring skjer på kap. 3540, post 03.

Rapport 2020–2021

Se omtale under kap. 540, post 01.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1 mill. kroner økning for å ivareta og videreutvikle sikkerheten i de digitale fellesløsningene som direktoratet har ansvar for.
- 6,5 mill. kroner økning til midlertidig eID for personer som ikke har D-nummer i Norge, som etter ankomst til Norge skal kunne logge seg på Helsenorge for å få svar på sin koronatest. Løsningen er satt i produksjon. Bevilgningsøkningen er estimerte kostnader i 2022 til utvikling og midlertidig bruk.
- På grunn av usikkerhet rundt merverdiavgift og fremtidige finansieringsmodeller må direktoratet avvente en del av viderefaktureringen for eInnsyn og Maskinporten. For eInnsyn er rundt 20 kommunale og fylkeskommunale virksomheter i prosess for å ta i bruk løsningen i 2022. Utgifter som ikke kan viderefaktureres, anslås å utgjøre 7,4 mill. kroner i 2022. Bevilgningen foreslås økt med 4,9 mill. kroner, som er økningen fra 2021.
- 177,3 mill. kroner økning mot en tilsvarende reduksjon på kap. 540, post 28 for å samle bevilgningen til de nasjonale fellesløsningene som Digitaliseringsdirektoratet forvalter.
- Som følge av tekniske budsjettjusteringer, foreslås bevilgningen økt med 15 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 540, post 01.

Det foreslås å bevilge 326,4 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540, post 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 25 Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter, kan overføres

Formålet med bevilgningen er å bidra til økt gjennomføring av samfunnsøkonomisk lønnsomme digitaliseringsprosjekter og realisering av gevinster. Posten budsjetteres med tilsagnsramme, tilsagnsfullmakt og bevilgning. For informasjon om budsjetteringssystemet vises det til boks 5.3 under programkategori 13.80.

Siden 2020 har ordningen også omfattet finansiering av fellestjenester og tverrgående digitaliseringstiltak som støtter opp under målet om sammenhengende tjenester i digitaliseringsstrategien. Disse tiltakene kan ha en kostnads-

ramme på mellom 5 og 100 mill. kroner, og maksimal del for medfinansiering er 85 pst. Øvrige tiltak kan ha en kostnadsramme på mellom 5 og 50 mill. kroner og få inntil 50 pst. medfinansiering, begrenset oppad til 15 mill. kroner. Ordningen innebærer at virksomheter som mottar midler, skal tilbakebetale 50 pst. av netto virksomhetsinterne gevinster gjennom budsjettreduksjon. Siden 2020 kreves det også at andre statlige virksomheter som får vesentlige gevinster, godtar å realisere 50 pst. av netto gevinstene gjennom budsjettreduksjon.

Prioriteringer 2022

- Forvalte medfinansieringsordningen i henhold til endret utbetalingsprofil.
- Direktoratet skal ha fokus på å øke tilfanget av søknader til ordningen.

Rapport 2020–2021

Virksomhetene leverer en gevinstrealiseringsplan til Digitaliseringsdirektoratet, som blant annet inneholder informasjon om forventede gevinster. Andre statlige virksomheter som blir omfattet av krav om budsjettreduksjon, skal godta dette før tiltaket kan tildeles midler.

Medfinansieringsordningen har siden oppstarten i 2016 bidratt til at 70 tiltak med samlede prosjektkostnader på over 1,4 mrd. kroner er igangsatt. Prosjektene i 2016–2021 oppgir samlede netto gevinster i offentlig sektor på i overkant av 1 mrd. kroner per år. Dette fordeler seg på statlig sektor med 351 mill. kroner per år og kommunal sektor med 699 mill. kroner per år.

I 2020 fikk 10 prosjekter tilsagn fra medfinansieringsordningen, med en samlet tilsagnsramme på 183,8 mill. kroner. Per juli 2021 har 9 prosjekter fått tilsagn om til sammen 109,5 mill. kroner i medfinansiering. Disse prosjektene har en netto nåverdi på 2,9 mrd. kroner over 10 år med vesentlige gevinster hos innbyggere og næringsliv. Mulig innsparingspotensial i offentlig sektor er beregnet til om lag 54 mill. kroner per år. Av dette er 48 mill. kroner i kommunesektoren. Siden det ikke ble gitt tilsagn for hele tilsagnsrammen i den ordinære søknadsrunden, ble det igangsatt en ny søknadsrunde i august 2021 hvor søknadsbehandlingen planlegges avsluttet i oktober 2021.

Etter første søknadsrunde i 2021 er om lag 55 pst. av gitte tilsagn til prosjekter som gjelder strategisk prioriterte fellesløsninger eller tverrgående tiltak (sammenhengende tjenester). Responderende tilsagn er gitt til små og mellomstore

lønnsomme digitaliseringstiltak, slike som ordningen har støttet siden 2016.

Ordningen er under evaluering og eventuelle endringer i innretningen vil fremmes i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Søkerne som mottar medfinansiering, oversender årlig prosjektrekskap til Digitaliseringsdirektoratet. Regnskapene ved prosjektslutt viser at søkerne i snitt har et lavere forbruk av midler fra medfinansieringsordningen i år 1 enn det utbetalingsprofilen tilsier. Det foreslås derfor å endre utbetalingsprofilen slik at en noe mindre andel av samlet tilsagn utbetales i år 1. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 10,2 mill. kroner. Dette innebærer at tilsagnsfullmakten blir økt med tilsvarende beløp.
- Som følge av at det ikke er gitt tilsagn for hele tilsagnsrammen i 2021, ble tilsagnsrammen midlertidig redusert med 60 mill. kroner, jf. Prop. 195 S (2020–2021) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021*. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 28 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 151,2 mill. kroner.

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 163 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen og tilsagnsfullmakten gir en tilsagnsramme på 190,6 mill. kroner.

Post 26 StimuLab, kan overføres

Mål

StimuLab er en stimuleringsordning for innovasjon og tjenstedesign i offentlig sektor. Formålet er en bedre og mer effektiv offentlig sektor med mer relevante, treffsikre og samordnede tiltak for brukerne. StimuLab skal gjennom tilskudd og faglig veiledning til enkeltprosjekter øke innovasjonspotensialet og -kompetansen i stat og kommuner samt bidra til å utvikle kunnskap og spre erfaringer om samordnede tjenester til beste for brukerne.

Tilskuddsregelverket for StimuLab omfatter blant annet tildelingskriterier om at prosjektene skal ha et tydelig brukerfokus og innovasjonspotensial. Gjennomføringsevne ved blant annet klar lederforankring og egen ressursinnsats, et tydelig gevinstpotensial samt lærings- og overføringsverdi til andre virksomheter er også viktige tildelingskriterier. I tillegg skal prosjektene være åpne og ikke ha en forhåndsbestemt løsning.

Prioriteringer 2022

- StimuLab skal prioritere prosjekter som krever samarbeid mellom flere aktører og har problemstillinger som lett «faller mellom flere stoler», på grunn av sektoransvar, manglende finansiering, samordningsutfordringer eller annet som for eksempel livshendelsene.
- StimuLab kan prioritere særskilte tema eller problemstillinger for det enkelte år.
- Inntil 15 pst. av budsjettet kan brukes til erfaringsspredning og kunnskapsutvikling om brukerorientert innovasjon og samordning i forvaltningen nasjonalt og internasjonalt.

Rapport 2020–2021

Digitaliseringsdirektoratet forvalter ordningen i et samarbeid med DOGA. Siden opprettelsen i 2016 har per mai 2021 i alt 36 prosjekter fått tilskudd fra StimuLab og 20 er ferdigstilt. Den samlede prosjektporteføljen dekker nå et bredt spekter av offentlige virksomheter med en stor bredde i temaer. Interessen og søkertallet øker. I 2021 ble tilskuddsmidlene fordelt på sju nye prosjekter. Prioriteringene for 2021 var sammenhengende tjenester, jf. digitaliseringsstrategien. I 2020 har StimuLab oppsummert sine erfaringer gjennom fire år, og Menon Economics gjennomførte en kunnskapsoppsummering som dokumenterte effekter og resultater av tidligere prosjekter.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 21 mill. kroner.

Post 27 (Ny) Tilsyn for universell utforming av ikt, kan overføres

Bevilgningen dekker drift og forvaltning av tilsyn for universell utforming av ikt og videreutvikling av verktøy for tilsyn. Digitaliseringsdirektoratet fører tilsyn med at kravene i forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger blir fulgt både i offentlig og privat sektor. Tilsynsarbeidet skal utøves uavhengig av direktoratets øvrige oppgaver.

Rapport 2020–2021

Tilsynet for universell utforming av ikt har i 2020 opplevd at det er en økt interesse for informasjon og veiledning.

En kartlegging av universell utforming som direktoratet har gjennomført blant personer med

nedsatt funksjonsevne, viste at 70 pst. av de som ble spurt har opplevd problemer ved bruk av digitale løsninger. I 2020 har tilsynet gjennomført tre tilsyn, og i 2021 er det hittil gjennomført seks tilsyn. Tilsynene avdekket særlig mange feil knyttet til selvbetjeningsløsninger, som for eksempel digitale skjema. Det ble avdekket dårlig tilgjengelighet i flere viktige tjenester, som for eksempel skattemeldingen og søknad om foreldrepenge.

Digitaliseringsdirektoratet har lansert nye nettsider på området universell utforming. Etter endringene av nettsidene har direktoratet registrert at besøkstallene har økt med 25 pst. Videre har bruken av direktoratets e-læringsmoduler økt med 47 pst. Direktoratet er også godt i gang med å videreutvikle tilsynet til et datadrevet digitalt tilsyn som forberedelse til å kontrollere i større volum, slik det kreves for å gjennomføre direktiv om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner ((EU) 2016/2102) vedtatt av Stortinget 28. mai 2021 i Innst. 456 L (2020–2021).

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 26 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3540, post 04, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 28 Altinn, kan overføres

Bevilgningen har dekket utgiftene til forvaltning av Altinn og Felles datakatalog, herunder også lønns- og driftsutgifter, som Digitaliseringsdirektoratet forvalter på vegne av de deltagende etatene, samt kostnader knyttet til enkeltbestillinger fra tjenesteeierne. Kostnadene til enkeltbestillinger er viderefakturert til tjenesteeierne og inntektsført på kap. 3540, post 03.

Rapport 2020–2021

Se omtale under kap. 540, post 01.

Budsjettforslag

Posten foreslås avviklet, jf. omtale under kap. 540, postene 01 og post 23.

Post 29 Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn, kan overføres

Bevilgningen på posten dekker utgifter til drift og driftsrelatert applikasjonsforvaltning knyttet til Altinn, utgifter til private leverandører for SMS-

varsling og driftsmessige endringer bestilt av den enkelte tjenesteeier.

Utgiftene viderefaktureres til tjenesteeierne i samsvar med gjeldende fordelingsnøkkel i samarbeidsavtalen mellom tjenesteeierne og Digitaliseringsdirektoratet. Inntektene fra tjenesteeierne budsjetteres på kap. 3540, post 07.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 126 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekt under kap. 3540, post 07, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 71 IT-standardisering

Mål for ordningen

Formålet med bevilgningen er å støtte Standard Norges arbeid med IT-standardisering generelt og oppfølgingsarbeid innenfor IT-sikkerhetsstandardisering samt å bidra til kompetanseoverføring på området mellom Standard Norge og forvaltningen. Standard Norge har enerett på å fastsette og utgi Norsk Standard.

Prioriteringer 2022

Tilskuddet skal blant annet bidra til fastsettelse og utbredelse av bruk av standarder samt styrke Norges deltakelse i det internasjonale standardiseringsarbeidet innen IT.

Oppfølging og kontroll

Digitaliseringsdirektoratet vil gjennom tilskuddsbrev stille krav og vilkår for bruken av midler og rapportering. Standard Norge rapporterer årlig på bruk av tildelte midler.

Rapport 2020–2021

I 2021 har Standard Norge arbeidet bredt med standarder innen IT-området, spesielt innen IT-sikkerhet, ID-forvaltning, IT-anskaffelser, digitale anskaffelsesprosesser og efaktura, kunstig intelligens og smarte byer. Standard Norge har deltatt i Digitaliseringsdirektoratets arkitektur- og standardiseringsråd, hvor de særlig har hatt et internasjonalt perspektiv.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 859 000 kroner.

Kap. 3540 Digitaliseringsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
03	Diverse inntekter	22 500	90	2 285
05	Bruk av nasjonale fellesløsninger	100 924	109 220	212 100
06	Tilleggstjenester til nasjonale fellesløsninger	6 524	4 599	
07	Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn	116 218	112 808	126 000
86	Tvangsmulkt		100	100
	Sum kap. 3540	246 166	226 817	340 485

Post 03 Diverse inntekter

På posten budsjetteres diverse inntekter i Digitaliseringsdirektoratet som ikke kan netto inntektsføres på utgiftsposten i henhold til rundskriv R-101.

Bevilgningsendringer:

- 2,2 mill. kroner økning mot en tilsvarende reduksjon på kap. 3540, post 06.

Det foreslås å bevilge 2,3 mill. kroner.

Post 04 (ny) Tilsyn for universell utforming av ikt

På posten budsjetteres eventuelle inntekter knyttet til tilsyn for universell utforming av ikt. Det foreslås ingen bevilgning.

Post 05 Bruk av nasjonale fellesløsninger

På posten budsjetteres inntekter knyttet til betaling fra offentlige virksomheter for bruk av elektronisk ID på høyt sikkerhetsnivå utstedt av private leverandører samt elektronisk ID med lavere sikkerhetsnivå og SMS-kostnader. I tillegg til dette budsjetteres inntekter fra virksomheter for bruk av Digital postkasse til innbyggere og innlogging til postkassene via ID-porten. I tillegg dekker bevilgningen engangskostnad for å ta i bruk eSignering samt brukskostnader for tjenesten, jf. omtale under kap. 540, post 22.

Det foreslås å bevilge 212,1 mill. kroner.

Post 06 Tilleggstjenester til nasjonale fellesløsninger

Bevilgningsendringer:

- På grunn av usikkerhet rundt merverdiavgift og fremtidige finansieringsmodeller må direktoratet avvente en del av viderefaktureringen knyttet til Maskinporten. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 2,5 mill. kroner.
- Den resterende bevilgningen på posten er fordelt til den delen av utgiftene til Maskinporten som kan viderefaktureres til tilleggstjenester for fellesløsningene. Bevilgningen foreslås derfor redusert med 2,2 mill. kroner mot en tilsvarende økning under post 03.

Posten foreslås etter dette avvirket.

Post 07 Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn

På posten budsjetteres inntekter knyttet til drift og driftsrelatert applikasjonsforvaltning av Altinn som Digitaliseringsdirektoratet viderefakturerer til tjenesteeierne etter gjeldende fordelingsnøkkel i samarbeidsavtalen for Altinn, jf. omtale under kap. 540, post 29.

Det foreslås å bevilge 126 mill. kroner.

Post 86 Tvangsmulkt

Digitaliseringsdirektoratet forvalter og fører tilsyn etter forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger. Direktoratet kan pålegge virksomheter å iverksette nødvendige tiltak for å sikre oppfyllelse av forskriften og treffe vedtak om tvangsmulkt etter lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 36.

Det foreslås å bevilge 100 000 kroner.

Kap. 541 IT- og ekompolitikk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
22	Utvikling, gjennomføring og samordning av IT- og ekompolitikken, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	16 696	19 598	22 007
50	Forskningsprogrammer	205 617	167 189	152 302
60	Bredbåndsutbygging	406 285	264 082	204 648
70	Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk, <i>kan nyttes under post 22</i>	16 567	33 956	43 656
71	StartOff			5 000
	Sum kap. 541	645 165	484 825	427 613

Mål

Bevilgningene på kap. 541 støtter opp om:

- Mål 1 Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen
- Mål 2 Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor
- Mål 3 Et likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjons tjenester av høy kvalitet og til rimelige priser over hele landet

Post 22 Utvikling, gjennomføring og samordning av IT- og ekompolitikken, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen benyttes til tiltak for gjennomføring og videreutvikling av IT- og ekompolitikken.

Prioriteringer 2022

- Følge opp *Én digital offentlig sektor – digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*
- Gjennomføre tiltak i Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon.*
- Gjennomføre tiltak i Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds og internettjenester.*
- Følge opp *Nasjonal strategi for kunstig intelligens.*
- Følge opp datasenterstrategien *Norske datasenter – berekraftige, digitale kraftsenter.*

- Sørge for en god og målrettet innsats for nasjonal deltagelse i programmet for et digitalt Europa (DIGITAL).
- Følge opp nasjonal strategi *Digital hele livet*, for økt digital deltagelse og kompetanse i befolkningen.
- Drift av regulatorisk sandkasse i Datatilsynet, jf. omtale under kap. 545, post 01.
- Forberede implementering av aktuelle EU-rettsakter i norsk lovgivning.
- Understøtte tiltak i Digital 21-strategien og øvrige tiltak som understøtter digitalisering av næringslivet.

Rapport 2020–2021

Bevilgningen er i 2020 og 2021 benyttet til oppfølging av tverrgående digitaliseringstiltak og til finansiering av utredninger og rapporter for å styrke kunnskapsgrunnlaget og politikktutformingen innenfor IT- og ekompolitikken, særlig knyttet til arbeid med og oppfølging av Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon*, Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – Mobil-, bredbånds- og internettjenester* og digitaliseringsstrategien.

Videre er bevilgningen benyttet til oppfølging av Digital 21-strategien, herunder etablering av en regulatorisk sandkasse for personvern og kunstig intelligens i Datatilsynet og til Standard Norges arbeid med standardisering innenfor kunstig intelligens.

Bevilgningen er også benyttet til tiltak for økt digital deltagelse og kompetanse i befolkningen, jf. omtale under kap. 541, post 70. Bevilgningen er

også benyttet til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanses drift og videreutvikling av gratis læringsressurser for dem som driver opplæring og veiledning i grunnleggende digitale ferdigheter i befolkningen (Digidel-ressursene).

Budsjettforslag

Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner til oppfølging av Digital hele livet. Av beløpet skal 1 mill. kroner gå til et utviklingsprosjekt med mål om å utvikle nasjonale retningslinjer for hvordan et veiledningstilbud innen digital kompetanse kan organiseres og drives i kommunene. Videre skal 1 mill. kroner gå til et prosjekt for å utvikle tiltak for bedre brukskvalitet i offentlige digitale tjenester. Prosjektet skal bidra til bedre og mer likeartet opplevelse ved bruk av løsningene.

Det foreslås å bevilge 22 mill. kroner.

Post 50 Forskningsprogrammer

Bevilgningen skal bidra til å dekke samfunnets behov for langsiktig kunnskapsoppbygging innen IT-forskning og forskning på elektronisk kommunikasjon i regi av Norges forskningsråd. Bevilgningen inkluderer også Forskningsrådets finansiering av Simula Research Laboratory, inkludert en grunnfinansiering og finansiering av forskningssentrene CRNA (Robuste nett-senter), Simula UiB og EDOS (Effektiv Digitalisering av Offentlig Sektor).

Bevilgningene skal samlet bidra til samordning og fornuftig bruk av samfunnets ressurser. Gjennom det skal bevilgningen legge til rette for at Norge utnytter mulighetene som bruk av teknologi gir for økt verdiskaping, innovasjon og en bærekraftig utvikling. Videre skal bevilgningene bidra til økt kunnskap om, og kompetanse på, sikkerhet og robusthet i digital kommunikasjon.

For en omtale av regjeringens mål for Norges forskningsråd vises det til omtale under kap. 500, post 50.

Mål

Det er et mål å bygge robuste og internasjonalt konkurransedyktige fagmiljøer på prioriterte områder, få frem en betydelig andel dristige prosjekter, øke rekrutteringen og tilgangen til etterspurt arbeidskraft, og å koble porteføljen mot nasjonale behov og samfunnsutfordringer for IKT-forskning og innovasjon på utvalgte samfunnsområder.

Prioriteringer 2022

Muliggjørende teknologier, herunder IT

- Muliggjørende teknologier bidrar sterkt til utviklingen av nye næringer, nye produkter, og til nye og mer effektive løsninger og tjenester på relevante samfunnsområder. Forskningsrådets tematiske prioriteringer reflekterer dette, og det er viktig med fortsatt fokus på å øke næringslivets deltakelse i samarbeidsprosjekter med forskningsmiljøene.
- Fortsette arbeidet med å styrke grunnleggende forskning, og med hensyn til digital transformasjon
- Fortsette spissingen på områder som kunstig intelligens, stordata, robotikk, tingenes internett, 5G/6G, digital sikkerhet, e-vitenskap og e-helse, som igjen gir økt kunnskapsoppbygging, økt innovasjon, bedre og mer effektive offentlige tjenester og økt deltakelse i samfunnet for øvrig.
- Prioritere prosjekter kjennetegnet av samarbeid med brukermiljøene i arbeidet med IT-forskning i 2022, og fortsette innsatsen for rekruttering av IT-forskere og det å kople IT-forskere til bedrifter og offentlige virksomheter.
- Forskningsprogrammet EDOS skal med opprettelsen av et forskningssenter bidra til å fremskaffe og spre kunnskap om hvordan offentlig sektor kan lykkes bedre med å sikre gevinster av digitaliseringsinvesteringer og unngå kostnadsoverskridelser.

Elektronisk kommunikasjon

- Midlene til ekomforskning skal bidra til forskning på sikkerhetsmessige, teknologiske, næringsmessige og samfunnsmessige problemstillinger innen elektronisk kommunikasjon, blant annet muliggjørende teknologier som 5G/6G og tingenes internett (IoT).
- Midlene til ekomforskning vil også i 2022 fordeles mellom Norges forskningsråds IKT-PLUSS og forskningsrådets finansiering av Simula Research Laboratory.
- Simula driver grunnleggende langsiktig forskning på utvalgte områder innenfor programvare og kommunikasjonsteknologi. Via Norges forskningsråd mottar Simula en grunnfinansiering og støtte til forskningssentrene CRNA (Robuste nett-senter) og Simula UiB. CRNA produserer blant annet en årlig rapport om norske mobilnett. Simula UiB utdanner kryptologer.

- Simula og CRNA blir evaluert jevnlig og resultatene fra evalueringene har vært gode. Det er en forutsetning for departementets støtte at evalueringer gjennomføres jevnlig og at resultatene er gode.

Kompetansemiljø for utnytting av stordata

For å nå målene i langtidspanen er det viktig med tilgang til nok regnekraft. For å sikre tilgang til superdatamaskiner i Europa gikk Norge fra og med 1. januar 2019 inn i et samarbeid med syv andre europeiske land som søkte og fikk tilslag på midler fra EU til å bygge en av de kraftigste superdatamaskinene i verden. Det er viktig at kompetansen hos aktuelle brukere av de nye superdatamaskinene blir styrket. For å bidra til dette arbeidet fikk Uninett Sigma2 i 2020 tilskudd fra Norges forskningsråd på 10 mill. kroner over to år. Tilskuddet blir foreslått videreført. Se omtale i budsjettproposisjonen til Kunnskapsdepartementet under kap. 285, post 54.

Rapport 2020–2021

Finansieringen har bidratt til å nå målene i Langtidspanen for forskning og høyere utdanning med fokus på mål 2 om økt verdiskaping i næringslivet og mål 3 om å møte store samfunnsutfordringer, og da innenfor departementets sektoransvar. Særlig vekting på anvendt forskning eller handlingsrettet forskning har bidratt til langsiktig kompetanse- og kunnskapsoppbygging innenfor departementets ansvarsområder.

Den betydelige veksten i Forskningsrådets FoU-investeringer rettet mot IKT-næringen i 2020 reflekterer digitaliseringens samfunnstransformerende prosesser, som i raskt tempo tas i bruk i privat og offentlig sektor. Gjennom den strategiske IKT-satsingen har Forskningsrådet bidratt til å gjøre digitaliseringen mer forskningsbasert, spesielt på prioriterte områder som helse, digital sikkerhet og samfunnssikkerhet. Forskningsrådets samlede innsats innenfor kunstig intelligens (KI) har resultert i etablering av to nye sentre (SFI) på feltet, i tråd med den nasjonale KI-strategien og også tiltak i Digital21 om opprettelsen av senter for næringsrettet digitalisering.

Forskningsrådet administrerer også Kommunal- og moderniseringsdepartementets bidrag til Simula. I 2020 var departementets bidrag til Simula på 44,7 mill. kroner, og dette var fordelt på en grunnbevilgning på i overkant av 21 mill. kroner og støtte til forskningssentrene CRNA, Simula UiB og EDOS. CRNA publiserte i 2020 blant annet

den årlige rapporten om norske mobilnett og en rekke artikler i internasjonale tidsskrifter, samt at senteret veiledet seks phd-studenter og fem postdoktorer. Simula UiB utdanner kryptologer, og per 31. desember 2020 veiledet senteret 14 phd-studenter. I tillegg fikk Simula publisert flere artikler i internasjonale tidsskrifter. EDOS (Effektiv Digitalisering av Offentlig Sektor) ble etablert av Simula i 2020. Senteret skal gjennomføre undersøkelser og analysere informasjon om digitalisering i offentlig sektor med et mål om å fremskaffe og spre kunnskap om hvordan offentlig sektor kan lykkes bedre med å sikre gevinster av digitaliseringsinvesteringer og unngå kostnadsverskridelser.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Bevilgningen foreslås redusert med 43 mill. kroner til inndekning av kontingent til norsk deltagelse i DIGITAL mot en tilsvarende økning under kap. 542, post 70.
- I 2021 ble bevilgningen redusert med 24 mill. kroner for å redusere avsetningene i Norges forskningsråd knyttet til posten. Det var forutsatt at midlene ville tilbakeføres i 2022. Bevilgningen foreslås derfor økt med 24 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 152,3 mill. kroner.

Post 60 Bredbåndsutbygging

Mål for ordningen

Tilskuddet skal bidra til utbygging av bredbånd i geografiske områder der det ikke er kommersielt grunnlag for investeringer. Ordningen forvaltes av fylkeskommunene.

Formålet med ordningen er å bidra til at alle husstander og virksomheter får et tilbud om bredbånd med god kvalitet. I tillegg kan midlene brukes til å øke kapasiteten på bredbåndet i områder der markedet ikke leverer tilfredsstillende kapasitet.

Prioriteringer 2022

- Legge til rette for at tilskuddsordningen bidrar til å nå regjeringens mål om tilbud om raskt bredbånd med minst 100 Mbit/s nedlastning og minst 10 Mbit/s opplastning til alle husstander og virksomheter innen utgangen av 2025.
- Legge til rette for at alle relevante teknologier kan benyttes i utbyggingsprosjekter under ordningen.

- Følge opp og se i sammenheng ulike virkemidler på bredbåndsområdet, herunder at bredbåndsstøtteordningen avstemmes mot distriktspakken for raskt trådløst bredbånd (jf. omtale under kap. 543, post 01) og innkjøpsordningen for funksjonelt internett (jf. omtale under kap. 543, post 71), for å sikre at de ulike virkemidlene utfyller hverandre på en god måte.
- Følge opp fylkeskommunene for å sikre at støttemidler resulterer i gjennomføring av prosjekter med nye bredbåndstilknytninger raskt, blant annet gjennom Nasjonal kommunikasjonsmyndighets faglige veiledersrolle.

Kriterier for måloppnåelse

Hovedkriteriet for måloppnåelse er antall nye bredbåndsaksesser som realiseres gjennom ordningen.

Tildelingskriterier

Departementet fastsetter i samråd med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet en fordeling av midlene mellom fylkeskommunene.

Videre fastsetter departementet i samråd med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kriterier for bruk av midlene. Kriteriene vil blant annet gjelde krav til lokal medfinansiering, krav til undersøkelse av kommersielle planer, krav til hastighet på bredbåndet som bygges ut, avgrensning mot fritidsboliger, tidsfrister for gjennomføring av prosjekter og krav til teknologinøytralitet.

Oppfølging og kontroll

Fylkene rapporterer til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om prosjektene som skal få støtte og deretter på bruken av midlene så snart prosjektene er ferdige. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gir en samlet rapport årlig til departementet.

Det stilles i ordningen blant annet krav om internkontroll i fylkeskommunene og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakere.

Rapport 2020–2021

Det ble bevilget 406 mill. kroner til bredbåndsutbygging i 2020, som inkluderer økningen på 150 mill. kroner som ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020), jf. Innst. 216 S (2019–2020). Dette utløste utbyggingspro-

sjekter for over 1,3 mrd. kroner, og forventes å bidra til at over 22 000 husstander får et nytt eller forbedret bredbåndstilbud.

I gjeldende støtteordning inngår statlige tilskuddsmidler i et spleiselag som inkluderer lokal medfinansiering fra fylker og kommuner og delfinansiering fra ekomtilbydere. For årene fra 2018 til 2020 har samlede statlige tilskudd på i overkant av 800 mill. kroner utløst planlagte prosjekter for over 3,2 mrd. kroner, og dette forventes å gi nytt eller forbedret bredbånd til nær 60 000 husstander. Totalt for perioden 2014–2020 forventes det at tilskuddsmidlene vil bidra til bredbånd til over 100 000 husstander.

Ettersom stadig større deler av landet har fått et tilbud, skjer utbyggingen basert på statlige tilskudd i stadig mer spredtbygde områder. Det forventes derfor at kostnadene per tilknyttet husstand øker. I 2019 var den gjennomsnittlige utbyggingskostnaden per husstand som fikk tilbud om bredbånd gjennom støtteordningen om lag 54 500 kroner, mens den i 2020 var om lag 58 500 kroner.

Budsjettforslag

Bevilgningen foreslås redusert med om lag 60 mill. kroner for å sikre et hensiktsmessig nivå på tilskuddsposten, når nye virkemidler som dekningsforpliktelsen på 480 mill. kroner i 5G-auksjonen og den nye innkjøpsordningen for funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle trer i kraft.

Det foreslås å bevilge 204,6 mill. kroner.

Post 70 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk, kan nyttes under post 22

Mål for ordningen

På posten bevilges diverse tilskudd og kontingenter innenfor forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk. Bevilgningen støtter opp om bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene og delmålene 10.2 om å fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle og 16.6 om å utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivå.

Prioriteringer 2022

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i 2022 øke tilskuddet til hjelpe- og veiledningstilbud til innbyggere med manglende eller lav digital kompetanse og ellers videreføre tilskudd og kontingenter på samme nivå som for 2021.

Tilskudd til hjelpe- og veiledningstilbud til innbyggere med manglende eller lav digital kompetanse

Ordningen vil være søknadsbasert. Kommuner, og frivillige aktører i samarbeid med kommunen, vil stå for gjennomføring av tiltakene og rapportering på måloppnåelse og økonomi til departementet.

Mål for ordningen

Tilskuddsordningen som foreslås med en ramme på 13 mill. kroner, skal bidra til rask etablering av hjelpe- og veiledningstilbud til innbyggere med manglende eller lav digital kompetanse. Ordningen skal bygge på strategien Digital hele livet.

Formålet med ordningen er å bidra til at alle innbyggere gis mulighet til å bli digitalt kompetente til å kunne bruke digitale verktøy og tjenester fra offentlige og private aktører.

Prioriteringer 2022

- Tiltaket skal rettes mot utsatte grupper som under koronapandemien opplever større grad av isolasjon. Målet med tilskuddet er å bidra til at disse kan ta i bruk enkle digitale verktøy for kontakt med både offentlige og private aktører.
- Tilskuddsordningen skal støtte opp om samarbeidsavtalen mellom regjeringen og KS om å gi alle innbyggere et reelt digitalt førstevalg. Koronapandemien har vist at kunnskap om, og evne til, å bruke digitale verktøy og tjenester er avgjørende for å kunne ivareta innbyggernes rettigheter og plikter på en hensiktsmessig måte.

Kriterier for måloppnåelse

Hovedkriteriet for måloppnåelse er hvor mange innbyggere som mottar opplæring i henhold til læringsmålene for digital kompetanse i løpet av tilskudsperioden på ett år.

Tildelingskriterier

Tilgjengelige midler vil bli fordelt på grunnlag av blant annet følgende vurderinger:

- Søkerens begrunnelse for behovet for opplæring rettet mot innbyggere med særskilte behov for digital kompetanseheving.
- Søkerens beskrivelse og plan for utvikling av tiltaket og hvordan det bidrar til veiledning og opplæringstilbud til innbyggerne.

- Beskrivelse av nødvendigheten av innkjøp av relevant utstyr for tilrettelegging av opplæringstilbudet.
- Beskrivelse av hvordan opplæringstilbud rettet mot innbyggerne planlegges videreført etter gjennomført tiltaksperiode.

Oppfølging og kontroll

Departementet forvalter tilskuddsordningen og følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som er satt i regelverk og tilskuddsbrev.

Rapport 2020-2021

I 2020 tildelte departementet 2 mill. kroner i engangsstøtte til 19 kommuner som ønsket å etablere et lavterskel veiledningstilbud innen digital kompetanse. Per juni 2021 har 59 kommuner oppgitt at de har etablert et slikt veiledningstilbud. Disse kommunene dekker 1,97 millioner innbyggere.

Tilskudd til Seniornett Norge

Det foreslås et driftstilskudd på 3,55 mill. kroner til Seniornett Norge. Seniornett Norge er en uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å styrke den digitale kompetansen blant eldre gjennom opplærings- og informasjonstiltak. Målet med driftstilskuddet til Seniornett Norge er å styrke aktiviteter rettet mot målgruppen svake eller ikke-brukere av internett over 65 år over hele landet.

Departementet har stilt krav og vilkår for bruken av midler og rapportering, og følger opp rapporteringen fra Seniornett Norge opp mot disse. Viktige kriterier for måloppnåelsen vil være antallet klubber, geografisk plassering av disse samt tilbudet av kurs og veiledning i klubbene.

I 2020 fikk Seniornett Norge et driftstilskudd på 3,55 mill. kroner for å styrke eldres kompetanse og deltakelse på nett. Etter søknad fikk Seniornett et ekstra tilskudd på 0,5 mill. kroner for å oppbemanne foreningens hjelpetelefon Datahjelpen i forbindelse med virusutbruddet. Seniornett Norge rapporterer på bruk av midlene gjennom årsrapport og revisorgodkjent regnskap. Foreningen har ca. 9 000 medlemmer, og har per februar 2021 registrert 231 lokalklubber.

Tilskudd til Norsk Teknisk Museum

Det foreslås et tilskudd på 7,3 mill. kroner til Norsk Teknisk Museum.

Etter at Telenor avviklet sin støtte til Telemuseet, ble Norsk Teknisk Museum og Telemuseet slått sammen. Departementet gir støtte for å ivareta arven på teleområdet.

Formålet med bevilgningen er å sikre bevaring av Telemuseets museale samlinger og kulturminner som dokumenterer norsk telehistorie fra 1855 og frem til i dag, og kompetanse på teleområdet. I tråd med føringene fra Stortinget fra 2018, settes også midler av til regional virksomhet.

I 2020 og 2021 er det arbeidet med å utvikle en ny, stor IKT-utstilling med teleområdet som et bærende element. Videre har arbeidet med å ta vare på og tilgjengeliggjøre registrerte arkiver fortsatt, og det har også blitt arbeidet med å digitalisere film- og lydmateriale.

Kriterier for måloppnåelse er at samlingene fra Telemuseet blir ivaretatt, at de er tilgjengelige gjennom utstillinger eller på forespørsel, og at kompetansen på teleområdet opprettholdes.

Departementet stiller krav og vilkår til bruken av midlene, herunder til bruk på regional virksomhet, og stiller krav om rapportering.

Tilskudd til Nasjonalt program for leverandørutvikling (NHO)

Det foreslås et tilskudd på 1,5 mill. kroner til NHO for å støtte opp om leverandørutviklingsprogrammet og arbeidet med regjeringens program for innovasjonsskjøp fra oppstartsselskaper, StartOff, jf. også omtale under kap. 541, post 71.

Leverandørutviklingsprogrammets formål er å gi praktisk bistand til å gjennomføre flere lønnsomme innovative anskaffelser med bedre tjenester, effektivisering av offentlig sektor og lønnsom næringsutvikling som resultat.

Departementet har stilt krav og vilkår for bruken av midler og rapportering, og følger opp rapporteringen fra Nasjonalt program for leverandørutvikling. Det vises til nærmere omtale av programmet i Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet, kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 81 Tilskudd til nasjonalt program for leverandørutvikling.

Kontingent til Open Government Partnership

Målet med det internasjonale samarbeidet Open Government Partnership (OGP) er å bidra til at offentlig sektor og det sivile samfunn samarbeider

om å skape en mer åpen, velfungerende og brukervennlig forvaltning som har høy tillit i befolkningen. OGP samarbeider med multilaterale organisasjoner som OECD og Verdensbanken.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er koordinator og pådriver for Norges OGP-handlingsplaner.

Norges fjerde OGP-handlingsplan ble satt i verk 1. juli 2019. Varigheten er to år. Planen inneholder i alt åtte forpliktelser og er et ledd i regjeringens moderniseringsarbeid. Planen har forpliktelser om integritet og åpenhet i forvaltningen, åpne data og viderebruk av offentlige data, åpenhet om offentlige anskaffelser, reelle rettighetshavere og antikorrupsjon.

Planen er lagd i samarbeid med det sivile samfunn og i tråd med prinsippene som OGP legger til grunn. Regjeringen arbeider med en oppdatering av planen som igjen vil kunne danne grunnlag for en ny plan, Handlingsplan 5.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har blant annet etablert et interessentforum med deltakere fra forvaltningen og det sivile samfunn som skal bidra i arbeidet med å implementere handlingsplanene.

Det budsjetteres med en medlemskontingent til OGP på 1,6 mill. kroner i 2022.

Tilskudd til OGP-rådet

Regjeringen opprettet i 2019 et nytt OGP-råd som skal bistå både forvaltningen og det sivile samfunnet i åpenhetsarbeidet. Rådet har også en sentral rolle i å implementere tiltakene i Norges handlingsplaner.

Rådet har en selvstendig pådriverrolle og kan selv ta initiativ til å foreslå tiltak for økt åpenhet i samfunnet. Det forventes at rådet dermed vil bidra til at åpenhet i både offentlig og privat sektor settes på dagsordenen. Rådet vil særlig konsentrere seg om hvordan hensynet til åpenhet har vært ivaretatt under virusutbruddet.

Det budsjetteres med et tilskudd til OGP-rådet på 350 000 kroner i 2022. Bevilgningen skal forvaltes av Transparency International Norge på vegne av OGP-rådet. Midlene vil blant annet brukes til ulike arrangementer hvor målet er å nå grupper som vanligvis ikke deltar i det offentlige ordskiftet.

Kontingenter til internasjonale organisasjoner

Det budsjetteres med 16,4 mill. kroner til kontingenter til Norges deltagelse i Den internasjonale teleunion (ITU), Den europeiske post- og teleor-

ganisasjon (CEPT) og Det europeiske nettverks- og informasjonssikkerhetsbyrået (ENISA).

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 11 mill. kroner økning til tilskuddsordning som skal bidra til rask etablering av hjelpe- og veiledningstilbud til innbyggere med manglende eller lav digital kompetanse.
- 1,3 mill. kroner reduksjon som følge av endringer i valutakursen for kontingentene til internasjonale organisasjoner.

Det foreslås å bevilge 43,7 mill. kroner.

Post 71 (Ny) StartOff

Regjeringen lanserte i 2020 et program for innovasjonskjøp fra oppstartsselskaper, StartOff. Programmet ledes av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), mens Digitaliseringsdirektoratet og leverandørutviklingsprogrammet (NHO) deltar som partnere. Kjernen i programmet er at offentlige virksomheter formulerer utfordringer og behov som oppstartsmiljøer og andre innovative aktører utarbeider løsninger på.

For å lykkes med dette, utvikles ny anskaffelsesmetodikk tilpasset de nye leverandørmerkene. Det har blitt gjennomført to prosjekter med gode resultater i 2021, og fem prosjekter er igangsatt, mens flere er under planlegging.

Interessen for programmet har vært stor i både statlige og kommunale virksomheter, og det har derfor blitt besluttet å styrke programmet ytterligere fra 2022. Målet er å få flere oppstartsbedrifter til å levere tjenester til det offentlige og bidra til at offentlig sektor blir mer innovativ. Midlene, som skal forvaltes av Innovasjon Norge, skal gå til risikoavlastning for oppstartsselskaper i programmet som skal utvikle løsninger på utfordringer og behov som er identifisert for offentlige virksomheter. I 2021 er målet å gjennomføre tolv prosjekter, og med denne styrkingen er det ønske om å gjennomføre vesentlig flere i 2022.

Departementet vil i dialog med Innovasjon Norge og DFØ fastsette nærmere regelverk for ordningen, herunder kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 5 mill. kroner.

Kap. 542 Internasjonalt samarbeid

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	3 972	4 875	4 851
70	Internasjonale program, <i>kan overføres</i>	41 278	78 812	238 178
	Sum kap. 542	45 250	83 687	243 029

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter til lønn og drift for nasjonale eksperter til EU-kommisjonen som del av deltakelse i EU-programmene.

Det foreslås å bevilge 4,9 mill. kroner.

Post 70 Internasjonale program, kan overføres

Bevilgningen dekker EU-programmer som Norge tar del i etter EØS-avtalen og som er knyttet til utviklingen av informasjonssamfunnet og elektro-

nisk forvaltning. Årlig medlemskontingent for norsk deltakelse i EU-programmer fastsettes i euro av EU-kommisjonen på grunnlag av ventet fremdrift under det enkelte program. Kontingent betales samlet av Utenriksdepartementet mot senere refusjon fra de departementene som er ansvarlige for de enkelte programmene.

Mål for ordningen

Bevilgningen støtter opp om:

- Mål 1 Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen

- Mål 2 Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor

Det er et mål at norsk næringsliv og norske fagmiljøer drar nytte av den norske deltakelsen i EU-programmer. Dette krever at Norge deltar aktivt, koordinert og målrettet. I forbindelse med det strategiske nordisk-baltiske samarbeidet om digitalisering er det et viktig mål å understøtte det europeiske digitaliseringssamarbeidet og realiseringen av Det digitale indre marked. Å enes om viktige posisjoner eller innspill til EU-kommisjonen på områder som er strategisk viktig for den nordiske regionen, er et eksempel på hvordan det nordiske samarbeidet følges opp konkret.

Prioriteringer 2022

- Stortinget vedtok 15. juni 2021 Norges tilslutning til Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL), jf. Prop. 179 S (2020–2021) *Samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om opprettelse av Programmet for et digitalt Europa (2021–2027)* og Innst. 656 S (2020–2021).
- DIGITAL er et nytt investerings- og kapasitetsbyggingsprogram for digital omstilling og bruk av innovative digitale teknologier i samfunn og næringsliv. Programmet skal ha en ramme på 7,17 mrd. euro (i 2021-priser) i perioden 2021–2027 fordelt på fem hovedområder: tungregning (superdatamaskiner), kunstig intelligens, cybersikkerhet og tillit, avanserte digitale ferdigheter samt utrulling av digitale løsninger og beste bruk av digitale kapasiteter og styrket interoperabilitet.
- Deltakelse i programmet vil gi norske bedrifter og forskningsmiljøer tilgang til nødvendige samarbeidspartnere og ressurser innenfor kunstig intelligens, tungregning, cybersikkerhet og avansert digital kompetanse.
- Det overordnede målet for norsk deltakelse i DIGITAL er å få mest mulig igjen for investeringene i programmet. Ytterligere detaljering av ambisjonsnivået for deltakelse i DIGITAL skal gjøres ved en systematisk gjennomgang av satsingsområdene i programmet sammenholdt med kunnskap om norske forhold. Ordningen med digitale innovasjonsnav, videreføring av arbeidet gjennomført under programmene CEF Digital og ISA² og satsingen på KI er eksempler på områder der Norge må ha høye ambisjoner om deltakelse og utbytte.

- Deltakelse i DIGITAL vil blant annet fremme bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene og mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Kriterier for måloppnåelse

DIGITAL er et helt nytt program, og utvikling og videre innretning av programmet er under arbeid. Dette gjør det utfordrende å etablere kriterier for måloppnåelse. Ved deltagelse i EUs programmer for forskning og innovasjon har det vært vanlig å angi en ambisjon for returandel, det vil si hvor stor prosentandel av de konkurranseutsatte midlene som ender opp i Norge. En annen relevant indikator for å angi gevinster fra deltagelse er suksessrate, det vil si hvor stor andel av de norske søknadene som har blitt innstilt for finansiering.

En slik prosentvis returandel og suksessrate vil være aktuelle kriterier for måloppnåelse også for DIGITAL, men er ikke klarlagt på et så tidlig tidspunkt. Deler av DIGITAL handler dessuten om å bygge felleseuropeisk kapasitet innenfor områder som superdatamaskiner, cybersecurity og kunstig intelligens. Å bygge kapasitet innen superdatamaskiner innebærer for eksempel å finansiere kjøp, utvikling og bruk av nye tungregningskapabiliteter som gjøres tilgjengelig for næringsliv, akademia og offentlig sektor. Nyttens norske virksomheter vil ha av denne kapasiteten, kan vanskelig måles gjennom tradisjonelle mål som returandel og suksessrate, og det vil måtte utvikles egne måloppnåelseskriterier for dette.

Oppfølging og kontroll

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for å koordinere oppfølgingen av norsk deltakelse i DIGITAL.

Digitaliseringsdirektoratet, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd har sammen det løpende ansvaret for oppfølging av norsk deltakelse i DIGITAL, herunder ansvaret for å sikre nødvendig nasjonal koordinering og mobilisering. Digitaliseringsdirektoratet har ansvaret for å samordne arbeidet til de tre aktørene. De tre aktørene rapporterer om arbeidet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Rapport 2020–2021

Norge har deltatt i programmene CEF Telecom siden juni 2014 og ISA² siden 2016. Året 2020 er det siste året av programperioden for begge pro-

grammer. Etter det betales det i en periode etterlep for ikke-avsluttede prosjekter.

I 2020 har flere norske virksomheter, både offentlige og private, deltatt i søknader om finansiering av prosjekter gjennom CEF Telecom som forvaltes av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Til sammen har norske virksomheter søkt om 3 447 195 euro (ca. 36,5 mill. kroner) fra EU gjennom CEF Telecom-programmet i 2020. Totalt syv søknader ble innvilget, i tillegg til at åtte kommuner har fått tildelt midler i WiFi4EU. Totalt syv søknader fikk avslag.

ISA²-programmet har i 2020 understøttet fellesløsninger for samarbeid mellom europeiske land, herunder et nettverk (Testa-ng) for sikker utveksling av informasjon mellom administrasjoner i EØS-området, blant annet i Schengen-samarbeidet.

For øvrig har året vært preget av forberedelser til det kommende Programmet for et digitalt

Europa (DIGITAL) 2021–2027, der eksisterende aktiviteter i CEF og ISA² videreføres.

Budsjettforslag

Det totale norske bidraget til DIGITAL er av EFTA estimert til 1,943 mrd. kroner. Estimater er usikkert og vil avhenge av valutakurser og proporsjonalitetsfaktoren. Det foreslås en bevilging på 231,7 mill. kroner i 2022 til Norges deltagelse i DIGITAL.

Programmene CEF Digital og ISA² er avsluttet. Det gjenstår 6,5 mill. kroner til å dekke antatt etterslep i 2022.

Det foreslås å bevilge 238,2 mill. kroner. Bevilgningsforslaget er usikkert. De endelige kontingentkravene fra EU-kommisjonen vil foreligge høsten 2022.

Kap. 3542 Internasjonalt samarbeid

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Refusjon fra Utenriksdepartementet	3 008	2 638	2 634
	Sum kap. 3542	3 008	2 638	2 634

Post 01 Refusjon fra Utenriksdepartementet

Enkelte bidrag til internasjonale organisasjoner kan i samsvar med statistikkdirektivene til OECD/DAC (Development Assistance Committee) godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA). Inntektsanslaget for 2022 på 2,7 mill. kro-

ner gjelder 18 pst. av bidraget til Den internasjonale teleunion, jf. kap. 541, post 70. Det vises for øvrig til omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Utenriksdepartementet kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid, post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.

Det foreslås å bevilge 2,6 mill. kroner.

Kap. 543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	227 277	235 284	237 852
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	29 031	14 942	15 301
70	Telesikkerhet og -beredskap, <i>kan overføres</i>	238 969	125 253	153 510
71	Funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle, <i>kan overføres</i>			10 000
	Sum kap. 543	495 277	375 479	416 663

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet er det sentrale, utøvende tilsyns- og kontrollorgan på områdene for post, elektronisk kommunikasjon og elektroniske tillitstjenester i Norge.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal bidra til å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester. Etaten har et særskilt ansvar knyttet til sikkerhet og beredskap i ekomnett og -tjenester.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal sørge for effektiv bruk av ressursene i samfunnet ved å bidra til å legge til rette for bærekraftig konkurranse og stimulere til næringsutvikling og innovasjon på områdene for post og elektronisk kommunikasjon.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet er et ordinært statlig forvaltningsorgan under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Samferdselsdepartementet har ansvaret for saker på postområdet, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Samferdselsdepartementet.

Bevilgningen på denne posten skal dekke lønn til ansatte, husleie og andre faste driftsutgifter.

Mål

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal støtte opp om:

- Mål 1 Forvaltningen i Norge er effektiv, åpen, samordnet og har høy tillit i befolkningen
- Mål 2 Digitaliseringen i samfunnet gir gode vilkår for deltakelse, verdiskaping og innovasjon i offentlig og privat sektor

- Mål 3 Et likeverdig tilbud av sikre elektroniske kommunikasjonstjenester av høy kvalitet og til rimelige priser over hele landet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighets arbeid støtter opp om følgende bærekraftsmål:

- Delmål 9.1 om å utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle.
- Delmål 9.c om å øke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi betydelig og arbeide for at de minst utviklede landene får allmenn og rimelig tilgang til internett innen 2020.
- Delmål 16.6 om å utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer.
- Delmål 16.10 om å sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler.

Prioriteringer 2022

Her følger et utvalg av prioriteringer for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i 2022:

- Være en pådriver for gjennomføring av mål og tiltak i Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur*.
- Ha oversikt over sikkerhetstilstanden i ekomnettene, og videreføre, foreslå og gjennomføre nødvendige tiltak for å ivareta kravet om sikre og robuste nett og tjenester, samt bistå departementet i den operasjonelle oppfølgingen av sikkerhetsloven.

- Fortsette å legge til rette for utrulling av neste generasjons mobilnett (5G) og tingenes internett (IoT) for å bidra til utrulling av raskt, trådløst bredbånd i hele landet, nye og innovative løsninger på tvers av sektorer og produktivtetsvekst og økt konkurransekraft for norsk næringsliv og industri.
- Følge opp prosessen overfor tilbyderne som gjennom rabattordningen på 480 mill. kroner i 5G-auksjonen (2,6 og 3,6 GHz-båndene) forplikter seg til å bygge ut raskt trådløst bredbånd til husstander og virksomheter som mangler et slikt tilbud, og ivareta etatens rolle i forbindelse med 5G-industriforum.
- Fortsette å legge til rette for utbygging av det tredje mobilnettet for å styrke konkurransen i mobilmarkedet og bidra til rimeligere priser og innovative tjenester.
- Videreføre arbeidet med å legge til rette for investeringer og kostnadseffektiv utbygging av bredbånd med høy kapasitet og økt konkurranse i bredbåndsmarkedene.
- Følge opp Telenors nedlegging av kobberinfrastruktur med særlig vekt på hensyn til oppfyllelse av leveringspliktige tjenester, konkurransen i bredbåndsmarkedene og konsekvenser for samfunnskritiske brukere.

Ytterligere prioriteringer vil kunne komme til basert på markedsmessig og teknologisk utvikling.

Rapport 2020–2021

Etter koronautbruddet økte trafikken i mobil- og bredbåndsmarkedene betydelig, da mange måtte ha hjemmekontor og fjernundervisning, og mye av vår underholdning og sosiale kontakt ble flyttet til digitale flater. Den digitale grunnmuren tålte den økte belastningen da samfunnet stengte ned taket være investeringer på over 80 mrd. kroner siden 2012 og godt driftede nett av ekomtilbydere. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet holdt oversikt over tilstanden i nett og tjenester og bidro til håndteringen av situasjonen i ekomsektoren. Det ble tidlig satt krav om daglig rapportering fra utvalgte selskaper, og det ble gjennomført egne møter med tilbyderne. I april 2020 ble det gjennomført et ekstraordinært sikkerhetsmøte i samvirkegruppen for sikkerhet og beredskap i ekomnett. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet bisto også departementet i ulike saker i denne perioden og ga fortløpende veiledning til tilbydere på akutte driftsmessige og sikkerhetsmessige problemstillinger.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har en stor bredde av aktiviteter innen etatens mange fagområder og gjennomførte en rekke større prosjekter i 2020. Et eksempel på dette er Norges hittil største frekvensauksjon, radiolinjeauksjonen. Gjennom 2020 og 2021 har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet også planlagt og forberedt den viktige auksjonen, som startet 27. september 2021, av frekvenser som er viktige for videre 5G-utbygging i Norge. Frekvenser utgjør en verdifull og begrenset naturressurs som enhver innbygger og virksomhet har behov for. Frekvenser benyttes til all trådløs kommunikasjon, som trådløse nett, mobil, radio og fjernsyn. Departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet forvalter frekvenser i Norge.

På sikkerhetssiden har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gjennomført flere store prosjekter. Blant prosjektene er inngåelse av kontrakt om et nytt sjøfibersamband fra Norge til Danmark for å bøte på sårbarheten med ensidig ruting av inter-nettrafikk via Sverige, inngåelse av kontrakter om utbygging av forsterket mobilberedskap i 23 kommuner fordelt på Finnmark og Indre Agder og avtaler om tiltak for å styrke transportnettene i Finnmark. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har 24/7 vaktordninger for monitorering og rapportering av sikkerhetshendelser på fysisk og logisk nivå, og etaten følger opp taushetsplikten og kommunikasjonsvernet i elektronisk kommunikasjon. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har kontinuerlig fulgt opp varslingspliktige hendelser, som for eksempel utfall i fast- og mobilnett. I 2020 mottok Nasjonal kommunikasjonsmyndighet varsel om 160 slike hendelser.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har videreført utbyggingen og oppgraderingen av fjernstyrte målestasjoner for bedre å kunne oppdage ulovlig frekvensbruk. Flere tilfeller av jamming og forstyrrelser på satellittnavigasjonssystemer (GNSS) er avdekket og fulgt opp i 2020 og 2021.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har bistått departementet i arbeidet med å sette opp rammene for den nye sikkerhetsloven i ekomsektoren. Dette omfatter identifisering av grunnleggende nasjonale funksjoner, innhenting og veiledning til tilbyderens skadevurderinger og innspill til utpeking av klassifiserte objekter og infrastrukturer. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har også inngått samarbeidsavtale med NSM om tilsyn etter sikkerhetsloven.

Videre har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i 2020 og 2021 gjennomført en rekke stedlige og dokumentbaserte sikkerhetstilsyn etter både

ekomloven, sikkerhetsloven og lov om elektroniske tillitstjenester.

Innenfor markedsregulering har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fattet flere vedtak som skal bidra til økt konkurranse på infrastruktur- og tjenestenivå. I september 2020 ble Telenor pålagt å opprettholde tilgangen til kobbernettet i en overgangsperiode på inntil fem år og å gi grossistkunder tilgang til fast mobilt bredbånd. Nasjonal kommunikasjonsmyndighets begrunnelse er at tiltakene skal styrke konkurransen i bredbåndsmarkedene med forutsigbare rammebetingelser for grossistkunder og gi sluttbrukere flere leverandører å velge mellom. Telenor kan legge ned kobbernettet raskere dersom selskapet tilbyr grossistkundene (dvs. Telenors konkurrenter) relevante erstatningsprodukter. Videre ble det i 2020 fattet vedtak i markedet for tilgang til mobilnett. Den nye reguleringen skal særlig stimulere selskaper som vil investere i egen infrastruktur og legge til rette for tre uavhengige mobilnett over hele landet. Begge vedtakene er påklaget, og departementet er klageinstans.

Videre har Nasjonal kommunikasjonsmyndighet bistått departementet i flere saker, herunder blant annet arbeidet med Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur* og arbeidet med den nye ekomloven med forskrifter som er sendt på alminnelig høring, samt bidratt til utredning av rammene for neste generasjons nødnett.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1 mill. kroner økning til å forvalte den nye innkjøpsordningen for funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle, jf. omtale under kap. 543, post 71.
- 3,4 mill. kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- 640 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 237,9 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3543, post 01, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Mål

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal ha tilgang til moderne og oppgradert utstyr som gjør at etaten er godt rustet til å løse sitt samfunnsopdrag.

Prioriteringer 2022

Bevilgningen kan blant annet brukes til måleutstyr til tilsynsvirksomhet på frekvensområdet, videreutvikling av Nasjonal kommunikasjonsmyndighets IT-løsninger og IT-utstyr og utvikling av analysemodeller som benyttes i etatens arbeid med reguleringen av ekomarkedet.

Rapport 2020–2021

Det ble i 2020 blant annet gjennomført omfattende anskaffelser til tilsyn med radiobaserte ekom-systemer, inkludert innkjøp av nye målebiler og etablering av målestasjoner. Videre ble det investert i IT-prosjekter, for eksempel Nasjonal kommunikasjonsmyndighets nye hjemmesider, utvikling av ekomportalen som følger opp ny bredbåndsutbyggingslov og etablering av nytt rom for gradert kommunikasjon.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 15,3 mill. kroner.

Post 70 Telesikkerhet og -beredskap, kan overføres

Mer ekstremvær og et endret trusselbilde, og ikke minst økt avhengighet av elektronisk kommunikasjon, gjør at det er behov for å styrke beredskapsevnen og øke robustheten i ekomnettene. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet inngår avtaler om sikkerhet og beredskap med utvalgte tilbydere og gjennomfører programmet Forsterket ekom der beredskapen i mobilkommunikasjonen i utvalgte områder i kommuner blir styrket. Det langsiktige målet er å etablere ett område i alle landets kommuner med forsterket mobilkommunikasjon.

I tillegg skal midler over posten gå til å finansiere tiltak for økt robusthet i transportnettene og andre viktige punkter i utvalgte, sårbare regioner. Basert på erfaringer fra en sårbarhetsanalyse og iverksatte tiltak for nær 70 mill. kroner i Finnmark, vil regjeringen gjennomføre grundige

risiko- og sårbarhetsanalyser i minst fem nye, sårbare regioner, og vurdere ulike tiltak i regionene. Tiltak vil fases inn etter en årlig vurdering. I 2021 gjennomføres det en risiko- og sårbarhetsanalyse for Troms. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021 ble det bevilget 25 mill. kroner til tiltak. I 2022 foreslås det ytterligere midler som kan benyttes til tiltak som gir effekt i Troms. Det er risiko- og sårbarhetsanalysene som er førende for hvilke tiltak som iverksettes.

Mål for ordningen

- Beredskapsavtaler med utvalgte tilbydere sørger for administrative og organisatoriske beredskapstiltak, lagring og vedlikehold av transportabelt beredskapsutstyr samt investeringer i ekominfrastruktur og beredskapsmateriell, og bidrar på denne måten til økt beredskap i krisesituasjoner.
- Utbygging av forsterket ekom i nye kommuner bidrar til vesentlig forbedret sikkerhet og beredskap for lokal kriseledelse og befolkning i tilfeller med langvarige strømbrudd.
- Styrking av transportnettene og andre viktige punkter i infrastrukturen gir økt beredskap i sårbare regioner.

Prioriteringer 2022

- Følge opp risiko- og sårbarhetsanalysen for Troms og implementere tiltak som gir økt sikkerhet og robusthet i regionen.
- Gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyse i minst én ny region og identifisere mulige tiltak.
- Følge opp inngåtte avtaler under programmet Forsterket ekom og basert på sårbarhetsvurderinger inngå avtaler om utbygging i nye kommuner.
- Forvalte avtaler om sikkerhets- og beredskapstiltak med tilbydere av ekomnett og -tjenester.
- Gjennomføre en helhetlig evaluering av beredskapsavtalene og fremtidig innretning av disse.

Kriterier for måloppnåelse

- Gjennomføring av tiltak som øker robustheten i sårbare regioner.
- Etablering av forsterket ekom i nye kommuner.

Tildelingskriterier

- Tiltakene gjennomføres i medhold av ekomloven § 2-10 andre ledd etter konkrete vurderin-

ger av sårbarhet, og midler tildeles til tiltak som ikke gjennomføres på kommersielt grunnlag og som ikke kan pålegges uten kostnadsdekning etter § 2-10 første ledd.

Oppfølging og kontroll

Tiltakene gjennomføres i medhold av ekomloven § 2-10 andre ledd, og går ut over hva tilbyderne vil gjøre på kommersielt grunnlag og ut over hva som kan pålegges uten kostnadsdekning. For å minimere tilskuddsbehovet konkurransesutsettes tiltakene enten via tilskuddsmottaker eller direkte av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Disse mekanismene bidrar til effektiv bruk av de statlige midlene.

Tiltakene vurderes i forhold til statsstøtteregulverket, inkludert vurdering av eventuell egen nytte for tilskuddsmottaker som i så fall kommer til fratrukk på tilskudd.

For å sikre størst mulig samfunnsmessig gevinst og synergieffekter, prioriteres og administreres tiltakene i samråd med lokale og nasjonale tilbydere, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og statsforvalterne.

Innholdet og kravene i både beredskapsavtalene og avtalene om Forsterket ekom-utbygging vurderes kontinuerlig. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet følger opp gjennomføring, mottar underveisrapportering og stiller krav om sluttrapportering for å etterkontrollere alle tiltakene.

Rapport 2020–2021

Nasjonale kommunikasjonsmyndighet hadde beredskapsavtaler med fire tilbydere i 2020 og 2021, samt avtale om forfikatoriske sikringstiltak med Telenor.

I program for Forsterket ekom ble det igangsatt tiltak i 23 nye kommuner i Indre Agder og Finnmark i 2020. I 2021 blir det igangsatt tiltak i kommunene Sør-Odal, Nord-Odal, Grue, Sjøk, Vågå, Sel, Våler og Åsnes i Innlandet. Totalt er det bevilget midler til slik forsterket mobilberedskap i 64 kommuner siden oppstart i 2014, og de nye kommunene i 2021 vil ta totalen opp til over 70.

De siste årene er det også bevilget totalt 100 mill. kroner til fiberkabler til utlandet og totalt 80 mill. kroner til pilot for alternativt kjernenett/transportnett.

I 2020 tildelte Nasjonal kommunikasjonsmyndighet etter en konkurranse en kontrakt om etablering av et nytt sjøfibersamband mellom Kristiansand og Esbjerg i Danmark. Fiberkabelen skal kunne benyttes til generell norsk internettrafikk

og skal være operativ i 2022. Formålet er å bidra til å redusere sårbarheten med ensidig ruting av internettrafikk via Sverige. Tiltaket har en ramme på i underkant av 40 mill. kroner, og bruk av de resterende midlene skal bidra til økt sikkerhet for eksisterende sjøfiberkabler.

Under pilot for alternativt transportnett er det i 2020 og 2021 brukt nær 70 mill. kroner til tiltak for å styrke den digitale grunnmuren i Finnmark, i tillegg til at det tidligere år er gjennomført tiltak for om lag 10 mill. kroner for å knytte Svalbardfiberen til to fysisk uavhengige punkter på fastlandet, samt å knytte fiberen videre til to uavhengige transportnett. Det er også gjennomført sikringstiltak for om lag 1 mill. kroner for kapasitetsutvidelse av samtrafikkpunktene til Norwegian Internet eXchange (NIX), som er et knutepunkt for IP-samtrafikk der ulike tilbydere kobles sammen.

Budsjettforslag

Bevilgningen foreslås økt med 25 mill. kroner til ytterligere tiltak som gir effekt i Troms, som del av regjeringens plan om å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser i minst fem nye sårbare distriktsområder og fase inn tiltak etter en årlig vurdering.

Det foreslås å bevilge 153,5 mill. kroner.

Post 71 (ny) Funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle, kan overføres

Alle innbyggere og virksomheter forventer i dag å ha mulighet for tilgang til internett. Tilgang til internett forutsetter en bredbåndsforbindelse. Tilbudet om grunnleggende bredbånd er allerede nær 100 pst. i Norge. Enkelte husstander og virksomheter vil i nær fremtid trolig likevel ikke få et bredbåndstilbud basert på kommersiell utbygging eller de allerede etablerte offentlige virkemidlene, som bredbåndsstøtteordningen (kap. 541, post 60) og dekningsforpliktelsen i 5G-frekvensauksjonen. Dette vil i all hovedsak gjelde husstander eller virksomheter som ligger langt fra andre bygg.

Regjeringen vil derfor opprette en offentlig innkjøpsordning som skal sikre at alle husstander og små og mellomstore virksomheter (herunder sesongbasert næringsliv) har mulighet for funksjonell internettilgang. Ordningen skal også gi mulighet for telefontjeneste for de som eventuelt ikke ønsker bredbåndsforbindelse. Utkast til forskrift om innkjøpsordning for funksjonell internettilgang og telefontjeneste har vært på høring. Det tas sikte på å fastsette forskriften i 2021.

Mål for ordningen

Husstander og små og mellomstore virksomheter som ikke får et tilbud om funksjonell internettilgang eller telefontjeneste gjennom markedsbasert utbygging eller gjennom eksisterende offentlige virkemidler, skal sikres mulighet for funksjonell internettilgang eller telefontjeneste gjennom innkjøpsordningen.

Prioriteringer 2022

- Sørge for raskest mulig oppstart av ordningen.
- Sørge for at innkjøpsordningen avstemmes mot distriktspakken for raskt trådløst bredbånd, jf. omtale under kap. 543, post 01, og bredbåndsstøtteordningen, jf. omtale under kap. 541, post 60, for å sikre at de ulike virkemidlene utfyller hverandre på en god måte.

Kriterier for måloppnåelse

Hovedkriteriet for måloppnåelse er antall husstander og små og mellomstore virksomheter som får funksjonell internettilgang eller telefontjeneste gjennom ordningen.

Tildelingskriterier

- Tildelingskriterier vil fastsettes i forskrift.
- Husstander og helårige og sesongbaserte virksomheter med under 100 ansatte som ikke har et tilbud om funksjonell internettilgang, kvalifiserer for støtte gjennom ordningen. Tilbud om funksjonell internettilgang skal forstås som tilbud om bredbånd med mulighet til tilkobling til internett som gir minimum 20 Mbit/s nedlastningshastighet og minimum 5 Mbit/s opplastningshastighet.
- Det skal være en egenandel på 5 000 kroner, men egenandelen reduseres til 3 000 kroner for støttemottakere som kun ønsker telefontjeneste.
- Det skal være et øvre tak for statlig støtte på 400 000 kroner.

Det vil fastsettes en rekke krav til tilbudet som etableres, herunder til minimumsnivå på datapakker, krav om abonnementspris på nivå med markedspriser, og krav til feilretting eller kompensasjon ved nedetid.

Oppfølging og kontroll

Ordningen skal forvaltes av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Etaten vil kontrollere opplysninger i forbindelse med søknadsbehandlingen, samt at krav og forpliktelser fastsatt i forskriften oppfylles. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet vil rap-

portere til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om bruk av ordningen. Ordningen skal evalueres jevnlig.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 10 mill. kroner.

Kap. 3543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Diverse gebyrer	219	293	300
	Sum kap. 3543	219	293	300

Diverse gebyrer

Nasjonal kommunikasjonsmyndighets utgifter på kap. 543, postene 01 og 45 dekkes i hovedsak av inntekter fra sektoravgifter og gebyrer. I tillegg skal inntektene også dekke merverdiavgift som belastes sentralt på kap. 1633, post 01.

I selvfinansieringsordningen inngår ikke:

- 10 mill. kroner i refusjon til drift av Radiostøykontrollen

- 0,9 mill. kroner til å veilede fylkeskommunene i forbindelse med tilskudd til bredbåndsutbygging.

Det foreslås å bevilge 300 000 kroner i gebyrinntekter. Dette består i hovedsak av gebyrer knyttet til tillatelser for radioamatører og gebyr for radioutstyr i luftfartøy.

Kap. 5570 Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	240 397	242 923	253 851
	Sum kap. 5570	240 397	242 923	253 851

Post 70 Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Sektoravgiftene og gebyrene skal i hovedsak dekke Nasjonal kommunikasjonsmyndighets utgifter som er budsjettert på kap. 543, postene 01 og 45, og merverdiavgift på kap. 1633, post 01.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet administrerer og tildeler 5-sifrede nummer direkte til organisasjoner og virksomheter. Inntektene

føres på kap. 5583 Særskilte avgifter i bruk av frekvenser, post 70 Avgift på frekvenser mv. Sektoravgifter for å dekke kostnadene med å administrere ordningen inntektsføres på kap. 5570, post 70.

Bevilgningsendringer:

- 1 mill. kroner økning til å forvalte den nye innkjøpsordningen for funksjonell internettilgang og telefontjeneste til alle, jf. omtale under kap. 543, post 71.

- 3,4 mill. kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. omtale under kap. 543, post 01.
- 640 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. omtale under kap. 543, post 01.
Det foreslås å bevilge 253,9 mill. kroner.

Programkategori 13.45 Personvern

Utgifter under programkategori 13.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
545	Datatilsynet	66 630	66 660	69 830	4,8
546	Personvernemnda	1 799	2 571	2 634	2,5
	Sum kategori 13.45	68 429	69 231	72 464	4,7

Inntekter under programkategori 13.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3545	Datatilsynet	1 213			0,0
	Sum kategori 13.45	1 213			0,0

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for personvernpolitikken og ansvaret for personopplysningsforskriften, samt administrativt ansvar for Datatilsynet og Personvernemnda. Formålet med arbeidet er å bidra til at personvern hensyn ivaretas i politikk og regelverksutforming. Ansvaret for personopplysningsloven ligger i Justis- og beredskapsdepartementet. Personvern er sektorovergripende, og det enkelte departement har ansvaret for at personvernregelverket følges og at personvern hensyn ivaretas i deres sektor. Kommunal- og moderniseringsdepartementets personvernarbeid er nært knyttet til departementets arbeid med forvaltningspolitikk og IT-politikk.

Mål for programkategorien

1. Et godt personvern for alle

Mål 1 Et godt personvern for alle

Personvern hensyn gjør seg gjeldende på alle områder der personopplysninger samles inn og behandles. Personvern er en menneskerett, og regler finnes både i Grunnloven, personopplysningsloven og i særlovgivning. Reglene skal beskytte den enkelte mot at personvernet blir krenket ved behandling av personopplysninger, og ivareta enkeltindividets personlige integritet. Kjennskap til og forståelse for reglene er viktig. Departementets arbeid skal støtte opp om Datatilsynets aktiviteter og tiltak i samsvar med de oppgaver tilsynet er gitt i personvernregelverket.

Et oppdatert regelverk, Datatilsynets virksomhet, Personvernemnda som uavhengig overprøvingsinstans og et robust internasjonalt personvernsamarbeid skal bidra til et godt personvern. Både offentlige og private virksomheter har ansvar for å kjenne og handle i samsvar med personvernlovgivningen. Informasjon om behandling av egne personopplysninger er grunnleggende for å ivareta eget personvern.

Det ligger store verdier i bruk av personopplysninger, og mulighetene er mange. De kommersielle driverne for innsamling og bruk av opplysninger er sterke. Gode rettslige rammer for å sikre ivaretagelse av personvernet er derfor viktig. Hensynet til personvern må balanseres med behovet for effektivitet og informasjonsutveksling. Det er viktig å undersøke hvordan personvernregelverket etterlevs i praksis. Det er også viktig å undersøke i hvilken grad borgerne forstår hvordan personopplysninger om dem behandles, og om de, basert på informasjonen de får, er i

stand til å ivareta eget personvern. Regjeringen har derfor nedsatt en personvernkommisjon som skal utrede personvernets stilling i Norge. Kommisjonen skal levere sin rapport innen 1. juni 2022.

Både departementet og Datatilsynet arbeider så vel nasjonalt som internasjonalt for et oppdatert regelverk som ivaretar den enkeltes personvern. Effektiv håndheving av reglene forutsetter en kompetent sektormyndighet med tilstrekkelige ressurser.

Kap. 545 Datatilsynet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	66 630	66 660	69 830
	Sum kap. 545	66 630	66 660	69 830

Datatilsynet er et forvaltningsorgan med både tilsyns- og ombudsoppgaver. Datatilsynet fører tilsyn etter personopplysningsloven og personvernforordningen, pasientjournalloven, helseregisterloven, helseforskningsloven, politiregisterloven og lov om Schengen informasjonssystem. Virksomheten bruker tilsyn, saksbehandling og andre virkemidler i sitt arbeid med å kontrollere at regelverket blir fulgt og at mangler rettes. Datatilsynet deltar også aktivt i personverndebatten.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønn, husleie og andre driftsutgifter.

Mål

Datatilsynet skal støtte opp om målet om et godt personvern for alle.

Prioriteringer 2022

Datatilsynet har en særlig uavhengig stilling, jf. personopplysningsloven § 20 og personvernforordningen artikkel 52. Dette innebærer at Datatilsynet står fritt til å foreta faglige prioriteringer under hovedmålet.

Rapport 2020–2021

Rask digitalisering kan reise en rekke personvernspørsmål. Datatilsynets arbeid har, i lys av dette, i stor grad vært preget av pandemien. Sentrale oppgaver har vært spørsmål knyttet til smittesporing, digital undervisning, pasientkonsultasjoner og ulike former for registrering av befolkningsbevegelser. Et viktig strategisk mål er at den enkelte borger skal ivareta sitt eget personvern, og at virksomheter kjenner personvernregelverket. Veiledning og informasjonsarbeid har derfor vært en prioritert oppgave.

Kommunesektoren behandler store mengder personopplysning om innbyggerne, og skolesektoren har vært viet spesiell oppmerksomhet. Datatilsynet har behandlet flere store saker om brudd på personopplysningssikkerheten, samtidig har det vært viktig å påvirke prosesser i sektoren som skal gjøre det enklere for den enkelte kommune å følge regelverket. Tilsynet har også hatt fokus på risikovurderinger når store, internasjonale teknologiselskaper får en dominerende plass i skolen.

Datatilsynet har etablert regulatorisk sandkasse for personvern og kunstig intelligens, der målet er å gi tilpasset veiledning for å bidra til personvernnellig utvikling og bruk av kunstig intelligens. 21 virksomheter søkte om deltagelse, og fire prosjekter ble plukket ut. Det var stor variasjon blant de som søkte, og deltagerne kommer fra både privat og offentlig sektor, og fra både

store og små virksomheter. Arbeidet vil fortsette i 2022. Erfaringen så langt er at sandkassa har blitt meget godt mottatt, og er modell for lignende initiativer både nasjonalt og internasjonalt.

Datatilsynet opplever en stadig økning i antall avviksmeldinger, blant annet knyttet til feilsending av personopplysninger og manglende eller feil tilgangsstyring. Det er positivt at slike meldinger sendes inn, da det viser at plikten til å melde er kjent og at det er etablert rutiner for å avdekke avvik. Avvikene brukes blant annet for å prioritere innsatsen i ulike sektorer, og gir nyttig kunnskap om hvor skoen trykker.

Tilsynet mottar mange veiledningshenvendelser og klager knyttet til personvern i arbeidslivet, blant annet innsyn i arbeidstakers e-post, kameraovervåkning på arbeidsplassen og kontrolltiltak som GPS-sporing, tidsmåling og logging. Dette er ofte alvorlige saker, og brudd på reglene blir i

mange tilfeller sanksjonert med overtredelsesgebyr.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1,8 mill. kroner reduksjon som følge av at tiltak knyttet til styrking av personvernarbeidet er ferdigstilt.
- 3,9 mill. kroner økning som følge av at endringer i SIS-regelverket og Schengen IKT-systemer vil medføre nye oppgaver og økt arbeidsmengde for Datatilsynet.
- 561 000 kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 69,8 mill. kroner.

Kap. 3545 Datatilsynet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Inntekter ved oppdrag	1 213		
	Sum kap. 3545	1 213		

Post 01 Inntekter ved oppdrag

Inntektene er innbetalte overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt i forbindelse med overtredelser og unnlattelse av å etterleve personvernregelverket.

Kap. 546 Personvernemnda

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	1 799	2 571	2 634
	Sum kap. 546	1 799	2 571	2 634

Personvernemnda er en del av det nasjonale virkemiddelapparatet for effektiv håndheving av personvernregelverket. Nemndas oppgave er å behandle klager over vedtak fattet av Datatilsynet.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker i hovedsak lønns- og driftsutgifter til nemndas sekretariat, reiseutgifter og godtgjørelse til nemndas medlemmer, samt eventuelt dekning av sakskostnader der dette tilkjennes.

Prioriteringer 2022

Personvernemndas oppgave er å behandle og avgjøre klager over vedtak fattet av Datatilsynet.

for perioden 2021–2024. Nemnda er sammensatt med variert kompetanse og er godt rustet til å foreta krevende avveininger mellom personvern og andre viktige samfunnshensyn.

Rapport 2020–2021

Personvernemnda har sju medlemmer oppnevnt for fire år. Nåværende medlemmer er oppnevnt

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 2,6 mill. kroner.

Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk

Utgifter under programkategori 13.50 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
553	Regional- og distriktsutvikling	1 923 796	1 252 807	1 058 533	-15,5
554	Kompetansesenter for distrikts- utvikling	101 804	94 259	94 842	0,6
	Sum kategori 13.50	2 025 600	1 347 066	1 153 375	-14,4

Innledning

Målet for distrikts- og regionalpolitikken er regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet. En vellykket regional- og distriktpolitikk forutsetter innsats på en rekke politikkområder.

Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk er en målrettet innsats mot særlig strategisk viktige områder der utfordringene ikke løses av sektorpolitisk innsats alene. Regjeringen foreslår at det bevilges om lag 1,2 mrd. kroner under programkategorien. Regjeringen viser til forslagene om økte bevilgninger til samferdsel, desentralisert utdanning og andre næringsrettede tiltak som vil styrke vekstkraften i hele landet. Regjeringen foreslår økte satser i pendlerfradraget, som også gjøres gunstigere for bosatte i mindre sentrale strøk. Regjeringen bidrar med målrettede ordninger for bredbånd og internetttilgang i distriktene. Inntil 1 mrd. kroner av Husbankens låneramme kan prioriteres til lån til boligkvalitet og lån til utleieboliger i distriktskommuner i sentralitetsklasse 5 og 6.

Vedlegg 1 gir en oversikt over virkemidler under andre politikkområder som enten er begrunnet i distriktpolitiske mål, eller som er særlig viktige for distriktsområder. Samlet foreslår regjeringen å bevilge om lag 52,7 mrd. kroner til dette, en vekst på om lag 1,3 pst. fra 2021.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en samordningsrolle i saker som har betydning for regional- og distriktpolitiske mål, og skal bidra til at regjeringens politikk i sum støtter opp

under målet. Departementet har også et spesielt ansvar for å koordinere regjeringens arbeid med lokalisering av statlige arbeidsplasser, arbeide for at EØS-regelverket for regionalpolitisk offentlig støtte gir handlingsrom for regional- og distriktpolitikken, og å samordne regjeringens innsats i Nord-Norge.

Fylkeskommunene skal, ut fra regionale utfordringer og strategier, gi oppdrag og fordele delegerte tilskudd som skal mobilisere og utvikle bedrifter og gründere. Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd forvalter virkemidlene på oppdrag fra fylkeskommunene og departementet. Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og regionenes næringsmessige muligheter. Siva skal, gjennom fysisk og organisatorisk infrastruktur, utvikle oppstarts- og innovasjonsmiljøer og bedriftsfellesskap. Forskningsrådet skal arbeide for at næringslivet etterspør mer forskning og kunnskap, at bedriftene forsker mer og at forskningsresultater i større grad blir tatt i bruk. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (tidligere Kompetanse Norge) forvalter ordningen med Kompetansepiloter, som skal bidra til større grad av samsvar mellom etterspørsel etter og tilbud av kompetanseutviklende tiltak for virksomheter i Distrikts-Norge. Kommunene skal være en pådriver for lokal samfunns- og næringsutvikling.

Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktssenteret) skal arbeide for at kommunene blir gode samfunnsutviklere. Senteret skal bidra til å koordinere og målrette lokal utviklingsinnsats

gjennom samarbeid, nettverksbygging og erfaringsutveksling, samt bidra med faglige innspill til nasjonal politikktvikling. Distriktssenteret forvalter også Merkur-programmet, som skal sikre tilgang til grunnleggende private tjenester, med vekt på dagligvarer og drivstofftilbud, i områder med få innbyggere.

Mål for programkategorien

1. Vekstkraftig næringsliv, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter
2. Regional utvikling over landegrensene og i nordområdene
3. Styrket utviklingskapasitet og velfungerende tjenestetilbud i distriktene

Mål 1 Vekstkraftig næringsliv, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter

Regjeringen vil bidra til vekstkraftig næringsliv, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i hele landet. Gjennom de tre distriktspolitiske strategiene, en for småbyer og større tettsteder, en for kysten og en for fjell og innland, viser regjeringen hvordan den vil videreutvikle og øke verdiskaping og bostedsattraktivitet i distriktene.

Utdanning og kompetanse bidrar til omstillingsdyktig og vekstkraftig næringsliv. Departementet bidrar til å mobilisere innbyggere og virksomheter til etter- og videreutdanning. Gjennom regjeringens strategi for desentralisert og fleksibel utdanning samarbeider Kommunal- og moderniseringsdepartementet med Kunnskapsdepartementet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, fylkeskommunene og andre aktører for at utdanningsstilbud blir tilgjengelig lokalt.

Det er et mål å sikre en god regional fordeling av statlige kompetansearbeidsplasser, som bidrar til å utvikle robuste arbeidsmarkeder i alle deler av landet, også utenfor de største byene. Regjeringen følger opp plan for lokalisering av statlige arbeidsplasser (lagt fram i 2017) og arbeider for ytterligere utflyttinger. Regjeringen har så langt vedtatt å lokalisere om lag 1 270 arbeidsplasser utenfor Oslo.

Europakommisjonen har vedtatt nye retningslinjer for regionalstøtte. EFTAs overvåkningsorgan, ESA, vil i løpet av høsten vedta tilsvarende retningslinjer for EØS-/EFTA-landene. Regelverket regulerer virkeområdet for regionalstøtte (regionalstøttekartet) og ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift (DA), og dette må notifiseres på nytt i samsvar med det nye regelverket.

ESA må innen utgangen av 2021 godkjenne regionalstøttekartet og DA-ordningen, som skal gjelde fra 2022. Regjeringen mener regionalstøttekartet og DA-ordningen skal omfatte de områder der behovene er størst. For nærmere omtale av DA-ordningen, se Prop. 1 LS (2021–2022) *Skatter, avgifter og toll 2022*.

Verdiskapingen i norsk økonomi har falt kraftig som følge av koronapandemien og omfattende smitteverntiltak. Store deler av næringslivet, og særlig reiselivsrelaterte næringer over hele landet, er eller har vært rammet. Vaksiner og oppmykningen av smitteverntiltakene, sammen med de kraftfulle økonomiske krisepakken, har bidratt til at aktiviteten i norsk økonomi er på vei tilbake. Men det er store variasjoner, og fortsatt står mange uten jobb, mange bedrifter sliter og usikkerheten om utviklingen framover er uvanlig stor.

Under programkategori 13.50 skal følgende poster støtte opp under målet:

- kap. 553, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling
- kap. 553, post 62 Kompetansepiloter
- kap. 553, post 65 Omstilling
- kap. 553, post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon
- kap. 553, post 74 Klynger og innovasjon.

Mål 2 Regional utvikling over landegrensene og i nordområdene

Regjeringen vil bidra til regional utvikling gjennom samarbeid over landegrensene og i nordområdene.

Mange samfunnsutfordringer er grenseoverskridende og krever felles innsats for å finne gode løsninger, for eksempel grønn omstilling og digitalisering. For norske grensekommuner er samarbeid om utvikling av offentlig tjenesteyting, eller felles forvaltning av ressurser som krysser landegrens, viktig for innbyggere og virksomheter. En aktiv europapolitikk tilfører aktørene økt kapasitet og kompetanse til utvikling og tilgang til nye markeder. Bærekraftig nærings- og transportutvikling, grønn omstilling og tilgang til kvalifisert arbeidskraft er sentrale deler av det europeiske samarbeidet.

Regjeringen vil arbeide for at Nord-Norge blir en av Norges mest skapende og bærekraftige regioner. Regjeringen samarbeider med andre land for å ivareta norske interesser i nord, og sikre at Arktis forblir en fredelig og stabil region. Meld. St. 9 (2020–2021) *Mennesker, muligheter og*

norske interesser i nord presenterer regjeringens nordområdepolitikk.

Under programkategori 13.50 skal følgende poster støtte opp under målet:

- kap. 553, post 63 Interreg og Arktis 2030
- kap. 553, post 76 Nordisk og europeisk samarbeid.

Mål 3 Styrket utviklingskapasitet og velfungerende tjenestetilbud i distriktene

Alle kommuner skal ha et velfungerende tjenestetilbud tilpasset lokale behov og forutsetninger. Kommunene bør ha tilstrekkelig med kompetanse og ressurser (utviklingskapasitet) til å legge til rette for lokal samfunnsutvikling, og for nytenking og innovasjon i kommunens tjenester og arbeidsformer.

Meld. St. 5 (2019–2020) *Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen* viser mål for og

helheten i regjeringens arbeid for å styrke utviklingskapasiteten og bidra til velfungerende tjenestetilbud i distriktene.

Regjeringen følger opp mange av forslagene i NOU 2020: 15 *Det handler om Norge* og forslag fra Ungdommens distriktspanel i de tre distriktpolitiske strategiene, som ble lagt fram i juni 2021. Se omtale i del I, pkt. 1.2 Sterke distrikter.

Departementet har et mål om å bidra til nye, innovative løsninger for å styrke kollektivtransport og personmobilitet i distriktene. Departementet driver derfor et to-årig læringsnettverk om smart mobilitet for fylkeskommunene.

Fylkeskommunene får midler over rammetilskuddet for å bidra til utvikling av inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn.

Under programkategori 13.50 skal følgende poster støtte opp under målet:

- kap. 554, post 01 Kompetansesenter for distriktsutvikling
- kap. 554, post 73 Merkur.

Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
61	Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling	1 483 307	780 770	717 170
62	Kompetansepiloter, <i>kan overføres</i>	15 012	16 920	17 360
63	Interreg og Arktis 2030	101 404	104 548	91 266
65	Omstilling	81 000	99 046	93 214
69	Mobilisering til forskningsbasert innovasjon			57 000
74	Klynger og innovasjon	215 954	219 665	71 665
76	Nordisk og europeisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	27 119	31 858	10 858
	Sum kap. 553	1 923 796	1 252 807	1 058 533

Post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Mål for ordningen

- Mobilisere bedrifter til innovasjon og utvikling og bidra til vekst i verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i regionene.
- Bidra til å utløse ny aktivitet i næringslivet i distriktsområdene som ikke ivaretas gjennom nasjonale virkemidler.

Prioriteringer 2022

- Bevilgningen skal brukes til mobiliserende og kvalifiserende næringspolitiske virkemidler i regi av Innovasjon Norge og Siva. Ordningene gir små og mellomstore bedrifter tilgang til kompetent risikokapital, gjennom kombinasjonen av veiledning, kompetanse og kapital som Innovasjon Norge og Siva tilbyr bedriftene.
- Programvirksomheten i Siva, herunder næringshage- og inkubasjonsprogrammet, flyttes til Innovasjon Norge fra 1. juli 2022, se Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskerideparte-

Boks 5.2 Virkemidler

Følgende virkemidler kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte:

- *Distriktsrettede risikolån* kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelige å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter.
- *Distriktsrettede garantier* for driftskreditt og unntaksvis for lån gis også til bedrifter som mangler pantesikkerhet for lånefinansiering i bank.
- *Investeringsstilskudd* kan gis til fysiske investeringer som produksjonslokaler eller produksjonsutstyr, og gis primært til små og mellomstore bedrifter.
- *Bedriftsutviklingsstilskudd* kan gis til rådgivningstjenester, kompetansetiltak og forprosjekter, primært til små og mellomstore bedrifter.
- *Distriktsrettet etablerertilskudd* kan brukes til finansiering av innovative prosjekter med vekstpotensial i et regionalt eller nasjonalt marked.

Følgende virkemidler kan brukes over hele landet:

- *Landsdekkende etablerertilskudd* til markedsavklaring skal støtte gründere som har ideer

- med stort vekstpotensial. Tilskuddet kan brukes til å utvikle egen kompetanse, kjøpe kompetansetjenester av andre, tilpasse produktet eller tjenesten til markedet eller som sikkerhet for å innhente mer kapital.
- *Næringshageprogrammet* tilbyr utviklingsorienterte bedrifter tilgang til felles lokaler, kompetanse, nettverk og et faglig og sosialt fellesskap. Målgruppen er i hovedsak kunnskapsbedrifter. Det er et mål at alle næringshagene skal ha målbedrifter innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.
- *Inkubasjonsprogrammet* skal bidra til at gode idéer identifiseres, videreutvikles og kommersialiseres til nye vekstbedrifter, og til å gi vekst i etablerte bedrifter. Siva tildeler midler til innovasjonsmiljøer og aktører som forsknings- og kunnskapsparker, innovasjonsselskaper og inkubatorer.
- *Mentortjenesten* for gründere skal gi økt kunnskap om forretningsutvikling og vurdering av markedsmuligheter. Bedriftene må være i utviklings- eller markedsintroduksjonsfasen og ha ambisjoner om vekst utover sitt lokale marked.
- *Bedriftsnettverk* er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner, som ønsker å etablere strategiske og markedsrettede samarbeidsprosjekter for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft.

mentet. Fylkeskommunene og Siva skal i 2022 forberede nye næringshage- og inkubasjonsprogram.

- Søknader vurderes etter kvalitet. Innenfor disse rammene er det et mål at minst 40 pst. av virkemidlene skal nå fram til bedrifter med kvinnelig leder eller eier.

Kriterier for måloppnåelse

- Utviklingen i verdiskaping, omsetning⁴, sysselsetting og nyskaping for bedriftene som deltar i programmene, samt programmenes status og

utvikling. Kriteriene varierer mellom virkemidlene.

- Andel av virkemidlene som når fram til bedrifter med kvinnelig leder eller eier.

Tildelingskriterier

- Fylkeskommunene har ansvaret for å utforme og finansiere oppdrag til Innovasjon Norge og Siva i sitt fylke. Bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål og planer, og i forpliktende partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører. Fylkeskommunene prioriterer fordelingen mellom virkemidlene omtalt i boks 5.2.
- Midlene fordeles til fylkeskommunene med en distriktsdel og en regionaldel.
- Den distriktsrettede delen skal utjevne geografiske forskjeller ved å kompensere for ulem-

⁴ Ulike ordninger bruker ulike begrep i måling og rapportering. Verdiskaping er verdien av bedriftens ferdige produkt minus vareinnsats, omsetning er summen av bedriftens inntekter og er det samme som salgsinntekt.

per i distriktsområder, og utgjør mesteparten av bevilgningen (om lag 70 pst.). Midlene fordeles til fylkeskommunene etter antall innbyggere innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte⁵, med høyere vektning av kommuner som skårer lavt på distriktsindeksen. I tillegg er det en ekstra vektning per innbygger i tiltakssonen (Finnmark og Nord-Troms).

- Den regionale delen skal legge til rette for vekst og utvikling i hele landet ved at hvert fylke realiserer sitt potensial. Den regionale andelen fordeles med utgangspunkt i tilskuddsprofilen i 2018 for inkubasjonsprogrammet og gjennomsnittlig forbruksprofil i årene 2017–2018 for bedriftsnettverk, mentortjenesten og det landsdekkende etablerertilskuddet.

Distriktsindeksen

Distriktsindeksen er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. Den ble revidert i 2020, og ble presentert i kommuneproposisjonen for 2021. Indeksen er satt sammen av to typer indikatorer som måler kommunenes distriktsutfordringer. Indikatorerne er knyttet til geografiske ulemper (sentralitet), dvs. kommuner med lite befolknings- og markedsgrunnlag og lang reiseavstand til andre eller større sentra, og samfunnsutfordringer som følge av geografiulempene. Indeksen brukes til å fordele distriktpolitiske virkemidler, og blir tilpasset formålet med de enkelte tilskuddene. Den vil også bli brukt i forbindelse med revisjon av virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. For distriktstilskuddene i inntektssystemet til kommunene benyttes inntil videre den gamle distriktsindeksen fra 2017, jf. omtalen av distriktstilskudd Sør-Norge og distriktstilskudd Nord-Norge på kap. 571, post 61 og post 62 under programkategori 13.70 Kommunsektoren mv.

Oppfølging og kontroll

Ordningen følges opp gjennom årlig rapportering, effektmålinger og eksterne evalueringer.

Departementet har laget retningslinjer for posten i samråd med fylkeskommunene, Innovasjon Norge, Siva og Nærings- og fiskeridepartementet,

der aktørenes oppgaver og ansvarsområder er omtalt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet vil samarbeide med fylkeskommunene, Innovasjon Norge og Siva om videreutvikling av virkemidlene på budsjettposten.

Rapport 2020

For store deler av norsk næringsliv ble 2020 et kriseår, men ikke alle deler av næringslivet er like berørt. Kriser påvirker innovasjonstakten i næringslivet på flere måter. På den ene siden kan stagnerende markeder tvinge bedrifter til å tenke nytt. Økonomiske nedgangstider, lavere marginer og høyere risiko kan også føre til at mange velger å effektivisere og optimalisere etablert virksomhet, fremfor å utvikle nye innovative produkter og tjenester. Innovasjon Norge har gjennom 2020 observert begge deler: kostnadskutt og konsolidering rundt kjernevirksomhet, men også vilje til nytenking og langsiktig omstilling.

I saldert budsjett for 2020 ble det bevilget 763,3 mill. kroner på posten. Som en del av tiltakene i møte med pandemien ble det våren 2020 vedtatt en tilleggsbevilgning på 600 mill. kroner til kommunale næringsfond, jf. Prop. 127 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Det ble også høsten 2020 vedtatt en tilleggsbevilgning på 80 mill. kroner til investeringstilskudd og 40 mill. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogrammene, jf. Prop. 142 S (2019/2020) og Innst. 19 S (2020–2021). I tillegg bidro Siva med oppsparte midler innenfor programmene.

I 2021 er det i møte med koronapandemien vedtatt en tilleggsbevilgning på 76 mill. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogram, jf. Prop. 79 S (2020–2021) og Innst. 233 S (2020–2021).

Fylkeskommunene samarbeider med Innovasjon Norge og Siva om tilpasning av næringsrettede virkemidler. Disse er særlig rettet mot små og mellomstore bedrifter i distriktene, og har over tid gitt gode resultater for verdiskaping og sysselsetting. Virkemidlene bidrar til arbeidsplasser og tilgang på tjenester, gjennom å redusere bedriftenes risiko i forbindelse med nyvinning, vekst og kunnskapsutvikling. 2020 er det første rapporteringsåret etter at oppdragsgiveransvaret for ordningene på posten ble flyttet til fylkeskommunene i forbindelse med regionreformen.

Fylkeskommunene har gitt oppdrag til Innovasjon Norge og Siva, med følgende rapportering for 2020:

⁵ Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer om regionalstøtte.

*Bedriftsutviklings- og investeringstilskudd
(537 mill. kroner)*

- Bedrifter som har fått investeringstilskudd og/eller bedriftsutviklingstilskudd har en signifikant bedre årlig økonomisk utvikling (omsetning, verdiskaping og sysselsetting) enn kontrollgruppen.
- Kvinnerettede prosjekter utgjorde 37 pst. av innvilget beløp.

Distriktsrettede risikolån og garantier for driftskreditt (317 mill. kroner)

- Lån og garantier har en god økonomisk effekt hos mottakerne, sammenlignet med kontrollgruppen av bedrifter som ikke har fått slike lån. Den gjennomsnittlige årlige merveksten er større for lån enn for tilskudd, spesielt på omsetning og verdiskaping.
- Kvinnerettede prosjekter utgjorde 30 pst. av innvilget beløp.

Etablerertilskudd (69 mill. kroner)

- Distriktsrettet og landsdekkende etablerertilskudd har gitt en årlig mervekst i omsetning, verdiskaping og sysselsetting.

Næringshageprogrammet (81,6 mill. kroner)

- I alt 2 342 målbedrifter fikk rådgivnings- og utviklingstjenester fra 39 næringshager i 2020. Dette er en økning på 459 målbedrifter fra året før.
- Midtveisevalueringen av næringshageprogrammet⁶ viste høyere verdiskaping for bedrifter i næringshager etter tre år, enn for sammenlignbare bedrifter. De samme resultatene fremkommer i SSBs rapport Effekten av Sivas virkemidler på vekst og verdiskaping fra 2018⁷.
- Fra 2018 til 2019 hadde 60 pst. av bedriftene vekst i omsetningen og 58 pst. av bedriftene vekst i verdiskapingen. En fjerdedel av bedriftene hadde en økning i sysselsettingen fra 2019 til 2020.

⁶ Jakobsen, S., Engesæter, P., Kvitastein, O., Mæhle, N., Nesheim, T., og Aarstad, J. (2017). *Midtveisevaluering av Sivas Inkubatorprogram og Næringshageprogram*, SNF-rapport nr. 01/17, Samfunns- og næringslivsforskning AS.

⁷ Fjærli, E., Iancu, D. og Raknerud, A. (2018). *Effekten av Sivas virkemidler på vekst og verdiskaping*, Rapport 2018/17, Statistisk Sentralbyrå.

- Samtlige 39 næringshager har målbedrifter innenfor det distriktspolitiske virkeområdet.
- Andelen aktive målbedrifter med kvinner i ledende stillinger var 37 pst.
- Næringshagene og inkubatorene har i løpet av pandemien hatt stor økning i etterspørsel etter tjenester fra bedrifter. Tilleggsbevilgningene i 2020 ga Siva mulighet til å ikke kreve egenandel og til å ta inn flere bedrifter i programmene for å avhjelpe situasjonen. Dette bidro til å holde disse bedriftenes utviklingsarbeid i gang.

Inkubasjonsprogrammet (127,8 mill. kroner)

- Rapport fra SSB⁷ viser en betydelig mervekst og høyere verdiskaping for foretakene etter at de kommer inn i et inkubasjonsprogram, og at effektene virker relativt permanente. Midtveisevalueringen av programmet⁶ viser at verdiskapingen i bedrifter knyttet til inkubatorer er høyere enn for sammenlignbare bedrifter etter tre år.
- Det var 33 inkubatorer i programmet i 2020, og antall bedrifter som benyttet seg av programmet økte fra 2 099 i 2019 til 2 234 i 2020. Over halvparten av bedriftene har økt omsetning og verdiskaping fra 2018 til 2019.
- For perioden 2012–2019 har inkubatorbedriftene en akkumulert verdiskaping på 9 mrd. kroner og omsetning på 52,2 mrd. kroner.
- Andelen aktive målbedrifter med kvinner i ledende stillinger var 27 pst.

Bedriftsnettverk (39 mill. kroner)

- 32 nye bedriftsnettverk, med til sammen 336 bedrifter, er tatt inn i programmet i 2020. Totalt var det 106 bedriftsnettverk i programmet ved utgangen av året, med til sammen 1 086 bedrifter. Nettverkene har god geografisk og næringsmessig spredning.
- Menon har utviklet et forslag til modell for resultatmåling for ordningen. En pilotundersøkelse viser at bedriftsnettverk bidrar effektivt til:
 - Mobilisering av bedrifter i nettverkene og som eksterne partnere.
 - Samarbeid på områder som markedsaktiviteter, kompetanse og innovasjon.
 - Innovasjon i medlemsbedriftene, særlig rettet mot nye markeder og tjenester.
 - Økonomisk utvikling, særlig i form av økt omsetning og lønnsomhet.

Mentortjenesten for gründere (16 mill. kroner)

- 187 bedrifter fikk mentor i 2020. Deltakerbedriftene var i snitt 2,5 år gamle.
- En evaluering fra Menon Economics i 2018 viser at tjenesten tilbyr skreddersydd kompetanse tilpasset gründeres behov og har lite overlapp med andre tjenester.
- Tjenesten er under langtidsevaluering gjennom et forskningssamarbeid mellom Innovasjon Norge og UiO. Resultatene vil foreligge tidligst om ett år.

Kommunale næringsfond (600 mill. kroner)

- Tilleggsbevilgning til kommuner som var hardt rammet av høy arbeidsledighet som følge av koronapandemien. Midlene skulle sette kommunene i stand til å legge til rette for økt aktivitet, sysselsetting og verdiskaping basert på lokale utfordringer.
- Kommunene har tildelt 432,1 mill. kroner (72 pst.) og det gjenstår 167,9 mill. kroner. Departementet har ikke bedt om halvårsrapportering, men erfarer at kommunene er godt i gang med å tildele resten av midlene.
- Over halvparten av de tildelte midlene (64 pst.) har gått til direkte støtte til bedrifter, som investeringer, rådgiving, konsulentbistand, produktutvikling, markedsundersøkelser og kompetansehevingstiltak for ansatte.
- 30 pst. har gått til å tilrettelegge for næringsutvikling, som tilrettelegging av kommunale næringsarealer, kunnskapsrettet infrastruktur, møteplasser, kompetanseheving, mobileringsstiltak, omstillingsaktiviteter osv.
- Om lag 36 pst. av midlene er kommet reiselivet til gode.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 63,6 mill. kroner reduksjon i bevilgningen til bedriftsrettede virkemidler og gjennomføringskostnader. Av dette er 5 mill. kroner inndekning av kontingent til norsk deltakelse i InvestEU mot en tilsvarende økning på Nærings- og fiskeridepartementets budsjett.

Det foreslås å bevilge 717,2 mill. kroner. Dette inkluderer gjennomføringskostnader til Innovasjon Norge og Siva. Departementet kan holde av midler på posten til å dekke eventuelle omstillingskostnader i Innovasjon Norge som følge av reduksjonen på posten.

Departementet tildeler midlene til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Fylkeskommunene kan dermed disponere midlene uavhengig av bevilgningsår.

Post 62 Kompetansepiloter, kan overføres

Mål for ordningen

- Identifisere og mobilisere virksomhetenes behov for kompetansehevende tiltak og koble og tilrettelegge for et tilpasset etter- og videreutdanningstilbud i Distrikts-Norge.
- Målgruppen er offentlige og private virksomheter, med særlig vekt på små bedrifter i Distrikts-Norge.

Prioriteringer 2022

Det gis tilskudd til fylkeskommunene for å gjennomføre Kompetansepilotprosjektene i tråd med målet.

Kriterier for måloppnåelse

At fylkeskommunene har:

- utviklet og prøvd ut nye og/eller forsterket eksisterende måter og modeller for å identifisere og mobilisere virksomheters behov for kompetanseutvikling i områdene som deltar i prosjektet, og
- koblet og tilrettelagt for etter- og videreutdanningstilbud.

Tildelingskriterier og oppfølging og kontroll

Tildelingskriterier er omtalt i Prop. 1 S (2020–2021). Det er utarbeidet egne retningslinjer for posten. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (tidligere Kompetanse Norge) forvalter ordningen og bistår fylkeskommunene med gjennomføring. Departementet har igangsatt en evaluering som skal være ferdig 2024.

Rapport 2020–2021

- Midlene ble lyst ut én gang for hele pilotperioden 2020–2022. Det er igangsatt 20 kompetansepilotprosjekter i 10 fylker.
- Alle prosjektene retter seg mot små bedrifters behov for kompetent arbeidskraft innenfor sentrale næringer og bransjer i det enkelte distrikt. Prosjektene har ulike innretninger tilpasset lokalt næringslivs behov. Nærings- og utdanningsaktørene lokalt og regionalt deltar. Det er

gjennomført tre samlinger med alle prosjektene på felles læringsarena.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 17,4 mill. kroner. Dette inkluderer lærings- og kunnskapsutvikling i fylkeskommunene samt gjennomføringskostnader til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Departementet tildeler midlene til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Fylkeskommunene kan dermed disponere midlene uavhengig av bevilgningsår.

Post 63 Interreg og Arktis 2030

Posten omfatter tilskudd til Norges deltakelse i grenseregionale Interreg-program, tilskudd til Arktis 2030 og sekretariat for Regionalt nordområdeforum i Vadsø. Tilskudd til transnasjonale og internasjonale Interreg-programmer omtales under post 76.

Grenseregionale Interreg-program

Mål for ordningen

- Bidra til regional utvikling gjennom samarbeid over landegrensene. Ordningene skal bidra til a) et smartere Europa, b) et grønnere Europa, c) et mer sammenknyttet Europa, d) et mer sosialt Europa og e) et Europa nærmere borgerne. Et eget Interreg-spesifikt mål (ISO 1) om å styrke kapasiteten for grenseoverskridende samarbeid kommer i tillegg. Norges innsats har vekt på mål a, b, c og ISO 1.
- Gi deltakere tilgang på verktøy, kompetanse, kapasitet og økonomiske virkemidler til utviklingsprosjekter.
- Støtte opp under EUs grønne giv og FNs bærekraftsmål.
- Målgruppen er lokale, regionale og nasjonale myndigheter, lokalsamfunns- og urfolksaktører, privat næringsliv, forsknings- og utviklingsaktører og frivillige organisasjoner.

Prioriteringer 2022

- For å ivareta norske interesser i EUs regionalpolitikk og bidra til mål i norsk regional- og distriktpolitikk, samt nordområdepolitikk, skal Norge delta i Interreg-samarbeidet.
- I 2021 starter en ny Interreg-periode som varer ut 2027. Norge skal delta i Øresund-Kattegat-

Skagerrak, Sverige-Norge, Aurora og Kolarctic (kap. 553, post 63) samt Nordlig Periferi og Arktis, Nordsjøen, Østersjøen, Interreg Europe, URBACT, ESPON og Interact (se omtale under kap. 553, post 76).

- De nye programmene godkjennes av norske myndigheter, samarbeidslandene og Europakommisjonen høsten 2021/vinteren 2022.
- Bevilgningene i 2021 og 2022 gjør at norske aktører kan delta i programmenes første utlysingsrunder i 2022.
- Det skal arbeides for å mobilisere aktører, herunder samiske aktører, til å delta i utviklingsprosjekter innenfor målene for ordningen, og for å bidra til prosjektsamarbeid over grensene.
- Programmene skal bidra til felles aktivitet og løsninger og økt tillit over landegrensene etter koronapandemien.

Kriterier for måloppnåelse

- Indikatorer for å vurdere måloppnåelse blir fastsatt i programdokumentene for hvert Interreg-program.

Tildelingskriterier

- Tildelingskriterier blir fastsatt gjennom EUs regelverk, samt i programdokumentene for hvert program.
- Midlene lyses ut og skal utløse (minst) 50 pst. medfinansiering.

Oppfølging og kontroll

- Forvaltningen av midlene er delegert til fylkeskommunene, som rapporterer til departementet.
- Oppfølging og kontroll skjer i programmenes overvåkings- og styringskomiteer, der departementet og fylkeskommunene deltar sammen med de øvrige programlandene.
- Kravene til oppfølging og kontroll blir fastsatt gjennom EUs regelverk, samt i programdokumentene for hvert program.

Rapport 2020–2021

- Det ble gitt tilsagn om 54,4 mill. kroner i 2020 til grenseregionale Interreg-programmer for perioden 2014–2020 (se redegjørelse nedenfor).
- Målene i programmene er i hovedsak nådd (jf. årsrapporter for 2020 til Europakommisjonen).

- En sammenstilling av evalueringsrapporter fra de enkelte programmene viser at deltakelsen har gitt tilgang til nye markeder for bedrifter, etablering og utvidelse av næringsklynger, rådgivningstjenester for bedrifter og gründere, nye produkter og tjenester, sertifisering av grønnere reiselivsprodukter og oppgradert utdanningstilbud. Det er blant annet samarbeidet om utvikling av offentlige tjenester og forvaltning av felles hav- og fjellområder og vassdrag.
- Samarbeid om blant annet grenseoverskridende kollektivtransport har gitt økt tilgjengelighet og mer bærekraftig transport.
- Flere samiske prosjekter har vært av stor betydning for å holde i hevd og formidle samiske språk, i tillegg til videreutvikling av kulturbærende aktiviteter for urfolk i nord.
- I 2020 ble det åpnet opp for prosjekter som ser på effektene av koronapandemien, og forbedrer beredskapen for eventuelle kommende kriser.
- I fylkeskommunenes forvaltning av Interreg-programmene ivaretas en rekke miljøkriterier.
- Norge har deltatt aktivt i utviklingen av de nye programmene for perioden 2021–2027. Programmene (med unntak av ESPON, Interreg Europe og URBACT) har blant annet gjennomført en miljøvurdering for å unngå negative miljøeffekter.

Øresund-Kattegat-Skagerrak (ØKS) (10,7 mill. kroner)

- Innsatsen var rettet mot utviklingsprosjekter innen innovasjon, grønn økonomi, sysselsetting og transport, og FNs bærekraftsmål om helse og velferd, bærekraftig energi for alle og anstendige arbeidsvilkår og økonomisk vekst.
- Programmet omfatter Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder, samt svenske og danske regioner i tilgrensende kystområder.

Sverige-Norge (23,5 mill. kroner)

- Innsatsen var rettet mot samarbeid om innovasjon, utvikling av små og mellomstore bedrifter, natur og kulturarv og bærekraftig transport.
- Programmet omfatter grenseregionene på norsk og svensk side fra Viken til Trøndelag.

Botnia-Atlantica (2 mill. kroner)

- Innsatsen var rettet mot samarbeid om næringsutvikling, innovasjon og kompetanse,

bærekraftig natur og kulturarv, miljø og bærekraftig transport. Turisme har vært et viktig innsatsområde innenfor natur og kulturarv.

- Programmet omfatter Nordland, og tilstøtende områder i Nord-Sverige og Nord-Finland.
- Fra 2021 er Botnia-Atlantica og Nord-programmene slått sammen til Intereg Aurora.

Nord (10,2 mill. kroner)

- Innsatsen var rettet mot forskning og innovasjon, entreprenørskap, kultur og miljø og arbeidsmarked.
- Programmet omfatter Nordland, Troms og Finnmark, regioner i Nord-Finland og Nord-Sverige. Programmet har et delprogram, Sápmi, som dekker hele det samiske området fra Innlandet til Troms og Finnmark, samt alle samiske områder i Sverige og Finland.
- Fra 2021 er Botnia-Atlantica og Nord-programmene slått sammen til Intereg Aurora.

Kolarctic (8 mill. kroner)

- Innsatsen var rettet mot samarbeid om næringsutvikling, spesielt for små og mellomstore bedrifter, forvaltning av grenseoverskridende natur og miljøressurser, bærekraftig transport, samt mobilitet og grensesikkerhet. Folk-til-folk-samarbeid støtter opp om dialog og tillitsbygging over grensene i nord.
- Programmet omfatter Nordland, Troms og Finnmark, Norrbotten (Sverige), Lappland (Finland) og Murmansk, Arkhangelsk og Nenets (Russland).
- Programmet følger opp erklæringen om Barentssamarbeidet fra 2013, og bidrar til samarbeid med Russland i nordområdene.

Arktis 2030

Mål for ordningen

- Ivareta norske interesser i nord og Norges rolle som en ansvarlig og sentral polarnasjon.
- Bidra til en helhetlig nordområdepolitikk i tråd med regjeringens nordområdestrategi.

Prioriteringer 2022

- Det skal gis tilskudd til tiltak som skal bidra til kapasitetsbygging, økt kunnskap, grønn omsitting eller økt økonomisk aktivitet i næringslivet i nordområdene.
- Den regionale innsatsen skal omfatte hele Nord-Norge og bidra til bærekraftig samfunns-

utvikling i nordområdene. Bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål, strategier og/eller planer.

Kriterier for måloppnåelse

Innsatsen skal måles etter følgende kriterier for måloppnåelse innenfor fire innsatsområder:

- Kunnskap: Økt kunnskap om polare strøk og samfunn, kompetansebehov, forvaltning og miljø, og naturressurser i nordområdene.
- Infrastruktur: Økt kunnskap om og tilrettelegging for infrastrukturbehov som følge av økt aktivitet i nordområdene.
- Miljøvern, sikkerhet, beredskap og klimaendringer: Økt kunnskap om og kapasitet til forebygging og håndtering av forurensning og ulykker i nordområdene. Økt kunnskap om klimaendringer, konsekvenser av dette og grønn omstilling.
- Næringsliv: Økt økonomisk aktivitet, næringsutvikling og verdiskaping i nordområdene.

Tildelingskriterier

- Det kan gis tilskudd til prosjekter som skal bidra til operativ bruk av nyutviklet kunnskap, teknologi og/eller kompetanse om nordområdene. Prosjektene skal legge bærekraftsmålene til grunn. Ved vurdering av prosjektene skal det legges vekt på situasjonen for urfolk. Midlene kan både gå til forprosjekter og større flerårige prosjekter.
- Både næringsliv, interesseorganisasjoner, offentlige aktører og kunnskapsmiljøer kan søke om tilskudd. Søkere trenger ikke være lokalisert i Nord-Norge, men må tydelig vise at resultatene av aktivitetene som finansieres vil komme nordområdene til gode. Fylkeskommunene kan finansiere tiltak og programmer i egen regi.

Oppfølging og kontroll

Kriterier for måloppnåelse følges opp gjennom årlig rapportering og eksterne evalueringer.

Troms og Finnmark fylkeskommune har ansvaret for organiseringen av arbeidet, i nært samarbeid med Nordland fylkeskommune. Arktis 2030 skal ha et landsdelsperspektiv. Direkte bedriftsrettede tilskudd skal forvaltes av Innovasjon Norge, gjennom oppdragsbrev fra fylkeskommunen.

Departementet har utarbeidet en forskrift for ordningen: Forskrift om Kommunal- og moderni-

seringsdepartementets tilskuddsmidler til Arktis 2030.

Rapport 2020–2021

De nordlige fylkeskommunene fikk med regionreformen i 2020 styrket ansvar for å gi strategisk retning, mobilisere og koordinere innsats og virkemiddelbruk i Nord-Norge. Deler av tilskuddsordningen Arktis 2030 ble overført fra Utenriksdepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet samme år. Prosjekter av utenrikspolitisk karakter skal søke støtte fra Utenriksdepartementet.

I 2020 ble det bevilget 45,5 mill. kroner til ordningen. 20 mill. kroner gikk til bedriftsrettede tiltak gjennom Innovasjon Norge Arktis. Troms og Finnmark fylkeskommune ga i samarbeid med Nordland fylkeskommune tilskudd for til sammen 25,5 mill. kroner til 12 prosjekter. Prosjektene retter seg i hovedsak mot kunnskapsutvikling, miljøvern, sikkerhet, beredskap, klimaendringer og næringsutvikling.

Sekretariat for Regionalt nordområdeforum i Vadsø

Regionalt nordområdeforum er en politisk dialogarena. Forumets faste medlemmer er den politiske ledelsen i Utenriksdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, fylkene i Nord-Norge og Sametinget. Formålet er å bedre dialogen og forståelsen mellom nasjonalt og regionalt nivå om problemstillinger som er særlig relevante for utviklingen i nord. Forumet skal bidra til å bedre samordningen mellom nordområdepolitikken og annen nasjonal og regional innsats i Nord-Norge.

Det er i 2020 etablert et sekretariat for forumet i Vadsø, lagt til Troms og Finnmark fylkeskommune. Sekretariatet skal blant annet forberede og følge opp møtene i Regionalt nordområdeforum, fremstille fagnotater på oppdrag fra forumet og utarbeide forslag til strategier for arbeidet. Det ble bevilget 1,5 mill. kroner til drift av sekretariatet.

Som en konkret oppfølging av anbefalingene fra ungdomspanelet for nordområdemeldingen er det opprettet en treårig prosjektstilling som ungdomskoordinator. Stillingen, som legges til sekretariatet for Regionalt nordområdeforum i Vadsø, skal bidra til å styrke ungdomsdimensjonen i dialogen mellom regjeringen og regionalt nivå om nordområdepolitikken.

Øvrige oppgaver til sekretariatet og arbeidsoppgavene til ungdomskoordinatoren bestemmes i felleskap av forumets medlemmer.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 14,3 mill. kroner reduksjon i bevilgningen til Interreg-programmene.
- 1 mill. kroner økning til en treårig prosjektstilling for koordinering av ungdomsarbeid i sekretariatet for Regionalt nordområdeforum mot en tilsvarende reduksjon på Utenriksdepartementets budsjett, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Utenriksdepartementet.

Det foreslås å bevilge 91,3 mill. kroner, hvorav 41,8 mill. kroner til de grenseregionale Interreg-programmene, 46,9 mill. kroner til Arktis 2030 og 2,6 mill. kroner til sekretariat for Regionalt nordområdeforum i Vadsø og regional ungdomskordinator. Dette inkluderer gjennomføringskostnader.

Reduksjonen fordeles mellom Interreg-programmene.

Departementet tildeler midlene til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Det innebærer at fylkeskommunene kan disponere midlene uavhengig av bevilgningsår.

Post 65 Omstilling

Posten omfatter tilskudd til omstilling i kommuner eller regioner som opplever vesentlig reduksjon i sysselsettingen, pilot Statens hus og Distriktshub – kontorfellesskap for fjernarbeid.

Omstilling og ekstraordinær omstilling

Mål for ordningen

Styrke næringsgrunnlaget og bidra til etablering av nye arbeidsplasser i kommuner eller regioner som opplever vesentlig reduksjon i sysselsettingen.

Prioriteringer 2022

- Omstillingsmidlene skal i hovedsak brukes til å styrke evnen til næringsutvikling, det vil si lokale tjenester for næringslivet og stimulering av næringslivets evne til nytenking og vekst. Det kan dreie seg om kompetanseheving, støtte til nyetableringer, etablering av samhandlingsarenaer og bistand i konkrete prosjekter. Omstillingsmidlene brukes også på prosesser som fører til investeringer og stedsutvikling som generelt gir et mer attraktivt samfunn for innbyggere og bedrifter.

- Det settes av 10 mill. kroner til Andøy kommune og 5 mill. kroner til Nesna kommune i ekstraordinære statlige omstillingsmidler i 2022. Regjeringen vil bidra med ytterligere 10 mill. kroner til Andøy kommune og 36 mill. kroner til Nesna kommune i årene som kommer, slik at den samlede støtten blir hhv. 95 mill. kroner og 56 mill. kroner.
- Innovasjon Norge er nasjonalt kompetanseorgan for regional omstilling som følger opp omstillingsområdene, videreutvikler verktøy, medfinansierer blant annet programmene SMB Utvikling, Næringsvennlig kommune, kompetanseprogram for handel og service og veien videre etter omstillingsperioden. Innovasjon Norge bestiller og finansierer sluttevalueringer av alle omstillingsprogram.

Kriterier for måloppnåelse

- Antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret, en mer variert næringsstruktur og styrket utviklingsevne.
- Antall arbeidsplasser rapporteres årlig, mens de øvrige kriteriene dokumenteres gjennom evalueringer.

Tildelingskriterier

- Departementet legger til grunn fylkeskommunenes innspill om kommuner og regioner som opplever stor reduksjon i antall sysselsatte i hjørnesteinsbedrifter/-næringer for fylkesfordelingen av rammen. Fylkeskommunene skal legge følgende kriterier til grunn ved tildeling til omstillingskommuner: a) omfanget av reduksjonen i sysselsettingen i kommunene og regionene, b) muligheten for pendling til andre arbeidsmarkeder, c) den generelle arbeidsligheten i kommunene og regionene og d) eventuelle andre forhold som kan ha betydning.
- Fra tid til annen oppstår det situasjoner med større endringer, som kan føre til at virkemiddelapparatet, Innovasjon Norge, fylkeskommunen og kommunene, ikke har ressurser til å bidra i tilstrekkelig grad. I slike situasjoner kan det være nødvendig med en ekstraordinær statlig innsats. Det viktigste kriteriet for statlig ekstrainsats er omfanget av reduksjonen i sysselsettingen i kommunen/regionen. Dette gjelder både reduksjonen i absolutte tall og den prosentvise nedgangen av den totale sysselsettingen. Videre vil det legges vekt på reduksjonen i den indirekte sysselsettingen, mulighe-

tene for pendling innenfor den aktuelle bo- og arbeidsmarkedsregionen og den generelle arbeidsledigheten i kommunen/regionen.

Oppfølging og kontroll

- Fylkeskommunene har ansvar for omstillingsarbeid i eget fylke og behandler søknader fra kommuner og regioner. Midlene forvaltes av fylkeskommunene og Innovasjon Norge.
- Omstillingsordningen evalueres. Rapport blir ferdig våren 2022.

Rapport 2020–2021

- I 2020 ble det bevilget 81 mill. kroner til omstillingsarbeid, hvorav 15 mill. kroner i ekstraordinære statlige omstillingsmidler til Nesna kommune. I 2021 ble det bevilget 83 mill. kroner, hvorav 15 mill. kroner i ekstraordinære statlige omstillingsmidler til Andøy kommune.
- For 2020 er det hentet inn informasjon fra 17 omstillingskommuner/-regioner. Hovedresultatene er 254 nye arbeidsplasser, 162 sikrede arbeidsplasser og 59 nye bedrifter.
- Omstillingsorganisasjonene trekker også fram andre resultater som nettverksbygging og kompetanseheving i næringslivet. Omstillingsprogrammene evalueres etter endt omstillingsperiode. Evalueringene viser at resultatene i hovedsak kommer i sluttfasen av et omstillingsløp på inntil seks år. Det viser at omstillingsarbeidet må ha et langsiktig perspektiv.
- Omstillingsprogrammet i Rollag kommune ble gjennomført i perioden 2011–2020 med et totalbudsjett på om lag 27 mill. kroner. Hovedmålet for programmet var 20 nye arbeidsplasser, senere oppjustert til 70. Bedriftene har i evalueringen rapportert om 42,5 nye årsverk som følge av programmet (Oxford Research 2021). Det utgjør 11 pst. av den totale sysselsettingen i privat sektor. Bedrifter rapporterer også om styrket utviklingsevne. Det er bred enighet blant informantene om at omstillingsprogrammet har tilført både nærings- og samfunnsliv engasjement og økt utviklingsaktivitet.
- På grunn av koronapandemien har fokuset i omstillingsprogrammene vært å sikre arbeidsplasser i eksisterende virksomheter, mens det normalt er å få flere nye arbeidsplasser og bedrifter. Mye av det planlagte arbeidet er endret eller utsatt. Omstillingsorganisasjonene har bidratt aktivt i kommunenes arbeid i forbindelse med pandemien, og hjulpet bedriftene

med råd, veiledning, konseptutvikling, å håndtere smitteverntiltakene, osv.

Pilot Statens hus

I 2021 er det satt i gang pilotprosjekt Statens hus 2021–2024 i kommunene Lyngdal, Stad, Orkland og Narvik.

Mål for ordningen

Målet er å bidra til å styrke samarbeidet i kompetansekluser og eventuelt samlokalisere mindre enheter av statlige etater i samme bo- og arbeidsmarkedsregion. Siktemålet er å styrke det samlede faglige, offentlige kompetansemiljøet i regionen, og gjøre det lettere å beholde og rekruttere kompetanse i de statlige etatene som finnes på pilotstedene. Pilot Statens hus skal gi kunnskap som grunnlag for videre utvikling av lokaliseringspolitikken for mindre steder.

Prioriteringer 2022

De fire pilotene vil i 2022 arbeide for å nå de målene som er satt i forprosjektene.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse er operasjonalisert i forprosjektrapportene fra de fire kommunene, innenfor mål og rammer for piloten.

Tildelingskriterier

Tilskuddet er fordelt på de fire pilotene som ble igangsatt i 2021. Det kan gis støtte til tiltak som skal teste ut forsterket samarbeid mellom etatene innenfor områder som for eksempel rekruttering, IKT, utnyttelse av tverrsektoriell kompetanse og felles samhandling med kommuner og fylkeskommune. Det kan også gis støtte til tiltak som kan legge til rette for samlokalisering og utvikling av kontorfellesskap for fjernarbeid.

Oppfølging og kontroll

Departementet har tildelt midlene for 2021 til fylkeskommunen som en engangsbevilgning.

De fire kommunene skal forvalte tildelingen i tråd med tilbakemeldinger som departementet har gitt på lokal forprosjektrapport om innretningen på pilotordningen, inkludert mål, budsjett, forutsetninger, organisering og plan for arbeidet.

Oxford Research AS følgeevaluerer pilot Statens hus. Kommunene skal levere sluttrapport når pilotarbeidet avsluttes. Kommunal- og moderniseringsdepartementet følger i tillegg opp resultatopptakelse underveis i dialog med pilotkommunene.

Rapport 2020–2021

- Agder, Vestland, Trøndelag og Nordland fylkeskommune fikk tildelt 4 mill. kroner hver, totalt 16 mill. kroner, som skal dekke utgiftene for hele prosjektperioden.
- Alle de fire pilotprosjektene i Lyngdal, Orkland, Narvik og Stad utarbeidet forprosjektrapport i 2021.
- I forprosjektene har pilotene konkretisert mål, utarbeidet budsjett og konkretisert hvilke tema de skal samarbeide om. Tema de har prioritert er blant annet tjenesteinnovasjon og -utvikling, samarbeid om forebyggende innsats rettet mot unge, tiltak som kan redusere digitalt utenforskap for eldre og innvandrere, analysesamarbeid, samarbeid om kompetanseutvikling, rekruttering og samlokalisering.

Distriktshub – kontorfellesskap for fjernarbeid

Mål

Tilskudd til Distriktshub skal legge til rette for at arbeidsgivere kan utnytte mulighetene som ligger i at medarbeidere i større grad kan arbeide fra hele landet.

Digitale løsninger legger til rette for at arbeidsoppgaver kan utføres fra et annet sted enn det fysiske kontoret hos arbeidsgiver. I strategi for småbyer og større tettsteder som regionale kraftsentre går det fram at regjeringen ønsker å legge til rette for at statlige arbeidsgivere i større grad kan la medarbeidere arbeide fra hele landet. Dette bør kombineres med at det utvikles muligheter for å tilhøre et arbeidsfellesskap. Det er viktig for å ivareta behov for å være del av et faglig og sosialt miljø.

Prioriteringer 2022

- I 2022 opprettes en ny, tidsavgrenset og søknadsbasert ordning som skal stimulere til etablering av kontorfellesskap (Distriktshub).
- Tilskuddet skal bidra til å utvikle lokale kontorfellesskap som gir arbeidstakere med stedsuavhengig arbeid mulighet for å arbeide fra hele landet, samtidig som de er en del av et lokalt arbeidsfellesskap.

Tildelingskriterier

Tildelingskriteriene er under utarbeiding. Departementet vil blant annet vektlegge følgende:

- Samarbeid mellom ulike aktører, både offentlige og private. Kommunene vil være sentrale aktører i arbeidet, i samarbeid med blant annet fylkeskommuner, regionråd, næringshager og andre offentlige og private aktører som legger til rette for fjernarbeid.
- Midlene skal brukes til å samordne aktører fra offentlig og privat sektor som legger til rette for, planlegger og setter i gang lokale kontorfellesskap for fjernarbeid.
- Behov for kontorfellesskap bør så langt det er mulig dekkes i eksisterende bygningsmasse. Midlene skal ikke brukes til å bygge kontorbygg eller til tilpasning av eksisterende bygningsmasse eller fysiske endringer i eksisterende bygg.

Oppfølging og kontroll

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvalter ordningen.

Det vil bli utarbeidet regelverk for ordningen som grunnlag for utlysning av midlene.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Økning på 10 mill. kroner til Distriktshub – kontorfellesskap for fjernarbeid.
- Reduksjon på 16 mill. kroner som følge av at bevilgning til Statens hus for hele pilotperioden ble gitt i 2021.
- Reduksjon på 1,6 mill. kroner til Innovasjon Norge som følge av områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Det foreslås å bevilge 93,2 mill. kroner, hvorav 68,2 mill. kroner til regional omstilling, 15 mill. kroner til ekstraordinær omstilling i Andøy kommune og Nesna kommune og 10 mill. kroner til Distriktshub – kontorfellesskap for fjernarbeid.

En del av bevilgningen til omstilling går til Innovasjon Norge til råd, virkemidler, veiledning og kvalitetssikring i omstillingsprosjekter.

Departementet tildeler midlene til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Det innebærer at fylkeskommunene kan disponere midlene uavhengig av bevilgningsår.

Post 68 Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter

For å kompensere lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien, ble det våren 2021 vedtatt tilleggsbevilgninger på i overkant av 3,0 mrd. kroner over kap. 553, ny post 68 Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter, jf. Prop. 79 S (2020–2021), Innst. 233 S (2020–2021), Prop. 195 S (2020–2021) og Innst. 600 S (2020–2021).

Hensikten med tilskuddet er å sette kommunene bedre i stand til å kompensere lokale virksomheter som er rammet av lokale eller nasjonale smittevernstiltak og har hatt omsetningsfall, og/eller økte kostnader som følge av dette. Ordningen skal også fungere som en ventil for virksomheter som har falt helt eller delvis utenfor den generelle kompensasjonsordningen.

Kommunene har betydelig frihet til å tilpasse ordningen til den lokale situasjonen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utbetalt 2,5 mrd. kroner av bevilgningen på om lag 3 mrd. kroner til kommunene, med utbetalinger i februar, april og juni. Det er lagt opp til en forenklet rapportering for bruk av midlene. Tall fra kommunene så langt viser at de har fordelt om lag 70 pst. av disse midlene videre til næringslivet. De gjenværende midlene kan i stor grad knyttes til den tredje kompensasjonsrunden i juni, der det fleste kommuner først har lyst ut midlene etter sommerferien med søknadsfrist i september.

Post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon

Posten omfatter mobiliseringsdelen av ordningen Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION), samt FoU-program innen marin bioteknologi i Nord-Norge (Mabit). Posten er ny i 2022.

Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION)

Mål for ordningen

- FORREGION skal få flere bedrifter til å bruke forskning i sitt innovasjonsarbeid.
- Programmet skal mobilisere næringslivet til å benytte andre virkemidler for forskning, som Regionale forskningsfond (RFF), Forskningsrådets nasjonale programmer eller internasjonale ordninger.

Prioriteringer 2022

Som en del av regionreformen får fylkeskommunene fra 2022 ansvaret for mobiliseringsdelen av FORREGION.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse utvikles i samråd med fylkeskommunene og Forskningsrådet.

Tildelingskriterier

- Midlene til FORREGION fordeles til fylkeskommunene med utgangspunkt i tilskuddsprofilen i 2021, som var basert på folketall, befolkningstetthet, aktivitetsnivå og særskilte behov.
- Fylkeskommunene forvalter tilskuddet og tildeles midler til bedrifter etter følgende kriterier: kvalitet, relevans for utlysningen, samt virkninger, effekter og gjennomføring.
- FORREGION skal ses i sammenheng med RFF og fylkeskommunene skal forvalte midlene i tråd med regionale mål og planer. Fylkeskommunene skal samarbeide, planlegge og koordinere arbeidet med mobilisering til forskningsbasert innovasjon med Forskningsrådet og andre virkemiddelaktører.

Oppfølging og kontroll

Departementet skal i samråd med fylkeskommunene og Forskningsrådet lage forskrift for tilskuddet der relevante aktørers oppgaver og ansvarsområder er omtalt.

Rapport 2020–2021

Se rapportering under kap. 553, post 74.

FoU-program innen marin bioteknologi i Nord-Norge (Mabit)

Mål:

- Mabit skal bidra til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæring og i bioteknologisk industri i Nord-Norge, og
- å styrke FoU- og industrielle aktiviteter i disse næringene i Nord-Norge.

Prioriteringer for 2022

- Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner får fra 2022 oppdragsgiveransvaret for Mabit-programmet, og skal utforme og finansi-

ere oppdrag i tråd med regionale behov og prioriteringer.

- Ordningen skal ha et landsdelsperspektiv.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse utvikles i samråd med Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Tildelingskriterier

Midlene fordeles likt mellom Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Oppfølging og kontroll

Departementet skal i samråd med Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner utarbeide regelverk for tilskuddet, der relevante aktørers oppgaver og ansvarsområder er omtalt.

Rapport 2020–2021

Se kap. 920 Norges forskningsråd, post 50 Tilskudd til næringsrettet forskning i Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 51 mill. kroner som følge av at fylkeskommunene får ansvaret for mobiliseringsdelen av FORREGION, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 553, post 74.
- 6 mill. kroner som følge av at oppdragsgiveransvaret for Mabit overføres til Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommuner, mot en tilsvarende reduksjon på Nærings- og fiskeridepartementets budsjett, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Det foreslås å bevilge 57 mill. kroner. Dette inkluderer gjennomføringskostnader til fylkeskommunene.

Departementet tildeler midlene til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Det innebærer at fylkeskommunene kan disponere midlene uavhengig av bevilgningsår.

Post 74 Klynger og innovasjon

Posten omfatter det nasjonale klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters, Innovasjonspartnerskap, Bioøkonomiordningen og Kapasitetsløft (tidligere FORREGION).

Mål

- Norwegian Innovation Clusters (klyngeprogrammet) skal bidra til økt verdiskaping og styrket innovasjonsevne i deltakende bedrifter gjennom samarbeid i klynger.
- Innovasjonspartnerskap skal bidra til at offentlig sektor tar i bruk nye løsninger for dagens og fremtidens samfunnsutfordringer.
- Bioøkonomiordningen skal bidra til verdiskaping og bærekraftig omstilling av norsk næringsliv ved å utnytte markedspotensialet i bionæringene.
- Kapasitetsløft skal styrke samarbeidet mellom forsknings- og utdanningsmiljøene og næringslivet, og gi næringslivet tilgang til relevant utdanning og forskning i sin region på strategiske satsingsområder i tråd med regionale planer og strategier. Ordningen skal også bidra til kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling for å fremme kvalitet, læring og samarbeid mellom nasjonalt og regionalt nivå i arbeidet med forskningsbasert innovasjon.

Prioriteringer 2022

- Forskningsrådet skal i 2022 sørge for oppstart av nye Kapasitetsløftprosjekter med en tydeligere innretning mot å få flere bedrifter i distriktene til å ta i bruk forskning.
- Fylkeskommunene får fra 2022 ansvaret for mobiliseringsdelen av FORREGION, se kap. 553, post 69.
- Departementet trapper ned sitt engasjement i nasjonale programmer som er samfinansiert med andre departementer.

Kriterier for måloppnåelse

- Felles kriterier for alle tilskuddene er innovasjon, samarbeid og kompetanse.
- Klyngeprogrammet måles også på økonomisk utvikling i deltakerbedriftene.
- Innovasjonspartnerskap måles også på bruk av innovative løsninger i offentlige virksomheter.
- Bioøkonomiordningen måles også på nye produksjonsprosesser med utgangspunkt i fornybare bioråvarer.

- Kapasitetsløft måles også på regional forskningskapasitet for næringslivets behov og samordning mellom regional og nasjonal innsats.

Tildelingskriterier

- Samarbeidende bedrifter kan søke midler fra Klyngeprogrammet til utvikling og videreutvikling av sitt klynge samarbeid. Bedriftene får tilgang til kompetansetilbud, rådgivning, nettverksgrupper og felles profilering. For modne klynger kan programmet finansiere utviklingsprosjekter.
- Offentlige virksomheter kan søke om å gjennomføre Innovasjonspartnerskap. Midlene går primært til å finansiere utviklingsarbeid i bedrifter, som del av innovative anskaffelser.
- Bedrifter og kunnskapsmiljøer kan søke Bioøkonomiordningen om finansiering av utviklingsprosjekter basert på ressurser fra hav, jord og skog. Midlene fra posten er øremerket prosjekter i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.
- Forskningsinstitusjoner kan søke om midler til Kapasitetsløft. Midlene skal gå til forskning, studietilbud på høyere grads nivå og andre aktiviteter som gir næringslivet tilgang til relevant forskning og utdanning i regionen. Ordningen finansierer også Forskningsrådets kunnskaps- og dialogarena med regionalt nivå.
- Norwegian Innovation Clusters og Bioøkonomiordningen skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER artikkel 1–9, samt artikkel 17–20, 25–30, 31 og 36–49 for klynger og bedriftsnettverk og artikkel 14, 21–22, 25–30, 31 og 36–49 for bioøkonomiordningen.

Oppfølging og kontroll

- Klyngeprogrammet, Innovasjonspartnerskap og Bioøkonomiordningen forvaltes av Innovasjon Norge, mens Kapasitetsløft forvaltes av Forskningsrådet. Klyngeprogrammet driftes av Innovasjon Norge i et samarbeid med Siva og Forskningsrådet.
- Ordningene følges opp av hhv. Innovasjon Norge og Forskningsrådet etter deres kriterier og standarder for oppfølging og kontroll, og med jevnlig rapportering til departementet.
- Måloppnåelse vurderes på bakgrunn av årlig rapportering, effektmålinger og eksterne evalueringer.

Rapport 2020–2021

Norwegian Innovation Clusters

Programmet ga tilskudd til prosjekter for totalt 186,7 mill. kroner i 2020. Av dette er 97,5 mill. kroner finansiert over posten, og resten finansiert over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett.

- 38 klynger har mottatt tjenester fra klyngeprogrammet i 2020, i form av finansiering, rådgivning, nettverk, profilering, kompetanse og verktøy. Også nye nettverk og tidligere klynger har mottatt bistand. Det ble tatt opp 7 nye klynger i programmet i 2020.
- Noen klynger har stor spredning av medlemsbedrifter fra hele landet, særlig innenfor nye sektorområder som helse, smart city og tunell-sikkerhet. Troms og Finnmark har ikke «egne» klynger i programmet, men 30 bedrifter i Troms og Finnmark er med i 21 forskjellige klynger.
- Klyngebedriftene samarbeider om innovasjon og kompetanseheving. Klyngebedriftene bruker SkatteFUNN mer enn det øvrige næringslivet, og deltar i forsknings- og innovasjonsprosjekter med både norske og internasjonale midler.
- Bedriftene får økt verdiskaping og økt sysselsetting gjennom deltakelse i programmet. Klyngemedlemmene har sterkere vekst i verdiskaping enn sammenlignbare bedrifter de første tre årene de er med i klyngen, og forskjellen varer ved, selv om den ikke øker ytterligere.

Innovasjonspartnerskap

Programmet ga tilskudd til prosjekter for totalt 129 mill. kroner i 2020. Av dette er 20,3 mill. kroner finansiert over posten, og resten finansiert over Nærings- og fiskeridepartementets og Samferdselsdepartementets budsjett.

- Ved utgangen av 2020 hadde ordningen 23 aktive og 2 avsluttede partnerskap. De aktive prosjektene består av 77 offentlige deltakere og 28 private leverandører.
- I 2020 ble det gitt tilskudd til 11 nye prosjekter, hvorav ett på velferdsteknologi i Agder-kommunene og ett på skredvarsling i Troms og Finnmark fylkeskommune.
- I evalueringen av ordningen fra 2019 rapporterer deltakerne om stort potensial for økt verdiskaping gjennom partnerskapet, at kompetansen og veiledningen fra Innovasjon Norge er sentral for prosjektene og at programmet har

bidratt til innovasjonskultur og økt innovasjonskompetanse.

Bioøkonomiordningen

Programmet ga tilskudd til prosjekter for totalt 121,9 mill. kroner i 2020. Av dette er 24,8 mill. kroner finansiert over posten, og resten finansiert over andre departementers budsjett.

- Etterspørselen etter ordningen har i 2020 vært svært høy, både for nasjonale og distriktsrettede midler. Samlet har ordningen gitt tilskudd til 152 nye prosjekter, hvorav 41 prosjekter mottok distriktsrettede midler. Det er god geografisk spredning på deltakerprosjekten. Alle fylker er representert.
- Innovasjon Norge har prioritert mobilisering av bedrifter til utviklingsprosjekter innenfor fire strategiske områder: Merkevarerbygging, Bioraffinering, Bygg i tre og Digitalisering og automatisering i biosektorene.
- Nasjonal og internasjonal innovasjonshøyde er på 79 pst. (vurdert av Innovasjon Norge).
- 77 pst. av bedriftene rapporterer at Innovasjon Norge i stor grad var utløsende for at prosjektet kunne gjennomføres.

Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION)

Programmet ga tilskudd til prosjekter for totalt 91,5 mill. kroner i 2020. Av dette er 82 mill. kroner finansiert over posten, og resten finansiert fra andre kilder.

- Mobiliseringsprosjektene ble evaluert av Sintef i 2019, som fant at mobiliseringsaktiviteten som helhet har gitt gode resultater og mobiliserer næringsliv i hele landet til å ta i bruk FoU.
- Over 1 000 bedrifter har mottatt kompetansemegling i 2020. Videre har det vært gjennomført over 200 forprosjekter og en rekke nettverksmøter og annen mobiliseringsaktivitet som bidrar til å øke næringslivets deltakelse i FoU-prosjekter.
- NORCE gjennomførte i 2020 en midtveisevaluering av de første sju Kapasitetsløftprosjektene. Evalueringen viser at prosjektene har god fremgang og ligger godt an til å nå sine mål. Alle sju prosjektene videreføres dermed i tre nye år.
- Av prosjektene i FORREGION hadde 37 pst. en kvinne som prosjektansvarlig eller prosjektleder i 2020.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 51 mill. kroner i reduksjon som følge av at fylkeskommunene får ansvaret for mobiliseringsdelen av FORREGION, mot en tilsvarende økning på kap. 553, post 69.
- 4 mill. kroner i reduksjon i Kapasitetsløft.
- 93 mill. kroner i reduksjon i de bedriftsrettede virkemidlene Klyngeprogrammet, Bioøkonomiordningen og Innovasjonspartnerskap (programmene som er samfinansiert med andre). Dette inkluderer reduksjon på 2 mill. kroner som følge av områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Det foreslås å bevilge 71,7 mill. kroner, hvorav 24,2 mill. kroner til Kapasitetsløft og 47,5 mill. kroner til Klyngeprogrammet, Bioøkonomiordningen og Innovasjonspartnerskap. Innenfor disse rammene skal Innovasjon Norge også dekke omstellingskostnader som følge av reduksjonen på posten.

Innovasjon Norge fordeler midlene mellom Klyngeprogrammet, Bioøkonomiordningen og Innovasjonspartnerskap. Innovasjon Norge kan i dialog med departementet vurdere å prioritere midlene til kun ett eller to av disse programmene.

Departementet tildeler midlene til Innovasjon Norge og Forskningsrådet, som tilskudd uten krav om tilbakebetaling, jf. forslag til romertallsvedtak. Det innebærer at de kan disponere midler uavhengig av bevilgningsår.

Post 76 Nordisk og europeisk samarbeid, kan overføres

Posten omfatter tilskudd til Norges deltakelse i transnasjonale og interregionale Interreg-program som dekker større europeiske regioner og annet internasjonalt samarbeid.

Grenseregionale Interreg-programmer omtales under post 63 Interreg og Arktis 2030. For nærmere omtale av mål for ordningen, prioriteringer 2022, kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier, se post 63 Interreg og Arktis 2030.

Oppfølging og kontroll

Forvaltningen av midlene er lagt til ulike myndighetsorganer i landene innenfor programområdene. Midlene disponeres av nasjonale og regionale representanter fra programlandene. Departe-

mentet kontrollerer at midlene er brukt i henhold til forutsetningene gjennom programmenes overvåkningskomiteer.

Rapport 2020–2021

- I 2020 har det vært aktivitet knyttet til både Interreg-programmene for perioden 2014–2020 og utviklingen av de nye programmene for perioden 2021–2027.
- Målene i programmene for perioden 2014–2020 er i hovedsak nådd, jf. årsrapporter for 2020 til Europakommisjonen.
- Det ble gitt tilsagn om totalt 30,1 mill. kroner fra posten i 2020. Av dette er det gitt tilsagn for om lag 1,1 mill. kroner til OECDs program Local Economic and Employment Development (LEED) og Nordisk Atlantsamarbejde (NORA).
- Interreg Nordlig Periferi og Arktis, Interreg Nordsjøen og Interreg Østersjøen har jobbet innenfor områdene økonomisk vekst, forskning og innovasjon, konkurransekraft, klima, energi og miljø, ressursforvaltning, bærekraftig forvaltning og grønn transport og mobilitet.
- Interreg Europe og URBACT har jobbet med å styrke hhv. regionale og lokale myndigheters kapasitet og kompetanse i arbeidet med å lage og gjennomføre strategier og programmer for regional utvikling og byutvikling.

- ESPON har jobbet med å frambringe sammenlignbare fakta, analyser og scenarier for utviklingsforutsetningene i europeiske regioner og byer gjennom forskningsprosjekt. Som ledd i dette leder Norge arbeidet med en pilot om landsbyers og bygders betydning for regional utvikling.
- I Interact var innsatsen rettet mot å fremme erfaringsutveksling mellom myndigheter og organisasjoner som deltar i Interreg-programmene, for å sikre god forvaltning.
- På grunn av lavere aktivitet under koronapandemien, og at Interreg-perioden var i sluttfasen, ble det i 2020 ikke gitt tilsagn til de nasjonale kontaktpunktene.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 21 mill. kroner reduksjon i bevilgningen til Interreg-programmene.

Det foreslås å bevilge 10,9 mill. kroner, hvorav om lag 9,9 mill. kroner til Interreg, 500 000 danske kroner til driftstilskudd til Nordisk Atlantsamarbejde (NORA) og 32 100 euro til en nasjonal kontingent for deltakelse i OECD LEED. Reduksjonen fordeles mellom de ulike Interreg-programmene. Bevilgningen til Interreg-programmene inkluderer gjennomføringskostnader.

Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	34 810	32 949	33 532
73	Merkur, <i>kan overføres</i>	66 994	61 310	61 310
	Sum kap. 554	101 804	94 259	94 842

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønn og øvrige driftsutgifter i Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktssenteret).

Distriktssenteret er et nasjonalt kompetansesenter for lokal samfunnsutvikling. Distriktssenteret skal bidra til at distriktskommunene blir gode samfunnsutviklere. Senteret skal bidra til å styrke utviklingskapasiteten og utviklingsinnsatsen i kommunene, i samarbeid med nasjonale og regio-

nale aktører. Senteret skal også gi faglige innspill til nasjonal politikktutvikling.

Prioriteringer 2022

I 2022 skal Distriktssenteret:

- prioritere arbeidsmåter og innsats som gjør at mange kommuner i områder med særlige distriktsutfordringer drar nytte av arbeidet.
- utvikle og ta i bruk kunnskap om utfordringer og mulige løsninger for lokal samfunnsutvik-

ling i kommunene, og for god veiledningspraksis overfor kommunene.

- bidra til å styrke kapasitet og kompetanse i kommunene på innovasjon og omstilling.
- forvalte Merkur-programmet.

Rapport 2020–2021

Distriktssenteret:

- ga ut en rekke utredninger, læringshefter, netartikler og filmer, om blant annet næringsutvikling, unge i distriktene, lokal samfunnsutvikling, integrering av tilflyttere og utvikling av tilbudet i små distriktsbutikker.
- var sekretariat for Ungdommens distriktspanel.
- startet utviklingsprosjektet *Distriktskommune 3.0*, om hvordan distriktskommuner med få ressurser kan jobbe godt med samfunnsplanlegging og utvikling.
- arbeidet med prosjektet Veiledningspiloter for lokal samfunnsutvikling, for å utvikle gode måter å spre kunnskap om verktøy for å styrke utviklingsarbeid i kommunene.
- samarbeidet med Husbanken og 12 distriktskommuner om prosjektet Aldersvennlige boliger og bomiljø i distriktene.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 65 000 kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I, pkt. 4.3.
- 140 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I, pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 33,5 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekt på kap. 3554, post 01 Driftsutgifter, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 73 Merkur, kan overføres

Merkur-programmet er et utviklings- og kompetanseprogram for utkantbutikker. Programmet består av kompetansetilbud og fem ulike tilskuddsordninger.

Mål

- Sikre innbyggerne i distriktene tilgang til en nærliggende dagligvarebutikk med god kvalitet, med tilleggstenester som øker omsetningen, sikrer videre drift og gir innbyggerne i lokalsamfunnet bedre tjenester.
- Bidra til at dagligvaretilbudet opprettholdes i områder med spredt bosetting og lite marked, og å styrke samarbeidet mellom kommuner og butikker for å gi et bedre og samlet tjenestetilbud i disse områdene.
- Bidra til å styrke den butikkfaglige kompetansen og øke antall tilleggstenester i butikkene.
- Styrke grunnlaget for lønnsom bokhandeldrift i distriktene.

Prioriteringer 2022

- Hoveddelen av midlene til Merkur skal brukes til kompetansetiltak overfor butikkene, til utviklingsprosjekter som skal styrke butikkernes lønnsomhet og til konkrete investeringer i butikkene som sikrer videre drift. De minste butikkene i de mest perifere områdene skal prioriteres.
- En helhetlig, ekstern gjennomgang av Merkur-programmet vil være slutført i 2021 og skal følges opp i 2022.

Dagens virkemidler i Merkur-programmet er følgende:

Merkur Utvikling

I Merkur Utvikling går midlene i hovedsak til kurs, nettverkssamlinger, oppfølging fra Merkur-konsulenter og kundeundersøkelser.

Butikker som oppfyller et av følgende punkter kan være med i kompetansedelen av Merkur-programmet: a) har et nærmarked på under 200 husstander, b) er lokalisert til steder uten fast vegforbindelse eller c) har lang avstand, normalt 10 km, til nærmeste alternative innkjøpssted. Styret for Merkur-programmet kan unntaksvis godkjenne andre butikker.

Investeringstilskudd til dagligvarebutikker

Målet er å bidra til at dagligvarebutikker blir moderniserte, mer lønnsomme og gir innbyggerne i lokalsamfunnet bedre tjenester. Det gis investeringsstøtte til fysiske investeringer i butikkene.

Kriteriene for måloppnåelse er omsetningsutvikling, andel inntekter fra andre kilder enn dagligvarehandelen og overlevelsesrate blant Merkur-butikker.

Ordningen gjelder helårsåpne dagligvarebutikker i områder med få innbyggere som har et varetilbud som dekker det alminnelige ernæringsbehovet og andre grunnleggende behov for dagligvarer, og som oppfyller krav til omsetningstall, kundegrunnlag og avstand til alternative innkjøpssteder.

Utviklingstilskudd til dagligvarebutikker

Målet er å bidra til å bygge opp større kompetanse i dagligvarebutikken, mobilisere bygdefolket til lokal handel, og legge til rette for tilleggsaktiviteter som er lokalt tilpasset og gir bedre tjenester.

Utviklingsstøtte skal gå til utviklings-, mobiliserings-, kompetanse- og lokalsamfunnstiltak, samt vurdering av og tilrettelegging for tilleggsfunksjoner osv.

Kriteriene for måloppnåelse og tildelingskriterier er de samme som for investeringsstøtten.

Servicetilskudd til de minste dagligvarebutikkene

Målet er å bidra til at de minste dagligvarebutikkene tilbyr tilleggstjenester til lokalsamfunnet og det lokale næringslivet. Det skal bidra til å opprettholde driften.

Det gis tilskudd til å dekke utviklings- og driftskostnader, og mindre investeringer som bidrar til å nå målet med ordningen.

Kriteriene for måloppnåelse og tildelingskriterier er de samme som for investeringsstøtten.

Investeringsstilskudd til drivstoffanlegg / ladestasjon for elbil ved dagligvarebutikker

Målet er å sikre drivstofftilgangen i distriktene.

Kriteriene for måloppnåelse er at antall butikker som har drivstoffanlegg/ladestasjon for elbil opprettholdes/øker og at omsetningsutviklingen for butikken er positiv.

Ordningen gjelder i hovedsak opprusting og etablering av drivstoffanlegg/ladestasjon for elbil ved Merkur-butikker. Andre virksomheter, som driver eller eier drivstoffanlegg, kan i helt særskilte tilfeller også bli omfattet av ordningen. Anlegget skal være avgjørende for å sikre lokalbefolkningen tilgang på drivstoff. Salgsvolumet skal ikke overstige 500 000 liter drivstoff per år.

Utviklingstilskudd til bokhandlere

Målet er å bidra til å styrke grunnlaget for lønnsom bokhandeldrift i distriktene.

Kriteriene for måloppnåelse er at butikken har økt omsetning.

Ordningen gjelder Merkur-bokhandlere. Det kan gis tilskudd til bokhandlere som er den eneste bokhandelen i tettstedet, og har en omsetning på mindre enn 7 mill. kroner. Utviklingsstøtten skal brukes til tidsavgrensede tiltak som skal utvikle bokhandelen som kulturarena og møteplass i lokalsamfunnet. Det gis støtte til tiltak for å styrke og utvikle driften av butikken, blant annet til tilrettelegging for tilleggsfunksjoner.

Oppfølging og kontroll

Merkur-programmet forvaltes av Distriktssenteret. Departementet oppnevner et styre som gir strategiske føringer for arbeidet med Merkur-programmet. Styret fordeler midlene mellom de ulike virkemidlene i Merkur. Distriktssenteret fører tilsyn med at kravene i Forskrift om tilskudd fra Merkur-programmet (Merkur-forskrifta) av 1. juni 2018 og tilskuddsbrev til butikkene blir oppfylt.

Rapport 2020–2021

- Omsetningen i Merkur-butikkene ble redusert med 0,2 pst. i 2019. Dette er en svakere omsetningsutvikling enn de vesentlig større øvrige distriktsbutikkene, som hadde en økning i omsetning på 1,6 pst. Over siste ti-års periode har Merkur-butikkene imidlertid hatt en bedre omsetningsutvikling enn de større bygdebutikkene. Merkur-butikkene økte omsetningen med 27,8 pst. fra 2008–2019, mens de større øvrige bygdebutikkene økte omsetningen med 23,5 pst.
- I 2020 var 581 dagligvarebutikker og 59 bokhandlere registrert som Merkur-butikker. 30 butikkdrivere avsluttet kompetanseprogram våren 2020, og høsten 2020 startet 34 butikker i tre regioner arbeidet i et nytt kompetanseprogram kalt Merkur Utvikling.
- 221 dagligvarebutikker og ti bokhandlere har fått økonomisk støtte gjennom tilskuddsordningene i Merkur-programmet i 2020. Til sammen ble det fordelt 52,9 mill. kroner på støtteordningene og innvilget 324 søknader.
- Merkur har styrket sitt samarbeid med kommunene de siste årene. Det er blant annet satt i gang utviklingsprosesser for å få til samarbeidsavtaler mellom kommuner og butikker.

- Pilotprosjektet Fleksible åpningstider med ny teknologi ble avsluttet vinteren 2021. Erfaringene har vært positive. Innføring av smartteknologi for selvbetjening og utvidede åpningstider har gjort butikkene mer attraktive for kundene og gitt økt omsetning for butikken. Distriktssenteret følger opp prosjektet, og åpner for at flere butikker kan investere i slike nye løsninger.
- Våren 2020 ble bevilgningen økt med 30 mill. kroner for å kompensere dagligvarebutikker som er med i Merkur-programmet for tapt inntekt som en følge av koronapandemien, jf.

Prop. 67 S (2019–2020) og Innst. 216 S (2019–2020). Det er fram til august 2021 utbetalt 5,3 mill. kroner gjennom denne ordningen. Årsaken til lav etterspørsel er trolig at Merkurs butikker ikke ble så negativt rammet av pandemien som forventet. I tillegg lanserte regjeringen våren 2020 mer generelle støtteordninger som kunne avhjelpe bedrifter med nedgang i inntektene.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 61,3 mill. kroner.

Programkategori 13.60 Samiske formål

Utgifter under programkategori 13.60 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
560	Samiske formål	531 759	552 136	573 041	3,8
563	Internasjonalt reindriftssenter	8 133	9 119	9 272	1,7
	Sum kategori 13.60	539 892	561 255	582 313	3,8

Inntekter under programkategori 13.60 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3563	Internasjonalt reindriftssenter	2 664	2 861	2 921	2,1
	Sum kategori 13.60	2 664	2 861	2 921	2,1

Innledning

Samene er anerkjent som urfolk i Norge. I tråd med Grunnloven § 108 har regjeringen som mål å legge til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Norge har også folkerettslige forpliktelser som legger føringer for samepolitikken, blant annet ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27.

Sametinget er samenes folkevalgte organ og regjeringens viktigste premissleverandør og dialogpartner i samepolitiske spørsmål. Regjeringen bygger videre på de institusjonelle og rettslige rammene som allerede er lagt for samepolitikken. Regjeringen er ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller vedtakene som Sametinget gjør som politisk organ.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å samordne statlig politikk som berører samene i Norge, og skal arbeide for helhet og sammenheng i politikken, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Hvert fagdepartement

har et ansvar for å følge opp statlig politikk overfor samene innenfor sin sektor.

Det er statens ansvar å sikre at hensynet til samene blir ivaretatt. Samtidig legger staten til grunn at kommuner og fylkeskommuner på eget initiativ, og som en del av lokaldemokratiet, også følger opp forpliktelsene sine overfor de samiske innbyggerne. For eksempel har kommunene et ansvar for opplæring i samisk.

Mål for programkategorien

1. Samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv
2. Samene deltar i offentlige beslutningsprosesser
3. Samene får gode og likeverdige tjenester

Mål 1 Samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv

Å styrke samiske språk og samiske institusjoner er viktig for å sikre og utvikle samisk kultur og samfunnsliv. Sametinget er den sentrale aktøren i

dette arbeidet. Sametinget mottar sin hovedbevilgning over kap. 560, post 50, som dekker bevilgninger til å styrke og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. Økt kunnskap gjør det enklere å sikre og utvikle språk, kultur og samfunnsliv. Økt kunnskap om samer og samiske forhold kan også motvirke hatytringer, diskriminering, stereotypier og negative holdninger. Kommunal- og moderniseringsdepartementet støtter derfor flere tiltak som gir økt kunnskap om samiske forhold, blant annet gjennom ordningen Samiske veivisere over kap. 560, post 55.

Mål 2 Samene deltar i offentlige beslutningsprosesser

Det er et sentralt politisk mål at samene skal ha reell innflytelse på beslutninger som angår dem. Når det gjelder tiltak som omfattes av kap. 560, post 50, som saker om bevaring og revitalisering av samiske språk og arbeid med å samle inn og sikre samisk tradisjonell kunnskap, er det naturlig at Sametinget fatter avgjørelsene. I andre saker står statlige myndigheter for avveining av interesser og tar en endelig beslutning. Da er det viktig å sørge for reell involvering før beslutningen fattes.

I februar 2021 fremmet regjeringen forslag til Stortinget om å lovfeste regler om konsultasjoner i sameloven, jf. Prop. 86 L (2020–2021) *Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)*. Lovforslaget ble vedtatt av Stortinget 7. juni 2021 og trådte i kraft 1. juli. De nye lovbestemmelsene skal legge til rette for mer effektive og bedre konsultasjoner mellom offentlige myndigheter og Sametinget eller andre samiske interesser. Loven forankrer konsultasjonsplikten for alle forvaltningsnivåer, også kommuner og fylkeskommuner. Lovfestingen av konsultasjonsplikten endrer ikke på det kommunale selvstyret.

Mål 3 Samene får gode og likeverdige tjenester

Målet om at samene får gode og likeverdige tjenester gjelder tjenester fra både staten, fylkeskommunene og kommunene. For å kunne tilby likeverdige tjenester er det avgjørende at den samiske befolkningen blir møtt av saksbehandlere og personale med samisk språk- og kulturkompetanse, i møte med ulike offentlige instanser som barnevernet, psykisk helsevern, familievernkantor, politi eller sykehjem.

Kap. 560 Samiske formål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
50	Samisk språk, kultur og samfunnsliv	518 968	539 013	559 645
51	Divvun	7 428	7 621	7 780
55	Samisk høgskole	5 363	5 502	5 616
	Sum kap. 560	531 759	552 136	573 041

Post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv

Mål

Det er et sentralt politisk mål at samene skal ha reell innflytelse på beslutninger som gjelder dem selv. I saker som berører samene, er det derfor naturlig at Sametinget fatter avgjørelsene.

Prioriteringer 2022

- Bevilgningen forvaltes i sin helhet av Sametinget. Sametinget gjør egne prioriteringer som folkevalgt, politisk organ. Sametingets vedtak kan leses på Sametinget.no.

Rapport 2020–2021

Sametinget er et folkevalgt, politisk organ. Regjeringen er ikke ansvarlig for Sametingets politiske virksomhet eller vedtakene som Sametinget gjør som politisk organ. Sametingets bruk av midler bevilget over statsbudsjettet går fram av Sametingets årsmelding for 2020.

Det legges årlig fram en framoverskuende melding om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Meld. St. 37 (2020–2021) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn*, ble lagt fram for Stortinget 18. juni 2021. I meldingen beskrives næringsgrunnlaget i

samiske områder. Det blir redegjort for næringspolitiske virkemidler som er relevante for næringsutvikling i samiske områder og betingelser som må være på plass for å stimulere til arbeidsplassutvikling og bostedsattraktivitet.

Sametinget fikk i forbindelse med endringer i statsbudsjettet 2021, jf. Prop. 79 S (2020–2021) og Innst. 233 S (2020–2021) en tilleggsbevilgning på 4 mill. kroner til ekstraordinære tiltak som følge av koronapandemien. Tilleggsbevilgningen var en videreføring av tilsvarende bevilgning gitt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Sametinget har brukt tilleggsbevilgningen til styrking av samisk næringsliv, reiseliv og kreative næringer i 2020 og 2021.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 7,3 mill. kroner økning til dekning av husleie ved Saemien Sijte – sørsamisk museum og kultursenter i 2022.
- 6 mill. kroner økning til oppfølging av Meld. St. 37 (2020–2021) *Samisk språk, kultur og samfunnsnivå – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn*.
- 2,2 mill. kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 559,6 mill. kroner.

For en samlet oversikt over bevilgninger til Sametinget og andre samiske formål vises det til publikasjonen Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2022 på regjeringen.no.

Post 51 Divvun

Bevilgningen skal benyttes til drift av Divvun, som er en egen enhet ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet.

Mål

Det er et mål at samiske språk skal overleve som bruksspråk i dagens samfunn. Divvun skal utvikle og drifte teknologiske verktøy for samiske språk, slik at språkene skal kunne brukes på ulike dataplattformer.

Prioriteringer 2022

- Divvun skal arbeide videre med å oppdatere, vedlikeholde og forbedre språkverktøyene, og å forenkle installeringen av verktøyene.
- Starte opp med et tekst-til-tale-prosjekt for lulesamisk og lansere nye nettordbøker.
- Arbeide videre med å informere aktuelle brukere om verktøyene, og øke sin tilgjengelighet på sosiale medier.
- Videreføre samarbeid med relevante miljøer, nasjonalt og internasjonalt.

Rapport 2020–2021

Divvuns verktøy blir brukt av stadig flere. I 2020 ble den første grammatikkontrollen på nordsamisk lansert. Det er gitt ut oppdateringer for mobiltastaturer og korrekturverktøy. Det er lansert et program for enklere installering av de ulike programmene. Det er utviklet tekniske løsninger for å gjøre kildekoden offentlig og for å tilfredsstille kravene i EUs personvernforordning (GDPR). Internasjonalt samarbeid om språkteknologi for andre urfolks- og minoritetsspråk ble videreført.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 7,8 mill. kroner.

Post 55 Samisk høgskole

Bevilgningen skal dekke drift av Faglig analysegruppe for samisk statistikk og drift av ordningen Samiske veivisere.

Mål

- Målet for Faglig analysegruppe for samisk statistikk er å styrke faktagrunnlaget for vurderinger og beslutninger i konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.
- De samiske veivisernes mål er å gi økt kunnskap om samer og samiske forhold blant unge i Norge.
- Det er også et mål at veiviserordningen skal føre til dialog mellom samisk ungdom og andre ungdommer og bidra til å motvirke etnisk diskriminering.

Prioriteringer 2022

- Faglig analysegruppe skal innen 1. oktober hvert år legge fram en rapport til Kommunal-

og moderniseringsdepartementet og Sametinget. Rapporten skal, så langt mulig, gi oversikt over og analyse av situasjon og utviklingstrekk i det samiske samfunnet i Norge.

- De samiske veiviserne skal fortsette arbeidet med å bidra til økt kunnskap om samer og samiske forhold blant unge i Norge, herunder fortsette driften og videreutviklingen av egne nettsider.

Rapport 2020–2021

Analysegruppen utgir hvert år publikasjonen *Samiske tall forteller – Kommentert samisk statistikk*. I 2020 ble den trettende utgaven gitt ut.

Ordningen med Faglig analysegruppe for samisk statistikk ble etablert 1. oktober 2007. Analysegruppen består av fem medlemmer, og Samisk høgskole er sekretariat for gruppen. Ny gruppe ble oppnevnt høsten 2020. Samtlige med-

lemmer valgte å trekke seg fra vervene sine våren 2021. Gruppen informerte da departementet om et behov for å gjøre endringer i organiseringen av arbeidet.

Departementet er nå i dialog med Sametinget om den videre organiseringen, med sikte på å beslutte en ny modell for analysearbeidet i løpet av høsten 2021.

Koronasituasjonen har påvirket de samiske veiviserens arbeid i 2020 og 2021. Planleggingen av skolebesøk har vært utfordrende for veiviserne, og de har måttet tilpasse og endre planer på kort varsel. Selv om antallet fysiske skolebesøk har vært færre, har veiviserne likevel klart å gjennomføre mange skolebesøk ved å besøke skolene digitalt.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 5,6 mill. kroner.

Kap. 563 Internasjonalt reindriftssenter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	6 586	6 258	6 351
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 547	2 861	2 921
	Sum kap. 563	8 133	9 119	9 272

Post 01 Driftsutgifter

Mål

- Internasjonalt reindriftssenter i Kautokeino er en faglig selvstendig institusjon som vedtar egne mål og resultatkrav innenfor de rammene som departementet fastsetter.
- Senteret arbeider for bærekraftig reindrift i nordområdene, å styrke samarbeidet mellom reindriftsfolkene, å spre kunnskap om verdens reindrift, ivaretagelse av tradisjonell kunnskap og kunnskapsutvikling, samt å støtte Verdensforbundet for reindriftsfolk og dets internasjonale aktiviteter.

Prioriteringer 2022

- Senteret skal fortsette å videreutvikle sin rolle i utvikling av nye kunnskapsstrategier for urfolkssamarbeid i nordområdene, i samarbeid med bl.a. University of the Arctic (UARctic).

- Senteret skal videreføre sitt fokus på FNs bærekraftsmål og engasjement av urfolksungdom, særlig fokusert på klimatilpasning og motstandsdyktighet i urfolksamfunn under sterk endring.

Rapport 2020–2021

Internasjonalt reindriftssenter videreutviklet i perioden sitt urfolkssamarbeid med institusjoner, organisasjoner og reindriftsfolk i Russland, Kina, Mongolia, Nord-Amerika og Norden. Gjennom folk-til-folk-samarbeid i nordområdene har senteret sammen med Verdensforbundet for reindriftsfolk initiert prosjekter som vektlegger lokal kompetansebygging.

Senteret rapporterer om store endringer i urfolkssamfunn i Arktis på grunn av klimaendringer, globalisering og industriell utbygging. Senteret har i perioden videreutviklet sitt internasjonale institusjonssamarbeid, blant annet med Belfer Center ved Harvard-universitetet, samt uni-

versiteter og forskningsinstitutter i Canada, Russland og Tyskland.

I partnerskap og samarbeid med Harvard Belfer Center, Harvard Business School, UArctic med flere, har senteret utviklet og gjennomført et pilot utdanningsprogram i ledelse, resiliens, klimatilpasning og krisehåndtering for 26 arktiske urfolksungdommer.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 56 000 kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 6,4 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker utgifter knyttet til eksternt finansierte prosjekter og har tilsvarende inntekter på kap. 3563, post 02.

Mål

- Kunnskapsutvikling om reindriften, dens rammebetingelser, motstandsdyktighet, matsystemer og tradisjonelle kunnskap.
- Kapasitetsbygging for urfolkssamfunn i nord, inklusive fokus på urfolksungdom, matinnovasjon, utdanning, formidling og internasjonali-sering.

Prioriteringer 2022

- Internasjonalt reindriftsenter vil videreutvikle nye kunnskapsstrategier for urfolkssamarbeid i nordområdene.
- Senteret vil arbeide videre med å etablere og konsolidere et arktisk matlaboratorium, Boaššu; Arctic Indigenous FoodLab, med

støtte fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

- Senteret fortsetter ledelsen av Arktisk råds EALLU-prosjekt om urfolks matkultur, herunder utdanningsprogrammet Food Innovation Leadership.
- Senteret fortsetter ledelsen av prosjekt i regi av UNEP/GEF (United Nations Environment Programme/Global Environment Facility) Peatland and Nomadic Herders, for planlegging av utdannings- og kompetanseprogrammer for urfolksungdom.
- Senteret videreutvikler sitt Training of Future Arctic Leaders program sammen med Harvard University, UArctic og partnere.

Rapport 2020–2021

Senteret har gjennomført forprosjektfasen for Boaššu; Arctic Indigenous FoodLab, støttet av departementet. Prosjektet ble omtalt i Meld. St. 9 (2020–2021) *Mennesker, muligheter og norske interesser i nord*.

Senteret har igangsatt forprosjektfasen av FoU-prosjektet UNEP/GEF Peatland and Nomadic Herders sammen med regjeringen i Mongolia, UNEP, UArctic og partnere, og har oppnådd status som forvaltningsenhet under FNs miljøprogram.

Senteret har tatt aktivt del i Arktisk råds utvikling av metoder for deltakende miljøobservasjoner blant annet i samspill med aktører i Alaska.

Senteret har gjennomført sine leveranser til Rievdan-prosjektet finansiert av Norsk forskningsråd, inklusive publisering av vitenskapelige artikler innenfor feltet urfolks matsystemer.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 2,9 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen på posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3563, post 02, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 3563 Internasjonalt reindriftssenter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
02	Diverse inntekter	2 365	2 861	2 921
03	Leieinntekter	299		
	Sum kap. 3563	2 664	2 861	2 921

Post 02 Diverse inntekter

På posten føres inntekter knyttet til eksternt finansierte prosjekter i regi av Internasjonalt reindriftssenter. Tilhørende utgifter føres på kap. 563, post 21. Det foreslås å bevilge 2,9 mill. kroner.

Post 03 Leieinntekter

Posten er avviklet.

Programkategori 13.67 Nasjonale minoriteter

Utgifter under programkategori 13.67 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
567	Nasjonale minoriteter	51 245	52 830	58 976	11,6
	Sum kategori 13.67	51 245	52 830	58 976	11,6

Innledning

Etniske, religiøse og/eller språklige minoriteter med langvarig tilknytning til landet regnes som nasjonale minoriteter. Jøder, kvener/norskfinner, romer, romanifolk/tatere og skogfinner er anerkjent som nasjonale minoriteter i Norge. Når det gjelder spørsmål om hvem som tilhører en nasjonal minoritet, skal myndighetene legge vekt på den enkeltes selvidentifisering.

Norges politikk overfor nasjonale minoriteter bygger på prinsippet om likeverd og ikke-diskriminering og er forankret i internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, som FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter og den europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å samordne statlig politikk som berører nasjonale minoriteter og skal arbeide for helhet og sammenheng i politikken, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Hvert departement har ansvar for å følge opp den statlige politikken innenfor sin sektor. Det er statens ansvar å sikre at hensynet til nasjonale minoriteter blir ivaretatt. Staten legger til grunn at kommuner og fylkeskommuner følger opp aktuelle forpliktelser.

Mål for programkategorien

1. De nasjonale minoritetene deltar aktivt i samfunnet og kan uttrykke og videreutvikle sine språk og sin kultur
2. De nasjonale minoritetene deltar i offentlige beslutningsprosesser

3. De nasjonale minoritetene får gode og likeverdige tjenester

Mål 1 De nasjonale minoritetene deltar aktivt i samfunnet og kan uttrykke og videreutvikle sine språk og sin kultur

Det er et mål at de nasjonale minoritetene deltar aktivt i samfunnet og kan uttrykke og videreutvikle sine språk og sin kultur. Virkemidler i språk-, kultur- og opplæringspolitikken er sentrale for å nå dette målet. Kunnskap om nasjonale minoriteter og deres kulturuttrykk kan motvirke diskriminering, stereotyper og negative holdninger. Kommunal- og moderniseringsdepartementet støtter derfor tiltak som kan gi større innsikt i nasjonale minoriteters situasjon.

Mål 2 De nasjonale minoritetene deltar i offentlige beslutningsprosesser

Målet er avledet av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter artikkel 15, hvor det står at «partene skal skape de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og offentlige anliggender, særlig de som berører dem».

Målet er også i tråd med bærekraftsmål 16.7 om å sikre lydhøre, inkluderende, deltakerbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivå. Kommunal- og moderniseringsdepartementet følger rammekonvensjonen og bidrar til å nå bærekraftsmålet gjennom å støtte de nasjonale minoritetenes egne organisasjoner, og gjennom å

etablere egne arenaer for dialog mellom sentrale myndigheter og minoritetenes organisasjoner.

Mål 3 De nasjonale minoritetene får gode og likeverdige tjenester

Nasjonale minoritetsgrupper har historisk erfaring med statlig diskriminering. Dette kan prege gruppens forhold til offentlige myndigheter i dag og påvirke om, og hvordan, de oppsøker offentlige tjenester. Kommunene har ansvar for å sikre

innbyggerne gode og likeverdige tjenester innenfor for eksempel barnehage, grunnopplæring og ulike helse- og velferdstjenester. Det er derfor viktig at kommunene har kjennskap til nasjonale minoriteter.

For å styrke kunnskapen om nasjonale minoriteter i forvaltningen, har Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet et nytt og utvidet e-læringsprogram om urfolk og nasjonale minoriteter hvor målgruppen er ansatte i statsforvaltningen og i kommunene.

Kap. 567 Nasjonale minoriteter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
22	Kollektiv oppreisning til norske rom mv.	216	1 135	
60	Romer, <i>kan overføres</i>	3 841	3 729	6 526
70	Nasjonale minoriteter	7 807	7 989	8 197
72	Det Mosaiske Trossamfund	9 186	9 480	10 726
73	Kvensk språk og kultur	10 500	10 836	11 118
74	Kultur- og ressurscenter for norske romer	12 151	14 473	17 086
75	Romanifolket/taterne, <i>kan overføres</i>	7 544	5 188	5 323
	Sum kap. 567	51 245	52 830	58 976

Post 22 Kollektiv oppreisning til norske romer mv.

Bevilgningen på posten dekker utgifter knyttet til kollektiv oppreisning til norske romer. I 2020 og 2021 har bevilgningen dekket kostnader med å finne nye, permanente lokaler til Romano Kher. Arbeidet har vært utført av Statsbygg. Senteret flyttet inn i nye lokaler høsten 2021.

Som følge av at arbeidet med å finne egnet lokale til Romano Kher er fullført, foreslås det at bevilgningen flyttes til kap 567, post 74 for å dekke inn økte leie- og driftskostnader ved senteret.

Post 60 Romer, kan overføres

Mål for ordningen

- Målet for ordningen er å bedre levekårene til norske romer, særlig gjennom tiltak i skolen.
- Et sentralt prinsipp i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates. Ordningen skal bidra til å nå bærekraftsmål 4.1 om utdanning. Mange

romer har lite skolegang og utfordringer knyttet til å fullføre skolegangen.

Prioriteringer 2022

- I 2022 skal skolelosordningen, som driftes av Oslo kommune, fortsette å bistå romelever, deres familier og skoler for å bidra til at flere romelever fullfører skolen.
- Samarbeidet mellom Oslo og Lørenskog kommuner fortsetter. Mange romfamilier har flyttet til Lørenskog de seneste årene. Det er viktig at elevene, familiene og skolene også der får nødvendig oppfølging.
- Skolelosordningen i Oslo fortsetter samarbeidet med Romano Kher.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse er at romer deltar i tiltaket og gis mulighet til å bidra i utformingen av det.

Tildelingskriterier

Midlene på posten skal dekke tiltak under skolelosordningen i Oslo kommune. Det kan også bli gitt tilskudd til tiltak for romer i Lørenskog kommune.

Oppfølging og kontroll

Departementet følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som er satt i regelverk og i tilskuddsbrev.

Rapport 2020–2021

Ved utgangen av 2020 virket ordningen på mange ulike skoler i Oslo. Skolelosene har arbeidet med å styrke læringsutbyttet til elever med rombakgrunn, redusere fravær og øke andelen elever som fullfører grunnopplæringen.

Pandemien har hatt store konsekvenser for rombarns deltakelse på skolen. Noen barn har nesten ikke vært på skolen, og andre har hatt høyt fravær.

Skolelosordningen flyttet i 2020 til Oslo kommunes språksenter. Samlokaliseringen gir både faglige og praktiske fordeler.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 2,7 mill. kroner økning til skolelosordningen i Oslo kommune og til eventuelle tiltak for romer i Lørenskog kommune. Økningen inngår i en samlet styrking av tiltak for romer på 4 mill. kroner, se også omtale under kap 567, post 74.

Det foreslås å bevilge 6,5 mill. kroner.

Post 70 Nasjonale minoriteter

Mål for ordningen

- Styrke nasjonale minoriteters kultur, språk og egenorganisering.
- Det er særlig et mål at nasjonale minoriteters egne organisasjoner kan fremme sine interesser overfor ulike myndigheter.

Prioriteringer 2022

- Det gis tilskudd til drift av organisasjoner og til prosjekter som bidrar til å styrke nasjonale minoriteters språk, kultur og identitet.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse for driftstilskuddet er graden av egenorganisering hos de nasjonale minoritetene, om språk og/eller kultur styrkes og graden av deltakelse i offentlige beslutningsprosesser.

Kriterier for måloppnåelse for prosjekttilskuddet er antall arrangerte prosjekter, kurs og aktiviteter som fremmer formålet, antall personer som deltar eller blir nådd gjennom prosjekter, grad av kontakt mellom organisasjonene og antall barn og unge som blir nådd.

Tildelingskriterier

Tilskudd over ordningen kan gis både som driftstilskudd til organisasjonene som representerer de nasjonale minoritetene, og som prosjekttilskudd.

For å motta driftstilskudd er det krav om at organisasjonen har som formål å fremme interessene og ivareta rettighetene til nasjonale minoriteter i Norge. Tilskudd blir gitt ut fra en samlet skjønsmessig vurdering, basert blant annet på antall medlemmer, antall lokallag og aktiviteter i organisasjonen.

Prosjekttilskudd skal bidra til å styrke nasjonale minoriteters språk, kultur og identitet. Det er et særlig mål å styrke språk og identitet hos barn og unge. Tilskudd blir gitt til frivillige organisasjoner, kommuner, institusjoner og foretak som har virksomhet i tilknytning til nasjonale minoriteter.

Oppfølging og kontroll

Norsk kulturråd gir tilskudd etter søknad og følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som er satt i forskrift om tilskudd til nasjonale minoriteter, og eventuelle retningslinjer fastsatt av Kulturrådet og i tilskuddsbrev. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er klageinstans. Kulturrådet har ansvar for å evaluere ordningen.

Rapport 2020–2021

Av en total ramme på 7,8 mill. kroner i 2020 fordelte Kulturrådet 5,3 mill. kroner i driftsstøtte til sju organisasjoner og 2,5 mill. kroner i prosjektstøtte. Driftsmidlene bidro til at organisasjonene kunne gjennomføre faste møter og arrangementer, og delta i offentlige beslutningsprosesser. Prosjekttilskuddet bidro til å styrke minoritetenes språk og kultur, og til økt barne- og ungdomsarbeid blant minoritetene.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 8,2 mill. kroner.

Post 72 Det Mosaiske Trossamfund

Mål for ordningen

- Målet for tilskuddet er å bidra til å motvirke antisemittisme og å sørge for sikkerhet rundt lokalene til Det Mosaiske Trossamfund (DMT) i Oslo.

Prioriteringer 2022

- Det vil gis tilskudd til DMT til tiltak for å motvirke antisemittisme i tråd med Handlingsplan mot antisemittisme 2021–2023 – en videreføring, og tilskudd til sikkerhetstiltak rundt DMTs lokaler.

Kriterier for måloppnåelse

For informasjonstiltakene om jødedom og jøder i Norge er kriteriet for måloppnåelse at personer som får informasjon gjennom tiltakene, opplever å ha fått økt bevissthet og kunnskap om jøder, jødedom og antisemittisme.

Måloppnåelseskriteriet for sikkerhetstiltakene er at en høy andel av medlemmene i DMT opplever at deres sikkerhet er ivaretatt, i og rundt lokalene til DMT.

Tildelingskriterier

Tilskuddet tildeles i sin helhet til DMT.

Oppfølging og kontroll

Kommunal- og moderniseringsdepartementet følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som er satt i regelverk og i tilskuddsbrev.

Rapport 2020–2021

I 2020 fikk DMT tildelt 3,9 mill. kroner til informasjonstiltak, 3,5 mill. kroner til sikkerhetstiltak og 2,1 mill. kroner til oppfølging av tiltak i regjeringens handlingsplan mot antisemittisme. Hoveddelen av midlene til informasjonstiltak har finansiert Jødiske veivisere. Jødiske veivisere inngår også som et tiltak i Handlingsplan mot antisemittisme 2021–2023.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1 mill. kroner økning til helårsvirkning av sikkerhetstiltak ved DMT.

Det foreslås å bevilge 10,7 mill. kroner, hvorav 6,1 mill. kroner til DMTs informasjonstiltak og 4,6 mill. kroner til sikkerhetstiltak.

Post 73 Kvensk språk og kultur

Mål for ordningen

Målet for ordningen er å bidra til å revitalisere kvensk språk og fremme kvensk/norskfinsk kultur.

Prioriteringer 2022

- Det vil bli tildelt driftsmidler til kvenske språk- og kultursentre og til kvensk avis.
- Det vil gis prosjekttilskudd etter søknad til tiltak som bidrar til å oppfylle formålet med tilskuddsordningen.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse er antall arrangerte prosjekter, kurs og aktiviteter som fremmer formålet, og antall deltakere på de ulike tiltakene.

Tildelingskriterier

Frivillige organisasjoner, privatpersoner, kommuner og institusjoner kan søke om prosjektstøtte til kulturformål og tiltak som bidrar til å styrke kvensk språk og identitet.

Tiltak som retter seg mot barn og unge, vil bli prioritert. Nærmere tildelingskriterier er fastsatt i forskrift.

Over tilskuddsordningen kan det også søkes midler til etablering og drift av kvenske språk- og kultursentre og til kvensk avis.

Oppfølging og kontroll

Ordningen blir kunngjort via Troms og Finnmark fylkeskommunes nettsider og andre aktuelle kanaler. Troms og Finnmark fylkeskommune tildeler midler og følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som blir satt i forskrift og i tilskuddsbrev.

Rapport 2020–2021

Av en total ramme på 10,8 mill. kroner i 2020 tildele Troms og Finnmark fylkeskommune totalt 4 mill. kroner til drift av fire kvenske språksentre og ett kvensk kultursenter, og 830 000 kroner i støtte til avisen Ruijan Kaiku. Det ble også tildelt totalt om lag 5,4 mill. kroner til ulike språk- og kulturprosjekter.

Tilskuddene til drift av språksentrene har bidratt til at det er gjennomført en rekke språkkurs og kulturaktiviteter for kvenske barn og unge. Prosjektilskuddene har bidratt til språk- og kulturutvikling på flere nivåer.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 11,1 mill. kroner.

Post 74 Kultur- og ressursenter for norske romer

Mål for ordningen

- Formålet med tilskuddet er å utvikle og drifte et kultur- og ressursenter for romer, blant annet for kultur- og kunnskapsformidling.
- Senteret skal fungere som et sted hvor romer og majoritetsbefolkningen kan møtes.

Prioriteringer 2022

- Sikre Romano Khers etablering i nye lokaler og at senteret utvikles videre etappevis med blant annet kulturarbeid, tiltak rettet mot barn og ungdom, inkludering av rom-menigheten og enkelte arbeidsrettede tiltak.
- Opprettholde brobyggertjenesten som blant annet bistår romer i kontakt med det offentlige, og holder kurs og foredrag for offentlige etater.
- Fortsette samarbeidet med skolelosordningen i Oslo kommune.
- Ha dialog med Lørenskog kommune.

Kriterier for måloppnåelse

Måloppnåelsen måles i første omgang i deltakelse. Norske romer skal både delta i og kunne påvirke beslutningsprosesser som angår innhold og drift av senteret. På sikt skal senteret og tiltakene der evalueres.

Tildelingskriterier

Tilskuddsmottaker er Kirkens Bymisjon, som driver senteret i tett samarbeid med norske romer.

Bevilgningen på posten dekker tilskudd til drift og aktiviteter tilknyttet Romano Kher. Senteret er et resultat av statens kollektive oppreisning til norske romer.

Oppfølging og kontroll

Departementet følger opp rapporteringen for bruken av tilskuddsmidlene etter de krav og vilkår som er satt i regelverk og i tilskuddsbrev.

Rapport 2020–2021

Det har vært arbeidet med å etablere Romano Kher i nye lokaler. Senteret flyttet inn i nye lokaler høsten 2021. Store deler av senterets utadrettede virksomhet har ikke vært mulig å gjennomføre under pandemien.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 1,3 mill. kroner økning til videreutvikling av aktiviteter ved senteret. Økningen inngår i en samlet styrking av tiltak for romer på 4 mill. kroner, se også omtale under kap 567, post 60.
- 1,2 mill. kroner økning (flytting fra kap 567, post 22) til dekning av økte leie- og driftskostnader i Romano Khers nye lokaler.

Det foreslås å bevilge 17,1 mill. kroner. I bevilgningen inngår midler til Kirkens Bymisjons arbeid med brobyggertjenesten for norske romer.

Det foreslås videre en tilsagnsfullmakt på 4,1 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 75 Romanifolket/taterne, kan overføres

Mål for ordningen

- Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Prioriteringer 2022

- Fortsette å styrke romanispråk og etablere kulturarenaer og møteplasser i tråd med en femårsplan Kulturrådet har laget i samarbeid med en referansegruppe.
- Bevare, dokumentere, formidle og videreføre romanifolket/taternes materielle og immaterielle kulturarv, som tradisjoner, fortellinger, håndverk og musikk, i tråd med femårsplanen.

- Gi tilskudd etter søknad til enkeltaktører, til tiltak som bidrar til å oppfylle målet for ordningen.

Kriterier for måloppnåelse

Gjennom prosjektrapporteringen blir det vurdert i hvilken grad prosjektet har oppnådd de målene som er satt i søknaden, om prosjektet har nådd målgruppen og hvilket resultat prosjektet har ført til i form av aktiviteter eller tiltak.

Tildelingskriterier

Privatpersoner, private og offentlige institusjoner, organisasjoner og andre virksomheter kan søke om tilskudd til prosjekter som bidrar til å synliggjøre, styrke og videreføre romanifolkets/taternes kultur og historie, til å styrke språket romani, til dokumentasjon og formidling av kunnskap om romanifolkets/taternes situasjon og til holdnings- og skapende arbeid.

Oppfølging og kontroll

Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne blir forvaltet av Kulturrådet som en til-

skuddsordning, i henhold til egen forskrift. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er klageinstans. Kulturrådet har ansvar for å evaluere ordningen.

Rapport 2020–2021

Kulturrådet tildelte i 2020 tilskudd på om lag 4,75 mill. kroner til 22 ulike prosjekter over tilskuddsordningen til romanifolket/taterne. 280 000 kroner av tildelingen for 2020 ble overført til 2021.

Prosjekter av ulikt omfang, med ulike formål og med forskjellige målgrupper mottok støtte, blant annet til musikk- og teaterforestillinger, filmprosjekt, bøker, samlingssted, informasjons- og selvhjelpsprosjekter og ulike arrangementer.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 5,3 mill. kroner.

For at ubrukt bevilgning fra tidligere år skal gå til det tiltenkte formålet, foreslås det at departementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567, post 75 fra 2022 til 2023, jf. forslag til romertallsvedtak.

Programkategori 13.70 Kommunesektoren mv.

Utgifter under programkategori 13.70 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
571	Rammetilskudd til kommuner	150 769 257	146 179 894	149 303 207	2,1
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	42 655 593	40 511 773	40 082 831	-1,1
573	Kommunestruktur	820 358	53 200	54 583	2,6
575	Ressurskrevende tjenester	10 525 695	11 023 904	11 857 348	7,6
576	Vedlikehold og rehabilitering	2 500 000			0,0
577	Tilskudd til de politiske partier	464 267	461 955	442 294	-4,3
578	Valgdirektoratet	46 032	116 802	57 894	-50,4
579	Valgutgifter	5 259	11 789		-100,0
2427	Kommunalbanken AS	750 000			
	Sum kategori 13.70	208 536 461	198 359 317	201 798 157	1,7

Inntekter under programkategori 13.70 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3571	Tilbakeføring av forskudd	898			
5616	Kommunalbanken AS		588 000	646 000	9,9
	Sum kategori 13.70	898	588 000	646 000	9,9

Innledning

Kommuner og fylkeskommuner er selvstendige, folkevalgte forvaltningsnivåer som ivaretar oppgaver som tjenesteytere, samfunnsutviklere, myndighetsutøvere og demokratiske arenaer for innbyggerne. Kommunene har blant annet ansvaret for barnehage, grunnskole, barnevern, helse-, omsorgs- og sosialtjenester, tekniske tjenester og kulturoppgaver. Fylkeskommunene har blant annet ansvaret for videregående opplæring, lokal

kollektivtransport, fylkesveier, tannhelse, regional utvikling og kulturoppgaver.

Departementene har sektoransvar for respektive områder av kommunesektorens tjenestetilbud, blant annet forvaltning og utvikling av lov- og regelverk og finansiering av reformer og nye tiltak.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal bidra til at statens styring av kommunesektoren er samordnet, helhetlig og konsistent. Departementet har et særlig ansvar for at kommunesektoren har et godt og fremtidsrettet lov- og regel-

verk, i første rekke gjennom utvikling og forvaltning av kommuneloven. Departementet skal legge til rette for at landet har en hensiktsmessig kommunestruktur.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i samarbeid med Finansdepartementet ansvaret for kommunesektorens inntektsrammer. Videre har departementet ansvaret for inntektsfordelingen mellom kommuner og mellom fylkeskommuner gjennom utvikling og drift av inntektsystemet for kommunesektoren. Departementet har også ansvaret for Kommune-Stat-Rapportering (KOSTRA) og for forvaltningen av statens eierskap i Kommunalbanken AS.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordnede ansvaret for valgordningen og valgregelverket. Valgdirektoratet har det operative ansvaret på statlig nivå for gjennomføring av stortings- og lokalvalg. Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for den praktiske valg-gjennomføringen. Departementet har også ansvaret for tilskudd til de politiske partiene.

Mål for programkategorien

1. Et velfungerende demokrati
2. Et velfungerende kommunalt selvstyre
3. Bærekraftige, innovative og omstillingsdyktige kommuner

Mål 1 Et velfungerende demokrati

Frie og hemmelige valg er grunnleggende i vårt demokrati. Tilliten til valginstutttet er høy, og det er viktig at den opprettholdes. Dette forutsetter åpenhet om hvordan valg gjennomføres, og at teknologien som brukes ved valg er sikker. I tillegg må det demokratisk representative systemet og selve valgordningen ha legitimitet, og regelverket må være i tråd med internasjonale standarder.

Høy valgdeltakelse, representative folkevalgte organer og gode kanaler for innbyggerdeltakelse også mellom valg, er viktige forutsetninger for et velfungerende demokrati.

Det er mange ulike aktører som har viktige roller og oppgaver for å kunne opprettholde et velfungerende demokrati. De politiske partiene må ha rammebetingelser for å gjøre sin oppgave, kommuner og fylkeskommuner må ha handlefrihet til å fylle sin rolle, og borgerne må få informasjon og være trygge på å utøve sine demokratiske rettigheter. Det sivile samfunn har også en viktig rolle for å bidra til dette.

Departementet mottok 27. mai 2020 NOU 2020: 6 *Frie og hemmelige valg* med forslag til ny

valglov. Utredningen ble sendt på høring med høringsfrist 31. desember 2020. Departementet arbeider med å følge opp forslaget til ny valglov.

Budsjettkapitlene 577 Tilskudd til de politiske partier og 578 Valgdirektoratet støtter opp under mål 1.

Mål 2 Et velfungerende kommunalt selvstyre

Kommunesektoren forvalter på vegne av innbyggerne en stor del av fellesskapets ressurser og har betydelig offentlig myndighet. Kommuneloven legger juridiske rammer for all kommunal virksomhet og det kommunale selvstyret, blant annet prinsipper for den statlige styringen av kommunesektoren. Kommuner og fylkeskommuner skal ha frihet til å organisere sitt arbeid på en måte som er tilpasset lokale forhold og utfordringer. Prinsippene for statlig styring av kommunesektoren legger til grunn økonomisk og juridisk rammestyring og dialog mellom forvaltningsnivåene. Statens styring må balanseres mellom nasjonale hensyn som for eksempel likeverdig tjenestetilbud og rettssikkerhet, og hensynet til lokal handlefrihet.

En forutsetning for at det kommunale selvstyre skal være reelt, er at kommunesektoren i hovedsak er finansiert gjennom frie inntekter som skatt og rammetilskudd. Rammetilskuddet bevilges over kap. 571 og 572.

Innlemming i rammetilskuddet av øremerkede tilskudd styrker det lokale selvstyret og fører til redusert byråkrati både i staten og i kommunesektoren. Regjeringen vurderer derfor løpende om øremerking av midler til gitte formål er hensiktsmessig eller om rammefinansiering er bedre egnet. Bare i 2020 ble tilskudd tilsvarende om lag 3,6 mrd. kroner innlemmet. Som en del av barnevernsreformen foreslår regjeringen at tilskuddet på nærmere 850 mill. kroner til stillinger i barnevernet innlemmes i rammetilskuddet i 2022.

Mål 3 Bærekraftige, innovative og omstillingsdyktige kommuner

Kommunesektoren har en avgjørende rolle for at Norge skal nå bærekraftsmålene. Rammefinansiering og rammestyring styrker det lokale selvstyret og styrker kommunenes mulighet til å bidra til å nå bærekraftsmålene.

Rammefinansiering av kommunesektoren gjennom skatteinntekter og rammetilskudd gir rom for lokale prioriteringer og bidrar til effektiv bruk av offentlige ressurser. Inntektsrammer som står i forhold til oppgavene kommunesektoren er satt til å løse, og en rettferdig inntektsfordeling

mellom kommuner, er forutsetninger for et likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Regjeringen satte våren 2020 ned et offentlig utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene. Utvalget skal vurdere de ulike elementene i dagens inntektssystem, og skal levere sin utredning våren 2022.

Regjeringen vil legge til rette for effektiv bruk av samfunnets ressurser. Økt effektivitet i oppgaveløsningen vil gi kommunene større handlingsrom som blant annet kan brukes til å styrke velferdstjenestene. God økonomistyring, lokal tilpassing og innovative løsninger må derfor til for at kommuner og fylkeskommuner skal gi et godt og likeverdig tilbud. Nye digitale løsninger skal bidra til å gi bedre og mer helhetlige tjenester, og vil kunne frigjøre ressurser til å løse andre oppgaver.

Kommunestrukturen må tilpasses dagens og fremtidens utfordringer. Større og sterkere kommuner legger til rette for bedre velferdstjenester,

en mer bærekraftig samfunnsutvikling og et sterkere kommunalt selvstyre. Tilskudd til kommuner som slår seg sammen bevilges på kap. 573, post 60. Sammenslåtte kommuner som har over om lag 8 000 innbyggere, og som ikke mottar storbytilskudd, mottar regionsentertilskudd som bevilges på kap. 571, post 65.

Regjeringen satte i november 2020 ned et utvalg som skal vurdere dagens generalistkommunesystem, der alle kommuner og fylkeskommuner har de samme oppgavene. Utvalget skal vurdere forutsetninger og rammer kommunene har for å være generalistkommuner i dagens velferdssamfunn og vurdere eventuelle alternativer til generalistkommunesystemet. Utredningen skal leveres innen desember 2022.

Budsjettkapitlene 571 Rammetilskudd til kommuner, 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, 573 Kommunestruktur og 575 Ressurskrevende tjenester støtter opp under mål 3.

Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 555	33 334	25 450
60	Innbyggertilskudd	143 582 846	139 545 158	144 268 487
61	Distriktstilskudd Sør-Norge	785 079	808 012	808 128
62	Distriktstilskudd Nord-Norge	2 204 969	2 269 747	2 253 346
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572, post 64</i>	3 183 835	2 525 000	990 000
65	Regionsentertilskudd	196 855	202 897	203 375
66	Veksttilskudd	203 885	190 848	145 756
67	Storbytilskudd	581 233	604 898	608 665
	Sum kap. 571	150 769 257	146 179 894	149 303 207

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen går til forskning og utredning om kommuneøkonomi, kommuneloven og øvrig juridisk rammeverk for kommunesektoren, lokaldemokrati og statlige tiltak rettet mot kommunesektoren. Bevilgningen omfatter også drift og utvikling av inntektssystemet og driftsmidler til Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Bevilgningen kan videre finansiere større utviklingsprosjekter, her-

under utredningsstillinger i departementet knyttet til tidsbegrensede prosjekter.

Rapport 2020–2021

I 2020 og 2021 har det vært utredninger og evalueringer innenfor blant annet følgende tema:

- Inntektssystemutvalget for kommunene
- Modell for drifts- og vedlikeholdsbehov for fylkesveg i inntektssystemet
- Ressurskrevende omsorgstjenester i kommunene

- Lokalpolitikernes arbeidsvilkår og lokaldemokratiet
- Tilstandsanalyse av det norske demokratiet
- Felles tilsynskalender
- Skjønnsnemnd og overskjønnsnemnd

Posten har i 2020 og 2021 også finansiert arbeid med generalistkommuneutvalget, og det er gitt midler til oppdraget til statsforvalterembetene om kommunestruktur.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- reduksjon på 8,4 mill. kroner som følge av at finansieringen av statsforvalterens oppdrag i forbindelse med videreføring av kommunereformen foreslås flyttet til statsforvalterens driftsbevilgning fra 2022, jf. kap. 525, post 01.
- reduksjon på 179 000 kroner som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I, pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 25,5 mill. kroner. Dette inkluderer midler til drift av de offentlige nedsatte utvalgene om inntektssystemet for kommunene og generalistkommunesystemet.

Post 60 Innbyggertilskudd

Hoveddelen av rammetilskuddet fordeles gjennom innbyggertilskuddet. Innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp per innbygger, før det omfordeles gjennom utgiftsutjevningen, overgangsordningen og korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler.

For en nærmere omtale av innbyggertilskuddet, utgiftsutjevningen og kostnadsnøkkelen for kommunene vises det til Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (2021–2022) Grønt hefte (H-2515 N).

Regnskapstall ved beregning av sektorandeler og samlet utgiftsbehov

Til beregning av hvor mye hver sektor skal utgjøre i kostnadsnøkkelen og hvor stort omfanget av utgiftsutjevningen skal være, dvs. samlet utgiftsbehov, benyttes siste tilgjengelige tall fra kommuneregnskapene fra KOSTRA/SSB. Normalt sett ville regnskapstall fra 2020 benyttes i utgiftsutjevningen for 2022. Koronasituasjonen med ekstraordinære overføringer til kommunesektoren og endret aktivitet mellom de ulike sek-

storene, gjør at bruk av regnskapstall fra 2020 i mindre grad gjenspeiler en normalsituasjon for kommunesektoren. Til utgiftsutjevningen for 2022 tas det derfor utgangspunkt i regnskapstall fra 2019 og ikke 2020.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 144 268,5 mill. kroner i 2022. Dette er en økning på 4 723,3 mill. kroner fra saldert budsjett for 2021. Økningen må ses i sammenheng med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren, jf. nærmere omtale i del I, kap. 2.

Post 61 Distriktstilskudd Sør-Norge

Distriktstilskudd Sør-Norge skal ivareta kommuner i Sør-Norge med svak samfunnsmessig utvikling og distriktsmessige utfordringer. Tildelingen av tilskuddet tar utgangspunkt i distriktsindeksen, som er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. Distriktsindeksen fra 2017 benyttes ved tildeling av Distriktstilskudd Sør-Norge i 2022.

Distriktstilskudd Sør-Norge tildeles kommuner i Sør-Norge (utenom Namdalen) som oppfyller følgende kriterier:

- har under 3 200 innbyggere eller en distriktsindeks på 46 eller lavere
- har gjennomsnittlige skatteinntekter per innbygger de siste tre årene som er under 120 pst. av landsgjennomsnittet.

Kommuner med færre enn 3 200 innbyggere mottar ett tilskudd per kommune. Satsene er differensiert etter kommunenes verdi på distriktsindeksen. Høyeste sats gis til kommuner med distriktsindeks på 35 eller lavere. Kommuner med en høyere verdi på distriktsindeksen får tilskudd etter lavere sats, slik at kommuner med distriktsindeks over 46 mottar halvparten av høyeste sats.

For kommuner med 3 200 innbyggere eller mer gis tilskuddet både per innbygger og per kommune. Kommuner med distriktsindeks på 35 eller lavere gis tilskudd per kommune og per innbygger med høyeste sats. Kommuner med høyere verdi på indeksen får tilskudd med henholdsvis 80, 60, 40 og 20 pst. av høyeste sats. Kommuner med distriktsindeks på 47 eller høyere mottar ikke tilskudd.

Satsene for distriktstilskudd Sør-Norge i 2022 er vist i tabell 5.5. Satsene er videreført uendret fra 2021.

Tabell 5.5 Satser for distriktstilskudd Sør-Norge 2022

Distriktsindeks	Kommuner med 3 200 innbyggere eller mer		Kommuner med under 3 200 innbyggere
	Sats per kommune (1 000 kroner)	Sats per innbygger (kroner)	Sats per kommune (1 000 kroner)
Indeks 0–35	1 307	1 183	6 034
Indeks 36–38	1 047	947	5 432
Indeks 39–41	785	710	4 827
Indeks 42–44	522	473	4 225
Indeks 45–46	262	237	3 620
Over 46	0	0	3 017

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 808,1 mill. kroner.

Post 62 Distriktstilskudd Nord-Norge

Distriktstilskudd Nord-Norge fordeles med et kronebeløp per innbygger til alle kommuner i Nord-Norge og Namdalen. Kommuner med færre enn 3 200 innbyggere mottar i tillegg et småkommunetillegg etter samme kriterier og satser som distriktstilskudd Sør-Norge. Kommuner i tidligere

Finnmark fylke og tiltakssonen i tidligere Troms fylke som får småkommunetillegg, får tilskudd etter en høyere sats.

Distriktsindeksen fra 2017 benyttes ved tildeling av småkommunetillegget i Distriktstilskudd Nord-Norge i 2022. Den geografiske inndelingen av satsene som ble benyttet ved fordelingen av tilskuddet i 2021 videreføres i 2022.

Satsene for distriktstilskudd Nord-Norge i 2022 er vist i tabell 5.6. Satsene er videreført uendret fra 2021.

Tabell 5.6 Satser for distriktstilskudd Nord-Norge 2022

Kommuner i:	Sats per innbygger (kroner)	
Nordland og Namdalen	1 861	
Troms (utenfor tiltakssonen)	3 570	
Tiltakssonen i Troms	4 206	
Finnmark	8 716	
<i>Småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere</i>		
Distriktsindeks	Småkommunetillegg per kommune, kommuner utenfor tiltakssonen (1 000 kroner)	Småkommunetillegg per kommune, kommuner i tiltakssonen (1 000 kroner)
Indeks 0–35	6 034	13 068
Indeks 36–38	5 432	11 760
Indeks 39–41	4 827	10 455
Indeks 42–44	4 225	9 147
Indeks 45–46	3 620	7 841
Over 46	3 017	6 534

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 2 253,3 mill. kroner.

Post 64 Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 572, post 64

Kommunal- og moderniseringsdepartementet for- deler årlig en del av rammetilskuddet til kommu- ner og fylkeskommuner etter skjønn. Formålet med skjønnstilskuddet er å kompensere kommu- ner og fylkeskommuner for lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssys- temet, og bidra til fornying og utvikling. Departementet fastsetter tilskuddsrammer til hvert enkelt statsforvalterembete for skjønnstildeling til kom- munene. Statsforvalteren fordeler tilskuddet til kommunene etter retningslinjer gitt av departementet. Departementet fordeler selv skjønnstilskuddet til fylkeskommunene. Skjønnstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner bevilges over henholdsvis kap. 571, post 64 og kap. 572, post 64.

Regjeringen foreslår en skjønnsramme for 2022 på 1 372 mill. kroner, hvorav 990 mill. kroner til kommunene og 382 mill. kroner til fylkeskom- munene. Det vises til kommuneproposisjonen for 2022 for nærmere omtale av skjønnsrammen 2022 og for rapportering om bruk av skjønnstilskudd i 2020.

Kommunene (kap. 571, post 64)

Regjeringen foreslår en bevilgning på 990 mill. kroner i 2022. Det er en videreføring av om lag samme nivå som i 2021 når det korrigeres for føl- gende forhold:

- skjønnsmidler til små kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester (foreslås bevilget på egen post i 2022).
- engangsbevilgninger til kommunene i 2021 i forbindelse med koronapandemien.

Basisrammen for kommunene foreslås satt til 850 mill. kroner, som er en videreføring på samme nivå som i 2021. Det er fortsatt forskjeller i størrelsen på fylkesrammene mellom statsforvalterem- betene, uten at dette er begrunnet i reelle behov. Det tas sikte på en ytterligere utjevning av fylkes- rammene fra 2023. Statsforvalterembetene har fordelt deler av basisrammen til kommunene. For- delingen vises i Grønt hefte.

Basert på tidligere års erfaringer, settes det av 120 mill. kroner av kommunenes skjønnstilskudd til uforutsette hendelser (reservepoten), deri- blant til kompensasjon etter naturskade.

I 2021 er det innenfor kommunenes skjønnstil- skudd avsatt 55 mill. kroner til små kommuner som har spesielt høye utgifter per innbygger til ressurskrevende tjenester. Fra 2022 opprettes det en ny post 61 under kap. 575 Ressurskrevende tje- nester på 55 mill. kroner til dette formålet. Til- skuddet er finansiert ved et trekk i innbyggertil- skuddet til alle kommuner.

Det settes av 20 mill. kroner innenfor kommu- nenes skjønnstilskudd til tilskudd til utviklings- og fornyingsprosjekter (prosjektskjønn). Prosjekt- skjønnet dekker også driftsutgifter og medlems- kontingent i Foreningen for god kommunal regn- skapsskikk (GKRS), til sammen 500 000 kroner.

For nærmere omtale av kriterier for tildeling av prosjektskjønnsmidler i 2022 vises det til kom- muneproposisjonen for 2022.

Fylkeskommunene (kap. 572, post 64)

Regjeringen foreslår en bevilgning på 382 mill. kroner i 2022. Det er en videreføring av nivået i 2021 når det korrigeres for engangsbevilgninger til fylkeskommunene i 2021 i forbindelse med koronapandemien.

Fylkeskommunenes basisramme settes til 332 mill. kroner. Dette er en videreføring av ram- men for 2021. Størrelsen på skjønnstilskuddet og fordelingen mellom fylkeskommunene vurderes årlig.

Fordelingen av skjønnstilskuddet mellom fyl- kene vises i Grønt hefte. I tillegg settes det av 50 mill. kroner til uforutsette hendelser, deriblant kompensasjon for naturskader.

Post 65 Regionsentertilskudd

Regionsentertilskuddet tildeles kommuner som slår seg sammen og som etter sammenslåingen får over om lag 8 000 innbyggere. Tilskuddet tilde- les med en sats per innbygger på 70 kroner og en sats per sammenslåing på 3,344 mill. kroner. Sat- sene er videreført uendret fra 2021. Kommuner som mottar storbytilskudd kan ikke motta region- sentertilskudd.

Det foreslås å bevilge 203,4 mill. kroner.

Post 66 Veksttilskudd

Veksttilskudd gis til kommuner med særlig høy befolkningsvekst. For 2022 foreslås det at veksttil- skuddet gis til kommuner som gjennom den siste treårsperioden har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst som er høyere enn 1,4 pst. og skatteinntekter under 140 pst. av landsgjennom-

snittet. Tilskuddet gis med en sats per innbygger over vekstgrensen. Satsen for veksttilskuddet er videreført uendret fra 2021 og utgjør 62 252 kroner i 2022.

Det foreslås å bevilge 145,8 mill. kroner.

Post 67 Storbytilskudd

Storbytilskudd tildeles i 2022 til Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Drammen. Tilskuddet fordeles med en sats på 393 kroner per innbygger. Satsen er videreført uendret fra 2021.

Det foreslås å bevilge 608,7 mill. kroner.

Post 90 Forskudd på rammetilskudd

Skatteutjevningen i inntektssystemet omfordeler inntekter gjennom rammetilskuddet og blir avregnet fortløpende basert på siste opplysninger om skatteinngangen. Siden endelig skatteinngang for 2022 ikke er kjent før i februar 2023, kan departementet i den løpende skatteutjevningen ha behov for å utbetale forskudd på rammetilskuddet for 2023 i 2022. I forslag til romertallsvedtak bes det om Stortingets samtykke til at det kan utbetales inntil 350 mill. kroner som forskudd på rammetilskudd til kommunene for 2023.

Kap. 3571 Tilbakeføring av forskudd

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
90	Tilbakeføring av forskudd	898		
	Sum kap. 3571	898		

Post 90 Tilbakeføring av forskudd

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) fikk Kommunal- og moderniseringsdepartementet fullmakt til å utbetale inntil 350 mill. kroner i for-

skudd i 2021 på rammetilskudd for 2022 til kommuner, jf. Innst. 5 S (2020–2021). Frem til september 2021 er det ikke mottatt søknader om forskudd. Det fremmes derfor ikke bevilgningsfor-
slag for 2022.

Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
60	Innbyggertilskudd	39 190 708	37 216 160	38 990 254
62	Nord-Norge-tilskudd	697 702	713 613	710 577
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571, post 64</i>	2 767 183	2 582 000	382 000
	Sum kap. 572	42 655 593	40 511 773	40 082 831

Post 60 Innbyggertilskudd

Hoveddelen av rammetilskuddet fordeles gjennom innbyggertilskuddet. Innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp per innbygger, før det omfordeles gjennom utgiftsutjevningen, overgangsordningen og korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler. Se Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S

(2021–2022) Grønt hefte (H-2515 N) for nærmere omtale av innbyggertilskuddet.

Til beregning av hvor mye hver sektor skal utgjøre i kostnadsnøkkelen og hvor stort omfanget av utgiftsutjevningen skal være, dvs. samlet utgiftsbehov, tas det utgangspunkt i regnskapstall fra 2019 og ikke 2020. Se nærmere omtale under kap. 571, post 60.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 38 990,3 mill. kroner i 2022. Dette er en økning på 1 774,1 mill. kroner fra saldert budsjett for 2021. Økningen må ses i sammenheng med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren, jf. nærmere omtale i del I, kap. 2.

Post 62 Nord-Norge-tilskudd

Tilskuddet blir utbetalt med et kronebeløp per innbygger til fylkeskommunene i Nord-Norge, jf. tabell 5.7. Satsene er videreført uendret fra 2021.

Tabell 5.7 Satser for Nord-Norge-tilskudd 2022

Fylkeskommune	Kroner per innbygger
Nordland	1 298
Troms og Finnmark	1 646

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 710,6 mill. kroner.

Post 64 Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 571, post 64

Den samlede fordelingen av skjønnstilskudd til kommuner og fylkeskommuner er beskrevet under kap. 571, post 64 Skjønnstilskudd.

Det foreslås å bevilge 382 mill. kroner.

Post 90 Forskudd på rammetilskudd

Skatteutjevningen i inntektssystemet omfordeler inntekter gjennom rammetilskuddet og blir avregnet fortløpende basert på siste opplysninger om

skatteinngangen. Siden endelig skatteinngang for 2022 ikke er kjent før i februar 2023, kan departementet i den løpende skatteutjevningen ha behov for å utbetale forskudd på rammetilskuddet for 2023 i 2022. I forslag til romertallsvedtak bes det om Stortingets samtykke til at det kan utbetales inntil 150 mill. kroner i 2022 som forskudd på rammetilskudd til fylkeskommunene for 2023.

Kap. 3572 Tilbakeføring av forskudd

Post 90 Tilbakeføring av forskudd

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) fikk Kommunal- og moderniseringsdepartementet fullmakt til å utbetale inntil 150 mill. kroner i forskudd i 2021 på rammetilskudd for 2022 til fylkeskommuner, jf. Innst. 5 S (2020–2021). Frem til september 2021 er det ikke mottatt søknader om forskudd. Det fremmes derfor ikke bevilgningsforslag for 2022.

Tilskudd gjennom inntektssystemet i 2021 og 2022

Tabell 5.8 viser rammetilskudd på kapittel og post til kommuner og fylkeskommuner i 2021 og 2022. Anslag på regnskap 2021 tilsvarende vedtatt bevilgning ved fremleggelsen av denne proposisjonen. I korrigert anslag på regnskap 2021 er det tatt hensyn til endringer fra 2021 til 2022 i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv. Det gjør tallene for 2021 og 2022 sammenlignbare. I korrigert anslag på regnskap 2021 er det også tatt hensyn til ekstraordinære bevilgninger knyttet til koronapandemien som ikke videreføres til 2022. Se tabell 5.9 med tilhørende omtale av korreksjonene.

Tabell 5.8 Tilskudd gjennom inntektssystemet i 2021 og 2022

(nominelle priser i 1 000 kroner)

Kap.	Post	Anslag på regnskap 2021	Korrigert anslag på regnskap 2021	Forslag 2022	Faktisk vekst 2021–2022 (pst.)	Korrigert vekst 2021–2022 (pst.)
571	60 Innbyggertilskudd	141 971 870	139 219 776	144 268 487	1,6	3,6
571	61 Distriktstilskudd Sør-Norge	808 012	808 012	808 128	0,0	0,0
571	62 Distriktstilskudd Nord-Norge	2 269 747	2 269 747	2 253 346	-0,7	-0,7
571	64 Skjønnstilskudd	4 150 000	1 025 000	990 000	-76,1	-3,4
571	65 Regionsentertilskudd	202 897	202 897	203 375	0,2	0,2
571	66 Veksttilskudd	190 848	190 848	145 756	-23,6	-23,6
571	67 Storbytilskudd	604 898	604 898	608 665	0,6	0,6
	<i>Sum kommuner</i>	<i>150 198 272</i>	<i>144 321 178</i>	<i>149 277 757</i>	-0,6	3,4
572	60 Innbyggertilskudd	37 728 660	37 308 881	38 990 254	3,3	4,5
572	62 Nord-Norge-tilskudd	713 613	713 613	710 577	-0,4	-0,4
572	64 Skjønnstilskudd	4 263 000	382 000	382 000	-91,0	0,0
	<i>Sum fylkeskommuner</i>	<i>42 705 273</i>	<i>38 404 494</i>	<i>40 082 831</i>	-6,1	4,4
	<i>Sum kommunesektor</i>	<i>192 903 545</i>	<i>182 725 672</i>	<i>189 360 588</i>	-1,8	3,6

Endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, regelendringer og finansiering (inkl. innlemming av øremerkede tilskudd)

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 2 mrd. kroner i 2022, jf. nærmere omtale i kapittel 2. Veksten er korrigert for endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv. Tabell 5.9 viser endringene som veksten er korrigert for, med påfø-

gende omtale av de enkelte sakene. Korreksjonene gjøres i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Se også Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (2021–2022) Grønt hefte (H-2515 N).

Som varslet i kommuneproposisjonen for 2022 holdes ekstraordinære bevilgninger knyttet til koronapandemien utenom beregningsgrunnlaget når veksten fra 2021 til 2022 beregnes. Tabell 5.9 viser summen av korrigeringer for ekstraordinære bevilgninger i 2021 knyttet til pandemien.

Tabell 5.9 Endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

	(i 1 000 2022-kroner)	
	Kommuner	Fylkeskommuner
Ekstraordinære bevilgninger i 2021 knyttet til koronapandemien	-10 432 450	-4 388 025
Statlige og private skoler – endring i elevtall	-117 742	-138 885
Universell utforming av IKT-løsninger	34 000	5 000
Kompetansekrav i barnevernet	52 500	750
Tolkeloven	20 674	1 751
Barnevernsreformen	1 310 000	
Innlemming av øremerket tilskudd til stillinger i barnevernet	841 120	
Ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet – avvikling av forsøk	-40 000	
Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 3.–4. trinn – helårseffekt av endring i 2021	35 875	
Kapitaltilskudd til private barnehager	-265 680	
Pensjon i private barnehager – redusert tilskudd og skjermingsordning	-206 865	
Økonomisk tilsyn med private barnehager	-5 000	
En ekstra skoletime naturfag i grunnskolen	99 800	
Basistilskudd til fastleger – helårseffekt av endring i 2021	77 125	
Basistilskudd til fastleger – økning i 2022	51 000	
Skjønnstilskudd – Gjerdrum kommune	-128 125	
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger	322 200	
Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger – kompensasjon	69 000	
Rusreformen	100 000	
Barnekoordinator	100 000	
Ressurskrevende tjenester – finansiering av tilleggskompensasjon	-55 000	
Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten	2 116 143	
Differensiert arbeidsgiveravgift	-2 597	
Økt fleksibilitet i videregående opplæring		73 280
Lærlingtilskudd – nominell videreføring		-97 925
Lærlingtilskudd – utfasing av midlertidig økning		-174 250

Tabell 5.9 Endringer i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som følge av endringer i oppgavefordelingen, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd mv.

(i 1 000 2022-kroner)

	Kommuner	Fylkeskommuner
Landslinjer – utvidelse av tilbud		-3 300
Overføring av oppgaver på kulturminneområdet		4 200
Reduserte ferjetakster		97 363
Økt CO ₂ -avgift – kompensasjon		98 818
Tunellsikkerhetsforskriften		231 000
Helikopterrute Værøy–Bodø		-41 200
Fv. 353 Gassveien		-76 875
<i>Sum</i>	<i>-6 024 022</i>	<i>-4 408 298</i>

Kommunene og fylkeskommunene

Statlige og private skoler – endring i elevtall

Som følge av økt antall elever i statlige og private skoler reduseres rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene med henholdsvis 117,7 mill. kroner og 138,9 mill. kroner. Se Grønt hefte (H-2515 N) for nærmere omtale av trekk- og korrek-sjonsordningen for elever i statlige og private skoler.

Universell utforming av IKT-løsninger

Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/2102 av 26. oktober 2016 om tilgjengelighet av offentlige organers nettsted og mobilapplikasjoner (Web Accessibility Directive (WAD)) er en del av norsk rett, jf. Prop. 141 LS (2020–2021) *Endringer i likestillings- og diskrimineringsloven mv. (universell utforming av IKT-løsninger)*. Regelverket trer i kraft fra 1. januar 2022, med en overgangsperiode på ett år. Kommunesektoren kompenseres i 2022 for kostnader til teknisk omlegging av nettsteder og mobilapplikasjoner og opplæring av ansatte utenom synstolking. Rammetilskuddet til kommunene økes med 34 mill. kroner, og rammetilskuddet til fylkeskommunene økes med 5 mill. kroner. Se nærmere omtale under programkategori 13.40.

Kompetansekrav i barnevernet

Stortinget har vedtatt nye krav om relevant utdanning for ansatte i barnevernet, jf. Prop. 133 L

(2020–2021) *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernsloven*. Kravene trer i kraft i 2022, med en implementeringsperiode på ti år. Merkostnadene er anslått til 440–610 mill. kroner fra 2031. For 2022 foreslås det at rammetilskuddet til kommunene økes med 52,5 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Oslo kommune får i tillegg økte lønnskostnader knyttet til kompetansekrav som gjelder barnevernsinstitusjoner og sentre for foreldre og barn som driftes av Oslo kommune. De varige merutgiftene på lang sikt anslås til 13,5 mill. kroner fra 2041. For 2022 foreslås det at rammetilskuddet til fylkeskommunene økes med 0,8 mill. kroner som fordeles særskilt til Oslo (tabell C). Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Barne- og familiedepartementet.

Tolkeloven

Tolkeloven som blant annet regulerer offentlige myndigheters bruk av tolk, trer i kraft 1. januar 2022, jf. Prop. 156 L (2020–2021) *Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven)*. Som kompensasjon økes rammetilskuddet til kommunene med 20,7 mill. kroner. Rammetilskuddet til fylkeskommunene økes med 1,8 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Kommunene

Barnevernsreformen

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar, jf. Prop. 73 L (2016–2017) *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)*. Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økes rammetilskuddet til kommunene med 1 310 mill. kroner i 2022. Av dette fordeles 655 mill. kroner etter delkostnadsnøkkelen for barnevern, mens 655 mill. kroner fordeles særskilt (tabell C) i en overgangsperiode på to år basert på kommunenes bruk av barnevernstiltak før reformen (regnskapsåret 2020). Beløpet i 2022 er lavere enn anslått i kommuneproposisjonen for 2022, noe som skyldes oppretting av en feil i beregningsgrunnlaget. Den varige effekten på 2,1 mrd. kroner som ble varslet i kommuneproposisjonen, endres ikke. Økningen i rammetilskuddet motsvares av økte inntekter og reduserte utgifter på Barne- og familiedepartementets budsjett. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Barne- og familiedepartementet.

Innlemming av øremerket tilskudd til stillinger i barnevernet

Som en følge av barnevernsreformen foreslås det å innlemme det øremerkede tilskuddet til stillinger i de kommunale barnevernstjenestene på kap. 854, post 60 i rammetilskuddet til kommunene. Rammetilskuddet økes med 841,1 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Barne- og familiedepartementet.

Ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet – avvikling av forsøk

Som følge av at forsøket med ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet avsluttes når barnevernsreformen trer i kraft fra 2022, tilbakeføres 40 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til Barne- og familiedepartementets budsjett. Kommunene i forsøket, Alta og Færder, tildeles en engangsbevilgning i 2022 på hhv. 9,6 og 10,8 mill. kroner som fordeles særskilt (tabell C) i tillegg til kompensasjonen som følger av barnevernsreformen. Formålet er å lette overgangen fra forsøksdeltakelsen. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2021) for Barne- og familiedepartementet.

Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 3.–4. trinn – helårseffekt av endring i 2021

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble det besluttet å utvide den nasjonale ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling i SFO til 3.–4. trinn fra skoleåret 2021/2022. Rammetilskuddet til kommunene ble økt med 25 mill. kroner som kompensasjon. Endringen får helårseffekt i 2022, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 35,9 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Kapitaltilskudd til private barnehager

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) for Kunnskapsdepartementet vedtok Stortinget å videreføre satsene for kapitaltilskuddet til private barnehager nominelt på samme nivå i 2021 som i 2020, i utgangspunktet for første halvår 2021. Ved behandlingen av Prop. 195 S (2020–2021) vedtok Stortinget at satsene også skulle videreføres på 2020-nivå i andre halvår 2021. Økningene i rammetilskuddet som kompenserte for den midlertidige videreføringen av kapitaltilskuddet i 2021, korrigeres ut i 2022. Rammetilskuddet reduseres derfor med 265,7 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Pensjon i private barnehager – redusert tilskudd og skjermingsordning

Kunnskapsdepartementet foreslår å redusere pensjonspåslaget til private barnehager fra dagens nivå på 13 pst. til 11 pst. fra 1. januar 2022. For å gi barnehager med mindre økonomisk handlingsrom noe bedre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet opprettes en ny overgangsordning for enkeltstående barnehager. Samlet sett innebærer dette at kommunene får lavere utgifter til private barnehager. Rammetilskuddet reduseres derfor med 206,9 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Økonomisk tilsyn med private barnehager

Ansvar for å føre økonomisk tilsyn med private barnehager skal etter planen overføres fra kommunene til det nyopprettede nasjonale tilsynet i Utdanningsdirektoratet fra 1.1.2022. Det foreslås derfor å overføre 5 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til kap. 231, post 21 på Kunn-

skapsdepartementets budsjett. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

En ekstra skoletime naturfag i grunnskolen

Det innføres en ekstra time naturfag i grunnskolen fra skoleåret 2022/2023. Kommunesektoren kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet på 99,8 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Basistilskudd til fastleger – helårseffekt av endring i 2021

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 ble rammetilskuddet til kommunene økt med 75 mill. kroner som kompensasjon for en økning av basistilskuddet til fastleger under knekkpunktet fra 1. juli 2021. Som kompensasjon for helårseffekten økes rammetilskuddet med ytterligere 77,1 mill. kroner i 2022. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Basistilskudd til fastleger – økning i 2022

Det foreslås at basistilskuddet til fastleger økes ytterligere i 2022. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 51 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Skjønnstilskudd – Gjerdrum kommune

For å kunne kompensere Gjerdrum kommune for merkostnader etter rasulykken i desember 2020, ble skjønnstilskuddet til kommunene økt med 125 mill. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021. Bevilgningen var en engangsbevilgning, og som følge av dette reduseres rammetilskuddet i 2022 med 128,1 mill. kroner. Eventuelle utbetalinger til Gjerdrum kommune i 2022 som følge av rasulykken kan dekkes innenfor reservepotten på skjønnsbevilgningen.

Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Helse- og omsorgsdepartementet sendte i juli 2021 på høring et forslag om endringer i pasientjournalloven mv. som legger det rettslige grunn-

laget for målet *Én innbygger – én journal*. Forslaget innebærer blant annet en plikt for kommuner til å betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenettet, inkludert grunndata og helseID, og kjernejournal, e-resept og helsenorge.no. Kommunene kompenseres for eksisterende kostnader til forvaltning og drift av løsningene, men må bidra til å dekke kostnadsveksten fra 2021 til 2022. Kommunenes betaling for medlemsavgiften til helsenettet kompenseres fullt ut i 2022. Som følge av dette økes rammetilskuddet med 322,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 701, post 70 og 72 på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger – kompensasjon

Det foreslås å innføre en felles dagsats for tiltakspenger tilsvarende minste sats for dagpenger fra 1. januar 2022. Det legges til grunn at tiltakspengemottakere som allerede mottar supplerende sosialhjelp, vil motta mer sosialhjelp når tiltakspengene reduseres. Som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med 69 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Arbeids- og sosialdepartementet.

Rusreformen

Ved Stortingets behandling av Prop. 92 L (2020–2021) *Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.)* ble det vedtatt å opprette rådgivende enheter i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Enhetene skal møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon, herunder gjennomføre ruskontroll etter straffeloven § 37 første ledd bokstav d, dersom det er satt som vilkår. Kommunene kompenseres for etablering av enhetene gjennom en økning i rammetilskuddet på 100 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Barnekoordinator

Som en del av Likeverdsreformen blir det innført en lovfestet rett til barnekoordinator. Helårsvirk-

ningen for kommunene er anslått til 180 mill. kroner, tilsvarende om lag 280 koordinatorstillinger. Det legges opp til ikrafttredelse fra 1. august 2022. I 2022 kompenseres kommunene gjennom en økning i rammetilskuddet på 100 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Ressurskrevende tjenester – finansiering av tilleggs-kompensasjon

Fra 2022 etableres det en ekstra kompensasjon, i tillegg til det ordinære toppfinansieringstilskuddet, til enkelte mindre kommuner som har spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Tilskuddet er finansiert ved et trekk i innbyggertilskuddet til alle kommuner på i alt 55 mill. kroner. Se nærmere omtale under kap. 575 Ressurskrevende tjenester, post 61.

Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten

Som følge av at forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenesten foreslås avvirket fra 2022, tilbakeføres 2 116,1 mill. kroner fra kap. 761, post 65 på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til kap. 571, post 60. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Differensiert arbeidsgiveravgift

Nytt virkeområde for differensiert arbeidsgiveravgift (DA) skal gjelde fra 1. januar 2022. Dette medfører endringer i soner for arbeidsgiveravgift for 11 kommuner, inkl. gamle kommuner som er del av nye kommuner. Provenyvirkning samlet sett for de aktuelle kommunene som arbeidsgivere er redusert avgift på 2,6 mill. kroner i 2022. For at avgiftsendringen skal være nøytral for kommunene samlet sett, reduseres rammetilskuddet med tilsvarende beløp.

Den enkelte kommune som får endret avgiftsats i 2022, får full kompensasjon eller trekk i rammetilskuddet i 2022, basert på hvordan avgiftsendringen slår ut. Dette skjer gjennom en særskilt fordeling (tabell C) i innbyggertilskuddet. Nytt avgiftsnivå fases deretter inn ved at kompensasjon eller trekk trappes ned over seks år. Dette er i samsvar med ny periode for DA-ordningen.

Fylkeskommunene

Økt fleksibilitet i videregående opplæring

For å nå målene i Fullføringsreformen må videregående opplæring bli mer fleksibel og tilpasset hver enkelt elev. Innsatsen overfor elever som står i fare for å ikke bestå fag, skal settes inn så tidlig som mulig. Rammetilskuddet til fylkeskommunene økes med 73,3 mill. kroner for å legge til rette for at videregående opplæring skal bli mer fleksibel og tilpasset elevene. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for videregående opplæring. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Lærlingtilskudd – nominell videreføring

Det foreslås å videreføre lærlingtilskuddet på samme nominelle nivå i 2022 som høsten 2021. Rammetilskuddet reduseres med 97,9 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Lærlingtilskudd – utfasing av midlertidig økning

Den midlertidige økningen i lærlingtilskuddet høsten 2020 og våren 2021 fases ut i 2022. Rammetilskuddet reduseres med 174,3 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Landslinjer – utvidelse av tilbud

Kunnskapsdepartementet foreslår at det opprettes et nytt landslinjetilbud i flyfag i Trøndelag fylkeskommune og en utvidelse av tilbudet i flyfag ved Bardufoss videregående skole fra høsten 2022. Som varslet i Prop. 1 S (2020–2021) skal nye og utvidede landslinjetilbud finansieres med et trekk i rammetilskuddet til fylkeskommunene. Rammetilskuddet til fylkeskommunene reduseres derfor med 3,3 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Overføring av oppgaver på kulturminneområdet

Som en del av regionreformen overføres det gradvis oppgaver til fylkeskommunen på kulturminneområdet i perioden 2020–2022. I 2022 overføres det midler tilsvarende fire årsverk fra Riksantikvaren. Rammetilskuddet økes derfor med 4,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 1429, post 1. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Klima- og miljødepartementet.

Reduserte ferjetakster

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 ble rammetilskuddet til fylkeskommunene økt med 137,5 mill. kroner for å legge til rette for at ferjetakstene på fylkeskommunale ferjesamband kunne bli redusert med 25 pst. i andre halvdel av 2021. Rammetilskuddet økes med ytterligere 97,4 mill. kroner i 2022, noe som legger til rette for en reell takstreduksjon i 2022 på om lag 17,5 pst. sammenlignet med 1. halvår 2021 eks. mva. Nominell takstreduksjon for de reisende vil med dette kunne bli om lag 15,5 pst. eks. mva. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2022 er beregningen av ferjekriteriet i inntektssystemet justert for å ta hensyn til reduserte ferjetakster. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Samferdselsdepartementet.

Økt CO₂-avgift – kompensasjon

Regjeringen foreslår å øke CO₂-avgiften med 28 pst. ut over prisjustering i 2022. Merutgiftene for fylkeskommunale dieselbusser, hurtigbåter og ferjer i 2022 anslås til i alt 98,8 mill. kroner. Rammetilskuddet til fylkeskommunene økes tilsvarende. Se nærmere omtale i Prop. 1 LS (2021–2022) *Skatter, avgifter og toll 2022*.

Tunellsikkerhetsforskriften

Fylkeskommunene har siden 2015 blitt kompensert for merutgifter knyttet til iverksetting av forskrift om minimum sikkerhetskrav til visse tunneler på fylkesveinettet og kommunalt veinett i Oslo. Nye beregninger utført av Statens vegvesen i 2019 viste at kostnadene var undervurdert. I Nasjonal

transportplan 2022–2033 legger regjeringen opp til at fylkeskommunene skal bli kompensert for merkostnadene i løpet av planperioden, slik at tunnelene på fylkesveinettet blir utbedret i henhold til forskriften. Som følge av dette økes rammetilskuddet til fylkeskommunene med 231 mill. kroner i 2022. Midlene fordeles særskilt (tabell C). Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Samferdselsdepartementet.

Helikopterrute Værøy–Bodø

Som en oppfølging av anmodningsvedtak nr. 959 (2020–2021) har regjeringen besluttet å ikke gå videre med overføringen av ansvaret for flyrutekjøp til fylkeskommunene. Kontraktsansvaret for helikopterruten Værøy–Bodø var overført til Nordland fylkeskommune før anmodningsvedtaket. Nordland fylkeskommune har i sin dialog med Samferdselsdepartementet gitt uttrykk for et ønske om at kontraktsansvaret for denne ruten tilbakeføres til staten. Som følge av dette blir det tilbakeført midler fra Nordland fylkeskommune til Samferdselsdepartementets budsjett, og rammetilskuddet til fylkeskommunene reduseres derfor med 41,2 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Samferdselsdepartementet.

Fv. 353 Gassveien

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 ble Vestfold og Telemark fylkeskommune tildelt 75 mill. kroner over kap. 572, post 60 til bygging og finansiering av Fv. 353 Gassveien. Bevilgningen var en engangsbevilgning, og som følge av dette reduseres rammetilskuddet i 2022 med 76,9 mill. kroner.

Kap. 573 Kommunestruktur

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
60	Kommunesammenslåing	820 358	53 200	54 583
	Sum kap. 573	820 358	53 200	54 583

Post 60 Kommunesammenslåing

Større og sterkere kommuner legger til rette for bedre velferdstjenester, en mer bærekraftig samfunnsutvikling og et sterkere lokalt selvstyre. Kommunereformen har gitt de største endringene

i kommuneinndelingen på over 50 år. Arbeidet med kommunesammenslåinger fortsetter, med blant annet gode og langsiktige økonomiske virkemidler for kommuner som slår seg sammen.

Bevilgningen på posten går til engangstilskudd ved sammenslåing av kommuner som del-

vis kompensasjon for kostnader direkte knyttet til en sammenslåing, jf. inndelingsloven § 15.

Mål

- Legge til rette for en mer fremtidsrettet kommunestruktur, jf. blant annet kommuneproposisjonen for 2022.
- Ordningen støtter opp om mål 3 Bærekraftige, innovative og omstillingsdyktige kommuner.

Prioriteringer 2022

- Gode og langsiktige økonomiske virkemidler ved kommunesammenslåing legger til rette for videre endringer av kommunestrukturen, jf. Innst. 393 S (2017–2018).
- Forslaget til bevilgning for 2022 dekker statens forpliktelser ved én større eller to mindre sammenslåinger.

Tabell 5.10 Engangstilskudd ved kommunesammenslåing

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	(1 000 kr)			
	Færre enn 15 000 innbyggere	15 000–29 999 innbyggere	30 000–49 999 innbyggere	50 000 innbyggere eller mer
2 kommuner	27 270	38 170	43 620	54 530
3 kommuner	38 170	49 010	54 530	65 440
4 kommuner	49 010	59 990	65 440	76 340
5 kommuner	59 990	70 890	76 340	87 250

Rapport 2020–2021

Det ble ikke fattet vedtak om nye sammenslåinger av kommuner i 2020. Midlene på posten forble derfor ubrukt. I perioden 2013–2017 ble det vedtatt 47 kommunesammenslåinger med totalt 119

involverte kommuner. Fra 1. januar 2020 er det 356 kommuner i Norge.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 54,6 mill. kroner.

Kap. 575 Ressurskrevende tjenester

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	10 525 695	11 023 904	11 802 348
61	Tilleggskompensasjon			55 000
	Sum kap. 575	10 525 695	11 023 904	11 857 348

Post 60 Toppfinansieringsordning, overslagsbevilgning

Formålet med ordningen er å legge til rette for at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. Ordningen støtter opp om mål 3 Bærekraftige, innovative og omstillingsdyktige kommuner.

Kommunene har ansvaret for å gi helse- og omsorgstjenester til dem som har krav på dette i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven. Tjenestene finansieres i hovedsak gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner. Det har foreløpig vært vanskelig å finne objektive kriterier i inntektssystemet som kan fange opp denne kostnadsvariasjonen.

Tildelingskriterier

- Kommunene får refundert deler av utgiftene til tjenester til mennesker som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester. Dette kan blant annet gjelde personer med psykisk utviklingshemming, nedsatt funksjonsevne, personer med rusmiddelproblemer og mennesker med psykiske lidelser.
- For 2022 foreslås det at kommunene får kompensert 80 pst. av egne netto lønnsutgifter i 2021 til helse- og omsorgstjenester ut over et innslagspunkt på 1 520 000 kroner. Netto lønnsutgifter er lønn til ansatte og tilhørende sosiale utgifter, fratrukket øremerkede tilskudd og tilskudd gjennom inntektssystemet.
- Tilskuddsordningen gjelder for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år. For eldre over 67 år fanges deler av utgiftene opp gjennom de ordinære kriteriene i kostnadsnøgkelen for kommunene som ligger til grunn for fordelingen av rammetilskuddet til kommunene.

Oppfølging og kontroll

Kommunen skal oversende innrapporteringsskjema med dokumentasjon til kommunens revisor. Kommunens revisor avgir en revisjonsuttalelse til kommunens krav. Kommunen skal deretter sende endelig innrapporteringsskjema og revisjonsuttalelse til Helsedirektoratet gjennom Altinn. Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Helsedirektoratet og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med kommunenes innrapportering innenfor gjeldende lovbestemmelser.

Rapport 2020–2021

- Tilskuddet for 2021 refunderer kommunenes utgifter for 2020. Tilskuddet til de kommunene som tilfredsstilte kriteriene for tilskudd, ble fordelt av Helsedirektoratet i juni 2021. Det ble utbetalt 10 069 mill. kroner. Dette er 955 mill. kroner eller rundt 8,7 pst. lavere enn saldert budsjett for 2021.
- Utbetalingene i 2021 ble redusert med rundt 4,3 pst. nominelt sammenlignet med utbetalingene i 2020. Reduksjon i pensjonspremiene og en termin med lavere arbeidsgiversats i 2020 antas å være forklaringsfaktorer for nedgangen i utgiftene. Det er anslått at effekten av dette er om lag 1,1 mrd. kroner.
- Tallene fra Helsedirektoratet for 2021 viser at 7 829 ressurskrevende tjenestemottakere var

omfattet av ordningen. Dette er en nedgang på 3,8 pst. sammenlignet med 2020. Det har sammenheng med at de mottakerne som i utgangspunktet lå like over innslagspunktet i 2020, ikke utløste tilskudd siden pensjonspremiene og utgifter til arbeidsgiveravgift ble redusert i 2020.

- De kommunene som deltok i forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenesten er ikke inkludert i tallene. I 2020 ble fire kommuner tatt ut av toppfinansieringsordningen og er finansiert i forsøket.

Anmodningsvedtak nr. 703 (2020–2021)

Ved behandling av Dok. 8: 16 S, jf. Innst. 242 S (2020–2021), fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen med ressurskrevende tjenester og sikre at alle relevante kostnader kommunene har med ordningen, regnes med som grunnlag for den kommunale egenandelen.

Kommunene kan søke om delvis refusjon av egne netto lønnsutgifter for tjenester til mennesker under 67 år som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester. Netto lønnsutgifter er lønn til ansatte og tilhørende sosiale utgifter, fratrukket øremerkede tilskudd og tilskudd gjennom inntektssystemet.

Dagens ordning gjelder kun delvis refusjon av lønnsutgifter for ansatte som driver direkte tjenesteyting til mottakere av ressurskrevende tjenester. Denne avgrensningen innebærer at en får en direkte kobling mellom de tjenestene som den enkelte bruker mottar og de tilskuddene som utbetales gjennom tilskuddsordningen. Dersom dagens tilskuddsordning utvides til å omfatte andre typer utgifter, vil det omfatte utgifter som helt eller delvis kan være kompensert på annet vis gjennom inntektssystemet. Det vil også innebære en krevende avgrensning i den enkelte kommune, og medføre at rapporteringen fra kommunene vil bli mer omfattende. Behovet for statlig kontroll vil øke, og det vil være en svakere kobling mellom den enkelte brukers tjenestetilbud og tilskuddet utbetalt gjennom tilskuddsordningen. Departementets vurdering er derfor at det er lite hensiktsmessig å foreta en omlegging av dagens tilskuddsordning.

Budsjettforslag

- Forslaget til bevilgning for 2022 tar utgangspunkt i faktisk utbetaling av ordinære krav for 2021 på 10 069 mill. kroner. Engangseffektene av redusert pensjonspremie og arbeidsgiveravgift i 2020 er anslått til om lag 1,1 mrd. kroner. Disse er reversert og lagt til utbetalingene i 2021. Utbetalingene i 2021 korrigert for engangseffektene, er videre fremskrevet til 2022 på grunnlag av gjennomsnittlig underliggende vekst i ordningen fra 2018 til 2021 som var på om lag 5,5 pst. Det gir isolert sett en økning på 613 mill. kroner. I tillegg er effekten av nye kommuner i 2021 som er med i forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenester på ca. 24 mill. kroner, trukket ut.
- Innslagspunktet foreslås økt til 1 520 000 kroner. Dette er en økning ut over det som følger av anslått lønnsvekst for 2021 på 50 000 kroner, og tilsvarer isolert sett en reduksjon av bevilgningen på 300 mill. kroner. Økningen i innslagspunktet må ses i sammenheng med sterk underliggende utgiftsvekst i toppfinansieringsordningen de senere år.

Det foreslås å bevilge 11 802,3 mill. kroner.

Forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenester foreslås avvirket fra 2022, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet. Avviklingen vil først få konsekvenser for bevilgningen til toppfinansieringsordningen i 2023, siden tilskuddet er en etterskuddsvis refusjonsordning.

Post 61 Tilleggskompensasjon (ny)

Regjeringen foreslår å målrette en ekstra kompensasjon, i tillegg til det ordinære toppfinansierings-tilskuddet, til enkelte mindre kommuner som har spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Se nærmere omtale i Prop. 192 S (2020–2021) *Kommuneproposisjonen 2022*, kap. 3.6.

Tildelingskriterier

Følgende kriterier gjelder for at kommuner skal kvalifisere for tilskuddet:

- har færre enn 3 200 innbyggere,
- har høye utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger,
- har gjennomsnittlige skatteinntekter de siste tre årene som er lavere enn 120 pst. av landsgjennomsnittet.

Med utgifter til ressurskrevende tjenester menes her den delen av innrapporterte nettoutgifter i toppfinansieringsordningen som ikke dekkes av toppfinansieringstilskuddet, det vil si «egenandeler»/utgifter opp til innslagspunktet, samt 20 pst. andel over innslagspunktet. De kommunene som oppfyller det første og tredje kriteriet får kompensert for 80 pst. av utgiftene over en terskelverdi per innbygger. Terskelverdien er anslått til 6 200 kroner per innbygger for 2022. Den faktiske terskelverdien vil bli beregnet i forbindelse med Helse- og omsorgsdepartementets tildeling av tilskuddet sommeren 2022, og vil kunne avvike fra dette anslaget.

Budsjettforslag

Det foreslås en bevilgning på 55 mill. kroner.

Kap. 577 Tilskudd til de politiske partier

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	7 200	8 737	8 856
70	Sentrale organisasjoner	322 452	311 821	291 821
71	Kommunale organisasjoner	33 268	34 667	34 667
73	Fylkesorganisasjoner	73 233	75 751	75 751
75	Fylkes ungdomsorganisasjoner	20 153	22 501	22 501
76	Sentrale ungdomsorganisasjoner	7 961	8 478	8 698
	Sum kap. 577	464 267	461 955	442 294

Tilskudd til politiske partier skal bidra til å nå målet om at de registrerte politiske partiene har økonomiske midler til å løse sine kjerneoppgaver. Ordningen støtter opp om mål 1 Et velfungerende demokrati.

Tildelingskriterier

- Alle registrerte politiske partier som har søkt og oppfyller kravene i partiloven, mottar i utgangspunktet økonomisk støtte.
- Statlig partistøtte gis til registrerte politiske partier på nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt nivå som har oppnådd stemmer ved foregående valg.
- På grunnlag av morpartiets stemmeandel, gis det også støtte til politiske partiers ungdomsorganisasjoner på nasjonalt og fylkeskommunalt nivå.

Oppfølging og kontroll

Etter partiloven § 10 skal ikke myndighetene føre kontroll med partienes disponering av støtten. Det skal heller ikke knyttes betingelser til offentlig partistøtte som kan komme i konflikt med de politiske partienes selvstendighet og uavhengighet.

Kap. 5 i partiloven gir Partilovnemnda myndighet til å kontrollere at partiene overholder finansieringsbestemmelsene i loven. Ved brudd på regelverket kan nemnda foreta hel eller delvis avkorting i støtten for ett år av gangen.

De administrative oppgavene med partiloven forvaltes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Statsforvalteren i Vestland. Statistisk sentralbyrå (SSB) henter inn, behandler og offentliggjør informasjon om partienes finansielle forhold. Partilovnemnda er tillagt det overordnede myndighetsansvaret for enkeltsaker etter loven.

Rapport 2020–2021

Partilovnemnda videreførte i 2020 en streng håndheving av partienes plikt til å innrapportere regnskapsdata. For i alt 70 partiledde som ikke hadde rapportert i samsvar med loven, ble den statlige partistøtten avkortet for ett år. I tillegg fikk 17 partiledde formell advarsel for ikke å ha overholdt lovens frist. Partirevisjonsutvalget iverksatte høsten 2020 kontroll av 35 tilfeldig utvalgte partier og partiledde og veiledet om forståelsen av regelverket. Rapporten vil bli fulgt opp av Partilovnemnda i løpet av 2021.

SSB gjorde innberetningsskjemaet for regnskapsåret 2020 tilgjengelig 25. mars 2021. Totalt 2 894 partiledde var rapporteringspliktige i 2020. Dette er 258 partiledde færre enn året før, noe som i hovedsak skyldes organisatoriske endringer som følge av kommune- og regionreformen. Ved lovens frist for innrapportering 1. juni 2021 hadde 2 771 partiledde rapportert. Dette tilsvarer 95,6 pst. av alle partileddene som er underlagt partiloven.

Departementet startet i 2020 et IKT-prosjekt som skal gjøre det enklere og mer effektivt for partiene å oppfylle pliktene etter partiloven. Regnskapssystemet utvikles av Statsforvalterens fellestjenester i samråd med partier og myndigheter, og skal etter planen kunne tas i bruk fra 1. januar 2022.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker blant annet utgifter til drift av Partilovnemnda, Partirevisjonsutvalget, Partiportalen, Statsforvalteren i Vestland, Statsforvalterens fellestjenester, Statistisk sentralbyrås innrapporteringssystem og Partiregisteret som drives av Registerenheten i Brønnøysund.

Det foreslås å bevilge 8,9 mill. kroner.

Post 70 Sentrale organisasjoner

Bevilgningen er øremerket registrerte politiske partier på nasjonalt nivå og fordeles med 90 pst. til stemmestøtte og 10 pst. til grunnstøtte. Departementet utbetaler tilskuddet på grunnlag av søknad for hver stortingsvalgperiode. Stemmestøtte fordeles som en fast sats per stemme beregnet på grunnlag av den årlige bevilgningen og resultatet fra foregående stortingsvalg. Grunnstøtte utbetales til partiets hovedorganisasjon dersom partiet fikk minst 2,5 pst. oppslutning på landsbasis eller vant minst ett mandat ved foregående stortingsvalg. Grunnstøtten fordeles likt mellom disse partiene.

Bevilgningen foreslås redusert med 20 mill. kroner. Nedjusteringen må ses i sammenheng med at nivået på partistøtten er høyt i internasjonal sammenheng.

Det foreslås å bevilge 291,8 mill. kroner.

Post 71 Kommunale organisasjoner

Bevilgningen er øremerket kommuneorganisasjoner under registrerte politiske partier og fordeles med 90 pst. til stemmestøtte og 10 pst. til grunnstøtte. Det er et krav om at partiet må ha en organisasjon i den respektive kommunen for å få

støtte. Statsforvalteren i Vestland utbetaler tilskuddet på grunnlag av søknad for hver kommunestyrevalgperiode.

Stemmestøtte utbetales fra første stemme uten sperregrense. Satsen beregnes på grunnlag av den årlige bevilgningen og resultatet fra foregående kommunestyrevalg.

Grunnstøtte bevilges til partienes kommuneforsamlinger dersom partiet fikk minst 4 pst. oppslutning i kommunen eller vant minst ett mandat ved foregående kommunestyrevalg. Grunnstøtten fordeles likt mellom disse partiene.

Det foreslås å bevilge 34,7 mill. kroner.

Post 73 Fylkesorganisasjoner

Bevilgningen er øremerket fylkesorganisasjoner under registrerte politiske partier og fordeles med 90 pst. til stemmestøtte og 10 pst. til grunnstøtte. Det er et krav om at partiet må ha en organisasjon i det respektive fylket for å få støtte. Statsforvalteren i Vestland utbetaler tilskuddet på grunnlag av søknad for hver fylkestingsvalgperiode.

Stemmestøtte utbetales fra første stemme uten sperregrense. Satsen beregnes på grunnlag av den årlige bevilgningen og resultatet fra foregående fylkestingsvalg.

Grunnstøtte bevilges til partienes fylkesorganisasjoner dersom partiet fikk minst 4 pst. oppslutning i fylket eller vant minst ett mandat ved foregående fylkestingsvalg. Grunnstøtten fordeles likt mellom disse partiene.

Det foreslås å bevilge 75,8 mill. kroner.

Post 75 Fylkesungdomsorganisasjoner

Bevilgningen fordeles til partier med fylkesungdomsorganisasjon i samsvar med det antallet stemmer som morpartiet fikk ved foregående fylkestingsvalg. Statsforvalteren i Vestland utbetaler tilskuddet på grunnlag av søknad for hver fylkestingsvalgperiode.

Det foreslås å bevilge 22,5 mill. kroner.

Post 76 Sentrale ungdomsorganisasjoner

Bevilgningen fordeles i samsvar med morpartiets del av det totale antallet stemmer ved foregående stortingsvalg som gikk til partier med sentral ungdomsorganisasjon. Departementet utbetaler tilskuddet på grunnlag av søknad for hver stortingsvalgperiode.

Det foreslås å bevilge 8,7 mill. kroner.

Kap. 578 Valgdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	46 032	111 265	57 894
70	Informasjonstiltak		5 537	
	Sum kap. 578	46 032	116 802	57 894

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn til ansatte, husleie og andre faste driftsutgifter i Valgdirektoratet. Valgdirektoratet har det operative ansvaret for valg gjennomføring på statlig nivå. Direktoratet er lokalisert i Tønsberg og hadde 25 avtalte årsverk i 2020.

Direktoratets hovedaktiviteter i 2022 vil være rettet mot tilrettelegging for valg gjennomføring i 2023 og forvaltning og videreutvikling av det elektroniske valgadministrative systemet EVA.

Aktivitetene i 2020 og 2021 var i stor grad rettet mot tilrettelegging for og gjennomføringen av stortings- og sametingsvalget i 2021.

Direktoratet har arbeidet for sikkerhet og beredskap i alle faser av valg gjennomføringen. Digitalisering av veiledning og opplæring til valget har blitt enda mer aktuelt som følge av pandemien. Veiledningen er nå fulldigital. Valgmedarbeiderportalen er nyutviklet og nettstedet Valg.no er fornyet. Direktoratet har også produsert og sendt ut materiell til valget og gitt informasjon til velgerne.

Budsjettforslag**Bevilgningsendringer:**

- en reduksjon på 52,9 mill. kroner som følge av at det ikke skal avholdes valg i 2022.
- en reduksjon på 494 000 kroner som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I, pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 57,9 mill. kroner.

Post 70 Informasjonstiltak

Tilskuddsordningen skal bidra til å øke de stemmeberettigedes kunnskap om valget, øke valgdeltakelsen og støtte tiltak rettet mot stemmeberettigede med lav valgdeltakelse, som unge velgere, velgere med innvandrerbakgrunn og velgere med behov for særskilt informasjon. Ordningen støtter opp om mål 1 Et velfungerende demokrati.

Ved stortings- og sametingsvalget i 2021 fordelte Valgdirektoratet tilskudd på til sammen 5,5 mill. kroner. Totalt 17 organisasjoner og andre aktører mottok tilskudd.

Som følge av at det ikke avholdes valg i 2022 fremmes det ikke budsjettforslag.

Kap. 579 Valgutgifter

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	5 259	11 789	
	Sum kap. 579	5 259	11 789	

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen går til å dekke departementets utgifter knyttet til lønn, utredning og analyse, evaluering, valgobservasjon og regelverksutvikling på valgområdet, samt oppfølging av Valgdirektoratet.

Fra 2022 foreslås det at bevilgningen flyttes til departementets driftsbevilgning på kap. 500.

Kap. 5616 Kommunalbanken AS

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
85	Aksjeutbytte		588 000	646 000
	Sum kap. 5616		588 000	646 000

Post 85 Aksjeutbytte

Kommunalbanken AS er heleid av staten og gir lån til investeringsformål til kommuner, fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskap og andre selskap som utfører kommunale oppgaver. For nærmere informasjon om Kommunalbankens virksomhet vises det til selskapets årsrapport og Statens eierrapport for 2020.

Begrunnelsen for statens eierskap i Kommunalbanken AS er å legge til rette for finansiering

for kommunesektoren. Statens mål som eier er høyest mulig avkastning over tid.

Avkastningskravet for Kommunalbanken fastsettes for en periode på tre år. Avkastningskravet defineres som den forventede avkastningen staten kunne ha oppnådd ved en alternativ plassering med tilsvarende risiko. Kravet er stilt i forhold til den avkastningen selskapet har på egenkapitalen etter skatt. For perioden 2019–2021 er avkastningskravet 8 pst. av verdijustert egenkapital.

Aksjeutbytte settes normalt til en gitt andel av Kommunalbankens verdijusterte egenkapital,

maksimalt 75 pst. av årsresultatet etter skatt. Procentsatsen bør utgjøre om lag halvparten av avkastningskravet. Det innebærer at utbytte utgjør 4 pst. av verdjustert egenkapital.

I statsbudsjettet for 2021 ble det bevilget aksjeutbytte fra Kommunalbanken på 588 mill. kroner. Ved behandlingen av Prop. 195 S (2020–2021) vedtok Stortinget å redusere bevilgningen til null, jf. Innst. 600 S (2020–2021).

Avkastningskrav 2022–2024

Avkastningskravet for perioden 2022–2024 reduseres til 5,5 pst. Bakgrunnen for at kravet reduseres, er en kombinasjon av lavere rentenivå og høy-

ere egenkapitalandel. Som følge av regulatoriske forhold er Kommunalbankens egenkapital betydelig økt de senere år.

Når det gjelder utbytte, legges det opp til å videreføre at det skal utgjøre 4 pst. av verdjustert egenkapital. Det vil innebære at utbytte vil utgjøre om lag 73 pst. av avkastningskravet.

Budsjettforslag

Aksjeutbytte for regnskapsåret 2021, som bevilges på statsbudsjettet for 2022, foreslås satt til 646 mill. kroner. Bevilgningsforslaget bygger på gjeldende avkastningskrav for perioden 2019–2021.

Programkategori 13.80 Bolig, bomiljø og bygg

Utgifter under programkategori 13.80 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
581	Bolig- og bomiljøtiltak	3 632 942	3 346 403	3 319 049	-0,8
585	Husleietvistutvalget	30 655	35 933	36 985	2,9
587	Direktoratet for byggkvalitet	154 363	147 397	150 306	2,0
2412	Husbanken	19 061 525	18 508 977	19 603 203	5,9
	Sum kategori 13.80	22 879 485	22 038 710	23 109 543	4,9

Inntekter under programkategori 13.80 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3585	Husleietvistutvalget	1 529	1 820	2 693	48,0
3587	Direktoratet for byggkvalitet	39 076	39 069	38 876	-0,5
5312	Husbanken	13 361 694	12 826 503	12 911 629	0,7
5615	Husbanken	3 045 418	1 820 000	2 860 000	57,1
	Sum kategori 13.80	16 447 717	14 687 392	15 813 198	7,7

Innledning

Staten sørger for gode rammer for bolig- og bygningssektoren gjennom å utvikle og forvalte regelverk, økonomiske ordninger og kunnskap. Det er kommunene som iverksetter bolig- og bygningspolitikken lokalt, mens det i hovedsak er private som bygger, utbedrer og finansierer bolig- og bygningsmassen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den. Departementet har også ansvaret for regelverk og andre virkemidler som skal fremme god byggkvalitet og effektive prosesser i byggesaker. Departementet har ansvaret for plan- og bygningsloven. Lovens plandel er omtalt under programkategori

13.90. I tillegg har departementet ansvar for å sikre balansert regulering av rettigheter og plikter ved leie av bolig og blant boligeiere, herunder boligbyggelagsloven, borettslagsloven, eierseksjonsloven og husleieloven.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet samarbeider med flere departementer for å sikre en helhetlig bolig- og bygningspolitikk. Departementet har tre underliggende virksomheter som er faginstanser på sine områder: Husbanken, Direktoratet for byggkvalitet og Husleietvistutvalget.

Husbanken iverksetter regjeringens boligsosiale politikk gjennom økonomiske virkemidler som bostøtte, tilskudd og lån. Husbanken legger også til rette for kunnskapsutvikling og kompetanseoverføring til kommuner, frivillig sektor, byggsektoren og andre. I tillegg forvalter Husbanken til-

skuddsordninger for andre departementer. Selv om det er kommunene som har hovedansvaret for å bistå vanskeligstilte på boligmarkedet, skal statlige aktører sikre gode rammebetingelser. Husbanken støtter opp om kommunenes arbeid både faglig og økonomisk. Frivillige organisasjoner og bruker- og interesseorganisasjoner er viktige samarbeidspartnere.

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er et nasjonalt kompetansesenter på bygningsområdet. DiBK er tilsynsmyndighet for byggevaremarkedet og har ansvar for den frivillige sentrale godkjenningsordningen for foretak med ansvarsrett. Direktoratets arbeid er rettet mot kommunene, aktørene i byggeprosessen, byggevaremarkedet og publikum. Regelverket har stor betydning for blant annet boligbyggingen. DiBK skal ha innsikt i hvordan regelverket virker, og svarer på spørsmål om byggesaksforskriften (SAK), byggteknisk forskrift (TEK), omsetning av byggevarer (DOK), ordningen med sentral godkjenning og digitale løsninger for byggesøknader.

Husleietvistutvalget (HTU) er et tvisteløsningsorgan som kan behandle alle typer tvister om leie av bolig etter husleielovene. Fra 1. september 2021 behandler HTU saker i hele landet. HTU gir også informasjon og veiledning om husleielovene, og besvarer spørsmål fra utleiere og leiere.

Mål for programkategorien

1. Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg
2. Effektiv ressursbruk i byggeprosessen
3. Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig

Mål 1 Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg

Regjeringen vil at boliger og bygg skal være sikre, miljøvennlige og tilgjengelige. Dette er viktig for å imøtekomme behov som følger av demografiske endringer, miljøutfordringer og klimaendringer. Byggsektorens totale ressursbruk kan reduseres med avfallsminimering, ombruk og gjenvinning av bygningsmaterialer. Regjeringen vil redusere klimaavtrykket fra bygg. Lavutslippsmaterialer, miljøvennlige byggemetoder og bruk av klimagassregnskap kan bidra til dette. Dette støtter opp om bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene.

Se omtale av bevilgninger som støtter opp under mål 1 under kap. 581, 587 og 2412.

Byggteknisk forskrift stiller minimumskrav til kvaliteter i bygg. I tillegg gir DiBK informasjon og

veiledning om byggkvalitet til utbyggere, kommuner og privatpersoner, og Husbanken gir lån til miljøvennlige boliger og livsløpsboliger. Husbanken tildeler også tilskudd til heis og tilstandsvurdering.

Mål 2 Effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Regjeringen vil legge til rette for et enklere og brukerrettet regelverk for plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette er viktig for effektiv saksbehandling, høy produktivitet og færre byggfeil.

Se omtale av bevilgninger som støtter opp under mål 2 under kap. 587.

Digitalisering er det viktigste verktøyet for å oppnå en mer effektiv ressursbruk i byggeprosessen. Regjeringen stimulerer til selvbetjeningsløsninger for søknader om byggetillatelse, digital kommunikasjon i byggsektoren og automatisk regelsjekk av byggesøknader. Regjeringen følger også opp Byggkvalitetutvalgets rapport *Forsvarlig byggkvalitet – kompetanse, kontroll og seriositet* fra 2020, blant annet om hvordan offentlige krav kan bidra til enklere regler og en mer ressurseffektiv byggeprosess.

Mål 3 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig

Alle skal bo trygt og godt. Regjeringen vil at så mange som mulig som ønsker det, skal kunne eie sin egen bolig. Samtidig skal leie være et trygt alternativ. Barn og unge skal ha gode boforhold, ingen skal være bostedsløse, og personer med funksjonsnedsettelse skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de skal bo.

Den sosiale boligpolitikken støtter opp om flere av bærekraftsmålene. Særlig relevant er delmål 11.1, som går ut på å sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris. I tillegg skal den sosiale boligpolitikken bidra til å nå mål 1 om å utrydde fattigdom og mål 10 om å redusere ulikheten i samfunnet.

Startlån og bostøtte er de viktigste virkemidlene for å nå mål 3 for programkategorien. Se nærmere omtale av bevilgninger som støtter opp under mål 3 under kap. 581 og kap. 2412.

Den sosiale boligpolitikken skal forebygge at folk får boligproblemer, og gi hjelp til dem som ikke selv klarer å skaffe og beholde en egnet bolig. Regjeringens nye strategi for den sosiale boligpolitikken, *Alle trenger et trygt hjem (2021–2024)*, forsterker den offentlige innsatsen overfor vanskeligstilte på boligmarkedet.

Boks 5.3 Budsjetteringssystemet for poster med tilsagnsfullmakt

Følgende poster under Kommunal- og moderniseringsdepartementet budsjetteres etter systemet med tilsagnsfullmakter:

- kap. 540, post 25 Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter
- kap. 581, post 76 Utleieboliger og forsøk med nye boligmodeller
- kap. 581, post 78 Tilskudd til boligsosiale tiltak
- kap. 581, post 79 Tilskudd til heis og tilstandsvurdering
- kap. 590, post 72 Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling

Postene budsjetteres med tilsagnsfullmakt fordi det kan ta flere år å gjennomføre prosjektene det gis tilsagn til. Det brukes tre begreper: tilsagns-

ramme, bevilgning og tilsagnsfullmakt. *Tilsagnsrammen*, eller aktivitetsnivået, er summen av nye tilsagn som kan gis i budsjettåret. Det er tilsagnsrammen som sier noe om hvor stor ny aktivitet det kan legges opp til i budsjettåret, ikke bevilgningen. *Bevilgningen* skal dekke den delen av tilsagn gitt i budsjettåret som antas å bli utbetalt samme år, samt tidligere års tilsagn som man antar kommer til utbetaling i dette budsjettåret. For den delen av aktivitetsnivået som kommer til utbetaling i senere budsjettår, må det gis en tilsagnsfullmakt. *Tilsagnsfullmakten* viser statens utestående forpliktelser på posten ved utgangen av budsjettåret, det vil si den delen av gitte tilsagn som ennå ikke er utbetalt. Det er et eget romertallsvedtak for tilsagnsfullmaktene.

Kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	3 326 208	3 044 608	3 128 588
76	Utleieboliger og forsøk med nye boligmodeller, <i>kan overføres</i>	273 561	239 727	146 101
78	Boligsosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	12 246	11 588	3 778
79	Heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>	20 927	50 480	40 582
	Sum kap. 581	3 632 942	3 346 403	3 319 049

Post 70 Bostøtte, overslagsbevilgning

Mål for ordningen

Bostøtte skal sikre personer med lave inntekter og høye boutgifter en egnet bolig. Ordningen støtter opp om:

- Mål 3 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.
- Regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024).

Prioriteringer 2022

- Bostøtten bidrar månedlig til å lette boutgiftene for om lag 80 000 husstander med svært lave inntekter.

- Som et ledd i innsatsen mot barnefattigdom, foreslår regjeringen å styrke bostøtten ved å senke egenandelene for husstander med flere enn én person. Dette gjøres ved å øke vekten for bipersoner fra 0,1 til 0,13 når egenandelen regnes ut. Med dette forslaget vil om lag 17 000 eksisterende mottakere i gjennomsnitt få 3 800 kroner høyere bostøtte per år. I tillegg vil om lag 1 100 nye husstander få i gjennomsnitt 8 600 kroner per år.
- Regjeringen har satt ned et ekspertutvalg som skal evaluere dagens bostøtteordning og foreslå innretting av en fremtidig ordning. Utvalget skal levere sin rapport innen 1. mai 2022.

Kriterier for måloppnåelse

For å vurdere måloppnåelsen av ordningen innhentes opplysninger om mottakernes boutgiftsbelastning før og etter bostøtte, sammenliknet med gjennomsnittet for hele befolkningen.

Tildelingskriterier

- Bostøtten er en behovsprøvd rettighetsordning som omfatter alle over 18 år, med unntak av de fleste studenter samt militære tjenesteppliktige.
- Boligen må ha egen inngang, mulighet til hvile og matlaging, og eget bad og toalett. Kommunen kan gjøre visse unntak fra dette av helse- eller omsorgsfaglige grunner.
- Bostøtten beregnes ut fra husstandens boutgifter opp til en øvre grense, samt en egenandel som avhenger av husstandens samlede skattepliktige inntekt. Barns inntekt og formue er ikke med i beregningen.

Tildelingskriterier og beregningsregler er gitt i lov og forskrift.

Oppfølging og kontroll

Husbanken forvalter ordningen i samarbeid med kommunene. Støtten behovsprøves mot månedlig brutto inntekt, blant annet registrert i a-ordningen⁸. I etterkant blir inntekten kontrollert mot skatteoppgjøret. Vesentlige feil i utbetalingene blir etterbetalt eller krevd tilbake.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble det totalt utbetalt 3 326,2 mill. kroner i bostøtte. Bostøtten ble midlertidig styrket fra april til oktober på bakgrunn av virusutbruddet. I gjennomsnitt mottok 85 600 husstander bostøtte månedlig i 2020. Det er 2 200 flere enn i 2019. Gjennomsnittlig utbetalt bostøtte var 3 208 kroner per måned, eller 38 496 kroner per år. Det er 5 900 kroner mer enn i 2019. Om lag 124 300 husstander mottok bostøtte minst en gang i løpet av 2020, 800 flere enn året før.

Boutgiftsbelastning

Bostøttmottakernes boutgifter utgjorde i 2020 i gjennomsnitt 71 pst. av inntekten før skatt. Det er tre prosentpoeng mindre enn i 2019. Etter at

bostøtten var utbetalt utgjorde boutgiftene 45 pst. av mottakernes samlede inntekter før skatt. Det er 14 prosentpoeng mindre enn i 2019, noe som først og fremst skyldes de midlertidige koronatiltakene.

Fra 1. juni 2021 ble bostøtten varig styrket for alle mottakergrupper, og mest for enslige. Dette gjør at boutgiftene etter bostøtten har gått ned fra 50 pst. av mottakernes samlede inntekter i mai, til 47 pst. i juni.

Oppsummering av endringer i bostøtten i 2020 og 2021

- *Skjerming av NAV-saker som rettes opp etter feil bruk av EØS-regelverket:* Arbeids- og velferdsetaten feiltolket EØS-regelverket, og oppretting har ført til at en del bostøttmottakere har fått ekstraordinære utbetalinger. For å unngå at dette skal føre til redusert bostøtte, har Husbanken sett bort fra etterbetalinger fra NAV som skyldes disse opprettingene. Skjermingen berørte om lag 110 saker i 2020.
- *Skjerming av etterbetalinger:* I forbindelse med behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020) ble det vedtatt at forskyvning av inntekt som følge av tiltak knyttet til virusutbruddet ikke skal føre til redusert bostøtte, jf. Innst. 216 S (2019–2020). Husbanken så derfor bort fra etterbetalinger av dagpenger og sykepenger fra og med mai 2020 og ut året. Skjermingen omfattet også etterbetalinger som følge av at trygdeoppgjøret ble utsatt til september 2020.
- *Midlertidig styrket bostøtte i 2020:* Ved behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020) ble det gitt en tilleggsbevilgning til styrking av bostøtten på 500 mill. kroner, jf. Innst. 216 S (2019–2020). Boutgiftstakene ble økt midlertidig for alle husstandsgrupper i perioden 1. april til 31. oktober 2020. Over 100 000 husstander dro nytte av tiltaket i én eller flere måneder, og utbetalt beløp ble rundt 407 mill. kroner høyere enn det ellers ville vært.
- *Redusert minste utbetaling:* Det minste bostøttebeløpet som utbetales, var tidligere 0,3 rettsgebyr (352 kroner). Fra 1. januar 2021 er minstebeløpet satt ned til 50 kroner.
- *Likebehandling ved delt fast bosted:* For å bedre bosituasjonen til barnefamilier ble reglene endret fra 1. juni 2021 slik at barn med delt fast bosted kan regnes med i bostøttesøknaden hos begge foreldrene.
- *Ekstraordinær utbetaling på grunn av høye strømpriser:* I forbindelse med behandling av Prop. 79 S (2020–2021) ble det gitt en tilleggs-

⁸ En samordnet måte for arbeidsgivere å rapportere opplysninger om inntekt og ansatte til NAV, SSB og Skatteetaten.

bevilgning til en ekstraordinær utbetaling på grunn av høye strømpriser, jf. Innst. 233 S (2020–2021). Nærmere 90 000 husstander fikk en utbetaling på 2 950 kroner, med et tillegg på 120 kroner for hvert husstandsmedlem ut over det første. Samlet kostnad ble 269,5 mill. kroner.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Bevilgningen økes med 71 mill. kroner for å øke bostøtten til barnefamilier og store husstander. Helårseffekten er 78 mill. kroner i 2023. Se også omtale av tiltak mot barnefattigdom i Prop. 1 S (2021–2022) for Barne- og familiedepartementet.
- Etter relativt lav lønnsvekst i 2021, er det ventet høyere lønnsvekst i 2022. Dette vil bidra til å redusere behovet for bostøtte med anslagsvis 131,8 mill. kroner.
- Justering av regelverket i takt med prisstigningen medfører en økning i bevilgningen på 54,8 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 3 128,6 mill. kroner.

Det anslås at gjennomsnittlig 85 200 mottakere per måned vil motta støtte tilsvarende 35 600 kroner i gjennomsnitt per år. Utbetalinger etter klager, feilretting og etterbetalinger forutsettes å utgjøre om lag 25 mill. kroner.

Post 76 Utleieboliger og forsøk med nye boligmodeller, kan overføres

Mål for ordningene

Tilskuddene skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, og til utprøving av nye boligmodeller for personer med særskilte boligbehov.

Tilskuddene støtter opp om:

- Mål 3 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.
- Regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024).

Prioriteringer 2022

- Husbanken skal fortsatt gi tilskudd til utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.
- I tillegg kan Husbanken gi tilskudd til gjennomføring av forsøk. Regjeringen foreslår å utvide formålet med tilskuddsordningen, for å i større grad legge til rette for forsøk som bidrar til et større mangfold av botilbud.

- Forsøk med nye boligmodeller kan være leie-til-eie-modeller som gradvis gjør det mulig for utviklingshemmede og andre prioriterte målgrupper å eie, eller det kan være nye botilbud i overgangen fra institusjon til ordinær bolig. Prosjekter som søker å finne gode botilbud for utviklingshemmede, personer med rusproblemer og psykiske lidelser, og egnede boliger for barn og unge skal særskilt prioriteres.

Kriterier for måloppnåelse

- Antall utleieboliger som har fått tilsagn om tilskudd.
- Nye boligmodeller som finansieres gjennom ordningen.

Tildelingskriterier

Tilskudd til utleieboliger kan gis til kommuner, selskaper og andre som vil leie ut boliger til vanskeligstilte. Boligene som får tilskudd, skal være disponerte av kommunen eller et statlig helseforetak. Husbanken avgjør søknader i enkeltvedtak. Tilskudd til utleieboliger avskrives over 30 år.

Tilskudd til forsøk med nye boligmodeller kan gis til kommuner, selskaper og andre som har til formål å utvikle og teste nye boligmodeller for målgrupper som trenger et mer individuelt tilpasset botilbud. Husbanken avgjør søknader i enkeltvedtak etter vilkår som fastsettes i forskrift. Vilårene for tildeling til forsøk skal være som følger:

- Prosjektene skal bidra til utvikling og testing av nye boligmodeller for vanskeligstilte på boligmarkedet med andre boligbehov enn det som dekkes av en tradisjonell utleiebolig eller eierbolig.
- Modellene skal innrettes slik at de har overføringsverdi til andre prosjekter.

Tilskudd til forsøk med nye boligmodeller avskrives som hovedregel over 30 år. Kortere avskrivningstid kan gis i tilfeller der det er avgjørende for måloppnåelsen.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddene forvaltes av Husbanken. Kommunene som har fått tilskudd til utleieboliger skal rapportere årlig på hvordan boligene brukes. Prosjekter som har fått tilskudd til forsøk med nye boligmodeller skal evalueres. Tilskuddene skal tilbakebetales dersom forutsetningene for tildelingen ikke overholdes.

Rapport 2020–2021

I 2020 ga Husbanken tilsagn om tilskudd til utleieboliger for 283 mill. kroner til 391 utleieboliger. Gjennomsnittstilskuddet per bolig var på 723 800 kroner. I første halvdel av 2021 ble det gitt tilsagn om tilskudd for 73,4 mill. kroner til 124 utleieboliger. Siden 2013 har Husbanken gitt tilskudd for om lag 4,6 mrd. kroner til om lag 8 000 boliger.

Av boligene som fikk tilskudd i 2020 var 44 pst. større enn 65 kvadratmeter, og dermed egnet for barnefamilier. Videre ble det gitt tilsagn om 34 mill. kroner i tilskudd til 54 boliger øremerket rusmiddelavhengige.

I 2020 godkjente Husbanken et forsøksprosjekt i regi av Skien kommune og sykehuset i Telemark. Dette er en ny boligmodell der det skal bygges seks småhus på tomten til sykehuset. Formålet er å gi personer med rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser botrening og kartlegge videre oppfølging før de flytter ut i ordinære kommunale boliger.

Etterspørselen etter tilskudd til utleieboliger har vært fallende de siste årene. Lavere etterspørsel skyldes trolig en kombinasjon av at kommunene har investert mye i boliger de siste årene, og at det bosettes færre flyktninger. I tillegg kan kommunesammenslåinger og virusutbruddet ha bidratt til at investeringer har blitt utsatt. Videre stilte Oslo kommune sine saker i bero i en periode.

Budsjettforslag

- Posten budsjetteres med tilsagnsramme, tilsagnsfullmakt og bevilgning, jf. boks 5.3.

Bevilgningsendringer:

- På grunn av vedvarende lav etterspørsel etter tilskudd til utleieboliger reduseres bevilgningen med 30 mill. kroner, tilsvarende en reduksjon i tilsagnsrammen på 67 mill. kroner.
- Som følge av mindreforbruk og nedjusteringer av tilsagnsrammen tidligere år, reduseres bevilgningen med 64,7 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 146,1 mill. kroner. Av dette er 44,4 mill. kroner knyttet til tilsagn som skal gis i 2022, mens 101,7 mill. kroner er knyttet til tilsagn som er gitt tidligere år.

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 98,9 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen og tilsagnsfullmakten gir en tilsagnsramme på 98,6 mill. kroner.

Post 78 Boligsosiale tiltak, kan overføres

Mål for ordningen

Tilskuddet skal stimulere til kunnskapsutvikling, nytenking og innovasjon om boligsosialt arbeid og boligsosial politikk.

Tilskuddet støtter opp om:

- Mål 3 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.
- Regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024).

Prioriteringer 2022

- Tilskuddet skal gå til kunnskapsutvikling, nytenkning og innovasjon om boligsosialt arbeid, herunder forsøk for å utvikle nye metoder, konsepter og løsninger. Dette kan for eksempel være utvikling av nye modeller for å samkjøre bolig tjenester med andre tjenester.
- I 2022 skal Husbanken prioritere tiltak som kan bidra til økt kunnskap om leiemarkedet og styrke leietakeres rettsikkerhet.

Kriterier for måloppnåelse

- Nye metoder, konsepter og løsninger for boligsosialt arbeid som blir utviklet og tatt i bruk av aktører på det boligsosiale området.
- Antall medlemmer i leietakerorganisasjoner som ivaretar leietakers interesse.

Tildelingskriterier

- Frivillige, private og forsknings- og utdanningsinstitusjoner kan søke om tilskudd til boligsosiale tiltak.
- Kommuner kan søke om tilskudd til prosjekter som er særlig nyskapende og som antas å ha stor overføringsverdi til andre.
- Leietakerorganisasjoner kan søke om tilskudd til drift.

Oppfølging og kontroll

Husbanken forvalter tilskuddet. Ny kunnskap skal formidles og deles. Tilskuddsmottakerne skal utarbeide rapporter om resultater, prosess og metode. Rapportene publiseres på Husbankens hjemmesider.

Rapport 2020–2021

Det ble gitt tilskudd for om lag 11 mill. kroner i 2020. Blant annet fikk Telemarksforskning støtte

til et prosjekt om individuell boligplan, der målet er å gi helhetlig bistand til familier som ønsker å oppnå en stabil og god bo- og livssituasjon. Videre har Byantropologene fått støtte til å utvikle metoder og verktøy som kommunene kan ta i bruk i arbeidet med boligbygging med sosial bærekraft. Det ble også gitt ni stipend til masterstudenter.

I første halvår 2021 er det gitt tilskudd for 10,1 mill. kroner til 20 prosjekter og 6 masteroppgaver.

Både i 2020 og i 2021 har Leieboerforeningen fått 1,5 mill. kroner i driftstilskudd. Organisasjonen har 5 000 medlemmer.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Utbetalingsprofilen endres fra ett-årig til to-årig, slik at større utviklingsprosjekter kan strekkes over lenger tid. Det innebærer at posten budsjetteres med tilsagnsramme, tilsagnsfullmakt og bevilgning, jf. boks 5.3. Endring i utbetalingsprofilen innebærer at bevilgningen reduseres med 8,1 mill. kroner i 2022.

Det foreslås å bevilge 3,8 mill. kroner.

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 8,8 mill. kroner jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen og tilsagnsfullmakten gir en tilsagnsramme på 12,6 mill. kroner.

Post 79 Heis og tilstandsvurdering, kan overføres

Bevilgningen går til tilskudd til prosjektering og installering av heis, og tilskudd til tilstandsvurdering.

Mål for ordningene

Målet med tilskuddet til prosjektering og innstallering av heis er økt tilgjengelighet i eksisterende boliger og bygg slik at flere kan bo hjemme lenger.

Målet med tilskudd til tilstandsvurdering er å fremme energieffektive løsninger og økt tilgjengelighet.

Tilskuddsordningene støtter opp om:

- Mål 1: Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg.
- Mål 3: Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.
- Bærekraftsmål 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige, herunder delmålet som handler om at alle

skal ha tilgang på tilfredsstillende og trygge boliger.

Prioriteringer 2022

- Tilskuddene skal gå til prosjektering og installering av heis i eksisterende boliger, og til tilstandsvurdering av borettslag, sameier og lignende for å vurdere behovet for vedlikehold og oppgradering som fremmer energieffektivitet og økt tilgjengelighet.
- For tilskudd som bidrar til økt tilgjengelighet, skal prosjekter hvor hovedvekten av beboerne er eldre, fortsatt prioriteres.
- Husbanken fordeler bevilgningen mellom de to tilskuddene.

Kriterier for måloppnåelse

- Antall heisprosjekter som har fått prosjekteringstilskudd i løpet av året og hvor mange boliger dette gjelder.
- Antall heiser som har fått tilsagn om tilskudd til installering og hvor mange boliger dette gjelder.
- Antall borettslag/sameier som har fått tilskudd til tilstandsvurdering og hvor mange boliger dette omfatter.

Tildelingskriterier

Tilskudd til prosjektering og installering av heis i eksisterende boligbygg kan gis til konsulentbistand, kostnadsoverslag og installering av heis. Husbanken kan gi tilskudd til eiere av eksisterende boligeiendommer med minst tre etasjer.

Tilskudd til tilstandsvurdering går til borettslag, sameier og lignende som omfatter minst seks boliger for å vurdere behov for vedlikehold og mulighet for oppgradering, med tanke på økt universell utforming og redusert energibruk.

Oppfølging og kontroll

Husbanken forvalter ordningen. Tilskuddsmottakere skal rapportere på hvert tiltak. Rapportene publiseres på Husbankens hjemmesider.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble det gitt tilsagn om tilskudd for 38 mill. kroner til etterinstallering av 23 heiser i bygg med 262 boliger. Det ble også gitt tilsagn om tilskudd for 1 mill. kroner til prosjektering av 12 heiser i bygg med 298 boliger. I første halvår 2021 er det

gitt tilsagn for 46,5 mill. kroner til etterinstallering av 24 heiser i bygg med 198 boliger, samt tilsagn for 0,2 mill. kroner til prosjektering av heiser.

Husbanken ga tilsagn om tilskudd for 6,6 mill. kroner til tilstandsvurdering av bygg med 7 000 boliger i 2020. Det er en økning på 32 pst. fra 2019 da det ble gitt 5 mill. kroner i tilskudd til tilstandsvurdering av bygg med 5 000 boliger. I første halvår av 2021 er det gitt tilsagn om tilskudd for 3,4 mill. kroner til tilstandsvurdering av 4 449 boliger.

Budsjettforslag

- Posten budsjetteres med tilsagnsramme, tilsagnsfullmakt og bevilgning, jf. boks 5.3.

Bevilgningsendringer:

- Det foreslås en reduksjon på 11,1 mill. kroner som følge av endret utbetalingsprofil. Etterinstallering av heis tar noe lenger tid å slutføre enn det som ligger til grunn for dagens utbetalingsprofil. Utbetalingsprofilen justeres derfor til 10 pst. i år 1, 40 pst. i år 2, og 50 pst. i år 3. Tidligere har posten blitt utbetalt etter følgende profil 30 pst. i år 1, 50 pst. i år 2 og 20 pst. i år 3.
- Som følge av mindreforbruk av tilsagnsrammen fra tidligere år, reduseres bevilgningen med 0,8 mill. kroner.

Det forslås å bevilge 40,6 mill. kroner.

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 60,4 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen og tilsagnsfullmakten gir en tilsagnsramme på 55,6 mill. kroner.

Kap. 585 Husleietvistutvalget

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	30 655	35 933	36 985
	Sum kap. 585	30 655	35 933	36 985

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn til ansatte, husleie og andre faste driftsutgifter for Husleietvistutvalget (HTU). HTU har kontorer i Oslo, Bergen og Trondheim.

HTUs samfunnsoppdrag er å bidra til et velfungerende leiemarked ved å styrke rettsikkerheten til leietakere og utleiere.

Husleietvistutvalget støtter opp om:

- Regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024). Særlig relevant er målet om at leie skal være et trygt alternativ til eie.
- Mål 3: Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.

Prioriteringer 2022

- HTU skal ha en tvisteløsning med kort saksbehandlingstid, lave saksbehandlingskostnader og god kompetanse innenfor saksområdet.
- HTU skal videreutvikle digitale løsninger som øker brukertilfredsheten og gir mer kunnskap om hvordan leiemarkedet fungerer.

- Fra 1. september 2021 har virkeområdet til HTU blitt utvidet til hele landet, og i 2022 skal HTU gjøre tilbudet bedre kjent.

Rapport 2020–2021

I 2020 mottok HTU 1 783 saker, noe som var en marginal nedgang fra 2019 da antall saker var 1 798. I 2020 gjennomførte HTU 128 meklinger, og det ble inngått 98 forlik. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for avgjørelser gikk opp fra 81 dager i 2019 til 94 dager i 2020. Den interne saksbehandlingstiden, fra saksbehandlingsgebyret er betalt til saken er tilstrekkelig opplyst, var 37 dager i 2020.

I 2021 ble bevilgningen økt med 5 mill. kroner, for å dekke utvidelsen av HTU sitt virkeområde og nye digitale saksbehandlingssystemer. Overgangen fra papirbasert saksbehandling til digitale systemer har gjort det mulig å utvide HTUs virkeområdet til hele landet på en kostnadseffektiv måte.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- økning på 0,8 mill. kroner som følge av utvidelsen av virkeområdet til hele landet (helårseffekt).
- reduksjon på 653 000 kroner som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjons-

kasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.

Det foreslås å bevilge 37 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3585, post 01, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 3585 Husleietvistutvalget

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Gebyrer	1 529	1 820	2 693
	Sum kap. 3585	1 529	1 820	2 693

Post 01 Gebyrer

Posten omfatter gebyrinntekter fra behandling av klager i HTU. I 2022 anslås det en saksinnang på om lag 3 000. Saksbehandlingsgebyret er 0,2 gan-

ger rettsgebyret når en klage fremmes av en leier. Når en klage fremmes av en utleier, er gebyret lik rettsgebyret.

Det foreslås å bevilge 2,7 mill. kroner i 2022.

Kap. 587 Direktoratet for byggkvalitet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	97 206	103 618	105 363
22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, <i>kan overføres</i>	57 157	43 779	44 943
	Sum kap. 587	154 363	147 397	150 306

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) støtter opp om:

- Mål 1: Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg.
- Mål 2: Effektiv ressursbruk i byggeprosessen.

DiBKs arbeid støtter opp om følgende bærekraftsmål:

- Bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn.
- Bærekraftsmål 13: Stoppe klimaendringer.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn, husleie og andre faste utgifter for Direktoratet for byggkvalitet (DiBK).

Direktoratet har kontor i Oslo og Gjøvik. Bevilgningen dekker også drift av den sentrale godkjenningsordningen for foretak med ansvarsrett. Ordningen skal være selvfinansierende, jf. kap. 3587, post 04.

DiBKs samfunnsoppdrag er å bidra til at det på en effektiv måte bygges sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg, og at kravene til byggverk følges.

Prioriteringer 2022

- I 2022 skal DiBK prioritere å fremme bærekraftig byggevirksomhet. Det innebærer å stimulere næringen i en mer sirkulær retning, blant annet gjennom ombruk av byggevarer.

- Videre skal DiBK foreslå forenklinger i bygge-reglene, og være en pådriver for digitalisering og etterlevelse av regelverket.
- DiBK skal også styrke kunnskapen om bygningssmassen, og delta i Samordningsrådet for digitalisering.

Rapport 2020–2021

Forenklinger i regelverket, digitalisering av byggesaksprosessen og kunnskapsformidling rettet mot byggenæringen, kommunene og privatpersoner har vært DiBKs viktigste prioriteringer i 2020. DiBK har blant annet arbeidet med forenkling av regelverket for campingplasser og mikrohushus til boligformål. Regelverket er endret for å tilrettelegge for elbillading i nye bygg og i bygg som gjennomgår en hovedombygging. DiBK har også utredet forslag til klimabaserte energikrav i byggeteknisk forskrift.

For å øke kunnskapen om effekter av regelverksendringer, har DiBK gjennomført kostnadsberegninger av utvalgte endringer i det byggetekniske regelverket. Første halvår i 2021 har DiBK laget oppussingsråd som skal hjelpe boligeiere til å ta gode valg og få bedre byggkvalitet. Videre har DiBK utarbeidet en veileder for ombruk av byggevarer, som kan bidra til en mer bærekraftig byggesektor.

I 2020 førte DiBK markedstilsyn med 138 ulike produkter, omsatt av totalt 76 aktører. Det ble fattet vedtak mot ett produkt.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- 704 000 kroner reduksjon som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- 150 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 105,4 mill. kroner.

Post 22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, kan overføres

Posten skal bidra til kunnskapsutvikling og informasjonsformidling om bygningspolitiske temaer, finansiere utredninger og samhandlings- og kommunikasjonsaktiviteter.

Prioriteringer 2022

- DiBK skal bidra til kunnskapsutvikling og informasjonsformidling som kan gi en mer bærekraftig byggevirksomhet, enklere bygge-regler, økt kunnskap om bygningsmassen og økt etterlevelse av regelverket. Det innebærer blant annet å utrede konsekvenser av nytt og endret regelverk, og å gi veiledning til næringen og publikum.
- DiBK skal fortsatt prioritere en heldigital byggesaksprosess med plattformen Fellestjenester BYGG som hovedvirkemiddel.

Rapport 2020–2021

Gjennom flere år har DiBK jobbet systematisk for å gjøre det enklere og mer effektivt å lage en komplett byggesøknad. Fellestjenester BYGG er en digital regelverksplattform som kontrollerer og sender inn byggesøknader til riktig kommune. I 2020 ble det sendt 13 819 byggesøknader og 667 650 nabovarsler via Fellestjenester BYGG. Tilsvarende tall i 2019 var henholdsvis 1 056 byggesøknader og 254 397 nabovarsler.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 127 S (2019–2020) *Om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet*, ble det vedtatt en tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner til digitalisering av plan- og byggesaker, jf. Innst. 360 S (2019–2020). Bevilgningen gikk til tre digitaliseringspiloter; Fellestjenester PLAN, drømmeplan og digitale bygningsinformasjonsmodeller. Pilotene skal blant annet bidra til å heve kvaliteten på kommunenes reguleringsplaner, og gi søkere et raskt svar på om deres planlagte tiltak er mulig innenfor kommunens reguleringsplan.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Det foreslås å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner for å utvikle og drifte deler av Fellestjenester BYGG i andre tjenesteplattformer, slik at fremtidige transaksjonskostnader begrenses.
- For å finansiere sekretariatet for Samordningsrådet for digitalisering av bygge- og anleggsnæringen reduseres bevilgningen med 1,3 mill. kroner, mot en tilsvarende økning på kap. 500, post 70.

Det foreslås å bevilge 44,9 mill. kroner.

Kap. 3587 Direktoratet for byggkvalitet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Diverse inntekter	75	110	112
04	Gebyrer	39 001	38 959	38 764
	Sum kap. 3587	39 076	39 069	38 876

Post 01 Diverse inntekter

Posten omfatter inntekter fra tvangsmulkt og overtredelsesgebyr som DiBK gir dersom det omsettes eller brukes produkter til byggverk som ikke er i samsvar med krav i plan- og bygningslovgivningen. Posten omfatter også inntekter fra overtredelsesgebyr for misbruk av logo og inn-sending av uriktig informasjon i forbindelse med sentral godkjenning.

Det foreslås å bevilge 112 000 kroner.

Post 04 Gebyrer

Posten omfatter gebyrinntekter fra den sentrale godkjenningsordningen for foretak med ansvarsrett. Det legges til grunn at om lag 12 500 foretak vil være i ordningen i 2022. Gebyret er på 3 100 kroner per foretak. Ordningen er selvfinansierende, jf. omtale under kap. 587, post 01.

Det foreslås å bevilge 38,8 mill. kroner.

Kap. 2412 Husbanken

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	362 596	362 066	354 015
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 036	11 270	11 506
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	69 327	72 541	62 282
71	Tap på lån	30 567	11 000	24 000
72	Rentestøtte	2 732	2 100	1 400
90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning</i>	18 585 267	18 050 000	19 150 000
	Sum kap. 2412	19 061 525	18 508 977	19 603 203

Husbanken skal bidra til å forebygge at folk blir vanskeligstilte på boligmarkedet, og bidra til at vanskeligstilte kan skaffe seg og beholde en egnet bolig. Husbankens primære rolle er å støtte opp om kommunenes arbeid med å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet, både økonomisk og faglig.

Husbanken skal støtte opp om:

- Mål 1: Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg.
- Mål 3 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.

- Regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024).

Husbankens arbeid støtter særlig opp om følgende bærekraftsmål:

- Delmål 11.1: Tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger til en overkommelig pris.
- Bærekraftsmål 1: Utrydde fattigdom.
- Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet.
- Bærekraftsmål 10: Redusere ulikheten i samfunnet.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn, husleie og andre faste driftsutgifter for Husbanken. Husbanken har kontor i Drammen, Hammerfest, Bodø, Trondheim, Bergen, Arendal og Oslo.

Prioriteringer 2022

- I 2022 skal Husbanken prioritere arbeidet som følger av den nasjonale strategien Alle trenger et trygt hjem (2021–2024). Målet er at flere skal kunne eie sin egen bolig, og at leie skal være et trygt alternativ. Husbanken skal i tråd med strategien rette en særskilt innsats mot barn og unge, bostedsløse og personer med funksjonsnedsettelse.
- Husbanken skal være en faglig støttespiller for kommunene, frivillig sektor og andre som støtter opp om den sosiale boligpolitikken.
- Husbanken skal videreutvikle rollen som en sikker og effektiv forvalter av økonomiske ordninger, som bostøtte, lån og tilskudd. Dette innebærer blant annet å evaluere ordningene og foreslå forbedringer, og sørge for sikre og effektive systemer og saksbehandling.
- Husbanken skal forsterke sin kunnskapsrolle. Se nærmere omtale under post 21.
- Husbanken skal være en pådriver for nye digitale og brukerrettede løsninger. Se nærmere omtale under post 45.
- Husbanken skal være en pådriver for pilotering, innovasjon og utvikling. Se nærmere omtale under kap. 581, post 76 og post 78.
- Regjeringen tar sikte på å legge frem forslag om en ny boligsosial lov om kommunenes ansvar overfor de vanskeligstilte på boligmarkedet i 2022. Husbankens veiledningsarbeid er viktig for å bidra til at kommunene ivaretar forpliktelsene i ny lov.
- Husbanken skal arbeide for at distriktskommunene i større grad tar i bruk eksisterende virkemidler, som lån til boligkvalitet og lån til utleieboliger.
- Husbanken skal bidra til å gjennomføre forsøket med statsforvalterne, der veiledningsoppgavene er overført fra Husbankens regionkontor i Bodø og Bergen til statsforvalterne i Nordland, Vestland og Rogaland.

Rapport 2020–2021

Husbanken har et treårig effektiviseringsprogram (2019–2021). Målet er å frigjøre 50 mill. kroner,

hvorav 30 mill. kroner skal omdisponeres til forvaltning, drift og vedlikehold av nye digitale tjenester og 20 mill. kroner er kostnadsreduksjoner. Husbanken har allerede innfridd målet i effektiviseringsprogrammet.

I forbindelse med behandling av Prop. 67 S (2019–2020) om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet, vedtok Stortinget å øke Husbankens låneramme med 5 mrd. kroner og øke bostøtten midlertidig med 500 mill. kroner, jf. Innst. 216 S (2019–2020). Sammen med kommunene har Husbanken tildelt de ekstraordinære tilsagnene om lån og bostøtte.

For å bidra til å dekke økte strømutgifter for husstander med lave inntekter vedtok Stortinget i 2021 en ekstra utbetaling til alle bostøttemottakere, jf. Prop. 79 S (2020–2021) og Innst. 233 S (2020–2021). For å finansiere de administrative kostnadene som fulgte av den ekstra utbetalingen, ble driftsbudsjettet til Husbanken økt med 1,3 mill. kroner.

Husbanken har, sammen med statsforvalterne i Nordland, Vestland og Rogaland, forberedt forsøket der veiledningsoppgavene overfor kommunene overføres fra Husbanken i en periode på tre år fra 1. september 2021. Forsøket blir evaluert.

Husbanken har også utarbeidet grunnlagsmateriale for departementets arbeid med ny nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken, Alle trenger et trygt hjem (2021–2024), og tilrettelagt for at strategien implementeres regionalt og lokalt.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Som følge av forsøket med overføring av veiledningsoppgaver til statsforvalterne i Nordland, Vestland og Rogaland reduseres bevilgningen med 14,3 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 525 Statsforvalterne, post 01 Driftsutgifter (helårseffekt).
- Reduksjon på 1,3 mill. kroner som følge av at forventet pensjonspremie til Statens pensjonskasse er redusert tilsvarende, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.3.
- Reduksjon på 550 000 kroner knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås å bevilge 354 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal benyttes til forskning, utvikling og kunnskapsformidling som støtter opp om de boligsosiale målene.

Prioriteringer 2022

- Husbanken skal ha en nasjonal kunnskapsrolle på det boligsosiale feltet. Det innebærer å ha kunnskap om hvem som står i fare for å komme i en vanskelig situasjon på boligmarkedet, og hvem som har store boligproblemer. I tillegg skal Husbanken styrke kunnskapen om effektene av ulike virkemidler og tiltak.
- Husbanken skal styrke kunnskapen om de prioriterte innsatsområdene i regjeringens strategi for den sosiale boligpolitikken Alle trenger et trygt hjem (2021–2024). Brukernes stemme skal vektlegges i kunnskapsarbeidet.
- Særlig prioritert i 2022 er å skaffe en mer oppdatert oversikt over utviklingen i antall bostedsløse.

Rapport 2020–2021

Husbanken finansierte 12 eksterne analyser, utredninger og evalueringer over posten i 2020. Forsknings- og utviklingsoppdragene bidro til å øke kunnskapen om Husbankens virkemidler og målgrupper. Blant de mest sentrale oppdragene var evaluering av den nasjonale strategien «Bolig for velferd» og kartleggingen av bostedsløse i Norge som ble gjennomført høsten 2020. Videre igangsatte Husbanken et større oppdrag om utviklingshemmedes bosituasjon, hvor NTNU samfunnsforskning gjennomfører en bred kartlegging.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 11,5 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten benyttes til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i Husbanken, blant annet på IKT-området. Posten kan også dekke lønn til ansatte når vedlikehold og ombygginger utføres i egen regi.

Prioriteringer 2022

- I 2022 skal Husbanken fortsette å videreutvikle sine digitale tjenester. Husbankens digitale løsninger er viktige verktøy for å få oversikt over den boligsosiale situasjonen, både lokalt og nasjonalt. Digitale løsninger bidrar også til å forenkle og forbedre saksbehandlingen i kommunene og Husbanken.
- Husbanken skal i samarbeid med KS og en rekke kommuner fortsette utviklingen av de digitale løsningene for kommunalt disponerte utleieboliger (KOBO). KOBO skal lette prosessen med å søke, tildele og administrere kommunale boliger. Målene er blant annet en mer effektiv og brukerrettet tildeling av kommunale boliger, og at alle beboere i kommunale boliger skal få en egnet bolig med den oppfølgingen de trenger. I tillegg skal KOBO bidra til økt kunnskap om kommunale boliger og bruken av disse.
- Regjeringen foreslår 8 mill. kroner til å videreutvikle Husbankens digitale løsninger for kommunene, slik at kommunene blir mer selvbetjente. Dette innebærer å oppdatere den boligsosiale monitoren, videreutvikle Behovsmeldingen, utvide Veiviseren.no og utvikle systemer for deling av informasjon og kundekommunikasjon. Videreutvikling av de digitale tjenestene skal i større grad sette kommunene i stand til å være selvbetjente, og faglig støtte opp om kommunenes strategiske og operative arbeid med å hjelpe vanskeligstilte.

Rapport 2020–2021

I 2020 ble det benyttet 69,3 mill. kroner. Utviklingsarbeidet i Husbanken har i 2020 og første halvdel av 2021 vært konsentrert til to store digitale prosjekter: nytt system for saksbehandling og forvaltning av lån og tilskudd, og digitale løsninger for kommunalt disponerte utleieboliger (KOBO). I 2020 ble bevilgningen til KOBO økt med 30 mill. kroner. I 2021 er målet at prosjekt KOBO skal levere funksjonalitet til pilotkommunene.

Gjennom Husbankens moderniseringsprogram (SIKT) utvikles det en rekke nye løsninger. Blant disse er nytt søknads- og saksbehandlingssystem for startlån og bostøtte, og nytt forvaltningssystem for lån og tilskudd mv. I 2017 ble bevilgningen på posten økt med 10 mill. kroner til nytt låneforvaltningssystem, og fra 2018 til 2021 er det årlig bevilget 20 mill. kroner. Implementering

av nytt lånesystem i 2021 markerer avslutningen på SIKT.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Det foreslås en økning på 8 mill. kroner til videreutvikling av Husbankens digitale løsninger til kommunene.
- Bevilgningen reduseres med 20 mill. kroner som følge av at Husbankens moderniseringsprogram (SIKT) er i avslutningsfasen.

Det foreslås å bevilge 62,3 mill. kroner.

Post 71 Tap på lån

Posten omfatter statens brutto tap på Husbankens utlånsvirksomhet. Husbanken forvaltet ved utgangen av 2020 en samlet låneportefølje på i overkant av 159 mrd. kroner. I 2020 var brutto tap 30,6 mill. kroner, hvorav 30,5 mill. kroner var gjeld på lån (hovedstol) og 0,1 mill. kroner var gjeld på renter. Tapene på lånegjeld fordelte seg med 8,8 mill. kroner på startlån, 21,6 mill. kroner på grunnlån og 0,1 mill. kroner på andre låneordninger. I tillegg til tapene staten dekker, dekker også kommunene tap på startlån. Kommunene tapsførte 22,4 mill. kroner på startlån i 2020.

Tilbakeførte restkrav var 2,4 mill. kroner. Samlet netto tap var 28,2 mill. kroner, mot 26,3 mill. kroner i 2019. Tapene på utlånsvirksomheten i Husbanken er lave, og utgjorde 0,019 pst. av utestående lån i 2020. I 2021 er brutto tap anslått til 29 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 24 mill. kroner.

Post 72 Rentestøtte

Posten omfatter rentestøtte som følge av at eldre særvilkårslån har ett prosentpoeng lavere rente enn ordinære lån. Slike lån ble gitt frem til og med 1996.

I 2020 ble det regnskapsført 2,7 mill. kroner på posten. Restgjelden for særvilkårslånene var per 31. desember 2020 på om lag 230 mill. kroner, mot 330 mill. kroner året før.

Det foreslås å bevilge 1,4 mill. kroner.

Post 90 Nye lån, overslagsbevilgning

Bevilgningen dekker utbetaling av nye lån, i tillegg til beregnede, opptjente, ikke betalte renter på lånene.

I budsjetteringen er det lagt til grunn at tilsagnene om lån utbetales over fem år. Startlån utbetales i hovedsak det første året, mens de øvrige lånene utbetales over fem år.

Mål

Lån fra Husbanken skal være et supplement til private kredittinstitusjoner, og bidra til å nå boligpolitiske mål som ellers ikke ville blitt nådd.

I tillegg skal lån fra Husbanken også bidra til finansiering av boliger i distriktene, og støtter dermed opp om målet for distrikts- og regionalpolitikken om regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet, jf. programkategori 13.50.

Husbanken gir følgende lån:

Startlån skal bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den.

Lån til utleieboliger skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Lån til boligkvalitet skal bidra til enten flere miljøvennlige boliger, eller boliger med bedre tilgjengelighet enn det som ellers ville blitt bygget.

Lån til studentboliger skal bidra til et rimelig og forutsigbart botilbud for studenter.

Prioriteringer 2022

- Innenfor gjeldende ramme skal Husbanken prioritere etter denne rekkefølgen:
 - Startlån. Innenfor startlån skal barnefamilier og utviklingshemmede prioriteres
 - Lån til utleieboliger til vanskeligstilte
 - Lån til boligkvalitet
 - Lån til studentboliger
- Boligtilbudet i mange distriktskommuner kan være ensidig og med dårlig standard. Fallende boligpriser og store prisforskjeller mellom ny og brukt bolig kan gjøre det vanskelig å få finansiering til boligbygging og kjøp av nye boliger. I tillegg kan distriktskommuner ofte ha dårlig fungerende leiemarkeder. Husbanken kan gjøre unntak fra reglene for belåningsgrad i områder av landet der private kredittinstitusjoner i liten grad finansierer nybygging. Regjeringen foreslår at inntil 1 mrd. kroner av Husbankens låneramme kan prioriteres til lån til boligkvalitet og lån til utleieboliger i distriktskommuner i klasse 5 og 6 i SSBs sentralitetsindeks.

Rapport 2020–2021

I saldert budsjett for 2020 var lånerammen på 16 mrd. kroner. I forbindelse med behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020) om økonomiske tiltak under virusutbruddet, ble lånerammen økt med 5 mrd. kroner til 21 mrd. kroner, jf. Innst. 216 S (2019–2020). Det ble gitt tilsagn for hele lånerammen.

Startlån: I 2020 fordelte Husbanken startlån for 13,2 mrd. kroner til kommunene. Kommunene innvilget startlån til 7 038 husstander, noe som utgjorde 11,8 mrd. kroner. Gjennomsnittlig startlån var på 1,7 mill. kroner. Andelen startlånsmidler som gikk til barnefamilier var 66 pst. i 2020. Over 90 pst. av husstandene som fikk startlån hadde inntekt under 300 000 kroner, noe som er i tråd med at startlånet skal gå til husstander med langvarige finansierungsproblemer. Siden 2013 har kommunene tildelt startlån for 66 mrd. kroner til om lag 62 000 husstander. Ved utgangen av juli 2021 har kommunene tildelt startlån for 7,3 mrd. kroner til 3 967 husstander.

Lån til utleieboliger: I 2020 ga Husbanken tilsagn om lån for 0,7 mrd. kroner. Det innebar oppføring og kjøp av 310 utleieboliger, herav 165 utleieboliger som kommunen kan disponere. Ved utgangen av juli 2021 har Husbanken gitt tilsagn om lån for 1 mrd. kroner til 405 utleieboliger.

Lån til boligkvalitet: I 2020 ble det gitt tilsagn om lån til 1 833 nye boliger for 4,7 mrd. kroner. Det ble gitt tilsagn om lån til 1 142 miljøvennlige boliger og 691 livsløpsboliger. Husbanken ga også lån til eksisterende boliger for 0,5 mrd. kroner. Av de 765 boligene som fikk lån til oppgradering, tilfredsstilte 21 pst. av boligene kravene til energi og 79 pst. kravene til både energi og tilgjengelighet. Ved utgangen av juli 2021 har Husbanken gitt tilsagn om lån for 1,5 mrd. kroner til 501 boliger.

Lån til studentboliger: I 2020 ble det gitt tilsagn om 1,4 mrd. kroner til oppføring av 2 086 studentboliger. Ved utgangen av juli 2021 har Husbanken gitt tilsagn om lån for 625 mill. kroner til 574 studentboliger.

Lån til barnehager: I 2020 ble det gitt tilsagn om lån for 430 mill. kroner til finansiering av 1 355 barnehageplasser. Lånet ble avvirket fra 2021, men i forbindelse med behandlingen av Prop. 195 S (2020–2021) vedtok Stortinget at private barnehagers adgang til finansiering i Husbanken gjeninnføres til 31. desember 2021, eller inntil ny finansieringsløsning er vedtatt i Stortinget. Endringen trådte i kraft 1. juli.

Budsjettforslag

Det foreslås å redusere lånerammen med 1 mrd. kroner, til 19 mrd. kroner i 2022, jf. forslag til romertallsvedtak. Den foreslåtte lånerammen er 3 mrd. kroner høyere enn før koronapandemien.

Bevilgningsendringer:

- Bevilgningsbehovet øker med 1 170 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak endret fordeling mellom startlån og øvrige lån, enn det som var forutsatt. Startlån utbetales i hovedsak i det året tilsagnet gis, mens øvrige lån har en lavere utbetalingstakt. Kombinasjonen av at behovet for startlån øker i 2022 og at en noe større andel av lånerammen har gått til øvrige lån tidligere år, gir merbehov i 2022.
- Bevilgningsbehovet reduseres med 70 mill. kroner som følge av reduksjon i lånerammen. Reduksjonen er knyttet til lån til utleieboliger, lån til boligkvalitet og lån til studentboliger som har lav utbetalingstakt.

Det foreslås å bevilge 19 150 mill. kroner.

Kap. 5312 Husbanken

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Gebyrer m.m.	10 418	10 135	9 549
11	Diverse inntekter	99 865	76 368	82 080
90	Avdrag	13 251 411	12 740 000	12 820 000
	Sum kap. 5312	13 361 694	12 826 503	12 911 629

Post 01 Gebyrer m.m.

På posten føres inntekter fra etableringsgebyr, termingebyr, varslingsgebyr og tilkjente saksomkostninger i misligholdsaker med flere. Kundene kan velge mellom to, fire eller tolv terminer i året, og mellom papirbaserte og elektroniske søknader og varsler om terminforfall.

I 2020 var gebyrinntektene om lag 10,4 mill. kroner, hvorav 0,6 mill. kroner fra etableringsgebyr, 8,6 mill. kroner fra forvaltningsgebyr, 1,1 mill. kroner fra varslingsgebyr og 71 000 kroner fra andre gebyr vedrørende låneforvaltningen. Dette er om lag det samme som i 2019. Ved utgangen av 2020 forvaltet Husbanken om lag 37 400 lån, mot 40 600 på samme tidspunkt året før.

Det foreslås å bevilge 9,5 mill. kroner.

Post 11 Diverse inntekter

På posten blir det inntektsført diverse inntekter, som blant annet tilbakebetaling av urettmessig utbetalt bostøtte, tilskudd, tilbakeførte restkrav fra startlån og restkrav i særskilte og kompliserte tapssaker, såkalte spesialengasjementsaker.

I 2020 ble det inntektsført 99,9 mill. kroner, som i hovedsak består av tilbakebetalt bostøtte og andre tilbakebetalte tilskudd.

Det foreslås å bevilge 82,1 mill. kroner.

Post 90 Avdrag

Posten omfatter ordinære og ekstraordinære avdrag og andre innbetalinger, tilbakebetaling av opptjente, ikke betalte renter og tap.

I 2020 ble det inntektsført om lag 13,3 mrd. kroner, hvorav om lag 6,5 mrd. kroner var ordinære innbetalinger, 6,3 mrd. kroner ekstraordinære innbetalinger og 0,5 mrd. kroner tilbakebetaling av opptjente, ikke betalte renter og tap.

I forbindelse med virusutbruddet i mars innførte Husbanken mulighet for avdragsutsettelse for inntil seks måneder, uten å kreve dokumentasjon på betalingsproblemer. Avdragutsettelsene var i perioden april – mai noe høyere enn normalt, men mot slutten av året var antall avdragsutsettelse tilbake på et normalt nivå.

Det foreslås å bevilge 12 820 mill. kroner.

Kap. 5615 Husbanken

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
80	Renter	3 045 418	1 820 000	2 860 000
	Sum kap. 5615	3 045 418	1 820 000	2 860 000

Post 80 Renter

Posten omfatter betalte renter på lån, opptjente ikke betalte renter og rentestøtte, jf. kap. 2412 Husbanken, post 72 Rentestøtte.

Husbanken tilbyr lån med flytende og faste renter. Fast rente tilbys med 3, 5, 10 eller 20 års bindingstid. Gjennomsnittlig utlånsrente for låne-

porteføljen var 1,74 pst. i 2020, mot 1,98 pst. i 2019. Ved utgangen av 2020 var restgjelden for lån med fastrenteavtaler 53,4 mrd. kroner, og utgjorde 34 pst. av de samlede utlån. I 2020 ble det inntektsført om lag 3 mrd. kroner på posten.

Som følge av høyere renteforutsetninger øker bevilgningsbehovet med 1 041 mill. kroner.

Det foreslås å bevilge 2 860 mill. kroner.

Programkategori 13.90 Planlegging, byutvikling og geodata

Utgifter under programkategori 13.90 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
590	Planlegging og byutvikling	120 736	92 265	143 483	55,5
595	Statens kartverk	1 258 821	1 200 821	1 177 657	-1,9
	Sum kategori 13.90	1 379 557	1 293 086	1 321 140	2,2

Inntekter under programkategori 13.90 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
3595	Statens kartverk	876 183	819 787	833 540	1,7
	Sum kategori 13.90	876 183	819 787	833 540	1,7

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for at landet har en helhetlig, fremtidsrettet og samordnet arealpolitikk. Ansvaret omfatter både forvaltnings- og utviklingsoppgaver. Departementet skal legge til rette for gode og effektive planprosesser, og for bedre samspill mellom forvaltningsnivåer på tvers av administrative grenser og ulike sektorer. Utvikling og formidling av nasjonale mål og interesser i planleggingen er et departementsansvar.

Departementet har ansvaret for statens kartpolitikk. Ansvaret omfatter både kart, lovgivning, forvaltning og tilrettelegging innen fagområdene geografiske data (geodata) og eiendomsinformasjon (matrikkel og tinglysing).

Departementet forvalter og utvikler lover og forskrifter om planlegging og konsekvensutredning. Veiledning om planlegging etter plan- og bygningsloven, kart- og planforskriften og forskrift om konsekvensutredning er et viktig ansvarsområde. Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter legger rammene for samfunns-

og arealplanleggingen i Norge. Plandelen av loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og interesser innenfor samfunns- og arealplanlegging, og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av arealer og ressurser. Ansvaret for plan- og bygningsloven omfatter også forvaltningsoppgaver etter lovens bestemmelser om planlegging og konsekvensutredning for planer. For omtale av lovens bygningsdel vises det til programkategori 13.80.

Kommunene har et hovedansvar for å finne helhetlige og gode løsninger i samfunns- og arealplanleggingen, slik at lokale forhold ivaretas i samspill med nasjonale og viktige regionale interesser. Et aktivt planarbeid er avgjørende for god samfunns- og arealutvikling. Departementet tilrettelegger for kompetansebygging i små og store kommuner, blant annet gjennom å utvikle og tilgjengeliggjøre digitale verktøy til bruk for planleggere over hele landet. Departementet samarbeider med fylkeskommunene, byene og byregionene om en bærekraftig by- og tettstedsutvikling, som i hovedsak er et lokalt og regionalt ansvar.

For omtale av øvrig distrikts- og regionalpolitikk vises det til programkategori 13.50.

Departementet behandler og avgjør kommunale plansaker med innsigelser som ikke er blitt løst lokalt, og regionale planer der det har kommet innvendinger. Når viktige statlige, regionale eller andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan staten ved departementet utarbeide reguleringsplan eller arealdel til kommuneplanen.

Departementet er etatsstyrer for Statens kartverk (Kartverket). Kartverket er koordinator for nasjonale geodata, og organiserer kartleggingen av Norges land- og sjøarealer. Kartverket skal tilrettelegge for bruk av dette kunnskapsgrunnlaget, blant annet ved å sørge for at det offentlige kartgrunnlaget er standardisert og tilgjengelig for alle. Deling av data i samsvar med geodataloven skjer i samarbeid med sektormyndigheter. Etaten har også ansvaret for tinglysing av fast eiendom og boret, og for å forvalte matrikkelen i samarbeid med kommunene.

Mål for programkategorien

1. Planlegging skal fremme bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk
2. Byer, byregioner og tettsteder skal være attraktive og bærekraftige
3. Effektiv tilgang til oppdatert kart- og eiendomsinformasjon skal gi grunnlag for verdiskaping og utvikling

Mål 1 Planlegging skal fremme bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk

Regjeringen vil fremme en bærekraftig og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealforvaltning i hele landet.

Det er et mål at hele landet har en god og kunnskapsbasert samfunns- og arealplanlegging, effektive planprosesser og tilgang på et godt kunnskapsgrunnlag. Regjeringen vil bidra til utvikling av lovverket, tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av arealstatistikk, kart og eiendomsdata, veiledning og et bredt spekter av andre kompetansetiltak. For å få til dette er blant annet digitalisering og IKT-verktøy viktig.

Det skal legges vekt på lokalt selvstyre i samfunns- og arealplanleggingen.

Følgende bevilgninger støtter opp under målet:

- Kap. 500, post 21: kunnskapsinnhenting, kompetansehevende tiltak som veiledning formidlet på planlegging.no, og kompetansetiltak i fyl-

kene, utvikling av digitale planprosesser og videreutvikling av arealdataverktøy.

- Kap. 590, post 81: tilskudd til kompetansetiltak innen planlegging, kart og geodata.
- Kap. 500, post 50: areal- og samfunnsplanlegging under forskningsprogrammet DEMOS, som skal bidra til bedre kunnskapsgrunnlag og økt kapasitet i planutdanningen.

Departementets viktigste virkemiddel for å nå mål 1 og 2 er plan- og bygningsloven med forskrifter.

Hvert fjerde år utarbeides det overordnede føringer for planleggingen i kommende fireårsperiode; jf. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023*.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven utarbeides det også statlige planretningslinjer for noen temaområder.

Veiledning og rundskriv er viktig for å spre kunnskap om nasjonal politikk og føringer.

Mål 2 Byer, byregioner og tettsteder skal være attraktive og bærekraftige

Regjeringen vil bidra til å utvikle attraktive og inkluderende byregioner, byer og tettsteder over hele landet. Levende sentrum som fremmer livskvalitet og verdiskaping, skal vektlegges. Gode bomiljø er viktig for å bidra til sosial bærekraft. Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er sentralt i arbeidet med å fremme god byutvikling og klimavennlige løsninger. Regjeringen vil vektlegge mer effektiv fortetting og transformasjon. Samtidig må byer og tettsteder utvikles med kvaliteter i arkitektur, byrom og utearealer. Det skal sikres et rikt og variert handels- og tjenestetilbud og grunnlag for flere arbeidsplasser og konkurransekraft. Regjeringen ønsker også, blant annet gjennom områdesatsingene, å støtte opp under nærmere definerte tiltak i byområder med store levekårsutfordringer.

Følgende bevilgninger støtter opp under målet:

- Kap. 500, post 21: kunnskapsinnhenting blant annet knyttet til forvaltning og utvikling av lovverket, herunder for å oppnå mer effektiv fortetting og transformasjon i byer og tettsteder, utvikling av arealdataverktøy for areal- og transport og byvekstavtaler, og arbeidet med områdesatsinger.
- Kap. 590, post 65: områdesatsing i byer med særskilte levekårsutfordringer.
- Kap. 500, post 50: forsknings- og innovasjons-samarbeid under DEMOS og JPI Urbant Europa.

- Kap. 590, post 71: tilskudd til DOGA.

Det vises til mål 1 for nærmere omtale av de viktigste virkemidlene.

Samarbeidsavtaler som byvekstavtaler, er i tillegg et viktig virkemiddel for å nå mål 2.

Det samarbeides også med private og offentlige organisasjoner som FutureBuilt på plan- og byutviklingsområdet.

Regjeringen støtter også opp om utvikling av bærekraftige byer og lokalsamfunn over hele landet gjennom *Strategi for småbyer og større tettsteder som regionale kraftsentre*, jf. programkategori 13.50, og innspillsforum for arkitektur, bokvalitet og nabolag som skal avlevere sine anbefalinger innen utgangen av 2021.

Mål 3 Effektiv tilgang til oppdatert kart- og eiendomsinformasjon skal gi grunnlag for verdiskapning og utvikling

Regjeringen vil sørge for at kart, geodata og eiendomsinformasjon med tilfredsstillende kvalitet er tilgjengelig for innsyn og nedlasting hos offentlige

og private brukere. Regjeringen vil bedre selvbetjeningsløsningene for offentlige kartdata, plan- og bygnings- og eiendomsinformasjon, legge til rette for mer bruk av digitale løsninger og skape et enklere møte med en døgnåpen offentlig sektor. Matrikkelen skal ha god kvalitet, og bidra til effektiv planlegging og forvaltning over hele landet.

Målet om tilgang til kart- og eiendomsinformasjon er avhengig av godt samarbeid mellom ulike statsetater, kommuner og næringslivet. Innenfor Kartverkets budsjetter er derfor en stor del av bevilgningen finansiert ved inntekter fra andre parter. Kartverket arbeider med å etablere nye samarbeidsformer for å sikre at Norge fortsetter å være verdensledende på kart- og eiendomsinformasjon, og at disse dataene kommer innbyggere og næringslivet til gode.

Følgende bevilgninger støtter opp under målet:

- Kap. 595 Kartverket, post 01, 21 og 30.
- Kap. 500, post 21: kunnskapsinnhenting, utvikling av IKT-verktøy og tilgjengeliggjøring av statistikk om arealbruk.

Kap. 590 Planlegging og byutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
61	Byvekstavtaler, <i>kan overføres</i>	25 900		
65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	61 200	65 195	66 890
71	DOGA			49 001
72	Bolig- og områdeutvikling i byer, <i>kan overføres</i>	26 941	20 160	20 502
81	Kompetansetiltak, <i>kan overføres</i>	6 695	6 910	7 090
	Sum kap. 590	120 736	92 265	143 483

Post 61 Byvekstavtaler, kan overføres

Tilskuddet ble avvirket fra og med 2021. Tilskuddet var rettet inn mot arbeidet med arealtiltak i byvekstavtaler, og omfattet fra og med 2018 kommuner og fylkeskommuner i de ni største byområdene.

I perioden 2017 t.o.m. 2020 ble det bevilget til sammen 81,7 mill. kroner. Mange av prosjektene som fikk støtte omhandlet fortetting og transformasjon i sentrumsområder og rundt kollektivknutepunkter, jf. nærmere redegjørelse i Prop. 1 S (2020–2021).

I november 2020 ble det tildelt 25,9 mill. kroner. Alle de ni aktuelle byområdene hadde søkt om, og fikk tildelt midler. Flere av prosjektene var en videreføring av prosjekter som hadde fått midler tidligere år. Prosjektene dreide seg i stor grad om kartlegging og strategiarbeid, blant annet for å sikre gode løsninger for fremkommelighet mellom kollektiv og andre transportformer, sammenhengende og gode sykkelnett, attraktive sentrumsområder og fortetting med kvalitet.

Flere av byområdene fikk også støtte til å prøve ut og bruke et arealdataverktøy som er utviklet i samarbeid mellom Kommunal- og

moderniseringsdepartementet, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og KS, for å analysere hvordan ulike arealbruk påvirker transportomfang og kan bidra til å nå nullvekstmålet. Prosjektet vil bli ferdigstilt i 2021.

Post 65 Områdesatsing i byer, kan overføres

Mål

Tilskuddet skal bidra til at flere beboere i områder med særskilte levekårsutfordringer kan bli økonomisk selvstendige gjennom arbeid, og bli aktive deltakere i lokalsamfunn og storsamfunn. Det skal også bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i disse områdene.

Tilskuddet skal støtte opp om mål 2 Byer, byregioner og tettsteder skal være attraktive og bærekraftige.

Områdesatsingene støtter opp om flere bærekraftsmål, blant annet mål 1 om å utrydde fattigdom, mål 10 om mindre ulikhet og mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Prioriteringer 2022

- Departementet vil fortsette samarbeidet med kommunene som er omfattet av ordningen.
- Over kap. 590, post 65 vil det bli tildelt 17,8 mill. kroner til Groruddalssatsingen, 17,5 mill. kroner til Oslo sør, 10 mill. kroner til Oslo indre øst, 10,6 mill. kroner til Strømsø i Drammen, 6 mill. kroner til Storhaug i Stavanger, og 5 mill. kroner til Loddefjord og Olsvik i Bergen.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i samarbeid med Kunnskapsdepartementet vurdere forslagene i NOU 2020: 16 *Levekår i byer – Gode lokalsamfunn for alle*.

Det bevilges også midler til områdesatsingene over post 72 og over andre departementers budsjetter. I 2022 foreslås det til sammen 209,6 mill. kroner til områdesatsinger over berørte departementers budsjetter, jf. tabellen nedenfor for oversikt.

	KMD	ASD	HOD	JD	KD	KLD	KUD	SUM
		Kvalifisering til arbeid, sosiale tjenester, sosialt entreprenørskap	Forebyggende, helsefremmende tjenester og nærmiljøtiltak	Kriminalitetsforebygging	Tidlig innsats i barnehage og skole, og integreringsfremmende tiltak	Blå-grønn infrastruktur	Frivillighet, kunst og kultur, mv.	
Budsjett 2021 (mill. kr. per område)		Bomiljøtiltak og områdeutvikling						
Oslo – Groruddalen	17,8	5			12,8		5	40,6
Oslo indre øst	10	4			17,9			31,9
Oslo sør	17,5	1			15,5			34
Øremerket Oslo	11,5		8,9	37		5		62,4
Drammen – Strømsø	10,6				1			11,6
Stavanger – Storhaug	6	3	4					13
Bergen	12,9							12,9
Trondheim	3,2							3,2
SUM	89,5	13	12,9	37	47,2	5	5	209,6

Kriterier for måloppnåelse

En rekke kriterier vil være relevante for å vurdere måloppnåelse for tilskuddsordningen:

- Om det har blitt bedre fysiske kvaliteter og økt trygghet, livskvalitet og mangfold.
- Om det er utviklet arbeidsformer og virkemidler som bidrar til omdømmebygging, gode bomiljø, økt frivillighet og bedre offentlige tjenester tilpasset lokale behov.
- Om det er bedre kopling mellom overordnet byutvikling og nærmiljøarbeidet i områdesatsingene.

Tildelingskriterier

Tilskuddet skal gå til tiltak som bedrer kvalitetene i de fysiske omgivelsene, bidrar til at innbyggerne blir økonomisk selvstendige og styrker kommunenes arbeid med å forbedre tjenester i områder med store levekårsutfordringer.

Kommuner som har byområder som er omfattet av ordningen, kan søke om midler til gjennomføring av en årlig handlingsplan for områdesatsingen. Dette gjelder Oslo, Drammen, Bergen og Stavanger. Kommunenes og statens andel i programmene avklares i de årlige budsjettene. Handlingsplanene skal utarbeides i samarbeid mellom stat og kommune. Handlingsplanen skal omfatte tiltak som bidrar til:

- inkludering, trygge og gode bo-, oppvekst- og nærmiljøer
- frivillighet i utsatte lokalområder
- økt kvalitet i de fysiske omgivelsene og attraktive møteplasser
- å stimulere til sosialt entreprenørskap
- å forebygge utenforskap og kriminalitet
- å bedre ulike offentlige tjenester
- omdømmebygging og gode bomiljø
- bedre kopling mellom overordnet byutvikling og det konkrete nærmiljøarbeidet.

Oppfølging og kontroll

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvalter tilskuddet og koordinerer innsatsen fra de samarbeidende departementene. Igangsatte tiltak blir fulgt opp fortløpende, både faglig og økonomisk. Det mottas årsrapporter og regnskapsrapporter fra kommunene.

Hvert femte år vil befolkningen i områdene bli spurt om de har opplevd forbedring. Det blir også gjennomført evalueringer av områdesatsingene.

Rapport 2020–2021

I 2021 ble det bevilget 65,2 mill. kroner til områdesatsingene på posten.

Midlene ble fordelt med 43,6 mill. kroner til Oslo, 10,6 mill. kroner til Drammen, 6 mill. kroner til Stavanger og 5 mill. kroner til Bergen. I Oslo ble 16,1 mill. kroner bevilget til satsingen i Grovuddalen, 17,5 mill. kroner til Oslo sør og 10 mill. kroner til Oslo indre øst.

Midlene har gått til tiltak for å ruste opp bo- og nærmiljø, aktivitetshus, parker, møteplasser og aktiviteter, til å utvikle arenaer for sosialt entreprenørskap og til ulike integreringstiltak.

Kommunene som deltar i områdesatsingene mener tiltakene har bidratt til tryggere og bedre bo-, oppvekst- og nærmiljøer. Mange av tiltakene er gjort i samarbeid med frivilligheten i utsatte lokalområder. Kommunene rapporterer også om at kvaliteten i de fysiske omgivelsene har økt. Det er skapt attraktive møteplasser som har ført til bedre inkludering av barn, unge og voksne. I flere av satsingene er det også arbeidet med å koble planer for og arbeid med overordnet byutvikling, til arbeidet som skjer i nærmiljøene.

Bo- og levekårsutvalget leverte sin utredning NOU 2020: 16 *Levekår i byer – Gode lokalsamfunn for alle* i desember 2020. Utvalget har utredet levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge. Utvalget foreslår strategier og tiltak for å sikre at alle kan bo og vokse opp i trygge og inkluderende lokalsamfunn med gode boforhold, gode oppvekstvilkår, gode levekår og gode forutsetninger for integrering.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 66,9 mill. kroner.

Som en del av områdesatsingene i Oslo vil departementet også i 2022 sette av 2 mill. kroner til koordinering, utredninger, kunnskapsformidling og nettverksarbeid på kap. 500, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Post 71 (Ny) DOGA

Tilskuddet går i sin helhet til Stiftelsen Design og arkitektur Norge (DOGA). DOGA skal være et innovasjonsverktøy i næringslivet, offentlig sektor og for bærekraftig samfunnsutvikling gjennom å øke kvaliteten på, og bruken av, design og arkitektur.

Mål for ordningen

Tilskuddet skal fremme bærekraftig samfunns- og næringsutvikling gjennom bruk av designmetodikk og arkitektur. Tilskuddet skal gå til kunnskapsproduksjon, formidling, prosjektutvikling og samarbeid som fremmer samlet verdiskaping i samfunnet i tråd med stiftelsens formål.

Prioriteringer 2022

- Bærekraftsmålene skal være en viktig rettesnor for DOGAs arbeid med tilskuddet i 2022.
- Tilskuddet skal legge til rette for nyskaping og innovasjon i næringslivet og offentlig sektor, til å utvikle attraktive og innovative småbyer og tettsteder og til videreutvikling av designmetodikk og arkitektur. Samarbeid mellom offentlige og private aktører skal vektlegges.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet overtar ansvaret Nærings- og fiskeridepartementet har hatt overfor DOGA, og styret har ansvar for å gjennomføre nødvendige vedtektsendringer.

Kriterier for måloppnåelse

DOGA skal rapportere om bruken av tilskuddet. Rapporteringen skal inneholde en vurdering og analyse av måloppnåelsen for tilskuddet, og være basert på indikatorer, støttende analyser, evalueringer og annen tilgjengelig informasjon.

Oppfølging og kontroll

Departementet fastsetter nærmere krav og vilkår for bruken av midlene i tilskuddsbrev. Det etableres dialog med stiftelsen, og Kommunal- og moderniseringsdepartementet kontrollerer om midlene er benyttet i tråd med forutsetningene.

Rapport 2020–2021

Se kap. 930, post 70 i Prop. 1 S (2021–2022) for Nærings- og fiskeridepartementet.

Budsjettforslag

Bevilgningen flyttes fra Nærings- og fiskeridepartementet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra og med 2022.

Det foreslås å bevilge 49 mill. kroner.

Post 72 Bolig- og områdeutvikling i byer, kan overføres

Mål for ordningen

Tilskuddet skal bidra til å forbedre bomiljøet, deriblant å løse lokale utfordringer for innbyggerne i områder med særskilte levekårsutfordringer.

Tilskuddet støtter opp om:

- Mål 3 under programkategori 13.80 Vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en egnet bolig.
- Bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og samfunn, herunder delmålene om tilfredsstillende og trygge boliger, en mer inkluderende og bærekraftig urbanisering og allmenn tilgang til trygge, inkluderende og lett tilgjengelige grøntområder og offentlige rom.

Prioriteringer 2022

- Tilskuddet skal fortsatt gå til kommunale tiltak som bidrar til bedre kvalitet i bygninger, uteområder og bomiljø i Oslo, Bergen og Trondheim.

Kriterier for måloppnåelse

Kriterier for måloppnåelse er sammensatt av flere indikatorer som forbedrede fysiske kvaliteter ved bomiljøet, økt opplevelse av trygghet og sosial deltakelse i nærmiljøet.

Tildelingskriterier

- Tilskuddet går til kommunenes områderettede innsats i Oslo, Bergen og Trondheim. Tilskudd skal brukes til fysiske tiltak som bidrar til å øke kvaliteten i bygninger og uteområder, og til utvikling av nye bomiljøtiltak, boligkonsepter og lignende som bidrar til å bedre et område fysisk og sosialt.
- Tilskuddet kan også gis til kunnskaps-, informasjons- og kompetansetiltak.

Oppfølging og kontroll

Husbanken forvalter ordningen. Tiltakene følges opp faglig og økonomisk blant annet basert på rapporter fra de involverte kommunene

Rapport 2020–2021

I 2020 tildelte Husbanken totalt 20,2 mill. kroner i tilskudd til bolig- og områdeutvikling. Av dette fikk Oslo 9,4 mill. kroner, Bergen 7,7 mill. kroner

og Trondheim 3,1 mill. kroner. Områdesatsingene skal bidra til bedre levekår i byområder med store utfordringer.

- Hoveddelen av tilskuddsmidlene gikk til strategier for å løse bomiljøutfordringer som følge av uheldig konsentrasjon av kommunalt disponerte utleieboliger
- aktiviteter for å integrere innvandrere og barn med innvandrerbakgrunn
- informasjons- og medvirkningsprosesser som har ført til større engasjement og initiativ blant innbyggere og private aktører
- aktivitetsparker, uteområder, parker og bibliotek (delvis utført som jobbtrening for ROP-gruppen)
- fellesarealer, flere møteplasser og belysning som har bidratt til mer sosialt fellesskap og et tryggere nærmiljø.

Budsjettforslag

Posten budsjetteres med tilsagnsramme, tilsagnsfullmakt og bevilgning, jf. boks 5.3 under programkategori 13.80.

Det foreslås å bevilge 20,5 mill. kroner.

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 23,1 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Bevilgningen og tilsagnsfullmakten gir en tilsagnsramme på 21,1 mill. kroner.

Post 81 Kompetansetiltak, kan overføres

Mål for ordningen

Målet med ordningen er å øke kompetansen innen planlegging, kart og geodata. Dette skal bidra til å øke effektiviteten og kvaliteten på den lokale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Kompetansetiltakene skal komme aktører i planprosesser etter plan- og bygningsloven til gode, som beslutningstakere, planleggere, organisasjoner, innbyggere og næringsliv.

Tilskuddet skal støtte opp om mål 1 Planlegging skal fremme bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk over hele landet.

Tilskuddet støtter også opp om bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og samfunn gjennom finansiering av tiltak knyttet til samfunnsplanlegging og stedsutvikling.

Prioriteringer 2022

- Øke kompetansen innen planlegging, kart og geodata. I 2022 vil det særlig være aktuelt å gi tilskudd til prosjekter knyttet til klima, sikkerhet og attraktive lokalsamfunn.

- I tillegg vil BYLIVsenteret i regi av Norske arkitekters landsforbund (NAL), og Sekretariatet for etter- og videreutdanning i samfunnsplanlegging (SEVS) få tilskudd til drift på henholdsvis 2 mill. kroner og 1 mill. kroner for å tilby kurs og kompetansetiltak innen stedsutvikling og planlegging. Begge arbeider hovedsakelig med å øke den offentlige plankompetansen.
- FutureBuilt vil få tilskudd knyttet til sitt arbeid med klima og attraktive lokalsamfunn.

Kriterier for måloppnåelse

En rekke kriterier vil være relevant for å vurdere måloppnåelse for tilskuddsordningen:

- Om det er blitt økt kvalitet og effektivitet i planarbeidet.
- Om det er blitt økt teknisk og juridisk kompetanse hos målgruppene.
- Om det er utviklet produkter og tjenester basert på allmenn tilgjengelig kartinformasjon og geodata.
- Om det er bidratt til bærekraftig utvikling med vekt på det sosiale og miljømessige, med henvisning til bærekraftsmål 11.
- Om tiltakene har inspirert og bistått kommuner i deres arbeid med stedsutviklingsprosesser.

Tildelingskriterier

Aktuelle søkere er organisasjoner, virksomheter, stiftelser og faglige nettverk i privat og frivillig sektor. Tiltaket kan gjerne være i samarbeid med en offentlig aktør.

Ved tildeling vil det bli lagt vekt på prosjekter som:

- bidrar til læring i nettverk og partnerskap, samarbeid på tvers av fagområder, sektorer, forvaltningsnivåer og geografiske grenser
- har allmenngyldig verdi
- kan bidra til verdiskaping basert på tilgjengelig kartinformasjon og geodata.

Oppfølging og kontroll

Departementet tar utgangspunkt i innsendte rapporter fra tilskuddsmottaker og vurderer dokumenterte resultater opp mot kriteriene for måloppnåelse og tildeling. Videre har departementet dialog med mottakerne underveis og i etterkant av gjennomføringen både om det faglige opplegget og de formelle rammene for tildelingen.

Rapport

- I 2020 og 2021 ble det bevilget henholdsvis 6,7 og 6,9 mill. kroner.
- I underkant av 4 mill. kroner ble hvert år fordelt på om lag 40 ulike kompetanseprosjekter.
- Rapportene og dokumentasjonen fra prosjektene indikerer at tiltakene har bidratt til økt kompetanse innen plan, kart og geodata både hos søkerne og deres målgrupper. I tillegg har erfaringer og resultater fra tiltakene blitt lagt til grunn for politikktutvikling og blitt formidlet til aktuelle målgrupper gjennom departementets digitale kommunikasjonskanaler og utviklings- og kompetansearbeid.
- Både i 2020 og i 2021 ble 2 mill. kroner øremerket BYLIVsenteret i regi av Norske arkitekters

landsforbund (NAL), og 1 mill. kroner ble øremerket Sekretariatet for etter- og videreutdanning i samfunnsplanlegging (SEVS).

- BYLIVsenteret har gjennomført ulike kompetansetiltak og bistått en rekke kommuner med stedsutvikling. SEVS har brukt midlene på kurs og samlinger, blant annet det årlige etter- og videreutdanningstilbudet innen samfunnsplanlegging (SAMPLAN), SAMPLAN for kommunedirektører, og kurs i utbyggingsavtaler, reguleringsplaner og konsekvensutredninger.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 7,1 mill. kroner.

Kap. 595 Statens kartverk

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21 og 45</i>	906 639	916 328	894 663
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01 og 45</i>	340 632	267 332	255 793
30	Geodesiobservatoriet, <i>kan overføres</i>	11 550	17 161	27 201
	Sum kap. 595	1 258 821	1 200 821	1 177 657

Kartverket er statens fagorgan for kart, geodata og eiendomsinformasjon. Kartverket skal dekke et felles databehov hos mange brukere for kart, stedfesting og annen geografisk informasjon. Kartverket skal bygge og vedlikeholde en nasjonal geografisk infrastruktur for sjø og land, og samarbeide med kommunene, statlige etater og andre som bidrar til det offentlige kartgrunnlaget. Hovedmål for driften er oppdaterte grunnkartdata for norske land- og sjøområder, forsvarlig og effektiv tinglysing og matrikkel med god kvalitet og effektiv tilgang til, og bruk av kart og eiendomsinformasjon.

Kartverket skal støtte opp om mål 3 Effektiv tilgang til oppdatert kart- og eiendomsinformasjon skal gi grunnlag for verdiskapning og utvikling.

Kartverkets samarbeid med offentlige og private aktører i Norge og internasjonalt støtter særlig opp om bærekraftsmål 9 om innovasjon og infrastruktur og mål 17 om samarbeid for å nå målene.

Kartverket har om lag 860 ansatte og er organisert i divisjonene geodesi, land, sjø og eiendom. Hovedkontoret er i Hønefoss. I tillegg har etaten 10 fylkeskartkontorer, en sjødivisjon i Stavanger, tinglysing av borettslagsandeler og kundesenteret for Kartverket i Ullensvang og et jordobservatorium i Ny-Ålesund på Svalbard.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 21 og 45

Bevilgningen skal dekke Kartverkets utgifter til lønn, varer og tjenester, pensjon, husleie, IKT og andre faste driftsutgifter. Utgiftene er knyttet til hele Kartverkets ansvarsområde, blant annet drift av matrikkel og tinglysing, den geografiske infrastrukturen i Norge og sjømåling.

Deler av utgiftene på posten, blant annet utgifter knyttet til geodataarbeidet og koordinering av samfinansieringsprosjekter, finansieres av inntekter fra salg og abonnement og fra samfinansiering, jf. omtale under kap. 3595, post 02 og 03.

Prioriteringer 2022

Kartverkets hovedprioriteringer i 2022 er:

- Enkelhet for brukerne og å bidra til at Norge blir ledende i bruk av geografisk informasjon.
- Gjennom samarbeid utvikle infrastrukturen til å bli fellesskapets «digitale tvilling». En digital tvilling er en digital kopi av virkeligheten, der kunnskap om sted utgjør grunnmuren. I denne kopien gjengis både naturlige og menneskeskapte forhold som kan hjelpe oss til å ta riktige og bærekraftige beslutninger. Ved å visualisere, analysere og legge inn fremtidige scenarier om for eksempel vær og klima, demografi og byggematerialer, vil vi kunne forutsi forhold som kan være viktige i næringsutvikling, sikkerhet og beredskap og samfunnsplanlegging.
- Forbedring av matrikkelen, både kvalitet og fullstendighet. Mange offentlige og private aktører er avhengige av dette registeret. Det er behov for å heve kvaliteten, blant annet ved hjelp av bedre dataflyt og muligheter for brukerregistrering.
- Overføring av driften av skipet MS Hydrograf og to målebåter fra Kartverket til Havforskningsinstituttet. På sikt vil det kunne gi mer fleksibel drift av sjømålingen.

Rapport 2020–2021

- Kartverket har håndtert pandemien i 2020/2021 på en god måte og opprettholdt de fleste av sine tjenester. Innen tinglysning har pågangen vært stor. Det siste året har det vært en markant økning i digitalt innsendte tinglysingsaker, slik at disse nå utgjør et flertall av sakene. Det forventes en økning opp mot 60 pst. mot slutten av året. Siden mange saker fremdeles sendes inn på papir har det vært nødvendig å ha ansatte fysisk på jobb i Hønefoss og Kinsarvik, for å behandle disse.
- Grunnet smittevernsituasjonen måtte MS Hydrograf ligge til kai en måned i 2020, og det ble heller ikke gjennomført tokt for sjømåling rundt Svalbard.
- I 2020 ble det levert en plan for utvikling av matrikkelen. Denne vil være styrende for arbeidet i årene fremover. Gjennom en flerårig satsing på matrikkelen gjennomføres en rekke tiltak for å bedre kvaliteten og øke bruksområdene. Kartverket har brukt det siste året til å etablere samarbeid med flere offentlige og private aktører.
- Eiendomsdata, som er samlet inn gjennom tinglysingen og matrikkelarbeid, er gjort gratis

for profesjonelle aktører fra 1. januar 2021. Det gjør det lettere for nye aktører å utvikle tjenester basert på eiendomsdata, og bidrar til et bedre kunnskapsgrunnlag over hele landet.

- En ordning med autorisasjon av landmålere ble etablert fra årsskiftet 2021.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Reduksjon på 32,9 mill. kroner som følge av forventet reduksjon i prosjekter som finansieres ved inntekter fra samfinansiering og fra salg og abonnement, jf. omtale under kap. 3595, postene 02 og 03.
- Reduksjon på 12 mill. kroner knyttet til effektivisering, blant annet ved å digitalisere interne prosesser.
- Økning på 2 mill. kroner som følge av satsing på prosjektet «Barnetråkk», mot en tilsvarende reduksjon over Samferdselsdepartementets budsjett. Barnetråkk er en løsning for lokal registrering av barns bruk av sine nærområder, slik at denne blir synlig i kommunal planlegging, for eksempel ved veibygging eller plassering av fritidsområder.
- 700 000 kroner reduksjon knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevæner som følge av pandemien, jf. nærmere omtale i del I pkt. 4.4.

Det foreslås en bevilgning på 894,7 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3595, post 02 og 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 01 og 45

Bevilgningen skal i hovedsak dekke tidsavgrensede prosjekter og kjøp av tjenester fra private leverandører. Dette gjelder blant annet fotografering og laserskanning fra fly, men også bearbeidelse av data og andre tjenester fra geodatabransjen.

Kartverket har ansvaret for mange samfinansierte kartleggingsprogram over hele Norge. Dette gjelder en rekke lokale og regionale initiativ hvor Kartverket organiserer kartlegging av områder der flere interessenter har sammenfallende behov for oppdaterte data. Dette skjer med grunnlag i flerårige regionale geodataplaner og Geovekst-samarbeidet. Inntektene fra de samarbeidende partene føres på kap. 3595, post 03.

Deler av utgiftene på posten dekkes også med inntekter fra salg og abonnement over kap. 3595, post 02. Det gjelder blant annet abonnement til posisjonstjenester og salg av geodata.

Inntektene som Kartverket mottar til samfinansierte prosjekter og fra salg og abonnement, går i all hovedsak til kjøp av varer, utstyr og eksterne tjenester. Kartverkets bidrag i prosjektene er ressurser/prosjektledere i form av årsverk som finansieres på post 01.

Prioriteringer 2022

- I 2022 vil arbeidet med Nautilus starte opp, med en samlet ramme over fem år på 121,2 mill. kroner. Nautilus er et digitaliseringsprosjekt som vil gi mer effektiv behandling og distribusjon av marine geodata mellom Kartverket og viktige brukere og samarbeidspartnere. Det forventes å bygge opp om ny næringsutvikling langs kysten, og regnes som en nødvendig brikke for utviklingen av autonom skipsfart. I 2022 vil det være særlig fokus på automatisering av intern databehandling av sjømålte data, slik at det skapes handlingsrom for resten av prosjektet. Nautilus støtter opp om regjeringens havsatsing og oppfølging av Havpanelets konklusjoner. Nautilus er innrettet for å effektivisere statens egen drift, og ved prosjektslutt i 2027 vil 8,5 mill. kroner i årlige besparelser frigjøres til andre formål utenfor Kartverket.
- 2022 vil være det siste året for gjennomføring av nasjonal detaljert høydemodell, som gir en komplett og enhetlig modell av høyde og terreng i hele Norge. Dette gir blant annet bedre ras- og skredvarsling og er besparende for utbyggingsprosjekter og kommunal planlegging.
- Det treårige pilotprogrammet for marine grunnkart skal fullføres i 2022. Det skal gi data om bunnforhold for økt verdiskapning i de berørte områdene, bedre forvaltning og danne grunnlag for videre bruk av metoder for datafangst.
- Stedsrelaterte data er en viktig kilde til verdiskapning, innovasjon og tjenesteutvikling i offentlig og privat sektor. God tilgang til, og bruk av, geografisk informasjon blir stadig viktigere for næringsliv, kommuner og andre brukere. Kartverket styrer mot å bli en mer relevant og attraktiv samarbeidspartner for både offentlige og private virksomheter.

Rapport 2020–2021

- Arbeidet med marine grunnkart er godt i gang, og dataene fra den første piloten (Stavanger kommune) er publisert, mens målearbeidet pågår i de andre pilotområdene. Pilotprosjektet, som etter planen skal være ferdig 2022, har en samlet ramme på 84,6 mill. kroner.
- Prosjektet med nasjonal digital høydemodell er nesten fullført, og 98,5 pst. av landet er kartlagt, publisert og ferdigstilt i henhold til planen. Prosjektet som startet opp i 2016, har en samlet ramme over 7 år på 420 mill. kroner. I 2020 fikk Kartverket en tilleggsbevilgning på 13 mill. kroner for å fremskynde arbeidet, slik at bevilgningen fulgte progresjonen til selskapet som gjennomfører målingene, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020).
- I den avsluttende fasen av høydemodellen gjøres forsøk i Salten-området med bruk av laser-skanning fra fly for kartlegging av grunne farvann. Dette gir bedre sammenheng mellom data på land og under vann, og er ett av en rekke tiltak som letter kartleggingen av grunne områder.
- Det ble også gitt en tilleggsbevilgning på 12 mill. kroner til tiltak knyttet til havner og kyst, jf. Prop. 127 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020).
- Hoveddelen av tilleggsbevilgningen ble brukt til å måle opp dybdeforholdene i 10 havner til en 3D-modell og digitalisere informasjon om kaianleggene i 17 havner. Dette er havner fra Honningsvåg i nord til Kristiansand i sør.
- Gjennom dette arbeidet har Kartverket fått utviklet standarder for denne typen arbeid, slik at det blir enklere for andre havner å gjøre tilsvarende arbeid i sine anlegg. Erfaring fra blant annet Kristiansand viser at slike modeller gjør det mulig å ta inn større skip og spare tid på kommunikasjon mellom skip/rederi og havn. Dette muliggjør mer effektiv drift og understøtter bærekraftsmål 14 om liv under vann.
- Tilleggsbevilgningen ble også brukt til å bearbeide et større antall sjøkart og utarbeide en kampanje om kart og sjøsikkerhet for fritidsflåten.

Budsjettforslag

Bevilgningsendringer:

- Økning på 11 mill. kroner til Nautilus.
- Reduksjon på til sammen 23,2 mill. kroner som følge av reduserte inntekter, se kap. 3595, post 02 og 03.

- Reduksjon på 5 mill. kroner knyttet til redusert aktivitet i Geovekst og omløpsfotografering fra fly.

Det foreslås å bevilge 255,8 mill. kroner.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3595, post 02 og 03, jf. forslag til romertallsvedtak.

Det foreslås at Kartverket kan sette i gang samfinansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene og for inntil 90 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Det foreslås en fullmakt på inntil 50 mill. kroner til å bestille kartgrunnlag og kartleggingstjenester og inngå avtaler om kartleggingsarbeid som går over flere år, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 30 Geodesiobservatoriet, kan overføres

Midlene går til det tidsavgrensede prosjektet med etablering av nytt geodetisk observatorium i Ny-Ålesund.

Mål

Prosjektet skal etablere en moderne stasjon for geodetiske målinger som kan virke sammen med et nettverk av tilsvarende stasjoner fordelt over hele verden.

Kap. 3595 Statens kartverk

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Gebyrinntekter tinglysing	490 144	447 300	509 429
02	Salg og abonnement m.m.	181 824	161 925	116 346
03	Samfinansiering	204 215	210 562	207 765
	Sum kap. 3595	876 183	819 787	833 540

Post 01 Gebyrinntekter tinglysing

På posten føres inntekter knyttet til gebyr for rettsregistrering av boretter og tinglysing i fast eiendom.

Gebyrene er fastsatt i forskrift, og videreføres på samme nivå som i 2020.

Omfanget av gebyrinntektene er i hovedsak gitt av omsetningen i boligmarkedet. Det er større

Prioriteringer 2022

I 2022 vil Kartverket prioritere det gjenstående arbeidet med utbyggingen som består i å få på plass lasermålingsinstrument for satellitter (SLR).

Rapport 2020–2021

Prosjektet, som startet opp i 2012 og har en kostnadsramme på 401,8 mill. kroner, forventes endelig ferdigstilt i 2025.

Arbeidet i 2020 og 2021 har bestått i å få begge de nye antennene i full drift og få gjennomført en periode med samkjøring med gammel antenne. Dette har vært utfordrende, da den gamle antennen går mot slutten av sin levetid og har vært ute av funksjon i lengre perioder. Denne situasjonen har blitt forverret av innreiserestriksjoner til Svalbard under pandemien. Videre er det utfordrende å få på plass SLR i Ny-Ålesund, da man er avhengig av fremdriften i et amerikansk prosjekt der Ny-Ålesund er det eneste ikke-amerikanske anlegget.

Budsjettforslag

Det foreslås å bevilge 27,2 mill. kroner, i tråd med prosjektets fremdriftsplan.

usikkerhet rundt disse prognosene enn vanlig på grunn av pandemien.

Bevilgningsendringer:

- Økning på 64,3 mill. kroner som følge av økt omsetning i boligmarkedet.

Det foreslås å bevilge 509,4 mill. kroner.

Post 02 Salg og abonnement m.m.

På posten føres inntekter fra ulike salg og abonnement i Kartverket. Inntektene er i hovedsak knyttet til salg av posisjonstjenester, blant annet posisjoneringssystemet CPOS, og salg av geodata. I tillegg kommer inntekter knyttet til internasjonalt arbeid, betaling for deler av Kartverkets arbeid med formidling av elektroniske sjøkart (PRIMAR) og diverse andre sjøprodukter.

Bevilgningsendringer:

- En reduksjon på 29,5 mill. kroner knyttet til at en del gjennomstrømningsmidler fra PRIMAR-samarbeidets kjøp av tjenester hos ECC er flyttet ut av statsbudsjettet, ettersom disse ikke lengre skal omsettes til norske kroner, men betales i US dollar.
- En reduksjon på 22 mill. kroner knyttet til redusert salg av en del av Kartverkets tjenester, deriblant færre prosjekter for Utenriksdepartementet.
- En økning på 2,5 mill. kroner knyttet til flere mindre prosjekter, blant annet salg av norske elektroniske sjøkart.

Det foreslås å bevilge 116,3 mill. kroner.

Post 03 Samfinansiering

På posten føres inntekter knyttet til tidsavgrensede prosjekter som skal samfinansieres. Inntektene fra samfinansiering kommer fra statsetater, kommuner og private aktører. Dette er hovedsakelig kartleggingsprosjekter, der Kartverket leder arbeidet og i noen tilfeller også utfører arbeidet selv. Inntektene er blant annet knyttet til Geovekst, vedlikehold av Felles kartdatabase (FKB), bidrag til nasjonal detaljert høydemodell og omløpsfotografering.

Bevilgningsendringer:

- En reduksjon på 7,2 mill. kroner, blant annet fra kartleggings- og vedlikeholdsprogrammene Geovekst og Norge Digital.

Det foreslås å bevilge 207,8 mill. kroner.

Del III
Omtale av særlege tema

6 Samfunnssikkerheit og beredskap

Regjeringa arbeider heilskapleg og systematisk med samfunnssikkerheit. Føringsane som er gitt i Meld. St. 5 (2020–2021) *Samfunnssikkerheit i en usikker verden*, Meld. St. 28 (2020–2021) *Vår felles digitale grunnmur – mobil-, bredbånds- og internettjenester*, Meld. St. 10 (2016–2017) *Risiko i et trygt samfunn*, Meld. St. 38 (2016–2017) *IKT-sikkerhet – Et felles ansvar*, Meld. St. 27 (2015–2016) *Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*, Meld. St. 21 (2012–2013) *Terrorberedskap*, Meld. St. 29 (2011–2012) *Samfunnssikkerhet og Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet*, er utgangspunktet for Kommunal- og moderniseringsdepartementets arbeid med samfunnssikkerheit. Hovudmålet er:

- Kommunal- og moderniseringsdepartementets arbeid med samfunnssikkerheit styrker evna til å førebygge og handtere kriser innanfor departementets ansvarsområde.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet prioriterer arbeidet med å halde ved like og utvikle vidare evna til å handtere kriser i eiga verksemd og i sektorane. I tillegg prioriterer departementet:

- arbeidet med risiko- og sårbarheitsanalysar
- å lære av øvingar og hendingar, kontinuitetsplanlegging og oppfølging av tilsyn
- å styrke samordninga internt i departementet, med verksemdar i sektorane og med andre departement
- å utvikle vidare arbeidet med grunnleggjande nasjonale funksjonar.

Departementet har eit mangfaldig og komplekst sektoransvar. Under gir vi ein nærmare omtale av ansvarsområde som betyr særleg mykje for samfunnssikkerheita, og av mål, prioriteringar og tiltak. Til slutt blir status for arbeidet med å implementere sikkerheitslova og grunnleggjande nasjonale funksjonar (GNF) omtalt.

Elektronisk kommunikasjon (ekom)

Elektroniske kommunikasjonsnett og -tenester dannar ein digital grunnmur for det norske samfunnet. Ekomnett og -tenester blir stadig viktigare

for funksjonaliteten i samfunnet, og elektronisk kommunikasjon er definert som ein kritisk samfunnsfunksjon. Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvaltar og utviklar ekompolitikken. Det overordna målet for området er:

- Eit likeverdig tilbod av sikre elektroniske kommunikasjonstenester av høg kvalitet og til rimelege prisar over heile landet.

Saman med ekomaktørane og Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit arbeider departementet med å identifisere og redusere sårbarheiter, handtere hendingar og sørge for tilstrekkeleg beredskap.

Regjeringa har sett i verk fleire tiltak for å styrke den digitale grunnmuren. Dette er nokre av dei:

- Vidare satsing på auka beredskap for mobildekning i utvalde område i nye kommunar, der mobilnetta mellom anna blir styrkte med tre døgn reservestraum som førebygger utfall ved langvarige straumbrot. Mobildekninga blir styrkt for alle dei tre mobilnett-tilbydarane, Ice, Telenor og Telia, i programmet for forsterka ekom. I 2021 vil i underkant av 90 mill. kroner gå til forsterka ekom i åtte kommunar i Innlandet.
- Satsing på å styrke sårbare område som opplever meir langvarige utfall, mellom anna på grunn av straum- eller fiberbrot. Finnmark fekk i 2020 og 2021, etter ein grundig risiko- og sårbarheitsanalyse, sett i verk tiltak for nær 70 mill. kroner, mellom anna nye fiberføringsveggar som gir reserveveggar for internett-trafikk. Ein risiko- og sårbarheitsanalyse for Troms er snart ferdigstilt, og det blei løyvd 25 mill. kroner i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2021 til tiltak i regionen. Det blir foreslått ytterlegare 25 mill. kroner til tiltak i 2022, jf. omtale under programkategori 13.40.
- Tilrettelegging for å auke talet på føringsveggar frå Noreg til utlandet, der det er inngått ein kontrakt om eit nytt sjøfibersamband frå Kristiansand til Esbjerg i Danmark. Stadig meir av den norske internett-trafikken går via skytenester i datasenter i utlandet. Tiltaket reduserer sårbarheita ved at det meste av ekomtrafik-

ken i dag går via Oslo og vidare gjennom Sverige.

- Styrkt samarbeid mellom kraft- og ekomsektoren med mål om raskare gjenoppretting ved straumbrot som rammar viktige lokasjonar for ekomnetta.

Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit er ei utøvande tilsyns- og forvaltningsmyndigheit underlagd Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Vidareføring og utvikling av tilsyn og forum for sikkerheit og beredskap står sentralt i samfunnssikkerheitsarbeidet. Departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit har dei siste åra styrkt arbeidet på sikkerheitsområdet. Det digitale responsmiljøet for ekomsektoren, EkomCERT, innhentar, samanstillar og analyserer sikkerheitsrelatert informasjon, koordinerer og handterer cyberhendingar og utarbeider situasjonsbilete. Ekomsikkerheitsforum har som formål å leggje til rette for samarbeid mellom dei største tilbydarane, sikkerheitstenestene og Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit.

Departementet har identifisert enkelte funksjonar innanfor ekomsektoren som grunnleggjande nasjonale funksjonar (GNF-ar) etter sikkerheitslova. Tilbydarane som er underlagde sikkerheitslova, er i ferd med å implementere lova i nært samarbeid med Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit og departementet, med skadevurderingar og utpeiking av skjermingsverdige objekt og infrastruktur.

Sensorteknologi, tingas internett og kunstig intelligens, kombinert med 5G, dannar eit viktig grunnlag for vidare digitalisering og verdiskaping i det norske samfunnet. Departementet arbeider, saman med Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit og andre relevante myndigheiter, med å leggje til rette for at denne nye teknologien kan bidra til verdiskaping, samtidig som sikkerheit og personvern blir tatt vare på.

Satellittbasert kommunikasjon

Satellittbasert navigasjon og kommunikasjon er definert som ein kritisk samfunnsfunksjon. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for kommunikasjonsdelen, medan Samferdselsdepartementet har ansvar for det som omfattar navigasjon. Departementet forvaltar regelverk for satellittbaserte kommunikasjonstenester, mellom anna ekomlova, satellittinnmeldingsforskrifta og fribruksforskrifta. Nærings- og fiskeridepartementet, som har ansvaret for norsk rompolitikk, arbeider med å få på plass ei ny rom-

lov, som vil gi ein ny og utvida regulatorisk overbygning på dette feltet.

Satellittbasert kommunikasjon er nyleg identifisert som ein GNF i samsvar med sikkerheitslova. Dei viktigaste prioriteringane på området er å følgje dei relevante implementeringstiltaka for denne nye GNF-en. Departementet har handtert enkeltsaker som dreier seg om føresegner i sikkerheitslova og anvending for verksemdar som driv satellittverksemd.

Satellittområdet er prega av omfattande internasjonal verksemd. Samtidig er satellittområdet i endring, med framvekst av lågbanesatellitt-initiativ som i aukande grad kan konkurrere med landbasert elektronisk kommunikasjon. Det er derfor viktig å sjå arbeidet med samfunnssikkerheit for satellittbasert kommunikasjon i samheng med arbeidet med elektronisk kommunikasjon.

IKT-tenester til departementa

Departementa har ei viktig rolle i den nasjonale handteringa av kriser og uønskte hendingar. Dei er derfor ein del av den kritiske samfunnsfunksjonen styring og kriseleiing. Deira verksemd, handlefridom og avgjerdsdyktigheit er også utpeikt som ein GNF. For å vareta denne funksjonen er departementa avhengige av ein del understøttande funksjonar, mellom anna IKT. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for å levere IKT-tenester til departementa på ei felles IKT-plattform. Det overordna målet for området er:

- Sikre og robuste IKT-system som støttar opp under departementsfunksjonen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil kontinuerleg arbeide med å gjere IKT-systema sikrere og meir robuste, mellom anna gjennom responsmiljøet i DSS CERT. Det skal innførast eit nytt felles saks- og arkivsystem for Statsministerens kontor, departementa og DSS. Løysinga blir innført både for lågradert og ugradert nivå og skal leggje til rette for betre funksjonalitet og informasjonssikkerheit i departementsfellesskapen.

Objekt- og infrastruktursikkerheit for departementsbygningane

Departementa er avhengige av sikre og funksjonelle arbeidslokale for å vareta sin kritiske samfunnsfunksjon og GNF. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for arbeidet med førebyggjande objekt- og infrastruktursikkerheit i

den felles bygningsmassen, på fellesområda og utandørsområda i regjeringskvartalet og i departementsbygningar utanfor regjeringskvartalet. Ansvar for omfattar ikkje Statsministerens kontor og Forsvarsdepartementets lokale på Akershus festning. Ein kongeleg resolusjon om instruks for arbeidet med førebyggjande objekt- og infrastruktursikkerheit for departementsbygningane blei vedtatt i februar 2021. Ansvar for departementsbygningane omfattar felles grunnsikring og i tillegg nødvendig samordning og instruksutvikling for å vareta den felles grunnsikringa. Det overordna målet for området er:

- Eit forsvarleg sikkerheitsnivå for departementsbygningane som skjermingsverdige objekt.

Departementet legg til grunn ei risikobasert tilnærming når det gjeld vurdering og prioritering av eventuelle behov for komplettering og justering av sikkerheitstiltaka i den felles grunnsikringa, med mål om godt sikra departementsbygningar fram til det nye regjeringskvartalet kan takast i bruk.

Valgjennomføring

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordna ansvaret for valgjennomføringa. Det inneber ansvar for regelverket, mellom anna vallova med tilhøyrande forskrifter, føresegnene i samelova som gjeld val til Sametinget, forskrift om valg til Sametinget og etatsstyransvar for Valdirektoratet. Gjennomføring av frie, direkte og hemmelege val til Stortinget, kommunestyre, fylkesting og Sametinget er meld inn som ein GNF ettersom heilt eller delvis bortfall vil få konsekvensar for statens evne til å vareta den nasjonale sikkerheitsinteressa demokratisk styreform. Det overordna målet for området er:

- Korrekt og sikker valgjennomføring med tillit i befolkninga.

Valgjennomføring har ein avgjerande funksjon i vårt demokratiske samfunn og styresett. Departementet og Valdirektoratet har sidan direktoratet blei oppretta i 2016, utvikla eit tett samarbeid rundt sikkerheit og beredskap, mellom anna gjennom risiko- og sårbarheitsvurderingar og rutinemessige beredskaps- og kriseøvingar. Høgt prioritert er tiltak for kontinuerleg å gjere det elektroniske valadministrasjonssystemet (EVA) sikrere og meir robust.

Digitale fellesløysingar

Nasjonale digitale fellesløysingar er byggjeklossar som blir brukte i eit felles økosystem for nasjonal digital samhandling og tenesteutvikling. Fleire av fellesløysingane og systema som bruker dei, er viktige for funksjonaliteten i samfunnet og er knytte til den kritiske samfunnsfunksjonen digital sikkerheit i sivil sektor. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har etatsstyransvar for Digitaliseringsdirektoratet, som forvaltar ei rekke fellesløysingar, mellom anna ID-porten og Altinn. Det overordna målet for området er:

- Offentleg sektor har sikre, stabile og tilgjengelege digitale fellesløysingar.

Sentrale tiltak er å kartleggje avhengigheiter og rutinemessig vurdere risiko og sårbarheit i dei digitale fellesløysingane som Digitaliseringsdirektoratet har eit drifts- og forvaltningsansvar for. Ansvar for drifta av andre offentlege fellesløysingar er fordelt på mange aktørar, og styringa av dei statlege løysingane følgjer sektoransvaret og linjestyringa. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har eit ansvar for å koordinere statlege og kommunale interesser i felles økosystem for nasjonal digital samhandling og tenesteutvikling, mellom anna for å inngå samarbeidsavtalar mellom departementet og Digitaliseringsdirektoratet, og KS for å vareta desse på tvers av statleg og kommunal sektor.

Kart- og geodata

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordna ansvaret for den nasjonale kart- og geodatapolitikken og etatsstyransvar for Kartverket, som leverer tenestene på dette området. Kartverket har fleire viktige oppgåver og roller på samfunnsikkerheitsområdet. Ei viktig oppgåve er å levere geografisk informasjon til nødeta- tar og kriseleiing som er knytt til den kritiske samfunnsfunksjonen styring og kriseleiing. Det overordna målet for dette området er:

- Vere i stand til å levere geografisk informasjon til samfunnet.

Departementet legg også stor vekt på Kartverkets tenester som avgjerande for funksjonaliteten i samfunnet. Dette dreier seg særleg om tinglysing og registeret for offentleg eigedomsinformasjon (matrikkelen), men også om fastsetting av posisjon, oppmåling, kartlegging og jordobservasjon. Eit prioritert sikkerheitstiltak har vore å etablere sikkerheitsnivå 4 etter NIST-standarden (the Nati-

onal Institute of Standards and Technology) for Kartverkets system, som blir ferdigstilt no. Eit slikt sikkerheitsnivå styrker leveransen av geografisk informasjon til samfunnet. Vidare blir det arbeidd med å sikre betre bruk av geodata til beredskapsformål, mellom anna gjennom tettare samarbeid med Forsvaret.

Plan- og bygningspolitikk

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvaltar plan- og bygningslova og er fagmyndigheit for areal- og samfunnsplanlegging og bygningspolitikk. Plan- og bygningslova skal fremme forsvarleg byggkvalitet og effektiv ressursbruk i byggjeprosessen. Klimaendringane er i aukande grad ei utfordring for samfunnssikkerheita fordi endringane gjer det meir sannsynleg at hendingar som er utløyste av naturen, kan true folks liv og helse, materielle verdiar og sentrale samfunnsfunksjonar. Gjennom ansvaret for plan- og bygningspolitikken har departementet eit rettleiingsansvar overfor regionale og kommunale plan- og bygningsmyndigheiter. Rettleiinga skal bidra til at dei på best mogleg måte gjennom planlegging kan ta avgjerder ut frå regional og lokal kunnskap for å førebygge at naturskapte hendingar får store konsekvensar. Det overordna målet for området er at:

- Plan- og bygningspolitikken skal leggje til rette for reduksjon av klimagassutslepp og tilpassing til forventna klimaendringar.

Departementets viktigaste tiltak for å nå målet er å utvikle, forvalte og informere om regelverket i plan- og bygningslova med forskrifter. Departementet prioriterer også å fremme og utvikle vidare ny kunnskap om potensielle fareområde og effektar av klimaendringar. Arbeidet gjerest i samarbeid med andre departement og underliggende etater. Dette skal bidra til at kommunal og regional planlegging og byggjesaksbehandling og bustad- og bygningssektoren tar høgde for framtidige klimaendringar og leggje til rette for berekraftige byar og bygg. Eit viktig bidrag er arbeidet med å etablere ein detaljert høgdemodell for heile landet, noko som vil gi betre grunnlag for konsekvensutgreiingar og risiko- og sårbarheitsanalyser knytte til flaum- og rasfare. Høgdemodellen er 98,4 pst. ferdigstilt, og departementet fokuserer særleg på gevinstrealisering hos etatane som deltar.

Som ledd i oppfølginga av NOU 2015: 16 *Overvann i byer og tettsteder – Som problem og ressurs* er det gjort endringar i plandelen av plan- og bygningslova og rettleiaren for arealdelen i kommu-

neplanen. Rettleiaren for reguleringsplanar er under revisjon og vil bli ferdigstilt i løpet av 2021. Departementet har også hatt på høyring forslag til endringar i byggjesaksdelen. Dei foreslåtte endringane vil sette kommunane betre i stand til å handtere utfordringar med klimaendringar og overvatn. Endringsforslaga blir vurderte i samanheng med Klima- og miljødepartementets forslag til endringar i vass- og avløpsanleggslova og forureiningslova.

Informasjonssikkerheit i forvaltninga

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har eit samordningsansvar for å arbeide for ei styrkt og meir heilskapleg tilnærming til informasjonssikkerheit i forvaltninga. Digitalisering av forvaltninga gir nye moglegheiter og fremmer effektivitet, men skaper også nye avhengigheiter og sårbarheiter. For å motverke dei digitale sårbarheitene er styrkt kompetanse og systematisk tilnærming til arbeidet med informasjonssikkerheit eit viktig bidrag til samfunnssikkerheitsarbeidet i stort. Digitaliseringsdirektoratet er departementets utøvande fagmiljø på området og skal vere ein samordnar og pådrivar i arbeidet med førebyggjande informasjonssikkerheit i offentleg sektor. Direktoratet skal også bidra til arbeidet med sikkerheit i IT-anskaffingar, og skal særskilt bidra til at alle offentlege verksemdar har eit system for internkontroll av informasjonssikkerheit. Vidare skal direktoratet leggje til rette for at offentleg forvaltning får gjennomført tiltak og handlingsplanar i samsvar med vedtatte strategiar på området.

Statsforvaltarens fellestenester

Statsforvaltarens fellestenester leverer fellestenester som støttar opp under verksemda til statsforvaltarene, og har ein viktig funksjon i å leggje til rette for at Statsforvaltaren kan utøve samordningsrolla si ved kriser. Statsforvaltarens fellestenester har gjennomført ei modernisering av IKT-infrastrukturen og ei oppgradering av programvara hos statsforvaltarane, noko som gir større sikkerheit og betre funksjonalitet.

Status for implementering av sikkerheitslova og GNF

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerheitslova) tredde i kraft 1. januar 2019, og alle sektorar arbeider med å implementere lova. Hovudformålet med lova er å trygge nasjonale sikkerheitsinteresser og å førebygge, avdekke og motverke verksemd som truar sikkerheita. Dei nasjonale sikker-

heitsinteressene blir verna ved at departementa identifiserer GNF-ar innanfor sine ansvarsområde, ved at verksemder av avgjerande betydning for GNF blir underlagde sikkerheitslova, og ved at det blir gjennomført nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdiar. Departementet har identifisert og meldt inn desse grunnleggande nasjonale funksjonane i eigen sektor til sikkerheitsmyndigheita:

Boks 6.1 Grunnleggande nasjonale funksjonar i sektorane under Kommunal- og moderniseringsdepartementet

GNF 1: Kommunal- og moderniseringsdepartementets verksemd, handlefridom og avgjerdsdyktigheit.

GNF 2: Gjennomføring av frie, direkte og hemmelege val til Stortinget, kommunestyre, fylkesting og Sametinget.

GNF 3: Evne til å vareta talekommunikasjonstenester basert på norsk nummerplan.

GNF 4: Evne til å vareta tekstbaserte meldingstenester basert på norsk nummerplan.

GNF 5: Evne til å vareta grunnleggande internett-tilgang.

Departementa har utarbeidd ei felles GNF-formulering for verksemda si. GNF 1 omfattar Kommunal- og moderniseringsdepartementets rolle som fagleg sekretariat for den politiske leiinga, utøving av myndigheit og styring og oppfølging av underliggande verksemder.

Departementet har også ansvar for objekt-, infrastruktur- og IKT-sikkerheit på vegner av store delar av departementsfellesskapen. Dette ansvaret blir følgt opp gjennom arbeidet med denne GNF-en.

Evna til å gjennomføre frie, direkte og hemmelege val til Stortinget, kommunestyre, fylkesting og Sametinget er utpeikt som ein GNF, ettersom heilt eller delvis bortfall av funksjonen vil få konsekvensar for statens evne til å vareta den nasjonale sikkerheitsinteressa demokratisk styreform. GNF-en avgrensar seg til sjølve gjennomføringa av vala, og inkluderer ikkje eventuelle påverknadsoperasjonar av det offentlege ordskiftet eller liknande.

Evna til å oppretthalde enkelte typar elektroniske kommunikasjonstenester (ekom) av eit visst omfang blir rekna som ein GNF ettersom eit heilt eller delvis bortfall vil få konsekvensar for statens evne til å ta vare på nasjonale sikkerheitsinteresser. Evna til å oppretthalde elektroniske kommunikasjonstenester omfattar å sikre tilgjengelegheit, integritet og konfidensialitet. Basert på dette er det identifisert tre GNF-ar innanfor elektronisk kommunikasjon.

Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit er utpeikt som tilsynsorgan for ekomsektoren etter sikkerheitslova og har inngått ein samarbeidsavtale med Nasjonal sikkerheitsmyndigheit.

Innan utgangen av 2021 tar departementet sikte på å identifisere verksemder av vesentleg eller avgjerande betydning for dei GNF-ane som er nemnde over, vurdere tidlegare innmelde og klassifiserte objekt etter gammal sikkerheitslov på nytt i lys av GNF og vurdere og klassifisere eventuelle nye objekt og infrastruktur. Desse vurderingane vil bli reviderte i åra framover. For å vareta formåla med lova vil GNF-prosessen vere ein kontinuerleg prosess. Denne prosessen kan føre til endringar i identifiserte funksjonar og skjermingsverdige verdiar, kva for verksemder som er av vesentleg og avgjerande betydning, og i kva grad ei verksemd er avhengig av eksterne ressursar (andre verksemder). Kva som krevst for å oppnå eit forsvarleg sikkerheitsnivå, kan også bli endra.

Departementets sektor har også nokre skjermingsverdige objekt som er melde inn etter den gamle sikkerheitslova, men som ikkje er direkte knytte til ein GNF. Departementet vil i løpet av 2022 vurdere statusen for desse objekta i lys av eventuelle innmelde avhengigheiter frå andre sektorar.

Fram til det er gjort nye vedtak etter sikkerheitslova § 7-2, blir sikringa av eksisterande skjermingsverdige objekt etter den gamle sikkerheitslova vidareført. Dersom departementet endrar klassifiseringsgrad for allereie innmelde objekt eller gjer vedtak om nye skjermingsverdige objekt og infrastruktur, skal det etablerast nødvendige sikkerheitstiltak for å oppnå eit forsvarleg sikkerheitsnivå og redusere risikoen for verksemd som truar sikkerheita.

Under covid-19-pandemien har nokre teleselskap fått enkelte dispensasjonar frå krava i sikkerheitslova for å sikre nødvendig drift og utvikling av ekomnett og -tenester.

7 Klima- og miljørelevante saker

Regjeringas klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorar har eit sjølvstendig ansvar for å leggje miljøomsyn til grunn for aktivitetane sine og for å medverke til at dei nasjonale klima- og miljømåla blir nådde. For ein omtale av regjeringas samla klima- og miljørelevante saker, sjå fagproposisjonen frå Klima- og miljødepartementet.

Målet med regjeringas regional- og distriktspolitikk er regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og berekraftige regionar i heile landet. Ein berekraftig region har ei balansert befolkningssamansetning og forvaltar menneskelege ressursar og naturressursar for utvikling og verdiskaping no og i framtida. Næringslivet og samfunnet elles skal kunne tilpasse seg endra føresetnader i økonomiske, sosiale, klima- og miljømessige rammevilkår. Dei distrikts- og regionalpolitiske tilskota frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet legg vekt på eit vekstkraftig næringsliv og verdiskaping i attraktive arbeidsmarknader over heile landet, regional utvikling over landegrensene og i nordområda og styrkt utviklingskapasitet og velfungerande tenestetilbod i distrikta. Berekraft er omtalt i dei overordna planane og strategiane til fylkeskommunane, som for eksempel dei regionale planane, som styrer verksemda til fylkeskommunane. Gjennom dei distrikts- og regionalpolitiske tilskota over programkategori 13.50 har fylkeskommunane og kommunane gitt tilsegn om om lag 82 mill. kroner til ulike typar miljøfremmande tiltak i 2020.

Innovasjon Noreg forvaltar bedriftsretta låne- og tilskotsordningar i distrikta på oppdrag frå fylkeskommunane. I strategien deira er berekraft spesielt vektlagt, og Innovasjon Noreg vurderer prosjekt som skal motta finansiering, opp mot tre berekraftsdimensjonar: økonomi, miljø og samfunnseffektar av prosjektet. Dersom eit prosjekt blir vurdert til å ha ein negativ miljø- eller samfunnseffekt, får ikkje prosjektet finansiering. Innovasjon Noreg har laga ein rettleiar for heilskapleg vurdering av berekraft i finansieringssaker. Vidare skal bioøkonomiordninga i Innovasjon Noreg bidra til større verdiskaping og berekraftig

omstilling av norsk næringsliv ved å utnytte det marknadspotensialet som bionæringane, baserte på ressursar frå hav, jord og skog, representerer. Ordninga er ei oppfølging av bioøkonomistrategien til regjeringa.

Noreg deltar i EUs grenseoverskridande samarbeid gjennom Interreg-programma. Programma Noreg deltar i, har smart, berekraftig og inkluderande vekst som overordna mål. Om lag 40 pst. av dei norske Interreg-midlane blei i 2020 nytta til innsatsområde knytte til lågkarbonøkonomi, risikohandtering ved klimaendringar, vern av miljø og berekraftig transport.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for byggje- og eigedomspolitikken i statleg sivil sektor. Regjeringa har i Meld. St. 13 (2020–2021) *Klimaplan for 2021–2030* utarbeidd felles klima- og miljøambisjonar for statlege bygg og eigedommar i sivil sektor. Statsbygg arbeider med revitalisering og optimalisering av funksjonar og løysingar i den eksisterande bygningsmassen for å kunne utvikle og tilpasse bygga framfor å byggje nytt. Statsbygg har i 2020 utvikla konsept for å møte nye behov hos brukarane med enkle grep, som for eksempel å leggje til rette for miljøvennleg transport og tiltak som fremmar biologisk mangfald og sirkulærøkonomi.

Lokalisering og arealbruk er vesentleg for klimapåverknaden av bygg. Statsbygg gir råd til oppdragsgivaren om desse forholda både i statlege byggjeprojekt og når staten skal leige.

Bygningsregelverket skal sørge for at bustader og bygg er sikre, energieffektive og miljøvennlege.

Klimagassutsleppa for byggjeprojekt som Statsbygg har gjennomført, blei i 2020 reduserte med 36 pst. målt mot minstekravet i byggteknisk forskrift. Utslepp frå materiale til prosjekta og frå energi i drift i løpet av det normerte livsløpet på 60 år for bygga er med i berekninga. Etter at utsleppsreducerande tiltak var gjennomførte, låg det samla klimagassutsleppet for byggjeprojekt i byggjefasen i 2020 på 15,4 kilo CO₂-ekvivalentar per kvadratmeter per år.

I 2019 og 2020 har Statsbygg kartlagt potensielle ENØK-tiltak for totalt 500 000 kvadratmeter

av eiedomsmassen. Vidare er potensialet for produksjon av solenergi på takflater i bygningsporteføljen kartlagt.

Forskrift om lån frå Husbanken, kap. 2 Lån til boligkvalitet skal fremme miljø og tilgjengelegheit i nye bustader. Oppføring av bustader med godt inneklima og miljøvennlege materiale og byggeomethodar kan få lån. Eksisterande bustader kan få lån til å fremme bustadkvalitetar som energieffektivitet og tilgjengelegheit.

Eit forslag om klimabaserte energikrav i byggeteknisk forskrift blei sendt på høyring i juli 2021. Energikrava blir utvikla frå passivhusnivå til nesten nullenerginivå ved å supplere dagens krav med krav som bidrar til reduserte klimagassutslepp frå materiale og betre ressursutnytting. Forslaget inneber mellom anna eit krav om å utarbeide ein klimagassrekneskap for bustadblokker og yrkesbygg. Når det er hausta erfaringar med kravet om klimagassrekneskap for slike bygg, tar regjeringa sikte på å innføre krav til utsleppsnivå for desse bygga, i tillegg til at kravet om klima-

gassrekneskap blir utvida til andre bygningskategoriar, mellom anna i lys av at kostnadene ved å lage slike rekneskapar vil bli mindre.

Regjeringa arbeider for å kutte avfallsmengda og klimagassutsleppa knytte til byggeverksemd. Å leggje til rette for ombruk av byggjeverer bidrar til dette. Direktoratet for byggkvalitet har laga ein rettleiar med informasjon om kva krav som blir stilte ved omsetning og bruk av brukte byggjeverer. Regjeringa vil i tillegg gå igjennom dokumentasjonskrava for byggjeverer, slik at dei er betre tilpassa ombruk.

Regjeringa har, i samarbeid med næringa, tatt initiativ til å opprette eit samordningsråd for digitalisering. Rådet skal legge til rette for betre flyt av digitale produktdata, mellom anna gjennom pilotprosjekt for utvalde byggjeverer med særleg potensial for ombruk. Gjennom å leggje til rette for at digitale produktdata flyt godt – frå produsent til sluttbrukar – gjer regjeringa det lettare for næringa å vite kva for byggjeverer som kan brukast om igjen.

8 Oppfølging av berekraftsmåla i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Berekraftsmåla blei vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Det er til saman 17 mål og 169 delmål. Måla handlar om vekst og velstand, helse og utdanning, miljø og klima, fred, sikkerheit og samarbeid. Alle land har eit ansvar for å oppfylle berekraftsmåla innan 2030. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har frå 2020 ansvar for den nasjonale koordineringa av arbeidet med berekraftsmåla. Regjeringa la i juni 2021 fram Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. I juli la Noreg fram den andre rapporten til FN-landa om implementeringa av agendaen for berekraft nasjonalt. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er også koordinerande departement for berekraftsmål 11. Kapitlet omtaler innsatsen for å nå berekraftsmåla som er finansierte over budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

8.1 Hovudmål 11. Berekraftige byar og lokalsamfunn

Delmål 11.1) Innan 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillande og trygge bustader og grunnleggjande tenester til ein overkomeleg pris, og betre forholda i slumområde

Noreg har få bustadslause, og dei aller fleste bur godt og trygt. Meir enn 80 pst. av Noregs befolkning bur i bustader dei sjølv eig. For å sikre at flest mogleg kan klare seg sjølv på bustadmarknaden, er regjeringa opptatt av å leggje til rette for velfungerande bustadmarknader og trygg bustadhandel. Enklare regelverk og digitale søknadsprosessar legg til rette for effektiv bustadbygging. Regjeringa rettar ein særleg innsats mot dei som ikkje klarer å skaffe seg og behalde ein bustad på eiga hand, spesielt hushaldningar med låg inntekt. I desember 2020 lanserte regjeringa ein ny nasjonal strategi for sosial bustadpolitikk: *Alle trenger et trygt hjem* (2021–2024). I strategien blir det varsla nye tiltak for at fleire skal kunne eige sin eigen bustad, og at det å leige skal vere

eit trygt alternativ. Regjeringa vil gjere ein særskild innsats for at ingen skal vere utan bustad, at barn og unge skal ha gode buforhold, og at personar med nedsett funksjonsevne på lik linje med andre skal kunne velje kvar og korleis dei skal bu.

Det er i dag ingen område i norske byar og tettstader som kan kategoriserast som slum, men enkelte område i dei største byane har ei opphoping av dårlege levekår. Regjeringa er opptatt av at alle lokalsamfunn skal vere inkluderande og trygge, og har derfor eit samarbeid om områdesatsingar med fire av dei største byane, som er dei som har størst utfordringar.

Delmål 11.2) Innan 2030 sørgje for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelege og berekraftige transportsystem til ein overkomeleg pris og betre tryggleiken på vegane, særleg ved å leggje til rette for kollektivtransport og med særleg vekt på behova til personar i utsette situasjonar, kvinner, barn, personar med nedsett funksjonsevne og eldre

Noreg har få trafikkulykker og eit forholdsvis godt kollektivtilbod, men det er ei utfordring å få til eit godt tilbod i område med spreidd busetting. Effektiv arealbruk skal bidra til å redusere klimagassutslepp, kø, forureining og støy og til at veksten i persontransporten blir tatt med kollektivtransport, sykkel og gange. Regjeringa legg vekt på universell utforming for å sikre omgivnader som er tilgjengelege og kan brukast av alle.

Delmål 11.3) Innan 2030 styrkje inkluderande og berekraftig urbanisering og leggje til rette for deltakande, integrert og berekraftig samfunnsplanlegging og forvaltning i alle land

Byar og lokalsamfunn skal vere for alle og gi grunnlag for at også barn, eldre og personar med funksjonsnedsetting kan delta. Medverknad er integrert i all planlegging og sikra i plan- og bygningslova.

Delmål 11.5) Innan 2030 oppnå ein vesentleg reduksjon i talet på dødsfall og talet på personar som blir ramma av katastrofar, inkludert vassrelaterte katastrofar, og i vesentleg grad minske dei direkte økonomiske tapa i det samla bruttonasjonale produktet i verda som følgje av slike katastrofar, med vekt på vern av fattige og personar i utsette situasjonar

Eit endra klima med meir nedbør og høgare havnivå aukar risikoen for flaum og ras og skaper utfordringar for vass- og avløpsnett. Fortetting bidrar også til større omfang av overvass-skadar i byar og tettstader. I 2018 blei det utarbeidd statlege planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing. Det er behov for å auke innsatsen for å førebyggje og gjere norske kommunar meir klimarobuste. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hatt på høyring forslag til endringar i gjennomførings- og byggjesaksdelen av plan- og bygningslova knytte til overvasshandtering og tar sikte på å fremje ein lovproposisjon for Stortinget innan våren 2022. Lovforslaget er ei oppfølging av utgreiinga frå overvassutvalet, NOU 2015: 16 *Overvann i byer og tettsteder*.

Det er forholdsvis få dødsfall i Noreg på grunn av naturkatastrofar, men naturhendingar som for eksempel ras og flaum fører til store tap av samfunnsverdiar kvart år. Det er behov for å gjere informasjon om risiko og sårbarheit lettare tilgjengeleg for kommunar og statsforvaltarar i arbeidet deira med risiko- og sårbarheitsanalysar. Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har derfor utvikla ei teknisk løysing, Kunnskapsbanken, for innhenting, samanstilling og tilgjengeleggjering av data, i tillegg til støtte til analyseprosesser på samfunnssikkerheitsområdet.

Tilgang til geografiske data er avgjerande for å tilpasse seg eit endra klima. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har vore med på å finansiere prosjektet nasjonal detaljert høgdemodell (NDH), der heile Noregs landareal blir skanna med laser for å produsere høgdedata. Slike data kan gi informasjon om område som er sårbare for flaum, skred og ras, og utgjer eit viktig kunnskapsgrunnlag for å redusere konsekvensane av forventa klimaendringar.

Delmål 11.6) Innan 2030 redusere negativ påverknad på miljøet frå byar og lokalsamfunn (målt per innbyggjar), med særleg vekt på luftkvalitet og avfallshandtering i offentleg eller privat regi

Ei samordna bustad-, areal- og transportplanlegging er eit tiltak for å redusere dei nasjonale

klima- og miljøutfordringane. For å bidra til å nå målet om nullvekst i persontrafikken i byane og redusere utslepp av lokal forureining og klimagassar har regjeringa inngått byvekstavtalar med dei fire største byregionane. Den forventade vidare veksten i og rundt dei største byane vil krevje effektiv arealbruk og ei relativt sterk utbygging av alle typar infrastruktur. Kompakt byutvikling er ein viktig strategi for å redusere klimagassutsleppa og fremje gode livsvilkår for innbyggjarane også i små og mellomstore byar.

Norske byar har i internasjonal samanheng relativt lite luftforureining, og Noreg er blant landa i Europa som har minst risiko for tidleg død på grunn av lokal luftforureining frå vegtrafikken.

Delmål 11.7) Innan 2030 sørgje for at alle, særleg kvinner og barn, eldre og personar med nedsett funksjonsevne, har tilgang til trygge, inkluderande og tilgjengelege grøntområde og offentlege rom

Regjeringa er opptatt av å sikre gode og tilgjengelege grøntområde for alle. Gjennom eigne tilskotsordningar blir det gitt tilskot til kjøp / varig sikring og tilrettelegging av attraktive grøntområde for friluftsliv og rekreasjon. Ei rekke attraktive grøntområde i byar og tettstader er dei siste åra lagde til rette og varig sikra for allmenta som følgje av denne ordninga. Kartleggingar utførte av Statens kartverk tyder på at opp mot 40 pst. av turvegane er tilgjengelege og kan brukast av personar med funksjonsnedsetting.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt på høyring forslag til endringar i reglane om utbyggingsavtalar i plan- og bygningslova. Utbyggingsavtalar, som blir inngått mellom kommunar og utbyggjarar, inneber at grunneigaren eller utbyggaren er med på å finansiere nødvendig offentleg infrastruktur, for eksempel vegar, parkar og friområde. Forslaget gir kommunane eit betre verktøy for gjennomføring av planar og legg til rette for at utbygginga kan skje raskare.

Delmål 11.a) Støtte positive økonomiske, sosiale og miljømessige samband mellom byområde, omland og spreiddbygde område ved å styrkje nasjonale og regionale planar

Planlegging er det viktigaste verktøyet fylkeskommunen og kommunen har når dei skal prioritere oppgåver og fastsette areal for utbygging i by og bygd. Gjennom dokumentet *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019–2023* understrekar regjeringa kor viktig det er at

fylke og kommunar legg berekraftsmåla til grunn for planlegginga si.

Fylkeskommunen skal vere samfunnsutviklar, og er ein strategisk viktig næringspolitisk aktør. Gjennom regionale utviklingsplanar og partnerskap er fylkeskommunane med på å utnytte og utvikle regionale konkurransefortrinn. Dei forvaltar også nærings- og forskingsretta verkemiddel som støttar opp om berekraftig utvikling.

Gjennom sitt internasjonale engasjement, mellom anna i Interreg, deltar fylkeskommunane i grenseoverskridande samarbeid som støttar opp under fleire av berekraftsmåla.

Distriktssenteret arbeider med ei rettleiing om innsats for lokal samfunnsutvikling. Senteret har sett i gang eit pilotarbeid om behovet for rettleiing i utvalde kommunar, kalla Distriktskommune 3.0, og samarbeider med fylkeskommunane om å utvikle rettleiingspakker for å styrkje utviklingsarbeidet i små distriktskommunar.

Departementa har dialog med dei nordlegaste fylkeskommunane og Sametinget gjennom Regionalt nordområdeforum. Dette dialogforumet skal bidra til å styrkje samordninga mellom nordområdepolitikken og annan nasjonal og regional innsats i Nord-Noreg.

Frå 2020 forvaltar Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommunar delar av tilskotsordninga Arktis 2030, som skal bidra til å ta vare på norske interesser og Noregs rolle som ansvarleg polarnasjon og i tillegg støtte opp under regjeringas nordområdepolitikk. Prosjekta skal bidra til berekraftig utvikling og verdiskaping.

Delmål 11.b) Innan 2030 oppnå ein vesentleg auke i talet på byar og lokalsamfunn som vedtek ein integrert politikk og gjennomfører planar med sikte på inkludering, betre ressursbruk, avgrensing av og tilpassing til klimaendringar og evne til å stå imot og handtere katastrofar, og dessutan utvikle og setje i verk eit heilskapleg system for risikostyring og katastrofehandtering på alle nivå, i tråd med Sendai-rammeverket for katastrofeberedskap for 2015–2030

Kommunane har ei nøkkelerolle i arbeidet med samfunnssikkerheit. Dei har eit generelt ansvar for å ta vare på sikkerheita for befolkninga innanfor sine geografiske område. Samfunnssikkerheitsarbeidet i kommunane skal vere heilskapleg, systematisk og kunnskapsbasert. Kommunane skal kartleggje uønskete hendingar som kan inntreffe, vurdere kor sannsynleg det er at desse hendingane inntreffer, og korleis dei i så fall kan påverke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderast og samanstillast i ein heilskapleg

risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse), jf. sivilbeskyttelseslova § 14. Undersøkingar viser at 98 pst. av norske kommunar har heilskaplege ROS-analysar og beredskapsplanar.

Delmål 11.c) Støtte dei minst utvikla landa i å føre opp berekraftige og solide bygg ved bruk av lokale materiale, mellom anna gjennom økonomisk og fagleg støtte

Rask urbanisering bidrar til meir luftforureining, utilstrekkeleg infrastruktur og mangel på nødvendige tenester. Noreg støttar arbeidet for robuste og berekraftige byar gjennom dei multilaterale utviklingsbankane og FN's busettingsprogram, som har hjelpt regjeringar og bymyndigheiter i å regulere arealbruk, drive byplanlegging, gjennomføre skattlegging og bustadbygging og satse på infrastruktur og samfunnssikkerheit. Behova til kvinner, ungdom og utsette grupper blir prioriterte.

8.2 Rapportering på andre delmål

Delmål 1.3) Innføre nasjonalt tilpassa sosiale velferdsordningar og tiltak for alle, inkludert minstestandardar, og innan 2030 oppnå ei vesentleg dekning av fattige og sårbare

I den nye strategien for den sosiale bustadspolitikken, *Alle trenger et trygt hjem (2021–2024)*, varslar regjeringa at startlån og bustøtte vil vere prioriterte verkemiddel også i åra framover. Startlån skal bidra til at personar med langvarige bustadfinansieringsproblem kan skaffe seg ein eigna bustad og behalde han. Barnefamiljar som leiger bustad, er ei prioritert målgruppe for startlån. Bustøtte skal sikre personar med låg inntekt og høge buutgifter ein eigna bustad. Om lag 80 000 husstandar med svært låg inntekt får bustøtte i månaden. Som eit ledd i innsatsen mot barnefattigdom foreslår regjeringa å styrkje bustøtta for husstandar med meir enn ein person. Regjeringa har også sett ned eit ekspertutval som skal levere forslag til ei framtidig innretting av ordninga i løpet av våren 2022.

Delmål 4.1) Innan 2030 sikre at alle jenter og gutar fullfører gratis og likeverdig grunnskule og vidaregåande opplæring av høg kvalitet som kan gje dei eit relevant og reelt læringsutbytte

Romane er éin av fem nasjonale minoritetar i Noreg. Kommunal- og moderniseringsdepartementet finansierer ordninga «Skolelos for rom-

elever». Skolelosane følgjer opp romelevar som bur i Oslo og i nabokommunen Lørenskog. Tiltaket blir drifta av Oslo kommune. Skolelosane arbeider for å styrkje læringsutbyttet for elevane, redusere frávær og auke antalet elevar som fullfører grunnopplæringa. Skolelosane bistår mellom anna i koordineringa mellom skolen, eleven og heimen. Skolelosordninga for romelevar blei styrkt med fleire tilsette i 2021.

Delmål 5.5) Sikre kvinner fullstendig og reell deltaking og like moglegheiter til leiande stillingar på alle nivå der det blir teke avgjerder, i det politiske, det økonomiske og det offentlege livet

Noreg blir rekna som eit føregangsland når det gjeld kvinners deltaking i politikken. Særleg er andelen kvinner i regjeringa høg i internasjonal samanheng, om lag 50 pst. Andelen kvinner i Stortinget er om lag 40 pst. Gjennomsnittleg andel kvinner i kommunestyra i landet var om lag 40 pst. ved lokalvalet i 2019. Det var første gong den gjennomsnittlege andelen kvinner i kommunestyra kom over 40 pst. for landet. Det var også ein stor auke i andelen kvinnelege ordførarar i landet, opp frå 28 pst. til 35 pst.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomførte i forkant av siste lokalval, i 2019, ein kampanje for å bevisstgjere partia, sivilsamfunnet og innbyggjarane i kommunane om betydninga av ein balansert representasjon av kvinner og menn i lokalpolitikken. I tillegg har departementet utvikla eit representasjonsbarometer som gir ei oversikt over innvalde kvinner og menn i alle kommunestyra i landet, om ein kommune har ei kvinne i ordførarposisjon, og kor mange kvinnelege kandidatar på listene som partia har gitt stemmetillegg (og dermed prioritert). Formålet er å bidra til å synleggjere og inspirere partia og sivilsamfunnet elles i kommunar med låg kvinneandel i kommunestyret til å rekruttere og få fleire kvinner til å stille til gjenval i lokalpolitikken og i leiande posisjonar.

Målet om å oppnå likestilling og sikre at kvinner deltar i det politiske, det økonomiske og det offentlege liv, kan også sjåast i samanheng med verdiar og ansvar i den statlege arbeidsgivarpolitikken. Eit sentralt tema er likelønn. Som ein del av likestillingsarbeidet skal arbeidsgivarar i offentlege verksemdar kartleggje og gjere greie for mellom anna lønnsforskjellar mellom kvinner og menn. Hausten 2021 set Kommunal- og moderniseringsdepartementet, saman med hovudsamanslutningane i staten (LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne), i gang eit eige prosjekt for å føl-

gje opp og gi råd til utvalde statlege verksemdar om arbeidet med lønnskartlegging, i tråd med krava om rapportering av likelønn i likestillings- og diskrimineringslova for 2021.

Delmål 8.2) Auke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk framgang og innovasjon, mellom anna med vekt på lønsame og arbeidsintensive sektorar

Departementet gir Innovasjon Noreg og Forskningsrådet i oppdrag å forvalte verkemiddel som bidrar til innovasjon, verdiskaping og omstillings-evne, gjennom samarbeid mellom bedrifter, forskingsmiljø, næringsliv og offentleg sektor. Verkemidla omfattar det nasjonale klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters, innovasjonspartnerskapa og bioøkonomiordninga i Innovasjon Noreg og Kapasitetsløft i Forskningsrådet.

Smart spesialisering er EUs metode for regional utvikling i alle typar regionar. Smart spesialisering er viktig for å auke produktiviteten og fremje innovasjon i distrikta. Strategiar for smart spesialisering skal fremje fornying og omstilling ved å styrkje utviklinga på dei næringsområda der regionen effektivt kan kople ressursar og kompetansefortrinn med marknadspotensial.

Delmål 8.3) Fremje ein utviklingsretta politikk som støttar produktive aktivitetar, oppretting av anstendige arbeidsplassar, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i talet på svært små, små og mellomstore bedrifter, mellom anna ved å gje dei tilgang til finansielle tenester

Departementet bidrar til vekstkraftig næringsliv i regionar og distrikt gjennom innsats som er tilpassa regionale moglegheiter og utfordringar. Gjennom løyve frå departementet finansierer fylkeskommunane verkemiddel for å mobilisere og utvikle eit verdiskapande næringsliv i distrikt og regionar.

Fylkeskommunane har ansvar for å utforme og finansiere oppdrag til Innovasjon Noreg og Siva i tråd med regionale behov og prioriteringar. Verkemidla til fylkeskommunen i Innovasjon Noreg omfattar bedriftsretta låne- og tilskotsordningar i distrikta, landsdekkande etableringstilskot, mentortenester for grunderar og bedriftsnettverk.

Næringshageprogrammet og inkubasjonsprogrammet blir forvalta av Siva på oppdrag frå fylkeskommunane. Gjennom næringshageprogrammet bidrar Siva med tilskot, kompetanse, verktøy og eit nasjonalt nettverk til 39 næringshagar over

heile landet. Næringshageprogrammet skal bidra til større verdiskaping gjennom å leggje til rette for utvikling av attraktive bedrifter og kunnskapsarbeidsplassar i heile landet, men fortrinnsvis i distrikta. Hovudmål for inkubasjonsprogrammet er effektivt å identifisere, vidareutvikle og kommersialisere gode idear til nye vekstbedrifter og gi ny vekst i etablerte verksemdar.

Delmål 9.1) Utvikle påliteleg, berekraftig og solid infrastruktur av høg kvalitet, inkludert regional og grensekryssande infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkomeleg pris og likeverdig tilgang for alle

Den digitale grunnmuren (mobil- og breibandsnetta) har høg kvalitet og brei nasjonal dekning. Noreg scorar jamleg høgt på internasjonale samanlikningar av tilbod om breiband. Hovudverkemiddelet er utbygging på kommersielt grunnlag, men regjeringa bidrar med fleire målretta ordningar i område der det ikkje blir bygd ut, mellom anna breibandstilskot, distriktspakka for utbygging av raskt trådløst breiband i 5G-frekvensauksjonen i september 2021 og innkjøpsordninga for funksjonell internett-tilgang og telefontjeneste til alle (jf. omtale under mål 16.10). Vidare bidrar regjeringa med ei rekkje tiltak for sikrere og meir solide nett, mellom anna forsterka mobilberedskap i sårbare kommunar og styrking av transportnetta i sårbare regionar, i tillegg til at det er brukt statlege midlar på å styrkje fiberkonnektiviteten mot utlandet.

Delmål 9.3) Auke tilgangen til finansielle tenester, inkludert rimeleg kreditt, for små industribedrifter og andre bedrifter, særleg i utviklingsland, og styrkje posisjonen til desse bedriftene og integrere dei i verdikjeder og marknader

Departementet gir tilskot til omstilling i kommunar eller regionar som opplever vesentleg reduksjon i sysselsetjinga. Omstillingsmidlane skal styrkje næringsgrunnlaget og bidra til etablering av nye arbeidsplassar, styrkt utviklingsevne og ein meir variert næringsstruktur.

Departementet har innført kompetansepilotar for å identifisere og mobilisere behovet for kompetansehevande tiltak i verksemdene og kople og leggje til rette for eit tilpassa etter- og vidareutdanningstilbod. Målgruppa er offentlege og private

verksemdar, med særleg vekt på små bedrifter i Distrikts-Noreg.

Delmål 9. c) Auke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi vesentleg og arbeide for at dei minst utvikla landa får allmenn og rimeleg tilgang til internett innan 2020

Tilgangen til kommunikasjonsteknologi har auka betydeleg i Noreg dei siste åra. Ved årsskiftet 2020/2021 hadde 90 pst. av husstandane tilbod om raskt breiband med minst 100 Mbit/s, og nær alle hadde tilbod om grunnleggjande breiband. Rask utbygging av fast breiband basert på fiber og ny teknologi, som for eksempel 5G-mobilteknologi og lågbane satellittsystem, gjer det mogleg å nå alle husstandar og verksemdar i Noreg med raskt breiband i løpet av dei neste åra.

Ny teknologi gjer det også mogleg å arbeide for langt større utbreiing av breiband og også raskt breiband i dei minst utvikla landa. Noreg er medlem i FN-organet Den internasjonale telekommunikasjonsunion (ITU) og i satellittorganisasjonane ITSO og EUTELSAT. Desse organa arbeider mellom anna for universell og rimeleg tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Noreg deltar og støttar dette arbeidet.

Delmål 10.2) Innan 2030 sikre myndiggjering og fremje sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonalt opphav, religion eller økonomisk eller annan status

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomfører kontinuerleg tiltak for å få fleire kvinner inn i lokalpolitikken, særleg i leiande posisjonar. Det same gjeld unge, eldre og menneske med funksjonsnedsetting. For eksempel blei vallova nyleg endra slik at menneske med funksjonsnedsetting kan velje kven dei vil ha med seg som hjelpar i stemmelokalet.

Departementet arbeider også systematisk med å overvake og hente inn kunnskap om i kva grad ulike grupper, basert på kjenneteikn som sosioøkonomisk eller sosial status og landbakgrunn, deltar i politikken. På bakgrunn av tidsseriestudier og djupnestudier av dette utviklar departementet politikk og tiltak for betre å inkludere ulike grupper i politikken og auke deltakinga i demokratiet.

Delmål 10.3) Sikre like moglegheiter og redusere skilnader i levekår, mellom anna ved å avskaffe diskriminerande lover, politikk og praksis og ved å fremje lovgjeving, politikk og tiltak som er eigna til å nå dette målet

Rekrutteringsarbeidet i staten skal ha ei brei og inkluderande tilnærming, jf. Statens personalhåndbok, pkt. 1.6. Regjeringa tok i 2018 initiativ til ein inkluderingsdugnad for å få offentlege og private verksemdar til å tilsette fleire med funksjonsnedsetjing og høl i CV-en. Staten skal gå føre i dugnaden, og har som mål at minst fem pst. av alle nyttilsette i staten årleg skal vere personar med funksjonsnedsetjing eller høl i CV-en.

Som verkemiddel for å oppnå mangfald har staten eit eige traineeprogram for personar med funksjonsnedsetjing og høl i CV-en. Det er også sett i verk andre sentrale tiltak for å leggje til rette for å tilsette personar i staten frå målgruppa for inkluderingsdugnaden. I perioden 1. august 2019 til 31. desember 2020 blei det gjennomført ei forsøksordning med anonyme søknader for å integrere fleire innvandrarar i staten. Sjå nærmare omtale av desse ordningane og resultat under pkt. 10.

Delmål 12.5) Innan 2030 redusere avfallsmengda vesentleg gjennom førebygging, reduksjon, attvinning av materiale og ombruk

Bygg-, anleggs- og egedomsnæringa står for 25 pst. av den samla avfallsmengda og er dermed den største kjelda til avfall i Noreg. Det er eit stort potensial for å auke sirkulariteten i næringa. Regjeringa stimulerer til sirkulære løysingar på fleire måtar, mellom anna gjennom å gjere det enklare å bruke byggjevarer om igjen. Direktoratet for byggkvalitet lanserte i mai 2021 ein rettleiar for ombruk. Direktoratet vil også sjå på korleis forskrifta om dokumentasjon av byggjevarer (DOK) betre kan tilpassast ombruk. Regjeringa har i tillegg tatt initiativ til å etablere eit samordningsråd for å leggje til rette for meir bruk av og betre flyt av maskinlesbare produktdata. Betre informasjon om eigenskapane til byggjevarer gjer meir ombruk mogleg.

I Meld. St. 13 (2020–2021) *Klimaplan for 2021–2030* lanserte regjeringa fem klima- og miljøambisjonar for staten som egedomsforvaltar, leigetakar og byggherre. Blant ambisjonane er at staten skal utnytte eksisterande egedomsmasse og sikre gjenbruk av fråflytta egedom, ombruke tidlegare brukte byggjemateriale og leggje til

rette for at også andre kan ombruke materiale frå statlege bygningar. I *Nasjonal strategi for ein grøn, sirkulær økonomi* går det mellom anna fram at staten skal gå føre og leggje til rette for grøn omstilling i næringa. Statlege byggherrar og egedomsforvaltarar skal jobbe for å redusere mengda av byggavfall og stille strenge krav til sortering av næringsavfall.

Delmål 16.6) Utvikle effektive, ansvarlege og opne institusjonar på alle nivå

Opne data er viktig for effektivisering og innovasjon, for næringsutvikling og for å fremje eit opent og demokratisk samfunn. Opne data handlar om å gi næringsliv, forskarar og sivilsamfunn tilgang til data som offentleg forvaltning har, på ein slik måte at dei lett kan brukast i nye samanhengar. Digitaliseringsdirektoratet har ansvar for data.norge.no, som er Noregs offisielle nettstad for opne offentlege data. Her kan verksemdene sjølve registrere datasett som er gjorde tilgjengelege for vidare bruk, og finne rettleiingsmaterieil og informasjon om Norsk lisens for offentlege data.

Å ha gode, stabile og sikre nett for fast og mobilt breiband er viktig for å bidra til effektiv deling av data. Slike nett er også ein avgjerande føresetnad for at offentlege tenester i aukande grad kan digitaliserast, mellom anna gjennom sjølvbeteningsløysingar, og legg dermed til rette for meir effektive arbeidsmetodar og organisering.

Noreg var i 2010 éin av åtte initiativtakarar til Open Government Partnership (OGP). Målet med OGP er at offentleg sektor og det sivile samfunnet skal samarbeide om å skape ei opnare og meir velfungerande og brukarvennleg forvaltning. OGP har no vakse til om lag 80 deltakande statar, lokalsamfunn og fleire sivilsamfunnsorganisasjonar, mellom andre OECD og Verdsbanken. Det viktigaste verkemiddelet i OGP er dei nasjonale handlingsplanane som blir utarbeidde i samråd med det sivile samfunnet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er koordinator og pådrivar for dei norske OGP-handlingsplanane. Noreg har til no levert fire handlingsplanar i OGP. Den fjerde handlingsplanen, som inneheld åtte forpliktingar, varer frå 2019 til 2021. Regjeringa arbeider med å oppdatere planen, som igjen vil kunne danne grunnlag for ein ny femte handlingsplan.

Delmål 16.7) Sikre lydhøyre, inkluderande, deltakingsbaserte og representative avgjerdsprosessar på alle nivå

For spørsmål som kan påverke samiske interesser, er det egne reglar om konsultasjonar. Stortinget vedtok våren 2021 å lovfeste plikta til å konsultere Sametinget og samiske interesser i saker som gjeld dei. Lova forankrar konsultasjonsplikta for alle forvaltningsnivå, også kommunar og fylkeskommunar. Lova legg til rette for gode demokratiske prosessar mellom myndigheitene og samane og skal sikre at samiske interesser kjem tidleg inn i prosessane, slik at dei har moglegheit til å påverke avgjerdene.

Myndigheitene bidrar til å styrkje organisasjonane til nasjonale minoritetar, mellom anna gjennom drifts- og prosjekttilskot, slik at dei sjølve kan delta og påverke i saker som angår dei. Dialogen mellom myndigheitene og desse organisasjonane skjer i Kontaktforum mellom nasjonale minoritetar og sentrale myndigheiter, gjennom årlege dialogmøte med organisasjonane enkeltvis og gjennom kontakt i konkrete spørsmål som organisasjonane er opptatt av.

Delmål 16.10) Sikre allmenn tilgang til informasjon og verne grunnleggjande fridommar, i samsvar med nasjonal lovgeving og internasjonale avtalar

Tilgang til internett er ein føresetnad for digital deltaking og bruk av tenester som offentlege portalar, undervisningsportalar, e-post, nettmedium (aviser mv.), netthandel, nettbank og strøyming av video. Tilgang for alle er derfor viktig for interaksjon med det offentlege, deltaking i arbeids- og skuleliv, demokratisk deltaking, effektiv handel og bruk av finansielle tenester. Det er i dag eit fåtal husstandar i Noreg som ikkje har slik tilgang. Regjeringa foreslår derfor å opprette ei offentlig innkjøpsordning som skal sikre funksjonell tilgang til internett og telefonteneste til alle.

Tilgang til grunnlag for avgjerder og prioriteringar i offentlig sektor gjer det lettare å etterprøve forvaltninga. eInnsyn-løysinga i Digitaliseringsdirektoratet gjer det mogleg å følgje politiske avgjerdsprosessar på tvers av verksemdsgrensene og å søkje etter dokument og saker for så å få dei utlevert.

9 Lønnsvilkår o.a. til leiarar i heileigde statlege verksemdar

Kommunalbanken AS

Administrerende direktør mottok 2 733 000 kroner i fastlønn for 2020.⁹ Andre ytingar utgjorde 32 000 kroner. Pensjonskostnaden var 174 000 kroner. Administrerende direktør har som andre tilsette ei innskotsbasert pensjonsordning inntil 12 G, og er omfatta av den same ordninga for resultatbasert variabel lønn som andre tilsette. Ordninga er avgrensa til 1,5 månadslønner og føreset at styrefastsette måltal er nådde. Administrerende direktør har ein etterlønnsavtale på inntil tolv månadslønner som blir utløyst etter særskilde vilkår. Opplysnin-

⁹ Vedkomande var i byrjinga av 2020 økonomidirektør, frå 9. mars 2020 fungerande administrerende direktør og frå 19. oktober 2020 administrerende direktør.

gar om godtgjering til administrerende direktør går fram av Kommunalbankens årsberetning for 2020.

Norid AS

Dagleg leiar mottok 1 136 866 kroner i fastlønn for 2020. Andre ytingar utgjorde 33 920 kroner. Pensjonskostnaden var 157 134 kroner. Leiande tilsette er på lik linje med andre tilsette med i den kollektive pensjonsordninga til selskapet. Dette er ei innskotsbasert pensjonsordning på inntil 12 G. Det er ikkje avtalt etterlønnsordning for dagleg leiar. Norid AS nyttar ikkje variabel lønn og heller inga form for opsjonsprogram eller bonusutbetalingar.

10 Likestilling

Likestilling inneber at alle personar skal ha like rettar og moglegheiter i samfunnet, uavhengig av mellom anna kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion.

10.1 Likestilling i det statlege tariffområdet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for statens sentrale arbeidsgivarfunksjon og er tariffpart i det statlege tariffområdet. Departementet har i eigenskap av denne rolla eit særleg ansvar for å leggje til rette for at den statlege personalpolitikken bidrar til likestilling og hindrar diskriminering mellom anna når det gjeld rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremming, utviklingsmoglegheiter og tilrettelegging for å kombinere arbeid og familieliv. Å leggje til rette for at alle får like moglegheiter i arbeidslivet, er ein viktig føresetnad for likestilling og er mellom anna nedfelt i Statens personalhåndbok pkt. 1.6:

«Staten skal speile mangfoldet i befolkningen når det gjelder kjønn, alder, funksjonsevne, etnisk bakgrunn, seksuell orientering mv. Mangfold i den statlege personalstyrken støtter opp under mulighetene for god måloppnåelse og bidrar til at staten kan yte gode tjenester til alle samfunnsborgere uansett bakgrunn og livserfaring.»

I samband med regjeringas inkluderingsdugnad er det sett eit mål om at minimum 5 pst. av nytilsette skal ha nedsett funksjonsevne eller høl i CV-en. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har utarbeidd eit omfattande tilbod av rettleiing, kurs og verktøy for å støtte verksemdene i dette inkluderingsarbeidet. Eit eige traineeprogram er også ein del av den statlege satsinga for å inkludere personar med nedsett funksjonsevne og høl i CV-en.

I 2020 blei 333 personar i målgruppa for inkluderingsdugnaden tilsette i staten, mot 279 i 2019. Dermed auka talet på nytilsette i målgruppa

samanlikna med året før. Av alle tilsettingar i staten i desse to åra gjekk likevel prosentdelen nytilsette som var i målgruppa ned frå 2,2 pst. i 2019 til 2,0 pst. i 2020. Det var i 2020 også ein nedgang i talet på utlyste traineestillingar (frå 46 stillingar i 2019 til 28 stillingar i 2020). Årsaka til nedgangen både i tilsettingar i målgruppa og i utlyste traineestillingar er pandemien og den omfattande bruken av heimekontor. Introduksjon av nytilsette med utfordringar er vanskeleg når bruken av heimekontor er så omfattande.

Regjeringa har sendt på høyring eit forslag om unntak frå kravet om offentleg utlysning ved førebels tilsetting i inntil to år av personar med lønns-tilskot. Dette skal gjere det lettare for statlege verksemder å tilsette personar som har vanskar med å komme i arbeid på ordinære lønns- og arbeidsvilkår. I samband med regjeringas integreringsløft har det vore gjennomført forsøk med anonyme søknader i staten for å finne ut om det kan vere eit godt verkemiddel for å integrere innvandrарar i arbeidslivet. DFØ har i DFØ-rapport 2021:3 *Forsøk med anonyme søknader i staten* evaluert resultatane. Forsøket viser at anonymisering ikkje førte til at fleire med innvandrарbakgrunn kom til intervju. Det blei likevel dokumentert at andelen søkarar med innvandrарbakgrunn som kjem til intervju i staten, er høg, uavhengig av om søknadene er anonyme eller ikkje.

I tråd med likestillings- og diskrimineringslova § 26 a skal det gjerast greie for den faktiske tilstanden når det gjeld kjønnslikestilling. Nedanfor følger ei oversikt over andelen kvinner og menn blant leiarar i staten, lønn blant kvinner og menn i staten fordelt på ulike stillingskategoriar og andelen kvinner og menn som har deltidsarbeid. Bakgrunnen for vektlegginga er at likestillingstiltaka innanfor det statlege tariffområdet dei siste åra særleg har vore retta mot å fremme likelønn mellom kvinner og menn og mot målet om 40 pst. representasjon av begge kjønn i leiarstillingar. Etter endringar i likestillings- og diskrimineringslova blir det også lagt særleg vekt på likelønn og spørsmål om deltid.

Tabell 10.1 Prosentdelen kvinner og menn i alle leiarstillingar og toppleiarstillingar i statleg sektor 2016–2020¹

Leiargrupper	Kjønn	2016	2017	2018	2019	2020
Alle leiarar i staten	Kvinner	47 %	48 %	49 %	49 %	51 %
	Menn	53 %	52 %	51 %	51 %	49 %
	Totalt	10 878	10 361	10 323	10 310	9 958
Leiarar som er omfatta av leiarlønnssystemet	Kvinner	35 %	34 %	37 %	38 %	39 %
	Menn	65 %	66 %	63 %	62 %	61 %
	Totalt	245	248	242	234	232
Leiarar som er omfatta av hovudtariffavtalane	Kvinner	47 %	48 %	49 %	50 %	51 %
	Menn	53 %	52 %	51 %	50 %	49 %
	Totalt	10 633	10 113	10 081	10 076	9 726

¹ Prosentdelen kvinner og menn i leiarstillingar inkluderer både leiarar som er omfatta av hovudtariffavtalane i staten, og leiarar som er omfatta av statens leiarlønnssystem per 1. oktober. Tala for leiarar som er omfatta av hovudtariffavtalane, baserer seg på yrkeskode/STYRK-kode 1 administrative leiarar.

Kjelde: Statens lønnsstatistikk og innrapporterte opplysningar frå departementa per 31.12.

Tabell 10.1 ovanfor gir ei oversikt over andelen kvinner og menn i alle leiarstillingar, inkludert toppleiarstillingar, i staten. Av alle leiarar var det i 2020 49 pst. menn og 51 pst. kvinner. Dersom vi berre ser på leiarar som er omfatta av leiarlønnssystemet, er andelen kvinner 39 pst. Leiarlønnssystemet omfattar toppleiarstillingar i staten, slik som departementsrådar og ekspedisjonssjefar i departementa, toppleiarar i større etatar og insti-

tusjonar, statsforvaltarar og politimeistrar. Leiarlønnssystemet blei etablert i 1991, mellom anna for å kunne rekruttere og halde på dyktige toppleiarar i staten. At det er ein lågare andel kvinner som har slike leiarlønnskontraktar, gjer at det framleis er viktig å ha merksemda retta mot utviklinga av kjønnslikestilling i toppleiarstjiktet i staten.

Tabell 10.2 Antal menn og kvinner og gjennomsnittleg lønn for menn og kvinner i utvalde yrkeskategoriar

Kjønnsbalanse					Lønn		
Yrkeskategoriar	År	Menn	Kvinner	Totalt	Menn, md.lønn i alt	Kvinner, md.lønn i alt	Kvinnerens andel av mennis lønn
Administrativ leiar ¹	2019	5 066	5 010	10 076	70 083	67 391	96 %
	2020	4 754	4 972	9 726	72 276	68 857	95 %
Rådgivar	2019	5 159	10 426	15 585	48 790	45 497	93 %
	2020	5 229	10 969	16 198	49 822	46 293	93 %
Seniorrådgivar	2019	5 679	7 235	12 914	57 444	53 866	94 %
	2020	5 759	7 584	13 343	58 318	54 747	94 %
Reinhaldar	2019	136	937	1 073	34 016	33 698	99 %
	2020	143	923	1 066	34 507	34 240	99 %
Ingeniør, høgskole	2019	2 834	1 353	4 187	48 602	43 517	90 %
	2020	2 905	1 323	4 228	49 306	44 859	91 %
Sosionom	2019	101	221	322	43 744	45 874	105 %
	2020	103	209	312	45 367	46 902	103 %
Førstekonsulent	2019	908	2 161	3 069	43 409	40 777	94 %
	2020	864	1 986	2 850	44 333	41 220	93 %
Miljøarbeidar	2019	250	223	473	43 716	42 728	98 %
	2020	251	222	473	43 751	42 142	96 %
Lektor, inkl. høgskolelektor og universitetslektor	2019	2 270	3 315	5 585	52 284	50 936	97 %
	2020	2 232	3 312	5 544	52 812	51 397	97 %

¹ Administrative leiarar er her dei som er omfatta av hovudtariffavtalane, og uttrekket er gjort ved hjelp av STYRK-kode 1 (administrative leiarar) i statens lønssystem.

Kjelde: Statens lønssystem. Fleire STYRK-kodar er brukte.

Eit sentralt tema innanfor likestilling er likelønn. Likestillings- og diskrimineringslova § 34 slår fast at kvinner og menn i same verksemd skal ha lik lønn for same arbeid eller arbeid av lik verdi. Lønna skal fastsettast på same måte, utan omsyn til kjønn. Ser vi på samfunnet under eitt, har gjennomsnittslønna for kvinner og menn nærma seg kvarandre over tid. Det har skjedd samtidig med ein auke i yrkesdeltakinga og utdanningsnivået

blant kvinner. Lønnsforskjellen er minst i kommunal sektor, deretter følgjer stat og til slutt privat sektor (kjelde: Bufdir.no). Tabell 10.2 viser gjennomsnittleg lønn for kvinner og menn i det statlege tariffområdet innanfor utvalde yrkeskategoriar, medan tabell 10.3 viser gjennomsnittleg månadslønn for høvesvis kvinner og menn og prosentvis auke i månadslønn frå 2015 til 2020.

Tabell 10.3 Antal årsverk og gjennomsnittleg månadsforteneste per årsverk 2015–2020

	Antal årsverk ¹		Prosent endring 2015–2020	Gjennomsnittleg mnd. forteneste ² for heiltidstilsette		Prosent endring 2015–2020
	2015	2020		2015	2020	
Årsverk som er omfatta av hovudtariffavtalane	144 185	147 932	2,6 %	45 874	51 895	13,1 %
Kvinner	69 702	74 524	6,9 %	43 249	49 072	13,5 %
Menn	74 484	73 408	-1,4%	48 331	54 761	13,3 %

¹ Antal årsverk i 2015 og 2020 er henta frå rapportane frå Statistikk- og berekningsutvalet i samband med revisjon av hovudtariffavtalane i staten.

² Tala for månadsforteneste er for heiltidstilsette, og ikkje per årsverk.

For tilsette i det statlege tariffområdet samla hadde kvinner 89,8 pst. av menns lønn både i 2019 og i 2020 (månadsforteneste i alt). Ser vi på fastlønn, var det likevel ein auke frå 2019 til 2020, frå 95,8 pst. til 96,1 pst., når det gjeld kvinners andel av menns lønn (Statistikk- og berekningsutvalet i samband med revisjon av hovudtariffavtalane i staten 2021). I perioden mellom 2015 og 2020 auka talet på årsverk i staten (årsverk omfatta av hovudtariffavtalen) med 2,6 pst. Talet på årsverk for kvinner auka med 6,9 pst, medan talet på årsverk for menn gjekk ned med 1,4 pst. Tabell 10.3 viser at frå 2015 til 2020 var den prosentvise auken i månadsforteneste marginalt større for kvinner enn for menn.

Både tabell 10.2 og 10.3 viser at det er kjønnsforskjellar når det gjeld lønn, men tala seier ikkje noko om årsakene til desse forskjellane. I samband med den forsterka opplysnings- og aktivitetsplikta er offentlege verksemdar pålagde å gjere nærmare greie for likelønn annakvart år, forstått som lik lønn for arbeid av lik verdi. Ei slik kartlegging vil på sikt kunne gi større innsikt i kva som er årsaka til dei konkrete kjønnsforskjellane i det statlege tariffområdet. Den første likelønnsrapporteringa etter den nye plikta vil vere for 2021.

Når det gjeld bruken av deltid, er forskjellen mellom kvinner og menn liten. 8,5 pst. menn og 10,8 pst. kvinner arbeidde deltid i 2020 (kjelde: Rapport frå Statistikk- og berekningsutvalet i sam-

band med revisjon av hovudtariffavtalane i staten 2021 pkt. 7 Hovedtal for det statlege tariffområdet pr. 01.10.2017). Endringane frå 2019 til 2020 er også små. I 2019 arbeidde 8,8 pst. menn og 11,5 pst. kvinner deltid i staten. For ytterlegare informasjon om likestillinga i staten viser vi til budsjettproposisjonane frå dei enkelte departementa.

10.2 Likestilling i verksemdene

Tabell 10.4 gir ei tilstandsrapportering om likestillingssituasjonen i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og underliggende verksemdar.

Kjønnsbalansen i departementet når ein ser alle stillingskategoriar under eitt, er 61 pst. kvinner og 39 pst. menn. Departementet arbeider for lik lønn mellom kjønna innan alle stillingskategoriar. Andelen som arbeider deltid, har i ein del verksemdar gått noko ned for både kvinner og menn frå 2019 til 2020. I andre har andelen auka. Det same gjeld for andelen mellombels tilsette. Både kvinner og menn tar ut foreldrepermisjon og kan tilpasse arbeidstida i småbarnsperioden. Framleis har kvinner noko høgare legemeldt sjukefråvær enn menn.

For nærmare omtale av dei underliggende verksemdene viser vi til årsrapportane deira.

Tabell 10.4 Tilstandsrapportering i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og underliggende verksemder

		Kjønnsbalanse			Kvinners lønn i % av menn (kr/%)	Deltid		Mellom- bels tilsetning		Foreldre- permisjon (fordeling)		Legemeld sjukefråvær	
		M%	K%	Total		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	2020	39	61	384	99	1,0	3,6	2,0	2,0	41	59	2,1	3,7
	2019	40	60	367	98	2,7	5,0	4,1	3,2	33	67	1,5	3,8
Datatilsynet	2020	41	59	58	103	4,3	5,9	17,4	8,8	27	73	0,0	3,8
	2019	40	60	45	98	5,6	4,7	5,6	4,7	0	100	0,5	1,3
Departementas sikkerhets- og serviceorganisasjon	2020	60	40	737	100	1,0	4,0	5,0	7,0	40	60	2,7	4,5
	2019	60	40	731	100	1,0	6,0	7,0	10,0	48	52	3,7	5,5
Direktoratet for byggkvalitet	2020	43	57	84	91	6,0	0,0	0,0	2,0	66	33	2,0	6,0
	2019	40	60	89	96	3,0	4,0	0,0	4,0	60	40	4,0	7,0
Digitaliseringsdirektoratet	2020	53	47	320	92	1,0	2,0	3,0	3,0	47	53	0,8	4,2
	2019	46	54	321	96	1,0	4,0	5,0	8,0	50	50	0,1	0,5
Distriktssenteret - Kompetansesenter for distriktutvikling	2020	36	64	28	93	0,0	0,0	1,0	0,0	0	100	1,9	1,8
	2019	40	60	27	86	1,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0,0	4,9
Statsforvaltaren	2020	32	68	2 460	94	6,3	8,3	5,9	6,7	21	79	1,9	4,7
	2019	33	67	2 505	93	6,4	9,0	7,5	7,8	11	89	2,5	5,1
Statsforvaltarens fellestenester (STAF)	2020	37	63	219	91	1,0	9,0	8,0	4,0	29	71	1,6	4,8
	2019	34	66	226	92	1,0	12,0	11,0	10,0	0	100	2,8	5,4
Husbanken	2020	44	56	298	88	2,3	9,5	0,8	1,8	57	43	2,4	3,5
	2019	41	59	299	89	2,4	10,8	0,8	2,3	100	0	3,0	5,8
Husleigetvistutvalet	2020	33	67	33	74	0,0	0,0	0,0	6,6	33	67	8,2	4,0
	2019	32	68	30	78	0,0	3,3	0,0	6,6	33	67	4,6	5,4
Internasjonalt reindriftssenter	2020	45	55	11	39	18,0	27,0	9,0	9,0	0	0	9,0	0,0
	2019	50	50	8	58	25,0	12,5	0,0	25,0	0	0	0,0	0,0
Kartverket	2020	46	54	861	88	1,9	7,3	2,3	1,4	31	69	2,1	5,3
	2019	46	54	841	83	9,1	22,8	3,5	4,7	36	64	2,1	5,1

Tabell 10.4 Tilstandsrapportering i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og underliggende verksemdar

		Kjønnsbalanse			Kvinner lønn i % av menn	Deltid		Mellom- bels tilsetning		Foreldre- permisjon (fordeling)		Legemeld sjukefråvær	
		M%	K%	Total	(kr/%)	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit	2020	66	34	176	97	0,9	1,7	1,7	3,4	29	71	1,1	2,7
	2019	64	36	162	97	0,0	3,4	2,9	0,0	45	55	1,1	2,5
Statsbygg	2020	63	37	867	110	3,1	6,8	1,1	2,5	34	66	3,1	3,9
	2019	63	37	870	110	3,0	9,0	2,0	3,3	30	70	2,1	4,9
Valdirektoratet	2020	67	33	25	110	0,0	0,0	0,0	0,0	89	11	0,9	0,9
	2019	57	43	35	101	20,0	26,7	25,0	33,3	100	0	0,2	4,2

10.3 Likestillingskonsekvensar av covid-19 og iverksette tiltak

Virusutbrotet har sett sitt preg på heile samfunnet. Virusutbrotet og tiltaka som er sette i verk for å avgrense smitte og oppretthalde aktivitet i næringslivet og i samfunnet, kan få ulike konsekvensar for ulike personar, avhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsetting, seksuell orientering, kjønnsidentitet osv.

Som offentlig myndigheit er departementa forplikta til å vurdere likestillingskonsekvensar i alt sitt arbeid, jf. likestillings- og diskrimineringslova § 24 første ledd. Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 537, 30. april 2020 bedt regjeringa kartleggje effekten av koronakrisa på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultat og funn på eigna måte.

Statleg arbeidsgivarpolitikk

Innanfor statleg arbeidsgivarpolitikk er det særleg to tiltak under pandemien det er relevant å vurdere likestillingskonsekvensar av. Det er mellombels avskaffing av kjernetid og bruk av heimekontor. For at statstilsette skulle kunne vareta viktige funksjonar under virusutbrotet, blei det den 16. mars 2020 inngått ein avtale mellom staten som arbeidsgivar og dei fire hovudsamanslutningane i staten om å endre rammene for arbeidstid inntil vidare. Eit sentralt element i avtalen var at reglane om kjernetid mellombels blei sette ut av kraft. Avtalen om oppheving av kjernetid blei forlengd fram til 31. desember 2020, deretter til 31. august 2021 og igjen til 31. desember 2021. Vidare har mange innanfor det statlege tariffområdet som føl-

gje av smittesituasjonen arbeidd frå heimekontor det siste året. Både fleksibel arbeidstid og heimekontor har ifølgje Bufdir sin rapport av mars 2021 om likestillingskonsekvensar av covid-19 og tiltakene mot pandemien vist seg å ha både positive og negative konsekvensar for likestilling. På den eine sida har ein del arbeidstakarar opplevd betre jobb-heim-balanse, større fleksibilitet, betre tilrettelegging og at bruken av digitale løysingar har vore tidssparande på grunn av mindre reising til og frå jobb. Dette kan særleg ha positive effektar for tilsette med funksjonsnedsetting og tilsette som kombinerer lønt arbeid med omsorgsoppgåver. På den andre sida er det funn som indikerer at kvinner har tatt eit større ansvar for å følgje opp barn og heimeskole i løpet av pandemien, og at kvinner i offentlig sektor har oppgitt å jobbe fleire timar enn normalt samanlikna med menn. Det har også vore uttrykt bekymring for at bruk av digitale verkøy og videomøte kan vere særleg vanskeleg for arbeidstakarar med syns- eller hørselshemming.

Denne typen funn og problematiseringar av tiltak som er iverksette under pandemien, har gjort at det har vore særleg interessant å fange opp om statlege arbeidsgivarar er bevisste på slike utfordringar, og om dette har vore diskutert i dei statlege verksemdene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomfører ei spørjeundersøking to gonger i året, arbeidsgivarbarometeret, som blir send til dei i underkant av 200 HR-leiarane i det statlege tariffområdet. Formålet med arbeidsgivarbarometeret er å leggje til rette for ei kunnskapsbasert utvikling av arbeidsgivarpolitikken.

Tilbakemeldingar frå verksemdene i arbeidsgivarbarometeret viser at det er forventa at koronapandemien vil føre til varige endringar i arbeidskvardagen, med meir bruk av digitale verktøy, meir fleksibel arbeidstid og meir bruk av heimekontor og/eller staduavhengig arbeidsstad. I arbeidsgivarbarometeret våren 2021 oppgav 82 pst. av HR-leiarane i staten at dei ønsker å gi medarbeidarane større moglegheiter til å jobbe heimanfrå også når pandemien er over.

Statlege arbeidsgivarar bør i tida framover vere meir bevisste på og følgje med på moglege likestillingsmessige konsekvensar av endringane som er skisserte over. Kommunal- og modernise-

ringsdepartementet som ansvarleg for den sektorovergripande arbeidsgivarpolitikken vil også ta opp dette temaet med hovudsamanslutningane i tråd med hovudtariffavtalane for perioden 2020–2022, der partane blei einige om ein ny protokolltilførsel (nr.4) om likestilling. Her blir plikta arbeidsgivarane har til saman med partane i arbeidslivet om å arbeide aktivt, målretta og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, understreka. Det blir vidare slått fast at leiarane for hovudsamanslutningane i staten og statens personaldirektør vil ta opp temaet likestilling minimum éin gong i året.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2021–2022) om statsbudsjettet for år 2022 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Kommunal- og moderniseringsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2021–2022) statsbudsjettet for budsjettåret 2022 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 1–2, 500–595, 2412, 2445, 3500–3595, 5312, 5446–5447, 5570, 5607, 5615–5616

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
Det kongelige hus				
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen			
	01 Apanasje		13 434 000	
	50 Det kongelige hoff		228 443 000	
	51 Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff		57 000 000	298 877 000
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen			
	01 Apanasje		11 181 000	11 181 000
	Sum Det kongelige hus			310 058 000
Administrasjon				
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet			
	01 Driftsutgifter		431 934 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>		94 056 000	
	23 Husleie for fellesarealer m.m.		120 801 000	
	25 Nytt regjeringskvartal, <i>kan overføres</i>		4 184 000	
	27 Sak- og arkivløsning, <i>kan overføres</i>		39 933 000	
	50 Forskningsprogrammer		60 103 000	
	70 Diverse formål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>		4 420 000	755 431 000
502	Tariffavtalte avsetninger mv.			
	71 Opplæring og utvikling av tillitsvalgte		208 700 000	
	72 Pensjonskostnader tjenestemannsorganisasjonene		31 000 000	239 700 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse			
	01 Driftsutgifter		36 000 000	
	70 Tap/avskrivninger		2 000 000	
	90 Utlån, <i>overslagsbevilgning</i>	11 400 000 000		11 438 000 000
506	Yrkesskadeforsikring			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>		90 000 000	90 000 000
507	Gruppelivsforsikring			
	01 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>		187 000 000	187 000 000
510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon			
	01 Driftsutgifter		682 966 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		69 843 000	
	22 Fellesutgifter		139 100 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		22 193 000	
	46 Sikringsanlegg og sperresystemer, <i>kan overføres</i>		11 742 000	925 844 000
	Sum Administrasjon			13 635 975 000
	Statsforvalterne			
525	Statsforvalterne			
	01 Driftsutgifter		1 925 329 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		179 946 000	2 105 275 000
	Sum Statsforvalterne			2 105 275 000
	Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning			
530	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen			
	30 Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		336 000 000	
	31 Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		450 000 000	
	33 Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		1 281 600 000	
	36 Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>		33 400 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		228 600 000	2 329 600 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
531	Eiendommer til kongelige formål			
	01 Driftsutgifter		29 593 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		38 533 000	68 126 000
533	Eiendommer utenfor husleieordningen			
	01 Driftsutgifter		22 662 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		213 500 000	236 162 000
	Sum Statlige byggeprosjekter og eiendomsforvaltning			2 633 888 000
	Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk			
540	Digitaliseringsdirektoratet			
	01 Driftsutgifter		134 933 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		42 170 000	
	22 Bruk av nasjonale fellesløsninger		212 100 000	
	23 Utvikling og forvaltning av nasjonale fellesløsninger, <i>kan overføres</i>		326 449 000	
	25 Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter, <i>kan overføres</i>		151 166 000	
	26 StimuLab, <i>kan overføres</i>		21 032 000	
	27 Tilsyn for universell utforming av ikt, <i>kan overføres</i>		26 000 000	
	29 Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn, <i>kan overføres</i>		126 000 000	
	71 IT-standardisering		859 000	1 040 709 000
541	IT- og ekompolitikk			
	22 Utvikling, gjennomføring og samordning av IT- og ekompolitikken, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>		22 007 000	
	50 Forskningsprogrammer		152 302 000	
	60 Bredbåndsutbygging		204 648 000	
	70 Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk, <i>kan nyttes under post 22</i>		43 656 000	
	71 StartOff		5 000 000	427 613 000
542	Internasjonalt samarbeid			
	01 Driftsutgifter		4 851 000	
	70 Internasjonale program, <i>kan overføres</i>		238 178 000	243 029 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet			
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		237 852 000	
	45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		15 301 000	
	70 Telesikkerhet og -beredskap, <i>kan overføres</i>		153 510 000	
	71 Funksjonell internettilgang og telefonjeneste til alle, <i>kan overføres</i>		10 000 000	416 663 000
	Sum Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk			2 128 014 000
	Personvern			
545	Datatilsynet			
	01 Driftsutgifter		69 830 000	69 830 000
546	Personvernnemnda			
	01 Driftsutgifter		2 634 000	2 634 000
	Sum Personvern			72 464 000
	Distrikts- og regionalpolitikk			
553	Regional- og distriktsutvikling			
	61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling		717 170 000	
	62 Kompetansepiloter, <i>kan overføres</i>		17 360 000	
	63 Interreg og Arktis 2030		91 266 000	
	65 Omstilling		93 214 000	
	69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon		57 000 000	
	74 Klynger og innovasjon		71 665 000	
	76 Nordisk og europeisk samarbeid, <i>kan overføres</i>		10 858 000	1 058 533 000
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling			
	01 Driftsutgifter		33 532 000	
	73 Merkur, <i>kan overføres</i>		61 310 000	94 842 000
	Sum Distrikts- og regionalpolitikk			1 153 375 000
	Samiske formål			
560	Samiske formål			
	50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv		559 645 000	
	51 Divvun		7 780 000	
	55 Samisk høgskole		5 616 000	573 041 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
563	Internasjonalt reindriftssenter			
	01 Driftsutgifter		6 351 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		2 921 000	9 272 000
	Sum Samiske formål			582 313 000
	Nasjonale minoriteter			
567	Nasjonale minoriteter			
	60 Romer, <i>kan overføres</i>		6 526 000	
	70 Nasjonale minoriteter		8 197 000	
	72 Det Mosaiske Trossamfund		10 726 000	
	73 Kvensk språk og kultur		11 118 000	
	74 Kultur- og ressurscenter for norske romer		17 086 000	
	75 Romanifolket/taterne, <i>kan overføres</i>		5 323 000	58 976 000
	Sum Nasjonale minoriteter			58 976 000
	Kommunesektoren mv.			
571	Rammetilskudd til kommuner			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		25 450 000	
	60 Innbyggertilskudd	144 268 487 000		
	61 Distriktstilskudd Sør-Norge	808 128 000		
	62 Distriktstilskudd Nord-Norge	2 253 346 000		
	64 Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572, post 64</i>	990 000 000		
	65 Regionsenterstilskudd	203 375 000		
	66 Veksttilskudd	145 756 000		
	67 Storbytilskudd	608 665 000	149 303 207 000	
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner			
	60 Innbyggertilskudd	38 990 254 000		
	62 Nord-Norge-tilskudd	710 577 000		
	64 Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571, post 64</i>	382 000 000	40 082 831 000	
573	Kommunestruktur			
	60 Kommunesammenslåing	54 583 000	54 583 000	
575	Ressurskrevende tjenester			
	60 Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	11 802 348 000		
	61 Tilleggskompensasjon	55 000 000	11 857 348 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
577	Tilskudd til de politiske partier			
	01 Driftsutgifter		8 856 000	
	70 Sentrale organisasjoner		291 821 000	
	71 Kommunale organisasjoner		34 667 000	
	73 Fylkesorganisasjoner		75 751 000	
	75 Fylkesungdomsorganisasjoner		22 501 000	
	76 Sentrale ungdomsorganisasjoner		8 698 000	442 294 000
578	Valgdirektoratet			
	01 Driftsutgifter		57 894 000	57 894 000
	Sum Kommunesektoren mv.			201 798 157 000
	Bolig, bomiljø og bygg			
581	Bolig- og bomiljøtiltak			
	70 Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>		3 128 588 000	
	76 Utleieboliger og forsøk med nye boligmodeller, <i>kan overføres</i>		146 101 000	
	78 Boligsosiale tiltak, <i>kan overføres</i>		3 778 000	
	79 Heis og tilstandsvurdering, <i>kan overføres</i>		40 582 000	3 319 049 000
585	Husleietvistutvalget			
	01 Driftsutgifter		36 985 000	36 985 000
587	Direktoratet for byggkvalitet			
	01 Driftsutgifter		105 363 000	
	22 Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, <i>kan overføres</i>		44 943 000	150 306 000
	Sum Bolig, bomiljø og bygg			3 506 340 000
	Planlegging, byutvikling og geodata			
590	Planlegging og byutvikling			
	65 Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>		66 890 000	
	71 DOGA		49 001 000	
	72 Bolig- og områdeutvikling i byer, <i>kan overføres</i>		20 502 000	
	81 Kompetansetiltak, <i>kan overføres</i>		7 090 000	143 483 000
595	Statens kartverk			
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21 og 45</i>		894 663 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01 og 45</i>		255 793 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	Kroner
	30	Geodesiobservatoriet, <i>kan overføres</i>	27 201 000	1 177 657 000
		Sum Planlegging, byutvikling og geodata		1 321 140 000
		Statsbankene		
2412		Husbanken		
	01	Driftsutgifter	354 015 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 506 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	62 282 000	
	71	Tap på lån	24 000 000	
	72	Rentestøtte	1 400 000	
	90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning</i>	19 150 000 000	19 603 203 000
		Sum Statsbankene		19 603 203 000
		Statens forretningsdrift		
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekter	-5 638 335 000	
		2 Driftsutgifter	2 185 750 000	
		3 Avskrivninger	1 533 000 000	
		4 Renter av statens kapital	1 599 450 000	
		6 Til reguleringsfondet	-178 500 000	-498 635 000
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	130 000 000	
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	302 300 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	327 000 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	4 170 350 000	
	34	Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	900 000 000	
	39	Byggelånsrenter, <i>kan overføres</i>	370 000 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	319 869 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	30 173 000	6 051 057 000
		Sum Statens forretningsdrift		6 051 057 000
		Sum departementets utgifter		254 960 235 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Kommunal- og moderniseringsdepartementet			
3505	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	01 Gebyrinntekter, lån	32 000 000	
	90 Tilbakebetaling av lån	10 300 000 000	10 332 000 000
3506	Yrkesskadeforsikring		
	01 Premieinntekter	79 000 000	79 000 000
3507	Gruppelivsforsikring		
	01 Premieinntekter	100 000 000	100 000 000
3510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	02 Diverse inntekter	41 191 000	
	03 Brukerbetaling	68 301 000	109 492 000
3525	Statsforvalterne		
	01 Inntekter ved oppdrag	179 946 000	179 946 000
3533	Eiendommer utenfor husleieordningen		
	02 Diverse inntekter	2 563 000	2 563 000
3540	Digitaliseringsdirektoratet		
	03 Diverse inntekter	2 285 000	
	05 Bruk av nasjonale fellesløsninger	212 100 000	
	07 Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn	126 000 000	
	86 Tvangsmulkt	100 000	340 485 000
3542	Internasjonalt samarbeid		
	01 Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 634 000	2 634 000
3543	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet		
	01 Diverse gebyrer	300 000	300 000
3563	Internasjonalt reindriftssenter		
	02 Diverse inntekter	2 921 000	2 921 000
3585	Husleietvistutvalget		
	01 Gebyrer	2 693 000	2 693 000
3587	Direktoratet for byggkvalitet		
	01 Diverse inntekter	112 000	
	04 Gebyrer	38 764 000	38 876 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3595	Statens kartverk		
	01 Gebyrinntekter tinglysing	509 429 000	
	02 Salg og abonnement m.m.	116 346 000	
	03 Samfinansiering	207 765 000	833 540 000
	Sum Kommunal- og moderniserings- departementet		12 024 450 000
	Ymse inntekter		
5312	Husbanken		
	01 Gebyrer m.m.	9 549 000	
	11 Diverse inntekter	82 080 000	
	90 Avdrag	12 820 000 000	12 911 629 000
	Sum Ymse inntekter		12 911 629 000
	Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		
5446	Salg av eiendom, Fornebu		
	40 Salgsinntekter	16 400 000	16 400 000
5447	Salg av eiendom utenfor statens forretningsdrift		
	40 Salgsinntekter	500 000 000	500 000 000
	Sum Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		516 400 000
	Skatter og avgifter		
5570	Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
	70 Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	253 851 000	253 851 000
	Sum Skatter og avgifter		253 851 000
	Renter og utbytte mv.		
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	80 Renter	754 000 000	754 000 000
5615	Husbanken		
	80 Renter	2 860 000 000	2 860 000 000
5616	Kommunalbanken AS		
	85 Aksjeutbytte	646 000 000	646 000 000
	Sum Renter og utbytte mv.		4 260 000 000
	Sum departementets inntekter		29 966 330 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 01	kap. 3500 post 01
kap. 510 post 01	kap. 3510 postene 02 og 03
kap. 525 post 01	kap. 3525 post 02
kap. 525 post 21	kap. 3525 post 01
kap. 533 post 01	kap. 3533 post 02
kap. 540 post 01	kap. 3540 post 03
kap. 540 post 21	kap. 3540 post 03
kap. 540 post 22	kap. 3540 post 05
kap. 540 post 23	kap. 3540 post 03
kap. 540, post 27	kap. 3540, post 04
kap. 540 post 29	kap. 3540 post 07
kap. 543 post 01	kap. 3543, post 01
kap. 554 post 01	kap. 3554 post 01
kap. 563 post 21	kap. 3563 post 02
kap. 585 post 01	kap. 3585 post 01
kap. 587 post 01	kap. 3587 post 04
kap. 595 post 01	kap. 3595 postene 02 og 03
kap. 595 post 21	kap. 3595 postene 02 og 03
kap. 595 post 45	kap. 3595 post 04

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan utgiftsføre uten bevilgning:

1. inntil 350 mill. kroner på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2023 til kommuner.
2. inntil 150 mill. kroner på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2023 til fylkeskommuner.

IV

Samfinansiering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan gi Statens kartverk fullmakt til å sette i gang samfinansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Statens kartverk, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 90 mill. kroner og gjelder utgifter ført på kap. 595 Statens kartverk, post 21 Spesielle driftsutgifter mot inntekter ført på kap. 3595 Statens kartverk, post 03 Samfinansiering.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan gi Statens kartverk fullmakt til å foreta bestillinger av kartgrunnlag utover gitt bevilgning under kap. 595

Statens kartverk, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at sam-

let ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
540		Digitaliseringsdirektoratet	
	25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter	163 mill. kroner
567		Nasjonale minoriteter	
	74	Kultur- og ressurscenter for norske romer	4,1 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Utleieboliger og forsøk med nye boligmodeller	98,9 mill. kroner
	78	Boligsosiale tiltak	8,8 mill. kroner
	79	Heis og tilstandsvurdering	60,4 mill. kroner
590		Planlegging og byutvikling	
	72	Bolig- og områdeutvikling i byer	23,1 mill. kroner

Andre fullmakter

VII

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2022 kan gi tilsagn om lån for 19 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2022 og senere år.

VIII

Tilskudd uten krav om tilbakebetaling

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan:

1. tildele midler til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, post 62 Kompetansepiloter, post 63 Interreg og Arktis 2030, post 65 Omstilling og post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon.
2. tildele midler til Innovasjon Norge og Forskningsrådet som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 74 Klynger og innovasjon.

IX

Sikringsprosjekt på de kongelige eiendommer

Stortinget samtykker i at H.M. Kongen i 2022 kan pådra forpliktelser utover bevilgningen på kap. 1, post 51 for å gjennomføre sikringsprosjektet på de kongelige eiendommer. Kostnadsrammen er 623,8 mill. kroner i prisnivå per juli 2022.

X

Overføring av udisponert beløp

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 75 Romanifolket/taterne fra 2022 til 2023.

XI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan gi Husbanken fullmakt til å føre utbetalinger knyttet til utlegg i låne- og tilskuddsforvaltningen samt tilhørende refusjoner mot mellomværendet med statskassen.

Bygge- og eiendomsfullmakter

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

XII

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

XIII

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan omdisponere:

1. under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33 og mellom postene 30 og 34.
2. under kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 01 til 45.
3. under kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 01 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av brukerfinansierte byggeprosjekter.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

XIV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 531 Eiendommer til kongelige formål, kap. 532 Utvikling av Fornebuområdet, kap. 533 Eiendommer utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg, innenfor de kostnadsrammene som er omtalt i Prop. 1 S (2021–2022) eller i tidligere proposisjoner til Stortinget.

XV

Fullmakter som gjelder brukerfinansierte byggeprosjekter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.
2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av brukerfinansierte byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter og post 34 Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter.

Andre fullmakter

XVI

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 750 mill. kroner.
2. selge statens eiendommer på Adamstuen i Oslo. Det kan foretas direktosalg til Oslo kommune av eiendom som skal benyttes til kommunale formål. Prisen fastsettes da til markedstakst.
3. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
4. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

XVII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2022 kan gi Statsbygg fullmakt til å:

1. foreta posteringer til og fra reguleringsfondet som del av mellomværendet med statskassen.
2. føre inn- og utbetalinger knyttet til bruksavhengige driftskostnader og tilleggsavtaler mot mellomværendet med statskassen.
3. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværendet med statskassen.
4. føre innbetalinger knyttet til delfinansiering av investeringsprosjekter fra oppdragsgiver mot mellomværendet med statskassen. Innbetalingene nettoføres på investeringspostene i takt med når investeringskostnadene påløper.

Vedlegg 1

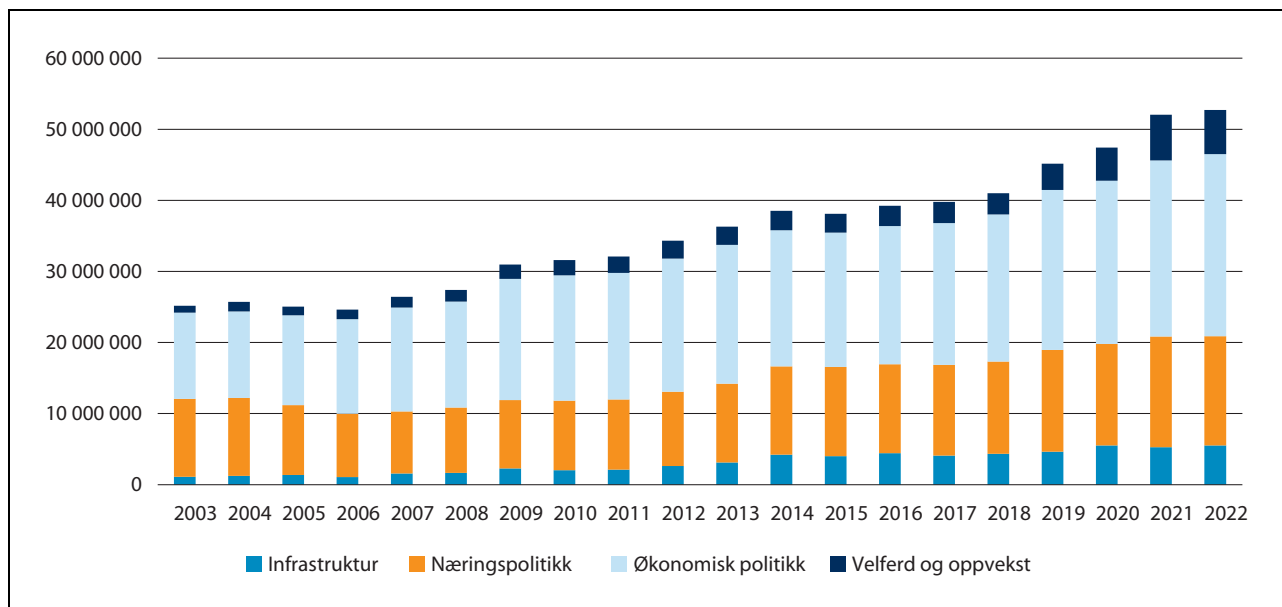
Den breie distriktpolitikken

1 Omtale av tiltak innanfor den breie distriktpolitikken

Omtalen skal syne statleg innsats og tiltak under departementa sine budsjett som er viktige for å nå regional- og distriktpolitiske mål.

Mange landsdekkande ordningar er viktige for å nå dei regional- og distriktpolitiske måla. Det gjeld til dømes vegtiltak, høgare utdanning, forskning og utvikling, arbeidsmarknadstiltak og overføringar til kommunane. Desse er likevel ikkje tatt med i oversikta, fordi det er problematisk å skilje ut regional- og distriktpolitiske delar frå heilskapen.

For 2022 foreslår regjeringa at det blir løyvd om lag 1,2 mrd. kroner over programkategori 13.50. Dette må sjåast i samanheng med omfanget av den breie distriktpolitikken, som for 2022 utgjer om lag 52,7 mrd. kroner. Dette er ei auke på 1,3 pst., samanlikna med saldert budsjett for 2021.



Figur 1.1 Utvikling i den breie distriktpolitikken 2003–2022

Tiltaka er delt i to kategoriar:

- Kategori A: Tiltak og ordningar som har grunngeving i distriktpolitiske mål, eller som favoriserer distriktsområde, ut over å jamne ut, for å oppnå likeverdige tilbod.
- Kategori B: Tiltak og ordningar som skal jamne ut og kompensere mellom geografiske område, eller som er særleg viktige for verdiskaping, sysselsetjing eller busetjing i distriktsområde.

Av målretta distriktpolitiske tiltak (kategori A) utgjer økonomisk politikk om lag 90 pst. av innsatsen, totalt 25,6 mrd. kroner. Provenytapet av den differensierte arbeidsgivaravgifta er det største enkelttiltaket med 19,2 mrd. kroner.

Økonomisk politikk

Tabell 1.1 Økonomisk politikk

(i 1 000 kr)						
Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Differensiert arbeidsgivaravgift i privat sektor	FIN	A	inntektstap	9 700 000	10 600 000	11 100 000
Differensiert arbeidsgivaravgift i offentlig sektor	FIN	A	inntektstap	7 000 000	7 700 000	8 100 000

Næringspolitikk

Størstedelen av tabell 1.2 syner tilskotsordningar til landbruket. Viktige tiltak retta mot fiskerinæringa er også tatt med.

Landbruk er tradisjonelt ei av dei viktigaste næringane i distrikta. I dei årlege jordbruksoppgjera blir det forhandla om storleiken på tilskota til landbruket. Ein del tilskot innanfor landbruket har distriktspolitisk grunngeving, til dømes pristilskota for mjølk og kjøt og distriktstilskot for frukt, bær, grønsaker og poteter. Desse tilskota går derfor inn under kategori A.

Tabell 1.2 Næringspolitikk

(i 1 000 kr)						
Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Pristilskot mjølk	LMD	A	1150/73	691 746	670 000	672 100
Pristilskot grøntsektoren	LMD	A	1150/73	177 518	171 600	174 700
Pristilskot kjøt	LMD	A	1150/73	1 444 488	1 449 000	1 449 500
Distriktstilskot egg	LMD	A	1150/73	3 538	3 400	3 400
Driftstilskot mjølk og kjøt	LMD	B	1150/74	1 663 336	1 678 900	1 762 000
Tilskot husdyr	LMD	B	1150/74	2 526 534	2 611 900	2 671 400
Pristilskot ull	LMD	B	1150/73	109 673	115 000	115 000
Areal- og kulturlandskapstilskot	LMD	B	1150/74	3 537 732	3 569 300	3 648 600
Frakttilskot	LMD	B	1150/73	369 832	405 350	405 350
Frådrag i positiv næringsinntekt for jordbruk	FIN	B	inntektstap	775 000	795 000	795 000
Til gjennomføring av reindriftsavtalen	LMD	B	1151	160 697	149 500	164 500
Tiltak for berekraftig reindrift	LMD	B	1142/71	4 248	4 500	4 500
Frådrag i positiv næringsinntekt for reindrift	FIN	B	inntektstap	10 500	10 800	10 800
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	LMD	B	1150/50	127 000	132 000	147 000
Tilskot til drenering	LMD	B	1150/50	68 000	68 000	68 000

Tabell 1.2 Næringspolitikk

Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	(i 1 000 kr)		
				Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Tilskot til dyreavl m.m.	LMD	B	1150/77	92 600	98 133	96 145
Tilskot til regionale miljøprogram	LMD	B	1150/74	528 159	551 100	601 100
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	LMD	B	1150/50	634 500	664 500	679 500
Regionale tilretteleggingsmidlar	LMD	B	1150/50	48 000	48 000	43 000
Skattefritak for investering i landbruket (IBU-midlar) under LMD	FIN	A inntektstap		85 000	88 000	88 000
Skattefritak for distriktsretta investeringsstøtte	FIN	A inntektstap		44 000	43 000	43 000
Høgare avskrivingssats for husdyrbygg	FIN	B inntektstap		50 000	50 000	50 000
Skogfondsordninga	FIN	B inntektstap		172 000	162 000	162 000
Direkte utgiftsføring av skogsveg-investeringar	FIN	B inntektstap		45 000	46 000	46 000
Låg skogfaktor i formuesskatten	FIN	B inntektstap		5 000	5 000	5 000
Rentestøtte – utbetalningar	LMD	B	1150/50	31 000	25 000	10 000
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	LMD	B	1150/50	87 000	97 000	112 000
Skogbruk	LMD	B	1150/50	257 000	257 000	221 000
Administrasjonsstøtte for distriktsretta såkornfond	NFD	B	2421/78	3 400	3 500	900
Tilskot til kommunar og fylkeskommunar ¹	NFD	B	919/60	0	1 021 406	497 000
Tilskot til næringstiltak i fiskeria	NFD	A	919/75	18 172	15 000	12 000
Særfrådrag for fiskarar	FIN	B inntektstap		215 000	280 000	280 000
Arktisk landbruk	LMD	B	1150/50	4 000	4 000	4 000
Fjellandbruket	LMD	B	1150/50	4 000	4 000	4 000
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	LMD	B	1150/50	14 000	14 700	12 700
Regionale tilskot til rekruttering og kompetanseheving	LMD	B	1150/50	14 000	14 000	12 000

¹ Kommunane og fylkeskommunane sin del av vederlag for tildelte oppdrettsløyve.

Infrastruktur

Satsing på samferdsle handlar mellom anna om å knyte landsdelar saman og å korte ned avstandar, kostnader og reisetid mellom by og land. Ei satsing på samferdsle er soleis eit kraftfullt distrikts- og regionalpolitisk verkemiddel.

Tabell 1.3 syner fleire tiltak som skal medverke til å redusere ekstrakostnader som følge av avstandsulemper. I tillegg til tiltaka omtalt i tabellen er samferdslebudsjetten generelt, særleg riksvegsløyvingane, eit vesentleg verkemiddel for å redusere distrikta sine avstandsulemper.

Tabell 1.3 Infrastruktur

Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	(i 1 000 kr)		
				Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Kjøp av innanlandske flyruter ¹	SD	B	1310/70	2 269 975	2 030 000	828 500
Rentekompensasjon for transporttiltak i fylka ²	SD	B	1320/61	238 439	0	150 200
Utbetring på fylkesvegar for tømmertransport	SD	B	1320/64	4 851	20 000	20 500
Tilskot til fylkesvegar	SD	B	1320/65	13 260	175 000	379 600
Tilskot til skulevegar og nærmiljø	SD	B	1320/66	0	0	40 000
Kjøp av sjøtransporttenester på strekninga Bergen–Kirkenes	SD	B	1330/70	846 407	941 700	888 900
Kjøp av posttenester	SD	B	1370/70	689 742	740 200	945 600
Tilskot til breibandutbygging ³	KMD	B	541/60	406 142	364 082	204 648
Tilskot til telesikkerheit og -beredskap ⁴	KMD	B	543/70	231 400	150 253	153 510
Funksjonell internettilgang og telefonteneste til alle	KMD	B	543/71	0	0	10 000
Fiskerihamner og farleier mv. ⁵	SD	B	1360/30	369 669	383 600	921 000
Tilskot til fiskerihamneanlegg	SD	B	1360/60	33 324	34 300	35 200
Tilskot til hamnesamarbeid	SD	B	1360/71	8 643	1 200	0
Flaum- og skredførebygging	OED	B	1820/22	195 094	199 780	225 300
Krise- og hastetiltak i samband med flaum- og skredhendingar	OED	B	1820/25	43 967	44 955	150 000
Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald	OED	B	1820/45	21 406	23 000	24 500
Tilskot til flaum- og skredførebygging	OED	B	1820/60	56 939	68 000	82 000
Tilskot til flaum- og skredførebygging	OED	B	1820/72	4 514	6 000	6 000
Tilskot til utjamning av overføringstariffar	OED	B	1820/73	0	20 000	20 000
Tilskot til verdiskapingstiltak i skogbruket	LMD	B	1149/71	79 774	72 674	61 174
Tilskot til grøn skipsfart	KLD	B	1420/62	0	13 820	87 157
Geografisk differensiert reisefrådrag	FIN	B	inntektstap	0	0	300 000

¹ Foreslått løyving for 2022 er betydeleg redusert samanlikna med rekneskap for 2020 og saldert budsjett for 2021. Dette grunna tiltak i handteringa av koronapandemien.

² Renteforesetnadene for saldert budsjett for 2021 er satt til 0, slik at løyvinga på kap. 1320, post 61 i saldert budsjett for 2021 blei satt til 0.

³ Rekneskap for 2020: Tilleggsloøyving, jf. Prop. 67 S (2019–2020) og Innst. 216 S (2019–2020). Budsjett 2021: Tilleggsloøyving i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2021, jf. Stortingets behandling av Prop. 195 S (2020–2021) i Innst. 600 S (2020–2021).

⁴ Rekneskap for 2020: Tilleggsloøyving, jf. Prop. 127 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Budsjett 2021: Tilleggsloøyving i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2021, jf. Stortingets behandling av Prop. 195 S (2020–2021) i Innst. 600 S (2020–2021).

⁵ Det er sett av midlar over kap. 1360, post 30 som overførast til fylkeskommunane sitt rammetilskot ved eventuell inngåing av avtalar.

Velferd, oppvekst og miljø

Det er eit overordna mål at helsetenestetilbodet skal vere likeverdig, uavhengig av bustad, alder, kjønn og sosial status. Dette blir sikra gjennom midlar til spesialisthelsetenesta og gjennom rammeoverføringer til kommunesektoren.

Viktige tiltak er tilskot som skal medverke til å styrke stabiliteten og rekrutteringa til allmennlegetenesta og andre helsetenester i distrikta. I tillegg blir det gitt egne tilskot til apotek i utkantkommunar, for å sikre tilgang på medisinar.

For kultur syner tabell 1.4 ordningar som i hovudsak er knytt til tilbodet i distrikta og i landsdelar utanfor det sentrale Austlandet.

Generelle landsdekkande velferdsordningar, som arbeidsmarknadstiltak, er ikkje tatt med i oversikta.

Tabell 1.4 Velferd, oppvekst og miljø

Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	(i 1 000 kr)		
				Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Tilskot til apotek ¹	HOD	B	0717/70	6 320	6 800	
Rekruttering og fagleg utvikling i allmennlegetenesta	HOD	B	0762/70	4 900	4 900	4 900
Forsøks- og utviklingstiltak innan tannhelsetenesta	HOD	B	0770/70	102 410	110 000	114 000
Fraktrerefusjonsordning for legemiddel ¹	HOD	B	717/70	2 630	2 500	
Sjukestovefinansiering, Finnmark	HOD	A	0732/70	10 400	10 400	10 600
Tilskot LIS1-stillingar ²	HOD	A	732/70	10 000	178 500	213 750
Tilskot til statsforvaltarane for kurs og rettleiingsprogram	HOD	A	783/21	0	3 600	3 700
Tilskot til LIS1-stillingar i Helse Nord og midlertidige LIS1-stillingar i kommunehelsetenesta	HOD	A	783/61	0	29 800	58 200
Tilskot til reise- og flytteutgifter	HOD	A	783/79	0	1 300	1 350
Investeringstilskot til tryggleiksbustad	HOD	A	761/62	0	0	5 700
Landsdelsmusikarordninga i Nord-Noreg	KUD	A	323/60	22 200	23 000	23 145
Musikk- og scenekunstinstitusjonar ³	KUD	B	323/70	1 548 890	2 654 670	2 594 370
Det nasjonale museumsnettverket	KUD	B	328/70	2 080 525	2 285 920	2 266 055
Riksteateret	KUD	B	323/01	99 135	99 343	99 507
Riksteateret – turneverksemd	KUD	B	323/21	65 190	66 690	65 000
Kulturtanken (tidl. Rikskonsertane)	KUD	B	325/01	74 550	74 725	74 508
Regionale filmtiltak m.m.	KUD	A	334/73	110 210	122 055	109 640
Film- og dataspeltiltak ⁴	KUD	A	337/78			25 860
Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	KLD	B	1420/72	141 361	145 885	144 548

Tabell 1.4 Velferd, oppvekst og miljø

(i 1 000 kr)						
Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Førebyggjande og konfliktdepande tiltak i rovviltforvaltninga	KLD	B	1420/73	80 426	80 426	79 575
Tilskot til kalking og lokale fiskeformål	KLD	B	1420/22	242 770	242 870	274 449
Tilskot til kalking og lokale fiskeformål	KLD	B	1420/70	40 792	40 792	47 905
Verdiskaping på kulturminneområdet	KLD	B	1429/77	8 232	8 232	8 446
Skogplanting	KLD	B	1420/37	1 075	5 000	5 120
Restaurering av myr	KLD	B	1420/38	16 625	17 090	21 090
Tilskot til klimatiltak- og klimatilpassing i kommunane	KLD	B	1420/61	187 832	224 244	222 838
Tiltak i kommunar med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold	KLD	B	1420/65	20 560	20 560	20 560

¹ Summen for 2022 blir avklart i tildelingsbrev.

² Stilling for legar i spesialisering. Stillingane skal primært opprettast i Helse Nord.

³ Tilskot til region- og distriktsopera, kap. 323, post 73, og tilskot til region-/landsdelsinstitusjonar, kap. 323, post 71, er frå 2021 lagt inn i tilskotet Musikk- og scenekunstinstitusjonar, kap. 323, post 70.

⁴ Enkelte tilskot er i 2022 flytta frå kap. 337, post 73 til kap. 334, post 78.

Spesielle tiltak for tiltakssona i Troms og Finnmark fylke

Tabell 1.5 syner ei oversikt over viktige ordningar som berre gjeld for tiltakssona i Troms og Finnmark fylke. Dei viktigaste ordningane er innanfor skatte- og avgiftspolitikken. Den mest omfattande ordninga er fritaket for arbeidsgivaravgift, som kjem inn under den samla summen for differensiert arbeidsgivaravgift i tabell 1.1.

Tabell 1.5 Særskilde tiltak for Finnmark og Nord-Troms

(i 1 000 kr)							
Politikkområde	Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Økonomisk politikk	Lågare skatt på alminneleg inntekt ¹	FIN	A	inntektstap	700 000	800 000	770 000
	Særskilde frådrag i alminneleg inntekt ¹	FIN	A	inntektstap	200 000	190 000	190 000
	Lågare sats trinn 3 i trinnskatt ¹	FIN	A	inntektstap	50 000	45 000	47 000
	Låg sats og fritak for el-avgift i tiltakssona	FIN	A	inntektstap	300 000	300 000	300 000
	Frådrag i positiv næringsinntekt for skiferdrivarar i tiltakssona i Troms og Finnmark fylke	FIN	A	inntektstap	1 700	1 700	1 700

Tabell 1.5 Særskilde tiltak for Finnmark og Nord-Troms

		(i 1 000 kr)					
Politikkområde	Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Utdanning og forskning	Ettergiving av utdanningslån	KD	A	2410/73	123 671	134 782	128 186
	Ettergiving av utdanningslån for kvalifiserte grunnskulelær- arar i tiltakssona i Troms og Finnmark fylke	KD	A	2410/73	6 031	6 411	6 031
Levekår, miljøvern og offentlege tenester	Mediestøtte	KUD	A	335/71	2 250	2 322	2 320

¹ Samspelsverknader gjer at inntektstapet av desse skattetilskota sett under eitt er høgare enn kvar for seg. For dei tre tiltaka er samla inntektstap vurdert til høvesvis 950 mill. kroner, 1 010 mill. kroner og 1 050 mill. kroner for 2020, 2021 og 2022.

På fleire politikkområde er det etablert særordningar og prioritet i verkemiddelbruken for Nord-Noreg, i tillegg til ordninga for tiltakssona. Tabell 1.6 syner fordelten av fritak for meirverdiavgift på straum og rammetilskot i kommuneøkonomien. Postane under kap. 571 Rammetilskot til kommunar og kap. 572 Rammetilskot til fylkeskommunar er nærare omtalt under programkategori 13.70.

Tabell 1.6 Tiltak som prioriterer Nord-Noreg og rammetilskot til kommunane

		(i 1 000 kr)					
Tiltak/ordning	Dep.	Kat.	Kap./post	Rekneskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	
0-sats for meirverdiavgift ved forbruk av elektrisk kraft og energi frå andre fornybare energikjelder i Nord-Noreg	FIN	A	inntektstap	1 200 000	1 200 000	1 200 000	
Rammetilskot til kommunane, Distriktstilskot Sør-Noreg	KMD	A	571/61	785 079	808 012	808 128	
Rammetilskot til kommunane, Distriktstilskot Nord-Noreg	KMD	A	571/62	2 204 969	2 269 747	2 253 346	
Rammetilskot til fylkeskommunane, Nord-Noreg-tilskot	KMD	A	572/62	697 702	713 613	710 577	

Vedlegg 2

Pågåande byggjeprojekt der Stortinget har godkjend kostnadsrammene

Pågåande byggjeprojekt	Kostnadsramme i mill. kroner. Prisnivå per 1.7.2022	Oppdragsgjevar
<i>Kap. 530, post 33</i>		
UiO, nytt livsvitskapsbygg	11 974	Kunnskapsdepartementet
UiO, Vikingtidsmuseet	2 236,7	Kunnskapsdepartementet
<i>Kap. 2445, post 33</i>		
Byggjetrinn 1 for nytt regjerings- kvartal	20 928,6	Kommunal- og moderniserings- departementet
Energiløysinga for nytt regjerings- kvartal	2 924,0	Kommunal- og moderniserings- departementet
Ila fengsel, rehabilitering tekniske anlegg	368,2	Justis- og beredskaps- departementet
Fagskole for brann- og rednings- personell	604,3	Justis- og beredskaps- departementet
<i>Kap. 533, post 45</i>		
Minnestedet på Utøyakaia	715,5	Kommunal- og moderniserings- departementet

Vedlegg 3**Gjeldande romartalsvedtak frå tidlegare år**

Nedenfor følger romartalsvedtak for Kommunal- og moderniseringsdepartementet som gjeld utan tidsavgrensing eller utover eit budsjettår.

Romartalsvedtak IX under Kommunal- og moderniseringsdepartementet i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) *Endring av Prop. 1 S (2013–2014) Statsbudsjettet 2014*:

«Kostnadsramme for prosjektet «Jordobservatorium i Ny-Ålesund». Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan gjennomføre prosjektet «Jordobservatorium i Ny-Ålesund» innenfor en kostnadsramme på 355 mill. kroner.»¹⁰

Romartalsvedtak XV i Prop. 1 S (2014–2015) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

«Avskrivninger under Statsbygg. Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra 2015 kan gi Statsbygg fullmakt til å starte avskrivning av et anleggsmiddel fra det tidspunktet dette tas i bruk, og dermed avvike hovedregelen om at forvaltningsbedriftene starter avskrivning av anleggsmidler året etter at de er tatt i bruk, jf. St.prp. nr. 48 (2004–2005) og Innst. S. nr. 187 (2004–2005) Om bevilgningsreglementet.»

¹⁰ Prosjektet har en kostnadsramme på 401,8 mill. kroner i prisnivå per juli 2021.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Media AS – 10/2021

